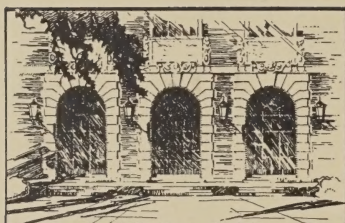

I

420

IX

1926

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF ILLINOIS

792.05

CE

v. 9

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK OTÁZEK DIVADELNÍCH

*Nezávislý půlměsíčník, orgán Ústř. Matice Divadelního
Ochotnictva Čsl.*

ROČNÍK IV. (IX.) 1926

REDAKČNÍ KRUH:

*Frant. Herman, Karel Horký,
Jaroslav Petr, Jakub Rydvan*

ODPOVĚDNÝ REDAKTOR:

Jakub Rydvan

248 vyobrazení

Praha 1926

NAKLADATELSTVÍ F. TOPIČ, KNIHKUPECTVÍ

Národní třída II.,

I 420/3227, 20

Z O B S A H U

VERŠE

Křička Petr: J. K. Tyl 2; *Novák Zd.:* Kulisy 329; *Sova Ant.:* J. K. Tyl 166.

ÚVODNÍKY

-bm-: Udílení uměl. cen 149. — ej: Divadelní censura zrušena 85; Divadlo mladých 53; Ekonomie repertoiru 227; Nová orientace dramatu 133; Repertoire Národ. divadla, čeští dramatici a jiné věci 291; Zpolitisování umění 275. — h—: Co bude s Národ. divadlem 323; Demonstrace v Národ. div. 307; Klasifikace členů Nár. div. 101; O mezinárodní divadlo 37; Proč oslavujeme J. K. Tyla 21. — *Herman Fr.:* V předvečer našich svátků 165. — *Novák Zd.:* O pokoře hercové a pokoře režiséra 117. — *P. J.:* 23. srpen po 75 letech 211; Hilar osamocen 243; Molièrův „Měšťák šlechticem“ 259; Na čem záleží? 69; Tylovo dílo 195; Tylův rok 1.

ČLÁNKY, DIVAD. PODOBIZNY, KALENDÁŘ

Alléon Paul-Dubský O.: Zánik divadla 294. — *Biatný Lev:* Abonentní systém 200, 216; Smrt Bartoše Vlčka 54. — *Borotinský Jar.:* Ochotnické divadlo na venkově 250. — *Červinka Vinc.:* Lunačarského „Jed“ 86. — *Dubský Ota:* J. K. Tyl ochotníkem 64. — *Engelmüller Karel:* Náš příští Tyl 2. — h—: Mezinárodní výbor pro lid. div. 111; Poznámky k letošním oslavám 268. — *Hart Gabr.:* Bachrušinovo div. museum v Moskvě 244; Sovětský Hamlet 102, 123. — *Herman Fr.:* Čtyřicátka 49; Divadlo pro lid a lidové divadelnictví 94; K jubileu M. Hübnerové 9; Po dnech svátečních 206. — *Hofman Vlast.:* K scén. provedení Hippodamie 22. — *Janský Em.:* Dva obzory divadla mladých 299; Playdoier 315. — jv: Herec a kritik 10. — *Kolátor Vl.:* Tyl na dnešním jevišti 111, 144. — *Kytka Ant.:* Dramaturgie některých her Tylových 160, 222. — *Laudová-Hořicová Marie:* J. K. Tyl — učitel divadelního dorostu 172. — *Lom Stanislav:* Tylův idealismus 167. — *Lžičar Gust.:* Nálada v „Macbethu“ 25, 42. — *Martinek V.:* Frant. Sokol-Tůma 38. — *Melníková-Papoušková N.:* Ráz francouzského divadla 70, 104. — *Nohejl Miloslav:* Mladí herci v Plzni 202. — *Novotný Miloslav:* Smysl ochotnického divadla 174. — *P. J.:* Myšlenkový obsah našeho jubilea 183; Jar. Vojta-Jurný 29. — *Petr Jaroslav:* Několik čísel 178. — *Pražák Albert:* Dramatik dr. Jos. Štolba 118, 136. — *Pražáková Klára:* Euripidovy „Bakchy“ a Shaw 88; Shawův ideál lidství 196. — *Prezzolini G. - Jiřina V.:* Kolem nového ital. divadla 57, 73. — *Rérych Jaroslav:* Grasso Giovanni 228, 246; Scarpetta Eduardo, Napolitano 60, 78. — Resoluce ochotn. sjezdu 236. — *Richter Leo:* Inscenace her Tylových na malém jevišti 96, 129, 145, 161. (vyobrazení 96-8, 129, 130, 145-7, 161-2). — *Rydván Jakub:* „Ochotnícký“ časopis 182. — *Sokol E.:* Otto Čermák 124. — *Strejček Ferd.:* Český herec podle J. K. Tyla 168. — *Šaloun Bedř.:* Národní jeviště 324. — *Šebesta Ed.:* Paskal Bondini, Národ. divadlo a div. v Kotcích 212, 231, 261, 278, 292, 309 (vyobr. Kotců před rozbouráním 331). — *Ši.:* Divadelní kalendář 14, 46 (I.), 46 (II.), 61 (III.), 109 (IV.), 144 (V.), 155 (VI.), 220 (VII.), 221 (VIII.), 233 (IX.), 266 (X.), 300 (XI.), 312 (XII. a dod.). — *Šourek Ot.:* Fibichovo scénické melodrama 276. — *Štěpánek Zdeněk:* Herec — ochotnictvu 176. — *Víková-Kunětická Bož.:* Ochotnické divadlo na pohraničí 177. — *Wenig Jan:* Tanec v řecké tragedii 260. — *Wollman Frank:* Bulharská činohra 134, 153. — *Zapletal Vl.:* Marie Tylova 150. — *Zavřel Fr.:* Dopis 13; Úvodem k premiéře „Dědečkem proti své vůli“ 297. — *Želenský Karel:* Do budoucna 16, 34.

DROBNOSTI

Americký snobismus v divadle 43; Autorova poklona 15; Benátský kupec v plavkách 15; Budil Vend. do Národního 302; Co je s divadelním zákonem? 93; České hry ve Vídni 284; Divadelní abeceda 121, 313; Divadelní meziaktí 25; Div. prázdniny 234; Div. proces 284; Divadelnictví a stát 57; Divadlo a školní mládež 313; Dostalová Leopold. z Nár. div.? 267; Dram. Svazu Almanach 267; Dramatisace Dostojevského 284; Faiko proti Meiercholdovi 15; Hamlet obnovený 267; Herci a kritika 27, 314; Herecký proletariát 33; Hilbertova monografie 267; Chalůpkova slova 63; Idea nebo živnost? 329; „Ideová“ klaka 328; Intendant příští Nár. div. 328; Italská divadla 48; Jičínské div. nové 333; Jinde a u nás 41, 267; Kerr Alfr. na Sorboně 93; Konečně! 317; Konservátor 63, 159, 235, 329; Krise divadla 284; Kyšperské nové div. (vyobr. 327); Malá

divadla 63, 81, 159, 302, 328; Matice Div. 68, 93, 302; Mezinár. herecká Unie 313; Moskevské Uměl. div. 249; Moskvín J. M. 49; Nahota na jevišti 249; Národ. div. 234, nová epocha 103, pensionování 267, spor s Dram. Sv. 302; „Vojcek“-politika 309; Neobyčejná kasohra 314; Nová produkce dram. 80; Noví ředitelé větších divadel 110; Org. čl. herec. 313; Pamětní deska budovatelů Národ. div. 15; Pardubické měst. div. 83, 128, 286; Pařížské premiery 47, 63; Pirandellova škola 249; Plzeň. vesel. soutěž 204; Politik a v divadle 75; „Povodeň hlouposti“ 325; Programy div. 328; Propagace naší div. kultury v cizině 284; Protest Osvoboz. div. 152; Přehled div. v knize 15; Překlady českých her 284; Rothschild dramatikem 63; Ředitel paříž. Odéonu 15; Shakespeare ve smokingu 208; Sjezd dram. 33; Spiritist. div. 33; Slepých div. 64; Slovenské hry nové 267; Slov. Národ. div. rozdělení sezony 208; Státní ceny 283, 302; Stavovské div. dokonč. oprav 230, rekonstr. 136, zruš. šlecht. loží 111; 150. výr. divadla 249; 165 nejlepších polských dramatiků 72; Svátky čl. herec. 109; Šamberkův syn Vladimír 204; Špindlerova aktovka 235; Štolbova vesel. zfilmována 284; Tylovy hry proved. v Praze 186, literat. 187, oslavy 158, 235; Užhorodské stesky 159; Vinohr. div. dovolené 267; herci a Kvapil 128; Východoč. spol. 302; Vyznámenání umělců 249; Wojcek ještě 324; Zhudebnění Potopeného zvonu 303; Žaloval na nás u Shawa 199.

HRY: KRITIKY (VYOBŘ.)

Aristofanes: Lysistrata (94-5); Arnoux: Huon z Bordeaux 106 (104, 5, 7, 8); Bartoš: Hrdinové naší doby 140 (139); Vzbuření na jevišti 75 (73-5); Beaumont-Fletcher: Zkrocení zlého muže 219 (264-6); Begovič: Boží člověk (16-7); Bém: Hvězdné požáry 80; Benjamin: Rozmary náhody 30 (57-9, 61); Bergman: Nobelova cena 264 (286-8); Bernard-Vrbský: Šofér 282 (303-4); Berr-Verneuil: Z pekla štěstí 248; Bouhélier: Karneval dětí 283; Bourdet: V zajetí 298; Crommelynck: Dětiní milenci 107 (109, 110, 113); Demassy: Atamanka Elsa 12 (8—9); Dickens: Cvrček u krbu 328; Durych: Štědrý večer 44; Duvernois-Maurey: Věčné mládí 91 (89); Dvořák: Lvíce 311; Dyk: Revoluční trilogie (235-7); Edschmied: Kean 218; Fodor: Dr. Jucy Szabová 282; Friedmann-Herz: Rodina Mor. Kopplera 282; Galsworthy: Společnost (18, 19); Géraldy: Marianna a Robert 263 (261-2); Grzymala-Siedlecki: Dědic 218; Herman: Miláček-protíva 128; Hilbert: Prapor lidstva 76 (77-9); Howard: Věděli, co chtějí 142 (141-3); Ibsen: Borkman 299; Jesenská: Starý markýz 218; Je velká láska na světě? 326; Jirásek: Otec 232 (247); Kolár: Zásnubní výstřel 32; Konrád: Komédie v kostce 280; Kopta: Nejkrásnější boty na světě 311; Krzywoszewski: Pan ministr 232; Kvapil: Oblaka (223-5); Langer: Miliony (250-2); Lorde-Chaine: Náš pan farář 248 (280-3); Lothar-Gottwald: Na rozkaz republiky 265; Lothar-Ritter: Strašidelná loď 265; Maeterlinck: Modré ptáče (43); Molière: Bařtipán 259 (295, 7); Patrný: Muži nestárnou 126 (127); Ženy nestárnou 312; Phillips: Paolo a Francesca 328; Pirandello: Jindřich IV. 281 (299-301); Piskoř: Komédie plná otců 248; Poláček: Pásky na vousy 31 (45, 48-9); Rolland: Hra o lásce a smrti (31-3); Sarment: Oči ze všech nejkrásnější 264; Savoir: Maharadža nebo? 299; Shakespeare: Blažena a Beneš 218 (229-30); Hamlet 326; Lásky lichá lest 92 (90-2); Macbeth (26-7); Shaw: Dům u zlomených srdcí 298 (314-6); Schäfer: Starosvětská romance 282; Slavíková: Jak Režka přišla do rodiny 265; Spitzer: Rekovný čin 32; Stroupežnický: Naši furianti (4-7); Šalda: Tažení proti smrti 156 (153-5); Škvor: Faust 232; Šrámek: Léto (157-9); Ostrov veliké lásky 44 (40-1, 55); Štolba: Na letním bytě (137); Peníze (214-7); Táborský Š. V.: Pavouk lapil mušku 205; Tyl: Bankrotář 225; Fildlovačka 82 (82-3, 205); Jan Hus (198, 200-1); Chudý kejklř 225; Jiřkovo vidění 160 (207, 9); Paličova dcera 225 (121-2); Paní Marjánka 225; Pražský flamendr 225 (254-5, 7); Strakonický dudák (96, 129, 145, 160, 161, Tvrdohlavá žena 222; Jan Žižka 223; Vojnovič: Smrt matky Jugovićů 219 (232-3); Werfel: Juarez a Maximilian 281 (310-3); Zapolská: Morálka paní Dulské 218 (219-20); Zavřel: Dědečkem proti své vůli 326; Ziegloserová: Žárlivá 33.

REJSTŘÍK JMENNÝ (VYOBŘ.)

Androssová 267; Bachrušin 244 (245); Baldová (113, 143); Bečvářová (26, 316); Begovič (11); Betka 110; Bittel M. 204; Bondini 212, 231; Bozděch 221; Burian Em. 267; Corneille 155; Čapek-Chod (119); Čermák O. 125-6; Deyl 235; Dostalová (27, 232); Dvořák Ant. 234; Ernst O. 249; Faltys Jos. 62; Fjurer 62; Florjanski 110; Frankovská 61; Friedlová Hel. (233); Gamza VI. 299; Gellner Fr. 302; Gorkij 284; Guardasoni 221; Haas H. (200, 265); Herman Fr. (190); Hlaváč V. 62.; Hlavatý Fr. (251); Hessová Fr. 220; Holeková 110; Horáková Ab. 301, (308); Horký (191); Hruška K. (297); Hübnerová 47, (48, 158, 214, 220); Ibsen 144; Jeřábek F. V. 14; Jičínský (7, 214); Jirásek 211, 221, (211, 289); Jiřkovský Václ. (87); Kaňkovský 234; Karen 302, (16, 79, 107, 229,

235); Klášterský 234; Kohout Ed. (16, 48, 74, 79, 158, 220); Kolár J. J. 46; Kolár K. (61); Koldinská M. 266; Korbelař O. 202 (203); Krásnohorská 313, 325; Kronbauerová J. (16, 74, 108, 207, 220); Krylov 62; Mahler G. 144; Mácha K. H. (293); Macháček K. Š. 266; Majer Vl. (41, 200, 225); Májová M. (251); Merhaut Vl. (59); Mikovec 312; Mošna 144; Mozart 14, 312; Neruda 221; Nicholsová Am. 314; Novák Vít. (23); Nový Mil. 80 (159); Ostrčilová L. (157, 281); Pačová (40, 94, 224, 264); Pech Lad. 283; Petr Jar. (180); Picard A. 249; Plachý J. (257); Ptáková M. 47 (26, 224); Pulda 301; Půlpánová (257); Rajská-Turnovská A. (179); Rašilov (57, 107, 207, 295); Ristoriová 267; Roland (141, 207); Romain J. 314; Rostand M. 314; Rubík O. (78, 230, 281, 295); Rydvan Jak. (191); Řepa Vl. (41); Sardou 233; Scribe 47, 312; Sedláčková A. (229, 261); Seifert J. 14; Sembrichová-Kochaňská 301; Shakespeare 110; Shaw 88, 196; Scheinpflugová O. (40, 316); Schubertová Jiř. (92); Smolík Fr. (40, 91, 200, 225, 233, 251, 265, 314); Sojka V. 209; Sokol-Tůma 38, 144 (38); Spurný V. 283.; Steimar J. (157, 261); Stöger 292/3; Strnad A. (200); Suchánková A. (214, 297); Šamalíková J. 204 (203); Šimanovský 300; Šípek Fr. 46; Škroup Fr. 155, 234; Šlechta J. E. 14; Šlemrová R. (316); Šmaha 14; Štěpánek Zd. 302 (200, 224, 250, 265); Štolba 118, 136, 144, 158 (135); Švanda P. 14; Tagore Rab. (277); Tham K. J. 61; Tůma Rom. (33, 141, 230, 301); Turnovský J. L. 46 (184); Tyll 1, 2, 64, 96, 109, 111, 129, 144, 145, 150, 160, 161, 167, 168, 172, 175, 195, 221, 222 (3, 169, 197); Tylova Marie 150 (151); Tylovy děti (171, 175, 179); Tylov vnuk (187); Váňa K. (216); Vávra K. (26, 27, 158); Verdi 461; Vojta Jar. (5, 29, 107, 159, 230, 280, 301); Vrbský B. (250, 319); Vrchlická (33, 78, 113); Vydra V. (6, 32, 48, 74, 78, 299); Walkley A. B. 314; Weber K. M. 155; Winklerová-Křepelová 47; Wiesner E. (6, 48, 59, 143); Wurscher 302; Zavřel (13); Zakopal (91); Zdrubecký J. 301; Zeyer 46, 110; Zöllnerová El. 221; Želenský 128 (4, 217); Židová H. 203.

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

Pro ochotn. praksi. Felbrová S.: Kroje z doby Ludv. XV. a madame de Pompadour 35, 253, 272, 319 (vyobr. 35, 272, 319-21). — Figarov.: Práce režiséra se souborem 269, 284, 303, 318, 330; Práva a povinnosti režis. 20; Prostud. hry režis. a obsaz. roli 238, 251; Volba div. hry 66. — Hryk vánočním 320. — Hry o Tylovi 81, 98, 113, 162. — Nokolová-Marková M.: Pokyny pro ochotníky 285, 305. — Repert. letáky 272. — Seznamy div. her 208.

Zprávy: a) Zahraniční: Delegáti ÚMDOČ. v Jugoslávii 322, 333; Federace franc. ochotn. 51; Franc. pojednání o životě a díle J. K. Tyla 163; Lyonský sjezd 1927, 306; Mezinárodní výb. pro lid. div. 111, 226, 253, 320, 333; Starosta ÚMDOČ. čest. členem franc. Federace 306; Sjezd a soutěž franc. ochotn. v Bruselu 188; Zahraničí naše 163, 273. — b) Domácí: Anketa o ochotn. div. 67; Členům ÚMDOČ. 131, 147, 191, 321; Dary 51; Dějiny ÚMDOČ. 321; Deyl o ochotn. 114; Finanční úhrada pro podniky 1926-51; Hurt, předs. ÚJCH. 114; Jak pracují naši hraničářští ochot. 321; Jednoty 100, 114, 116, 131, 147, 258, 274; Jubilea a slavnosti 115, 209, 257, 288, 306, 321, 332 (vyobr. Fr. Kšíra); Kolkování 51; Kursy a přednášky 51, 84, 148, 273, 288, 306, 321; Nový okrsk. časopis 51; Okrsky venkov. 84, 100, 116, 132, 148, 164, 274, 289, 334; Olomouc. župní sjezd 253; Organizace 273; Org. disciplina 136; Pojištění ochotn. a majetku spol. 99; Pražský okrsek 19, 68, 84, 132, 334; Premiery ochotn. a jiná význ. předst. 164, 290, 306, (vyobr. 65-7); Protektorát ÚMDOČ. 84; Sjezd všeochotn. a Tylovy oslavy v Praze 36, 49, 67, 68, 81, 83, 114, 131, 147, 163, 163, 173, 177, 181, 185, 189, 194, 206, 209, 210, 225, 240, 254, (vyobr. 241); Sjezd. kurs 187, 255; Sjezd. předst. 240; Sjezd. soutěž 241, 255; Slovenské ochotn. 239, 286, 320; Spolky nové 84, 115, 148, 273; Tylova knihovna 148; Tylova sbírka 272; Tylovy oslavy v Praze (viz Sjezd všeochotn.), v Plzni 209; Tylovův dům 288; Úmrtí 147, 239, 286; Ústředí 51, 100, 115, 131, 148, 164, 258, 273, 289, 322, 333, (vyobr. 188); Valné shrom. ÚMDOČ. 68, 99; Výstavy Jaroměřská 242, 256, Tylova 163, 192, 242 (vyobr. 270-1).

Naše maléry 51; -er-: Nešťastná brokovnice 68; *J-t*: To nejkrásnější mi vzali 290; R.: Konrád v almaře 116; T. F.: Lapsus linguae 334.

Hesla: Andrée R. 271, Findejs O. 305, Frantl 285, Maněna A. 66, Mareš Em. ing. 319, Mitlöhner Jul. 238, Skála Ant. 19, Strejček Ferd. 252, Weinert R. 19, Tábořský-Štein V. 20.

jimiž hledal a nalézal cestu k srdci českého člověka, uvědomíme si, že přišel s prvním dramatem sociálním, v němž po prvé zdvihá otázku dělnickou a otázku socialismu, letícího Evropou jako předzvěst nové doby. Uvědomíme si znovu jeho humanismus, nesmírnou, živelnou, vše překonávající lásku k rodné zemi a českému lidu, lásku mnohými opovrhovaného komedianta, jenž způsobil, že myšlenka národní stala se myšlenkou celého národa, jenž otevřel dveře, jimiž jsme vešli na jeviště života, my, nad nimiž se již skláněl stín zapomenutí.

Jaké rozdíly! Tehdy a dnes! Mezi Strakonickým dudákem a Ze života hmyzu je asi 70 let. Strakonického dudáka neznají snad ani všichni Češi, Ze života hmyzu, R. U. R. prošlo celým světem. Sedmdesát let — a české drama octlo se až v New Yorku. Propastné rozdíly mezi oběma, ale věčné lidství v obou! Oficiální Tyl tehdy — oficiální Čapek dnes, 20 původních her Tylových a 5 her Čapkových, Tyl musil se plahočiti jako cestující komediant, štvaný věřiteli, pronásledovaný svými lidmi, musil projíti křížovou cestou, jemu se nesplnil horoucně žádaný sen velkého českého divadla národního, musil zemřít v bolesti nad nesplnitelností své touhy, abychom dospěli k dnešní své posici ve světovém divadle.

Takový je už imperativ života. Historie se opakuje, ale lidé jsou věčně stejní, i když soud dějin je spravedlivý. Letošní rok náleží Tylovi, byl to před 70 lety nejkrušnější rok jeho života, bude tento rok k němu milosrdnější a dá aspoň jeho památce, co zaslouží? Doufejme, že ano.

J. P.

Petr Kříčka:

JOSEF KAJETÁN TYL

Kde domov můj? Kde domov můj?
Od Moravy po Šumavu
neměl jsem, kde sklonit hlavu,
hlasem božské Thalie
těše bědné parie.
Snad až ta hrst černé země
bude tichý domov můj

Kde domov Tvůj? Kde domov Tvůj?
Z hrobu hanby žes nás křísil,
s chlebem hořkým slzy mísil,
posmíván a snižován
v potu oral tvrdý lán:
na srdci té české země
na věky je domov Tvůj.

Karel Engelmüller:

NÁŠ PŘÍŠTÍ TYL

Osavy Tylovy, při nichž vzpomínati budeme nevyrovnatelně zaníceného buditele, vzácného umělce a člověka, dají jistě také příležitost, abychom se mnohem vážněji a opravdověji, než kdy jindy, zamyslili nad jeho nadšeným a vášnivým úsilím divadelním a po zásluze vyrovnali se jednou i s jeho značným odkazem dramatickým.

Je pravda, hráli jsme a hrajeme Tyla často, byly doby, že jeho romantické činohry, národní báchorky, obrazy ze života, kouzelné hry, historické básně,

frašky a veselohry byly základem repertoaru českého divadla a že bez nich nedovedli jsme si snad ani představití horlivou činnost našich ochotnických divadel všude na venkově. Sahali jsme vděčně a pietně po Tylových hrách při všech jen trochu vzrušenějších událostech našeho národního i politického života, a s hlubokou vroucností vzpomněli jsme jejich vlasteneckého zápalu také v nedávných chvílích největší naší úzkosti i nejsvětějších, horoucích nadějí. Ale od smrti Tylovy přeneslo se zatím přes naše hlavy dlouhých sedmdesát let, za nichž naše divadelnictví zrálo, sílilo, rozkvétalo a mohutnělo, všechny složky našeho společenského, hospodářského a kulturního života dostaly nový podklad, stanuli jsme prostě rovnocenní a hotovi k osvětňému zápolení se všemi ostatními národy a je se radostno, že se tak děje uměním a v neposlední řadě právě divadelním

NOVÉ DÍLO LAD. ŠALOUNA

KAREL ŽELENSKÝ

jako Filip Dubský, sedlák a starosta obce Honické v Stroupežnického „Našich furiantech“ na scéně Stavovské.

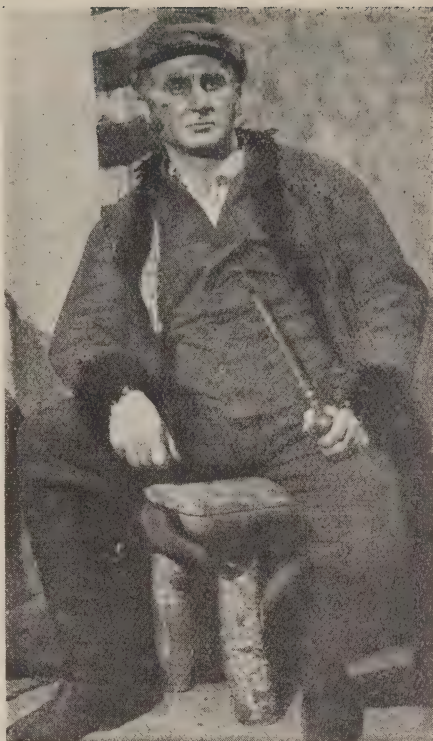
klady, vlivy a podněty, na nichž osobitě a jaksi z nejvlastnějších kořenů vyrůstati má drama každého národa. Tato retrospektiva není právě nejútěšnější, protože jsme v tom směru na díla významná a hodnotná celkem chudí a protože i o trvalejší, silný a oplodivý dojem a popud do budoucna je tu málem nouze. Třistaletá národní poroba, poměrně dlouhý, násilně rdousený probuzenský proces a zas rychlý, široký, nový proud kulturního rozmachu nemohly zroditi klasiků, jakých bychom si dnes přáli. Ale budme spravedliví: ti z dramatických spisovatelů, kteří mají aureolu nadšených průkopníků a zakladatelů českého divadla, přinášeli nám něco víc, než jen své vlohy a umění, něco, co oživovalo, povznášelo, posvěcovalo a zvroucňovalo každé jejich slovo, co bylo opravdu „kusem jejich srdce“, vyburcovalo, hrálo a sílilo české vědomí, křísilo jazyk a navazovalo s dějinnou minulostí. Těžká doba, v níž působili a tvořili, měla v nich geniální pracovníky, jakých právě bylo třeba a bez nichž sotva bychom se dnes těšili své svobodě a samo-

uměním. Všecka trudná a obětavá buditelská práce a horečná snaha po osamostatnění přinesla ovoce. Rychlý rozvoj českého divadla vsunul se takřka svými schopnostmi do rozkypělé tvůrčí oblasti všeho evropského divadelnictví. Dnes, po sedmdesáti letech od chvíle, kdy Tyl umíral málem zapomenut jako chudý, uštvaný ředitel venkovské kočující společnosti a kdy v Praze vlastenečtí předáci marně ještě toužili dostati se z tíživého utraktivismu a snili krásný a velebný svůj sen o samostatném divadle, dnes po sedmdesáti letech můžeme již klidně srovnávat své herecké, režisérské a inscenační projevy s kterýmkoli divadelním uměním cizím a sledovati úspěchy českého dramatu na scénách světových.

A tu je pochopitelné, že příliš pamětliví všech pokořujících ústrků, těžkých průprav a začátků, za nichž naše divadelní kultura vznikala, ohlížíme se častěji vzad, rekapitulujeme v dějinách zvláště pražského divadla, hledáme souvislost a vztahy s dneškem a rádi bychom vystopovali i kus tradice jako nejpodstatnější složky vývoje našeho dramatu. Vracíme se k Štěpánkům, Klicperům, Tylům, Kolářům, Jeřábkům, Hálkům, Bozděchům a všem těm, kteří následovali, a ujasňujeme si jejich poměr k soudobým našim snahám, všechny ty zá-

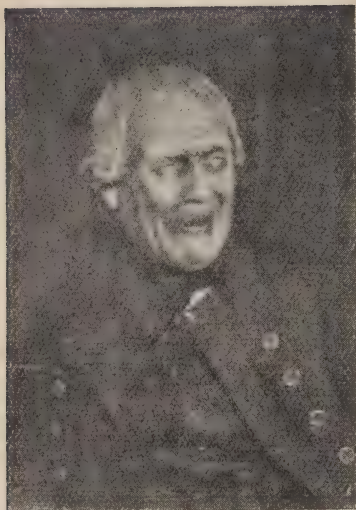
statnosti. A proto je milujeme a ctíme také víc, než nějaké formálně skvělé klasiky, neboť učili nás svým prostým uměním tomu nejdrahocennějšímu, lásce k vlasti a národu. Za to nemůžeme jim býti nikdy ani dost vděční.

U Josefa Kajetána Tyla vrcholilo téměř vše v tomto vlasteneckém poslání, ať to bylo redaktorství, povídka, román, společenská nebo politická událost, divadlo či vlastní jeho činnost dramatická. Nadto je však v jeho hrách tolik opravdového života, tolik národní a lidové poesie, tolik pohádkového půvabu a kouzla, že dávno zapadlý vesnický a městský život vynořuje se nám před očima v nejtypičtějších postavách a figurkách, dožívá a vzněcuje svým citem, baví humorem, dobovým i kulturním ovzduším, svým ryzím a byť i [naivním zápalem. Zde tkví, myslím, také všecken význam Tylova tvůrčího talentu, šťastného právě v tomto drobném lidovém genu, kde dívá se vlastníma očima, soudí a dává se unášeti vlastními svými smysly, dojmy a schopnostmi, hromadí obrazy a scény, v nichž chvěje se, horuje, blouzní a stýská si již všechno probudilé, ale stále ještě útiskem hnětené češství. Oproti některým jeho historickým hrám nebo dramatickým básním, valně ovlivněným cizími vzory a dobovým vkusem, a přes zřejmě hledanou krásu slova i obrazu, zatíženým romanticko-pathetickým stylem, formální i technickou šablonou, zde v jeho lidových hrách a báchorkách kypí to nevyrovnatelnou svěžestí dnes jako včera, realistickou věrností, vzácným postřehem, bystrým vtípem, radostí i trampotami třeba i soudobého života, a co povaha a postava, to vážně či humorně vysoustruhovaný typ z masa a krve. A řeč, dikce, dialog, vše jako by bylo odposloucháno přímo u srdce národa. Ovšem i tady jsou leckde a mnohé stopy cizích vzorů, námětů a fabulí, zvláště oblíbených tehdy dramatiků, jakými byli Raimund, Nestroy, Raupach, Kotzebue a j., z nichž Tyl také hojně překládal, jejich hry zpracovával a přizpůsoboval českým poměrům, ano, právě zde v jeho fraškách a veselohrách někdy z ušlechtilého pouhého zanícení, jindy z kruté nutnosti anebo i bídy musilo vytrysknouti leccos zběžného, nedokonalého, co snad nesnese dnes již přísnějšího uměleckého měřítko a má svůj dobový a kulturní význam toliko v dějinách probuzen-

JAROSL. VOJTA-JURNÝ

jako Jakub Bušek, sedlák a první radní v Honicích ve Stroupežnického „Našich furiantech“ na scéně Stavovské.

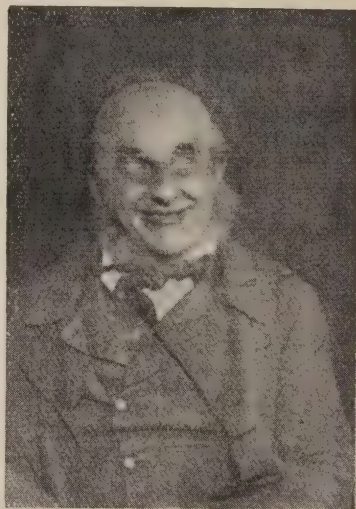
VÁCLAV VYDRA

jako výměnkář Dubský
(Stroupežnický „Naši furianti“
na div. Stavovském).

v době největšího a nejvýznamnějšího jeho životního úspěchu i nejšťastnějšího divadelního rozmachu — jak smutné a bědné musily být asi existenční okolnosti, za nichž rodily se nebo byly nutně vydupávány, vedle obsáhlé jiné literární a divadelní práce, ostatní jeho hry. Jaký tedy div, je-li v některých to a ono improvisováno, anebo jen nakvap skloubeno bez hlubší motivace a psychologického zdůvodnění! Vždy a všude jsou tu přece jen stopy výjimečného bohatství tvůrčího ducha, básnicky rozehrané fantazie, umělecky pevného, přímého a hrdého pohledu do skutečného života, nejčastěji krvavé stopy zoufale rozplýtvaného talentu, ale vždy a ve všem jen dílo plné vroucnosti, k němuž nutno se vždy znovu vraceti jako pro kouzlo starých a drahých památek, dýšících nevýslovným půvabem, krásou mladosti i tajemnými vztahy k vlastní naší národní bytosti.

Uvědomíme-li si to všechno, bylo by víc než pošetil přijímati dnes, co bylo psáno s takovou láskou a obětavostí, snad s nějakým pohrdlivým krčením ramen a shovívavostí a necítit hluboce

ského písemnictví. Uvažme, na jakém nízkém stupni bylo tehdejší slovesné umění v skladbě i výrazu, a zvláště dramatické, tak odvislé ještě od německé pražské nebo vídeňské hlavní scény, vzpomeňme jen, za jakých okolností Tyl svoje hry často psal, za jak trapných mravních i finančních poměrů, za jak bídny a nicotný někdy honorář, možno-li obnošený kabát nazvati vůbec honorářem. Představme si dramaturga pražského českého divadla, který pln radosti, že se zbaví „trampot, v nichž se den po dni vleče“, po dlouhém „divném běhání a snažení“ dosáhne smlouvou třiatřicet zlatých a dvacet krejcarů stříbra měsíčního platu a zaváže se při tom, že vedle svých dramaturgických povinností v každé zimní saisoně dodá divadlu dva původní kusy a šest překladů cizích her. A Tyl dramaturg dodává vskutku kromě překladů první rok své činnosti dvě z nejlepších svých her: Pražského flamendra a Paličovu dcera a následujícího roku hned čtyři původní kusy: Strakonického dudáka, Bankrotáře, Chudého kejklíře a Krvavý soud. To bylo v letech 1846—48, tedy

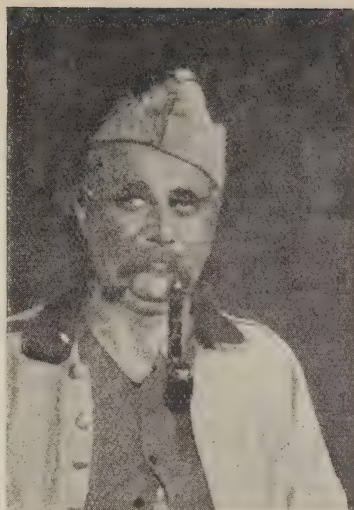
EUGEN WIESNER

jako švec Habršperk
(Stroupežnický „Naši furianti“
na div. Stavovském).

a vděčně, co z Tylova dramatického odkazu mluví k nám dosud živěji, důtklivěji, srozumitelněji, než z leckterého uznaně klasického díla velkých kulturních národů. Spíše je třeba, abychom pozorně a celým svým srdcem přilnuli ku každé z těch her, v níž obráží se kus národního našeho života, mocně proráží sociální i politické naše dychtění, v níž ozývá se dojmavá píseň, báj i poesie našich lesů, luhů a strání, a v níž jiskří vtíp a hřeje humor a smích českého člověka. A takových Tylových her je dost a dost a v nich je také všechno jeho umění opravdového básníka, divadelníka a dramatika. Kolik sladké životní moudrosti je jen v jeho pohádkách, vesnických nebo staropražských idylách, v takovém Strakonickém dudáku, Jiříkově vidění, Paličově dceři, Tvrdohlavě ženě, Pražském flamendru, Paní Marjánce, Slepém mláďenci, Chudém kejklři, Fidlovačce, Lesní panně, Bankrotáři, Čertu na zemi a j., kolik rázovitosti, životnosti, ostré charakteristiky, ryzího citu a hnutí je v jeho známých postavách, vyrostlých z jeho okolí a takřka pudově, na nichž zkoušelo své síly již

několik hereckých generací, jež staly se málem národními maskami a vžily se již i v našem výtvarném umění, protože jsou srdci lidu nejbliž. Vzpomínám jen takové plátenice Šestákové, šumaře Valenty a jeho dcerky Rozárky, vidím před sebou muzikanta Kalafunu s jeho Kordulou, Švandu a Trnkovic Dorotku, Šavličku a Pantaleona Vocilku, čeledína Jiříka s Kačenkou, Bonifáce jako velkokupce i hokynáře, ducha Zlatohlava, školního pomocníka Johanesa Pěnkavu, brousíře Nožejčka s jeho tvrdohlavou ženou Jahelkovou, sládka Sýkoru s Apolenkou, Veronikou a metařem Podhajským, zjevuje se mi rázný šikovatel Sekáček s kurážnou markytánkou paní Marjánkou a šiléným učitelem Vorlickým, starý, ubohý Vejvoda se svými třemi syny, nafoukaným sládkem Kosmasem, boдрým ševcem Kryšpínem a chudým kejklřem Zikmundem Herzogem, i ten starý, slepý houslista Mareš, zpívající na Fidlovačce Škroupu píseň, jež zvláštním řízením osudu stala se naší národní hymnou.

Jednoho je však třeba především, abychom hry Tylovy hráli ne jak se již hrály stokrát a tisíckrát, ale abychom je hráli stále líp, s pochopením každé scény a scénicky, celého toho veselého, rozmarného nebo tklivého obsahu, každé té figurky, která na jevišti může zazářit v plné slávě velkého hereckého umění. Pamatujete přece snad aspoň z doslechu, co dovedli tu vytvořit Čížek, Kaška, Frankovský, Mošna, Ryšavá, Vojan, Kvapilová, Hübnerová, Zakopal? Ale ovšem nesmí se tu nic předělávat, opravovat nebo doplňovat, aby to vyhovovalo současným zálibám, humor přehánět do grotesknosti a naivní třeba nápad nahrazovat nevkusným časovým vtípem a tak stírat všechn původní

KAREL JIČÍNSKÝ
jako vysloužilce Bláha
(Stroupežnického „Naši furianti“
na div. Stavovském).

PAULA DEMASYHO „ATAMANKA ELSA“ NA MĚSTSKÉ SCĚNĚ KRÁL. VINOHRAD

Scéna II. dějství: Vyjednávači ve stanu hlavního štábu rudé armády na Rýně
Postavy (od leva): Falstaff (Bohuš Zakopal) — Hamlet (Zdeněk Štěpánek) — Elsa (Anna Ibllová) — Jean Bogaert (Hugo Haas) — Malicorne (Ant. Kandert) — Lloyd Graham (Ant. Sírнад) — Remington (Vlad. Majer) — Puppchen (Karel Vávra) — Doroždin (Fr. Smolík).

pel, který nám hru činí drahou a retrospektivně jediné hodnotnou. Snažíme-li se zmírnit, překlenout různé nedostatky nebo i slabiny, nemusí tím ještě utrpět duch, vnitřní smysl a styl komposice. Právě dnešní vyspělost herecká, režijní, inscenační a výpravná může mnohé z toho, co Tyl pro chudost tehdejších reprodukčních prostředků směl jen naznačiti, pojmout a pochopit k plné účinnosti, vyzvednout k zamýšlenému dojmu, k syté náladovosti, malebnosti i slohovosti. Mám také za to, že mnohé kusy Tylovy získaly by ještě na své ideové hutnosti a osobitosti, kdyby byly dnes hrány v neporušeném původním svém znění textovém a nikoli v oněch zkomoleninách, na jaké je někdy upravovala proslulá stará rakouská censura. Nevím, ale zdá se mi, že leccos přišlo do tisku přímo z cenzurou proškrtaných rukopisů autorových a bylo později prostě přetiskováno, bez dodatečného srovnání s originálem.

A pak nesmíme Tyla hrát jen z povinnosti, ale také z potřeby a uvědomělé piety, neobsazovati jeho hry toliko t. zv. druhou nebo třetí hereckou garniturou a podobným režisérem, neposkytovat jim dekoračně a výpravně méně, než kterékoli cizí průměrné komedii, má-li vyniknouti vše, co je v jeho umění dosud svěží, životné a posvěceno jeho velikou láskou k národu a divadlu. Takový měl by být náš příští Tyl!

Foto Fr. Kutta, insp. div.

PAULA DEMASYHO „ATAMANKA ELSA“ NA MĚSTSKÉ SCÉNĚ KRÁL. VINOHRAD

Režie: B. Stejskal. — Scén. hudba: Alex. Podaševskij. — Výprava: Jos. Čapek.

Scéna III. dějství: V pařížském budoiru

Postavy (od leva): Simone Desrousseaux (*Marie Gabrielová*) — Jean Bogaert (*H. Haas*) — Hamlet (*Zd. Štěpánek*) — Elsa (*A. Iblová*) — Déva (*Asta Nigrini*).

F r. H e r m a n :

K JUBILEU MARIE HÜBNEROVÉ

Dovršila 30 let umělecké činnosti u Nár. divadla, počítá-li se od jejích pohostinských her. (Trvale přijata 15. 2. 1896.) Svým uměním vytvořila svůj typ, stala se činorodou složkou vzestupu českého umění. Přestala býti soukromou osobností, proměnila se v postavu vzácných tvůrců českého divadla, stala se chloubou národa, získavši všeobecnou úctu a lásku. Po celá tři desetiletí budila obdiv tvůrčím nadáním, uchvacovala s jeviště srdce diváků — a při tom šířila kolem sebe kouzlo svého dobrého srdce a nelí-

čeného přátelství. Je šťastna výsledky své píce, je šťastna nestárnoucí silou svého ducha, která ještě dnes vynucuje uznání a vavříny stále skvělými výkony uměleckými. — Něco se v nitru vašem rozechvěje, uslyšíte-li, jak ji v kruhu uměleckých přátel pojmenují „Márinkou“. Je tím vysloveno tolik úcty i něhy, které bývá jinak pořádku. A podobné pocity vznikají mezi jevištěm a hledištěm, hraje-li pí Hübnerová. — Je možno přátí naší nezapomenutelné umělkyni k jejímu jubileu více?

HEREC A KRITIK

Redakce divadelního měsíčníku položila několika herečkám otázku, mají-li rády kritiku, a jedna z nich odpověděla, že ano, ale: „Asi jako odzbrojený voják vojáka z nepřátelského tábora. Nic si lidsky neudělali a přece —“. Odzbrojeným vojákem, jenž se nemůže bránit, myslila herce, vojákem z nepřátelského tábora myslila kritiku — co však myslila tím nedopověděným „a přece“? Skoro to vypadá tak, jako by se byla zarazila nad svou vtipnou odpovědí.

‡ Měla věru, proč se zarážet. Což je opravdu kritika nepřátelským táborem pro herce? Ozývají se někdy z nepřátelských táborů nadšené pochvaly, jež povzbuzují k novým a novým činům? Čeká se někdy s největší dychtivostí, co nepřátelský tábor řekne k podanému výkonu? Chodí se do nepřátelských táborů pro zastání, pro slova útěchy, pro radu v bezradnosti?

Je všem dobře známa nadaná vinohradská herečka, ještě velmi mladá, která od svých nedávných divadelních počátků udělala ohromný pokrok. Vřítela se před málo lety do Švandova divadla jako prudké, neukázněné dítě, zmítala při hře nehezky tělem, škubala rameny, muchlala chvatné věty v nerozumitelné repetění, lámala podpatky a ztrácela střevíce, byla rozházená, nepořádná, povrchní až běda. Ať se dnes někdo na ni podívá. Hraje už i velké salonní role, umí téměř zcela čistě a jasně mluvit, pokud mlýnek jejích úst se příliš nerozjede; umí se hnedle už chovat, jak role žádají, být ladná, půvabná, obezřelá, sebevládná, a jen bývalá bystrost a radostná horlivost jí zůstala na její prospěch. O to má kritika dojista mnoho zásluhy, jako ji kritika možná přece ještě naučí, rozlišovat víc a víc různé ženské povahy. Nepřátelský tábor —?

Podobných příkladů je nadbytek. Do vinohradského divadla přišel ještě v době Štechově vynikající venkovský herec, kterého nebylo zrovna požitkem poslouchat a vidět. Mluvil rýmově, jakoby měl věčně ucpaný nos, stahoval věty v jeden splývavý, chrnivý, rosolovitý proud a ještě si k tomu spokojeně pomlaskával nebo mnul rty. Jeho gestikulace nebyla o nic lepší a snesitelnější, přehazoval před sebou všelijak divně rukama jako malátnýma, přitahoval je ke trupu s převislýma dlaněma jako krtčí tlapky, jen hrabat, plácal si rád stereotypně dlaní v dlaň na sousedské „i potztausend“. Bývalo to někdy k utečení! Věc se zhoršovala jeho bezmeznou domýšlivostí, pokládal se za genia, kterým nebyl, a na toho, kdo jeho geniálnosti nechtěl vždycky dost uznávat, uměl si vyjízdet bez výběru slov, ne jako voják neozbrojený, nýbrž jako popuzený fěl z rakouských dob. Nu a dnes tento herec, jenž upřímnou referentku nazval kýhavým ptákem z Kapitolu, je čelným umělcem čelného pražského divadla, může hrát největší postavy českých dějin bez obav, že je pokazí hlasem, výslovností, mimikou, a zbavuje se postupně všech provinciálních zlovyků. Děkovat kritice nebude, ale to není příčina, aby kritika, která ho vychovávala, byla prohlašována za nepřátelský tábor.

Hřebík na hlavičku uhodil hodný a skromný Ludvík Veverka, když v humoristickém ekstempore kdysi sám sebe vzpamatovával, že se nesmí za-

breptat, sice že se o tom pozítří dočte ve všech novinách. Poznámky novin ho mrzely, ale neminuly se dobrým účinkem, přiměly ho dávat pozor, aby ušel opakovaným výtkám, o nichž věděl, že říkají pravdu.

Je nesporno, že herec může mít z kritik často důvod k trpkosti a nedůvěře. Vnikl pilnou prací doma i na zkouškách podrobně do díla dramatika, zná v něm takřka každé slovíčko zpaměti, prostudoval a promyslel svou roli větu za větou, odvážil každý tón a pohyb, ví na vlas, proč musil roli tak a tak pojmout, proč tu a tu jednotlivost zahrát zrovna jen tím způsobem. A přijde kritik, jenž kusu předem vůbec nezná, posadí se, jednou zběžně vypočlechne, mnohdy neuchytí ani řádně všeho obsahu a už si troufá rozhodnout, byla-li která role, složitá a nesnadná, pojata a zahrána, jak měla být. Může to za ten večer spolehlivě odhadnout, když se musí starat zároveň o kus, o režii, o výpravu? Nic není třeba se divit, domnívá-li se pak odsouzený herec, že kritikovi záleželo ne na pochopení, nýbrž jenom na tom, aby mohl vůbec něco vytknout. Kam by se děla jeho kritická moudrost a autorita, kdyby nevytkl!

Ale právě proto neměli by herci žádat od kritiky nemožností a přijímat ji prostě, jak jest, se všemi lidskými vadami a nedostatky. Vypoví-li vzdělaný a zkušený kritik poctivě, jak se mu hra za ten večer jevila, je tím jeho úkol náležitě vykonán a herec ať přičte také trochu sám sobě, nedovedl-li svým výkonem přesvědčit. Ministři, politikové, novináři, úřady, profesori, správní radové bank, všichni lidé veřejně činní jsou vydáni přísné kritice, všichni musejí být denně připraveni, že odněkud bude na ně podniknut zlý výpad, všem se opět a opět přihází, že jsou nespravedlivě snižováni, tepáni, trháni, a nikdo z nich nikdy neočekává, že bude všeobecně jen oslavován. Proč by tedy jen herec měl být nedůtklivější než jiní? Machar napsal, že „kritikové povolání jedni chválí, druhí haní“ — ať se tedy choullostivý, marnivý herec přidrží pro svou útěchu jen těch, kterým se bez výhrady líbil a ať věří, že jen jejich oči dovedou dokonale rozpoznávat! Tvrdit, že kritik, jenž pronese námitky, je „nepřátelský tábor“, protivník snažící se zničit protivníka, to hraničí se stihomamem. Dnes je doba svrchovaného otužování, chodí se v tenkých punčoškách a malých střevíčcích za největších mrazů, pěstují se denní koupele v ledové vodě, provozují se nejnebezpečnější sporty, a jen herec, zdá se, chce se

MILAN BEGOVIČ,
vynikající chorvatský dramatik, autor „Božího člověka“ z div. Stavovského.

pořád stejně bát chladného, ostrého slova, kritikova omylu nebo říznutí. Kritikovi není vždycky také radostno a do smíchu. Koná jakousi veřejnou službu, již vyžaduje v žurnálech ustálený zvyk, informační jejich povinnost: hlídá repertoár a divadelní práci jako bdělý pomocník, snaží se podle svých sil pobízet kupředu a výš, budí a tříbí vnímavost obecnstva, aby neutuchala, nýbrž rostla, vzdělává a šíří porozumění pro drama a herce. Je jako citlivým divadelním svědomím, jež nedá pokoje, když čichá chybu, nedbalost, omyl, je zrcadlem, v němž se vidí herec i dramatik, ať je obraz věrný či pokřivený, vysvětluje, ujasňuje, zaznamenává jako kronikář i jako rozhodčí tvořících se hodnot. Co by kdo věděl dnes o hereckém umění J. J. Kolára, Jindřicha Mošny, Josefa Šmahy, Marie Bittnerové a tolika jiných, kdyby nebylo kritiků a kritik? Proti Vojanovi, proti Haně Kvapilové psaly tak nemilosrdné, kruté odsudky, že z nich bylo úzko, na Kvapilovou volal kritik „pliju před tebou, ženo,“ a dnes i ty odsuzující kritiky přispějí velmi platně a kladně, abychom si umění obou slavných nebožtíků ještě mohli oživit a představit. Bez divadelních kritiků nebylo by pojmu o vývoji našeho divadelního umění a směru, bez nich byl by herecký výkon jako sen, po němž s rozbřesklým jitem nezbude ani potuchy. A na konec jsou ti kritikové za všechno jenom „nepřátelským táborem,“ k němuž se z hereckého hledí mračným, nevlídným očima, nepošle-li se tam hned nějaké hrubé slovo nebo ještě hrubější, nehoráznější dopis. Na divadelní kritiky hodila by se ona známá anekdota o obecním starostovi, jenž předstíral, že svůj úřad vzal na se „pro čest“, ačkoli mu kde-kdo v obci na potkání nadával.

Arci, herci v poměru ke kritice nejsou horší než dramatikové. Kdyby se divadelní měsíčník zeptal dramatiků, mají-li rádi kritiky, odpověděli by možná také, že ano, ale asi jako zbůjníky, kteří po případě nashíraným kamením vytloukají okna a nábytek v krásném, novém domě, ohrožující život domácího pána. Nebo jako výtržníky, kteří ruší výhodný prodej vzácného, drahého zboží přivezeného z Indie a Arabie. Jakáž pomoc! každé povolání má své oběti, jež se musejí odevzdat do osudu, kritické povolání je má také. „Nepřátelský tábor“ a přece — — —

OZVĚNA HLASŮ DENNÍCH LISTŮ

O „ATAMANCE ELSE“

P provedení a přijetí „Atamanky Elsy“* dokazuje, jak je nám vzdálena dekadentní literatura jedné pařížské skupiny a jak ještě příliš tkvíme svými kořeny v tradici divadla realistického, jak hledáme vážnou, patetickou formu tam, kde není její místo a příliš vážně posuzujeme věci, které vážnosti nechtějí. Atamanka Elsa, nebo bolševická Jeanne d'Arc ukazuje, jak to bude vypadat v Evropě za 15 let, až bolševická armáda přivalí se do záp. Evropy, před Paříž, chtějí si podrobti celou Evropu a podlehe Paříži, jež opět Evropu zachrání. Celá hra v 6 obrazech je myšlena jako fantastická hříčka, bez vážného podkladu, nechce než prolétnout jevištěm,

* Paul Demasy „Atamanka Elsa“, hra o 3 dějstvích v 6 obrazech. Přeložil Stanislav Hanuš, režie B. Stejskal. Po prvé na Vinohradech 16. prosince 1925.

ušklibnout se, zasmát se, zajiskřit a zhasnout. A nesměl by to být Francouz, kdyby takové problémy neřešil citem, kdyby nerozpoutal erotická hnutí a kdyby nebyl přesvědčen, že velká rozhodnutí učiní — žena, pro niž se muži střelí, již podléhají, jimž je světící, bohyně, milenkou. Velmi přílehavě se znalostí věci posuzuje hra *Tríbná*, jež píše, že takové žerty může si dovolit Francouz v pařížském literárním prostředí, nám však pochopiti jej brání vše, jsme vážní, těžcí, rozumní a máme pocity odpovědnosti, mluvíme o politice seriosně, neděláme si legraci ze svého národa, máme strach z bolševictví, chceme mít vše prokázané, děj ve svých kusech, postavách i myšlenkách dialogu, ale takový Mac Orlan, jehož román zdramatisoval P. Demasy, je vydestilovaný květ pařížské literární moderny, něco, co nás uděsí svou divokostí, exaltovaností cynismu, svou rychlostí, humorem, který není ani veselý, ani smutný, strašně umělý. Není správné, abychom vážně rozebírali hru, jejíž provedení bylo vzdáleno jejímu smyslu a duchu, že bylo z toho trapno. Česk. Rep. píše, že autorovi jsou hlavními prvky bolševictví ruský, bezvolný mysticism, židovská fantasmie, romantičnost a cynismus. *Právo Lidu* mluví o jevištní kuriositě, při níž cení vtipné nápady a paradoxy. *Národní Listy* zase mluví o ideovém vláském salátu, jež má mnohde pikantní příchut, ale na 3 hod. je přec těžko stravitelný. *Rudém u Právu* je tato hra dramatickou hračkou, bezvýznamnou, na níž si budou moci vinohradští a přespolní šosáci projevovat své protibolševické přesvědčení. *Venkov* vyjadřuje se briskně „je to prostě blbost“. Česk. Slovo o podrobném rozboru dochází k závěrku, že to vypadá tak, jako by franc. dramatik těmi dvěma postavami chtěl uchlácholit své krajany z obav před dnešním Ruskem, přesvědčit je, že se nemají čeho strachovat a že Rusko bude podryto mravní nákazou, kterou mu vočkují orientální židé. O provedení praví, že mohlo předstihnout pařížské Studio, protože má větší jeviště a zdatnější herecké síly. J. P.

Pane redaktore!

Vyhovuji Vašemu pozvání a skizzuji stručně, jak je u mne obvyklé:

Na čem záleží? Na intenzitě. Skutečný život není nežli ona a umění snad také není nic jiného. Proč jsem psal tragedie a proč píši nyní veselohry? První jsem psal proto, abych si vytrhl trn z nohy. Když se mi to podařilo, smál jsem se na celé kolo. Ohlas tohoto smíchu jest veselohra. Jen ohlas. 99% věnuji životu (neusmívejte se, ženě, arcí), 1% je volné. Moje nová veselohra se jmenuje „NESMRTELNÁ MILENKA“, napsal jsem ji v Paříži tak jako loňského „VYKUPITELE“ (mistrně zahraného na Vinohradech) v Benátkách. V Praze mám jiné věci na starosti. Praha je město s chmurnými muži a krásnými ženami. Nevěnujme se příliš prvním! Šlo by to na nervy. Bude-li moje nová veselohra míti úspěch, dopíši druhou, která je již rozvržena. V opačném případě restringuji i to 1%. Stáří je tu. Nutno žítí. Váš František Zavřel.

D I V A D E L N Í K A L E N D Á Ř

LEDEN

1.—5. 1886 vystoupil ruský pěvecký sbor na Národním divadle pražském za vedení Dimitrije Slavjanského Agreněva.

3. 1911 zemřel dram. spisovatel J. E. Šlechta.

5. 1891, před 35 lety zemřel vynikající český divadelní ředitel, zakladatel smíchovských divadel a první dramaturg zemského divadla pražského P a v e l Š v a n d a z e S e m ě i c. (Viz Kroniku v Čsl. Div. 1925, listopad.)

9. 1846 narodil se Jakub Seifert, velmi oblíbený dramatický umělec a režisér Nár. divadla. (Viz Kroniku v Čsl. Div. 1924, říjen.)

14. 1906 opustil Prahu vynikající umělec a vrchní režisér Národního divadla J o s e f Š m a h a, jmenován býv bulharskou vládou artistickým ředitelem Národ. divadla v Sofii. V tomto místě působil tři roky a vyznamenán byl bulharským řádem. (Viz Kroniku v Čsl. Div. 1924, leden. Seš. č. 7.)

24. 1846, před 80 lety narodil se Jiří Bittner, dram. umělec, člen Nár. divadla v Praze. (Viz Kroniku v Čsl. Div. 1924, leden a 1925 duben.)

25. 1836, před 90 lety narodil se v Sobotce F r a n t i š e k V ě n c e s l a v J e ř á b e k, dramatický spisovatel, žurnalista, profesor a politik. Již ve svém 21. roce napsal truchlohu „Hána“ (Smíření Přemyslovců s Vršovci), kterou hráli po prvé ochotníci v Sobotce a již r. 1859 přijalo div. Stavovské. Za hru „Svatopluk“ (hrána rovněž ve Stavov. div. 1859) dostalo se autoru druhé ceny Náprstkovy. Ve Stavov. div. hrána ještě „Veselohra“ (1862), v Prozatímním pak vesel. „Cesty veřejného mínění“ (1866) a nejméně úspěšnější jeho drama „Služebník svého pána“ (1870), které se udrželo na repertoáru nejdéle. Napsal ještě hry „Syn člověka“, „Závist“ (v Nár. div. 1884), „Zde je žebrota zapovězena“ a j. († 31. března 1893.)

27. 1756, t. j. před 170 lety narodil se slavný hudební skladatel W o l f g a n g A m a d e u s M o z a r t, jehož jméno spíato je úzce s historií někdejšího pražského Nostického (Stavovského) divadla, kdež dne 29. října 1787 hrán po prvé jeho proslulý „Don Juan“. Po uvedení jeho oper „Únos ze Serailu“ (1782 v Kotcích) a zvláště „Figarovy svatby“ (1768 v Nostic. div.) získal si Mozart neobyčejného obdivu celé Prahy. Byl pozván (1787) hrab. Janem Jos. Thunem, aby v Praze osobně řídil své dílo, ochotně vyhověl, neboť ve Vídni byl odmítán. Při představení „Figarovy svatby“, jakož i při velké akademii ve Stavovském divadle uchystány Mozartovi skvělé ovace. Nadšení pražského publika se stupňovalo, čehož využil ředitel vlašské operní společnosti pražské Bondini a požádal Mozarta za komponování nové opery pro Prahu. Mozart slíbil. Tak došlo k památné premiéře „Dona Juana“, kteroužto operu dokončil ve vile „Bertramce“ na Smíchově. Pro Prahu napsal Mozart r. 1791 ještě operu „La clemenza di Tito“ ke korunovačním slavnostem Leopolda II. K premiéře došlo 6. září 1791, ale jeho dílo přijato dosti chladně. Bylo to v době, kdy Mozart již churavěl. Zemřel ještě téhož roku (5. pros. 1791) ve Vídni. Ši—

D R O B N O S T I

Dvě bolestné ztráty přinesly nám minulé dny: V Mor. Ostravě zemřel publicista a spis. Fr. Sokol-Tůma, vedle Petra Bezruče duševní vůdce slezského lidu, a v brněnské nemocnici věrný víceletý liter. spolupracovník našeho listu, spis. a red. Bartoš Vlček. Posmrtnou vzpomínku z povolaného péra spolu s oceněním divadelní činnosti Sokola-Tůmy přineseme v sešitě příštím.

Pamětní deska budovatelům Národního divadla v Praze profesorům české techniky arch. J. Zítkovi, který řídil práce přípravné i stavbu od prvopočátku, a arch. J. Schulzovi, jenž pracoval na obnově a přístavbě zadního traktu budovy po onom osudném srpnovém večeru r. 1881, kdy divadlo lehlo popelem, zasazena pění spolku česk. architektů v hlavním vestibulu Národního divadla. Deska je dílem akad. sochaře prof. O. Španiela za součinnosti arch. S. Suchardy. -dv-

Poklona autorova. Po pražské premiéře svého „Božího člověka“ prohlásil komusi autor Milan Begovič, že tak, jak si vždy hru představoval, byla vypravena v brněnském Národ. divadle. -ý.

Přehled divadla v knize. Italský spisovatel F. M. Martini vydal nedávno knihu, v níž přetiskuje veškeré svoje referáty, které r. 1923 napsal do římské „Tribuny“ o divadelních premiérách. Kniha podává naprosto správný a poměrně rychlý přehled o divadelní činnosti saisons. Tento způsob registrace sezonního repertoaru je chvalitebným zvykem zvláště francouzských kritiků. U nás pokusil se loni o tuto knižní registraci Dr. H. Jelínek (S prvního balkonu I., II., III. díl u Kočího) a nebylo by věru na škodu, kdyby některý z referentů podobnou sbírku uspořádal. Takový přehled v kníž-

ce je nejen rychlou informací, ale i náležitým poučením a dokladem gradace divadelního umění. -ý.

Faiko proti Meiercholdovi. Autor „Učitele Bubusa“, dramatický spisovatel Alexej Faiko uveřejnil v moskevských denních listech protest proti „dramaturgické úpravě“, kterou Meierchold předělal jeho drama v „hromadu beztvárných“ úlomků. Autor prohlašuje, že snímá se sebe veškeru odpovědnost za tuto manipulaci. Je to po prvé, co se autor odvážil postaviti proti „montýrovce“ mocného Meiercholda. Žel, že též nebožtík Ostrovský se nemůže poděkovat za „zmontýrování“ „Lesa“. G. H.

Benátský kupec v plavkách. Sensace, kterou způsobilo londýnské scénování Hamleta v moderních kostymech, využílo jedno londýnské divadélko a připravuje „Benátského kupce“ v kostymech — koupacích. Shylock je zde majitelem velké privátní benátské banky — Antonio, jeho dlužník, je ředitelem akciové společnosti, která je před úpadkem. Moudrá Porcie studuje práva a je zuřivou automobilistkou. Děj odehrává se na pláži na Lidu. Lorenzo unáší Jessiku aeroplánem, oklamaný Shylock běduje v baru, obklopen mondenní společností, která v koupacích kostymech tančí při jazzbandu shimmy. — Autoři této „úpravy“ ujistují, že velká část Shakespeara textu zůstane nezměněna. G. H.

Ředitel pařížského Odéonu p. Gémier je příliš zaměstnán svými propagačními zájezdy pro Mezinárodní divadelní svaz, ale o divadlo se musí přece někdo starat. Nástupcem jeho má býti dosavadní spolutředitel P. Abram, ale veřejné mínění žádá, aby místo bylo obsazeno řádným konkursem. -ý.

HAJDUK
(Bedřich Karen).

Milan Begovič:

BOŽÍ ČLOVĚK

Dram. ballada

Přeložil:

J. Janoušek

Stavovské divadlo

Režie:

E. Nádvorník

Výprava:

Ljuba Babič

Hudba:

M. Cvrčanin

MARJA
(Jarm. Kronbauerová).

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

Karel Želenský:

DO BUDOUCNA

Sledovati spravedlivě vývoj českého ochotnického hnutí od raných jeho počátků znamená poznávat úsilnou, nezištnou práci obětavých jednotlivců pro probuzení, sílení a k životu pobádání zmučeného a násilně deštěného národa. Z tohoto ideového popudu vznikly, rostly a šířily se snahy ochotnictva našeho po dlouhou dobu celého století a to za podmínek krajně nepříznivých, za překážek často nezdolatelných, za okolností vždy a všude nepřátelských — tak první ochotníci naši nejen že pracovali, ale bylo nutno jim i bojovat. A nepřítel byl mocný, početný, vynalézavý a urputný; věděl, že ubitím a zahlazením ruchu ochotnického podetne žití, živoucí a vydatně živící kořen mohutného, již již trouchnivějícího stromu, který počal jevit nové známky sbírajícího se života. Ochotnické hnutí bylo typicky českým, ryze a výhradně národnostním. Odtud ty bezohledné,

kruté nájezdy se strany jedné, ta neohrožená vytrvalost a nezlomná síla se strany druhé. Jako každá velká, významná akce kromě zřejmých neobejde se bez nepřátel vnitřních, potajmých, vylíhnuvších se ve vlastním jejím hnízdě, tak ani hnutí ochotnické bez těchto nejnebezpečnějších nepřátel se neobešlo: ve vzpomínkách starých pamětníků často setkáváme se se stížnostmi do těchto politováníhodných faktů, které nejzhooubněji podrývaly zdar práce společné. Snad i tento zjev nutno přičísti navrub té naší české typičnosti. Uvážíme-li, že i za tohoto dvoufrontálního boje ochotnické kroužky a jednoty přece jen vyrůstaly a se množily, aby byly často jedinými středisky ve vlasti, pečujícími o šíření a prohlubování vědomí národního a vědění kulturního, pak teprve dospějeme k uznání, kolik vroucí lásky, kolik planoucího nadšení, kolik neochvějné víry, kolik neodstupné odvahy bylo v těch čistých duších našich předchůdců!

Tito zapomenutí inspirátoři, již by mezi námi měli býti blahoslavenými, započali svoji akci pro své prostředí a jen v něm, bez velkorysých plánů, bez strhujících nadějí do dálné budoucnosti — pouze z vycítěné a naléhavé potřeby, že „u nás se přece něco musí stát, abychom i my nezapomněli svou řeč, která nás po česku učí cítit a myslet, abychom nezapomněli na svůj národ, bez něhož bychom byli osiřelými, abychom nezapomněli na svou Vlast, bez kteréž bychom doma byli vyhoštěnci“.* Z mnohých takovýchto provolání, před sto třiceti lety vydaných, vyčtete, že všem dávným předchůdcům záleželo vždy jen na „u nás“, na tom úzkém, těsném prostředí, v němž bylo jim žít, které na ně trapně doléhalo, abychom „i my“ nezapomněli — patrně tak smýšleli v blahé, krotké domněnce, že jinde už je líp, že jinde už se něco stalo nebo alespoň se něco děje. — Zdravost a velikost ideje však způsobila, že vyskytli se porůznu stejně smýšlející jednotlivci, že počali rozsévati zušlechťující a živné sémě, druh o druhu nevěda, že svědomitě obdělávali svá políčka, netušíce, že kdysi zúrodněn bude tak veškeren lán český i moravský i slovenský. Tak vznikaly jednoty ze sebe a pro své okolí; teprve postupem doby uvědomovaly si práci společnou pro veliký cíl celku — Národa.

K této metě vyměřila přesnější směry po dlouhých letech práce naše Ústřední Matice ochotnická, která po převratu se stala „československou“. Sdružila

DAMJAN

(Eduard Kohout)

v Begovičově „Božím člověku“ na scéně Stavovské.

* Z provolání žďárských ochotníků z r. 1797.

jednoty v ústředí, z rozdrobení utvořila silný, vědomý celek, praménky spojila v jedinou řeku. Výsledky její účtyhodné činnosti vykazovaly vzestupy i poklesy a to vždy podle vlivu doby a — pracovitosti jednotlivců, kteří stáli v čele. Nejbohatší, nejzdařnější a nejpožehnanější žatvou může se zahonositi za posledních šest let, kdy v čele jejím stojí muži opravdu pracovití, věci oddaní, s věcí a pro ni cítící, za vedení obdivuhodně iniciativního svého starosty.

Co bylo vykonáno za této éry, dovede uznati a oceniti jen ten, kdo znal bývalý vnitřní stav jednot druhdy a jehož nepředpojatému pozorování neujde jich stav nynější. Změnil se v nich veškerý život, změnila se kázeň, změnila se práce, změnilo se nazírání na význam ochotnictva, změnil se názor o divadle i literatuře — vše, čím ochotnictvo české má býti, čím žije a proč žije, se změnilo k velikému prospěchu — svému, svého národa, změnilo se ku prospěchu literatury a dramatického umění. Opřen o reformu repertoiru, o zdárné kursy členské i režisérské, o zásluhy o zbudování mnohých nových důstojných divadel na venkově, o odhalení pamětních desk českým umělcům dramatickým, o vydávání knih, o veliké akce Tylových domů v Plzni a Praze, o významné navázání styků s ochotnictvem jiných národů, stojí dnes prapor matiční vysoko vztyčen a hrdě i vítězně svítí svou barvou červeno-bílou po širé oblasti republiky. A pod ním druží se ke společné práci přes šedesát tisíc organizovaných ochotníků československých. A řady jich se množí co den!

Kde jsou dnes příkří a záluďní proroci, prohlašující kdysi předčasně, že ochotnictvo je už zbytečná přežilost, škodlivý opar na těle národním?! Zda uznají, že i dnes, jako před sto lety je význam i práce ochotnická pro národ

J. GALSWORTHYHO „SPOLEČNOST“ NA MĚSTSKÉ
SCÉNĚ VINOHRADSKÉ

Scéna II. dějství: U advokáta Twisdena
(Ricardos — *Fr. Kovařík*, Twisden — *B. Zakopal*, Gilman — *Fr. Smolík*, E. Graviter — *Ant. Kandert*).

stejně důležitá a nutná, vždyť i dnes jako tehdy je mnohde ochotnický spolek jediným střediskem, z něhož vycházejí popudy ku práci národní i kulturní, jest jediným ohniskem, z něhož do chladného zmatku politických svárů zaplává teplo druhdy posmívaného a právě dnes tak potřebného vlastenectví. Je-li všesvětovost pouhé dogma, je ryzí vlastenectví konkrétní silou, je živelným vědomím, je cítěním i děním, jež živí a udržuje národy; je zbraní, která je ochraňuje v míru a za bojů vede je k vítězstvím. Vlastenectví je ctností, povinností a ozdobou každého muže i ženy.

Naši první čeští ochotníci zůstavili nám posvátný odkaz, v němž tyto vlastnosti září nejskvěleji. Září a vyvolávají analogii. Je naše všechno ochotnictvo, sdružené pod tím vítězně vlajícím praporem červenobílým, prodechnuto krásnými ideály svých otců? Vymizelo ze všech jich srdcí ono nejnebezpečnější nepřátelství, vylihnuvší se v hnízdě jednoty a ohrožující nejzhoubněji společnou práci její? Směřuje snaha všech k povznesení vespolečné věci a nikoliv k povznesení osobního významu, ukájení ješitnosti, domýšlivosti, pánovitosti? Ovládlo všechny příslušníky ochotnické obce nezištné nadšení, nepočítající s náročností, odměnou, zásluhou osobní? — Pravdivá odpověď na tyto otázky zapůsobila by na nás radostně meditující dojmem kormutlivým. *(Dokončení.)*

Divadlem dobyli jsme si samostatnosti, přičiňujme se, abychom si dobyli i samostatnosti divadla: nezávislosti na

cizích vzorech scénických a dramatických.

Antonín Skála, odborný učitel,
jedenatel I. Jiráskova okrsku v Třebíči.

Ú. M. D. O. Č.

Pražský okrsek. — Nepopírám, že jsem měl jisté obavy, když byl znovu ustaven náš Pražský okrsek. Uvažoval jsem, že začínáme od prvních počátků, a že jistě bude to déle trvati, nežli budeme mítí okrsek tak vybudován, jak v duchu jsme si představovali. A byla to již první ustavující valná hromada, která jasně a určitě přednesla celý pořad příští práce. Věříme, že v příštím roce, kdy oslavovati budeme 40letí Ú. M. D. O. Č., bude náš okrsek státi v popředí, jako vždy býval, a že dokáže, že pražské ochotnictvo, organizované v Matici, je zde a že se s ním musí počítati. Nepatrný úbytek jednot jen okrsku posloužil, neboť může se zbylým lépe věnovati, jejich práci vésti a snažiti se, aby kulturní a umělecký jich vývoj se zdokonaloval. Pracovní páteční schůze jsou pilně navštěvovány, noví pracovníci stále se hlásí k spolupráci, režisérská rada ve schůzích pondělních stará se o kulturní potřeby našich jednot a pracuje se radostně, nezištně ku

prospěchu lidového divadelnictví. Nikoho nelákáme, nic neslibujeme a přece ti, kteří sami přicházejí a hlásí se do našeho středu, zůstávají mu již věrni. A to je největší úspěch naší práce.

R. Weinert, předs. Pražsk. okrsku.

Foto Fr. Kutta, insp. div.

J. GALSWORTHYHO „SPOLEČNOST“ NA MĚSTSKÉ SCÉNĚ VINOHRADSKÉ

Scéna II. dějství: V bytě Dancyho
(Dancy — K. Vávra, Margaret Ormová — L. Freslová,
Ferd. De Lewis — Ludv. Veverka, Lady Adela — H. Friedlová, Mabel Dancyová — A. Ibllová).

Práva a povinnosti režiséra.* 1. U ochotnických jednot nebývá zpravidla dramaturga, jako u velkých divadel, i jest povinností režiséra sledovati repertoír stálých divadel, pročítati kritiky o divadelních hrách v denních listech, prohlížeti seznamy nových her Máje, „Centra“ atd., a sestavovati repertoír na celou saisonu. Při výběru her musí dbáti: a) Literární ceny hry. U ochotnických jednot se ve valné většině hledí pouze na titul hry. Čím lákavější titul, tím větší jest po ní šláňka. Marně píšeme a ve svých přednáškách poukazujeme na nešvar, že ochotnické spolky hrají s velikou oblibou různé literární škváry, dávající jim všemožné tituly i podtituly a odůvodňují svoje jednání kasovními úspěchy. Velká část ochotnictva pochopila již povinnosti divadelních amatérů, hraje hry literární hodnoty, a vychovala si již svoje obecenstvo tou měrou, že ač bylo také zvyklé na t. zv. „šlágry“, představením literární hodnoty se nejen nevyhýbá, ale i rádo je navštěvuje. Je pravda, že nutno obrnit se ze začátku hodnou dávkou trpělivosti. Nutno vybíráti

* Poznámky k režii, které budeme soustavně uveřejňovati v rubrice „Pro divadelní praxi“, adresovány jsou zejména našim pracovníkům venkovským, kterým není možno sledovati pokrok divadelního umění na velkých scénách, jako šťastnějším režisérům-amatérům ve velkých městech. Poznámky k režii budou jen malou ukázkou toho, co dobrý režisér ochotník má mít na zřeteli, aby čestně zhostil se svého odpovědného úkolu.

Tyrš: ... Komu příroda vstípila pravou lásku k divadlu, tomu ji nikdo z mysli nevypuď, tomu ji nikdo nevyrvé ze srdce. Kdo jde za čistými ideály, kdo se věnuje divadlu, ať ochotnickému, ať z povolání, z lásky k němu, ne ze sobectví, ze zisku, ješitnosti, z honby

hry sice literární, ale širším vrstvám přístupné, před začátkem hry v krátkém proslovu pojednati o spisovateli, o vnitřní hodnotě hry, upozorniti na její jádro a tendenci a zdůrazniti, že divadlo není jen pro zábavu, ale i pro poučení. Proto musíme vybíráti hry b) lidovýchovné. To se týká zvláště našeho venkova. Časy, kdy předním úkolem ochotnictva bylo pěstovati na scéně jazyk český, aby nezahynul, jsou u nás bohudík zažehnány. Ta práce nastává našim přátelům na Slovensku. U nás máme povinnost stejně důležitou: vychovávat široké vrstvy lidu živým slovem jeviště. Psaná literatura nepůsobí na čtenáře nikdy tou sugestivní silou, jako slovo, pronášené na jevišti, provázené příslušnou mimikou a gestem. Máme tedy vychovávat! Aby režisér — dramaturg dostál této povinnosti, musí vybíráti hry velice opatrně, aby této snaze více neuškodil, nežli prospěl. Musí býti pamětliv, že ze scény divadelní mohou se kárati neb chváliti chyby i přednosti lidí, ale není dovoleno je urážeti. Dramaturgickou neopatrností při výběru her vznikají v malých městečkách rozepře, tvoří se v místech nové a nové jednoty nevalných cen, a možno říci, že tímto nerozvážným počínáním podkopává se půda ochotnictvu, které poskytuje, vlastně má poskytovat jedině a výlučně duševní zábavu a zejména poučení našim širokým vrstvám. Venkovské divadlo ochotnické možno právem nazvati divadlem lidovým.

Václ. Figar.

za slávou neb z jiných choutek, ten obětuje vše, svůj klid, svůj hmotný majetek, svou duši i tělo. A nezaekne se, necouvne — i kdyby ho to život stálo ...

Vojta Š. Táborský, předs. „Matice Divadelní“: Ze hry „Kouzlo kulis.“

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

Dovršení 70 let od jeho úmrtí jest jenom náhodnou číslicí, která se obyčejně neoslavuje. Bylo by však absurdní, abychom čekali ještě 30 let, aby se naplnila jubilejní číslice! Naše veřejnost také plně chápe, že důvody Tylových oslav jsou jinde. Všecka divadla, stálá, kočovná i ochotnická budou pořádati oslavná představení. A všechny ostatní podniky literární a umělecké, všechny chystané chvíle slavnostní až po odhalení Tylova pomníku v Plzni, u nás i v českých kruzích za hranicemi nemají jiného účele, než splatiti aspoň zčásti starý dluh nezapomenutelnému muži, který se o národ tak velice zasloužil.

Oslavíme tedy J. K. Tyla vzpomínkou, vyvěrající zupřímného českého srdce, v jehož ryzost tak věřil a pro jehož svobodný tlukot obětoval všechno své snažení, práci i život!

h—

Vlastislav Hofman:

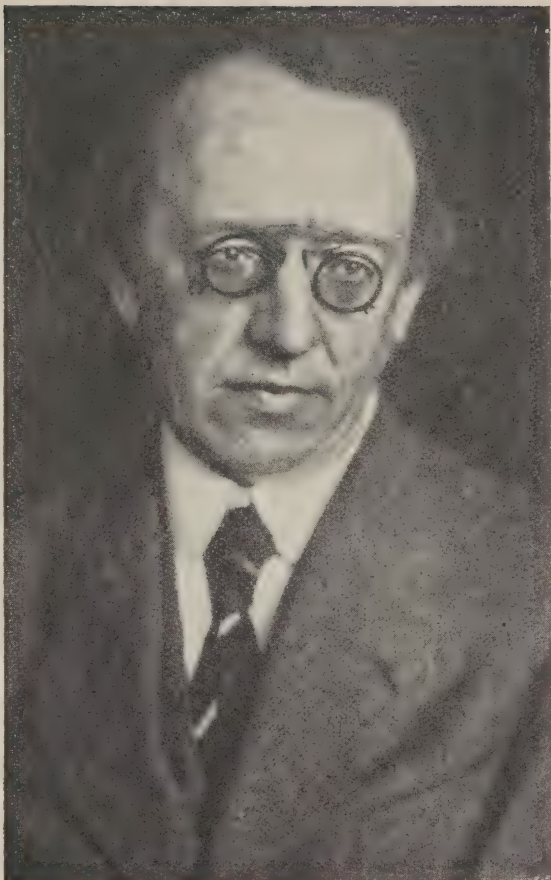
K SCÉNICKÉMU PROVEDENÍ „HIPPODAMIE“

Hippodamie“, Vrchlického a Fibichův melodram, jest trilogie na způsob antický, ale rozdíl je tu ten, že tu ustupuje do pozadí typicky řecká osudovost, daná božstvy, takže více nás dojímá ryze lidský osud hrdinných postav hry, který jest sice určen osudem mytickým, přesto však zůstává nám vždy dojem, že tito hrdinové hry svými city a skutky zavinují si sami osud, ke kterému nakonec došlo. Zvláště Fibichova hudba, ještě sensitivnější nežli Vrchlického verše, přináší do „Hippodamie“ ovzduší dnešního světa s vášněmi, které nejsou jen tragickou záležitostí mytických lidí, nýbrž jsou vášněmi lidí dneška. Trebaže „Hippodamie“ jest tragedií minulosti, necítíme tu do té míry časového rozdílu, a výsledným dojmem „Hippodamie“ jest tragedie lásky a smrti. Osud Hippodamie, převedený, dejme tomu, do hry z dnešního života, působil by dnes ovšem příliš romanticky, a hrdinové takové tragedie jsou také na dnešní civilní smýšlení až příliš povznesení a klidní, na rozdíl od zatížených a rozumářských postav ibsenovských neb na rozdíl od neklidných a chaotických postav strindbergovských a jiných eroticky zatížených postav dnešního dramatu. V „Hippodamii“ při bouřlivých vášních zůstává vše státi ve velkých liniích a v těžkých hmotách. „Hippodamie“ jest melodram (přednášený a hraný verš herci činoherními) a tím zesiluje se tato liniovost a hmotnost a hra udržuje se snáze v dramatickém napětí nežli při opeře, jejíž závadou bývá jakási nepravdivost, což znamená nedramatickou opernost. Fibichova hudba nezopernila „Hippodamii“ Vrchlického a znamená v tomto melodramu jen jakýsi rovnoběžný oblak, který pluje souběžně s dramatickým dějem. My se díváme touto mlhovou hudby na rozvlněný povrch, způsobený tragickým dějem, takže našim zrakům objevují se jen velké zasmušilé obrysy. Odtud plyne ona zvláštní monumentalita „Hippodamie“, která vábí dnešní cit, dnes již unavený zdrobňujícím primitivismem moderního básnictví.

Tyto předpoklady byly mi vodítkem při výtvarném zjednodušení a dimensování do velkých měřítek při dekoracích „Hippodamie“, které v „Námluvách Pelopových“ představují barbarský Orient, ve „Smíru Tantalově“ a „Smrti Hippodamie“ rané Řecko. Každý díl řešen byl jako rámeček pro sebe.

V celku „Hippodamie“ představuje třináct scén. Moje výtvarná spolupráce při režii Hilarově v „Pelopových námluvách“ realizovala na scéně čtyři výjevy: Před branou města Pis, kde hoření plateau představuje město v podobě druzy z nakupených hmot, které má mnoho východů na hradby, kde odehrávají se hromadné scény. Branou vchází Pelops. Scéna v paláci Oinomaa znázorněna jako vchod do královské pokladnice, odkud vychází Oinomaos vstříc Pelopovi. Třetí scéna jest před vchodem do závodiště. Tu hlavním motivem jsou stupňovité hradby vnější zdi závodiště, na nichž chór starců vyhlíží výsledek závodu Oinomaa a Pelopa. (Pod vlivem tohoto rozestavení chóru inscenován byl chór v „Antigoně“ a lid na stupních cirků v „Otrocích“.) Čtvrtá scéna znamená trojúhelníkový výsek skal s mořem a paprsky zapadajícího slunce, obraz ponurý, v němž Pelops v zápase s Myrtillem svého soupeře svrhne se skály.

„Smír Tantalův“ za režie Novákovy představuje pět scén. Prvá scéna dórské schodové sloupohradí s boku, vedoucí ke vchodu do paláce Tantalova. Tantalos sestupuje dolů a vítá Pelopa, vracejícího se domů. Přivádí Hippodamii, která dobývá panství nad Axiochou, první ženou Pelopovou. Po sloupové komnatě palácové nastupuje scéna s obětištěm. Dva šikmo položené schodové výstupy na zvýšené plateau s dvěma sloupy a s oltářem umožňují rozestavení sboru s vyvrcholením obětiště a přísahou Tantalova pohostinství; dolní volné plateau pro scénu šílenství Tantalova. Obraz palácové síně, zdobené velkými meandry, vystřídán scénou ve slujích se stoupajícím oblakem mlhy a s obydlím věštky. Zjevy duší ze záhrobí provedeny za závojem, se stíny a stoupajícími mraky. Obraz ponurý a strašidelný byl tu těžkým problémem scénickým. (Dějství samo je drama tičtější, nežli podobná scéna v „Šárce“, po-

VÍTĚZSLAV NOVÁK,

skladatel lyricko-dram. hudební fantazie „Dědův odkaz“ na slova Ant. Klášterského podle stejnojmenné básně Ad. Heyduka. (K úspěšné premiéře na divadle Národním v Brně)

slední obraz.) Závěrečný obraz „Smíru Tantalova“ jest palácová komnata s výsekem nebe mezi dvěma sloupy a s východem slunce, kde Tantalos zachraňuje svého vnuka, syna Pelopova a Axiochy před vraždou a dochází klidnou smrtí ke smíru s pronásledujícími jej Eryniemi. Po ponurém obraze sluje ze záhrobí následuje obraz vyjasněný a klidný. Všechny scény „Smíru Tantalova“ oproti „Námluvám Pelopovým“ znamenají tu pro mne jakýsi vývoj od lámaných a šikmých linií a pohnutého prostoru ke klasicismu linií svislých a ke klidnému prostoru.

„Smrt Hippodamie“ za režie opět Novákovy po výtvarné stránce jest pokračováním scénického pojetí „Smíru Tantalova“ v prvních dvou scénách. V první scéně jest vrchol moci Pelopovy znázorněn pokud možno v nejrozsáhlejším prostoru jevištním, představujícím vchody do paláce, a sestupujícím průvodem do závodistě. Dole pod schodištěm vrací se slepý Myrtilos. Druhá scéna jest hodovní síň, kde záleželo na terasovitém rozvrstvení sboru. Další scéna představuje komnatu palácovou s průhledem na schodiště se strany a s ohňovými pylony při pohřbu syna Pelopova. Poslední scéna představuje sluj, v níž obývá Myrtilos; dochází tu k vraždě Myrtila a sebevraždě Hippodamie. Scéna temná a ponurá vyžadovala pojetí ne jako předepsaná chatrť, nýbrž jako sluj z těžkých balvanů a mohutných trámů, kde vrací se opět barbarský výraz, s nímž započato v „Námluvách Pelopových“.

Pokud se týče kostymování, v 1. díle trilogie převládá orientálská nádhera ozdob šperků a nahé tělo, v 2. díle řecký vláčný oděv a v 3. díle nádhera, projevená v látkách těžkých a kovově lesklých.

*

Režie „Hippodamie“ byla záležitostí v celku samostatnou vedle provedení orchestrálního dirigenta Ostrčila, které opět samo o sobě znamenalo hudební výkon o třech etapách, dle postupu tří dílů trilogie. Režie tentokrát byla sice činoherní po stránce scénické, ale po stránce přednesu bylo jí řídit se nutnostmi hudebními, které vymezovaly dobu nástupů a odchodů herců atd. dle hudby, takže chéfm činohry započatý první díl trilogie znamenal ve vývoji divadelnictví nový rozmach a krok. Dána tím byla směrnice pro melodrama vůbec. Kromě tohoto plus je tu ovšem styl režie. První díl za Hilarovy režie je rušnější, místy úmyslně disharmonický s hudbou, prudší, jako vůbec první díl je na straně Vrchlického nejdramatičtější. Druhý a třetí díl za Novákovy režie je rytmičtější s hudbou, ač často vinou textu a mnoha dlouhých pochodů hudebních sváděl místy k opernosti, jež ztrácí na dramatičnosti. Režie „Hippodamie“ byla takto poučným příkladem střetnutí dvou, pokud se zdá, odchýlných prvků: Prvku činoherně-dramatického a operně-dramatického, jako vůbec melodramatické dílo Vrchlického a Fibichovo. — Zajímavé také bylo při provedení „Námluv Pelopových“, jak kritice hudební vadila činoherní režie, a naopak zase, činoherní kritice jak vadila hudba. Že to byla novinka, toto provedení „Hippodamie“, proto nebylo se příliš diviti jakýmsi rozpakům, které však zmizely, když se na útvar melodramatu přivýklo při dalších obou dílech.

V cizině obsahují tato meziaktí kromě vlastního programu vždy divadelní rozum v kostce, čili informace o hře, jež je na repertoiru, mají obrázky hereců i scén, trochu vtipu i vážného povídání. U nás jen některá divadla mají svůj program a zvláště Národní divadlo vydáváním svého časopisu přibližuje se zcela zdatně podobným bulletinům divadelní ciziny. Je jisto, že lektor Fr. Götz věnuje mu velikou péči, o níž mají ponětí jen ti, kdož jsou obeznámeni s podobnou prací. Leč přes to je časopis „Národní a Stavovské divadlo“ dosti často v rozporu s publikem i kritikou, jimž k snadnější informaci o premiérách otiskuje články překladatelů i jiných, kteří společně snaží se své zboží skorem i kramářsky vychváliti.

Uvažujte, prosím, jaký je to zmatek v publiku, když kritika souhlasně od-

mítne provedenou novinku, ale v programu či lépe ve věstníku divadla je psáno o hře takovým způsobem, že jiný soud je pro laika naprostou desorientací, neboť neví, kdo má pravdu. Tento případ se opakoval s Benjaminovými „Rozmary náhody“, o nichž překladatel z pochopitelných důvodů napsal tolik laskavého, že málem ztratil by člověk schopnost soudnosti. Bylo by správnější, aby podobné články byly vždy jen prostou a jednoduchou informací, lehce srozumitelnou i pro nejširší vrstvy návštěvníků, a vzdalovaly se jakéhokoli úmyslu porušovati vlastní úsudek divákův. Působiti na obecnost podobnou informací, jako dosud, je riskantní, neboť tím znechucovalo by se mnohým čtení i jiných informací, jichž největší rozšíření v obecnstvu je v nejvlastnějším zájmu i uměleckého vedení divadla.

ej.

Dr. Gustav Lžičář:

NÁLADA V „MACBETHU“

Provedením „Macbetha“ mohlo Vinohradské divadlo prokázati nejen svoji uměleckou výši, ale i upozorniti na sebe nejširší kruhy obecnstva, dobýti si jeho obdivu a přízně i přes hlasy kritiky. Náležit „Macbeth“ k divadelním hrám, jichž působnost pozorujeme i u obecnstva méně kritického, poněvadž hrou možno velmi ovládati fantasií diváků. Žel, že režie nevěnovala tomuto momentu dosti pozornosti a tak sama zavinila, že především výkon hereců nedošel uznání, jakého zasluhoval. Možno dozajista posuzovati různě úpravu jednotlivých scén, rozdělení jejich pořadí, provedení hry, ale v tom se mnou budou souhlasiti i jiní, že v provedení „Macbetha“ chybělo režii přesnosti a důkladnosti. Na mne činilo to dojem, jako by bylo režisérovi šlo jen o to, aby drama bylo provedeno za určitou dobu, t. j. do desáté hodiny večer.

„Macbeth“ vyžaduje především nálady, dobového a místního zbarvení v každém směru, ale nepostačí jen, vidíme-li před sebou mohutné, temné stavby, světlo, pronikající mlhami ponurého Skotska, jeho smutnou krajinu, musíme si představiti celý drsný i kouzelný život tohoto kraje v dávném věku vlády Duncanovy. Fantasie diváků si proto přeje slyšeti kvílení větrů a zvuky bouřné noci této země, jak líčí nám je Lenox (II. jednání, 3. scéna),

Foto Fr. Kutta, insp. div.

WILL. SHAKESPEARA „MACBETH“ NA MĚST. SCÉNĚ VINOHRADSKÉ
Přeložil Otakar Fischer — Režie: Jaroslav Kvapil — Scén. výprava: Josef Wenig.
Scéna: Macbeth (Karel Vávra) — v sluzi čarodějnic (Marie Ptáková, Marie
Bečvářová, Olga Pulkrábková)

chce slyšeti po celou scénu (IV. jednání, 1. scéna) divé šumění rokle, kterou si čarodějnice vyhlédly za místo svého reje, zvuky vařící se kouzelné kaše v jejich kotli, chce spatřiti magickou zář kol tří zjevení, jež k Macbethu promlouvají. Divák žádá od režie, aby vykouzila burácení hromu nebo jiné zvuky, doprovázející zjevení se potomků Banquových, zvuky kouzla při tanci čarodějnic a hrom s blesky, které provázejí jejich zmizení. Nic nedovede na fantasií divákovu mocněji působiti a dodati hře žádoucí nálady, nežli zvuky, kterými je scéna doprovázena a jež ji takřka teprve plně vytvářejí.

Všeho toho vyžadují zmíněné scény v míře nejvíce možné, aby různými zvuky za jevištěm byla zvýšena opravdovost dojmu i ocenění výkonu hercova. Po této stránce opomenula režie nemálo.

Čarodějnice jsme sice na jevišti viděli, ale byli to tvorové bez onoho příšerného kouzla, jaké vyžaduje Shakespeare, bytosti, jichž hlasu i pohybům statných těl a masitých paží se nedostávalo divokosti, zloby a posměšného úšklebku, bytosti ne dosti hbitě mluvící a se pohybující, jež dokonce ke kotli usedaly; zvláště tempu jejich mluvy chyběl chvat a hybnost.

Zato bylo chvatu na jiných místech mnoho a běželo, jak se mně zdálo, jen o to, aby scéna následovala rychle za scénou. Jen tak si mohu vysvětliti, že scéna lady Macbethové, čtoucí dopis (I. jednání, 5. scéna), jedna z nejmý-

značnějších scén Shakespearovy tvorby vůbec, započala přes to, že za závěsovou oponou se ještě odklízely kulisy a připravoval se obraz nový, že odtamtud zaznívaly rány na podlahu a zvuky hlasů. Nelze se pak diviti, že obecnost pokládala scénu tuto za podřadnou, že prvá slova Dostálové v neklidu a nepozornosti obecnosti skoro zanikala a že i dojem dalšího monologu lady Macbethové byl velmi oslaben, nehledíc ani k tomu, že Dostálová sama byla ve své hře rušena. Podobný neklid ozýval se za jevištěm několik chvil ve scéně lady Macduffové (IV. jednání, 2. scéna). Bylo by však osvětlilo mravní zchátralost Macbethovu, kdyby scéna zavraždění lady Macduffové byla bývala provázena řinčením zbraní, lomozem, křikem za jevištěm a bylo by odpovídalo hrozné zprávě Rosseové Macduffovi (IV. jednání, 3. scéna), že byly povražděny jeho děti i všechna čeleď. Pouhé vloudění se dvou vrahů do komnaty lady Macduffové nebylo lze dosti pochopiti a nebylo působivé.

Stručnými a přerývanými otázkami a odpověďmi určil Shakespeare sám tempo dialogu Macbethova s lady Macbethovou po zavraždění Duncana (II. jednání), naznačil slovy dialogu přirozené jeho pomlčky, myslím tudíž, že mluva i hra Macbetha-Vávry a lady Macbethové-Dostálové vyžadovala také přerývaného volného tempa a ztlumeného hlasu, aby byla vyjádřena ona hrůza, již duše obou byly naplněny, jež časem porušila ducha lady Macbethové a přivedila konečně její zkázu. Režie mohla tedy i zde zvýšiti dojem této scény, v níž bylo jinak dosaženo dobré souhry a kde démonické dodávání mysli Macbethovi, jeho chotí, energická síla, se kterou se chopila obou dýk, odhodlaný její krok k dokonání zločinu vzbudily můj obdiv, a kde i Macbethovi-Vávrovi se podařilo tonem hlasu a držením těla i pohyby poskytnouti obraz zdrcení.

SHAKESPEARŮV „MACBETH“
NA VINOHRÁDECH

Lady Macbethová (*Leop. Dostálová*),
Macbeth, králův vojevůdce (*K. Vávra*)

(Dokončení.)

KRITIK A DIVADLO

Stalo se, že v jakémsi pražském listě rozkatal se redaktor na správu menšího boulevardního divadla proto, že pustila

na scénu překlad, jehož umělecká obsahovost ho neuspokojila. Redaktor shledal, že krmiti obecnost podobnými kousky

je nesociální a neekonomické. Nesociální proto, že za peníze lidé chtějí se ne zlobit, ale bavit, a neekonomické proto, že tantiemy za překlad z valné části náleží cizímu autoru, který není zrovna takovým geniem, aby nemohl se mu vyrovnati třeba podprostřední náš výrobce divadelních her.

Když hrát špatné věci, tož už raději původní, aby alespoň náš člověk něco z toho měl. Divadlo však nechtělo rozuměti idealismu redaktora a ve svém bolu stěžovalo si na krutý osud těm, u nichž domnívalo se najíti ochrany před zbůjníkem. Stalo se, že milému redaktorovi oklikou divadlo naznačilo, aby se více nenamáhal vyzvedávati si redakční vstupenku —!

Leč dosti vyprávění.

Tato fakta jsou vážným úkazem, jakým způsobem je dosud laicky nazíráno na referentskou činnost. Ve své nedlouhé denní praxi setkávám se již s druhým případem, kdy některé podniky vyžadují si referátu, odpovídajícího jejich zájmům, a jsou strašlivě udiveny, když třeba po deseti příznivých posudcích je redaktorovi skutečností, tedy jejich vinou, uložena povinnost, aby upřímně a bez poklon řekl svoje mínění. Je zřejmo, že o divadelní kritice je představa zoufale mizerná. Nevím, jak a co opravňuje kohokoli předpokládati, že osobní styk vylučuje à priori možnost, aby úsudek vymyká se z rámce tak zvané „společenské slušnosti“. Jsou to snad zbytky sousedských manýr a je to snad praxe některých lidí v literatuře nebo v divadle, ale zevšeobecňovat a imputovat někomu podobnou, mírně řečeno, toleranci je velice riskantní.

Nebudu psáti o tom, co referent má dělat a co nemá, chci jen říci, že náleží osobnímu vkusu a temperamentu, v jaké formě nebo s jakou intenzitou přesvědčuje o svém subjektivním

nálezu. Těm, kteří mají na zřeteli více reklamu nežli svobodná a pravdivá slova, možno doporučiti užší styk s administrací listů, neboť redakce vysílají referenty a nikoli akvizitery. Netrpím žlučovými kaménky, ani nejsem znervosnělým patronem, který vrní nad každou obchodnickou a šikovně sesmolenou hrou, ale je ve mně nesmiřitelný pud respektu divadelní síly a moci, jimž pokorně se podrobuji, třebaže jen atomem rozsvěcují svíčky na oltáři umění. Se vši něhou a nesmírnou vášnivostí absorbují nejmenší umělecky a esteticky rozechvělý cit a přímo s rozkoší vžívám se znovu referátem do minulých okamžiků. Tam, kde práce a její výsledek je pro umění a krásno pozitivní činností, možno říci, že těžko lze najíti slova, jež upřímně a bez banální příchuti vyjádřilo by radost a vděčnost.

Není líbeznějšího úkolu, není krásnější povinností nad tu, když ze srdce možno zhodnotiti nebo alespoň pokusiti se o dokonalé zhodnocení autorovy práce nebo umělcova výkonu. Jestliže však není umělecká zdatnost či lépe řečeno diletantská a obchodnická podnikavost vůbec schopna kritického měřítka, tož nelze — (jak samozřejmě —!) než riskovati i osobní přátelství a ryze objektivně vyjádřiti pravou a jedinou hodnotu díla.

Je konečně již čas, aby stále více a více bylo i v nejširších vrstvách známo, že typ kritika-objektivníka je zrůdou, která je a musí býti na vymření, má-li býti kritika skutečně měřítkem a obrazem doby, jejího rozmachu i úpadku. A právě v těch nejmłodších nutno rozumně vy-pěstovati především pevnou vůli prospěti ne jedincům, osobní svatozáři a popularitě, ale jen poctivé věci a uměleckým zásadám, na úkor všem, jimž kritik je nebo má býti natahovacím panákem jejich reklamy.

Em. Janovský.

DIVADELNÍ PODOBIZNY

JAROSLAV VOJTA-JURNÝ

V nejlepším slova smyslu zatížen dědičně divadelními sklony, vyrostl v divadelní rodině, z mládí v divadelním prostředí, nemyslí nikdy, že by mohl být něčím jiným než hercem. A sotva se mu rozbřesklo cosi o životní pouti, byl již na cestě cestujícího herce, prošel školu malých provinciálních divadel, než zakotvil u velkých v Brně, Plzni až na Vi-

EPHRAIM GÁBOT
(O'Neill „Farma pod jilmy“)

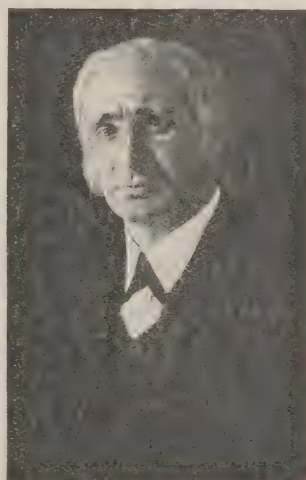
nohradech a v Národním. A tu teprve ve škole Hilarově otevřely se všechny zdroje tvárných schopností, uvolnily všechny síly, jimž umělecký režisér ukázal a vytknul cíl. Odtud Vojta-Jurný roste od role k roli, odtud počíná jeho divadelní kariéra, když opustil divadelní romantiku a šel za divadelní životností a typičností. Na jeho výrazové a herecké oblasti ob-

PAN TOBIÁŠ
(Shakesp. „Večer tříkrálový“)

ŠVEC KULÍŠEK
(Šamberk „Palackého tř. 27“)

STAROSTA STILMONDSKÝ
(Maeterlinck)

jevují se lidé: siláci, nezломní a nezlomení, tvrdí jako skála, vypínající se svou tělesnou a mravní silou, lidé z kvádrů, žijící přísným životem, fanatičtí a hříšní, sverepí, násilničtí, ale i mravně povznesení, typický sedlák český, umíněný, lámající, ale nezlomený, jako jsou Vojnar (Vojnarka), Bušek (Naši furianti), Vávra (Maryša) nebo Cabot ve „Farmě pod jilmy“, první to jeho úloze na Národ. divadle, a jiní, jako Žizka, Janošik, Oteló, Hejtman v „Revisoru“, kapitán Brassbound, Menhart z Hradce, Ajax v „Troilu a Kresidě“, Rufio v „Ceasaru a Kleopatře“, Lindquist ve „Velikonocích“, v nichž nikdy Vojta nezapře třeba jen hnutí oka svou osobní dobráckost a ušlechtilost. K nim se připojují druzí z opačného pólu, v nichž nabývá vrchu měkkost, lišáctví, opatrnictví s odstínem grotesknosti, rozlišení s velkou invencí v typisaci jak pohybové, tak přízvukové. Takovými jsou Kulíšek v „Palackého třídě“, Střela v „Jedenáctém přikázání“, Tobiáš ve „Večeru tříkrálovém“, Klubko ve „Snu noci svatojanské“, Belerio v „Cymbelinu“, Barborka v „Periferii“ a nescetná řada postav a postavíček, z nichž se rýsuje výrazně jeho umělecký profil, v němž je prudký rušný život, výbušný i utajený, pro nějž má všechny možnosti drsného, úsečného tónu, pádného, briskního pohybu, přísného pohledu, ale i mnoho bodrosti a srdečnosti, již rozechvěje, kresle vše v mocných rysech, jež jsou příznačné pro velkorysost postav. Vyrůstá na těchto pohotově vržených obrysech do šíře a sestupuje tiše do podrobností, jimiž se vyznačují jeho groteskní figúrky.

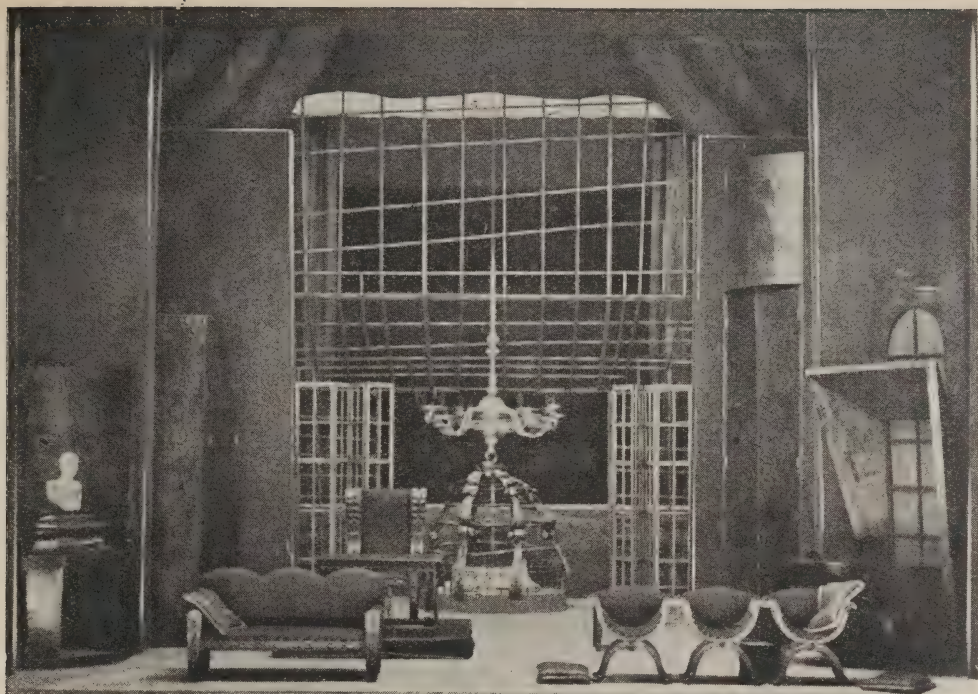
Vojta-Jurný směřuje k vrcholům hereckého poslání, k onomu tajemnému ohnisku, z něhož vycházejí životadárné paprsky, dozrává zvolna na scéně Národ. divadla, jež neznamená ukončení jeho hereckého rozpětí a herecké ctižádosti, ale je podnětem k novým objevům na půdě neprozkoumané. A jistě k nim dospěje. J. P.

OZVĚNA HLASŮ DENNÍCH LISTŮ

O „ROZMARECH NÁHODY“ A „PÁSKÁCH NA VOUSY“

René Benjaminova veselohra „Rozmary náhody“*! Je to spíše náhoda než rozmar, která zachránila tuto komedii nad vodou, jíž je v ní dost, i když tu a tam se blýskne něco teplejšího, o co má spíše zásluhu p. Rašilov, hrající hlavní roli, než autor. Ale s hlavním tématem hry možno souhlasit, že vlídností, humorem, veselostí a vtipem se více získá, nezíská-li se vše, nežli rámem. Takový pan Emanuel odzbrojuje svou líbezností vzpurnou hospodyní, získá starší i mladé, překvapuje učené pány u zkoušky bakalářské, k níž se dostane náhodou, ale konec konců to přece prohraje — je prohlášen za blázna. Ovšem s hlediska autorova je jím spíše psychiatr než p. Emanuel. Hra byla scénována J. Čapkem způsobem, který se stává již manýrou, a režírována pod zorným úhlem výpravy, tedy ne dost přiléhavě. Jistě hře neprospělo karikování zkušební komise, jejíž členové vypadali jako ušňupanci a docela bez důvodu, když ostatní vypadali zcela rozumně. Z hrajících vynikl p. Rašilov svou jednoduchostí, p. Wiesner v nervosním doktoru, p. Váňa v typické figurce krejčího a j. Denní tisk nepřijímá Benjaminu se zvláštním nadšením. Národ. P o l. nazývá hru popletenou fraškou, Národ. L i s t y právě tak a dodávají, že je i násilná a spokojuje se fraškovitými scénami nejlacinějšího rázu a přičítají mnoho zásluhy p. Rašilovu. Také Tribuna pokládá ji za velmi primitivní, ale vycituje v ní mnoho skepse,

* R. Benjamin „Rozmary náhody“. Vesel. o 4 jedn. Přel. J. Klepetář. Režie V. Novák. Po prvé ve Stavovském divadle 22. prosince 1925.

ROM. ROLLANDA „HRA O LÁSCE A SMRTI“ NA NÁROD. DIV. V PRAZE

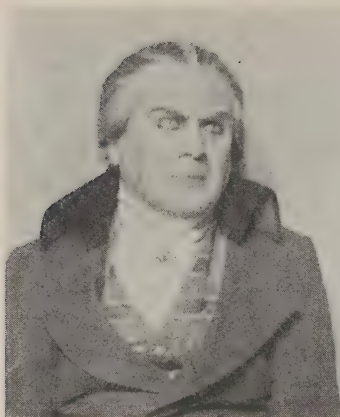
Přel. Petr Křička — Režie a scéna: K. H. Hilar — Výt. účast: Vlast. Hofmana.

Scéna všech tří dějství: Komnata u slavn. učence a člena Konventu Courvoisiera (snad Lavoisiera)

chaplinovsky dobrácké ironie. Právo Lidu chválí milou, nevýbojnou zertovnost a vidí v ní jakousi elegantnější versi našeho Švejka. České Slovo píše, že komedie neoplývá právě původností, ani výskou, ani vybraností svého vtipu, že mnohé je tu přežitou šaškovinou, zabíhající do urážlivé banálnosti. V provedení i výpravě pokleslo se ještě níž; list vytýká nevhodnost podob profesorů a poukazuje na franc. provedení, jež bylo jiné.

Autorovi „Pásek na vousy“* dostalo se zvláštního štěstí, které není dopřáno ani autorům zasloužilejším, aby se začátečnická práce dostala do N. d., i když se tak stalo v Sylvestrovské noci. Není to právě nejhorší věc, ukazuje dost vtipně starší generaci židovskou, jak uměla prodávat, a novou, jak prodávat neumí, a poskytuje zejména poučení našim obchodníkům, že by se mohli učit u takového Hahna ochotě, čipernosti, pozornosti a pohotovosti. Ale naopak sotva se mu poděkují souvěreční obchodníci za to, jak zrazuje jejich triky a dělá si z nich dobrý den. To se děje v I. aktu, v němž také starý Hahn zaslíbí svému příručím Votickému dceru, jestliže prodá zásobu pásek na vousy, které leží ve skladišti. Je to těžký úkol v době, kdy se nosí anglické knírky, a nemožno ho provést bez podvodu. Tento podvod smluví se ve II. aktu v kavárně, Votický prodá je Baumovi s podmínkou, že po svatbě je Votický od Bauma převezme se srážkou 20%. Ve III. aktu je svatební hostina, při níž tento podvod praskne, ale objeví se, že starý Hahn dopustil se také podvodu na svém tchánovi. Inu, zůstanou tyto záliby v rodině. Tedy děj velmi

* „Pásky na vousy“, vesel. z maložid. prostředí. Napsal K. Poláček. Režie K. Želenský, scéna J. M. Gottlieb. Po prvé v Nár. divadle v noci z 31. prosince 1925 na 1. leden 1926.

VÁCLAV VYDRA
jako *Jerome de Courvoisier*
(R. Rolland „Hra o lásce a smrti“)

Herrmanna. Česk é Slo vo se horší, že „Pásky na vousy“ se dostaly do N. d., poukazuje na případ Schöfrův, jehož „Čajová panenka“ je dramatictější a divadelnější, že Preissová s „Jarem v podzámčí“ musila se spokojit se Švand. divadlem a že Poláčkovi by Uranie stačila. N. d. mu svým provedením nepřidalo, použilo k některým rolím sil, že jimi kus poklesl ještě hloub, a obecnost že se zachovalo velmi chladně a odmítavě. Pr á v o L i d u uvádí, že autor rozvedl do 3 aktů hubený děj, jemuž dal přirozenost dialogu a pozorovací říznost, ale má z této hry trapný pocit pro ty, kdož v židovstvu hledají hlubší vzněty. Přisuzuje hře skromné místo mezi realist. kusy.

J. P.

D R O B N O S T I

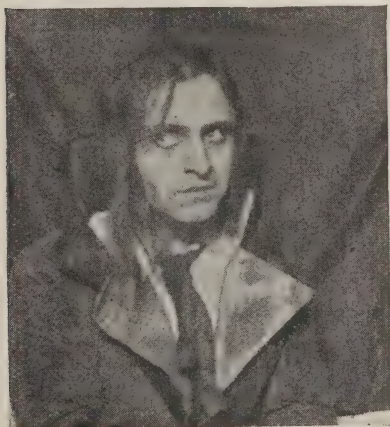
R. Rolland, franc. básník, jenž právě dožil šedesátky a jehož „Hru o lásce a smrti“ uvedl v prosinci m. r. na scéně Nár. div. dr. Hilar, napsal novou hru „Diktátor“. Comédie Française velice zdvořile odmítla tuto novinku sehráti, neboť není prý vyloučena politická demonstrace. Diktátora bude hráti jiné pařížské divadlo. -ý.

Ve Švandově divadle zahráli na Boží hod premiéru „Rekovný čin“ od Fr. Spitzera, mladého maď. spis., žijícího v Praze, v níž vlastně není činu tím méně rekovného, a dalo-li by se mluvit o rekovnosti, bylo to obecnost, jež vydrželo tuto boccacciiovskou nemožnost poslou-

chat tři hodiny, a jistě rekovným činem bylo by, kdyby jej autor nenapsal anebo aspoň nedal hrát. Hra snad poskytla roli pí. Buddeusové, jež v kněžně Isabele ukázala, že se umělecky dopracovává k výraznosti, p. Plachému v Giovannim, jenž jak obyčejně drtí věty a nejasně vyslovuje, a p. Veverkovi, který ve Francescovi neukázal nic, než co ukazuje obyčejně. (pt.) — Ze zdejších původních novinek poslední doby zaznamenati je 3akt. hru „Zásnubní výstřel“, jež autoru Janu S. Kolárovi, přednímu a významnému filmovému uměl. činiteli, názorně ukázala, jak podstatně rozdílly

jsou mezi tímto a jevištním genrem. Až na vzrušující závěr II. jedn. celý ostatní děj omezil se na epickou líceň mimojevištních událostí, pouze ohlasem tísnivé nálady sem doléhajících. Leč už tato vytvářecí schopnost je značným kladem a mohla by býti příslibem vývoje zřejmě autorovy vlohy. Ovšem musilo by jí býti se strany uměl. správy divadla a zvláště režie více napomáháno, nežli se zde z nevysvětl. důvodů stalo. — Časová 3akt. ves. *Anny Ziegloserové* „Žárlivá“ hodnotně zůstává za „Cá-corkou“ téže autorky a na téže scéně úspěšně hranou. Má nenový námět, nové situace i charaktery obou mladších a obstarožnějšího páru, jichž malicherné těžkosti snadno se vyrovnávají a dobrá pohoda se rozklene nad jevištěm i hledištěm, škoda, že jen po tu chvíli, než obecenstvo z něho vyjde. -dv.

Spiritistické divadlo. Okultní věda, stále a stále postupující, vymáhá si nových požadavků. Jedním z nich jest spiritistické divadlo, jež věnovalo by se výhradně okultnímu repertoiru. Podob-

ROMAN TUMA

jako stihaný girond. poslanec *Claude Vallé* („Hra o lásce a smrti“)

EVA VRCHLICKÁ

jako *Sophie Courvoisiová*
(R. Rolland „Hra o lásce a smrti“)

ných prací je velice mnoho (u nás mohl by přispět Jan Bartoš „Vzbouřením na jevišti“), zvláště v pařížských kruzích, jimž podařilo se nyní získati samostatné divadlo. Tato scéna bude také uváděti díla mediální, to je taková, jež byla napsána prostřednictvím nějaké osoby již zemřelým autorem. -y.

Sjezd dramatiků. Na podnět Romaina Colluse má býti na jaře uspořádán francouzskou Společností dramatických spisovatelů mezinárodní sjezd dramatiků, který by byl prvním krokem k pevnému svazku a znamenal by všeobecnou informaci o současných problémech. Pokus o mezinárodní divadlo na výstavě dekorativního umění se nezdařil a pokládají proto francouzští dramatikové za nutné, aby pro příště podobný podnik byl připraven a uskutečněn ve všech zemích. -y.

Herecký proletariát. Krise vídeňských divadel je takových rozměrů, že přes tisíc herců a hereček v listopadu zůstalo bez angažmá. Nejvýše trdné poměry vídeňských herců nebudou pravděpodobně v brzké době likvidovány. -y.

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

Karel Želenský:

DO BUDOUCNA

(Dokončení.)

Má-li býti ochotnické těleso tělesem jednolitým, ryzím, velikého úkolu svého schopným, má-li býti zdravým a nájezdům doby odolným, bude nutno pleniti bejlí, pokud samo se nestráví. Až vniknou morální zásady ochotnické cti, které Matice tak zdárně propaguje, hlouběji do jednot, jistě mnozí závadníci odpadnou z řad ochotnických sami: vždyť člověk ješitný, domýšlivý, pánovitý, samolibý není ještě člověk bezectný a uzná, že není pro něho místa tam, kde ruší soulad smýšlení, kázně, dobré vůle, společné snahy. Bezectným však by se stal, kdyby v jednotě i nadále setrval a teprve po důrazném upozornění se vyloučil či vyloučen byl. Buď jak buď, k těmto operacím v jednotách dřív či později dojde, dojiti musí, neboť nutnost si jich vyžádá. — Obtížný hmyz zdolal balladického lva, obtížní ješitníci brzdí práci. Je často nezbádanou záhadou, proč ten či onen okrsek, ta či ona jednota utěšeně zkvétají, vykazují potěšitelné úspěchy, kdežto jiné okrsky či jednoty zemdlívají nebo dokonce hnijí až k odporosti. Tú záhadu osvětlí vám povšimnutí si těch, kdož jednotě či okrsku stojí v čele, kdož vedle čestnosti funkce přijali odpovědnost. Nevěřte jich stereotypním výmluvám, že „u nás je špatná půda, divné poměry, či že je mizerné členstvo“. Známe s dostatek a všeobecně ze zkušenosti, že ve všech institucích bez rozdílu závisí jich činnost, výkonnost, veškerá práce na iniciativnosti a pracovitosti těch, kdož jsou postaveni v jich čelo. Práce rodí práci, píle vyvolává píli, snaha rodí činy, vzruch podněcuje proudění. Pohodlnost dělá lenochy, nedbalost tvoří lajdáky a povalovače, ukojená ješitnost je rozkladná a vyvolává hnilobu. Vyhodte z předsednických a výbor-ských křesel ješitné lenochy, domýšlivé povaleče, svěřte jich místa osvědčeným, poctivě zaníceným pracovníkům a rázem vrátí se život a zdar práce do mrtvých okrsků a jednot a nezbádaná záhada bude rozřešena. — Poctíváme-li koho svou důvěrou, nečiníme tak přece pro jeho parádu, nýbrž proto, aby byl naší součástíkou, aby vlivně pomáhal nám uskutečňovati to, co je naší touhou, k čemu se nesou snahy naše, ba, co je někdy i východištěm našeho všeho života.

Dnes žije národ náš ve znamení politiky. Ani veliká národní organisace sokolská nezůstala, či nemohla zůstatí ušetřena jejího ne právě zdravého dechu. Také organisace herecká přeskočila na bási sociálně-demokratickou. Jaké výhody a kolik jich získala, je věcí jejího členstva, aby uvažovalo. Jedině ochotnictvo české zůstalo politikou nedotčeno. To je historická, příznačná pravda, již nutno prohlásit a — zdůraznit. Touto pravdou pasován jest český ochotník na strážce českosti, ne-li v životě, tož v umění divadelním. Tento vznešený úkol mu

ukládá hráti hry českého původu a podporovati tak literární produkci českou, po případě slovanskou, udržovati národní vědomí a smýšlení v našem lidu, politikou otráveném, i v lidu, jenž před otravou touto posud stojí. Politika lid národu odcizuje. Planá výmluva, že je slovanských děl nedostatek, či že je nutno kráčet pokrokově a hráti i významná díla světového repertoiru, hodí se pro výdělečné kšeftáře a nemůže omluviti ideální ochotu, která vznikla z lásky k národu, a to bez pomyslení na výdělečnost či na výhodářství pro svou existenci. Ochotníci patriarchové pokládali své vnučnutí „učiniti něco pro zdeptaný národ“ za příkaz, jemuž podrobili se a zachovati jej bezpodmínečně přináleží i ochotníkům dneška stejně, jako ochotníkům budoucna, chtějí-li se zváti ochotníky českými. Vzdají-li se tohoto závazného příkazu, zpronevěří-li se mu, ať už pod jakoukoli záminkou pokrokovosti či nutného nového vyjadřování moderního umění (které přece možno vyjadřovat i v dílech českých či slovanských), či budou-li očkovati náš lid s jeviště teoriemi beznárodní všesvětovosti — pak zaprou svou řeč, která lid učí po česku cítit a myslet, pak zradí svůj národ, bez něhož zůstanou osiřelými, pak odsoudí svou Vlast, bez kteréž budou doma vyhostěnci . . .

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Kroj z doby Ludvíka XV. a madame de Pompadour. (I. Dějinný úvod. I!. *Kroj mužský.*) Markýza de Pompadour, roz. J. A. Poissonová, byla milostnicí Ludvíka XV. (* 1721 v Paříži, † 1764 ve Versailles). Ač pocházela z rodiny nízké, dovedla okouzlit krále a udržeti nadvládu u dvora až do konce svého života. Pravda — byly to zoufalé boje, které po 19 let bojovala všemi intrikami, ale vítězila. Upoutavši krále svými vnadami — stala se jeho milenkou (r. 1745) za titul markýzy a poté vévodský; později, když krása její mizela, dovedla jej poutati přes to různými diplomatickými intrikami, jež zasahovaly často i do událostí dějinných. (Obr. 1.) Jevila však i hluboký zájem o umění, horlivě je podporujíc. Proto také kroucený styl, ve výtvarném umění její doby panující, nazývá se pompadourským — není však podle jejího vkusu, který lnul k antice. Jako všechny velké dámy dvora, udávala i ona tón ženské módy. Kroj její doby doznal četných změn oproti kroji z doby panování Ludvíka XIV. (1661—1715), tohoto mrzout-

ského krále, lpícího tolik na ceremoniiích. Ženský kroj doby té, dříve nenucený a volný, nabývá ztrnulosti a upiati, jež odpovídá i názorům dvora a krále na obřadnost. Pýchou žen byla vosí taille. Živůtek byl do špičky prodloužen a úplně přiléhal; rukávy měl široké. Výstřih jeho — nyní až na ramena sahající — byl

MADAME DE POMPADOUR
(K S. Felbrové „Krojování“ obr. 1.)

ukončen krajkovým límcem i přehozenou šálou. Šat byl jako dříve dvojí: zpod rozstřiženého šatu vrchního vyhlížel spodní. Látek se užívalo těžkých hedvábných a sametových. Krajkový čepec — fontagne — hrál při úpravě vlasů důležitou roli. I mužský šat, třebaže později, podléhá této ztrnulosti. Po smrti Ludvíka XIV. mizí však strojenost a přísná etiketa dvora ustupuje veselí, často bezuzdnému. Těžkopádnost a pompéznost doby barokové vystřídána nyní lehkou náladou doby nové, rokokové. Tato vzletná nálada doby je zvláště význačnou za vlády Ludvíka XV. a madame de Pompadour, jakož i četných ostatních přítelkyň královských a nachází ohlas nejen v architektuře, ve výzdobě rokokových sálů, nýbrž i v kroji tehdejší šlechty. Šály rokokové — v nichž hýřil pozlacený štuk, ovíjeje v nejrozmanitějších ornamentech stěny, velká zrcadla a strop s malbami — byly takřka jakoby předurčeny pro titěrně vyzdobený kroj panstva. Můžeme snadno si představit, jak ladně zde se vyjímalý kroje pánů a dam a v jaké harmonii splývaly jich postavy

se stěnami, hedvábím potaženými, křesly a měkkými pohovkami i stolky, lakovanými nebo vykládanými. Zvláště půvabně nesou se kroje mužské šlechty doby rokokové. Kabát se šosy a vesta, jež měla vpředu cíp, skvěly se bohatým hedvábným vyšíváním en rocaille (rocaille = kamení). Výstřih vesty na prsou vyplňovalo krajkové jabot (= ozdoba krajková na košili) a z rukávu kabátu proudily krajkové manžety. Úzké hedvábné kalhoty po kolena a vysoké punčochy obepínaly nohy, jež vězely v těsných ozdobných střevících s přeskami. Krajková ozdoba a vysoké podpatky na obuvi doby předešlé již vymizely.

Kolem krku nosil se pevně uvázaný šátek jako vázanka. Třpytný, drobný kord po straně a napudrovaná krátká paruka dodávaly důstojnosti. K tomu nikdy nesměla chyběti v ruce vznešeného pána španělka se zlatou hlavicí. Klobouk, jako za Ludvíka XIV., byl třírohý, ale nosil se většinou v ruce, později byl jen dvourohý a dal se skládati pod ruku.

Soňa Felbrová.

Ú. M. D. O. Č.

Oslavy 1926. Spis o J. K. Tylovi od dra Hýska je již v tisku. Rovněž „Návod k Tylovým besedám“ od prof. Kocourka a „Fidlovačka“, nově upravená od Ad. Weniga, vyjdou v době nejbližší. 15./I. ustaven ženský odbor, v němž zvoleny: předs. pí Maděrová, místopř. pí Turečková, jedn. pí Lásková, pokl. pí Kraemanová. — Zhotovení Tylovy busty svěčeno akad. sochaři Fialovi. — Pro slavnostní představení byl zvolen Jiráskův „Emigrant“ a vrchní režii přijal mistr K. Želenský. Provedení svěčeno Pražskému okrsku a jeho režisérské radě za spolupůsobení komise, jejímiž členy zvoleni pp.: prof. Petr, vrch. rada K. Engelmüller a min. rada dr. Lžičar. — Pro celostátní soutěž ustanoveno div. komisí, že se mají okrsky přihlásiti ne j-

déle do konce března t. r. Každý okrsek má sbráti všechny tři aktovky. Okrskům se doporučuje, aby při své vlastní soutěži provedly zařazení soutěžících spolků a odborů do tříd podle výsledků soutěže. — Návrh statutu mezinár. výboru pro lidové divadelnictví vypracoval starosta dr. Herman. Byl právě zaslán do Francie, Anglie, Italie, Jugoslaviie a Polska, aby se předem projednalo jeho znění a aby na sjezdu v červenci nebylo zbytečně debatováno. — S firmou „Svetofilm“ učiněna dohoda stran filmu „Jos. Kaj. Tyl“ v tom smyslu, že tam, kde naši členové sami uspořádají představení tohoto filmu, bude jim kopie propůjčena zdarma, dodány i plakáty zdarma a pouze určitý podíl výtěžku dostane firma. Přihlášky nutno zasílati na ústředí. h-

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ
DIVADLO

Ročník IV. (IX.)—V Praze dne 26. února 1926. — Sešit 3.

V Praze 26. února 1926.

O mezinárodní divadlo. Francouzský divadelník Firmin Gémier přednášel v Berlíně, v Londýně a ve Vídni, odkud prý jel do Pešti, o svém návrhu na utvoření „Všeobecné společnosti divadelní“ (Société universelle du Théâtre), které se mají účastniti všichni div. umělci světa. Mluvil o „sbratření herectva“, o „Svazu národů divadel“. Společnost by měla pořádati ročně uměl. festival všech národů v divadlech, která by se pro tento účel zvlášť vystavěla, a div. umělcům má umožniti vystupování na cizích scénách ve vlastní řeči. V každé zemi má býti národní unie, mající 15 odborů, z nichž každý by vysílal jednoho delegáta na kongres, pořádaný každého roku. Zároveň objevil se v Paříži návrh Romaina Cooluse, jak byl uveřejněn v předešlém seš. t. l., aby byl svolán mezinár. sjezd spolků dram. spis. za účelem vzájemné informace a praktické spolupráce intelektuální. Myšlenku vyvolal nezdařený pokus „Mezinárodního divadla“ na paříž. dekor. výstavě. Dříve prý to nešlo, protože spolek spisovatelů měla prý pouze Francie (!).

Uskutečnění návrhu Gémierova bude vyžadovati mnoho práce a času, má-li vyrůst z pochopení ideje a organizační povinnosti. Druhý návrh bude snad proveden letos. — A my? — Uvažují povolané korporace o přípravách pro takové návrhy? Budeme schopni účastniti se takového mezinárodního festivalu? Přemýšlí někdo v „Máji“, „Dram. svazu“, Syndikátu o otázkách, jež budou řešeny na sjezdu dram. spisovatelů v Paříži? Je vůbec u nás smysl pro otázky, jež vystupují přes hranice států i pohodlnosti uzavřených společností blednoucí svatozáře olympské?

FRANTIŠEK SOKOL - TŮMA

Frant. Sokol-Tůma,
řečník před 6 lety na
Václavském náměstí
v Praze

Dne 3. ledna doprovázen byl nesčetnými zástupy z širého „černého království“ na poslední cestě spisovatel a novinář, jenž tomuto kraji věnoval polovici svého pracovitého, nadšeného, neumdlévajícího života — František Sokol-Tůma. Jedinečná účast na jeho pohřbu byla důkazem, jak hluboko vniklo jeho jméno do vrstev nejširších a jak vším právem byl pokládán za typického představitele Ostravska i Slezska, jehož barvitý, dramatický život vypsal v rozměrných románech a pracích divadelních.

Více než před třiceti roky byl zavát do Ostravy a od té doby už neopustil kraje komínů a šachet. Usadil se zde jako novinář, a co bylo ještě odvážnějšího v tísnivých těch letech pro český živel ostravský, jako novinář nezávislý, nepodporovaný politickými skupinami, ani bohatými mecenáši. Bylo nutno se bít s nepochopením, s osobním protiventstvím, s hmotnými obtížemi — a k takovému nevděčnému úkolu se hodila jenom obětavá duše Sokola-Tůmy, jež myslila na všechny a nejméně na sebe.

Nepřišel do Ostravy jako nezkušený nováček, jeho idealismus prošel už bolestnou výhní bídy a těžkých zkoušek; prožil už slastné i trpké kapitoly kočujícího herce a recitátora. K divadlu se dostal tento zanícený syn benešovského ševce (nar. 2. května 1856) velmi brzy: „had z ráje“ jej zlákal, když se učil pekařství a po deset let jej vodil životem, mnohem víc hořkým než radostným.

Za druhým bratrem Vojtěchem, jenž se vystěhoval do Ameriky, a vedle činnosti novinářské nezapomínal též na divadlo, chtěl se i František, jenž si jako herec vybral pseudonym Sokol, tam rozběhnouti, když si po hereckém období zjednal značné popularity jako recitátor z povolání.

Mimo nadání však uvízl na moravském Valašsku, kde mu bylo nabídnuto místo redaktorské. Valašsko miloval vždycky srdečnou láskou, poznal kraj, vábíci přírodní malebností i volající těžkými stíny hmotnými a mravními, na Valašsko zacházel, i když se po čase trvale usídlil na Ostravsku. V Ostravě se aklimatisoval zcela, vnikal do všech složek života národního, sociálního i mravního, přednášel, působil ve spolcích, poučoval, napomínal, stal se nerozlučnou její součástí a kdekdo znal tohoto statného muže s výraznou hereckou hlavou a dlouhými proždělými vlasy. Ničím jiným si nevynutil všeobecné vážnosti, leda velikou prací kulturně-vzdělávací a literární, jež se ovšem nikdy nesmí posuzovat toliko s hlediska uměleckého. I jeho romány i jeho divadla jsou toliko složkou v jeho díle buditelském a uvědomovacím, obracejí se především k čtenáři nebo diváku lidovému, jehož chtějí poučit, povznést, probudit. Sokol-Tůma nikdy valně nestál o vavříny velkého spisovatele a velkého dramatického básníka, jeho poslání bylo jiné a byl zvláště uspokojen tehdy, když jeho slovo roznítilo veliké zástupy.

Mezi jeho povídkami, rozsáhlými románovými cykly a divadelními hrami jest rozdíl vlastně jen formový; jinak nejednou velmi těsně se sblíží: v románech rád si vybíral scény vpravdě divadelní, na efekt vypočítané, a často přelával románový děj do scénického útvaru; v divadlech pak je mnohá scéna myšlena zcela povídkově. Chtěl jimi ukázat, jak lid žije, zobrazit se všech stran jeho podmínky hospodářské, naznačit jeho názory, vykreslit, jak se tento svět vyvíjel. Chtěl býti především dokumentární a pak tendenční. Některé práce přímo jsou komponovány jako propagační epištola. Čím jiným jsou takoví „S u d i č i“ z valašského života, než prudkým horlením proti zakořeněné kmenové nectnosti? Co jiného chtějí knížky „N a p r a h u ž i v o t a“ nebo „P r o d a n é d u š e“, než neuvědomělým českým lidem hodně naléhavě promluvit o zhoubě odrodilství a nutnosti české školy?

Úzkostný kritik, jemuž je umění jakousi posvátnou modlou, dívá se nedůvěřivě na tlusté svazky Tůmových románů, ale s jakým nadšením berou je čtenáři v moravsko-slezském kraji do rukou! Na tento úkol výchovný se nikdy nesmí zapomenout, posuzuje-li se dílo Sokola-Tůmy. Jen tak se nalezne správný poměr k „Č e r n é m u k r á l o v s t v í“, kde trojice románů zobrazila vývoj Ostravska od prvního rozpětí průmyslového až po mocné srážky sociální, jen tak porozumíme románu „N a k r e s á c h“, kde se barvami rázně vrhanými zobrazilo jazykové rozhraní českopolské, jen tak spravedlivě se zhodnotí „L a p i č i“, historie valašského hochy, jehož nedovede ubít ani odrodilecké ovzduší vídeňské. A přitom nelze opomenout rysu, jenž je pro Sokola-Tůmu velmi příznačný a podává takřka klíč k poznání jeho osobnosti umělecké i lidské: prostředí, zástup lidí drobných a vedlejších, je vyličeeno s názornou dokumentarností, ale z té široké základny roste nadprůměrný jednotlivec, zidealisovaný do nejvyšší míry, zcela zalitý nejrůznovějším světlem. Tak vykreslil ideální dělníky Soukupa a Strouhala, tak si vykombinoval vzácného závodního Dušana, tak poslal do ubohých koutů pohraničních nadšeného, rozumného, šlechtetného všeuměla učitele Divokého idealistu, jenž dá Slezsku světlo a lepší chléb!

I dramata jeho jsou nesena stejným duchem. Nečítám prvních pokusů, jež vyplynuly z činnosti při kočujících společnostech, pokusů nevydaných a ztracených, neboť Sokol-Tůma, divadelní spisovatel, rozvíjí se teprve v Ostravě. Na brněnském Národním divadle hrány byly jeho obě valašské hry, chmurné tendenční „S o u c i t“ (zprvu aktovka, později přepracovaná v celovečerní hru), kde kontrastem hrozná bída je štědrovečerní nálada, a „P a s e k á ř i“, ze všech jeho her neslunnější a nejvyrovnanější, v níž oddaná láska mladých lidí vítězí nad všemi překážkami i nad svárem zneprátelených rodů. Ale jistě nejvděčněji přijímali jeho hry divadelní ochotníci, jako vůbec se znamenitě Sokol-Tůma zasloužil o rozmach divadelního ochotnictva na Ostravsku. Rád si zahrál ještě v posledních letech, a když před rokem hrál dramatický odbor při Svazu horníků jeho fantastickou hru „H y e n y“ o vynálezcích, jehož okrádá rodina, společnost i stát, představoval titulní úlohu, ačkoli už tehdy byla jeho pravice znatelně ochromena. Propagátorská jeho činnost budila na Ostravsku pozorování pro divadlo a připravovala cestu pro samostatné a stálé Národní divadlo slezské. Bylo tedy zcela projevem

ŠRÁMKŮV „OSTROV VELIKÉ LÁSKY“
NA VINOHRADĚCH

Máry Bertová (*Olga Scheinpflugová*), Dorothy Edwardsová (*Míla Pačová*), Per Olsen (*Fr. Smolík*)

mluvící z duše a do duše prostému divadelnímu návštěvníku. Ukazovaly mu v zjednodušených obrazech, prudce rozdělených na světlo i stín, dojmavé výjevy ze života, roztrásly jej a přece dávaly mu jasnější výhled z nahromaděných stínů.

Tvrdý naturalismus, jenž prudce útočil na nervy, přecházel zpravidla v rozzářený idealismus — divadelní praktik, jenž usiluje o působivý efekt, podává ruku mravnímu a národnímu horliteli.

Nemožno se nesklonit před tím bohatým životem: vydal dílo užitečné a dobré. Chvillemi nám zní vypravování o něm a jeho snahách takovým přízvukem, jako bychom byli přeneseni do doby buditelské. Ale vždyť je to vlastně doslova pravda: František Sokol-Tůma byl skutečně buditelem lidu na Valašsku, Slezsku a Ostravsku.

uznání i díky, že divadlo moravsko-slezské za ředitelství Václava Jiříkovského a za mé dramaturgické funkce sáhlo po jeho hrách, z nichž některé byly napsány už před lety, a učinilo z nich pevnou součástku svého repertoiru. Tak byla uvedena na scénu hra o slezském odrodilectví a houževnatém boji proti továrně „Starýček Holuš“, jež vykonala kus poctivé práce na četných zájezdech i při hromadných návštěvách, pak „Na šachtě“, kde je zobrazena práce havířova v šachtách a manželská tragédie v závodních domcích, „V záři milonů“, zdramatisovaný román o dobrodružných převratech v životě ostravského žida, a příkrý obraz bídy ve slezských Bezkydech „Gorali“; později k nim byl připojen i přepracovaný „Soucit“. Všecky ty hry byly obecenstvem přijímány s obrovským nadšením a měly vždy značnou číslici repris; byly to opravdu hry krajové,

V úvodníku poukázali jsme na návrh Gémierův o mezinárodní společnosti div. a Coolusův na svolání mezinár. sjezdu dram. spis. do Paříže. Zájem o divadlo vzrůstá všude, kde správně chápou jeho význam pro umění i pro kulturu.

Ve Varšavě byl založen „polský ústav divadelní“, který pořádá přednášky, semináře, zakládá divadelní knihovnu, archiv a muzeum, vydává knihy a letos chce uspořádati výstavu slovanského umění divadelního s přednáškami o jednotlivých divadlech slovanských. V Polsku si vedou i jinak dobře. Zkušení ředitelé, zvláště varšavští, jezdí po větších městech a působí tam pro zvýšení úrovně místního divadel. ruchu.

V Rusku se připravuje na léto t. r. sjezd všech ruských herců, kteří mají voliti delegáty pro mezinárodní sjezd, a mimo to má být svolán sjezd všech ruských režisérů.

V Belgii a v Holandsku zahajují akci na prospěch domácí tvorby a na obranu proti přílivu cizích her. Holandské vládě byla podána žádost, aby dávala subvence jen takovým divadlům, která hrála určitý počet původních her. — Současné francouzské herečky pořádají přednášky o franc. herečkách minulé doby. Dalo by se sebrati ještě mnoho jiných zpráv o tom, co se podniká pro divadelnictví jinde, aby bylo vidět, co se

dělá u nás. Zdá se, že jsme příliš skromní a s málem snadno spokojeni. Neradi se vyrušujeme z klidu, chráněného několika starými pány nebo několika prozíravci, kteří „drží“ zdání své patentovanosti, drží svou posici, odkud mohou působiti do široka, a „drží“ tak ten či onen společek. Nikdo se nestará o to, že snad budou nebo že by taky mohli o českém divadle přednáseti na výstavě ve Varšavě. Nikomu nezáleží na tom, aby se naše divadelnictví studovalo a pěstovalo ve velkém slohu, aby se skutečně využilo divadla pro rozvoj a vzestup umění a pro kulturu, nikoli tedy jen pro určitý směr, vítězíci dočasnou posici jednotlivců, nebo jen pro takové jed-

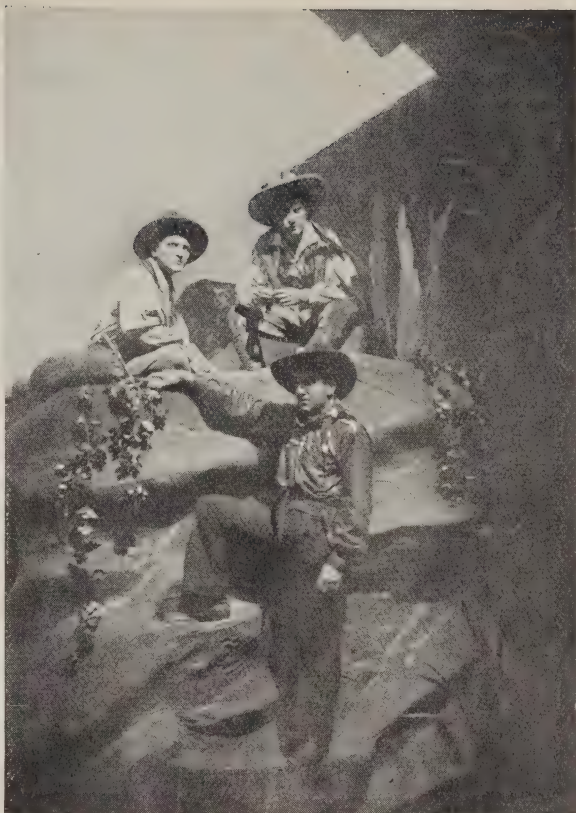

Foto insp. jev. Fr. Kutta.

ŠRÁMKŮV „OSTROV VELIKÉ LÁSKY“ NÁ VINOHRADech

Robert Hood (*Vlad. Řepa*), Tom Rogers (*Zd. Štěpánek*),
Ralph Fergusson (*Vlad. Majer*)

notlivce. O všeobecné otázky divadelní nikdo u nás nezavádí, a stane-li se tak, řeší se především otázka, kdo to je, může-li druhý s ním pracovat u jednoho stolu. Zatím tyto divadelní otázky působí mezinárodní zájem. U nás nikomu nenapadlo, proč, jaký prospěch by v tom mohlo mít také české divadlo a jeho složky a není-li naší povinností, vřaditi se do tohoto mezinárodního ruchu, abychom byli aspoň informováni a na stráž. Jediná Ústř. Matice Div. Ochot. Čsl. sleduje všechny otázky divadelní a na její popud bude letos v Praze konán první mezinárodní sjezd pro lidové divadelnictví. Snad ostatní naše korporace budou aspoň tuto činnost podporovati! h-

NÁLADA V „MACBETHU“

(Dokončení)

Za závalu režie a přezírání významu nálady pokládám nedostatek komparsů po odhalení zločinu. Všeobecné zděšení po celém Macbethově zámku z hrozného Macduffova volání, zvonění na poplach mělo býti vyjádřeno přebíháním hostů, sluhů, zbrojnošů, mělo shromáždit skupiny všech obyvatelů zámku na jevišti, mělo uvést celý zámek v pohyb. Leč jeviště zůstalo prázdné, Macduff jako by byl volal nadarmo. Předtím nebylo tu bouřlivého zuření přírody, jak to označil Lenox, nyní nedosaženo nejen hrůzného zděšení obyvatel zámku, nýbrž ani stupňovaného dojmu hrůzy v obecnstvu.

Vida toto skoupé využití komparsů, byl jsem zvědav na vypravení hodovací scény u krále Macbetha (III. jednání), v níž připadá ensemblu tak důležitá společnínost k dosažení úspěchu této scény. Ensemblu byla tu skutečně věnována péče, dojem celku však byl roztržštěn. Bylo to zaviněno uspořádáním celé hodovací scény. V ohromném sále byly postaveny po délce jeviště dva velké stoly v polokruhu, na jichž vrcholu, nehlouběji na jevišti, je od sebe dělil trůn lady Macbethové. Po pravé straně trůnu bylo u stolu sedadlo Macbethovo jako poslední. Zadní stěnu tvořila tmavě zelená záclona. Macbeth, ač hostitel, zůstal stranou od ostatních vpředu velkého tohoto sálu u rampy, aby tam také vyslechl zprávu vraha o smrti Banquově. Aby mohla lady Macbethová-Dostálová Macbetha-Vávru nabádati ke zmužilosti, kárati jeho domnělou zbabělost a aby nemusila na Vávru křičeti přes celé jeviště, musila opustiti trůn a přistoupiti také téměř až k rampě, a nemohouc vzdalovati se od Macbetha, přestala takto býti pojátkem celku. Ensemble pozbyl však úplně jednotnosti, když Vávra klesl na zemi, pak si usedl na rampu a mluvil jakoby v samomluvě, od jeviště odvrácen, a Dostálové nezbývalo nežli posečkat, až Vávra povstane. Pro tuto Vávrovu nuanci, která nevystihuje povahy Macbethovy, ježto tento jen mravně upadá, ale neohroženosti dosud nepozbyl, hledám ve hře samé marně odůvodnění.

Zato celá duševní muka obou manželů vystihl závěr této scény; lady Macbethová, polo sedíc na rohu stolu, zničena opírala rukou skloněnou svoji hlavu, Macbeth, sedě na druhém konci stolu, zíral do prázdna s beznadějným výrazem ve tváři. Nebylo pro nás pochybností, že manželské jejich štěstí je totam. V nočním blouznění (V. jednání, 1. scéna) objevila se před našimi zraky Dostálová v horečce, chvějící se, kvílící a jakoby mechanicky se pohybující. Její hra byla prostá a opravdová, jen vstup její, krok i pohyby její měla režie zmírniti, aby byl patrnější ubohý stav jejího ducha a těla. Také zde se mně nelíbilo, že i Dostálová, mluvíc k sobě, usedla na rampu, čehož bylo ovšem třeba, aby mohla postaviti světlo a smývati krvavé skvrny na svých rukou. Byl v tom jednak zjevný úmysl, jednak nastal v jejím počínání moment klidu, přímo odporující neklidu její duše a nesouhlasící také s poruchou jejího ducha, jenž jí ve spánku znovu představil vraždu Duncanovu. Zvolený zevnější rámec hry nevyžadoval ani nejnuťnějšího zařízení komnaty, ale režie měla míti uvedené důsledky hry na mysli a měla opatřiti komnatu alespoň nezbytným

Foto Fr. Kutta, insp. div.

Maurice Maeterlinck:
„MODRÉ PTÁČE“

Dram. báchorka

Přeložila: M. Kalašová

Měst. div.

Král. Vinohrad

Režie: Jan Bor

Výprava: A. V. Hrska

Hudba: A. Podaševskij

Osoby (od leva):

Mytyla (*A. Střejková*),
matka Tylova (*Marta
Májová*), Tylyl (*Jiř.
Schubertová*), souse-
ka Berlingotová (*Marie
Ptáková*, slaví 25letí um.
činnosti), její vnučka
(*Marie Kratochvílová*)

stolem. Z rozhovoru lékaře s komornou, kteří blouznící lady očekávají, vyplývá, že lady Macbethová vyšla ze své ložnice a tam se též vrací a lze tvrditi, že nebylo ani úmyslem Shakespearovým vzbuditi zdání, jako by lady Macbethová ve spánku bloudila, také jest dojista nepřírozeno, po komnatách celého zámku, jak se dalo souditi z vinohradského provedení. Lékař s komornou, stojící uprostřed jeviště, tvořili nesprávně jediný celek s blouznící lady, kdežto jim náleží jen úkol scénu připravovati a dodati jí rychleji žádoucí nálady.

Nemohu přejíti mlčením údiv Macbethův, s jakousi naivní skleslostí projevový, když se dověděl, že Macduff byl ze ženy vyříznut (V. jednání, předposlední scéna). Macbeth jest sice zdrcen, jak byl proroctvím kouzel zklamán, ale zůstal mužem, jenž přec v nejbližší chvíli se zmužile vrhne v boj.

Chmurný ráz hry režie vystihla, nedala však každé scéně vlastní její náladu, jež ve spojení s ostatními scénami tvoří náladu celku.

AMERICKÝ SNOBISMUS V DIVADLE

Některá americká divadla trpí zvláštní krísi, neboť všechna lacinější místa zůstávají prázdná, ale lože, křesla, parter je přeplněn. Objevuje se totiž americký snobismus, který nedovolí navštěvova-

ti divadlo pro umění, ale jako společenskou povinnost, při níž není zrovna fair seděti jinde nežli v parteru.

Inu, peníze již leckoho připravily o rozum.
-ý.

OZVĚNA HLASŮ DENNÍCH LISTŮ

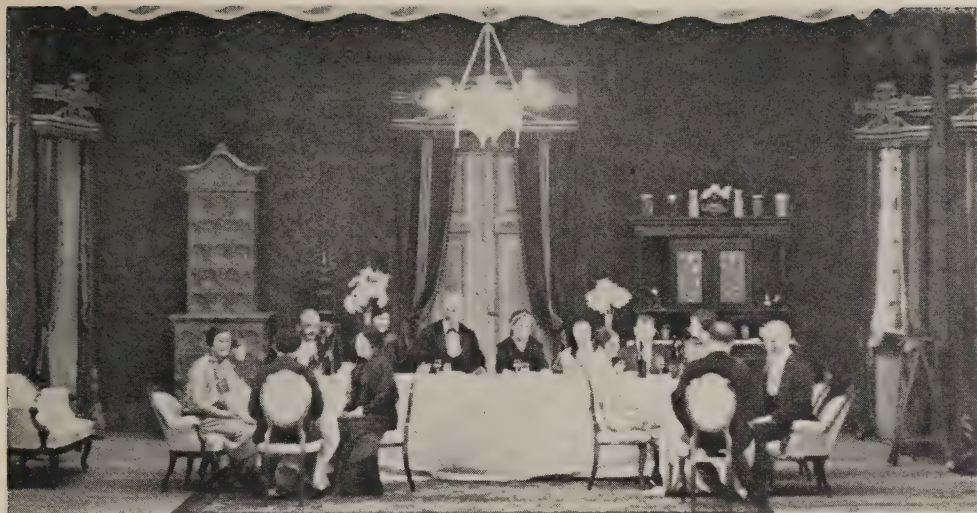
O „ŠTĚDRÉM VEČERU“ A „OSTROVU VELIKÉ LÁSKY“

Durychův „Štědrý večer“* nebyl nikterak štědrým pro divadlo, za to nesmírně štědrým pro hrdinu hry Jana Tomka, který soustředěním všech možných náhod objeví v tento večer tajemství, jež ho mučilo, tajemství svého záhadného původu, objeví svého otce, a to bohatého otce, sestru, milenkou a honem se zasnoubí, aby dary Štědrého večera byly doplněny. Hra je stavěna jako domky z karet, tak primitivně, že je těžko pochopit, proč ji hrálo, právě ji, Vinohradské divadlo, o němž je také známo, že není tak benevolentní k jiným autorům, jejichž hry hodnotnější marně čekají na provedení. Jak úmyslně, bez logiky a přirozené spojitosti událostí staví autor tuto hříčku, je patrné i z toho, že otvírá I. akt rozsvěcováním lampy a hru končí zhasínáním a každý akt začíná tím, čím předcházející končí, a pak jsou ovšem zbytečné přestávky, které jsou jen proto, aby hra byla delší. Na štěstí trvá necelé 1½ hod. Provedení bylo přiměřené, nedalo mnoho práce a jen tím zajímavé, že pí Májová nastupuje nový obor vládných, trpitelných matek. Denní tisk i obecnost přijalo hru hodně mrazivě: Národní politika sice chválí Vinohradské div., že přeje původní produkci, ale hned dodává, že by mělo být rigorosnější a že autoři měli by důkladněji zpytovat své svědomí i schopnosti a skromněji posuzovat své síly a vlohy. Česl. Rep. mluví o kalendářové povídce, Venkov píše, že autor neví pranic o značném vývoji českého intimního dramatu a že zapadá do starých omylů a pošetilostí rovnýma nohama. Práv o Lidu dospívá k trojmu poznání, jakým veledílem jsou Bahrovy „Děti“, jaká škoda, že Durych se neodhodlal stáhnout „Štědrý večer“ v aktovku nebo stáhnout ji vůbec s repertoíru a že nepočkal, až se mu podaří napsat drama, jež by bylo aspoň z části úměrné jeho významu prosatérskému. Národní listy poukazují na autorovu činnost prosatérskou, v níž jej oceňují jako lyrika vzácných hodnot, pro nějž je „Štědrý večer“ nejtragičtějším výrazem mementa jeho „Ballad“. Tribuna nazývá „Št. večer“ omylem autorovým, který s krajním scénickým, dějovým a myšlenkovým primitivismem pokouší se o sentimentální scénu pod vánočním stromkem, ale je to i omyl divadla, že tu hru vypravilo. Rudé Právo již dávno nevidělo kus, kterým by proudilo tak málo dram. krve. Co mělo působit mysticky, plyne jako povídání na nároží. České Slovo o podrobně hru rozebírá, a by došlo k závěru, že je to vše strojené, falešné, líčené, většinou zbytečné a všechno činí dojem pouhých vytáček z nesnází, jež vznikají trapností situace. Toho planého malicherného povídání! A pak, kdo vyznává Krista a věří v jeho světové poslání jako Durych, měl by se co nejujistěji varovat, aby ho nezneuctíval díly, která ho mohou zsměšnit, křesťanské drama Durychovo mělo být lepší, ne horší, než drama nějakého pohana Goethea. —

Tentokrát si Šrámek vyjel do světa až na Azorské ostrovy, podnícen patrně zálibou obecnstva, horujícího pro biografické náměty, pro široké, jasné obzory, volné moře, tajemné ostrovy, fešácké, čistounké cowboye, a protože také rád chodí do kina, vymyslel si příhodu, kterou nazval „Ostrovem veliké lásky“. ** Příhoda je velmi jednoduchá a velmi pravděpodobná. Filmová společnost herecká, 6 mužů a 2 ženy, aranžující film na ostrově, podnikne po člunu výlet na moři a zabloudí na sousední ostrov, kde přistane. Ale člun jim zmizí, ostrov je pustý, na obzoru objeví se sice tu a tam loď, ale k ní nezalehne hlas těchto trosečníků, příroda je krásná, kolem nich vlní se moře, před nimi vysoká skála, nad nimi modrá obloha a v nich krutý hlad. Neutěšená situace. Chce se jíst. A jistě by to špatně dopadlo, kdyby, jak i ve filmu to bývá, neobjevili se záchránci, 3 muži, kteří naopak utekli ze společnosti lidské a tráví své dny na tomto ostrově, jsouce výborné zásobování, výborně oblečení, a třebaže zanevřeli na lidskou společnost, přece jsou s ní ve styku denním tiskem. A tyto muži náhodnou zbloudilé společnosti všechno, ale s tou podmínkou, že obě ženy stanou se jejich milenkami. Situace tedy na nůž! A už se zapalují ohníčky

* Jar. Durych „Štědrý večer“, hra o 3 dějstvích. Rež. F. Hlavatý. Po prvé na Vinohradech 5. ledna 1926.

** Fráňa Šrámek: „Ostrov veliké lásky“. Kom. z filmu o 3 aktech. Po prvé na Vinohradech 23. ledna 1926. Režie Kvapil? Výpr. J. Weniga.

POLÁČKOVY „PÁSKY NA VOUSY“ NA SCĚNĚ NÁRODNÍ V PRAZE

Režie K. Želenský Veselohra z maložid. prostředí o 3 děj. Výprava J. M. Gottlieb

Výjev z třetího jednání: Zásnubní hostina u Hahnů

Některé postavy (od leva): Lüftschütz (Eug. Wiesner), pí Paškes (H. Kratinová), pí Schulhofová (M. Holeková), Hahn (V. Vydra), Hahnová (M. Hübnerová), Votický (Ed. Kohout), strýček Ignác (Jar. Vojta-Jurný)

vášní na tomto ostrově, zdá se, že se tu rozvine dramatická bouře, ale ne. Klidně se vše vyrovná, než mine noc, v níž jedna z ženských hvězd spadne a druhá zazáří v lásce k vůdci záchranců, který se s ní vrátí do společnosti. Zajímavý je Šrámkův názor na ženu, svedl ji s výše do nížin skutečnosti, aby řekl, že stojí za to, aby byla milována, ale jistě nestojí za to, aby se pro ni muž trápil. Sehrána byla tato komedie skvěle dámami Pačovou a Scheinpflugovou s pány Smolíkem, Vávrou, Vydrou, Zakopalem, Haasem, Strnadem na jedné straně a Štěpánkem, Majerem a Repou na druhé straně v krásné, radostné a slunné scenerii, kterou postavil Wenig s jemným vkusem. České Slovo pochvaluje autora, že se každým kusem obnovuje a podává něco nového, mluví o hezké, svěží, jaré pohádkové komedii, která průměrné obecnostvo rozkočá svou robinsonskou a mírně dvojsmyslnou zábavností. Zvláště chválí provedení, že bylo hráno se skutečnou radostí, živým vznícením. Národní Listy svolávají na hlavu autora, lyrika a věčného erotika, všechnu vinu, že je hra charakteru tropicky mdlého, unaveného, ne tolik dramatického, aby divák byl stržen. Ale pro herce je to zlatý důl. Národní politika píše, že Šrámkova historka je vlastně jen pikantní anekdotou, na niž by stačil jeden akt. Venkov lituje, že Šrámek přešel do mezinárodní, ochudil se o svůj největší půvab a zbavil se svého svérázu. Právo Lidu vítá Šrámkovu snahu po vyučení se dramatické technice, třebaže mu vytýká, jak umísťuje své typické postavy do rozčilujícího prostředí a nedovede se pořádně rozčilit, že nedovede ještě radit úhoz na úhoz, že každá rána se u něho dříve rozplyne, než přijde druhá. Československé republika píše, že Šrámkova hra působí jako oživený film a že, půjde-li to takto dále, vypálí dramatictí spisovatelé filmu rybník, a pochvaluje, že je to jisté vítězství nad filmem, docílili bez jeho velkolepých prostředků výpravných mluveným slovem a jednoduchým dějem téže napínivosti a zábavnosti jako film, aniž při tom opouští půdu umění a stanovisko, nad film poněkud vyvýšené. A dodává, že tato hra překvapuje diváky svou novostí a neočekávaností. Herecké provedení chválí, konstatujíc, že herci hráli s chutí, neboť Šrámek vždycky v nich vyvolá člověka, nikoli schema.

J. P.

D I V A D E L N Í K A L E N D Á Ř

L E D E N (D O D A T K Y)

27. 1906 zemřel Franta Šípek, mistr mimiky a všestranný umělec. Byl ředitelem div. Uranie, pak ředitelem kočující společnosti. R. 1892 vstoupil do společnosti ředitele Ludvíka v Americe. Podobně jako Frankovský, ukončil svůj pestrý život divadelního umělce, zachvácen jsa duševní chorobou. (* 20. prosince 1850.)

27. 1901 zemřel operní skladatel Giuseppe Verdi.

29. 1901 před 25 lety zemřel český básník Julius Zeyer. Jeho díla vyznačují se pestroostí romantiky. Vedle eposů, povídek a románů psal též dramata, o jichž účinnost byly dlouho spory (Neklan, Doña Sanča, Sulamit, Radúz a Mahulena, Legenda z Erinu, Libušin hněv, Z dob různého jitra a Pod jabloní).

31. 1896, před 30 lety zemřel v Praze vynikající český umělec, dramatik, div. ředitel a nestor českých herců Josef Jiří Kolár ve věku 84 let. Jméno Kolárovo zaznamenáno jest v čes. divad. historii na čestném místě a to nejen pro jeho znamenité herecké umění, zvláště pokud se týče postav Shakespearových (král Lear, Macbeth, Hamlet, Shylock, Richard III., Falstaff, Coriolan a j.) a klasických rolí, nýbrž také pro jeho zásluhy o povznesení českého divadla. Jsa odchován školou shakespearovskou, pracoval v jejím duchu jako herec i dramatik, takže nazýván byl českým Shakesparem. Napsal celou řadu většinou historických dramat. Tak premiéra jeho hry „Žižkova smrt“ r. 1850 byla literárně-politickou událostí. Policie provozování zakázala, až za působení českého novináře a politika Jos. Baráka, který byl za pruské okupace jmenován censorem, opět další provozování povolila. Napsal dále dramata: Magelona, Pražský žid (dodnes oblíbený a hraný), Smiřičtí, Primátor, Královna Barbora a j. Překládal Shakespeara (Macbeth, Kupec benátský, Hamlet, Zkrocení zlé ženy a j.), Schillera (Loupežníci, Úklady a láska, Smrt Valdštynova), Göthea (Faust) a j.

Ú N O R

2. 1826 proved. ve Stavovském divadle první původní česká opera „Dráteník“ od Fr. Škroupa na libreto J. K. Chmelenského. Uplynulo tudíž plných 100 let od památné premiéry, kteréžto výročí bylo oslaveno 2./II. t. r. na téže scéně zdařilým obnovením zpěvohry s proslavem prof. dra Zd. Nejedlého a za mohutných projevů vlasteneckých.

7. 1901 zemřel spis. J. L. Turnovský. K divadelní literatuře přispěl spisem „O životě a působení J. K. Tyla“ a „Z potulného života hereckého“. Nar. 1837 v Sobotce.

15. 1896 angaž. Národ. divadlem dram. umělkyně Marie Hübnerová. Za plodných 30 let své umělecké činnosti na zemské scéně, kdež dosud v plné síle působí, vytvořila celou galerii typických postav, obdivována a ctěna jsouc celou pražskou veřejností i světem uměleckým. (Viz jubil. vzpomínku Fr. Hermana v t. l.)

17. 1906 zemřela vynikající, pražským obecenstvem oblíbená členka činohry Národ. div. Matylda Winklerová-Křepelová. Vytvořila řadu rázovitých rolí, zvláště tragických milovnic a žen z lidu.

20. 1861, před 65 lety, zemř. v Paříži Augustin Eugène Scribe, veleplodný francouzský mistr veselohry. Mimo četné romány a povídky napsal s celou řadou spolupracovníků asi 420 her, z nichž více než polovina je vaudevillů. Ostatní připadá na dramata a veselohry, několik baletů a asi 120 operních libret (Hugenoti, Prorok, Postillion z Lonjumeau, Bílá paní, Fra Diavolo, Židovka, Afričanka a j. u nás provozované opery). Z veseloher je nejvíce oblíbena „Sklenice vody“. Dále přeloženy do češtiny hry: „Okovy“, „Povídky, královny navarrské“, „Salický zákon“, „Boj dam“ a j. v. Z dramát (společně s E. Legouvém) „Adrienna Lecouvreurová“. Scribe nar. v Paříži 24./XII. 1791.

24. 1906 zemř. býv. člen české opery Jan Ludevít Lukeš, nestor českých pěvců. (Viz kroniku v Čsl. Divadle roč. 1924, seš. 17.) Ši—

D R O B N O S T I

Trojí jubileum. Vinohr. divadlo zahájilo 10. února „Paličovou dcerou“ důstojně Tylův rok, i když to mnohému kritickému papeži není právě vhod, a třebaže provedení nebylo ve všech složkách skvělé, přece celkově byla hra výrazně reprodukována a prokázala svoji účinnost. Režii a výpravě možno vytýkat přílišnou strojenost, svátečnost a aristokratičnost proti původní prostotě a vroucnosti. V téže hře oslavila také 25. rok svého působení u divadla pí M. Ptáková a byla středem pozornosti divad. družstva i obcenstva, které ji zaplavilo přívalem uznání a sympatií. O pí Ptákové měli jsme zmínku v roč. II. seš. 1. Na 15. února připadlo jubileum pí Hübnerové, která nepřála si žádného projevu ani slavn. představení. Ale její jubileum — třeba vnějšně nijak zdůrazněné — projde v intimním projevu v divadle

stejně vřele a pí Hübnerová může být i jista vroucími sympatiemi celého divadelního světa. j. p.

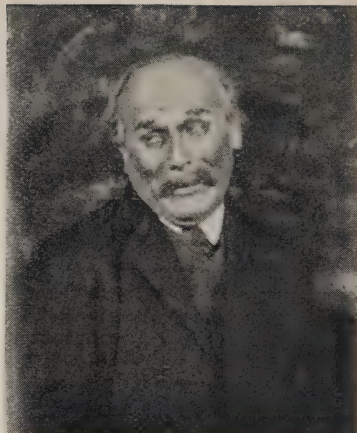
Z pařížských divadel. Divadlo mladých (Vieux Colombier): „Pokušitel“ (Le tentateur). Napsali Henri Clerc a Lionel Landry. Námět hry jest velkolepý: Berní žije se ženou v menším městečku skrovným životem. Muž za války utrpěl poruchu otravnými plyny. Vrátil se polozničen a jeho žena jest jedinou úřednicí, vykonávající všechny práce za něho. Stát nevykonal vůči němu svých povinností. Jeho žena je počestná. Odmítá lákavé nabídky, které jí činí bohatý mladý muž z okolí. Muž předhodí před ženou, že by bylo zcela spravedlivým použití prostředků státu, který se k nim chová tak macešsky, pro vlastní potřeby. Dochází k zpronevěře. Po způsobu Emila Fabra a Briexuxe autoři vrhají ostré

Marie Hübnarová
jako paní Hahnová
(Umělkyně slaví
30letí působnosti na
první české scéně)

K. Poláček :
„PÁSKY
NA VOUSY“
na div. Národním

Václav Vydra
jako Leopold Hahn

světlo na rozbor otázek, zda muž po provedení krádeže zbaběle se bude hájit jako nevinný a svede vše na ženu, či zda žena osočí muže z iniciativy k zločinu proto, že ji chtěl odvésti od příliš svůdných nabídek onoho druhého muže. *Dubský.*

Italská divadla. Žeň činoherních novinůk italských za předvánoční období zimní sezony je počtem chudá a ne dosti radostná. Odečteme-li veliké a zasloužené úspěchy, které měly v Miláně dvě velmi zajímavé a originelní hry, ne však úplně nové pro Itálii (uvedl je již na jaře Pirandello na scénu svého římského divadla Odescalchi; je to M. Bontempelliho „Naše bohyně“ a A. de Stefaniho „Messinský švec“), zbude již jen zmíniti se o tragedii nebezpečně plodného, neukázněného, ale vzácně nadaného básníka Rossa di San Secondy „La scala“ (Schody). Tato tragédie značí jediné plus dosavadních novinůk a trvalou hodnotu v díle umělce, který dovedl proniknouti do světa starší komedií, „O loutky, jaká vášeň...“ Ale to vše nejsou novinky docela teplé. — Poslední týdný přinesly v prvé řadě drama zkušeného praktika scény Giovacchina Forzana „Gutlibi“, které se hrálo v milánském divadle Manzoni. Forzano, který si

získal obliby zejména rozkošnou hříčkou, komedií „Jitřní dar“, napsal bravurní a obratně udělanou hru o černošském boxeru Gutlibi, pro něhož existuje pouze láska k poblouzněné ruské šlechtici Anně, která žije jen myšlenkou vyhledání a vysvobození careviče (jehož smrti nevěří). Třetí živel je bolševický emisar, který také miluje Annu a nenávidí negry. Anna použije černochovy lásky ke svým plánům a Gutlibi zardousí židovského emisara, netuše, že se stal nástrojem politické msty, zabiv účastníka vraždy Romanovců. Anna je tak dojata zoufalstvím Gutlibiho, který prohlédl její hru, že mu dá sebe v odměnu. Tím končí drama, jemuž přes dobrá dvě dějství a skvělý výkon Pavlové v hlavní roli došel dech ve třetím dějství, které bylo přijato více s projevy odporu než pochvaly. — Úplný neúspěch stihl pseudotragedii bezedného dramatika Rossa di San Secondy v římském divadle all' Argentina, nazvanou „Il delirio dell' oste Bassà“ (Běsnění hostinského Bassy). Je to krvavé drama bez lidských kořenů a půvabu fantasmie, plné divokých výkřiků, které se točí okolo zběsilé, nezdravé smyslné lásky vdovce k zemřelé ženě. Hostin-

Eugen Wiesner
jako
Hugo Lüftschütz

K. Poláček:
„PÁSKY
NA VOUSY“
na div. Národním

Eduard Kohout
jako
Alfred Votický

ský Bassà otráví při pitce několik pozvaných děvčat z veřejného domu, poněvadž jedné z nich podařilo se ho svést a přesvědčit, že může na jejím bílém těle vybít svou chorobnou lásku k mrtvé. Když dívky poznají, že byly otráveny, ubodají hostinského.

Mnohem více než krásným slibem je drama neznámého autora T. V. Baldiho „Il tarlo“, které vypravilo milánské divadlo Politeama. Hra Baldiho, která prozrazuje vážného umělce silného divadelního smyslu, zobrazuje roz-

vrat rodiny dědičným zatížením, připomínajíc námětem známou hru Giacovu „Come le foglie“.

V. J.
J. M. Moskvín, člen moskevského Uměleckého divadla, známý v Praze nezapomenutelným carem Fjodorem ve stejnojmenné hře Tolstého a Lukon v Gorského „Na dně“, obdržel tyto dny titul „narodnyj artist Republiky“, nejvyšší to vyznamenání, které může umělec v S. S. S. R. dostat, spojené s doživotním měsíčním důchodem 400 rublů, t. j. asi 7000 Kč.

G. H.

L I D O V É D I V A D E L N I C T V Í

Dr. Fr. Herman :

ČTYŘICÍTKA.

Letos tedy dozráváme do čtyřicítky! — U člověka je to vrchol mužného věku, lu spolku účtyhodná řada drobné záslužné práce. U organisace je tomu jinak. Tam, kde se sdružují už celky, kde se formuluje idea a určuje směr činnosti útvarů, jež teprve tvoří jednotlivci, nemůže postupovati organisace tak rychle, stejnosměrně, a nemůže býti tak vyhraněný, na jednotlivosti bohatý

výsledek. Zejména počátky bývají těžké, zdlouhavější, protože je nutno tvořiti teprve organizační uvědomení, sbírat síly a protože program práce podléhá změnám doby a názorů, byť hlavní idea zůstávala táž.

Také Ú. M. D. O. Č. prodělala za těch 40 let řadu vývojových fází, trpěla otřesy, labilitou členstva a zvláště tím, že naše veřejnost nejevila o ni pravého zájmu a že neměla nikde opory než sama v sobě. Její síla byla a je v okresech, které jsou zase pod vlivem místních poměrů, a bylo velmi těžko proniknouti do těchto okresů a dáti jim vlastní sílu společnou myšlenkou a spojití je shora v pevný řetěz pracovních jednotek, které mohou zase samostatně působiti na členstvo dolů.

Bylo nutno dlouhou řadu let pracovati k tomu, aby členství v organizaci mělo především vnitřní význam pro sdružované spolky, aby výhody tohoto členství přesvědčily o jeho nutnosti a aby konečně ideový cíl, početní síla a rozvětvení organizační dobyly si také uznání a významu navenek.

Ve čtyřicátém roce můžeme s uspokojením hleděti na vzestup své „Matice“, zvláště v době posledních let po převratu. Je potěšitelný vzrůst počtu organizovaných, je radostný vzrůst okresů, je význačný pokrok ideový. V našich okresech zavládl čilý život, převládají umělecké touhy, pořádají se odborné kursy, obdivuhodné soutěže. Vlažné a zesláblé okresy se křísí, nové doplňují řady. S upřímnou radostí vidíme obrodnou činnost na Moravě, vítáme vřele celou župu moravsko-ostravskou se stem jejích spolků a odborů do svého středu.

Nikomu se předtím nezdálo o velikém rozmachu, který naši práci přesunul i za hranice. Znaří nás za oceánem, znaří nás na kontinentě jako průkopníky mezinárodní kooperace, která na letošním prvním sjezdu mezinárodním dozná uzákoněné formy. Sotva jsme se postavili sami doma na zdravé nohy, pomáháme druhům v Jugoslavii a všude, kde ještě nepoznali významu vlastní organizace.

Čtyřicet let není tedy pro vývoj velké organizace tak mnoho, ale my můžeme dnes přiznati aspoň tolik, že jsme za tu dobu dozráli v poznání svého významu a své síly a že jsme našli sebe i své pravé místo v práci a snažení pro národ, jeho umění a pro kulturní potřeby lidu. Tak začíná svítati i kolem nás. Všimá si nás už více tisk, nacházíme porozumění a součinnosti v řadách odborníků a přátel českého divadla a konečně i širší veřejnost mění svůj názor o českém ochotnictvu a o jeho práci. Nemůže býti jinak, protože vidí vyrůstati na českém venkově divadla, vidí rozdíl mezi hraním ochotníků a domírajících výdělečných společností, vidí naše zájezdy, sjezdy, přednášky a čte naše zprávy i o naší činnosti.

Hledíme-li na tyto výsledky, musíme si přiznati jedno: nic nám nepomohlo, nic nás neposilnilo, nesdružilo, nepovznese — než naše práce. Práce a její výsledky. Nebyly by to dokázaly žádné řeči, třeba všelijak krásšené a líbivé, nebyly by nic platny spolkové debaty a plané schůzování. Jen práce, obětavá, poctivá a plodná překonává osobní choulostivosti, předsudky, nedůvěru, pochybnosti. Práce musí zůstati i napříště prvním bodem našeho programu.

Její dokument musíme vtěliti do našich letošních oslav, v nich musí vyvrcholiti pro tuto dobu a v jejích výsledcích se zrodí další budoucnost. J. Kaj.

Tyl budiž nám vzorem! Celý svůj život jen pracoval — a dnes, po sedmdesáti letech oslavujeme jeho památku, jeho zásluhy. Výsledky jeho práce jsou trvalé, jako výsledky každé poctivé práce vůbec. Budou se na nás dívat domácí i cizí, ale musejí se nám přiblížit i naši vlastní. Musejí blíže seznati na vlastní oči, co pomáhali vytvořit, aby nabyli vědomí čestného uspokojení a vrátili se nadšení k další činnosti.

A veřejnosti musíme povědět, co znamená 40 let kulturní a umělecké práce, co znamená český ochotník pro národ a pro české divadelnictví. Povíme to zase jenom velkým skutkem oslav, velkým dílem své lopotné, ale nadšené práce!

Ú. M. D. O. Č.

Dary. Zemský správní výbor v Praze udělil pro účely ÚMDOČ. subvenci 5000 Kč. — Na „Tylův dům“ v Praze darovali pp. Josef a Cyril Bartoňové, velkostatkáři a továrníci, 10.000 Kč a Spdo. v Táboře k uctění památky zemř. činného člena p. Jana Zimáka 50 Kč. — Na zřízení světnice Fr. Sokola-Tůmy v Hornickém domě (Mor. Ostrava), kde mají býti kromě jeho srdce a posmrtné masky soustředěny všechny jeho rukopisy a památky, věnovala župa Mor.-Slezská (nyní okrsek Fr. Sokola-Tůmy) místo věnce na rakev 50 Kč.

Federace franc. ochotnictva koná svůj roční sjezd letos 23. a 24.-V. v Bruselu. President Roland pozval již našeho starostu a ÚMDOČ. k účasti. Výk. výbor se usnesl, aby letos byla Matice na franc. sjezdu zastoupena.

Finanční úhrada pro podniky r. 1926. Oslavy Tylovy, sjezd čl. ochotnictva, První mezinárodní sjezd ochotn. a celostátní soutěž budou vyžadovati velikých nákladů. I když omezíme vydání na nejnútnejší, je zapotřebí značného obnosu, má-li čl. ochotn. čestně obstáti před veřejností domácí i zahraniční. Podniky tyto jsou velmi důležité, neboť kulturní a lidovýchovná činnost je dnes uznávána sice rozhodujícími činiteli, ale nejširší veřejnosti je dosud poměrně málo známo o nadšení a obětavé práci lidovýchov. našeho ochotnictva. Aby všechny podniky docílily zdaru, bylo provedeno usnesení fin. komise a as 500 spolkům rozesláno po 2 přípisech se žádostí, aby je odeslaly (předaly) místním ústavům, podnikům neb jednotlivcům. Přípisy byly odeslány jen spolkům ve větších místech, takže provedením této akce nebyly spolkům způsobeny ani potíže, ani vydání. — Zvláštní pochopení a nadšení pro tuto akci projevil Spdo. v Nové Pace (jedn. p. Eda Brann),

který nám tyto dny zaslal příspěvek se seznamem 11 podniků i jednotlivců, kterými bylo na naši akci upsáno 500 Kč, jednatelem vybráno a ústředí zasláno. Bylo by si jen přáti, aby tohoto příkladu následovalo aspoň 100 spolků, čímž by ulevily velkým starostem pořadatelstva. F.

Přednáška „Jos. Kaj. Tyl“ (upravil dr. Ota Dubský) se 70 světél. obrazy bude v nejbližších dnech Státní diapositiv. ústřednou v Praze-III., Šeříková 4 (III. p.) dohotovena a k používání připravena.

Pořad přednášek dram. um. Běly Horské. Dne 31./I. Třešť, 7./II. Chotěboř, 14./II. Tábor, 21./II. Třeboň, 28./II. Jilemnice, 7./III. Opočno, 14./III. Mor. Ostrava, 21./III. Mnich. Hradiště, 28./III. Blatné. — V neděli 14./II. přednášel p. r. V. Figar v Chotěboři (o režii).

Nový okrskový časopis vydávati bude Arbesův okrsek v Pardubicích.

Kolkování žádostí za povolení zábav. Žádosti za povolení tanečních zábav, podávané u obecních úřadů, kolkují se 8 Kč. Rovněž na úřední povolení je nutno složit kolek za 8 Kč. Totéž platí o žádostech za prodloužení policejní hodiny, pořádání koncertů, divadel, výstav atd. Ovšem tyto žádosti se nepodávají u obecních úřadů, nýbrž u okresních politických správ nebo jich expositur, po případě u policejního ředitelství.

Z ústředí. Řádná valná schůze ÚMDOČ. ustanovena na neděli 21. března t. r. Okrskové rady mají zaslati zprávy o činnosti pro výroční zprávu co možná nejdříve. — *Organisace ÚMDOČ.* pokračuje velmi úspěšně. Na Moravě konají se přípravy k ustavení sedmi nových okrsků, župa moravsko-ostravská se přetvořila na náš okrsek, který byl nazván jménem svého spoluzakladatele a prvního čestného člena „okrskem Fr. Sokola-Tůmy“. Nový okrsek byl vytvořen v Kolíně.

Okrsky, které pro různé příčiny ochably ve své činnosti, budou znovu oživeny. Je jich jen pět. O utvoření okrsku v Hradci Králové, na Mělníku a Blatné se jedná. V poslední schůzi výk. výboru přijato 41 spolků a odborů, mimo 103 členy župy mor.-ostravské. Stanovy Hermanova okrsku v Humpolci byly úředně schváleny. Rovněž nové stanovy ÚMDOČ. byly již min. vnitř schváleny. — I. s c h ů z e v ý k. v ý b. v r. 1926 konána 17. ledna za účasti zejm. všech venkov. deleg. Posmrtná vzpomínka věnována pp. Reitmajerovi z Čes. Budějovic, Horáčkovi a Jírovi ml. z Prahy. Čteny některé došlé dopisy, zejm. div. závodu V. Sedlčeka v Bráníku a půjč. Standerovy v Prostějově stran povol. 10% slevy; Šmahova okrsku v Táboře o uspoř. soutěže v Benešově, Kamenici n. L., Milevsku, Pelhřimově, Sedlci na dr., Sedlčanech, Ml. Vozíci, Soběslavi a Táboře ve dnech 11. až 15. prosince; okrsku v Jičíně o valné schůzi 17./I.; Arbesova okrsku v Pardubicích o zřízení obvodu v Chrudimi, získání zastoup. v okres. osv. sboru, sestavení poroty (prof. dr. Novák z Chrudimi, insp. Flos, taj. Hansa, prof. Keiswinkler, Chrudim, dr. Herbek a řed. Cerekvický), valné schůzi 7./II. (deleg. R. Weinert) a vyřazení Sdo. „Klipera“ a Dr. kr. „Jirásek“ v Holicích ze sezn. členstva; Jiř. Baldy stran stagnace okrsku kladensk., zaviněné stálým div., které ochotn. nevychází vstříc

zapomínajíc, že toto má o ně největší zásluhu; „Sokola“ v Týně n. Vlt. o otevření sokolovny s jevištěm 28. a 29./XI. a Spdo. „Palacký“ v Chotěboři o založ. družstva pro postavení div. Převzat výjimečně protektorát plesu Spdo. „Tyl“ ve Ždírci k 20 let. jubileu a věnovány diplomy čestn. uznání k 100 let. jub. Spdo. v Hronově a 75letí Spdo. v Blatné. Přednesen postup vykonaných prací pro rok 1926 (viz zprávy v seš. minul.). K odhalení Tylova pomníku v Plzni pozvány všechny naše spolky a 1800 neorganis. Předst. zahraničn. spolků odpadne pro nákladnost. Ve zprávě ústř. taj. shrnuta m. j. subskr. práce kanceláře, urgován výkaz o činnosti jednot a dotazník k dějinám ochotn.; žádáno za přiznání členství ÚMDOČ. v Masaryk. lidových. ústavu; dopřáno na mnohá místa stran reorganis. moravských okrsků: Kyjov, Přerov, Žďár, Vyškov, Mor. Buděj., Val. Meziříčí, Boskovice, Kroměříž, Hodonín; zaslán status Mezinárodn. výb. okrskům na vědomí a svazům ve Francii, Anglii, Polsku, Jugoslavii a Italii k vyjádření; vyprac. doplněk k soutěž. řádu a okrskům zaslán, pořízeny blankety k oznamování div. předst., proti dávce z úř. výkonů a zvýšení kolk. podán rozklad min. vnitř a financí a oznámeno, že k chystanému katastru čl. ochotn. došlo dosud as 500 výkazů. Půjčka Vzděl. sboru vyšehr. nebyla uskutečněna.

NAŠE MALÉRY

(Veselý koutek čl. ochotníků)

Redakce „Čsl. Div.“, uznávajíc pravdivost přísloví, že „veselá mysl jest půl zdraví“ a chtějíc do sloupců tohoto listu přinést i trochu humoru, hodlá, počínajíc příštím číslem, zavést novou veselou rubriku, jež se bude jmenovati *Naše maléry*.

Jaké maléry? Inu, maléry našich ochotníků. Bývá jich dosti a dosti — a jistě vždycky všichni rádi se zasmějeme, když si vzpomínáme a povídáme, jaké maléry se nám přihodily na jevišti. Na prknech bývá taková směla k zlosti, ale když po letech se to vypravuje, bývá to někdy k popukání. Řekněme jen takové představení v B., kde před lety jim pět minut před koncem sletěla opona, uvázla metr nad podlahou — a páni ochotníci musili dohrátí jednání — na bobku! Nebo ono pověstné Bližka se žijí — místo Žižka se blíží! Takových historek, opravdu se přihodivších a nevymyšlených, koluje v ochotnickém národě tisíce — a my tímto vybízíme členy našich ochotnických jednot, aby podobné veselé vzpomínky na nějakou tu „extra-smělu“ s námi sdělovali ve formě drobných rozmarných příspěvků. Čím budou stručnější, tím lépe, neboť v listě musíme šetřit místem. Zvláště však, aby byly opravdu veselé!

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ
DIVADLO

Ročník IV. (IX.)—V Praze dne 12. března 1926. — Sešit 4.

V Praze 12. března 1926.

Dívá dlo[m]la dý ch. Časopis „Národní a Stavovské divadlo“ v čís. 17. Otiskl článek „Styl ano? Styl ne?“; v němž absolvent dram. odboru stát. konservatoře Jiří Frejka znepokojuje se dosavadní divadelní technikou a vybízí k opuštění nynější zastaralé interpretace herecké. Trápí ho především Shakespeare svou výlučností a proto chce sblížit ho s dneškem asi tím, že „herci nebudou již hrát tu či onu postavu, ale budou si hrát na role a s rolemi“. „Tedy: ne styl, ale hra,“ píše jinde. J. Frejka pokládá tudíž za vhodné rozmlátiti celý ten divadelní krám a najít něco takového, co by třeba hrálo samo, nebo tak nějak. Budiž. Každé nové, jež přinese vybavení z nedostatku, jež přivodí nové epochy vzrůstu a zmohutnění dramatického účinu, je zajisté hostem v srdci divadelního entusiasty. Leč p. Frejka přistoupil k realizaci své myšlenky představeními v divadle na Slupi, kde zejména na Aristofanových „Ženách slavicích Thesmosforie“* ukázal utopičnost svých vznětů. Pro jakýkoli pokus o něco nového je nezbytným předpokladem, že ono staré jsme dostatečně ovládli, že sezna'i jsme je se všech jeho stran. Moderní režiséři Tairov nebo Meierchold prodělali vývoj divadla a uměli vytvořiti jeho elementární základnu a teprve od ní přešli k novým tvarům. Leč ze „Žen slavicích Thesmosforie“ bylo zřejmo, že dům stavěn od střechy. Nejdříve bylo by nutno, aby J. Frejka jako režisér byl vybaven schopností vytvořiti školsky přijatelnou hru a pak teprve bylo by možno na podkladě takto prakticky získaných zkušeností dohovoreti se s ním o jeho programu, v němž nejsou nápady zrovna zlé. Jeho postup je tragicky zoufalým znakem vývinu i ostatních. Řekl bych, že skorem ve všech uměleckých projevech mladé generace

* Zatím proveden již také Molièrův „Jiří Dandin“ pod titulem „Cirkus Dandin“. Pozn.red.

řezí Karel Teige, který přechází od jednoho kumštu ke druhému. Jedni říkají: „On je kritik,“ kritikové opět: „Ba ne, to je výtvarník,“ a ti opět posílají ho k jinému cechu, takže milý Teige nakonec plete se také do divadla, které pak ovšem vypadá podle jeho teorií.

K divadlu nenáleží jenom vnějškový crém, neboť vnějšek musí býti v úzkém kontaktu s vnitřní hodnotou, a chci-li proto karikovati Shakespeara podle receptu Frejkova, je nutno především ovládati jej technicky, t. j. slovně. Herci musí býti v každém případě umělci, kteří mají citovou a hlasovou zralost, kteří vědí si rady se slovem a neodříkávají do lebek natlučená slova jako papoušci. Tedy jakémukoli pokusu o novou formu musí předcházeti plné pochopení starého divadla ve všech jeho typech. Proto nevěřím v upřímnost „nového“ divadelního projevu Divadla mladých, neboť laxnost a nevážnost, s jakou přistoupili k práci pro vytyčenou ideu, nasvědčuje tomu, že nejde jim o pozitivní čin, ale o prostý hec, podobný jakémukoli jinému kousku pro domo mea. Mají na zřeteli spíše sen- sační legraci, nežli namáhavou divadelní dřinu, a tato jejich nevážnost k vel- kému obrozovacímu, byť utopistickému úkolu zbavuje povinnosti vážně zabývatí se a řešiti to, co oni sami proskribují. Při tom ovšem nechci jim upírati určité snahy vzrušeného junáctví, ale právě proto, že nejsou bez kuráže, nutno jim upřímně ukázati jejich nesprávný postup, jejich laicky nedomyšlený revoluční vzruch, který oplodněn vášnivou a p o s i t i v n í hodnoty sledující práci může přispěti k vývinu dramatického umění bez falešných skrupulí a odkoukaných traktátů: v l a s t n í, původní myšlenkou!

ej.

Lev Blatný:

SMRT BARTOŠE VLČKA

Dne 7. ledna 1926 zemřel ve věku 29 let básník Bartoš Vlček. Zemřel ve znamení zápasu, žil v tomto znamení a jeho literární tvorba nebyla jiná: tvrdé rány z vý- bojů a zápasů značkují jeho dílo, které ne- mohlo býti vybojováno. — Musím zápasit se svou vlastní duší — doznává básník v básni „Mým přátelům“, a tento nepřítel byl asi nej- horší. Vyssával síly, poutal je a nedovoľoval, aby se vrhl v seč, která ho lákala a při níž by chtěl být. Bylo nutno stále se ohlížet po neviditelném nepříteli, který kdesi zákeřně číhá, místo bujarého zpěvu bojovného drala se mu z hrdla melodie, stísněná úzkostí, zatrpklá nedůvěrou, vyrážel se trhaně výkřik poplachu, vydešeného pocitem malomoci a zároveň vě- domím, že zápas jest údělem jeho života. Bude to marný zápas či užitečný a vítězný? — Toť jakoby byla jeho osudová otázka a jakési

Foto Fr. Kutta,jev. insp.

ŠRÁMKŮV „OSTROV VELIKÉ LÁSKY“ NA MĚSTSKÉ SCÉNĚ VINOHRADSKÉ

Rež. *Jar. Kvapil* Scenerie všech tří děj.: Pustý ostrůvek Atlantick. oceánu Vypr. *J. Wenig*
 Výjev z I. jedn.: Náhlé objevení se Toma Rogerse (*Zd. Štěpánek*), dole přísluš-
 níci film. spol. (odleva): Antonio Davilla (*V. Vydra ml.*), Dorothy Edwardsová (*Mila*
Pačová), Mary Bertová (*Olga Scheinpflugová*), Billy Horn (*Ant. Strnad*), Frank Rosmer
 (*K. Vávra*), Per Olsen (*Fr. Smolík*), David Brown (*Boh. Zakopal*) a John Stewens (*H. Haas*)

prokletí, které stálo na prahu jeho tvorby, otázka, která se ozvala s brutální zlomyslností vlastně dříve, než se do zápasu se zřejmým nepřítelem dostal.

A přece hned jeho první knížka veršů „*Slavnosti večerní*“ (verše z roku 1920—21, vydané r. 1923) prozrazuje více než co jiného, že Bartoš Vlček byl v stálém lyrickém rozletu k lásce, k míru, k blaženosti milenecké a rozechvělé touhy a že tento lyrický pud k večerní slavnosti ticha a lásky byl u něho přirozenější, silnější a konkrétnější, než vůle k zápasu a vzpourě. Jeho sbírka veršů „*Vzpouřa samoty*“ (z r. 1922, vyd. 1924) jest spíše výrazem bázně snílka, který se chvěje o svůj sen a rozčiluje úzkostlivou představou zloby a úkladů, které jeho rozlet poutají a lámou. A nutno dodati: výrazem hodně konstruovaným, nikoli bezprostředně horkým. Takovým obrazem kontrastů — pudem k lásce a vůlí k odboji, především k odboji proti tomu, co by mohlo rozrušit přirozenou touhu člověka (a v neposlední řadě byla to jeho vlastní těžká, vzpurně kypící krev a smyslovost, která ho mátlala) — takovým obrazem jest sešit veršů „*Milenčí*“ (1924). Šest zpěvů, poloepisujících a polobaladisujících, chtělo dostoupiti jásavé apotheosy lásky a svobodného člověka, k zářivé vidině života, jehož symbolem a smyslem by bylo milenectví. Zde jako by byly prvky jeho tihnutí,

k dramatickému formování svářících se protikladů. Neboť B. Vlček skutečně pracoval na tomto poli se vši vůlí člověka, který chce dosáhnouti pro své dílo formy dramatu, a se vši energií toho, který z vnitřního žáru sporů chce vynést logický tvar a vykoupení. Také název knihy povídek „M a r n ý z á p a s“ (vyšlo 1925) není v tomto ohledu bez významu. Jest v něm nápořád takřka utkvělého pohledu na suroviny, z nichž vyrůstává drama, na ložiska, u nichž přepadá nás pocit nutkové potřeby dramatisace, nápořád první zastávky temperamentu, jemuž říkáme temperament dramatický, na cestě, po níž se dochází k vůli po dramatické objektivisaci.

Scénická práce od B. Vlčka vyšla tiskem pouze jedna: „Uč e ň“, drama o třech dějstvích, ale Vlček psal ještě dvě hry. Komédie „P a t e r i n c e r t u s j e s t“ jest v pozůstalosti a tam bude asi i druhá: „D á m a m é h o s r d c e“. (Sám vím pouze o první.) Oběma ucházel se prý svého času o provedení v Praze.

Drama „Uč e ň“, když vyšlo tiskem, nebylo pro Vlčka věcí odhytou. Přepracoval je velmi důkladně jednou, dvakrát a pro brněnskou scénu sliboval třetí podstatnější korekturu. Už jí neprovedl.

Jeho úsilí o novou kreaci tohoto dramatu vztahovalo se zcela právem především k třetímu jednání. Postava učně, jak ji nesl ve svém nitru a jak jí dal slovesný výraz ve stejnojmenné povídce, měla sama v sobě přirozený zárodek a materiál k dramatu, zárodek, který měl právo na to, aby mu autor obětoval veškeru svou soustředěnou lásku a neodbíhal od něho do sfér cizích, neorganicky přikomponovaných. Osmnáctiletý uč e ň, přesazený z lesů a hor do města; jeho probouzení se k mužství na rozhraní dvou světů: čistých snů o ženě, jak si je přinesl v neposkvřněném srdci ze své vesnické samoty a zkažené smyslnosti a smyslového požitkářství, které zaútočí se zákeřným cynismem na jeho nezkušené tělo a čistou duši. Tato situace jest vskutku dramatická a pro svůj pohyb a rozhybání nese logický zákon dramatu v sobě. Třetí jednání však, jak vyšlo tiskem, jest neorganický odskok od přirozené povahy soustředěného dramatu nejen učně ševcovského — ale učně srdce, lásky, učně života, vysvětlitelný útlakem literární tendence, která v době vzniku dramatu dominovala. Vlčkovi se zdálo, že nad závěrem intimního dramatu nutno rozklenouti obraz nějaké sociální vzpoury, a přikomponoval, vlastně jen připojil vnější, popisné scény, které s původním dramatem jsou ve spojitosti příliš volné a vnějškové. A přece i v tomto intimním dramatu mohla býti a také jest ona sociálnost, která mu tanula na mysli, důtklivější než v celém literárně bojovném a patheticky popisném dějství třetím; v celém tom konfliktu přirozeného hocha odkudsi z hor s měšťáckou sexuální požívačností jest element eminentně sociálně-mravní.

A tak „Uč e ň“, třebaže dokumentuje objektivisační proces osobních a vnitřních tužeb a pocitů autorových, třebaže je především básnickým výrazem (takřka personifikujícím) jeho potřeby srdce, onoho rozletu k lásce, milencství a obav o sen přírodního a pudového blaženství, jak se jevil v jeho verších, třebaže je tedy převahou jakousi intimitou, mohl by se rozrůst i k významu širšímu, aniž by bylo třeba násilností III. aktu. Tato hra, řekl bych: osnova, velmi svádí k úpravě zpětným směrem k původní koncepci, jak jest v autorově povídce, a směrem k onomu zrcadlení intimního dramatického sváru sui generis, jak se chví v prazákladu celého jeho zanechaného díla, ovšem díla, které vznikalo nebo vzniklo v ovzduší téže citové a myšlenkové dispozice. Nevím, zda jeho verše „J e n o m s r d c e“ (vyjdou nyní) neznamenaají už vykročení z této společné oblasti.

Bude neobyčejně cenné a poučné srovnání této hry s ostatními dvěma hrami, které zanechal. — Že měl Vlček vřelý zájem o divadlo, svědčí i jeho literárně-divadelní studie, zvláště jeho časté literární a informační zprávy o dramatické literatuře italské (i jihoslovanské), uveřejňované též v tomto časopise.

Smrt zabila ve Vlčkovi dvě naděje: básníka, který hledal tvar v duchu doby pro cit své doby, a informátora nás o cizině a ciziny o nás, informátora upřímného a úspěšného.

DIVADELNICTVÍ A STÁT

Francouzští dram. spisovatelé, div. ředitelé a umělci vytvořili nové sdružení, počátek divadelního Syndikátu, který má representovati divadelnictví před státem. Nevytvořili ho jednotlivci, nýbrž Společnost spisovatelů, Sdružení ředitelů a Unie umělců. Prvním úkolem této organizace je boj proti dárkám, ukládaným divadlům, protože tyto dávky a poplatky nejen umění znehodnocují, umělecký vývoj zatěžují a divadla ochuzují, nýbrž donucují umění k výdělečnosti i tam, kde ještě nebyl kasovní úspěch jediným jeho cílem. Senát Spojených Států podrobil zdanění pouze podniky divadelní, rovné jiným podnikům obchodním. Poukazuje se na Rusko a na Itálii, jak tam je divadlo státem podporováno. — U nás stát jednou rukou sice divadla podporuje, ale druhou jim ukládá břemena jako výdělečným živnostem. A nejen těm, ale i divadlům lidovým, provozovaným z ochoty pro kulturu, kde účel výdělečný je na místě posledním a kde i tento výdělek je vrácen účelům veřejně prospěšným. Není-li na povolaných místech pochopení, není ani na druhé straně té vůle a odhodlanosti, aby podle vzoru div. kruhů francouzských vznikla silná fronta na ochranu zájmů nejmocnější složky umělecké a výchovné!

EMANUEL (SÁŠA RAŠILOV)
v Benjaminově kom. „Rozmary ná-
hody“ na div. Stavovském

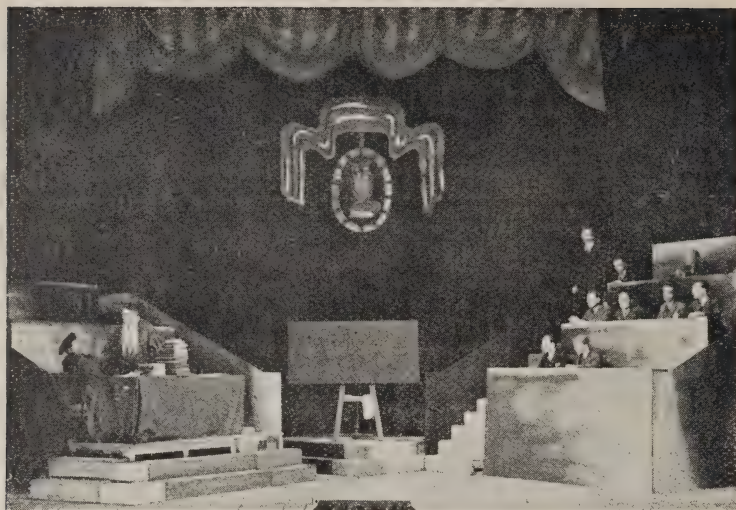
Giuseppe Prezzolini:

KOLEM NOVÉHO ITALSKÉHO DIVADLA

Marco Praga, který má dlouhý a břitký jazyk, vypravuje takhle „podivný případ“ o vzniku první grotesky, Luigiho Chiarelli „Maska a tvář“. Praga tvrdí, že Chiarelli napsal „Masku a tvář“ jako vážnou hru a chtěl ji dát hrát vážně jako tragické drama, ne-li dokonce jako tragedii. Ale kdosi přečetl si hru a řekl: „Ale ne, co vás to napadá, synáčku, tohle je přece rozkošná fraška, od začátku až do konce celá k smíchu. Nechte ji hrát v tonu burleskním anebo třeba i jako frašku a budete mít náramný úspěch a vyděláte řadu peněz!“

I vymazal Chiarelli slovo komedie a nahradil je označením groteska, dal ji sehrát jako „farce“, měl skutečně ohromný úspěch a jistě s ní vydělal mnoho peněz! A tak byla groteska . . . vynalezena!

Se non è vero, è ben trovato; cituji ten klípek, poněvadž odpovídá duchu vynálezu, který docela podle toho vypadá, že byl učiněn náhodou a „vy-

René Benjamin:

„ROZMARY
NÁHODY“

(Les plaisirs du
hasard)

Kom. o 4 jedn.

Stavovské divadlo

Z franc. přeložil:
Jan Klepetář

Režie:
Vojta Novák

Výprava:
Jos. Čapek

Scéna II. a IV. děj:
Zkušební
a soudní síň

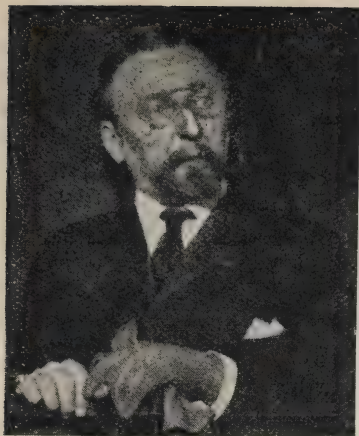
vinut“ úmyslně, když bylo vidět, že sklízí úspěchy v mnohých směrech, ačkoliv byl jeden nesmyslnější než druhý a žádný spontánní. Jedinkou výjimkou je Pirandello.

Duchovně je tento jediný, který se může pravdivě nazvat autorem grotesek nebo tragických farcí, neboť s jednou z nich strhl na sebe slávu, ne jako autor divadelní, nýbrž jako romanopisec. Myslím román „Nebožtík a Pascala“, příběh nějakého člověka, kterému se podaří docílit, že lidé v jeho rodišti věří, že zemřel a který odejde do ciziny, aby začal nový život. Ale neprorazí, ztroskotá znovu i vrací se domů jako zmrtvýchvstalý. Ale tam shledá, že jeho žena se zatím provdala za jiného; i žije dále mezi svými krajany a zajde si každou chvíli na hřbitov navštívit vlastní hrob. Událost z „Denních zpráv“, která se skutečně stala po vydání románu, dokazuje, že nejsme v říši snů, nýbrž, jak snad pochopíte, v oblasti ironie, fantasmie a symbolu.

Podle mého názoru strmí Pirandello vysoko nade všechny druhé a tvoří případ, který je hoden zvláštní úvahy a zmínky.

Projevil se pozdě a v útvaru dramatickém jako umělec předurčený, aby vnesl na jeviště otázky současného idealismu. V něm nabývá tragické formy protiva mezi tím, jací jsme a jakými se zdáme, rozpor, který již přivábil pozornost tolika spisovatelů a filosofů. Všechny jeho postavy jsou zmítány muživými pochybnostmi, vzniklými ze sporu jejich společenského postavení s jejich vnitřní pravdou, sporu mínění, které mají o nich lidé a které mají sami o sobě, protivy mezi tím, jak se musí jevit druhým a jací jsou ve skutečnosti.

V Pirandellovi duchovní trýzeň dostoupila velikosti a síly výrazu, šíře, plnosti a volnosti scénických tvarů. Obecenstvo jde za ním, zahrnuje ho přízní, chápe ho napolo a nerozumí mu, ale je jím podmaněno a trpí mu, aby kácel a šlapal po nejstálenějších zvycích.

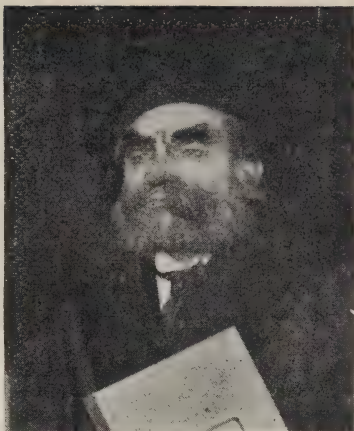
DOKTOR
(Eugen Wiesner)

René Benjamin :

„ROZMARY
NÁHODY“

na scéně Stavovské

UNIV. PROFESOR
(Vlad. Merhaut)

Mám-li však říci pravdu, to už není obecnstvo, jaké kdysi bývalo. To je poválečný zjev, který se vyskytuje ve všech zemích. A je to nové obecnstvo vzdělanější, připravenější a pokročilejší? To nikdo nemůže říci, naprosto ne!

Naopak, je to publikum hrubší a nevzdělanější. Jsou to titíž lidé, které když vidíte v automobilech, napadne vás se zeptat, kdo si to vyjel na procházku, zda panstvo nebo personál. Je to společnost, která plní přepychové restaurace, v nichž číšník často spíše mívá vzhled a chování „pána“, než ti, kdo sedí u stolu.

Co je tedy příčinou toho úspěchu, který často ovšem nebývá trvalý? Jaký důvod má tato moda?

(Dokončení)

DIVADLO NEBO TOVÁRNA?

Jistý moravský list uvědomil si nedávno, za jak obtížných podmínek pracuje olomoucké divadlo, zželelo se mu herců, věčně cestujících k zlepšení rozpočtů, a konstatoval, že v takových poměrech nelze očekávat plně zralých plodů dramatického umění, neboť takové divadlo není divadlem, ale spíše továrnou na divadelní představení. Upozorňuje, že touto praksí trpí nejvíce herci, na něž nemalé obtíže působí zlobně, kteří si sami nestěžují do svého osudu, ale pracují až do úplného vyčerpání. A není to jenom olomoucké herectvo, ale máme několik takových případů, kdy divadlo je v prvé řadě podnikem výdělečným a

teprve potom — a to je-li mu třeba reklamy — kulturním ústavem. Podívejme se na příkl. na holešovickou Uranii. Nevzpomínáte skorem již historických dob umělecké slávy éry Slukovovy nebo Seifertovy, neboť dnes Urania je daleka podobných uměleckých vznětů a v její skrovnosti stačí jí repertoire operet a několika chabých činoher. Leč ponechme stranou kritickou úvahu, neboť pozoruhodnější je, že prvním postiženým je herec, který dříve v Uranii nalézal vydatnou průpravu uměleckou, ale nyní jeho činnost, jak z repertoiru zřejmo, je snížena k prosté řemeslnické práci. Litují upřímně herců, kteří nemají mož-

ností uměleckého zrání a tvoření v dravém tempu repertoíru, střídajícím premíeru činohry s operetou, kteří prostě nestačí roli procítit, natož naučit se pořádně textu, kteří jsou nuceni vyžívat svoje kvality v podružném braku operety. Případ holešovické Uranie je sociálně i umělecky tragický již tím, že také nuselské Tylovo divadlo (jež je pod stejnou správou s Uranií přes to, že koncesionářem je osoba jiná) vyžaduje si přispění toho či onoho herce. V takovém ubohém

sociálním stavu je ovšem holou nemožností očekávat, že premíere původní činohry dostane se primitivních předpokladů a je hrůzné pozorovati, jakým „uměním“ působí se na publikum. Zde opakují, je tragicky postižen herec, neboť jeho talent zřejmě ztrácí na svých hodnotách, umělecká jeho citlivost je značně otupěna a tak ztrácíme nejednoho zdatného umělce, který ať z pohodlnosti nebo z jiných osobních pohnutek zůstává existenčně na podniku závislým ke své škodě. *Es ký.*

POD Č A R O U

Jaroslav Rérych, akad. malíř:

EDUARDO SCARPETTA

(v dialektu Škarpeta),

NAPOLITANO

Dne 21. listopadu ještě hrál v divadle Manzoni v Římě. V prvních dnech prosince 1925 umírá a s ním i sláva, snad již dávno churavící, napolitánského divadla komického.

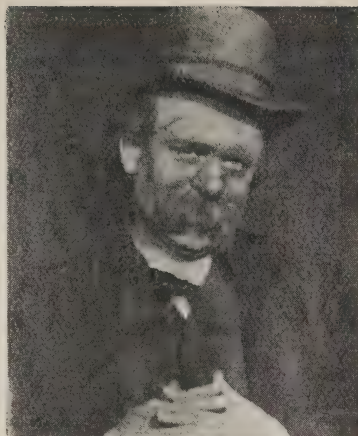
Vším právem zasluhuje obdivu a uznání nejenom své domoviny Neapole, ale i celé Italie, která mu jménem starého krále Viktora Emanuela udělila titul commendatorský koruny italské. Král osvoboditel vítal ve Scarpettovi osvoboditele od starých zaostalých způsobů činoherních, reformátora scény a tlumočníka nového ducha doby. Scarpetta vskutku ihned pochopil a jeden z prvních, v čem to osvobození napolitánského divadla záleží. Tím, že vrátil divadlo své rodné Napoli, tolik hrdé na svůj původ i půvab, že vrátil divadlo jejímu dialektu a atmosféře její vůbec, rázem

proslavil je i sebe po celé Italii, beztak v leccěms i dnes ještě Napolitány podceňující.

Starý král byl v Neapoli velmi oblíben. Jeho jméno je nerozlučitelně spíato se jménem Scarpettovým. Sám životní a nadživotní již svým zjevem, miloval Italii v každém jejím vskutku životném projevu. Za jeho pobytu v Neapoli byly to okamžiky tak slavné a radostné, že občané neapolští ani dobře nerozeznávali, kdo vlastně jim z těchto dvou vládne, zda král či umělec. Ovšem sjednocená Italie tím nadšeněji vždy tleskala tomuto přátelství.

K divadelní společnosti Teatro S. Carlino dostal se Scarpetta už ve dvanácti letech. Brzy upozornil na sebe svým nadáním. Rozený komik, pochopil nadto ještě, čím divadlo zů-

stávalo stále dlužno životu. Snad už jako chlapci našeptávali mu cosi pověstní loutkáři neapolských předměstí. Prostředí, ve kterém se narodil a žil, ta spleť změtí drobných a úzkých ulic a uliček, plných rozmanitých lidských postav s jejich trampotami a svízeli ještě drobnějšími a užšími, jejich lásky a nenávisti, ale zvláště jejich typická hra, odlišnost formy a zvyků, jimiž se projevovali a vyjadřovali, tedy nejen ona zaostalost, ale zároveň i neporušenost mluvy, gesta a i jisté přístavní „pictví“ řekl bych, čistě napolitánské, známé nejen po celé Itálii, ale i kolem celého Středozevního moře, to stalo se nevyčerpatelnou studnicí, ba přímo pravým přístavem tak bystrého pozorovatele, jakým byl Scarpetta.

UNIVERSITNÍ STRÁŽ
(Karel Kolář)
v „Rozmarech náhody“

Zachycoval tyto typické životní situace nejen když „pracoval“, jak tam říkají, na scéně, ale i spisoval sám v čistém napolitánském dialektu různé činoherní obrazy, komedie, ba i memorie (Don Felice na př.) a písně (Canzoni napolitane) a tak všemi směry vyjadřoval onoho 100%ního Napolitána mluvku, filutu, mazaného všemi mastmi, věčného otevřhubu a jarmarečníka, jehož vášní je se neustále přít a hádat

s někým, živého, smělého, veselého, zkrátka takového, jakým sám také trochu musil být. Tak již v názvech jeho kusů setkáváme se s oním „konšelíkovsko-vejvarovským“ světem, jehož hádanice a tahanice, jehož příhody a legrace nebudou nám jistě tak daleké a neznámé. (Dokončení)

D I V A D E L N Í K A L E N D Á Ř

B Ř E Z E N

1. 1906 zemř. vdova po vynikajícím komiku zem. divadla Anna Frankovská-Kubíčková. Pobyla u společnosti Prokopovy, Zöllnerovy a Švandovy, načež se stala členkou zemské scény. V poslední době svého života pozbyla téměř úplně paměti a utrpenému vnitřnímu zranění záhy podlehla. Snášení trpkého osudu churavějící ženy po boku choromyslného manžela zaslouží opravdového obdivu.

6. 1816 před 110 lety zemř. národní český buditel Karel Ignác Thám. Letos je tomu právě 140 let, co vyšel v tehdejší Schönfeldské tiskárně (1786) jeho první překlad Shakespearova „Macbetha“ dle něm. zpracování

Schikanedrova, čímž se nemálo zavděčil českému obecnstvu, jemuž konečně umožněno seznámiti se s velikým anglickým dramatikem v jazyku českém. M. j. přeložil Thám též Schillerovy „Loupežníky“.

12. 1861 před 65 lety usnesl se zemský výbor navrhnouti sněmu, aby bylo postaveno české divadlo z prostředků zemských, a to zatím divadlo prozatímní.

16. 1911 zemř. v Petrohradě český hudební skladatel a dirigent býv. carské opery v Petrohradě Vojtěch Hlaváč.

16. 1851 před 75 lety hráno bylo po prvé česky ve Vídni, a to v divadle „na Vídeňce“ veselohra „Pan Čapek“.

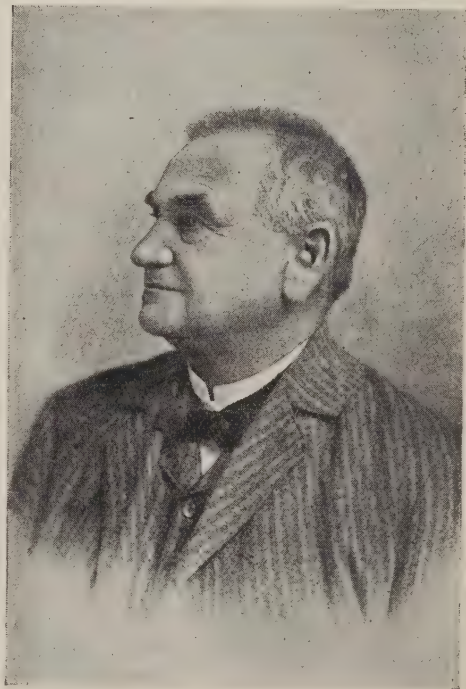
20. 1906 zemř. Viktor A. Krylov, ruský dramatik. Hry: „Divoška“, „Medvěd námluvčím“, „Komu je na světě veselo“, „Ve stavu obležení“ a jiné.

24. 1906 zemř. proslulý ruský basista O. R. Fjurer (Führer), člen bývalé carské opery v Petrohradě. Pokládán za nejlepšího pěvce v Rusku vůbec.

Ši—

D R O B N O S T I

Jeden z posledních. Pomalu už zapomínáme, jakých bojů bylo třeba k uplatnění divadelní myšlenky, jakého vášnivého nadšení vyžadovala si i v druhé pol. min. stol. práce herce a poctivého divadelního ředitele. Nebyla pohodlnou a příjemnou, a ziskuchtivci zle pochodili. Jen ryzí, čistý entusiasmus byl hlavním podnětem průkopnictví avantgardy, navazující na nedokončené dílo Tylovo, Thámovo a j. K té generaci náležel Josef Faltys, který r. 1860 začal u venkovské společnosti svou div. kariéru, jež v době jeho 40leté herecké i divadelní činnosti rozvinula se v nejkrásnější životní dílo, plné ohně, plodného úsilí a učitelské horlivosti zkušeného odborníka. Dlouhá řada postav v jeho hereckém rozpětí měla svůj osobitý výraz a v ředitelské činnosti Josefa Faltysa je mnohé a mnohé, čím nemálo posíleno divadlo i umělecké jeho poslání. Starý, poctivý člověk, jakých dnes už doba nerodí, v řed. Jos. Faltysovi odešel divadlu už

před několika lety. 17. ledna t. r. odešel navždy. Vzpomínejme památky jednoho z posledních! ej.

Chalúpkova slovenská hra „Kocúrko“, alebo len aby sme v hanbe nezostali“ řadí se k nejceennějším starým hrám slovenským. Její úprava činila však jevištnímu provedení velké potíže a proto byla přepracována J. Hankou. Původnímu textu podobnější úpravu provedl později J. Novák, ale i přesto bude znovu upravena J. Borodáčem. -ky.

„*Jak jsem se měl na světě*“, tato populární kniha memoirů Jindř. Mošny bude přý českou společností zfilmována. -y.

Malá divadla. Divadlo Komedia zapadlo svým repertoirem krátce před dnešním převládnutím operety v židovské prostředí, z něhož vylovilo jednak starou židovskou idylu „Dvorní židé“ od Kottova, v níž se ukazují židé ušlechtilí, poctiví a spravedliví, loyální, židovky zamilované, dobrosrdečné i zlé, a Goltzovu „Tanečníci a její poslání“, jež není ze židovského prostředí, ale má zase židovku, tentokrát přehlouplou, ale bohatou, která pomůže svými penězi prodluženému baronu na nohy. Komedii nešlo ani tak o nějakou literární a zvláštní uměleckou úroveň, jako o herecké výkony. Ty již zaručoval její tehdejší řed. Ferenc, šlo jí o vypíchnutí figury, oblíbené u obecnstva. A možno říci, kdo chtěl ztráviti usměvavý večer, bez napětí a přemýšlení, našel jej v Komedii zcela jistě. Výkony p. Mertena a pí Částkové jistě uspokojily. Oba jsou herci dobrých kvalit, ale v těchto rolích tkvělo pro ně jistě nebezpečí. Propadnutí manýře. — *Divadlo Rokoko* oslavilo své 10leté jubileum. Založeno za války, vykonalo tehdy svůj úkol, byly to Hašlerovy písničky, jeho politická satira, která v tísnivé době působila osvěžujícím způsobem, přinášela zprávy a podporovala naděje. Hašler politickou satiru neopustil a neopustí,

jak nasvědčuje jeho poslední revue „Kdybych byl prezidentem“, v níž měl úspěchy zasloužené. Není třeba připomínat, že do nové desítky jsou mu další v tomto oboru přány. j. p.

Státní konservatoř hudby uspořádala retrospektivní večer dramaticko-operní za režie Dra M. Svobody v první části. Šťastně a s paedagogickým taktem byly vybrány tři staročeské hry: „O jednom sedlském pacholku a poběhlém židu“ od Tobiáše Mouřenína ze 17. stol., „O kupci a nevěrné jeho ženě“ a „Mastičkář“, jež velmi účinně upravil Dr. Svoboda. Hrající posluchači ze tříd prof. Hurta, Laudové, Anny Suchánkové za Svobodovy režie vedli si dobře a docílili pronikavého úspěchu, takže večer byl čtyřikrát opakován. j. p.

Rothschild dramatikem. Paříž. div. Renaissance přijalo r. 1923 k provozování drama „Caduce“ od známého básníka André Pascala. K premiéře však nedošlo, neboť majitelka C. Laparcerie divadlo prodala dramatikovi Verneuilovi, který zdráhá se hru zařaditi v repertoire svého veseloherního divadla. Mme Laparcerie odmítá drama sehráti ve svém novém divadle a je z toho proces, který je sensací, neboť prozradilo, se že André Pascal — je vlastně známý francouzský milionář Henri Rothschild. Eský.

Z pařížských premiér. „Konec niti, přetržené ve dvě“ (Un bout de fil coupé en deux) od Stèva Passeura. Trochu delikátní historie dvou žen: Triatřicetiletá krásná a bohatá Alice, nenávidějící muže, přijme k sobě na venkově mladou chudou dívku Adrienu. Obě hostí mladého inženýra Jiřího, který se zamiluje do Adrieny. Strýc Jiřího požádá Alici za ruku Adrieninu pro svého synovce a prohlásí, že sňatek jest nevyhnutelný, protože dívka je těhotná s Jiřím. Výstup mezi oběma dívkami. Adriena vše popře. Jiří se přizná, že si vše vy-

myslil. Ale Adriana jest již „zneuctěna“, protože Jiří rozhlásil vše oznámeními. Adriana osamotní s Jiřím. Jiří jí vytýká povinnost ženy . . . mít děti. Adriana odvětí, že je toliko věcí deseti minut dítě zplodit, přinutí ho, aby se zavázal smlouvou, že se jí potom již nedotkne, a odvádí ho do své ložnice. — Nadarmo prosí Jiří v druhém jednání Adrienu, aby mu dovolila odčinit vinu . . . svedení. Pojem „svedené“ dívky postaven na hlavu. Strýc se mu posmívá, že neví, jak nutno zacházeti se ženami. Chce právě sám zaútočit na Alici. Ale Alice mu dovolí, aby ji pouze políbil, dokazujíc mu tím, že ji to zůstává úplně chladnou. Strýc i Jiří odejdou. Zůstává domácnost dvou žen s budoucím dítětem. Vše jest chladně zkoncipovanou hrou na podkladě ženské emancipace, garçonismu a lesbické lásky. *Db.*

Divadlo slepých. Již několikráte byly zde otištěny drobné i větší informace o rozvoji divadelní myšlenky i v kruzích, zdánlivě nemajících ve své slepotě opory,

jíž poskytuje zrak herci. Jsou různé školy a ústavy, které snaží se postaviti svoje chovance do středu životního ruchu jako ostatní samostatné jednotky společnosti a není posledním prostředkem této výchovy divadlo. V newyorském divadle „Imperial“ uspořádaly nevidoucí chovanky brooklynského ústavu pravidelné představení, v němž prokázaly neobyčejné dramatické schopnosti. Divadelnímu umění věnují se některé chovanky již od dětských let a spoluprací s vidoucími herci osvojují si nemalou jistotu a určitost pohybu, překonávající tak poměrně snadno největší potíže, jež slepota působí. Ke studiu přistupují stejnými způsoby jako jiní herci. Nejprve je hra všem účinkujícím předčítána a pak je rozepsána slepeckým tiskem v role, jimž se jednotlivci učí. Představení slepých herců jsou nejen osvěžením a účelným jich vzděláváním, ale těší se i velké pozornosti obecnosti, které přináší svým vstupným ústavu značný kapitál. -ý.

L I D O V É D I V A D E L N I C T V Í

Dr. O t a D u b s k ý :

J O S E F K A J E T Á N T Y L O C H O T N Í K E M

U příležitosti uctění památky velkého Čecha J. K. Tyla v roce 1926 nebude snad od místa vzpomenout prvních jeho počátků na divadelních prknech. Z jeho životopisu jest známo, že divadlu zasvětil svůj život již r. 1828, kdy horoval o divadle se svými mladistvými přáteli v Praze, Erazimem Bílem a Josefem Prokopem. Zkusivše své štěstí ve Stavovském divadle v menších úložkách (Tyl hrával pod jménem Skalný), vypravili se r. 1829 na velice nejistou pouť divadelní po Čechách s ředitelem Karlem Hilmerem, když byli podnik ten získali též zpěvačku slečnu Magdalenu Forchheimovou, pozdější choť Tylovu a sestru Anny (pozdější herečky Rajske), která v dalším období spíala velice úzce svůj život s životním osudem svého švakra, slavného již Tyla. Ony divadelní začátky byly velice trpké a svízelné, ale Tyla nijak od divadla neodradily. Do Prahy se vrátil Tyl roku 1831 a jal se psáti již také divadelní

Nová divadelní a přednášková budova na Slupi

První samostatná scéna ochotnická ve Velké Praze, postavená pro „Vzděláv. Sbor Vyšehradský“ arch. Fr. Hodkem

Slavnostně otevřena 12. prosince 1925 prosl. Fr. S. Procházky a zdařilým předst. Zeyerovy 3akt. bohatýr. komedie „Libušin hněv“

hry. R. 1834 dávána po prvé jeho „Fidlovačka“ s dnešní naší státní hymnou „Kde domov můj?“ s nápěvem Škroupovým. Pravý divadelní ruch zahajuje ihned potom Tyl s nadšenou družinou mladistvých ochotníků, většinou studentů, když tehdejší vlastenci pražští nebyli spokojeni s tím, jak odbývány za nového podnikatele české hry ve Stavovském divadle. Vyhlédli si za divadlo klášterní refektář Kajetánského domu na Malé straně a soukromou sbírkou si je zařídili. Vymohli si povolení pro české hry ve prospěch chudinského fondu a s vřelou láskou jali se hry studovati a připravovati. Tyl byl hlavou celého podniku a stal se potom také ředitelem, režisérem, dramaturgem a hercem onoho divadla a dělal zkrátka vše, čeho bylo zapotřebí: řídil zkoušky, upravoval kusy, rozděloval úlohy, vybíral hudebniny, obstarával obleky a dokonce i sám rozepisoval úlohy a opisoval noty. V divadle tom hráli četní později zasloužilí spisovatelé čeští, jako Karel Sabina, K. H. Mácha, Tupý (Boleslav Jablonský), K. V. Zap a z pozdějších slavných herců na př. J. J. Kolár. Mácha byl vyhlédnut pro hrdiny, Tyl pro milovníky, Rubeš pro tatíky a pozdější vynikající herec Kaška, kterého objevil Tyl ve vlasteneckém krejčovském tovaryši, za komika. Pro ženské role zvoleny: Magdalena Forchheimová a její přítelkyně Eleonora Šomková, která se v divadle tom seznámila s K. H. Máchou a stala se později jeho milenkou, její sestra, potom Broulíková, Františka a Rosalie Krupinské, M. Nikolajová, Rožmitálská, Šemerová a j., a pro úlohy dětské Anna Forchheimová (zmíněná Rajská). Po prvé veřejně hráno r. 1835. Dáván Klicperův „Žižkův meč“. Mladí vlastenci si právě vytkli cílem hráti především hry Klicperovy, které Štěpánek odmítal ve Stavovském divadle. Během osmnácti celkem představení v Kajetánském divadle sehrány vedle „Žižkova meče“ ještě tyto hry Klicperovy: „Lhář a jeho rod“, „Rohovín Čtverrohý“, „Každý něco pro vlast“, „Veselohra na mostě“, „Dobré jitro“ a „Hadrián z Řimsu“. Z ochotníků Kajetánského divadla vystupovali ještě ve Stavovském divadle Tyl, Kaška, Mácha, Tupý, Filípek a Püner. Tyl vedl ochotnickou společnost ve vzorném pořádku a členstvo její se rádo podřizo-

ZEYERŮV „LIBUŠIN HNĚV“ NA JEVIŠTI DIVADLA
NA SLUPI

Výprava a režie: *Josef Barek*

Scéna I. dějství

svůj buditelský vykonalo skvěle. Ještě roku 1880 vzpomíná na sklonku svého života někdejší ochotník z Kajetánského divadla Boleslav Jablonský na ony hry, které se těšily hojně návštěvě, básní v slavnostním listě „Národ sobě“, jež dáno heslem pro postavení Národního divadla v Praze. Působení Kajetánského divadla jest přičítati k zásluze, že podle jeho vzoru jali se tehdejší studenti hráti o prázdninách po venkově a vznikla celá řada ochotnických spolků, které se staly střediskem národního uvědomení v důležité oné době.

Má-li být ochotník učitelem svého lidu a rozšiřovatelem umění, musí v prvé řadě mít snahu sám něco znát a také umět. A protože umění jest nekonečné, musí ten,

kdo je chce uplatňovat, se také neustále učit a studovat.

A. Man en a, starosta okrsku Vrchlického v Lounech.

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Při volbě divadelní hry* musí režisér přihlížeti k reprodukční schopnosti souboru. To jest jedna z největších bolestí našich jednot. Často vybere někdo z výboru neb i sám režisér hru, která je sice dobrá, ale soubor na její provedení nestačí. Proč tedy kus byl vybrán? Buď že byl hrán na některé velké

scéně, nebo je to hra kasovní, nebo proto, aby si někdo v něm dobře zahrál, začasté sám režisér, který si vybere hru, kde hlavní role je na něho „šitá“. Je nutno hráti divadlo pro umění, ne pro ukojení osobní ješitnosti. Je-li kdo vyvolen k obtížné funkci režiséra, je první jeho povinností předcházeti příkladem ostatním: nechtíti se jen blýsknouti v pěkné roli před publikem, ale býti učitelem svému souboru,

* Z poznámek k režii.

nabádati jej k pilné, poetivě umělecké práci, aby se nestalo to, co se stává mnohým režisérům, kteří hrají, že totiž sami nejméně ovládají roli a dokonce jsou nejhoršími z celého souboru. Nutno vybírat hry, na které soubor stačí. Vždyť i u velkých divadel nemohou hrát — alespoň ne s úspěchem — některé hry proto, že nemají pro tu nebo onu roli dobrého představitele. Lépe jest sehrát hru jednoduchou s úspěchem, nežli nuditi obecnstvo po několik hodin trapnými situacemi nevyspělých herců na jevišti. Často si přejí, abychom se octli v oněch dobách rozkvětu římského umění, kdy obecnstvo mělo daleko větší

NOVÉ DIVADLO, NA SLUPI: JULIUS ZEYER
„LIBUŠIN HNĚV“

Scénická hudba: Julius Kalaš

Scéna III. dějství

pochopení pro jeho pravost a oceňovalo je buď laurem nebo výpraskem. V. Figar.

Z P R Á V Y

Želenského článek „Do budoucna“ z 1. a 2. čísla našeho listu by měl být čten na schůzích všech našich okrsků, spolků a odborů. Je v něm tolik zkušenosti a pravdy, tolik odpovědí na různé strany a tolik řečeno o cílech a významu ochotnictva, že by bylo hříchem, aby zůstal mrtvou literou a aby se ho nepoužilo pro posílení a povzbuzení našich členů právě v dnešní době a právě letos! h—

Anketa o ochotnických divadlech. V denních listech byla uveřejněna výzva k zaslání informací, osvětlujících současný stav ochotnického divadelnictví, „Sdružení pro výchovu dospělých“ v Londýně, jehož předsedou je prezident dr. Masaryk. K žádosti tohoto Sdružení zaslala ÚMDOČ. do Londýna již loni obsáhlé výkazy statistické, stanovy, časopis, brožury a seznam literatury. „Sdružení“ projeвило pochybnost, jsou-li naši členové všichni ochotníci nebo profesionálové, a tázalo se, jak jsou placeni. Mimo to žádalo za zprávu, jsou-li u nás také kroužky, zabývající se čtením div. her. Zpráva byla odeslána. — Je velmi poučeno pro naše poměry, jak se cizina mnohem více zajímá o činnost ochotnickou a jak se jinde hledí

pomáhati této velké a důležité složce divadelnictví! h—

I. mezinár. sjezd ochotnictva v Praze a pařížská „Comœdia“. Tento francouzský divadelní deník uveřejnil 15. II. obsah návrhu statutu pro „mezinárodní výbor pro lidové divadelnictví“, o němž se bude jednat letos na sjezdu v Praze. Poznámky zdejšího tisku, k tomu přičiněné, však neodpovídají skutečnosti. Především není otázka tohoto výboru řešena podle vzoru Gémierova návrhu internacionály div. profesionálů, nýbrž jednalo se o něm již na sjezdu franc. federace v Ženevě r. 1924. Nejméně je však oprávněna vyslovená obava, aby se z ochotníků nestali profesionálové. Je to vyloučeno zvláště u nás, kde tradice ochotnické práce byla podložena vždy ideově, v dřívějších dobách cílem národním, dnes mimo to ještě účely kulturními a osvětovými. Obor ochotnického divadelnictví u nás i ve Francii, v Anglii, v Polsku a v Jugoslavii nedá se rovnati se sportem, protože umělecká soutěž má zcela jiný podklad a cíl, než soutěž sportovní. — Mezinárodní výbor lidového divadelnictví má být uskutečněním snah, vyslovených již

na mezinárodním sjezdu v Lutychu r. 1895, a má být sdružením ideových pracovníků, organisovaných v jednotlivých státech za tím účelem, aby tato umělecká a osvětová složka

byla náležitě chráněna a podporována, a aby uskutečnila vzájemnou výměnu repertoiru. Touto činností nemůže se nijak měniti podstata práce pro umění a kulturu z ochoty. h—

VÝROČNÍ SHROMÁŽDĚNÍ A ZPRÁVY Ú. M. D. O. Č.

Valná schůze ÚMDOČ. koná se v neděli 21. března t. r. v malém sále Městské besedy v Praze. Účast všech okrsků je povinná. Na pořadu schůze je oslavná vzpomínka na J. K. Tyla a volba předsednictva a celého výkonného výboru na nové období podle nových stanov.

Valná schůze Matice Divadelní koná se ve středu 17. března t. r. ve spolkové místnosti v Praze II., Ostrovní 16.

Oslavy 1926. Pro schůzi všeochotnického sjezdu 4. července t. r. propůjčila Čsl. Obec sokolská Tyršův dům. — Presidium místní rady pražské propůjčilo Sladkovského síně v Obecním domě pro mezinárodní konferenci 5. července. — Na oslavy věnovala Česká akademie umění a literatury 2000 Kč. — Výstavní komise projednává dosud nerozřešenou otázku místností pro výstavu. Pro expozici ochotnickou budou sbírány památky z doby probuzenské, pak div. cedule do roku 1880, umělecké trofeje, vydané brožury (dějiny), památky herců vyšlých z ochotnictva, fotografie zdařilých scén a souborů. Fotografie div. budov mají být zhotoveny v jednotném formátu 18×24, a je žádoucí, abychom sebrali tyto obrazy všech budov v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.

Nová ochotnická instituce (z Pražské okrsků). Při Pražském okrsku zřízeno bylo „Studio“. Účelem „Studia“ (zkráceně SPO.)

jest systematická výchova školených režisérů i herců-ochotníků. SPO. pořádá, dnem 22. února 1926 počínaje, pravidelné přednášky každé pondělí a středu od 7—9 hod. večer. Přednáší se: „Nauka o mimice a gestu“ p. Bělá Horská, „Nauka o mluveném slově na jevišti“ p. Šlechta Frant., „Nauka o režii divadelní v teorii a praxi“ p. V. Figar, „O rekvisitách divadelních, inspicientovi a jeho odpovědné činnosti“ p. Rud. Vlach, „Nauka o kostumech“ sl. Soňa Felbrová, „Theorie o líčení“ p. ing. Machovec. K přednáškám o moderní režii a moderním scénování pozvání budou přednášející z kruhů odborných. S posluchači přednášek pořádány budou prakt. cvičení — semináře. Režiséři jednot P. O. jsou povinni navštěvovati celý kurs a složit jak teoretickou, tak i praktickou zkoušku před komisí, sestavenou z odborníků. Dle výsledku zkoušky obdrží buď: 1. Diplom režiséra ÚMDOČ.; 2. vysvědčení o prospěchu v jednotlivých předmětech dle bodů; 3. prosté potvrzení (osvědčení), že kursy navštěvovali. Při SPO. zřízen „Divadelní soubor Studia P. O.“. Za členy přijímáni budou, na návrh správního výboru SPO. pouze ochotníci prvotřídní a jejich členství končí koncem každého roku (kalendářního) automaticky. Přihlášky do souboru se nepřijímají. Správou „Studia P. O.“ pověřeni pro r. 1926: Řed. V. Figar, dramaturg: J. Petr, režis.: Fr. Herman ml., Rud. Vlach, instruktoři: Bělá Horská, Soňa Felbrová, Frant. Šlechta a ing. Machovec.

NAŠE MALÉRY

Veselý koutek čsl. ochotníků

Nešťastná brokovnice. Byl jsem požádán, abych narychlo přijal úlohu v jedné tragedii. Když mi bylo dáno ujištění, že „zapadnu“ do souboru bez znalosti role, poněvadž prý mají výborného napovědu a o mně je prý zase známo, že mám na jevišti dobrý sluch, vyhověl jsem. Drama mělo rychlý spád až do okamžiku katastrofy, kdy rána z browningu má učiniti konec životu sympatického hrdiny hry, kterého představoval režisér. Ale víte, jak to s těmi revolveryými ranami na jevišti chodí. Nebylo slepých patron a „ostrou“ na slepo upravit se nepodařilo. I v tomto případě osvědčila se pohotovost režiséra-ochotníka. Vypůjčil si od hostinského brokovnici a mě určil k tomu, abych z ní za kulisou vystřelil, mezitímco on na jevišti vyhraje poslední chvíle sebevrahovy. Po oné ráně měl jsem ihned vběhnout na scénu, učinit poplach a pronést případný nekrolog. Jednal jsem přesně podle návodu. Sebevrah rozloučil se se světem, přiložil browning ke spánku a spustil kohoutek. Vtom ohromná rána za kulisou. Vběhnu na scénu, chci učiniti poplach, pronést nekrolog a zoufale podívám se na dobrého napovědu, který do nemožnosti namáhá svoje hlasivky. Já neslyším nic. Nekrolog odříkávám vlastní nemožnou prosou a obecenstvo ne plácem, ale smíchem slzí nad mojí utrápenou figurkou: Zalehly mi obě uši a sluch se mi vrátil až po představení. Proto pozor na rány!!

—er—

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

Ročník IV. (IX.) — V Praze dne 26. března 1926. — Sešit 5.

V Praze 26. března 1926

Na čem záleží? Jistě je velmi nápadné, že revue, jak je hraji v Rokoku a na Smíchově, dosahují stovky repris, zatím co komedie, hrané v Národním, Stavovském a Vinohradském divadle, sotva desítek. Revue žije na jevišti měsíce, zatím co tato divadla nestačí sháněti novinky, aby vypravila 3 nebo 4 za měsíc. A nemusí to být ani revue, aby se hrála 20 až 30krát. Vinohradská zpěvohra má občas operetu, která vydrží 20 repris, a 30 repris v Burianově divadle nebo Komedii není vzácností, i když není pravidlem. Revue zaměstnává vytrvale celý soubor, vydělává statisíce, Nár. divadlo nechá většinu ensemblu zahálet — však také „Večerník Nár. Listů“ se zvědavě ptal, kdy že hraje p. Rydlová nebo p. Nový, kolikráte se objeví p. Jičínský a j. — a prodělává, jak řekl p. intendant, 10 milionů ročně. A přece nemůže si naříkat, že trpí lhostejností a nevšímavostí obecnstva. V čem to tedy vězí? Chef činohry N. d. ve své knize — mimochodem řečeno, dost německy orientované — „Boje proti včerejšku“, v kapitole „Historie a zásady“ vyslovuje zásadu, že ve výběru her chce voliti hry takové, které mají spojení s dnešním nitrem a s citlivostí dneška, že jeho repertoire „nechce být částí kulturního přepychu, chce být denní životní potřebou“. Jinak řečeno, chce reagovat na volání doby. A doba volá po zvláštních vzrušeních myšlenkových i citových. Obecnstvo, vychované kinematografy — a v mnohých státech mění se divadla v kinematografy — žádá něco jiného než filosofické tése, kinematograf zploštil jeho myšlení, zpohodlnělo: vjemy optické, možnost rozpětí fantasie, dráždivé napětí nebo zas komické situace, bohatá scenerie, daleké, široké obzory krajinné, přístupnější děje, uspokojující svými závěry, jsou mu vítanější, než těžké niterné problémy lidí včerejška. A tomuto požadavku vyhovuje revue nad pomyšlení. Před kinem

má výhodu mluveného a zpívaného slova, má hudbu, taneční evoluce — v tom ostatně i moderní divadlo se jí přibližuje: sotva naleznete hru, jež by neměla scénické hudby, i nově vypravené hry starší přidávají hudbu, vkládají taneční vložky, jak dokazuje i Shakespearova „Lásky lichá lest“ — má pestrý děj, skvělé podívání pro oko přepychem výpravy, není rušena dlouhými přestávkami, scény se rychle mění, jsou tu žonglérství, tance, hraničící s akrobatikou, líbivé popěvky, časové vtipy, všechno to lehké, přelétavé, nevyžadující zvláštní pozornosti, ale působící všestranně a při tom zábavně. Málokterý útvar divadelní může tak bezprostředně a přímo vycházet ze života a směřovat k životu jako revue. Však již tento vliv je patrný i v moderním dramati. Poslední novinka N. d. „Huon de Bordeaux“ výpravou, pojetím i provedením a rozdělením v obrazy je dokonalým průkazem nového divadelního směru. Nového? A revue, tak dlouho přehlížená, opomíjená kritikou, hojně však vyhledávaná obecenstvem vítězí. Vždyť i denní listy již o ní referují a dokonce i kritik, jinak velmi přísný, přijímá revue blahovlnně, s úsměvem i resignací, přijímá ji jako příjemný večer, při němž lze se zasmát. Není to chvála revue, ale konstatování fakt. Na tom záleží! Umět dělat divadlo!

J. P.

N. Melniková-Papoušková:

RÁZ FRANCOUZSKÉHO DIVADLA

Na konci XIX. a na začátku XX. století udála se v evropském divadle revoluce. Jako však nikde převrat sám o sobě nestačí, nýbrž je také nezbytně třeba hluboké reformy, která by na vymeteném místě, snad zčásti i ze zlomků starého materiálu vybudovala něco nového. Rozhodné slovo o nezbytnosti nových cest sneslo se jako bouře na Evropu; kdo je nadhodil první, není známo, ale jak obecenstvo, tak divadelní činitelé, pokrokoví ovšem, prohlédli pojednou veškeru zchátralost staré stavby. A tu začínají v nejrůznějších státech s malými časovými přestávkami vystupovat na světlo boží rozličná nová divadla. Ve Francii slyšíme jméno Antoina, v Německu vévody Meiningenského, v Rusku Stanislavského a Němiroviče-Dančenka. Jako každý životní proces, který má půdu pod sebou, tak ani toto novotářství nezůstalo stát, ale vzbudilo u různých národů různé důsledky co do bohatosti. Proto také to, co před dvaceti, třiceti lety vypadalo jako nevídaná revolučnost, zdá se nám dnes cestou překonanou. Na té cestě jsme se, pravda, naučili mnohým věcem, mnoho jsme přijali definitivně, ale ještě více je třeba vytvořit, abychom nezůstali na mrtvém bodu. Přehlízíme-li cestu, kterou prošlo celé evropské divadlo, je třeba si všimnouti divadel jednotlivých národů a doby, kdy nejvíce vzkvétala, neboť všechna netvořila stejně dlouho a intenzivně. Kdežto na příklad Rusko vydává ze sebe až dodnes stále nové a nové režiséry a divadla a dospělo k Meiercholdovi, Foreggerovi a k Modré bluze, Německo a s ním Československo dává jen nové variace a kombinace živlů už ustálených, poreformních.

Zůstává nám tedy francouzské divadlo, z jehož lůna vzešel snad první reformátor Antoine. Po něm přišlo divadlo „Du vieux Colombier“, pak studie

„Des Champs Elysées“ a poté ještě dvě nebo tři divadla, která zahynula, jako všechny předchozí, pro lhostejnost obecnstva a pro okolní rutinu. V čem záležely, stručně řečeno: základní požadavky reformatů, požadavky, které přešly na potomstvo jako přímý zákon? Předně odhodit patrony a rutinu, nehrát všechno tak, jak se to ustálilo před sto lety, za zcela jiných poměrů, tedy více individuality, přizpůsobivosti a tudíž i životnosti. Dále je divadlu třeba jediné: vůdčí ideje, jednotného tónu, odstranění náhodností, rozbíjejících dojem, a jako přirozený důsledek těchto požadavků je třeba jedné osoby, režiséra, který by vykonal tyto úkoly. Posléze je třeba souboru a kolektivní tvorby, to znamená zřít se dosavadního nezměnitelného rozdělení úloh, hlavních herců hrajících a statků jen stojících, uvést na jeviště dekorativního umělce, rovnoprávného s hercem a režisérem, hudebníka a v poslední době i mistra osvětlení.

Podívejme se nyní na dnešní francouzské divadlo. V posledních dvou letech měla jsem příležitost shlédnout hlavní inscenace pařížských divadel. To, co jsem viděla, nevyčerpává ovšem obšírného repertoáru množství divadel v Paříži, ale mohu směle říci, že hlavní francouzské směry jsou mi jasné, tím spíše, že se v poslední době redukovaly na dva proudy — jeden, který jde bez hloubání starými cestami, dělá kasu a uspokojuje široké obecnstvo, a druhý, který se ještě rve s rutinou, hyne na půli cesty, ale za čas vyrazí zase čerstvé výhonky. Většina divadel je konservativní jako francouzské obyvatelstvo. Francouz má rád tradici, chlubí se jí, obírá se jí, nedopouští, aby se jí někdo dotkl, zapomíná, že taková mumifikovaná tradice se mění v rutinu a je nevyhnutelným příznakem úpadku. Něco jiného je tvořit nové věci

M. MARKOVÁ-NEČKOVÁ,

člen Divadla sdružených měst východočeských, jako Božena Němcová v šakt. hře „Hvězdné požáry“ od Edvarda Béma

ve věčné tradici, to jest být v závislosti na souhrnu uměleckých norem a možností, nabytých dědictvím, a něco jiného je sestavovat jen nové kombinace živlů již existujících, bez vlastního přínosu. První je tvoření, druhé jen mozková gymnastika. A jdeme-li tak od Comédie Française až do malých divadélek na Montparnassu, nalézáme všude shodu, která u nás vzbuzuje víru, že existuje nějaký společný francouzský divadelní duch. První překvapující rys je ten, který jistý známý malíř charakterisoval slovy: „Francouzi se ještě nedovtípili, že na jevišti mohou být dekorace.“ A skutečně to, co tam vidíme, neodpovídá do té míry naší dnešní představě o dekoracích, že to až působí překvapujícím dojmem. Staré malované závěsní kulisy, pozadí s namalovanými okny, dveřmi a záclonami, vesměs ve dvou rozměrech; to všechno se třese a chvěje nejen při doteku, ale i když herec zesílí hlas. V Molièrově „Lakomci“ v Comédii v patetické scéně se ztrátou skřínky dekorace se podobaly spíše zvltněnému moři než stěnám. Existuje-li něco takového legálně na hlavním divadle, co žádat teprve od ostatních! Bez nadsázky řeknu, že něco podobného jsem viděla v dětství na zapadlém ruském provinciálním kočovném divadle, které přijelo na týden nebo čtrnáct dní a pak zase zmizelo do neznáma. O souboru a režisérovi slyšelo se tam zrovna tak málo jako o dekoracích; nerozplizne se to jen proto, že každý herec zná dobře formu, do které musí vlít podle rutiny svou úlohu. To se ovšem týká čtyř, pěti hlavních herců a ostatní vůbec nehrají, nýbrž jen vstupují na jeviště. Úmyslně jsem nechala až na konec ráz hry francouzských herců, do jisté míry je to na francouzském divadle to nejsilnější. Francouzské divadlo je vůbec postaveno na rozdíl od dnešního proporcionálního divadla na dominujícím významu herce. Před reformou, o které jsme již mluvili, bylo to obecným názorem — herec, to jest ovšem hlavní herec musil uchvacovat svou hrou diváka tak, že zapomínal na všechno ostatní. Takový názor je ovšem nebezpečná věc, neboť vlastně vyžaduje geniálních herců, v pravidelných případech však se všechny nedostatky divadla podtrhávají netalentovanou hrou. Aby se vyhnulo až příliš křiklavým zmatením, vyvinuly se průběhem doby tak zvané patrony, to jest přesně vytčené a vymezené formy: pro každý případ, pro každý zážitek byla připravena forma, takže konec konců hra nesměřovala k tvoření, ale k více méně dovednému sestavování existujících a hotových už formulí.

(Dokončení)

165 NEJLEPŠÍCH POLSKÝCH DRAMATIKŮ

Ve Varšavě měli nedávno divadelní múcu. Poláci totiž stýskají si, že jejich divadlo trpí chronickým nedostatkem dramatiků a nyní jsou všichni udiveni, „jaké to květy vypučely“ skorem přes noc. Jedno varšavské divadlo vypsalo totiž soutěž na nejlepší divadelní hru — a zji-

stilo se, že Polsko má 165 nejlepších dramatiků, neboť tolik autorů zaslalo svou „nejlepší hru“ do konkursu. To byl poprask! — Nestane se nám také něco podobného při skončení soutěže na nejlepší veselohru pro Nár. divadlo? To bychom se nasmáli.

ej.

DIVADLO STAVOVSKÉ: JAN BARTOŠ „VZBOUŘENÍ NA JEVIŠTI“

Filosofie. — Drama. — Skutečnost

Režie: *Vojta Novák*. Hra o 3 děj. s přehrou a dohrou. Výt. spolupř.: *J. Feuerstein*
Společná scéna všech tří dějství: Pokoj u inž. Heřmana
(přehra a dohra umístěna před vnitřní oponou)

Giuseppe Prezzolini:

KOLEM NOVÉHO ITALSKÉHO DIVADLA

Pokusím se o vysvětlení.

(Dokončení)

Jaká je filosofie — užívám slova příliš vznešeného tam, kde by stačilo francouzské označení, „bagage des idées“ jako přesný obraz věci zevní, která se dá přenášet sem a tam, z hotelu do hotelu, kterou i možno někde nechat a vyměnit — jaká je všeobecná filosofie všech těchto autorů?

Pochybovačnost! Ale není to skepticismus veselý, srdečný, spokojený a dobromyslný, nýbrž vyprahlý, neplodný, zakyslý a bolestný skepticismus lidí, kteří nedovedou si ani říci, proč žijí, lidí, jimž chybí smysl života.

Život je fraška, život je psina, všichni jsme loutky, ničemu nelze věřit, nejvyšší z nás je nejnižší, každý se ukazuje jinaký, než jaký je ve skutečnosti, ale nikdo není ani takový, jakým se sám vidí.

Tohle je pohodlná filosofie společnosti, která teprve vzniká a lidí, které vy-nesla doba a náhoda, a kteří nechtí vědět o pevné morálce a vytrvalé víře a velmi rádi slyší tvrzení, že celý svět je samá hazardní hra, jako ta, která je za války vyhoupla do výše. Filosofie lidí, málo vzdělaných, na něž působí velikým dojmem oslnivá zář zrcadlených myšlenek, hrstka paradoxů a několik neobvyklých situací. Těmto lidem už nemůžete hrát měšťácká drama s obvyklým trojúhelníkem (muž, žena, milenec), která znají velmi dobře

KOMISAŘ VARNA

(Václav Vydra)

v Bartošově „Vzbouření na jevišti“

nek, protože nemá vzdělání! Autoři poslouchají ostatně také nutnosti opustit vrak měšťácké komedie, o kterémž „osvobození“ se mluví v Itálii od dob Corradiniho a Marzocca. „Grotesky“ se tedy objevily jako okno, které se otevřelo na nebe ještě zatažené milánskými továrníky (Milán jest hospodářské středisko italského divadla operního i činoherního). Ale jestliže u Pirandella odpovídaly výrazem povaze umělcově, u druhých jevíly se jako hledání novot naprosto zevních, jako zvláštnosti, jejichž jediným cílem bylo jen aby to bylo něco nového, řídit se modou, která došla obliby.

A četba ukáže, jak málo v nich vězí.

Podle mne je divadlo podvod a klam, a divadelní kritika, která se píše po vyslechnutí jediného představení, je druhý podvod, ne menší prvního. To, co autor napsal, změnil si tisícerým způsobem herec, režie a publikum, a tok dialogu nikdy nedovolí, aby se člověk zastavil u místa, které ho zaujme, u věty anebo slova, které by někdo chtěl zkoumat.

Jenom četba hry poskytne nám možnost opravdu vidět, jaké je to dílo, totiž zda má

ze své životní praxe, když ne z divadla. O klasickém divadle raději ani nemluvíme. Na tyhle lidi působí pouze lesklý brak jako na divochy, kteří se obdivují gramofonu nebo náhrdelníku ze skleněných perel mnohem více, než Schumannově písničce nebo vzácné skřínce z „Quattrocenta“.

Musím dodat, že grotesky se vybily všemi možnými zevními zvláštnostmi a podivnostmi. Jestliže je u Pirandella drama vnitřní, hraje u druhých všemi duhovými barvami: fantastické ostrovy, vykřičené domy, bizarní kouzelníci, jeviště na jevišti atd. Jsou to, jak je vidět, věci dílem velmi staré, které mohou připomenout i Shakespeara; dílem jsou docela moderní a připomínají Wellse a Maeterlincka, ale tady slouží k tomu, aby uchvátily pozornost diváků a mohou svým „těžkým“ vzhledem omráčit publikum, které se nedovede dívat příliš bystře a nemá vzpomín-

JIŘÍ DONÁT

(Eduard Kohout)

ve „Vzbouření na jevišti“ na divadle Stavovském

nebo nemá styl. To vysvětluje veliký divadelní úspěch bezvýznamných prací a přibližuje divadlo řečnictví, které také pracuje zevními prostředky, které slouží k oklamání posluchačů.

Když uplyne ta chvíle, když se vysvlékne z příkras sentimentální neupřímnosti a hromadné sugesce, prozradí téměř vždy svoji prázdnotu a nicotnost. Co zůstane z nejslavnějších řečníků? A co z divadelní hry, které se bouřlivě tleskalo?

Všecko toto divadlo je tedy vybudováno na vynálezech a vtipech: nový živel vnikne do všedního života a obrátí jej vzhůru nohama, přetvoří jej úplně a ukazuje zcela odlišný život. Dnes byla by „groteskou“ stará pohádka o prstenu, který, když si ho někdo navlékl na prst, donutil každého, aby mluvil pravdu anebo dával majiteli způsoblost číst tajné myšlenky lidí, a svět se pak stal tak smutný, že ten, kdo měl ten prsten, spěchal jej zahodit. Pohádka „grotesek“ jsou vesměs na ten způsob a jistě mně prominete vypravovat jejich obsah. (Psáno pro „Čsl. Div.“ Aut. překl. V. Jiřiny.)

ISA STRÁNSKÁ

(Jarmila Kronbauerová)

v Bartošově „Vzbouření na jevišti“
na scéně Stavovské

POLITIKA V DIVADLE

Je stále zřejmo, jak politické události mají vliv i na divadlo, které přece má býti neutrální půdou, na níž je rozhodujícím faktorem pouze umělecká hodnota. Že tomu tak není, svědčí nedávný skandál ve vřatislavském divadle. Hráli klasickou Goldoniho komedii „Sluha dvou pánů“, když po prvním aktu spustilo ušlechtilé obecenstvo takový kraval, že nezbylo nic jiného, než aby režisér Renato

Mordo vyzval k odchodu ty, jimž hra není po chuti. Teprve pak představení v poměrném klidu dohráno. Podnětem k tomuto skandálu, zřejmě mířenému na italskou národnost autora a režiséra, byl projev ital. minister. předsedy Mussoliniho, který neuspokojil vyzývavé Němčíky. A proto si zaprotestovali v divadle. Inu, potřebují správné prostředí. — Ale to by byl spíše cirkus. *Eský.*

OZVĚNA HLASŮ DENNÍCH LISTŮ

O „VZBOUŘENÍ NA JEVIŠTI“ A „PRAPORU LIDSTVA“

Bartošovo „Vzbouření na jevišti“, * jež autor charakterisuje jako filosofii, drama a skutečnost, je práce, zasluhující pozornosti, i když je v ní mnoho nejasného a sporného. Běží v ní o vysvětlení sebevraždy Víta Lamače, který se před lety zastřelil z neznámých důvodů a jež stále oplakává

* Jan Bartoš „Vzbouření na jevišti“, tři akty s předehrou a dohrou. Režie V. Nováka, výpr. B. Feuersteina. Po prvé 16. ledna ve Stavovském divadle.

jeho snoubenka Isa, již miloval a jež milovala jeho. Záhadu jeho smrti vysvětluje ovšem spiri-
tisticky inženýr Heřman uskutečněním Varnova snu a donutí osoby, zúčastněné skutečné udá-
losti, aby sehráli drama, v němž se objeví mrtvý Lamač. A ten vypoví dokumentárně svoji
sebevraždu zločinem Donátovým, který, aby zbavil se soupeře v lásce k Ise, napíše Lamačovi
fingovaný dopis, v němž Isa zřiká se Lamačovy lásky, a tímto vyznáním Lamač ze záhrobní
donutí původce své sebevraždy, aby se zastřelil. Hra chtěla dokázat, že vědomí pokračuje a trvá
i po smrti, tím, že předvádí, jak skutečnost se stává snem a sen skutečností, že není hranic mezi
světem reálným a imaginárním, že nelze dokázat, že vše, co prožíváme, je skutečností, ale
nedokázal to ani autor. Kritika denního tisku nepřijala příliš vlídně tuto hru, jednohlasně při-
pomíná autorovi Pirandella a někteří i vlastní případ Bartošův, což se konečně jaksi vylučuje
a není příliš útlocitné, nehledě ani k tomu, že u každého díla dneška je absolutní původnost
vždy problematická. A není to ostatně ani pro autora, hledajícího nové cesty, povzbuzující.
Škoda jen, že se Bartoš neobjevil v Paříži nebo v Berlíně! *Tribuna* píše, že je ve hře pouhá
filosofická pubertnost a nevyčísitelná literátská poza, jež často zůstává pubertní dlouho za hranicí
dospělosti. *Národní Politika* a poukazuje na spojitost všech her Bartošových, konstatující
autorovy záliby v tajemném, strašidelném a nadsmyslném, ale přiznává, že se tu Bartošova
tvorba vyzvedla k mnohemu ryze původnímu, co vyvěrá z vlastní podstaty osobitého jeho
uměleckého charakteru a co také myšlenkově zajímavě zvládlo celou hru. *Národní Listy*
krásně vystihují rozdíl mezi Pirandellem a Bartošem, píšíce, že Pirandello je spíše intelektuální,
Bartoš však spíše sugestivní, že věří v sugesci do té míry, že se ani nesnaží děj vnitřně zkloubiti
a dáti světu transcendentální pevnou basi, a charakterisují jeho snažení jako fenomenalismus,
vystupňovaný do metafysického relativismu. Vytýkají hře nejasnost nadbytkem motivací, vzá-
jemně se křížících, a litují, že hru nevypravil Dostál. K provedení připomínají, že nejzáhrobněji
z celé hry působil bledý autor, jehož zmaterialisování na scéně dalo obecenstvu hodné práce.
Čsl. Republika zase, srovnávajíc Pirandella s autorem, prostě konstatuje, že Pirandello
je filosof a Bartoš spiritista. *Rudé Právo* uznává tuto hru jako protest proti starému
divadlu, píše, že autor se bouří jako romantik v bezděčném vleku křehkého romantismu, který
nemá kde a kdy zapustit své kořeny, mnoho přemýšlí a theoretisuje a kombinuje. *České*
Slovo dotýká se autorova článku v časopise *Nár. divadla*, v němž autor píše o podnětu ke
své hře, a opravuje ho v tom, že hra nevznikla z dramatických teorií, ale z autorovy vášnivé
víry, která si troufá překročit všechny meze denní střízlivé rozumnosti a soudnosti, a že je
spojena přímo s okultismem a spiritismem, ba že jde poněkud dále než spiritismus, že se autor
odvážil do končin, kde každý krok může se sešinou ve směšnost a každé slovo vzbuditi námitky
a odpor. A sahá k nadpřirozeným prostředkům i tam, kde jich není třeba, poněvadž se vlastní,
hlavní děj sám sebou vyřešuje naprosto přirozeně a není třeba, aby se zjevoval mrtvý Lamač
a mrtvý Donát, neboť když tento pošle Ise list, který jí objasní Lamačovo zoufání, je všechno
vyřízeno. Jinak se tito mrtví objevují pro divadelní sensaci, aby prokázali inženýrovo vyvola-
vačské umění. Mrtví jsou tu mimo děj a přicházejí toliko vyslovit, co si Bartoš myslí o smrti
a posmrtném bytí, podporují rozšířenou dnešní pověru, o jejíž prospěšnosti bylo by se možno
přít. A celkem soudí, že hra se znamenitě osvědčila pro časový vkus a osvědčí se stejně na všech
jevištích.

Hilbertův „Prapor lidstva“* zklamal všeobecně jak myšlenkově, tak dramaticko-technicky.
Podnětem „Praporu lidstva“ byla benzinová aféra, k níž chtěl Hilbert říci slovo, ale závěr,
v němž si hrdina (president Holan) vykupuje svou beztrestnost za korupční aféru v dodání
létadel státu tím, že za vysoký obnos přijme vinu i trest na sebe jeho synovec Havelský, je
přec jcn nepřijatelný eticky i dramaticky. Nehledě ani k tomu, že v celé hře není osoby, jež by
měla v tomto prostředí kapitalistických úskoků aspoň jednu římskou ctnost, muži jsou vesměs
slaboši nebo darebáci, a jediný muž, v nějž bylo by lze doufat, že se zachová mužsky, kapitu-
luje před ženským půvabem na první výstřel. Do hry zasahující personifikované svědomí jako *deus*
ex machina je velmi stranické. A rozvinování děje není logické ani souvislé. Také provedení
bylo mdlé, bez vzpruhy, bez vznícení. Proti „Druhému břehu“ zoufalý zápor. Z denních listů.
Právo Lidu vytýká Hilbertovi, že u něho jsou socialisté stejnými materialisty, jako kapi-
talisté, ba ještě horší, protože svou činností podřývají životní stabilitu, zneklidňují společenský

* Jar. Hilbert, „Prapor lidstva“, hra o 3 jedn. Rež. K. Dostala, výpr. V. Hof-
mana. Po prvé v Národním divadle 30. ledna. Vydáno nákl. Českomor. podniků tisk. a vydav.
jako V. sv. Hilbertových „Sebr. spisů“.

HILBERTŮV „PRAFOR LIDSTVA“ NA PRAŽSKÉM DIVADLE NÁRODNÍM

Scéna všech tří dějství: Ředitelská kancelář továrny na letadla

Postavy (od leva): Správ. rada Dobiáš (*Alex. Třebovský*), Ludv. Havelský (*Otto Rubík*)

řád a otravují život kapitalistickým praporečnickům. Jejich materialismus vyjadřuje president Holan řečením „vstaň, abych si sedl“, a představu Hilbertovu o socialismu nazývá naivně stupidní. Rudé Právo vidí stranickou autorovu v představě svědomí, jež zachraňuje kapitalisty, kdežto ti ostatní jsou etickými zatracenci, nemají svědomí. Česká Slovo konstatuje, že snad chtěl autor udělat drama nepolitické, ale bylo marné popírat jeho nepolitičnost, je až příliš politická. ostrý, zle nabroušený hrot kusu je zjevně namířen proti socialismu, v kuse je jediná postava socialisty a ten je lichen jako vypočítavý, bezcharakterní taškár, který za výnosné postavení prodá svůj socialismus. Kdyby nechtěl Hilbert tendenčně socialistům ublížit, byl by postavil vedle taškáře socialistického jiný, lepší, ušlechtlejší exemplář, o němž by nebylo nouze. A nejen že se Hilbert mylí o nepolitičnosti svého dramatu, mylí se i v jeho etičnosti. Ale i listy nesocialistické pocítují tuto tendenci, věřím, že nechtěnou; i Čsl. Rep. na ni poukazuje, vytykajíc jí ideovou mělkost a ne dost přesvědčivé řešení etické. Podivuje se, jak časopis N. d., o jehož „nezbytnosti“ slibuje vážně pohovořit, oslavuje předem tuto hru. Národní Politika oceňuje první a nejmocnější dojem této hry v její přímé, směle životnosti a aktuálnosti a přiznává jí také politický ráz v tom, že autor dramaticky využívá rozporů i moci politických stran, ne aby politisoval, ale aby tím působivěji uplatnil a soudil celý mravní systém soudobé společnosti. Oceňuje formální pohotovost a technickou zralost, svěží a pevně vyvážený dialog i to, jak umí vládnouti nevypočitatelnou silou, která zapadá do jeho socialistické fabule a vnáší tam cosi duchově vznešeného, krásného a čistého. Tribuna cítí těsovitosť, jíž se Hilbert oddal, a je jí přiznáním k životnému úkolu básnictví a právě aktuálnost těse, jež zdánlivě duši volný rozlet básnickosti, pokládá za problém našeho života i našeho umění. Vidí chyby na všech stranách a dovede je bezohledně a směle obnažit, a je-li tendenční, je tendenční ve jménu etiky, a pronásleduje-li sobecký materialismus, pronásleduje jej stejně neúprosně u kapitalisty, jako u socialisty. Jeho trilogie bude mít svůj význam nejen v historii našeho dramatu, nýbrž i v dějinách naší veřejné morálky.

J. P.

PRESIDENT HOLAN
(Václav Vydra)

DANA, JEHO DCERA
(Eva Vrchlická)

LUDVÍK HAVELSKÝ
(Otto Rubík)

POD Č A R O U

Jaroslav Rérych, akad. malíř:

EDUARDO SCARPETTA, NAPOLITANO

Leč ani tím se nespokojil Scarpetta. Snad také jeho duch nebyl tak vynalézavý a původní, aby stačil poptávce a zájmu obecenstva o nové věci. Jsou to na př.: „È buscia o é verità, ossia Sciosciammoscia busciardo e Pulcenella imbruglione“, česky: „Je to pravda nebo lež, anebo prolhaný Šošamoša a pletichář Pulčenella“ komedie, nebo: „La nutricia“, česky „Kojná“; „La casa Nro. 7.“, „Dům číslo 7.“; „Miseria e nobiltà“, „Bída a vznešenost“ a jiné.

On zpracovával a převáděl různé francouzské komedie, jako „Tetillo“, „L'amico del Papa“ a jiné do napolitánštiny a tak přibližoval nejen Napolitány Itálii a světu vůbec, ale i ten

(Dokončení)
svět pohodlným Napolitánům. Za obojí mu zůstanou jeho rodáci dlouho vděční.

Cizinec snadno odsoudí několik nepěkných znaků veřejného života či spíše pouličního života tohoto jedinečného místa na světě jak ve své kráse, tak ve své špíně. Ne zbytečně se v Neapoli extremy dotýkají a důsledně a ve všem a na prvním místě Orient s Occidentem ve známé ulici Toledo. Je však jedna věc velmi charakteristická: Vejdeš z ulice do kteréhokoliv domu a jsi zase ve zcela jiném světě. Snad ani ten dům nebude o nic čistší, než ta ulice, ale první, co tě překvapí, je přísný, nepodplatitelný domovník, který tě hned u dveří za-

Jaroslav Hilbert:
PRAPOR LIDSTVA
Hra o 3 dějstvích

Národní divadlo
v Praze

Režie:
Karel Dostal
Výtvar. spolupráce:
Vlastimil Hofman

ŘEDITEL JANŮ
(*Bedřich Karen*)

X ...
(*Eduard Kohout*)

razí a hezky zpřímá se zeptá, co tu pohledáváš, ke komu jdeš, kdo jsi, a případně podrží si tě i za ruku nebo za rameno. Zajisté je to důkaz pro i proti. Člověk neví, které lumpáctví je větší, těch na ulici nebo těch v domě. Nikde se nesetkáte s tak vášnivou touhou hrát si na pána, právě že v každém je nápadná porce rabá. Opravdu zdá se, jako by v každém domě bydlela nějaká šlechta. Toto zdání je skutečností. Bydlí, ovšem většinou zchudlá, na mizinu příšlá šlechta. V Neapoli skoro každý druhý rodák měl své předky kavalíry, barony, duky, markýzy atd. Ba, ta tradice šla tak daleko, že obyvatelé města se vám nejen zdají, ale i skutečně jsou ve svých domech tak trochu šlechtici, plní pózy, vnějšku a hrdé rezervovanosti, a na ulici prostě uličníky, hašteřivými dětmi. Proto dovedou říci příjemné i nepříjemné jednými ústy hned za sebou. Chvála i pomluva říká se vám hned do očí, aby se neztratil obzor s dohledu, jasnost, bezpečnost a realita a materialita

přízemního života. Dobro a zlo je v Neapoli na větší houpacíce nežli u nás, a vůbec všechny lidské hodnoty. Napolitán nerad riskuje a nade vše je mu drahý jeho vlastní život a po něm hned peníze. To je lidské a na celé zeměkouli stejné. Jenom snad pro kraj, nad kterým dýmá Vesuv, je příznačnější ona zvýšená obava o vlastní kůži a o pozemské štěstí vyžití se. Trochu snad z toho slavného, světoznámého pohledu od Posilipa na neapolský záliv a trochu té špíny a křiku přístavu a ulic města padá na všechny věci tady. Je to líc a rub jedné a téže mince života. Čtete-li Petroniův „Satyrikon“, ani se dlouho nerozmýšlíte, do které krajiny umístiti všechna ta darebáctví a taškařiny Eucolpovy a veselé jeho společnosti. A procházíte-li jím Itálie, najdete kouty, kde se vám bude zdát, jako by se z nich teprve včera ti hýřiví a požívační Řekové a Římané vystěhovali. Ó, ti měli rádi život, skutečný život. Nemusí to být vždycky Pompeje nebo Sicilie, kde je to

tak nápadné. Vmyslete se nyní do tohoto prostředí, v němž vyrostla žil Scarpetta, poznáte, že právě všechny tyto okolnosti učinily divadlo Scarpettovo tak živým, bohatým a bezprostředním, zvláště pro cizince, a přímo to jiskření života, jako jiskření těch krásných černých očí lidu tam, bylo předurčeno, ba vytvořilo samo jediný obor, ve kterém bylo možno všechno to tady popsané vyjadřovat s živelností přímo vulkanickou, totiž komedií. A úkol smíchu, jehož bouře a salvy vy-

volával Scarpetta svým uměním, nebyl jiný, než jaký druzí komikové od časů nepamětných vždy a všude, ve všech dobách a zemích probouzeli, totiž ten, smíchem potěšiti, rozptýliti a poučiti, smířiti s životem, tak často krutým a k jednotlivci bezohledným, roztaviti v zázračném kelímku směšnosti všechny denní starosti a nedorozumění, všechny chmury a mraky, tragicky často zahalující horizont života, většinou přece jen jasný a usměvavý, zvláště tam na jihu.

DROBNOSTI

Ředitelem Národ. divadla v M. Ostravě byl jmenován režisér Národ. divadla v Praze Miloš Nový. K rozhodnutí, jistě pozoruhodnému, přispěla značná nezaměstnanost tohoto předního herce, který v repertoiru Nár. div. nenalézal uplatnění. —ý.

Nová produkce dramatická je letos velice chabá. Nikde se nic zvláštního neděje a můžeme směle říci, že v celé střední Evropě je naše pražská sezona čelných divadel skutečně nejsvěžejší a ještě si stýskáme. Podívejme se na dra Bartoše! Dříve jsme říkali o Zavřelovi „plodný autor“ a nyní toto epitheton můžeme zavěsiti také pod jméno Bartošovo. Po „Vzbouření na jevišti“ vyjel do lidí svými „Hrdinami naší doby“ a v Brně připravují jeho „Plující ostrov“, zatím co v Mor. Krumlově vydaný „Strašidelný dům“ čeká, na kterém jevišti bude bavit lidi svým originelním námětem, jehož ani předtím zmíněné nové Bartošovy hry nepostrádají. ej.

Bémovy „Hvězdné požáry“ z lidských osudů Bož. Němcové a jejich přátel Klácela a dra Helcelety, proved. hereckou

skupinou za rež. dra Mil. Svobody na scénách Měst. div. Král. Vinohrad a Švandova na Smíchově, prokázaly patrně nevšední básnickou vlohu autorovu bohatých vznětů, hloubky citové a skvělých nálad, ale daly mu také poznat dosah nebezpečí pro jevištní účín dramatické jeho prviny v přílišné retoričnosti, které mimoděk všechny tři čelné postavy hry propadají a z níž teprve na samém témě závěru hry rušnějšího děje se dostávají. Nahodilá výprava smíchovská ovšem nemohla zdaleka rovnati se náladovému prostředí akce vinohradské, na hodnotu výkonů však neměla tato okolnost pražádného vlivu. Z celku, pilně připraveného, vynikl ovšem zejména krásný, zrale promyšlený a procítěný výkon pí. Markové-Nekolové, herečky mnohých, stále dostatečně nevyužitých tvárných možností, která nejen v tragice, ale i chvilkově přehavě štěstí dokonale oživila drahý zjev veliké české ženy. Vedle ní neméně lidské postavy obou čelných našich buditelů snažili se vytvořiti herci Plachý a Rozsival. Ostatní vesměs drobné role, obsazené až na děti profesionály,

episodicky vhodně rámovaly hlavní motiv dějový a myšlenkový. —*dv*—

Malá divadla. Burianovo divadlo vrací se vytrvale do rakouského militarismu, v němž nalézá zvláštní záliby, ať je to historie Redlova, nebo travičská aféra Hofrichterova, anebo maďarská penězokazecká aféra Windischgraetzova. Z nich v druhé nejzajímavější je, že Hofrichter na jevišti nepromluví, jen se objeví na chvíli, takže titul „kasta pro sebe“ je přiléhavější, než podtitul. Tato kasta pro sebe jest celkem dobře vyzdobená, jednotlivé typy rakouských důstojníků výrazně načrtnuty, na příkl. ti elegantní prázdni kašpaři, prodloužení, v nichž není nic než pojem důstojnické cti, vedle nichž takový setník Petrovický — hrál jej Vlasta Burian — poetický a přímý, vynikne svojí lidskostí.

Sotva by jiný soubor byl udržel tuto hru na repertoíru, než právě soubor Burianova divadla, který má bystré postřehy pro takové panáky a bohatý herecký fond pro charakteristiku postav. Mimo Vlastu Buriana, jenž dovedl rozesmát, ale také dojmout, upoutal přímočarý, skvělý výkon p. Suka, který v roli obrsta gen. štábu vytvořil postavu životnou. Přidaná aktovka „Z Pankráce je cesta dlouhá“ je ovšem švanda a darebnost, která napraví trochu sentimentalitu předešlého kusu. Ve „Schwindelgraetzovi“ zabrousil Burian svým zžírajícím vtipem do současných událostí a dodal ústřední postavě groteskně-satyrického zabarvení. Ovšem ani on nemohl dohrát tuto aféru, jež není dosud vyřízena, a na jeho slib, že ji dohraje, až jak to dopadne, není třeba ani čekat, ani spoléhat. *j. p.*

L I D O V É D I V A D E L N I C T V Í

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Hry o Tylovi. Ferd. Strejček (prof. gymn. v Ml. Boleslavi): „Tylova láska“. Nár. hra III. Nákl. dr. Máje, Praha I., Malé nám., Richtrův dům (Kč 7—). Provoz. právo pro r. 1926: ÚMDOČ., Praha II., Ostrovní 16, poté sp. „Máj“, Praha II., Národní tř. 18. *O s o b y*: Tyl (40letý — v merendě jako Dante s růží), Tylová-Skalná (45letá, churavá), její sestra Anna Forchheimová-Rajská (24letá — Beatrice, pak symbol Prahy), spis. Rubeš, Filipek (vrstevníci Tylovi — druhý v masce Palečka) a Mikovec (o 18 let mladší Tyla — Žižka), Brodecký, ochotník (také Dante), Neubert zvaný Asmodi, vídeň. div. řed. (ďábelský zjev, kulhář), Všetečka, polic. rada (maska poustevníka), Zahn, polic. písař (Faust), mluvící masky cikánky a rytíře vedle mask. komparsu. *Scéna*: I. chudý biedermyer. pokoj Tylov, II. maškarní merenda, III. polic. kancelář (knize připojena zjednodušená scenerie všech tří dějství). *Deklamace*: Anna. *O b s a h*: Tyl je na vrcholu úspěchů literárních a buditeckých, kterých nechápe

jeho žena, může-li přislíbiti Všetečkovi přemluvení Tyla, aby se dal do služeb policie. Neubert rád by ho zase získal jako spisovatele lid. her pro své div. ve Vídni proti Raimundovi, leč marně snaží se mu dokázati (na merendě) planost horování o všeobecně probouzejícím se citu národním. Anna-Beatrice vyzná omylem lásku Dantovi-Brodeckému místo Dantemu-Tylovi. Posléze vyvolá Všetečka při Annině deklamaci Tylovu básně „Koruna všech lásek“ a holdu Praze zpěvem rak. hymny demonstrativní zpěv hymny národní, leč zatčený Asmodi zkrátí záhy jeho úřední horlivost poukazem na nevhodnost místa takových loyálních projevů a výzva presidia k liberárnosti vůči občanstvu z vycházejících červánků svobody uvolní i Tyla a ostatní z vazby, ba učiní i z Všetečky na okamžik „dobrého Čecha a vlastence“. Předností hry vedle divadelnosti a vlastenecké noty je její závěr „chvilkovou utěšenější persp. Tylova života. —*dv*—

K Tylovým oslavám vydává Maticе Divadelní jako 2. číslo Topičovy divadelní knihovny

JOSEF MÁNES: FIDLOVAČKA

„Tylov večer“, pomůcka pro pořádání Tylových večerů. Kniha, již uspořádal prof. F. Kocourek, obsáhá úryvky z literárního díla beletristického i dramatického, případné proslovy, stručný životopis a příslušnou literaturu. Bude velmi vhodnou pomůckou, v níž každý pořadatel najde nejen návod k pořádání oslavy Tylovy, ale hned také celý program, účelně a obsažně sestavený. — Tylova

„Fidlovačka“ ve vinohrad. úpravě Ad. Weniga a s návrhy kostymů Jos. Weniga tamže již vyšla. — Hudbu k „Fidlovačce“ a nověji k „Lesní panně“ lze dostati. (Viz redakční text na obálkách jednotlivých sešitů!) — Přednášku o Tylovi se světelnými obrazy uvoluje se autor dr. Ota Dubský konati osobně i na venkově, a je třeba jen zajistiti si předem data přednášek.

ZPRÁVY

Dvě kresby z „Fidlovačky“. Přinášíme dnes dvě reprodukce genrových kreseb ze starých našich obrázkových časopisů, zajímavé tím, že zobrazují život na lidové slavnosti Pražanů, která dala také osu děje i název Tylově hře. Zajímavost obou kreseb zvýšena je tím, že autory jejich jsou umělci takového významu, jako Josef Mánes a Beneš Knüpfer. Mánesova kresba, otištěná v „Rodinné kronice“ r. 1864, spadá do doby, kdy umělec pracoval na

slavném svém „Orloji“; ukazuje bystrý postřeh umělcův pro scény ze života lidu a pohotovost kresebnou. Zato v kresbě Knüpferově (z „Květů“ r. 1870) není nic z toho, čím malíř později tak vynikl: kreslil ji dvaadvacetiletý na počátku své umělecké dráhy, jistě pro výdělek. Třeba byly obě kresby značně pozdějšího data nežli vznik Tylovy hry a po stránce kostymové nemají významu pro dnešního režiséra, budou jej dojísta zajímati a při-

BENEŠ KNÜPFER: FIDLOVAČKA

jdou mu vhod zobrazením ruchu slavnosti, jenž se celkem neměnil. Na obrázku Knüpferově nadto ukazuje pozadí, jak by měla vypadati dekorace tam, kde by si ji pro hru zvláště pořizovali. Měli ji takovou i na divadle vinohradském. R-g.

Pardubické divadlo. S určitostí možno již říci, že rozšíření pardubického městského divadla nebude ukončeno před koncem března t. r. Tím jsou Pardubice po celou zimní sezonu bez divadla, neboť není žádného vhodného místa, kde by dramatické umění bylo možno se zdarem provozovati. Scéna v sokolovně se ukázala pro divadlo velmi nevhodnou, neboť sál jest bez akustiky a mimo to žádá Sokol za její propůjčení takovou částku, že každé představení jest již předem pasivní. Scéna v restauraci „Bubeneč“, kterou si postavil dram. odb. čl. str. lid., hodí se pouze

pro podniky této strany. Jiná korporace nedocílí ani minimální návštěvy, aby kryla režii. A jiné jeviště, mimo scény kabaretní, v Pardubicích není. A tak se celý zájem divadelní veřejnosti soustřeďuje v otevření scény městské. Kdy se tak stane, nelze ještě přesně říci, ale bude to sotva dříve než v dubnu. O způsobu otevření znovuzřízeného divadla bylo již rozhodnuto. K návrhu Sp. div. och. bude uspořádáno v den otevření divadla slavnostní matinée za účasti cizích hostů. Týž den večer sehraje Spdo. Šubertovy „Probuzence“, jichž provedení si vyžádal Městský osvětový sbor. Druhý den provedou místní hudební a pěvecké síly ochotn. Smetanovu „Hubičku“. Tím byl splněn požadavek pardubických ochotníků, aby otevření divadla bylo svěřeno místním silám a nikoli divadelní společnosti. Stalo se tak jistě právem, neboť zásluh ochotníků o vybudování divadla v Pardubicích popřítí nelze. jr.

Ú. M. D. O. Č.

Oslavy 1926. Čestné předsednictví I. mezinárodního sjezdu ochotnictva v Praze bylo nabídnuto pražskému primátoru dru K. Baxovi,

který je přijal a své rozhodnutí doprovodil tímto příspěvem: „Při ocenění velké práce čl. divadelního ochotnictva i v uznání jeho skoro

nedoceněné záslužné činnosti vyhovují mile-
rád Vaší žádosti a sdělují, že je mi potěšením
přijmouti čestné předsednictví prvního mezi-
národního sjezdu ochotnictva v Praze, pořá-
daného v červenci t. r. Vyslovuji Vám spolu
upřímné přání dokonalého zdaru Vaším organi-
sačním pracím i sjezdu samotnému. — „Mezi-
nár. sdružení pro výchovu dospělých“ v Lon-
dýně, jehož presidentem je p. president Masa-
ryk, doporučilo nám „Anglickou ligu drama-
tickou“, jež je uznávána za nejdůležitější kor-
poraci ochotnickou a jež spolupůsobí s Mezi-
nár. sdružením po celém světě. Téměř zároveň
jsme již obdrželi od této „Ligy“ připsa a velmi
pěknou publikaci, ve které bude také pojed-
náno o našem návrhu na utvoření Mezinár.
výboru. Styky s cizinou začínají býti vůbec
čilejší. — Pro ubytování účastníků sjezdu
byla již uzavřena jednávka slámy. —
O získání slevy jízdného na dráze se vyjednává.
— Divadelní soutěže v okrscích jsou v plném
proudu. — V Hoře Kutné konají se Tyl.
oslav y od 2.—11./VII., kdy položen bude
zákl. kámen Tylova divadla. Předtím tam
bude uspořádán cyklus her Tylových. h—

Přednášky dram. um. B. Horské jsou zadány
do poloviny dubna. Přijímají se tedy záznamy
jen na druhou polovinu dubna a měsíce další.

Protektorát přijímá ÚMDOČ. jen pro vý-
znamné podniky divadelní nebo divadelně-
kulturní. Výkonný výbor 17./I. rozhodl, že se
zásadně mají odmítati žádosti za přijetí pro-
tektorátu pro plesy, šibřinky a vůbec pro
podniky, s činností divadelní nesouvisící.

Nově přijaté jednoty. Organizace čl. soc.
v Brně II., Dr. sdr. „Mrštík“ v Horní
Bříze, Dr. o. čl. soc. „J. K. Mayer“ v Č. Bu-
dějovicích, Dr. o. čl. obce legion. v Č. Budě-
jovicích, Och. spol. „Jirásek“ v Běstovicích,
Ochotn. spol. „Havlíček“ Čistěněves, Och. kr.
Sokola a N. J. S. v Doubí, Čten.-ochot. spol.
v Dudíně, J. div. och. „Havlíček“ ve St.
Huti, Vz. a och. spol. v Hlohovicích, Vzd. bes.
„Jarov“ v Hrdlořezích, Spdo. v Chotouni,
Spdo. v Chlustině, Vzděl. a div. spol. „J. K.
Tyl“ v Křičeni, Hosp. bes. Mikulovice u Par-
dubic, Spdo. „Jirásek“ v Moravci, Měšť. bes.
v Lomnici n./Luž., Spdo. Lány u Pardubic,
Jedn., Svaz. Nár. Osvob. v Hor. Němci, Sokol
v Náměšti u Olom., O. s. „Havlíček“ v Plá-
ních p. Plasy, Intimní div. Král. Pole, Div. kr.
„Kolár“ v Petrově, Spdo. „Holuby“ Pezín-
kov, Spdo. v Pečkách, D. o. Sboru dobr. has.
ve Psářích p. Kácov, Čten.-ochot. bes. v Sla-
tině, Dr. ochot. kr. „Dudák“, Smíchov, Dr. o.
zpěv. spolku ve Stodůlkách, Div. kr. mlýn. děl.

ve Slatinicích, D. T. J. v Tatině, Sokol Těše-
tice u Olom., Sokol v Trnavě, Ochot. spol.
v Temelíně, Jedn. kat. tov. v Třebíči, Jedn.
div. ochot. v Hor. Újezdě, Spdo. „Klicpera“
Vrbice, Spdo. „Klicpera“ Vojkovic, Spdo.
„Mošna“ v Železnici, Div. kr. Sv. Svobodo-
mysl., Chicago, Div. kr. „Tyl“ v Méricourtu
(Francie).

Z Pražského okrsku. Letošní XIV. div.
šibřinky konány 20. února na Slovan-
ském ostrově ve znamení Tylovy staropražské
„Fidlovačky“. Návštěva na všeobecně ne-
příznivé poměry byla nanejvýš uspokojivá,
zábava velmi nelehdaná; pečlivě připravený
rozmarný program v dolejších prostorách
přivábil sice hojně posluchačů, více však holdo-
valo se Terpsichore v hoření sále. Také fi-
nanční úspěch přes Kč 3000— čistého zisku
nelze podceňovati. Staropražské měšťanské
půvabné úbory pořadatelů a pořadatelek bu-
dily zaslouženou pozornost. — V al n á h r o m a d a
konána 14. března v rest. sále
„u Bumbříčka“ Nár. tř. s volbami celé okrsk.
rady a přednáškou starosty ÚMDOČ. dra
Hermana o Jos. Kaj. Tylovi.

Z okrsků venkovských. Nový okrsek
v Kolíně. V neděli 24./I. konala se v ko-
línské sokolovně poradní schůze delegátů
ochot. spolků tamního okresu, řízená zvol-
ným předs. p. Petránkem, jež řešila otázku
utvoření okrsku v Kolíně. Zastoupeno bylo
14 spolků a odborů více než 50 účastníky.
Starosta ÚMDOČ. dr. Herman promluvil
o významu divadla, ochotnické práci a o vý-
znamu organizace, načež byl zmocněn spolek
„Tyl“ v Kolíně, aby řídil přípravné práce
k založení okrsku. Tato zdařilá schůze opět
ukázala, jak zájem o ochotnické divadlo a
zejména o organizaci této činnosti roste. (h)—
S m e t a n ů v okrsek v Čes. Třebové
vydává již druhým rokem J. Tesařem pečlivě
redig. Věstník, který nejen informuje příslušné
jednoty-členy okrsku o počínech jejich kraj-
ského ústředí, ale měl by dle nedávno pro-
jevených zde zásad býti odebírán, jako vůbec
všechn náš tisk pražský i mimopražský,
také ostatními okrsky za účelem vzájemné
informace a bližšího i stálého styku. —
L a d e c k é h o okrsek v Mostě
usnesl se 27. prosince zúčastniti se celostátní
soutěže, pořádati propagační schůze na Duch-
covsku, Bilinsku, Chomutovsku a Mostecku
a vyslati k valným schůzím všech jednot svého
zástupce; 14. března konána schůze okrsk. r.
v Duchcově, spojená s plénní schůzí členstva
jednot obvodu duchcovského.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. —
Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing.
Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ
DIVADLO

Ročník IV. (IX.) — V Praze dne 9. dubna 1926. — Sešit 6.

V Praze 9. dubna 1926

Divadelní censura zrušena — v Rakousku. Soustava demokratického státu dala podnět našim sousedům ke zrušení byrokratického, zastaralého nařízení, které bylo chápáno jinak, než jako omezování občanského svobodného projevu a porušování uměleckého tvoření, spoutaného nesmyslnými paragrafy. Leč u nás ani tento důkladný, dlouhý nos nezviklá v přesvědčení, že censura je nejlepším prostředkem k potírání zhoubných vlivů. Kdy však už konečně ujmou se této proskribované záležitosti ze své úřední i umělecké moci, kteří v ministerstvu osvěty mají rozhodné slovo? Jsou-li iniciativními oficielními intelektuály, mají jako takoví i jako úředníci republiky povinnost reorganisovati státní administrativu, jež dotýká se svrchovaných zájmů uměleckých a poškozuje neomezený vývoj našeho dramatického tvoření. U nás je již pravidlem, že každý skandál, každá ostuda trvá jen čtrnáct dní a pak se na ni zapomene. Na toto veliké zbahnění se hřeší, a po několika protestech, jež vyvolá příliš křiklavý případ censury, zůstane jen zežloutlý akt a nic víc. A právě proto je třeba stále více a více připomínati tento kulturní hnis, který hrozí se státi trvalou nemocí našeho divadelnictví. Je u nás složka silných divadelních jedinců: Divadelní svaz, jeho přece má se divadelní censura dotýkati nejvíce, v jeho členstvu jsou osoby, které mají moc zlomiti byrokratický systém censury. Ale nic, zhola nic se péčí tohoto svazu nepodniká k obraně veškeré dramatické tvorby. Zde má příležitost tato organizace, aby opodstatnila svoji existenci, svůj pravý a jediný účel: hájiti všeobecné zájmy dramatické tvorby. Nebo snad to není úkolem Dramatického svazu? Jeho činnost, pro veřejnost nepatrná a nesledovatelná, našla by v takových případech své

oprávnění. A kde jsou konečně jiné spolky a korporace spisovatelů, literární odbor Uměl. besedy, Máj, Syndikát českých spisovatelů a.j.? Je také proti jejich zájmům starati se o naléhavé a řekněme v jistých případech nepopulární otázky veřejného a všeobecného interestu?

Je to u nás trudné žití uprostřed spleti nejrůznějších cest a cestiček, na nichž nutno dávat pozor, abychom rázným krokem nešlápli na nohu, která by náhodou mohla náležet příteli nebo kolegovi, protektoru nebo vlkobijci. Jenom ne, pro Kristapána, někomu šlápnout na nohu!

ej.

Vinc. Červinka:

LUNAČARSKÉHO „JED“

Sláva a pád moskevské premiery

Již od lonského jara (1925) divadelní listy a divadelní rubriky sovětských novin ohlašovaly, že lidový komisař osvěty Lunačarskij napsal po delší odmlce nový kus, že jeho premiéra bude na podzim v Moskvě a že tentokrát jde o práci silného jádra, o drama, jež možno označiti za „velmi úspěšné a nově založené“ mezi ostatními pracemi tohoto autora.

Je známo totiž všeobecně, že Lunačarskij je nenapravitelný optimista, přesvědčený o sobě, že píše dobré kusy a že je nepostradatelný na scéně. Bohužel nesdílí tohoto jeho dobrého mínění ani divadelní kritika, ani herectvo, ani — a to je rozhodující i v sovětském Rusku od té doby, co i tam nutno za divadlo platit — obecnost. Že se jeho kusy hrály všesky a že se některé hrávaly dokonce na podiv houževnatě v letech 1918—1920—21, lze si vysvětliti různými důvody: jednak byl Lunačarskij velký a neobmezený pán nad divadly, jenž udílel neohraňčené subvence, dokud byly peníze. Představte si, že by byl za svého intendantsví, dejme tomu, pan Ackermann nebo pan Bechyně jako ministr osvěty byl napsal kus, nebo že by taková věc napadla pana F. S. Frabšu, člena intendantské rady Národ. divadla. Že by jich Národ. divadlo nehrálo? To je neznáte. Hrálo Šaldu, Loma, Hilberta, Fischera, Schäfera, a jsou to pouzí členové Poradního sboru Národ. divadla, jednotlivé prsty mezi deseti, z nichž každý o sobě je přesvědčen, že „zaplat pámbu“, že aspoň já tomu divadlu rozumím! Ale účta k vrchnostem, jež jsou nám dány od boha, neplatí jen v sovětském Rusku.

Ostatně, buďme spravedliví: pan Lunačarskij je prý osobně velmi joviální pán a dobrák. Herci ho mají opravdu rádi, uznávají, že pro divadla a pro jejich osobní lidské osudy velmi mnoho udělal ve zlých dobách hladu let 1919—20, kdy ne všichni vládcové rudého Kremlu měli srdce jako on. Podepsaný slyšel o jeho dobrých vlastnostech lidských a řekněme společenských, jež spolurozhodovaly při hraní jeho kusů, jež nemilosrdně propadaly, leccos zajímavého od hodnověrných lidí, dramatických umělců i literátů, kteří v těch letech žili v Moskvě.

Stejně spravedlivě třeba přiznati, že v moři mravní bídy a politické i sociální překupnosti divadelní kritika sovětského Ruska zachovala si štít čistý.

Kusy Lunačarského nepochválil ani jediný literární či divadelní kritik v opravdu kritické rubrice. Odbylo se to vždycky jen reklamou, naraženou na kopyto propagačně-agitačního a revolučně-proletářského umění, a bylo dobře.

Letos tedy konečně dostavil se šťastný komisař lidové osvěty, jenž pro tu osvětu udělal velmi málo, poněvadž mu jeho vláda na ni dává málo peněz, dostavil se s dramatem, které i vážná kritika byla ochotna bráti vážně. „Žižň Iskusstva“, týdeník literárně-divadelní hodně přísný, jenž dosud Lunačarského jen trhal, hned v čís. 41., na týden před premierou, tvrdil, že Lunačarského „Jed“ je „drama, kladdoucí základ k sovětské bytové dramaturgii,“ — čili přeloženo z kritické hantýrky do jasného a srozumitelného jazyka, že je to drama ze všedního života dnešní doby, za sovětského režimu, jakých dosud nikdo nepsal, a že tedy aspoň pan Lunačarskij učinil tu solidní začátek (či ne solidní, když jde o základ?).

Hrdinové v „Jedu“ jsou dva: otec a syn, lidový komisař Šurupov, člověk železný, ale „hottový všecko pochopiti a všecko odpustiti“, a jeho syn Valerij, úpadkový, rozvrácený potají „bílými gardisty“ (rozuměj: protirevolucionáři, odpůrci sovětské vlády), alkoholem a — „novou hospodářskou politikou!“ Ejhle! Co velmistr Lenin vynalezl, v dramatě Lunačarského klade se na roveň nejzhoubnějším jedům pro mladé syny starých bolševických komisařů!...

Tot právě onen „jed“ z názvu kusu, jímž otráven mladý Šurupov. Drama mezi otcem a synem končí arci vítězstvím dobra, porážkou zla podle morálky, která dosud byla všemi modernisty prohlašována za ryze šosáckou: Valerij, jenž strožil atentát proti vlastnímu otcí, je polapen i se svými společníky a svůdci, dobro v osobě lidového komisaře, jenž jako šlechtný otec od-

VÁCLAV JIŘÍKOVSKÝ,

umělecký vůdce zájezdu činohry slovensk. Národního divadla v Bratislavě do Prahy, kde na Městské scéně vinohradské provedla ve dnech 24.—25. března Hviezdoslavovu trag. „Herodes a Herodias“ a Palárikovu vesel. „Drotár“

pouští a je hluboce zarmoucen, jako komisař bolševické vlády má pekelnou radost nad potlačením a schytáním protirevolučního hnízda a musí býti nesmířitelný.

Táž „Žizň Iskusstva“ v č. 42. a 43. rozplývala se pochvalou nad kusem, má prý moc dobrých vlastností, odpovídá všem soudobým požadavkům. Ale poněvadž kritik listu, jak již řečeno, je přísný pán, našel tu přece jeden temný bod: „jistá nedopověděnost panuje v tom, že nám zůstává otázka: jak mohl mít otec tak zdatný syna tak nezdárného? Pravda, je sice v tom kdesi nárážka, že Valeriova matka byla i n t e l i g e n t k a, ale ten motiv měl býti rozveden, aby byla objasněna v náležitém světle úpadkovost synova... A nejen kus sám, také režie, výprava, výkony herecké, všechno prý bylo znamenité...“

A ejhle, uplynul týden po premiéře, a uplynul i druhý, a vyšlo č. 44. týdeníku „Žizň Iskusstva“. A v něm nevrhá, zakyslá noticka:

„Provozování „Jedu“ soudr. Lunačarského v Moskvě nedočkalo se ani celé desítky repris. Divadlo bylo nuceno vzíti kus s repertoiru na kategorický pokyn — z p o k l a d n y! Divadlo, má-li krýti aspoň běžné vydání, potřebuje denní příjem průměrný okolo 1.500 rublů, kdežto „Jed“ Lunačarského začal dávatí pouze — 300 rublů!...“

*

Takový tedy byl slavný úvod k premiéře nového kusu Lunačarského a tak neslavný, náhlý konec. Co bylo vlastní příčinou, proč „Jed“ přes všecku blahovůli kritiky, tentokráte ponejprv dosti jednomyslně Lunačarskému projevovanou, nevyhrál u obecnstva, jsme se vůbec nedočetli. Ale tušíme to, oč, že by návštěvy byly hnedle silnější, kdyby v kuse zvítězil onen z l ý princip, kdyby se povedl atentát „degenerovaného“ syna proti otci komisarů, a kdyby raději vzal kozel starého, než mladého. Jak viděti, obecnstvo dobře pochopilo banální tendenci kusu a odpovědělo na ni tím, že se k ní obrátilo zády!

K l á r a P r a ž á k o v á :

EURIPIDOVY „BAKCHY“ A SHAW

Ať budou padati Bastily, divadlo zůstane věčně...
Euripides a Aristofanes, Shakespeare a Molière, Goethe
a Ibsen trvají pevně ve svých věčných sídlech.

(Shaw v úvodu k „Domu zlomených srdcí“ 1919.)

Krátce před tím, než Shaw začal tvořiti „Majorku Barboru“ byla obohacena anglická dramatická literatura překladem Euripidových „Bakch“ od prof. Gilberta Murraye. Shaw vítá anglické roucho „Bakch“ jako literární událost a vděčně doznává, že jeho „Majorka Barbora“ jest zavázána řecké tragedii, resp. jejímu anglickému překladu po nejedné stránce. Pojem „býti zavázán“ při neliterárnosti Shawovy inspirace neznamená ovšem o nic více, než asi tolik, jako že některý ze sta kořenů jeho díla se zachytil v Euripidově myšlence či Murrayově slově. Když chtěl Shaw dejme tomu v „Domu zlo-

DIVADLO STAVOVSKÉ: H. DUVERNOIS A M. MAUREY „VĚČNÉ MLÁDÍ“

Režie: Rob. Blum j. h. Kom. o 3 děj. Přel. Edmond Konrád. Scéna: J. M. Gottlieb
Scéna I. jedn.: V domě poslance Crapentiera (ministr Pluquet — Fr. Roland)

mených srdcí“ ukázati rozklad předválečné Evropy, tanul mu na mysli Čechovův „Višňový sad“, ale marné by bylo hledati na př. jedinou postavu nebo situaci, převzatou z ruského dramatu. Stejně určitě lze odmítnouti přímý vliv Euripidových „Bakch“ na vytváření „Majorky Barbory“. Něco jiného jest ovšem připustiti a pokusiti se vystopovati jakési nárazy, kterými umělecké dílo jinou tvůrčí sílu provokuje a uvádí v pohyb. „Majorka Barbora“ jistě by byla vznikla bez Euripidových „Bakch“, ale jest otázka, v čem by bez nich byla jiná. Literární událost Murrayova překladu vnukla Shawovi nápad, aby jednou ze tří vůdčích postav byl profesor řečtiny, překladatel Euripida, snoubenec majorky Armády Spásy, Mr. Cusins, jemuž A. S. odhaluje pravý kult Dionysův. Rovněž zajímavá myšlenka podobnosti hlučných hudebních produkcí A. S. s orgiastickým kultem Dionysovým vznikla v Shawovi při čtení Euripidových „Bakch“. Mr. Cusins říká o sobě, že jest sběratel náboženství, ale ovšemže tím sběratelem náboženství jest sám autor. Shaw už dávno nedává s hodinkami v ruce pánu bohu ultimatum, aby projevil svou existenci, nýbrž s horoucím srdcem se snaží svou dramatickou činností při-

SHAKESPEAROVA „LÁSKY LICHÁ LEST“ NA MĚSTSKÉ SCĚNĚ VINOHRADSKÉ

Postavy (od prava): Král navarrský Ferdinand (*Hugo Haas*) a páni z jeho družiny (*Biron - Karel Vávra*, *Longaville - Bedřich Vrbský*, *Dumain - Václav Vydra*)

spěti k náboženské obrodě Evropy, vycitňuje jedno náboženství ve všech dogmatech a kultech. Vyslovuje to krásně Mr. Cusins, když jeho příští tchán ho podezřívá, že by se nelekal proměny Armády Spásky v kult Dionysův: „Úkolem A. S. jest zachraňovati a nikoliv se přiti o vůdcovo jméno. Dionysos anebo někdo jiný. Co na tom záleží?“ Obdobnou myšlenku vyslovuje v „Androklu“ křesťanka Lavinie: umí prý si představit, že by poklekla s Římanem před oltářem Dianiným, kdyby věděla, že mu Diana znamená totéž, co jí Kristus. Drama ve službách náboženství jest poslední stupeň vývoje Shawova dramatického programu, na jehož počátky „Bakchy“ spolupůsobily. „Zpět k Metusalemu“ a „Svatá Jana“ ukazují, jak Shaw chce tento program plniti.

A nyní ještě poznámku: Euripidovy „Bakchy“ vyšly právě v prvním českém překladě prof. Otakara Jiraniho*, který básně přeložil básní, t. j. objevil české literatuře jedno z nejzajímavějších a nejřečtějších řeckých dramát. Doufejme, že se s ním setkáme i na jevišti Národního divadla, které již je dlouho slibovalo. Jeho skvělá česká forma jest jednou ze záruk jevištního úspěchu.

* Antická knihovna. Svaz. 2. Vyd. R. Škeřík.

HOLOFERNES, UČITEL
(Bohuš Zakopal)

William Shakespeare:

LÁSKY
LICHÁ LEST
(Love's Labour's Lost)
Vesel. o 3 děj.

Měst. div. Král.
Vinohrad

Text podle starších
překladů nově zčeštil
Zdeněk Gintl

Režie:
Jaroslav Kvapil

Výprava:
Josef Wenig

DON ADRIANO DE ARMADO
blouznivý Španěl (Frant. Smolík)

OZVĚNA HLASŮ DENNÍCH LISTŮ

O „VĚČNÉM MLÁDÍ“ A „LÁSKY LICHÉ LSTI“

Francouzská komedie Duvernoisova a Maureyova „Věčné mládí“* v pohost. režii Francouze R. Bluma byla velmi příjemným večerem, v němž, jak už to Francouzi umějí, lehce a zábavně objevuje se pravda. Pěkně to vystihuje Tribuna, praví-li, že oba autoři chtějí z psychologického problému vykřesati žertovné situace, aby řekli, že paměť, vědomí minulosti, nervová spotřebovanost zážitku jsou příčinou staroby, že je v nás všech ukryta možnost věčného jara, vidíme-li všechny složky ukryté v jevech života, že mladost jest schopností tohoto vidění, že paměť sice prodlužuje pomíjivost a dočasnost, ale je zároveň projevem smrti. Oč tu jde? O zajímavý případ ztráty paměti poslance Crapentiera, jenž v hádce vyčte své ženě, že se neumí učesat ani ustrojít, že nemá vkusu, načež dopálená Guitta, aby mu oplátila rovně rovným — ač to není pravda — řekne, že je paroháčem. Manželu se zatočí nad tím hlava a omdlí. Když se vzpomene, zjistí okolí, že ztratil paměť, neví ani, že je ženat, a z toho rozvine se zábavná veselohra, v níž ubohý Crapentier zamiluje se do barové dámy a pak do vlastní ženy, k níž jeví všechny něžnosti, miluje ji, jak jí nikdy předtím nemil-

* Duvernois a Maurey „Věčné mládí“. Přel. E. Konrád, rež. Rob. Bluma j. h., výpr. J. M. Gottlieba. Po prvé 18. února ve Stav. div. Knižně dosud nevyšlo.

MOL, PANOŠ ARMADŮV
(Jiřina Schubertová)
v Shakesp. „Lásce liché lsti“ na
Vinohradech

stinskou režii Blumovcu oceňuje v živé pohyblivosti, barvitě proměnlivosti a bystrém spádu. Pochvaluje Vydru, Rašilova, Kronbauerovou, vytýká Naskové, že nevyužila vše, Baldové, že hrála po pražsku. Zato Čsl. Rep. ptá se, proč byl zván z Vídně Francouz Blum, když neměl té lehkosti a rozvedl pathologickou stránku v nepříjemnou rozvleklost. Francouzský esnit byl zabit, osoby bezvýrazné. Pí Baldové vytýká vídeňskost, Kronbauerové vážnost, Vydrovi pathologičnost, Rolandovi zkreslení, Rašilovovi karikování, výpravě falešnou nádhernost. N á r. L i s t y tituluji hru „jak se pan poslanec naučil milovat, čili jak byl nevěrný s vlastní ženou“, chválí vtípnost a půvabnost jejích dialogů, molièrovskou neúctu k lékařům, lyrické ovzduší, jež obklopuje celou tuto komedii lásky, jež proměňuje tragický motiv Sarmentův a Pirandellův v rozmarnou milostnou hru, která nesestupuje hluboko do lidských srdcí, ale má pel svěžího úsměvu. Proti pohost. režii namítají, že by to náš režisér dovedl také, a co chybělo některým hercům, nedodal ani francouzský režisér.

„Lásky liché lsti“* zajímá jen tím, že je to kus Shakespearova mládí, a Kvapilovou režii a Wenigovou výpravou. Kritika denních listů více mluví o režii než o hře samé, jejíž humor je nám vzdálený a hra sama místy zoufale nudná. N á r. L i s t y poznamenávají, že na tomto díle lze do jisté míry demonstrovati vzestup české dramaturgie od překladu J. Malého přes

loval, že Guitta se vzpírá! jeho vyléčení, jsouc přesvědčena, že by přišla o rozkošné chvílky mladé lásky, věčné lásky. Tedy dobrý recept na udržení lásky! T r i b u n a píše, že duch hry je lehounký, rychlý, gaminský, upjatý na všechny možnosti bufonerie, svůdného milostného napětí, na legrační figurky lékařů, blbých ministrů, starších dám, které se chtějí vdávat, prostofekých midinetek, prohnanych barkpeerů. Ale za tím povrchem je skryta mnohá životní a nervová zkušenost, dokonce i rozumové poznání jest samozřejmo u bulvárních autorů takové výše, jakou má Duvernois. Pohostinská režie R. Bluma usilovala o lehkost, rychlost dialogu, nenucenost společenské zralosti a spád, a bylo lze vliv její vycítit. Z hereckých představitelů uvádí p. Rašilova, zvláště pí Baldovou a pí Kronbauerovou, jež usilovala o erotickou vřelost, p. Vydru, jenž byl veliký pro tento úkol, žádající lehkomyšlnost, p. Rolanda a Rubíka. Česk é S l o v o zdůrazňuje v komedii symbolický význam amnesie, jež ukazuje v člověku dvojí bytost, jednu všední, drsnou, zlou, hrubou, druhou sváteční, jemnou, že paměť je zlým údělem a příčinou všeho neladu. Zdůrazňuje, že i politika se objevuje ve veselohrách jako sůl, bez níž by veseloherní polévka nebyla vůbec k jídlu, a co víc: v této komedii k satíře politické se připojuje i satira vědecká, v nichž je ta výhoda, že přibližují komedii životu. Provedení příliš nechválí, ani výpravu, již Gottlieb pojal náramně vážně. Ale pozastavuje se nad pohostinskou režii, již by spravil p. Nový také! P r á v u L i d u je tato veselohra dobrodružstvím, vymyšleným pro pobavení, v Paříži byla jistě příjemnou kratochvílí, ale ve Stavovském není to ani ryba ani rak, ani Paříž ani franc. veselohra, ale cosi nesourodého, zmateného a nepodařeného. Poho-

* William Shakespeare „Lásky liché lsti“, nově přel. Zd. Gintl. Rež. J. Kvapila, výpr. J. Weniga, hudba J. B. Foerstra. Po prvé 25. února na Vinohradech. Knižně existuje starší překlad J. Malého z r. 1870 „Marné lásky snažení“ a J. V. Sládkův „Marná lásky snaha“ vyšel u Otty.

J. V. Sládka až k překladu Gintlově a k režii Kvapilově, jež stáhla celý kus do 3 aktů, přílišné rozvlácnosti vypustila a přitvořila ledacos nového, Wenig vyzdobil jeviště pestrými závěsy, nelomenými barvami a marnotratnými kroji. Vše bylo nádherně přehráno, herecky dobře připraveno a reprodukováno Zakopalem, Smolíkem a Veverkou i dámami Pačovou, Friedlovou, Freslovou, Šlemrovou, Schubertovou (panoš), Vávrou, Vrbským, Vydrou a Haasem. *Tribuna*, píše o celku, praví: celek je umělý a nikterak nepostačující k uchování divadelního zájmu, něco krajkově umělého a s málem živého chleba ideje, scény, charakterů, dějů, divadelní komposice. Že se to hrálo, žádné neštěstí, ale ani úspěch pravděpodobný. S výpravou není spokojena: umělecko-průmyslová strakatina; hereckou režii oceňuje, že měla úspěch v jednotlivých představitelích. *Čsl. Rep.* také píše, že tato Shakespearova hra, kterou Kvapil pokládá za dílo autorovy mladosti, je uváděna mezi těmi, které Sh. upravil, ale nenapsal, ale i tak je to dílo neúplné a i méně zábavné, a bylo by lépe, kdyby se taková péče věnovala některé české hře. *Venkov* píše, že Kvapil ví dobře, co režijně dání komedii Sh., aby se líbila, umí jí dání lyrickou intonací, jas prostředím i jas duší, umí ji proložit tanci stejně jako groteskností, umí jí dání jevištní život, ale „Lásky lichou lest“ nezachránil. Byl by mu milejší Vrchlického „Soud lásky“, jež je svým rozmarem této hře blízký a je šťastnější a působivější. *Nár. Politika* přiznává se, že každá Sh. premiéra je svátkem, díla jeho rozněcují čistou trpytnou poesii, kypí novým kouzlem, hýří půvabem, vtípem a rozmarem, povznáší pravdou a nevšedností, strhují a straší celým peklem lidských vášní a neřestí. Tato hra je nadšenou adorací lásky a ženy, režijně znamená nový a významný úspěch Kvapilův a herecky byla hrána svěže a temperamentně. *J. P.*

D R O B N O S T I

Co je s divadelním zákonem? To je také taková jedna malá ostuda. Celá léta jedná se a píše o tomto monstře technického provozu naší státní administrativy, která v otázkách uměleckých je podivuhodně kostnatější, než ve všech případech jiných. Co je platno, urgují-li interesované stavy konečné vyřízení této trapné záležitosti, když o věc nemají zájmu ani ostatní složky našeho kulturního života, jimž čerta záleží na tom, je-li nový divadelní zákon nebo ne. A jak to také mají úřady pokládati za důležitou otázku, když ani básník, senátor Dyk, muž, který je jediným zástupcem literatury a umění v zákonodárném sboru, nemá na věci interese a nepohne ho ani otevřený list, v denním tisku publikovaný. A nenajde se člověk, který by své moci pro takový žalný případ využil? Snad aspoň naši právníci dočkají se nového divadelního zákona! „*Matice Divadelní*“, spolek pro péči o kulturní zájmy čsl. divadelnictví a vy-

davatelka t. l., zaměstnávala se při letošním výročním shromáždění 17. března za předs. spis. Ad. Weniga vedle vyřízení obvyklých spolkových formalit (při čemž volby odloženy až do provedení schválené změny stanov) úvahami o prostředcích k zvětšení nedostatečného rozsahu listu, zejména však prvním počinem letošního jubilejního roku Tylova, kterým je přednáška prof. dra Oty Dubského se 70 světeln. obrazy, jež skutečně na 22. m. m. v novém divadle na Slupi, prokázala nejen slovní poutavost, ale i pečlivý výběr obrázkového materiálu, v němž zvláště zdařilé jsou podobizny členů našich národních buditelů doby Tylovy.

Alfred Kerr na Sorboně. Německý div. kritik Alfred Kerr přednášel na pařížské Sorboně o německém divadelnictví. Jeho další přednáška v Paříži o divadle jako prostředku k sblížení národů byla rušena rumunskými studenty, kteří proti Kerrovi hlučně vystupovali. —ý.

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

Fr. Herman:

DIVADLO PRO LID A LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

Dříve než objasníme myšlenku utvoření „Mezinárodního výboru pro lidové divadelnictví“, je nutno zmíniti se o základním rozdílu „lidového divadla“ nebo „divadla pro lid“ a lidového divadelnictví.

Otázka lidového divadelnictví obírá se zkoumáním významu divadla pro všeobecné vzdělání lidu, pro povznesení citové úrovně širokých mas a pro vzbuzení zájmu o umění, o ušlechtilé a velké myšlenky. Všecky tyto postřehy a zkušenosti byly sneseny již na mezinárodním sjezdu „pro umění ve veřejnosti“ v Lutychu od 15.—21. září 1905, kde 700 účastníků, zastupujících 20 států a 35 různých národů (za Čechy přítomen byl Fr. Ad. Šubert) formulovalo jednomyslně uznání velikého významu divadla v duchovním rozvoji národů a vyzdvihlo naléhavý požadavek pro všechny

kulturní státy a národy, aby se dostalo divadlu od veřejné správy takové opory, jaká mu právem náleží.

Bylo konstatováno, že divadlo zprostředkuje širokým kruhům lidovým poznání veliké části literatury, tedy myšlenek, názorů a civilisačních a osvětových směrnic vůbec, že je uměleckou propagací nejrozsáhlejší a jednou z lidských institucí nejdůležitějších. V důsledku tohoto zjištěného významu uznal sjezd, že žádná instituce vzdělávací, tím spíše tedy ani divadlo, nemá býti ponechána jenom náhodnému rozvoji, ale že se jí má věnovati pilná péče na prospěch celé veřejnosti a že má proto býti pod povolanou záštitou veřejnou, aby byla vedena k stálému zdokonalování sebe ve smyslu uměleckém, aby „soustavně a vědomě působila k duchovnímu povznášení všech vrstev lidské společnosti“.

DIVADLO VINOHR.: ARISTOFANES „LYSISTRATA“

Antická vesel. o 2 dějstvích. Volně zčeštil *Alfons Breska*

Uprávil a nastudoval *Jan Bor*

Scéna na úpatí sochy Pallady Athény v Athénách
(Lysistrata — *Míla Pačová*)

Sjezd Lutyšský uznal, že divadlo má býti ústavem všeobecné prospěšnosti veřejné a tedy také ústavem správy veřejné, a usnesl se na některých požadavcích, jež uložily státům projednání otázky sestátnění divadel, zřízení činoherního divadla pro každou národní literaturu, zřízení poradních komisí, umožnění bezplatných předst. pro lid atd.

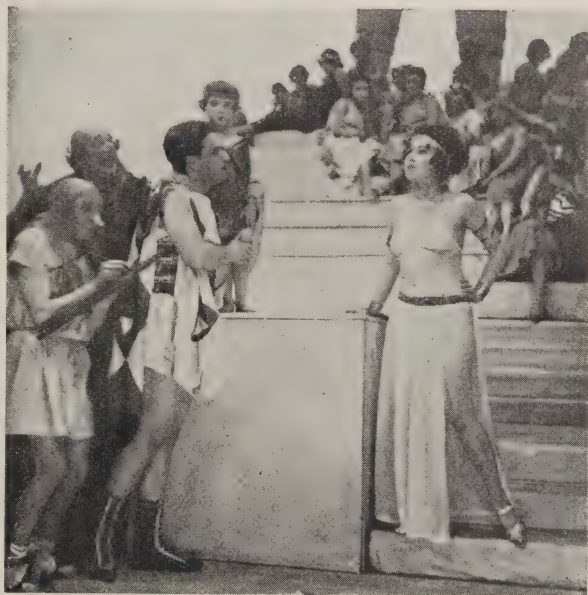
Názory na kulturní a osvětový význam divadla se ovšem nezrodily teprve v Lutychu, byly tam pouze konstatovány. Theoreticky byly a jsou uznávány ve všech kulturních státech, ale téměř nikde nebylo prakticky potvrzeno toto pochopení, a kde stát věnoval pozornost divadelnictví, odnesly největší takový subvenční zisk pouze divadla velká, která pěstují pouze umění a nejsou ani způsobilá sloužiti mimo vlastní umění také účelům osvětovým a ještě méně lidovým.

O lidové divadlo jevil se však ještě jiný zájem. Kdykoli nastaly někde politické otřesy, prodělávalo je s sebou i jeviště. Tu je nejlépe viděti, jak význam divadla posune vždy v pravou chvíli tento obor umění do popředí. Otázka vlivu divadla na lid byla vždy už předem rozřešena, ale šlo o to, aby to bylo také „divadlo pro lid“, čili aby se na jevišti před lidem hrály takové hry, které odpovídají ideové dispozici duševní tohoto lidu, nebo ještě lépe politickému směru těch, kteří mají lidové vrstvy za sebou.

Podle této směrnice bylo činěno mnoho pokusů v minulosti i v přítomnosti, ale v celku trvale nezakotvily, ani lidového divadelnictví ve většině neovládly. Umění se nedá vydupávat podle potřeby dne, nedá se prostě očkovati barvou politických programů. Umělecké instinkty se rodí svobodně z umělecké erudice, a kde byly dirigovány něčím, co je mimo umění, zkreslily je, nezakryly vynuceného chtění ani strojenosti.

Boj o zesocialisování divadelní scény vede se již dlouho a vynikal v něm zejména i u nás známý spisovatel Romain Rolland, jehož nadšení hledalo pro nový svět nové umění a chtělo založiti v každém národě divadlo pro všechny — bez smutku, bez pessimismu, jehož je dosti v denním životě, ale také bez požitkářů, zahalečů, světáků, aby jimi nebyli drážděni ti, kdo si vydělávají denní chléb v potu tváří.

Rollandovi odpověděl ital. spisovatel Alfred Sartulio, jenž tvrdil opak a napsal, že lidu nevadí měšťácký život na jevišti a že i takový repertoar je rozumnější a ušlechtilější, než divadlo, „které by bylo jen nástrojem určité politické strany

ARISTOFANOVA „LYSISTRATA“ NAVINOHRADECH
Sosias, písař konšelův (*Fr. Kovařík*), athénský konšel (*Fr. Smolik*), Kinesias (*H. Haas*), Myrrhina, jeho choť (*Olga Scheinpflugová*)

k zotročování uměleckého a spisovatelského svědomí.“ Chceme-li tedy pracovat o mezinárodní svépomoc pro využití významu lidového divadelnictví a pro ochranu a pomoc veřejné správy v zájmu jeho kulturního a osvětového působení, řídíme se zvláště těmito požadavky: aby bylo náležitě a plánovitě používáno divadla k duchovnímu povznášení lidu, aby se mezi lidem budila a šířila touha a smysl pro umělecké požitky, aby repertoire přihlížel k těmto zásadám, ale aby nebyl přistřihován podle výše a síly umění, vyhrazovaného nespravedlivě hořejším desítkám, jde-li o jeho vyšší kvality, a aby tomuto lidovému divadelnictví byla věnována náležitá péče a podpora právě těmi, kteří jsou povoláni dirigovati všeobecnou výchovu lidu i rozvoj domácího umění.

Leo Richter:

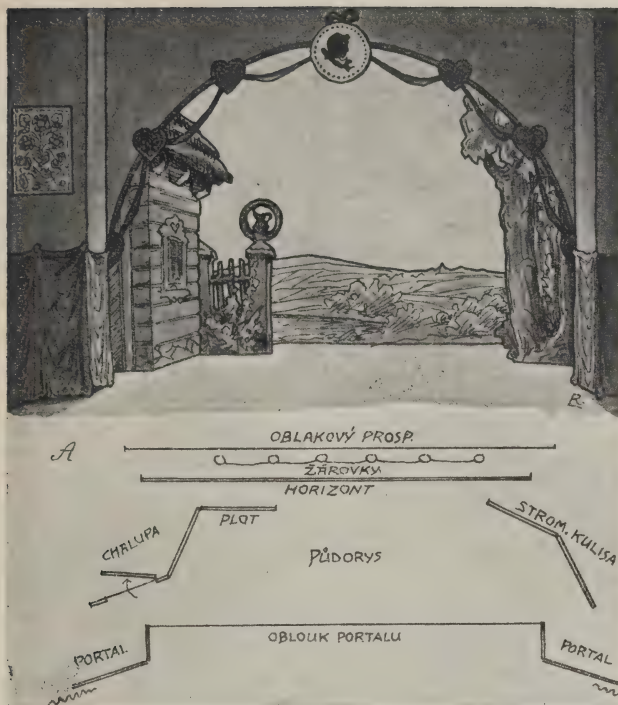
INSCENACE HER J. K. TYLA NA MALÉM JEVIŠTI

Byv vyzván redakcí t. l., abych napsal něco k jubileu Tylovu, rozhodl jsem se pohovořit na základě svých zkušeností o výpravě her Tylových na malých scénách venkovských, kde nemají ani umělců, kteří by jim původní výpravu navrhli, ani prostředků, aby si tuto výpravu pořídili, a přece by chtěli provést nějaké to slavnostní představení co možná důstojně. Předem připomínám, že nechci v tomto pojednání propagovati určitý moderní směr: ani neorealismus, ani konstruktivismus, expresionismus, či jak se všechny ty jiné -ismy jmenují, ale poraditi, jak poříditi vhodnou výpravu levně, jednoduše, vkusně a účelně! Aby mi bylo rozuměno: chápu a oceňuji moderní směry umělecké, jsem nadšen skutečným pokrokem na našich předních scénách, ale ne každá moderna hodí se pro každou hru, a není také každé obecnostvo a zvláště ne na venku předem připraveno tak, aby dovedlo takovou výpravu chápat! Obecnostvo musí se vychovávat, a to lze docílit jen velmi zvolna a v určitých hrách. Nemyslím, že by bylo zrovna vhodné, dělati scénické experimenty na Tylových hrách! Neboť co dodnes se nám na nich líbí, je právě vůně doby probuzenské, naivnost dialogu, dojmá nás milé teplo, dýšící z hovoru figurek, nám tak milých a blízkých, a tomu všemu musí též odpovídati příslušný rámec scénický. Na scénu dejme vždy jen to, co nutně dotýčná hra požaduje! Pokojové scény ve hrách Tylových, takové starosvětské, zadýchané vůní mošusu a levandule, možno velmi vhodně sestaviti ze starých kulis, látkou potažených. Na obrázku vidíme takový starobylý salonek a jako dekorativního motivu použito tu příznačné drobnosti — siluety. Místo malovaného vlysu potažen nahore celý pokoj kusem pestré látky, drobně kvítkované, kterou zas jindy můžeme použiti za záclony oken a dveří.

Obr. G

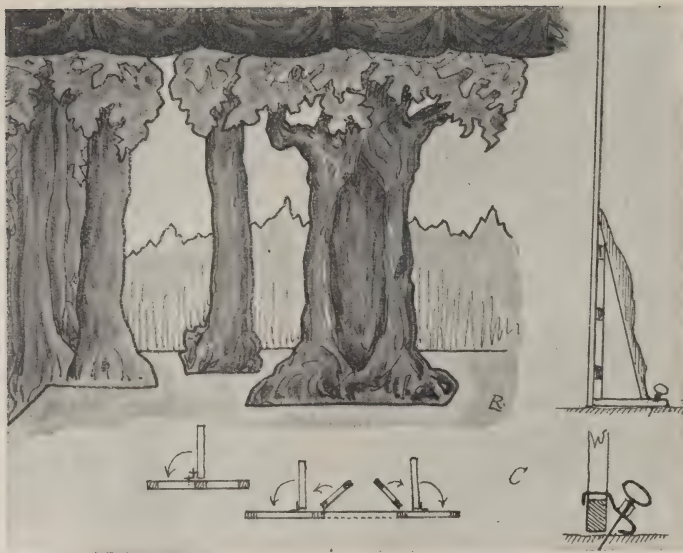
Netřeba také celý pokoj potáhnouti látkou. Stačí použití kulis šedě natřených a tyto jen nahore olemovati látkou a na ni pak podél celé zdi rozvěsiti siluety, anebo jen okna a dveře látkovými závěsy ozdobiti, jak jsem to vylíčil v loňském ročníku „Brázdy“, pojednávaje o výpravě her Stroupežnického. A jestliže máte někde pokoj pěkně starosvětsky patronovaný, vertikálně pruhovaný a drobnými růžičkami pomalovaný,

louk stejné barvy. Dolní část kulisy a do výše člověka zastřena je zřasenou rudou látkou. Pro oživení šedé stěny možno umístiti po stranách papírové obdélníky, pestrým lidovým ornamentem pomalované. Střed oblouku přerušen je bílým kruhem z lepenky, černě lemovaným, se siluetou Tylovou, po stranách pak umístěna jsou srdce, rovněž lepenková, rudá, s jednoduchým, třeba zeleným a žlutým ornamentem, bíle konturovaným. Spojena jsou stuhami barvy modré, které se snadno pořídí z pruhů klotu, as 10 cm širokých. Na malých jevištích bude nutno místo oblouku ukončiti nahoře rovnou sufitou a na té výzdobu umístiti. Tato může se ovšem volně měnit podle toho, co kde je k dispozici. Na obr. A jsem také naznačil, jak řešil bych prvou scénu „Švandy“, znázorňující prostranství před vesnickou hospodou. Pozadí tvoří tu obloukový prospekt, ať už do oblouku napjatý nebo rovný, který zůstává beze změny po celou hru. Před ním umístěn krajinný horizont, na délku položena kulisa, na níž zobrazeny pole a lučiny, do dále mizící, a za touto umístěna řada žárovek, kterými zároveň s horní osvětlovací linkou mohou libovolně oblohu barvit.

použijte ho beze všeho, obzvláště můžete-li si vypůjčiti nějaký starý portrét v oválném rámu neb sloupkové hodiny a tyto na policičku, látkou zastřenou, neb starou skříň postavit. Tylovy hry mívají mnoho proměn; proto je dobře použití pro každou hru pevného stálého rámu, aby záměna scény byla snazší a kratší. O tom, jak pořídití takový portál pro určitou hru, pojednal jsem zevrubně v knize „Ochotnické divadelnictví“, kterou jsem společně s drem Chaloupkou napsal. Jednoduché, vhodné orámování scény vidíte také na prvním obrázku. Jsou to 2 kulisy, potažené rudou látkou, z nichž ony vnitřní jsou rozhrnovací (na obr. jsou nad nimi siluety v šestibokých rámcích) a z téže látky jsou i oběsufity, nad nimi zavěšené. Jiné orámování jsem načrtl na obr. A, a to je již myšleno pro určitou hru Tylovu, totiž „Strakonického dudáka“, a pro jeviště rokycanské sokolovny. Portál tvoří dvě dvojité kulisy, šedě natřené, a za nimi napjat je kruhový ob-

Napravo umístěna kulisa stromová, nalevo pak nároží hospody s vchodem a kusem plotu, kde umístěn na sloupku korbel ve věnci. Jak takovou kulisu pořídit, popsáno podrobně v knize svrchu zmíněné, a nebudu zde opakovati. Další scény „Švandy“ odehrávají se v lese s pohádkovými zjevy, a jak teď to zařídit, aby se proměna rychle provedla a scéna vypadala opravdu náladově? Ze své zkušenosti mohu říci, že jsem ještě neviděl na malém jevišti účelně a umělecky jednoduše vytvořenou dekoraci lesa. Proč asi? Poněvadž se obyčejně nechá od nějakého malíře vymalovati ledabyle prospekt hlubokého lesa.

Kdyby alespoň ho dotýčným „umělec“ maloval podle nějaké kresby Mařákovy neb Engelmüllerovy, ale to se zvětší nějaká dopisnice německá neb dokorace loutkového divadla, udělají se k tomu 2 nebo 3 nemožné prosekané „oblouky“ a věc je hotova! Nebo se klidně ponechají modré oblačkové sufity a použijí kulisy s namalovanými stromy, ovšem proti osobám hrajícím ve směšné malé měřítku! Na obr. B jsem naznačil, jak i na nejmenším jevišti můžeme si pořídit pěknou, jednoduchou a náladovou dekoraci lesa. Předpokládám především jednoduchý, z tmavě zřasené látky upravený pevný portál. Za ním uzavřeme se stran jeviště dvojatými, v tupém úhlu spojenými kulisami, na nichž zobrazeny jsou (při výšce kulis as 250 cm) jen dolní části kmenů stromů a ne celé titěrné stromy, do detailu provedené, jak často chybně se maluje! Malba budiž silně konturována, jednoduše stínovaná, beze všech zbytečných detailů, neboť musí působiti i při malé scéně na vzdálenost několika metrů. Podobně buďtež provedeny i jednotlivé stromy, volně umístěné, jichž počet ovšem se řídí podle velikosti a hloubky jeviště. Pro zcela malé jeviště možno je udělati zcela z lepenky, vzadu latí vyztužené, pro větší z latí a ořezaných prkének, plátnem potažených. Ale nedoporučuji naprosto, jak bohužel dnes velmi často se dělá, upevňovati tyto stromy do nějakých žlábků ve stropě. Je to neúčelné, překáží volnému umístění a osvětlení shora! Jedině správné je, jak jsem naznačil vpravo na obr. C: vzadu šikmou latí, s dolní vodorovnou a svislou trojúhelník tvořící, dvěma panty otáčivě spojití s laťovou konstrukcí stromu, bychom jej pak na plocho složití mohli a na jevišti rozložený vrtáčky do podlahy upevniti. Aby se strany nebylo konstrukci tuto viděti, možno přehoditi ji kusem starého plátna, pomalovaného stejně jako zpředu strom.

(Pokračování)

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Hry o Tylovi. Rich. Havelka (úř. měst. pojišť. praž.), „Komediant“. Tři akty ze života J. K. Tyla. Vyšlo nákl. Fr. Švejdy v Libni (Div. Sb. sv. 345 za Kč 6.—). Doporuč. Maticí Div. a ÚMDOČ. Provoz. pr. „Máj“, Praha II., Národní 18. *O s o b y:* Tyl (v I. jedn. 34l.), Tylová (39), Rajska

(18), Kaška (32), Kolár (30), Čížek, Manětínská, Jablonský (29), Němcová (22), Havlíček (v II. jedn. 34l., nemocí starší), Veselský měšťan kutnohorský (50l., bodrý), Smetana, kněz ř. premonstrátů (ve III. j. 55l., slepý, milý), Sonnenschein, žid. lichvář, Muth, praž. polic. řed., a sluha Meier (v úřed. unif.,

strážník kutnohorský Janda (50l., mírná komika). Scéna a rekvizity: I. Zákulisí Stögerova div. v Růžové ul. při zahajovacím předst. Svobodovy hry „Škréta, český malíř“ 28. IX. 1842. Herci přestrojují se do kostýmů z l. 1650. Kolár hraje Škréta (vedle úborů z pol. XIX. st. třeba tedy i součástí oděvu ze stol. XVII.); II. chudý pokojík v Kutné Hoře 1855; III. úmrtní světnice Tylova v Plzni 11.VII. 1856 (zástěna s postelí, lenoška). Obsah: Radost z prvního představení v samostatném českém divadle kalena je zlovůl policejního ředitele Němce, jehož nařízení přednostního práva německého textu napsu sice komicky je vyhověno,

zákazu proslovu však obejítí nelze. První ženská básnička Němcová se tu setkává s Tylem. V Hoře dá žid Sonnenschein zavřítí pro nezaplacení Tylovy směnky Rajskou do vězení, Veselskému však podaří se sehnati potřebnou částku a Rajskou osvoboditi — z bytu strážníka Jandy. Zvěst ta svede na chvíli i zájem o divadlo. Setkání nemocného Tyla s neméně vážně choravícím Havlíčkem po návratu z Brixenu je zde ovšem anachronismem. V Plzni Tyl umírá v přítomnosti Smetany a po dojemné shodě obou sester. Melodrama t. h. u d b a na konci. Cena hry tkví v pietě, s jakou je psána, a snaze po hist. pravdě. -dv-

Ú. M. D. O. Č.

Otázka pojištění ochotníků a majetku spolku je opět předmětem jednání výkonného výboru. Není to věc nová, ale nikdy nebylo dosti chuti řešiti ji skutečně. Poukazovalo se na to, že na př. případy úrazu ochotníka při představení jsou velmi řídké. V poslední době — jak i ze zpráv novinářských je známo — stala se řada takových úrazů a jeden je předmětem soudního řízení, dosud neukončeného. Poškozený žádá na ochot. spolku 20.000 Kč náhrady a podle dosavadních informací soud je při žalobci. Z těchto důvodů uvažuje ústředí vážně o pojištění našich členů a podařilo se mu získati pojišťovnu, která za nepatrný poplatek roční (2 Kč) pojistí jednotlivce na 10.000 Kč a mimo to pojistí — bez dalšího poplatku — zároveň majetek spolku proti škodám. Výsledek tohoto jednání bude sdělen členstvu. h—

Výroční shromáždění ÚMDOČ. konáno dne 21. března za účasti 35 deleg. 24 okrsků. Jako host přít. zást. ÚJDDO. p. Folta a ÚSOD. p. Novák z Vrůtek. Posmrtná vzpomínka věnována zvěčn. činovníkům, načež po hladce provedených spol. formalitách a zprávách o přípravách k letošním oslavám Tylovým i ústředí a akcích zahraničních uctil předs. star. Dr. Herman stručnými, ale obsažnými a vřelými slovy památku Tylova a vytýčil vztah čl. ochotnictva k jeho myšlence národní a lidovévychovné. Schválena resoluce Šmahova okrsku v Táboře stran přetěžování ochotn. dávkami, kterážto resoluce s doplňky zaslána bude minist., kruhům posl. i okr. spr. polit. Na Slovensku vybírá se dávka i z předst. bez hudby až s 2 Kč přírážkou na vstupenku pro soc. účely. Žádati lze však jen zmínění praxe, ježto zákon dávk. za úř. výkony zdaňuje každý podnik při vstupném. Zpráva o Sboru pro post.

Tylova domu v Praze doplněna radostným sdělením o velkodušném daru tov. bratří Bartošů z Nov. Města n. Met. Kč 10.000. Do rezervního fondu přikázáno Kč 2000 s možností jich použití na sjezd. Člen. přísp. na r. 1927 stanoven 1 Kč ročně z člena, nejméně Kč 30— + Kč 10— na tisk. fond a Kč 3— pošt. Stran časopisu vysloven požadavek zavedení stálé rubr. repertoírové, vhodné pro lid. divadla, zvláště novinek, a otisk. snímků prvotřídních předst. ochotn. Rozšíření rozsahu i obsahu listu podmiňuje ovšem zvýšení počtu předplatitelů aspoň o jednoho ze $\frac{2}{3}$ org. spolků, jež mají tyto spolky získati. Volby proved. aklamací: star. zvolen opět Dr. Herman, I. nám. K. Zahradník (Prostějov, Morava), II. nám. F. Mareš, inž. (Plzeň), ústř. taj. R. Weinert, kult. ref. V. Štein-Táborský, inž., jedn. L. Felber, pokl. J. Jošt, arch. V. Sommer, inž., čl. výb. Fr. Kšír (Č. Třebová), G. Hofman (Hořice), J. Mitlöhner (Pardubice), P. Hněvkovský (Žebrák), V. J. Hrdlička (Most), M. Lederer (Jaroměř), A. Maněna (Louny), K. Dvořák (Brno, Morava), V. Figar a Jos. Štastný (Praha), revis. J. M. Svoboda (Kostelec n. Lab.), Dr. Kroupa (Tábor), K. Dvořák (Praha), náhr. J. Parkán, V. Slabý, F. Kracmannová a A. Turečková. Na okrsky, letos nezastoupené ve výboru, bude pamatováno při volbách příštích. Ve volných návrzích žádáno zavedení pojištění ochotn., domáhání se slevy jízdného na sjezd, závazné pořádání rež. kursů a zkoušek a utvoř. klubů režis. Námitky proti celostát. soutěži po stránce formální vyvráceny poukazem na francouzský vzor a technickou neproveditelnost soutěží souborů spolkových místo okrskových, po stránce volby všestranně vyhovujících her

upozorněno na značné potíže, s tím spojené, zvláště jich nedostatku.

Z ústředí. Výkonný výbor 20. března za účasti všech venkov. deleg. (kromě omluvivšího se Ferd. Meirera z Plzně) a pražsk. členů projednal návrhy pro valné shrom. a seřazení kandid. listina. Přijato 75 nových spolků. Čtena řada dopisů, m. j. z Hodonína (přípr. práce pro založ. okrsku), Třebíče (obednávk. serie diapos. k předn. o Tylovi a filmu; valná hr. okrsku 14. března), z Brna (příhláška Želensk. okrsku k soutěži), Prostějova (totéž u okrsku Mahenova; účast na v. sch. okrsku Loštického; v. sch. vlastní 14. března, deleg. na valné shr. ÚMDOČ. prof. Jeřábek a Axman), z Hořovic (v. sch. Jungm. okrsku 7. března zvolila předs. P. Hněvkovského, poštm., místopř. MgPh. Jos. Schallera, jedn. Ad. Řízičku, of. berní spr., pokl. Ad. Truksu, řed. Invalidobia), z Čes. Třebové (volby: předs. Fr. Kšíř, který slaví letos 50 let ochotn. činnosti, jedn. Joža Tesař, pokl. Jul. Andres), ze Semil (v. sch. okrsku 11. dubna, deleg. R. Weinert), z Hořic (kand. do výb. G. Hofman), z Příbramě (žádost za svolání prac. schůze a vyslání deleg. odložena na II. semestr 1926), z Ústí n./L. (Ruthův o. upustil od okrsk. soutěže, ježto se přihlásily pouze tři spolky; do výk. výb. navržen Jos. Paštika — Nové Verneřice), z Klatov (v. sch. Turnovsk. o. 14. března, deleg. Tenk z Plzně; předs. zvolen Jos. Zyka, místopř. F. Váňa, taj. J. Škarda, pokl. Jos. Říha, rež. H. Klas a Arn. Schleisner), z Kutné Hory (ozn. cyklu Tyl. her; návrh zájezdu Pražanů k položí. zákl. kamene Tylova divadla), z Náchoda (do výk. výb. navržen M. Lederer z Jaroměře; ochotn. hlídka v listě „Naše menšiny“ [red. J. M. Vlček]; volby Jirásk. o.: předs. MgPh. R. Boes, místopř. Max Lederer, jedn. Boh. Woegrat, pokl. J. Jizba), z Jičína (Vojanův o. nezúčastní se celost. soutěže), z Plzně (v. sch. II. Tylova o. 21. února; řečníci k Tyl. osl.: E. Mareš, K. Škába, Alex Nováček, Jos. Rous, K. Tenk, Rud. Andrée a Ant. Hlas za součin. přednášk. odb. Osv. svazu; volby: star. A. Nováček, rev. st. dr.; I. místostar. prof. K. Škába; II. místostar. Em. Fiala. úř. st. dr., taj. St. Bořík, pokl. K. Tenk, okrsk. rež. inž. E. Mareš [del. do ústř.], obv. rež. R. Andrée a K. Zyka; soutěží 4 jedn.; Spol. Tylova domu kupuje býv. něm. div.); z Pardubice (deleg. do ústř. Jul. Mitlöhner; soutěží 4 sp.), z Tábora (deleg. do ústř. dr. Kroupa; výkazy činnosti za 1925 z 90 spolků zaslalo 86; soutěží 5 sp.), z Jihlavy (utvořen okrsek Hany Kvapilové), z Kolína (utvořen o. Karla Legra a sdružuje 14 jednot), z Kyjova, Boskovic (zřízení okrsků), Loštic (o. hlásí se k soutěži; navrhuje její provedení na 2 místech: v Praze a na Moravě [v Brně] z důvodů finančních;

volby: předs. M. Hynšt, poštm.; místopř. K. Vaněk, jedn. Ad. Lang, želez. úř., rež. F. Perutka, předn. st. Litovel, pokl. O. Straka, uč., Mohelnice, knih. J. Hustý, uč., Pavlov) a z Mostu (deleg. do ústř. V. J. Hrdlička). Stanovy ústředí schváleny výnosem z. s. p. z 22. ledna 1926 č. 204 68/2A 2266/3. Výkazů činnosti došlo od 801 spolku. (Dokončení)

Z okrsků venkovských. Ruthův okrsek v Ústí n./L. na schůzi 17. ledna jednal m. j. o Tylových oslavách, Věstníku okrsk., do jehož red. kruhu přeje si vyslati zástupce, o stavu pokladny a celostátní soutěži. Valná schůze stanovena na 21. února v Teplících. — Jiráskův okrsek v Náchodě konal valnou schůzi 17. ledna v novém div. v Červeném Kostelci s dopol. referátem Maxe Lederera o programu och. činnosti v nastávajícím roce a odpol. přednáškami režiséra městského div. Král. Vinohrad Jana Bora „O dnešním div. umění“ se 120 světél. obrazy jevišť, scenerií ital., něm. a rus. z div. výstav v Curychu, Miláně a Düsseldorfu a spis. a div. kritika Jos. Kodíčka o vztahu herce k moderní literatuře, z nichž zvláště prvá svědčila o uměl. cílevědomosti a naprostém ovládnutí látky. Následovalo předst. Bernsteinovy hry „Izrael“, proved. okrsk. souborem za rež. M. Lederera a výpr. B. Tomkové s pí. Keyzarovou (Červ. Kost.), Boesem (Náchod), Ledererem (Jaroměř) a Tomkem (Č. Kost.) v čelných rolích. — Macháčkův okrsek v Českých Budějovicích ukončil dne 28. března vylučovací soutěž a 11. dubna uspořádal veřejné představení vítězů. — II. Tylovův okrsek v Plzni provedl reorganizaci obvodů a rozšířil jejich počet vzhledem k přílivu nových spolků z 8 na 11.

Z jednot. Klub přátel umění v Prostějově sehrál v podzimním období tyto hry: 27. září 1925 Herrmann-Pohorská „Vdávky Nanynky Kulichovy“ (rež. prof. J. Simon), 28. října 1925 Mahen „Mrtvé moře“, Natanson „Klouček netykavka“ (rež. H. Svozilová); 4. pros. 1925 J. Todorov „Shledání“ (překl. a rež. Gust. Spáčil); 13. pros. 1925 Krupička „Nový majestát“ (J. Simon); na vánoce Fulda „Talisman“ (rež. Spáčil, výpr. vesměs J. Zlámal). Další repert.: „Lesní ženka“, „Bejvávalo“, „Svatba Kresčinského“, „Sestřenka z Varšavy“, „Jaro“. — Och. sp. „Tyl“ v Prostějově: 11. října 1925 „Nezralé ovoce“ z div. Stavovského (rež. Ed. Cetl), 21. října Fauchaise „Mluvíci opice“ (rež. Kv. Zahradníková, Ed. Kohout j. h.), 22. list. Pirandello „Každý má svou pravdu“ (rež. dto), 9. pros. Sarment „Rybář stínů“ s Eduardem Kohoutem j. h. (Si.)

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ
DIVADLO

Ročník IV. (IX.)—V Praze dne 23. dubna 1926. — Sešit 7.

V Praze dne 23. dubna 1926

Klassifikace členů Národního divadla. Dnes, kdy píšeme tyto řádky, je už jisto, že roztržení uměleckého souboru Nár. divadla do pěti tříd schváleno nebude, ale stačí, že bylo uměleckou správou navrženo. Je to čin jistě nepromyšlený a ve svých důsledcích dalekosáhlý. Návrh byl uveřejněn ve „Večeru“ z 6. dubna, pokud jde o soubor činoherní, a třídí takto: I. třída: Vydra, Hübnerová, Dostalová, Sedláčková. Čestně: Dostal. II. tř.: Deyl, Karen, Wiesner, Kohout, Rašilov, Vojta-Jurný, Vojta Novák, Dostal, Steimar, Kronbauerová. Vrchlická, Rýdlová. III. tř.: Želenský, Nový, Jičínský, Roland, Rubík, Tuma, Baldová, Ostrčilová, Nasková, Suchánková, Kratinová, Tesař. IV. tř.: Kolár, Matějovský, Merhaut, Holeková, Engelbertová. V. tř.: Třebovský.

Myslíme, že toto rozřídění (vypadl na př. Váňa) je vůbec nesprávné a že s ním nikdo spokojen být nemůže. Nechceme jednati o jednotlivcích, ale jisto je, že takové nespravedlivé rozvrstvení umělců bude působiti i na širší obecnost divadelní, podkládajíc mu již předem předpojetí vůči umělci, zařazenému do zadnější třídy, byť by jeho výkon předčil všechny výkony kolegů před ním. Také umělecká ambice jednotlivců nemůže být tímto rozřazením úspěšně podnícena a pochopitelný a oprávněný pocit hořkosti vyvolat i mezi jednotlivci větší neb menší propasti, čili učinit dosavadní neutešené poměry ještě horšími, zvláště má-li toto hodnocení být podkladem pro přiděl kvalifikačních přídavek.

Návrh je však zajímavý i po stránce jiné. Mluví totiž neobyčejně jasně o umělecké správě samé. Je jistě nápadné, že správa „první naší scény“ může vykázat jen jediného umělce (Vydru) v I. třídě. Každý by měl, že se pro Nár. divadlo vybírají a mají vybírat jen umělci prvotřídní! Přetahovala-li správa Nár. divadla

Karena, Jurného, Tumu, Baldovou atd. z divadla Vinohradského, předpokládalo se, že usilovala o získání prvotřídních sil. A najednou ve svém návrhu staví jejich kvalitu uměleckou na druhé, ba i na třetí místo! Konečně i ostentativní osamocení Třebovského až v poslední třídě budí trapný dojem. Proč jej správa tedy vůbec přijímala? Mohlo by se mluvit také o podivných přesunech na př. u Dostala a Želenského v diametrálním směru, ale rozbor této otázky by se příliš dotkl zasloužilého a dosud zdatného umělce Želenského, který za své služby, této správě prokázané, sklídl nyní hořkou odměnu.

Ať už návrh zůstane návrhem, který musil býti nahonem odvolán, bude vždycky dokladem dnešních neudržitelných poměrů v Národním divadle a spíše průkazem kvalifikačním dnešního vedení, než vysvědčením umělecké zdatnosti jednotlivých členů.

h—

G a b r i e l H a r t :

SOVĚTSKÝ HAMLET

V srpnu 1922 hrálo v Městském divadle vinohradském několik večerů moskevské Studio. První s Čechovem v čele. Představení tato vryla se hluboko v paměť a zanechala stopy v mladší herecké generaci. Jmenovitě Vinohradským, kteří po odchodu Hilarově prožívali pocity ušlechtilého loveckého psa, připrázeného do hokynářského vozíku, těm byl takový Čechovův Erik pravým zjevením.

Od těch dob uplynuly čtyři roky. Studio vrátilo se do Moskvy, dostalo titul Státní Umělecké Divadlo Druhé, dostalo krásnou budovu na Divadelním náměstí, dostalo subvenci a — kletbu oficiálního uznání. Dnes tápe. Snad je to dočasná krise po dosažení cíle, opití vítězstvím, spokojenost sama s sebou, snad je to nedostatek silné vůdčí osobnosti. Se Stanislavským se ideově rozešli, Wachtangov je mrtev, Čechov churav a, hraje na scéně, nemůže se přirozeně tak věnovat vedení, jak by bylo potřeba. Divadlo je řízeno radou herců a ostatního personálu, representovanou na venek pěti řediteli. To myslím jsou příčiny, které zavinily, že nynější styl divadla je nejednotný a že se prozatím od Erika IV. nedostali výše. Ocitli se v těžké situaci. Rozešli se sice s realismem Stanislavského, ale umělecká poctivost nedovolila jim jít cestami Meiercholda. Tak zmítají se nyní repertoírně i scénicky mezi realismem Stanislavského (Heijermans „Naděje“), lehkou parodií folkloru (Zamjatin „Blecha“) a im- expresionismem scénického podání Hamleta.

Hamletem dobyli oficiálního uznání a Čechov (stejně s ním i Stanislavskij a Meierchold) jmenován „národním umělcem Republiky“. A snad právě tím, čím získali oficiálního uznání, ochuzen byl Šekspír: Tendencí. — „Co nás může dnes zajímati na Hamletu“ ptají se tři režiséři (V. S. Smyšlajev, V. N. Tatarinov, A. N. Čaban), pracující společně na dramaturgické úpravě, a hned odpovídají: „pouze jeho odpor proti podlému králi, shnilému dvoru“. Na jedné straně pravda, proletáři Hamlet s Horaciem, na druhé lež, buržuj, král, dvůr. Do téhle formy Hamleta nacpali, a co se nevešlo a přesahovalo, usekali. Ironií osudu nedostal se tak vůbec na scénu Fortimbras, který je

přec aktivní, pozitivní diktátor bez rozpaků a tedy dnešnímu režimu blízký. Je sice pravda, že proti Fortimbrasu hřeší většina režisérů, více či méně jej škrtajíce, ale k úplnému odstranění, pokud vím, dochází teprve zde. Neprávem, neboť „Fortimbras ist der helle Gegenpol des dunklen Hamlet in diesem Stück, und ohne diese Lichtwirkung würde dieses finstere Bild des grössten Meisters sinnlos, ein fürchterliches Grau in Grau erscheinen“, píše Julius Bab. Vynechání Fortimbrasa je jen nutným důsledkem toho, jak režie pojala postavu Hamleta. Zjednodušila-li Hamleta na formulku třídního boje, je přirozeno, že tento boj nemohl reprezentovat váhající, činu neschopný Hamlet, který by nemohl imponovat hledišti, které prožilo lidské jatky. Bylo tedy nutno předělat Hamleta na aktivního hrdinu. Takto předělaný Hamlet nemá mnoho času k filosofování, je tak nabit energií, že se pustí již ve třetím aktě (po dvorním představení) zuřivě kordem do krále. Tím ovšem musil odpadnout Hamletův výstup při králově modlitbě. Zde měla se modlit místo krále režie: „ó duše spoutaná, jež zápasíš o svobodu, jen zaplétáš se víc“. Takto předělaný Hamlet ovšem nepotřeboval kontrastu Fortimbrasa. A dramaturg kupí zločin na zločin. Polonius ze žvanivého staříka předělán na podlého, úskočného dvořana a nesměl svému synu dát na cestu pár dobrých rad. Král, královna textově omezení, Osvik vypadl. Scéna s duchem vyřešena velmi originelně a působivě. Duch se ani opticky ani hlasově neobjeví. Scéna řešena je tak, že Hamlet po šíleném bloudění po hradbách za neviditelným přeludem stane a opakuje si slova, která k němu duch, ostatními (i diváky) neviděn a neslyšen, pronášel.

(Dokončení)

NOVÁ EPOCHA NÁRODNÍHO DIVADLA

Je to už skorem jisté, že naše Národní divadlo pomalu, ale organicky připravuje se k určitým, dalekosáhlým změnám významu historického. A je to podivné, že tato atmosféra vše zneklidňující nalézá výhodné prostředí v době, jež umělecky znamená pro naše Národní divadlo — mluvě o činohře — určitou stagnaci. Jsme v plném proudu saisony, ale kromě dvou, tří novinek, k omrzení již naslibovaných dříve, nemá nikdo pocitu plného, sytého a sensitivního uměleckého vyžití našeho činoherního repertoaru. V rozjásaném dubnu přišla skvostná, ale podmračná Racinova „Faidra“, ustupující obnovenému Šrámkovu „Létu“, a kromě dvou novinek běžného typu máme se spokojiti s restaurací Shakespearovy „Jak se vám líbí“, před třemi roky vypraveného, a když už je doba renovace, předělávají se i jiné hry dřívějšího repertoaru. To jsou doby nedosti uspokojivé a pružné, či dokonce umělecky činorodé, a nebýti mršky Vinohradského divadla, jež s něčím novým si přispíší, bylo by naše divadelnictví o nejednu možnost chudší. A celé toulavé hledání odráží

se pochopitelně i v ensemblu, jehož umělecké jednotky nejsou s to prokousati se novými zažitky, propáliti se novou tvůrčí bolestí a odehrávají různé role, jež nejsou schopny připravit jim radost z nové, živé a silné práce.

A v tomto neuspořádaném stavu uvažuje se na kompetentních místech o změnách, jež mají v podstatě zpřevrátiti celý dosavadní umělecký i hospodářský systém divadla. Je to rozdělení činohry a opery, osamostatnění prvé ve Stavovském divadle a definitivní práce druhé v Národním divadle. Odůvodňuje se toto rozhodnutí tím, že dosavadní deficit prvé naší scény jako celku je vlastně deficitem opery, neboť činohra je tělesem ryze soběstačným. Hledá se tedy odpomoc tím, že obě umělecké složky se osamostatní (?) Našel se pouze podklad k uskutečnění starších již zájmů, v jichž okruh ovšem také náležejí nepřijemnosti, vznikající vzájemným překážením, ale také vnitřní potřeba činohry, jež dosáhnout samostatnosti je postavena před novým vývojem. A s vývojem jde úsilí o moc. K tomu,

zdá se, že spěje dnešní celá přestavba soustavy, ať má otázka ta spojitost s rozdělením divadel, či s rozdělením uměleckého tělesa do kvalifikačních tabulek. Je dobře říci si upřímně vše, co vyplývá ať zřejmě či zastřené z jednotlivých akcí v Národ. divadle, ale bylo by krásné, kdyby v každém případě neutrpěla tím umě-

lecká intenzita souboru jako celku. Je již čas, aby nastala konsolidace, aby odpadly ukvapené a snad i nepředložené kombinace s přesuny v ensemblu, neboť i nejlepší úmysly mohou praxí znamenati další jitrání místo klidu, který jedině je nejlepším prostředkem k hojení bolestí.

Em. Janský

N. Melniková-Papoušková:

RÁZ FRANCOUZSKÉHO DIVADLA

(Dokončení)

Tak se rozškatulkoval nejen obsah úlohy, ale i její charakter; odtud ona celá pokolení tragédů, komiků, „dramatických“ a „lyrických naivek“, stařen a šlechtých otců. Je to něco velmi blízkého maskám italských komedií. Všechno to zavání scholastikou a kulisovým prachem a působí na nás okouzlejícím dojmem starobylosti, když se to provádí vědomě, t. j. když se podává museální inscenace. Může to býti i širší — divadlo nemusí být skutečnou renovací, stačí vzít třeba jen ducha doby a už tím vzniká zvláštní žánr. Opakuji však, že to musí být vědomé, neboť jen uvědomělým upotřebením se může ten či onen živel stát uměním. Něco jiného je, když se takový způsob užívá ze zvyku, v důsledku ustrnutí rutiny. To jsme mohli stále pozorovat, až na malé výjimky, skoro ve všech francouzských divadlech. Vznikly dvě školy, úplně klasická, t. j. Corneille, Racine, Molière, jejich vrstevníci, pokračovatelé a epigoni, a salonně-konversační, které není vidět konec. Kdežto první, zvláště při oněch třech

hlavních jménech, bývá možno, ba i příjemno vidět, neboť tu lze pozorovat ideálně zachovaný žánr, vytvořený kdysi citem i rozumem, druhá je odpuzující a přímo odporná svou bezmyšlenkovitostí a nesrdečností věčně se opiččího opakování. Viděla jsem, jak mechanicky a až do drobností podobně prováděli tragické a lyrické pasáže v krejcarovém divadélku v Rue de la Gaité a v Comédii. To už není divadlo, ale jakési panoptikum, to nejsou herci, ale mrtvolý nebo voskoví panáci! Ne-
ní v tom život a tudíž ani tvoření, a bez tvoření

NÁRODNÍ DIVADLO V PRAZE: ALEX. ARNOUX
„HUON Z BORDEAUX“

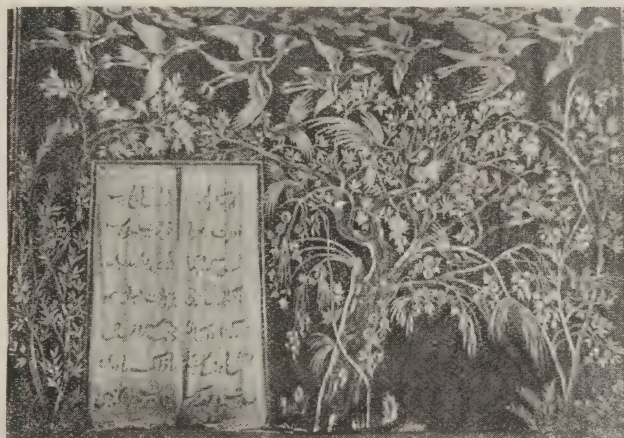
Hrdinská epopeje o 9 obrazech

Přel. Jindř. Hořejší

Scéna II. z IX. obrazu: V paláci císaře Karla Velikého
(Auberon — Jarm. Kronbauerová)

není umění. Ale již na začátku jsem se zmínila, že ve Francii a zejména v Paříži se staly hrdinné novotářské pokusy. Po Antoinovi a jeho divadle nastalo dlouhé mlčení, pak přišlo milé a svěží divadlo Du vieux Colombier, které bylo loni zavřeno z té prosté příčiny, že jeho majitel už neměl ani morálních ani materiálních sil k boji se lhostejností obecnstva. Může-li srovnání něco vysvětlit, pak lze říci, že žánr Colombier odpovídá moskevskému Uměleckému divadlu z doby inscenací Čechova a Ibsena, jenže je tu víc romantiky a víc je zdůrazněna individualita herce; táž intimita, úsilí o realismus, detaily, púltony a inteligentní repertoire. Jeho místnosti byly na čas pronajaty kinematografu a nyní bylo v nich zase otevřeno divadlo mladých spisovatelů, kteří chtí ukázat obecnstvu své věci, nepřijaté na žádné z renomovaných scén.

Budiž podotknuto, že na mladších divadlech, jako je na příklad Atelier a Studio des Champs Elysées, je patrný silný vliv Ruska, u prvního Tajrova a jeho Komorního divadla se silnou tendencí ke clownství, s prostou trojrozměrnou dekorací, u druhého spíše studií moskevského Uměleckého divadla s celou jejich různotvárností. Modernější je ovšem Atelier, umělečtější Studio. Viděla jsem v něm dvě naprosto různé inscenace — psychologicky-symbolistickou „Mayu“ a dobrého „Knocka“, postaveného na čisté směšnosti; pro obě tyto hry divadlo našlo odpovídající, navzájem si nepodobné formy. Kdežto „Maya“ se hrála ve stálých, sotva naznačených dekoracích, kde měly převahu závěsy a hra herců přes všechnu vábnost byla jaksi ne z tohoto světa, průzračná, „Knock“ se dával v úmyslně dvourozměrných, hyperbolických dekoracích, které samy o sobě vzbuzovaly smích (automobil upřílišněně archaické formy, stojící na místě, jezdící a houpající se hory), a do toho zcela zapadali herci, parodující krajně reálně, zdravý smysl stojí při tom na tak ostré hraně, že se nepozná, děje-li se to schválně či vážně. Co udivuje v Studiu, je zvláště hra; zde je patrné, že dobrá stará francouzská tradice, která upadla a zestárla na hlavních scénách, našla zde, díky uměleckému vkusu a taktu, formu, odpovídající dnešku. V plné platnosti je tu zachován, ba ještě více rozvinut kult hlasu a gesta, ale místo bezvýrazné patrony je tu vždy svěží prožití a děj. Hlavní herec, Knock, který vede celý kus, dokázal to nej-

ARNOUXŮV „HUON Z BORDEAUX“ NA SCÉNĚ NÁRODNÍ

Režie: K. Dostal Hudba: Alex Tausman

Výprava: A. Andrejev

Dekorace IV. obr.: Emirovy zahrady

skvělejším způsobem. Souber naprosto není špatný; řada masek jest důmyslně sestavena a všechny postavy se řídí obecným smyslem.

Poněkud stranou stojí také už zavřené divadlo Bériza. Neviděla jsem žádné z jeho her a mohu soudit jen podle maket a náčrtů, které byly vystaveny na výstavě dekorativních umění. Všechno, co bylo vystaveno, je nesporně stokrát modernější a umělečtější, než na příklad dekorace Odéonu a v všech oficiálních divadel kůbec. Zde jsem po prvé uviděla na francouzské scéně byt nesmělé pokusy o kubismus (pohostinskou vystupující balet nepadá ovšem na váhu), rozdělení scény na plochy nestejně výše, konstrukce, slovem všechno to, co už si proklestilo cestu v Rusku a zčásti také v Německu.

Zastavila jsem se u neoficiálních, netradičních divadel podrobněji než u oficiálních, protože mezi touto mládeží není šedivé jednotvárnosti starců, každý zde dělá po svém a za druhé každý jejich pokus je tak odvážný a spojený s takovými oběťmi, že zasluhuje velké pozornosti. Myslím, že jsem jednala správně, když jsem rozdělila francouzské divadlo na tyto dvě nestejně části. Jen tak bylo možno vyčerpat v krátkém článku jeho ráz. Avšak přes tuto překvapující nestejnost jsou to přece jen dvě poloviny jednoho celku a existuje něco, co je spojuje v jedno — herec. Ani v divadelně nejpokrokovější zemi není kult herce tak vyvinut, jako ve Francii; za naprostého úpadku starého divadla jedině on je drží nad vodou, při narození nového divadla on je první, který do něho odvážně vnáší nové formy, vytvářeje je při tom v obecném duchu a tradici národa. I ve šmíraření mívá Francouz záblesky pravého tvoření a talentu.

OZVĚNA HLASŮ DENNÍCH LISTŮ

O „HUONŮ Z BORDEAUX“ A „DĚTINNÝCH MILENCÍCH“

Při hrdinské feerii Arnouxově „Huon z Bordeaux“* bylo zvláště „Českým Slovem“ vděčně vzpomenu Tylova „Strakonického dudáka“, o němž bylo také hned poznamenáno, že je lepší, bohatěji a hlouběji pojat, i když se nehraje v žádném pařížském divadle, a vzpomenu i mnohými na Zeyerovy pohádky. Taková vzpomínka je milá, bohužel má cenu jen teoretickou, praktickou by měla, kdyby si na ně vzpomnělo ředitelství divadla a vzpomínka „Českého Slova“ těší tím více, protože jeho „Večerník“ mrzutě zavrčel, co že si vzpomínáme oslavovat letošní rok, sedm desátý rok Tylova úmrtí. Nuže, tato pohádka, jejíž sujet je převzat ze starofrancouzské epické básně, plna dobrodružství a milé fantasie, začíná velmi hrozivě prvním obrazem odsouzení Huona za zabítí Karlota, syna Karla Velikého, který na zakročení svých mění rozsudek v trest, že Huon musí vniknout do paláce babylonského emira, zpoličkovati jednoho z jeho lidí, zlíbat jeho dceru Esclarmondu a přinést 4 zuby a několik vousů emirových Karlu Velikému. Proveď svůj úkol pomocí Auberona, získá odpuštění císařovo a mimo to získá i krásné pohanky Esclarmondy nejen pro víru křesťanskou, ale i za manželku. Všechno je vyplněno krásným básnickým slovem, milou, slunnou náladou, katolickým romantismem, hrdinstvím čisté lásky, pohanstvím i nadšenou vírou křižáků v Krista, a sladěno v harmonickou linii slov, barev, světla a tónů. Dostalova režie, hodné revuální, dodala hře mnoho půvabu a sladkého kouzla a výprava Andrejevova krásu barev a kostymů. České Slovo píše, že fran-

* Alexandre Arnoux „Huon z Bordeaux“, hrdinská feerie o 9 obr. Přel. J. Hořejší, rež. K. Dostała, hudba Al. Tausmana, výpr. A. Andrejeva. Po prvé v Nár. div. 2. března.

GAUDISE, EMIR BABY-
LONSKÝ
(Jarosl. Vojta-Jurný)

HUON,
VÉVODA Z BORDEAUX
(Bedř. Karen)

Alex. Arnoux:
HUON Z BORDEAUX
Nár. div. v Praze

GÉRIAUME, BORDEAU-
XAN
(Sáša Rašilov)

couzské duše mohou se některými místy hluboce vzejmout, ale v českých kusech se někdy takové dojemnosti přijímají s nedůvěrou, není-li za nimi celé mohutné, ryzí dramatické dílo; provedení vytýká, že nebylo připravováno jako celek, jednotně pojatý. Právo Lidu dílo toto velmi chválí, uvádějíc, že je to dílo sice útlé a nevýbojné, ale plné vroucí fantasmie tvůrčí, mocné a vznošené síly básnické i melodicky zlidštěné, osudové velikosti a kladného heroismu životního. Čsl. Rep. zase píše, že hra je psána téměř výhradně pro Francouze, je v ní však dosti poesie, která se i na našem jevišti mohla více uplatnit, než se uplatnila, vytýká umístění sboru siren v orchestru a píše, že ten, kdo to vymyslel, měl sedět za trest v první řadě parteru. V enkov spatřuje ve hře „Zloděje bagdadského“ a celkem ji odmítá. Tribuna vzpomíná na „Švandu dudáka“ a ptá se, proč chodíme do Babylonu přes Paříž a ne přes Strakonice a oceňuje hru jako práci velké umělecké kultury, účinně po stránce dekorativní, ale bez spontánního proudu. Národní Osvobození vzpomíná na Zeyera, jak by asi pochodil, kdyby byl zadal Nár. div. hru o rytíři Huonovi a vytýká, že naše pozornost k cizí produkci není vyváжена zájmem o domácí úrodu ve správném poměru a ptá se, kolik musilo být ušetřeno na českých hrách, aby mohl být Huon vypraven. Ale dílem není nadšeno. Chválí však provedení herecké i sl. Čekanovou, jejíž pozvání pro úlohu Esclarmondy pokládá za šťastné a jejíž výkon nazývá přirozeným, graciosným a příkladným, kdežto Česk. Republika píše, že sl. Čekanova vybavila Esclarmondu jakousi břichomluveckou mimikou, vzavši jí všechnu poesii a lidskost a České Slovo píše proti podobným pokusům, aby bohaté slečny z pouhé náklonnosti hrály divadlo, ubírajíce tak příležitosti profesionálním herečkám. Což je pravda a Nár. div. by sotva dovedlo vysvětliti a odůvodniti toto vystoupení, když je dosti absolventek státní konservatoře, které čekají na místo.

Crommelynckovi „Dětinští milenci“* dokazují velmi závažně, jak někdy je těžko rozhodovati o básnickově díle z divadelního provedení. Tato nerozhodnost je patrna tentokrát u mnohých kritických hlasů, které vesměs odmítají Crommelynckovu hru. A právem. Vane z ní taková neutěšenost, taková nemohoucnost, zoufalá resignace, nikde ani závan odporu, síly a chuti k zápasu, poddávání se zlému fatu, až je z toho úzko. Láska jako nejživelnější smysl je tu objevena u dozrávajících dětí jako vraždící pohlaví, u dospělých jako nesplnitelná touha a u starých, vyžilých jako bolestná nemožnost. A výsledek všeho: trapný pocit a znechucení. České Slovo píše, že lehnou na duši jako mūra dusivou tíhou, vnucují pocit

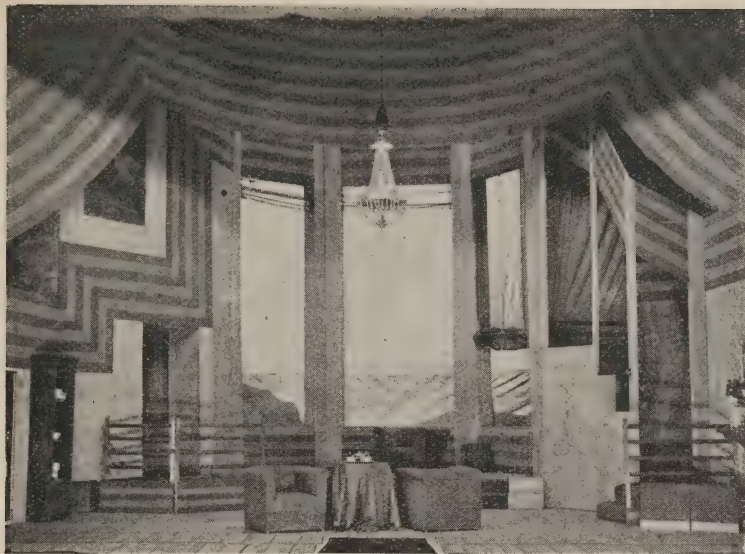
* F. Crommelynck „Dětinští milenci“, kom. o 3 jedn. Přel. Jindř. Hořejší. Rež. dra M. Svobody j. h., výpr. V. Hofmana. Po prvé ve Stav. divadle 9. března.

AUBERON, KRÁL SKŘÍTKŮ
(*Jarmila Kronbauerová*)
z Arnouxova „Huona“ v Národním

dlouho, až se mu objeví bez lícidel jako zubožená stařena. V e n k o v píše, že autorovi se jeví láska jako ničivá síla, v celé hře není jiného zájmu než erotického, a že autor takto obnovitelem evropské dramatiky nebude. N á r. L i s t y také píše, že autor tu nedosáhl oné prosté, velkolepé linie, brutální a masité abstraktnosti, jež učinila z jeho „Velkolepého paroháče“ jedno z nejvýznačnějších děl soudobého evropského dramatu, uznává však jeho význam v tom, že vrátil lyrismu dramatu jeho dramatickou funkcionalitu. P r á v o L i d u píše o zklamání tak úplném a všestranném, jakého jsme nezažili již dlouho. — Pokud se týká provedení a režie, nutno konstatovati, že nebylo jednotné, ale nutno uznat úsilí pohostinského režiséra o jednotný výraz, jenž patrně byl rozlomen umíněností jednotlivců. Č e s k é S l o v o uvádí, že úprava hry obmezila se na jakési vladění hereckých výkonů a nesnažila se příliš o dramatictější rozčlenění postupu. Z hereckých výkonů nejvýše cení p. Vydrů jako obsahem nejbohatší, pí Dostalovou, jež nasadila cizince věrnou loutkovou, emailovitou masku, pí Vrchlickou, jež při vši dětské prostotě je příliš rozumná, pí Hübnerovou, pí Baldovou, jež měla nejlepší roli, hosta p. Škrdlanta, jemuž schází duch a povaha, p. Kohoutovi vytýká nedostatek vášnivého dechu a smyslného rozechvění, pí Engelbertová dobře udělala triviální holku a sl. Holeková příliš stlačila svou roli. Poukazuje na závady překladu. Tento naopak N á r. L i s t y velmi chválí, zvláště jeho smysl pro styl básníkův a pro dramatickou životnost slova. Pojetí Vydrovo neuznává ve hře za místné, protože přesunuje těžiště hry do naturalismu, rovněž sl. Holekové, p. Škrdlant neprojevil mnoho herecké osobitosti, nejlepší postavou byla pí Baldová. T r i b u n a režii podceňuje, přijímá výkon Vydrův a pí Baldové jako vynikající, p. Škrdlant se celkem neosvědčil, p. Vrchlická již vyrostla z dětských střevíčků, p. Kohout je stereotypní. V e n k o v nazývá výkon Vydrův jedinečným hereckým umem, velmi chválí pí Baldovou, Engelbertovou, Vrchlickou. N á r. P o l i t i k a poznamenává, že některé úlohy nebyly vhodně obsazeny. Č s l. R e p. přičítá herecké nedostatky režiséru, poukazuje na nevhodnost trag. patosu, nevhodnost partnera pí Vrchlické i nevhodnost Vydrova naturalismu. P r á v o L i d u neprávem píše, že režisér Crommelynckovu hru zabil, a ještě neprávem tvrdí, že režisér má na svědomí trapné kuriozní, hypertroficky fyziologickou studii Vydrovu. Ale o výpravě píše, že zachytila pravý ton. Ke konci otázky, kdo vlastně tuto hru doporučil a kdo ji přijal? Poradní sbor? Proč ji tedy jeho členové odsuzují? A když ji poradní sbor nepřijal, k čemu tedy je? Jen pro české autory? A proč je k těm tak přísný? I z uměl. časop. periodických na př. Z v o n mluví o nastud. hry jako zbytečnosti. hřísném luxu a lituje promarněného večera, v němž i taková pí Hübnerová, Dostalová a Vrchlická dávaly všechno své umění odporně papírovým rolím.

J. P.

Fernand Crommelynck:

DĚTINNÍ MILENCI

(Les amants puérils)

Komédie o 3 dějích

Stav. divadlo

v Praze

Režie:

Milan Svoboda j. h.

Výprava:

Vlastimil Hofman

Scéna I. a III. jednání

SVÁTKY ČESKÉHO HERECTVA

Noremní dny velkonoční jsou jedinou dobou, kdy se naše herectvo schází v Praze, aby si pohovořilo o svých věcech. 1. dubna konala se valná schůze Organizace čl. herectva a 2. dubna valná schůze „Ústřední jednoty čes. herectva“, obě v Městfanské besedě — a obě tentokrát slavnostnějším způsobem, protože se připojily zvláštní vzpomínkou k letošním oslavám J. K. Tyla. Ve schůzi Organizace promluvil o Tylovi mistr Želenský, v Ústřední jednotě prof. dr. Hýsek. Oba přinesli mnoho nového z působení Tylova a jeho kritiky. Organizace herectva i dalším obsahem schůze ukázala, že hájí stavovské zájmy a že si všímá nejdůležitějších otázek divadelních. Mluvílo se zase o div. zákonu a o pojištění. Ústř. jednota oslavovala letos svých 40 let. Hlavním jejím

cílem je podpora strádajících herců, tedy otázka nejbolestnější jak skutečností tohoto strádání, tak i možností jeho překonávání. Na této schůzi bylo slyšeti mnoho žalob, jež stíraly slavnostní ráz schůze, ale v jednom měly obě korporace pravdu: nepřítomnost členů uměl. souborů velkých divadel pražských byla až příliš nápadná. Je tu nadbytek povýšenosti, nebo nedostatek zájmu o stavovské věci? Je tu tolik jistoty vlastního dobrého bytí? Nikdo nemůže dnes vědět, nebude-li potřebovat pomoci té neb oné korporace zítra, a ví-li tak jistě, že nikoli, což nechápe své povinnosti pomáhati těm, kteří nejsou tak šťastní? — Zdá se, že je větší nadbytek citění socialistického, než v pravdě sociálního. Nejen u div. umělců — taky jinde! h—

D I V A D E L N Í K A L E N D Á Ř

D U B E N

2. 1846, tedy před 80 lety uzavřel J. K. Tyl, ustanovený dramaturgem českých her, s ředitelem J. Hoffmannem smlouvu o provozování českých her ve Stavovském divadle, na něž zemský výbor poskytl subvenci 400 zlatých. Téhož dne hráno bylo

„TAKOŘKA“

(*Míla Holeková*)
v Crommelynekových „Dětiných
milencích“ na scéně Stavovské

14. 1911 zemř. v Plzni vynik. člen měst. divadla Ant. F. Betka ve věku 67 let.

23. 1616, tedy před 310 lety zemř. ve Stratfordě nad Avonou v Anglii největší dramatický básník William Shakespeare, jehož dílo dodnes nejen skvěle reprezentuje dramatickou literaturu anglickou, nýbrž jest významným mezníkem světové literatury vůbec. Shakespeare uveden v Praze po prvé r. 1777 a to v německém překladu. Zájem o Shakespeara i v řadách českého publika vynutil si český překlad „Macbetha“, pořízený z němčiny Thámem r. 1786. Nato překládán Shakespeare J. J. Kolárem, Čejkou, Malým, Čelakovským, nověji Sládkem a Klášterským a posléze Ant. Fenclem a Ot. Fischerem, takže překlad všech 37 dramat Shakespeareových je úplný a vzorný. Z básní přeložena „Venuše a Adonis“ Jar. Vrchlickým a nejnověji (r. 1923) předložen české veřejnosti zdařilý a záslužný překlad slavných Shakespeareových sonetů Ant. Klášterským. Shakespeare nar. v Stratfordě 23. dubna 1564.

26. 1841, před 85 lety nar. se v Praze vynikající básník český Julius Zeyer, romanopisec a dramatik. (Viz div. kalendář „Leden“ tohoto roč.)

Ši—

naposled v divadle v Růžové ulici (založeném 1842 řed. Stögrem), v němž hráno česky pod vedením Tylovým a Kolárovým. O rok později přeměněno v zastavárnu.

6.—9. 1906 hostilo Národní divadlo v Praze po prvé proslulé moskevské Umělecké divadlo. Výpravu vedl VI. Němirovič-Dančenko a Stanislavskij. Po úspěchu v Berlíně získalo „Umělecké divadlo“ moskevských zaslouženého uznání i v Praze a to hrami „Car Feodor Ivanovič“, „Strýček Váňa“ a „Na dně“. Ve Vídni dočkalo se Umělecké divadlo naprostého odmítnutí.

12. 1911 zemř. ve Lvově býv. člen pražsk. Národ. divadla tenorista Władysław Florjanski.

14. 1851, před 75 lety bylo zahájeno upisování a sbírání příspěvků pro postavení českého Národního divadla v Praze. Oznámení této akce bylo uveřejněno v „Pražských Novinách“ a ve třech německých pražských listech. Na venkově ujal se propagandy nejhorlivěji Havlíčkův „Slovan“.

D R O B N O S T I

Noví ředitelé větších divadel. Tak se to najednou všechno mění na vedoucích místech mimopražských i pražských divadel! V Mor. Ostravě po těžké krizi rozhodli se povolati k řízení svého divadla rež. Ná-

rod. divadla Miloše Nového, v Městském divadle v Plzni skončila Jeřábková éra a bude tam zase řed. K. Veverka, Košice získaly mladého ředitele venkovské společnosti O. Alferiho. Také v pražských

předměstských divadlech připravují se změny. Smíchovská Aréna po tolika letech změnila majitele. Náležela rodině Švandově, ale ani nyní nepřechází úplně z jejího okruhu. Získala ji sestra pí Švandové Anna Fenclová, jež ve svém manželu řed. Fenclovi má podnikavého odborníka. Pištěkova aréna byla pronajata subretě pí Křečkové a dosavadní její nájemce p. řed. Lacina ujme se prý holešovické Uranie, jejíž ředitel Kubík věnuje se pouze Tylovu nuselskému divadlu. —ý.

Zrušení dědičných loží ve Stavovském divadle? Je celkem dosti známa historie sedmi prosceiových loží ve Stavovském divadle. R. 1799 sedm kavalírů složilo 10.000 zl. a tím zajistilo si pro sebe a své

potomky disposiční právo na lože. Toto právo dnes (!!) dosud trvá přesto, že odporuje jako dědičný pacht novějším zákonným pojmům. Uvážíme-li, že cena jedné lože za sezonu reprezentuje 35.880 Kč, je Stavovské divadlo ročně zkracováno o $\frac{1}{4}$ milionu korun za všech sedm loží, které jen z větší části jsou dědici o d p r o d á v á n y. Šlechtní kavalírové XVIII. století jistě nepředpokládali, jak nekavalírsky bude obchodováno s jejich vkladem. Nemají-li sami oni páni Clam-Gallasové, Rohanové, Waldšteinové atd. dosti taktu a nemohou-li vzdáti se dobrovolně pochybného práva, je povinností úřadů, aby i zde dokončily revoluci.

ej.

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

Fr. Herman:

„MEZINÁRODNÍ VÝBOR PRO LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ“

Myšlenka utvoření tohoto výboru nevznikla teprve před oslavami 40letí naší ÚMDOČ., ani po akci Gémierově za účelem utvoření mezinárodní unie herectva. Výsledek Lutyšského sjezdu r. 1905, o němž jsme jednali v článku „Divadlo pro lid a lidové divadelnictví“, zůstal řadu let nesplněn, ale jeho náměty byly předmětem stálých úvah kruhů divadelních, které nejlépe poznávají v praxi jejich skutečný význam.

Když se naši delegáti vrátili ze sjezdu franc. Federace v Ženevě r. 1924, sdělili, že tam bylo jednáno o myšlence utvořit mezinár. výbor. Jako nejsilnější organizace ochotnictva ujala se ÚMDOČ. tohoto pokusu, navázala styky s ochotnictvem anglickým, polským, jugoslavským a italským a její zástupce na francouzském sjezdu v Rouenu 1925 již oznámil, že bude letos v Praze uspořádán první mezinárodní sjezd, který rozhodne o utvoření mezinárodního výboru.

Byl vypracován návrh statutu a dodán ostatním organizacím, aby se o něm vyslovily ještě před sjezdem. Podle tohoto návrhu je účelem výboru: studovati otázky lidového divadla, seznamovati se s jeho stavem a poměry ve všech státech a zemích, sbírat i studovati zákonné předpisy, úpravu autorského práva, zprostředkovati výměnu dobrých lidových her, získávati je, opatřovati jejich překlady a předkládati vládám států návrhy na zlepšení stavu lidového divadelnictví.

Výbor má napomáhati k tvoření ústředních organizací div. ochotnictva, zakládati a řídit své pracovní komise nebo odbory pro speciální otázky a úkoly, sbírat odborné

spisy a zprávy o dram. literatuře i o div. technice a sestavovati statistiku, pořádati mezinár. sjezdy a div. soutěže a vydávati odborné spisy a svůj „Věstník“.

Mimo zúčastněné korporace mají býti ve výboru zastoupeny také vlády. Jinak struktura výboru a jeho správy je obvyklá.

Nejbližší lidovému divadlu jsou divadelní ochotníci, kteří nejlépe znají mentalitu a uměleckou vniímavost lidového obecenstva a kteří nezištně pracují v divadle umělecky i kulturně. Div. společnosti by mohly také mnoho působiti kulturně, ale neproniknou nikdy tam, kam může ochotník, a nemohou obětovati účelům kulturním více, než snese jejich životní zájem. Ochotnictvo vytvořilo již v několika státech své ústřední svazy a proto tvoří z něho statut hlavní složky členství, přijímaje ovšem i ostatní odborné korporace divadelní, nebo spisovatelské.

Hlavní těžiště úkolové práce bude ovšem v komisích jednotlivých států nebo zemí. Úprava vnitřní správy je ponechána správní radě, která veškerých příjmů jistě využije k dosažení úspěchů co největších.

Mezinárodní výbor má sdružiti k záslužné a významné činnosti pracovníky různých národností. Už v tom je jeho velká cena — ale také povinnost, aby umožnil a uhájil vždycky a za všech okolností přátelskou a radostnou součinnost těch, kteří — ač různí původem, příslušností, přesvědčením — přece se shodují v touze po duchovním povznesení lidstva, v lásce k umění a v obětavém nadšení pro dobro všem lidem, všem národům, všem státům.

Podle zpráv byl návrh statutu přikázán zvláštním komisím zahraničních organisací, aby jej prostudovaly, doplnily neb opravily. Mezinár. sjezd v Praze — 4. a 5. července t. r. — rozhodne o osudu mezinárodního výboru, o jeho sídle i o jeho první správě.

Ať tak, či onak — české ochotnictvo vykonalo v této věci povinnost svého svědomí. Víme, že dnešní doba těžko připouští k slovu ideové problémy a že nejen u nás, ale i jinde nabyla vrchu politika materialismu, ale ze svých styků s lidem znamenáme již rozdíl smýšlení mezi vedoucími a mezi vedenými. Kdyby však nedošlo ještě tentokrát k utvoření mezinárodního výboru, přece tu zůstane velmi cenné spojení s ostatními pracovníky kulturními, které už dnes nese dobré ovoce.

Vl. Kolátor:

TYL NA DNEŠNÍM JEVIŠTI

Sledující poměr dram. díla J. K. Tyla k dnešnímu divadlu, musíme si nejdříve ujasniti otázku: hrát Tyla v původním znění, či v dramaturgické úpravě? Nesmíme řešiti tuto věc teoreticky, nýbrž prakticky, neboť jde o to, zda Tylovy hry dovedou si bez cizí pomoci vynutiti takový zájem obecenstva, aby jejich vypravení (míním tolik péče, jako se věnuje cizím klasikům) nebylo spojeno s finanční ztrátou, neboť to je vlastně bod, kolem kterého se točí celá otázka: hráti či nehráti naše klasiky.

Chtějíce stručně posouditi tuto otázku v případě Tylově, rozdělme si jeho hry na tři skupiny: hry historické, pohádkové a lidové, neboť každý z těchto oborů dram. tvorby Tylovy má zcela jiný poměr k naší době. Jde tu především o otázku životní síly a působivosti těchto her, ne tedy o to, zda možno s úspěchem vypraviti některou Tylovu hru o slavnostních příležitostech, kdy více méně má úspěch každé dílo oslavencovo. Jsou to díla živá sama o sobě, či díla mrtvá, jež musí vzkřísiti znalec divadelních kouzel, či nelze jich vzkřísiti k životu vůbec? Nechceme jistě míti z divadel musea, půjde nám tedy jen o hry, jež mají nebo nutně budou míti podmínky, aby se staly trvalou součástí našeho div. repertoiru:

Fidelina
(Zdeňka Baldová)

Fernand Crommelynck:
DĚTINNÍ MILENCI

na scéně Stavovské

Z franšt. přeložil:
Jindř. Hořejší

Marie-Jindřiška
(Eva Vrchlická)

Dramata historická byla prvou etapou Tylovy tvorby a zde je také nejvíce slabých her. Rukopis „Výhoň Dub“ (1892) byl autorem spálen, a tak pro nás prvním hist. dram. je „Čestmír“, o tři roky mladší. Trpí však přílišným napodobováním starší literatury, takže dnes vyprchal všecken život a zbyla jen slova a mátožné figury. Tutěž vadu mají i pozdější hry historické, jako „Kutnohorští havíři“, jinak svou tendencí na dobu vzniku přímo revoluční a působiví, „Jan Hus“, jenž byl zatlačen hrou Jiráskovou, či „Drahomíra“, ustupující nedoceněné trilogii Vrchlického. Že pathetický bombast tehdejší doby přehlazuje vše i v ostatních hrách Tylových, jako „Měšťané a studenti“, „Staré Město a Malá Strana“ a „Žižka z Trocnova“ (mající ostatně stejný osud s „Husem“), netřeba podotýkat; o neschopnosti udržeti se na dnešní scéně podal důkaz i romanticko-rytířský „Slepý mládenec“ za svého provozování na Nár. divadle, kdy se mu dostalo velmi dobré výpravy. Naivita, která jest někdy milá v Tylových hrách pohádkových a lidových, musí zde nutně přispěti k naprostému neúspěchu díla. Bilance histor. her není tedy valná, ale tato skutečnost nesmí nás příliš rmoutiti; neboť je to údělem většině starých div. her. Histor. hry Tylovy nebudou se hráti trvale ani v původním znění, ani v úpravě, přizpůsobené dnešním požadavkům.

Již důvěřivěji možno přistoupiti k druhé skupině her pohádkových. „Strakonický dudák“ udržuje tu primát! Lidová divadla hrají jej ponejvíce v původním znění. Velká divadla však uznala nutnost přizpůsobiti jej dnešnímu obecenstvu i větším možnostem scénickým. V těchto úpravách má „Dudák“ zajištěno nesmrtelné místo na českém jevišti. Jde tu ovšem o zásadní otázku: Mají se upravovat staré hry? Jistě že jsou tu četné důvody proti, ale ve věci Tylové je to přece jednodušší: Bohužel všechny hry Tylovy byly psány kvapně, z existenčních důvodů; upravujeme-li je, povznášíme je z valné části na výši, na které by byly, kdyby Tyl žil alespoň v takových poměrech divadelních i existenčních, v jakých žije velká většina dnešních našich div. autorů. A takového Tyla chceme mít na jevišti, rozvitého talent; nesmí nás stále při naslouchání jeho hrám bodati myšlenka, jak ihned ve svých počátcích jsme mohli mít vy- nikajícího dramatika, nebýt neblahých tehdejších poměrů. (Dokončení)

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Hry o Tylovi. J. F. Karas (spis. žije na Valašsku): Tylova cesta. Hra o životě J. K. Tyla. V. vyd. Fr. Švejda v Libni (Div. sb. sv. 330 za Kč ?). Pr. pr. „Máj“. Osoby: Tyl (vysoký, nadšený), jeho choť Magdalena (churavá), její sestra Anna Rajská (zpoč. 24 l., krasavice), Havlíček (r. 1855 zestárlý, zlo-

mený), Filípek (věk Tylův, menší, bodrý), Švanda Pavel ze Semčic (mladý elegán, říká „mátrlinko“ nebo „mutinko“), Eliška Pešková (menší, živá, pěkně ustrojená), herci Čížek (menší) a Krumlovský (hřmotný), Vosolobě (sedlák, 50 l.). Dějiště: 1848—56; I., II. a III. Tylův byt (červencové odpol., březnový

podvečer, říjen před stěhováním na venek), IV. chudá světnice německobrodská, V. úmrtní den v Plzni. Rekvizity: bytová zařízení, stále chudší, v V. jedn. lůžko. Obsah vystihuje prostředí posledních let Tylova života, společenské, ale i politické, na něž kladl autor větší váhu, než na konflikty milostné tím spíše, že bylo lze o těchto věcech mluvit nyní směleji. Operuje prakticky málo osobami a vyhýbá se zvláště nepravdivostem Šamberkova „Tyla“. Líčí spíše zběžně sezná-

mení se Švandovo s Peškovou, již uvedl Tyl na divadlo, a jejich pozdější návštěvu jako manželů u smrtelného lůžka Tylova, zvolení Tylovo poslancem sněmu kroměřížského, jež mu oznamuje nadšený čtenář jeho spisů, sedlák Vosolsobě a nabízí případnou pomoc, odchod Tyla z Prahy, setkání s Havlíčkem a urovnání vzájemných rozporů a posléz Tylova smrt s předchozím prorockým viděním samostatného českého divadla národního a lepších dob vlasti.

—dv—

Z P R Á V Y

Předseda „Ústř. Jednoty čes. herectva“ p. Hurt na letošní slavnostní valné schůzi projevil zvláštní pozornost „Tylově Obci ochotnické“, jejímuž tajemníku děkoval za píli, s jakou přednáší o J. K. Tylovi. P. Hurt ví dobře, že tento spolek vznikl z oposice několika jednotlivců, kteří byli buď vyloučeni nebo odstraněni z Ústř. Matice Div. Ochotnictva Čsl., že tato oposice použila doby Tylových oslav, aby jeho jménem budila jiné představy. P. Hurt snad tím projevul za své občasně hostování při představeních družiny tajemníku tohoto spolku svou vděčnost, ale měl vědět, že pro Tyla učinila Ústř. Matice Div. Ochotnictva Čsl. mnohem více, než několik přednášek, ba že byla hlavní iniciátorkou těchto oslav. Valná schůze Ústř. Jednoty čsl. herectva je jistě vážným místem, jehož nemá býti užíváno k propagaci snah jednotlivců, jež nejsou s Jednotou v žádném spojení, ale když už její předseda uzná to za vhodné, má býti spravedlivým a nemá pomíjeti velikou organizaci ochotnickou, čítající přes 1500 spolků, která dovedla

způsobit, že dnes oslavuje Tyla celá republika i naši bratři za hranicemi! Toto opomenutí bylo postřehnuto i posouzeno na místě samém těmi, kdo znají dobře skutečné poměry. A tyto poměry se nezmění.

h—

Rud. Deyl o ochotnictvu. Při oslavném představení Besedy „Rudolf Deyl“ v Praze 27. března promluvil tento umělec k těm, kteří po něm pojmenovali svůj spolek, a řekl, že „ochotnické spolky ztratily dnes svůj národní význam a staly se pouze spolky zábavními.“ Posluchači, kteří snad více čtou a pracují kulturně více, než pan řečník, byli zaraženi tímto názorem herce, jehož jméno napsali na svůj štít. Jaký tu rozdíl mezi umělcem a umělcem, mezi hercem a hercem, mezi Dylem — a Želenským! Kdyby si byl p. Deyl přečetl článek Želenského v našem listě, byl by se tak neblamoval. Ale zdá se, že jeho životní názor na umění tomu odpovídá, protože jeho zájezdy na český venkov byly často výkonem i hodnocením toho venkova spíše švandou, než uměním!

h—

Ú. M. D. O. Č.

Oslavy 1926. Veškeré oslavy Tylovy i jubilea ÚMDOČ. pořádají se v společném rámci a podle společného programu. Mimo čestné předsednictví praž. primátora dra K. Baxy pro I. mezinár. sjezd ochotnictva byla slavnostním výběrem získána pro pořádání těchto oslav čest. účast nejvýznačnějších korporací, které zároveň jmenovaly své zástupce do slavnostního výboru. Jsou to: Rada hlav. města Prahy, Národní rada Čsl. (posl. Ad. Prokůpek a dr. Mil. Zelenka), Čsl. Obec Sokolská (Fr. Liska), Česká akademie věd a umění (Viktor Dyk), Masarykův lidověchodný ústav (dr. Ad. Chaloupka), spolek „Svatobor“ (dr. Jos. Štolba a F. X. Svoboda), Spolek čes. spis.-belletristů

„Máj“, Moravské kolo spisovatelů (red. Adolf Veselý), Ústředie slovenských Ochotnických Divadel. — Divadelní komise povolila pro soubory okrskové, jež se zúčastní div. soutěže, aby epizodní role mohly býti obsazeny ve všech třech aktovkách týmiž herci. Děje se tak z důvodů úsporných. Moravským okrskům povoleno konati soutěžná představení v Prostějově, kam odjede porota z Prahy. — Všem členstvu rozeslán velmi důležitý oběžník stran přihlášek na sjezd, kurs, div. představení, ubytování, zájezdu do Plzně a do Kutné Hory a stran výstavy. Je nutno, aby žádané zprávy byly zaslány ústředí co nejdříve! — Spdo. ve Slaném zaslal 500 Kč na chystané oslavy. —

Spdo. v Braníku nabídl tamní budovu divadelní k ubytování účastníků sjezdu. h—

Celková statistika musí být zpracována do sjezdu a bude použita k nové rozsáhlé akci na docílení úlev od tíživých poplatků a dávek. Je v zájmu jednot, aby výkaz o činnosti za r. 1925 zaslaly co nejdříve. Chybí jich přes 300.

Jubilea a slavnosti. O ch. div. j. „Tyl“ ve Stráži n./Než. oslaví letos 70leté trvání spolku. — Bedřich Horka, neúnavný organisátor jihočesk. ochotnictva, dlouholetý člen spolku „Tyl“ a zasloužilý jedn. Macháček. okrsku v Čes. Budějovicích, oslavil 28. listopadu 1925 20letí osvětové a div. činnosti předst. Šamberkovy hry „Jos. Kaj. Tyl“, v níž úspěšně zahrál vděčnou roli Voříška. Představení, jež uspořádal och. sp. „Vltavan“, předcházela přednáška člena Okr. osv. sboru uč. R. Renera o životě a působení J. K. Tyla, živý obraz s doprovodem hudby a účink. v něm jako hosté členové místn. sp. „Jul. Zeyer“, „Tyl“ a „Vlastimil“. Jubilant byl po I. jedn. zahrnut ovacemi i dary spolu s přátel. dalších dvacítce let horlivé působnosti. Z jeho rolí, veselých i vážných, mladých a zejména starých: Melichar a Valenta (Paličova dcera), farář (Oblaka), Hruška a Vojnar (Vojnarka), Divíšek (Otec), Lízal (Maryša), vrchní (Lucerna), Amandus (Mládí), Votava a dohazovač Novotný (Závět) a j. — O ch. sp. „Tyl“ ve Ždírci u Něm. Brodu oslavil 20leté trvání slavn. valnou schůzí 14. února za předs. Em. Pelikána a s prosl. slovem odb. uč. Ant. Skály z Třebíče. Nálada byla opravdu slavnostní a radostná. Spolek čítá 85 členů, z nichž 12 je zakl., a zastoupeny jsou všechny vrstvy obyvatelstva, což je zjev jistě zdravý. Za minulá období vykazuje 10 podniků, se zájmem sledovaných a čile podporovaných celým okolím.

Z ústředí. Výk. v ýb. 20./3. (Dok.) Mas. lidových ústavu nabídnuta součinnost pro statist. akci. Oznámen současný stav příprav k oslavám Tylovým a ústředí, jakož stav zahranič. ních akcí. S povděkem vzat na vědomí úspěch přednášek, zejména B. Horské ve Vídni, na něž povolilo min. zahr. a Děln. Akademie po 1000 Kč. Masaryk. Akad. Práce nabízí se ve spec. případech k spolupráci. Předměty po zakonč. naší výstavky budou zapůjčeny pro Prům., kult. a hosp. výst. Ostravska a Těšínska v Orlové. O snížení dávek, resp. zmírnění platebních podmínek slibují zasaditi se kluby poslanců soc. dem., čes. soc. a nár. dem. Záležitosti býv. Pražsk. okrsku usneseno pokládati za vyřízení (kromě vypůjč. knih) a žádati jen za vyvození důsledků dosavadními členy naší

organisace z přímé účasti na akcích trücorganisace. Vyslechnuta zpráva o potížích organisace moravských okrsků, o stavu otázky účinkování školních dětí při předst. a o pojištění členstva jednot. — Nově přijaté jednoty N. J. V. Beranovu Jihlavy; Vzd. apodp. jedn. prac. lidu „Havlíček“, Běloves, p. Náchod; Och. sp. „Jirásek“, Beštovice, p. Choceň; Záb. výb. odb. sdruž. zem. zříz., Bohnice; „Sokol“, Bolehošť a Bludov; Div. odb. och. při odb. svazu čsl. ml. soc., Brno-Slatina; Dr. kr. O. S. R. D. „Hyrš“, Něm. Brod; „Sokol“, Broumy, p. Kublov; Och. sp., Březina; Spdo., Nový Bydžov; Spdo., Černožice n./L.; Och. sp. „Havlíček“, Čistěves, p. Dohalice; Spdo. „Havlíček“, Černíky, p. Roztoklaty; Spdo., Daměnice; Vzd. a div. sp. „Jirásek“, Dolany, p. Bohdaneč; Div. a vzd. kr. „Tyl“ při Obč. bes., Doksany; Vzd. sp. „Vlastimil“, Droždín, p. Bystrovany; Čt.-och. bes. Hamry, p. Hlinsko v Čech.; Spdo. „Tyl“, Hněvkovice, p. Dol. Královce, Spdo. „Komenský“, dto; Div. kr. přísl. církve čsl., Holice v Čech.; Krdo., Hřístě u Příbyslavě; Spdo. „Šumavan“, Chocomyšl p. Koloveč; Spdo. „Jirásek“, Jizbice, p. Náchod; Spdo., Káranice, p. Kratonohy; „Sokol“, Kunvald; Sbor dobr. hasičů, Krašovice, p. Dol. Bělá; Spdo., Křečovice; Míst. odb. N. J., Lutín, p. Slatinice; Spdo. „Jirásek“, Lhota Malšova, p. Hradec Král.; Och. sp. „Tyl“, Neznašov; Div. odb. sb. dobr. hasičů, Novosedly n./Než.; Spdo., Otěvěk, p. Trhové Sviny; „Sokol“, Okříšky; Sdr. div. och., Pašinka, p. Kolín; Okr. sdr. rep. dor. čsl. venk., Petrovičky, p. V. Petrovice; Och. sp. „Tyl“, Počepice, p. Vys. Chlumec; Lid. div. Děln. dům, Prostějov; Div. a vzd. sp. „Heyduk“, Podkostí; Jedn. Orla čsl., Pocinovice; Och. sdr., Polepy, p. Kolín; Vzd. a záb. sp. „Rozkvět“, Pole Královo; Och. div. kr. „Máj“, Poříčí n./Sáz.; Dr. odb. církve čsl., Plzeň; Vzd. odb. čsl. kovoprac., dto; Spdo. „Tyl“, Praha; Vzd. a podp. bes. „Havlíček“, Vyšehrad; Spdo., Račice n./T., p. Hořiměves; Div. odb. sdr. spolků, Ropratice, p. Vysoké n./Jiz.; Spdo. „Klicpera“, Řípec, p. Mezimostí; Dr. odb. dobr. hasičů, Rpety u Hořovic; „Sokol“, Ražkovice-Pražmo; Spdo. „Mošna“, Rybná Čes., p. Žamberk; Děln. vzd. sp. „Zaštání“, Rynholec, p. Nové Strašecí; Jdo. „Česák“, Sovětice, p. Dohalice; Spdo., Suchdol, p. Police n./Met.; Dr. a vzd. bes. „Jan Žižka“, Smíchov; „Sokol“, Staveč a Strážek; Och. sp. „Klicpera“, Strážov; Spdo. Studnice v Čech.; „Sokol“, Střelice, p. Unčov; Sdrdo., Štěpánov, p. Skuteč; Div. a pív. kr. „Dalibor“, Dobříš; Krdo., Třebihošť, p. Miletín; Div. odb. sb. dobr. hasičů, Vinařice, p. Dobrovice; Och. sp. „S n e

tana“, Vseteč-Karlov; Spdo. „Tyl“, Vítězov, p. Velim; „Sokol“, Zábřeh; Spdo. „Rozkvět“, Zvoleněves; Spdo. „Tyl“, Želiv; N. J., Ženkla; Och. j. „Em. Bozděch“, Žitovlice, p. Rožďalovice; Dr. och. sp. „Tyl“, Méricourt (Francie).

Z okrsků venkovských. Arbesův okrsek v Pardubických konal valnou hromadu 7. února za účasti 40 delegátů a 30 hostů, s obvyklými zprávami funkcionářů (dle jednatele má 39 spolků, na časop. upsáno 24 podílů po 50 Kč a přihlášeno přes 100 odběratelů, sou-
těž okrsk. konána ve dnech 28. února 7. a 14. března) a volbou okrsk. rady (předs. J. Ortl st., místopř. J. Klivický, pokl. V. Brandejský, jednatelem J. Mitlöhner, zapisov. J. Kňourek, knih. F. Štrojza). — Severom. okrsek v Lošticích konal valnou schůzi 21. února za účasti deleg. ústř. prof. J. Jeřábka a K. Zahradníka z Prostějova. Okrsek uveřejňuje zprávy v župním věstníku sokolském. Schváleno rozdělení okrsku na 3 obvody: loštický, litovelský a zábřežský za účelem snazšího styku, zdůrazněna nepolitická organizace, prodebatovány otázky organizační a projednány případy jubil. slavností i soutěží okrskové a celostátní. — Mahe-
nův okrsek v Prostějově konal 14. března svoji V. řádnou valnou schůzi. Zahájena proslavem předs. prof. Jeřábka o J. K. Tylovi a jubileu ÚMDOČ., načež podané zprávy jedn., pokl. a revisorů schváleny. Při

volbách zvoleni: předs. Jul. Jeřábek, místopř. M. Matas, okrsk. rež. Jos. Křičenský, jedn. K. Zahradník, pokl. J. Kvapil, dále 5 čl. okrsk. rady, 2 náhr., 2 revis. a 2 del. pro ústředí. Podány referát o změně stanov vzat na vědomí. Usneseno zúčastniti se státní soutěže a stanovení rež. Křičenský, Zahradníková a Zlámal. Vzpomenuto jubilea pí M. Hübnarové a zaslán pozdravný projev. Schůze se zúčastnilo 24 členů, z toho 14 del., zast. 10 org. spolků.

Z jednot a spolků. Spdo. „Osvěta“ v Náchodě uspořádal v roce 1925 7 divadelních předst. (z toho 2 v přírodě a 2 programové večery). Na val. schůzi 3. ledna zvoleni: předs. Al. Matoušek (po sedmé), místopř. prof. H. Ruffer, řed. J. Křeček, rež. Fr. Mikysa a Ludv. Drnka, který je zároveň jedn. — Spdo. „Vlastimil“ v Litoměřicích konal valnou hrom. 10. ledna za přítomnosti předs. Ruthova okrsku p. Němce, který promluvil o kulturním poslání čl. ochotn. Po zprávách funk. provedeny volby, při nichž zvolen předs. opět p. Litterbach, místopř. Heřman, taj. Knížek, pokl. opět Jaroš, knih. Golda. Pozdrav zaslala ÚMDOČ. v Praze a pražský ochran. sp. „Bozděch“. — Spdo. „Vice na“ v Ústí n./O. r. l. konal valnou schůzi 31. ledna s předn. J. Kř. Kunstovného o J. K. Tylovi. Předs. zvolen opět K. Bouchal, místopř. J. Mazánek, dram. Jar. Lahůlek.

NAŠE MALÉRY

Veselý koutek čl. ochotníků

Konrád v almaře. Asi před 25 lety bylo všeobecným zvykem, že v den Dušiček hrán byl nevyhnutelně Raupachův „Mlynář a jeho dítě“. A to nejen na Dušičky, ale i v neděli předtím. Návštěva byla vždy tak veliká, že kus ten byl pokladním slágrem. A ochotnický spolek se zlou by se byl potázel, kdyby byl obecnstvu v tyto dny „Mlynáře“ nepředvedl. Tenkrát hrál jsem již 5 roků a prkna divadelní byla jedinou mou zábavou a vášní. Ovšem, že jako snaživý a „vynikající“ interpret rolí milovnických byl jsem už také režisérem a vedl jsem uměleckou činnost spolku, který každou neděli a svátek, donucen smlouvou s hostinským, presentiroval p. t. publiku své umění. I tenkrát v neděli režisoval jsem „Mlynáře“ a zároveň hrál Konráda odpol. i večer. Na Dušičky měl režii kol. B. Ale já musil Konráda hráti i jemu. V neděli měl jsem postavenou scénu tak, že ve 3. jedn., které se odehrává v hospodě, měl jsem na pravé straně starou jarmaru a vedle výčepní stůl. Ve středu scény byl hlavní vchod. V neděli bylo představení bezvadné. Ale na Dušičky ten malér! Kol. B. scénu přestavěl, aniž by nás o tom uvědomil: skříň dal do středu a vchod udělal na pravé straně. Při otevření scény Konrád popíjí v hospodě. Náhle naráz vypije sklenku líkeru, vstane, popadne čepici a jde středem se sklopenou hlavou k almaře, otevře ji, zarazí se sice, ale duchapřítomně vlezde do almaře, místo aby — jak předepsáno — dveřmi vyšel. Obecnstvo to sice pozorovalo, byl slyšeti lehký šum, a to právě svedlo „hostinského“, již zemřelého přítele Telčera, syna div. řed. Chlumského, k tomuto extempore: „Vidíš stará, říkal jsem ti, nenalévej již Konrádovi, už pil dost, a teď nám vlez do almaře.“ Otevřel dveře jarmary, vytáhl zuřícího Konráda na scénu, ukázal mi vchod a řekl: „Tadyhle se od nás, Konráde, chodí.“ To halo v obecnstvu, ten aplaus, ten smích! To nebyla truchlohra: Málokterá veselohra mohla se pochlubit takovým úspěchem, jako měl tenkrát „Mlynář a jeho dítě“. Co se stalo po ukončení hry hospodskému, nad tím ovšem dáme raději spadnout oponě. A to byl můj první divadelní malér.

R.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

Ročník IV. (IX.) — V Praze dne 14. května 1926. — Sešit 8.

V Praze dne 14. května 1926

O pokoře hercově a pokoře režiséra. Hilar začíná svoje „Boje proti včerejšku“ kapitolou o pokoře hercově. Nebojuje proti ní, ale o ní. Jako důvod k ní uvádí nezvratnou skutečnost, která by snad schýlila hlavu i jinému smrtelníkovi, než herci. Téměř čekáte doporučení, aby herci přijali za svůj stavovský pozdrav trapistické „Memento mori“ — Pamatuji na smrt! Vždyť: téměř nic z tvého umění není tvoje, aby ti to nemohlo být vzato. Proto se pouštěj v zápas každý den znovu, abys nezemřel již dnes.

Je v tom kus hluboké pravdy, jezovitská pohružka smrti ji však znevažuje. Je jistě víc než jméno a sláva, co přechází mistra-herce. Stará víra v časný a věčný život a smrt mezi nimi změnila se ve vědění dneška o nezníčitelnosti hmoty a energie. Změní se, přejde jedna v druhou, ale nepomíjí. Nemůže-li se tedy ve světě nic ztratiti, neztrácí se ani výkon herce. Výtvarník je transformátorem umělecké myšlenky-energie v umělecký hmotný tvar, více méně trvalý. Herec se energií umělecké myšlenky jen rozechvívá, podbarvuje toto chvění svými osobními dispozicemi a přenáší je v původní podstatě, jen zesílené či zeslabené, očistěné či zkalené na jiné duše, schopné stejně se rozechvěti. Víme-li zcela přesně, že při přeměně jedné energie v jinou se vždycky cosi udobí na vedlejší přírodní jevy, můžeme předpokládati, že tím více jí uniká při změně energie ve hmotu — že tedy výtvarníkovo dílo bude vždy o něco dále od jeho ideálu, nežli dílo herce.

Praví se o dile hercově, že žije jen v nepostřehnutelné hranici mezi minulostí a budoucností. Snad to není ani tak docela pravda. Socha vzniká tes za tesem. obraz dotek štětce za dotekem. Teprve když poslední ruka poklesne, je dílo hotovo

a trvá trváním hmoty. I herec tvoří podobně, tes za tesem, tah za tahem. Jeho dílo je hotovo, když se nad posledním dějstvím zavře opona. Zaměňují často hercovu tvorbu s jeho výtvořem, který není na jevišti, ale v duši diváka. A v ní trvá trváním myšlenky, energie. Zmizí snad lidskému oku v složitém procesu skládání myšlenkových sil, nikdy se však neztratí, i kdyby opravdu bylo jen okamžitým impulsem, který uchýlil, posílil nebo pozdržel proud duševní energie, duševního života.

Důvod k pokoře hercově vidím tedy ne v obavách před smrtí, ale ve vědomí ohromné odpovědnosti, aby hercovým dílem nebyla v diváku oslabena ani jediná myšlenka vznešená, kladná, obecně řečeno dobrá, aby nebyla posílena ani jediným konsonantním záchrěvem myšlenka opačného polu.

A toto vědomí odpovědnosti nedovolí ani režisérovi, aby v tlumu svých herců se skloněnými hlavami stál on s čelem výbojně vztyčeným, odhodlán dramaturgicky ujet se autora proti němu samému a režiséřsky naplniti jeho mrtvý nebo polomrtvý styl novou duší, způsobiti herci do jisté míry i fysickou bolest s nasládlým konejšením vesnického lékaře: „I to já mám taky“ — a divákovi uložit za povinnost, aby se naučil na jeho divadlo se dívat. A praví-li Hilar ve svém výměru scénického expresionismu, že jeho účelem je tlumočiti úmysl, vůli básníkovu, pak bude třeba doporučiti režisérovi ještě větší pokoru, než mu jako stonásobnému herci sluší, aby též místo vlévání nového ducha do mrtvých forem přiložil své ucho k tepně a srdci básníkovu díla a odposlouchal jich tep, v jehož taktu by dal zaznít jevišti ať už tonem zvukovým, světelným nebo rytmičným.

Nepokládám text za nadřaděný všemu scénickému dění, naopak, chci tvrditi, že účelem divadla je vyjadřovati ne básníkův, ale divadelníkův umělecký úmysl, jak napsal W. R. Fuerst. Leč ani v takovém divadle nebude moci režisér státi v bohorovné poze, ale bude nejpokornějším z pokorných. Z. Novák

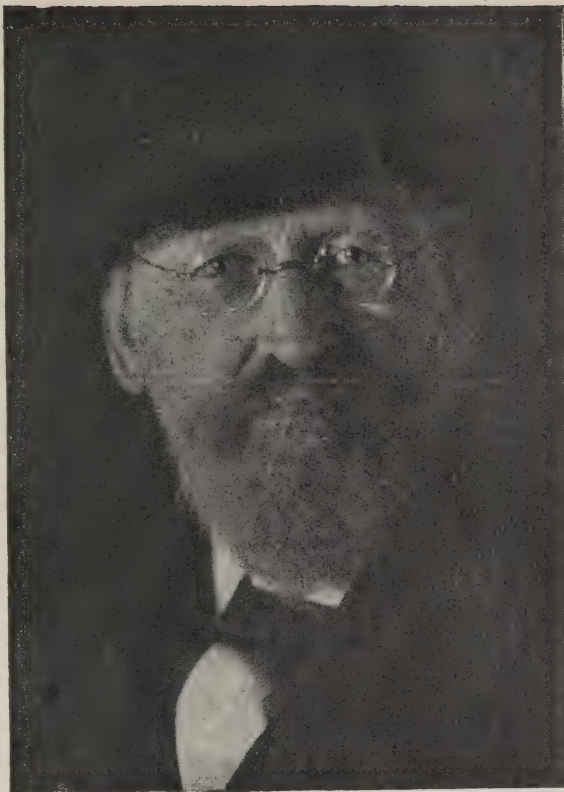
Albert Pražák:

DRAMATIK DR. JOSEF ŠTOLBA

(* 3. 5. 1846)

Štolbova dramatická tvorba vyplynula z okolností a popudů životních. V Hradci Králové za zvuků hudby a střelby hmoždířů v rušný den májových oslav zrozen, do Prahy jako dvouletý v dny revoluce a Windischgrätzova ostřelování města dovezen, měl snad — podle tohoto symbolického úvodu do života soudě — předurčeným úkolem prožívat život dramaticky a pokoušet se i o jeho dramatický výraz. V dětství přihlížel nejraději loutkovému divadlu, hrál je sám a napsal pro ně hrůzostrašnou dvanactiaktovou hru o Napoleonovi. Jako student vyseděl a vystál celé večery v pražských divadlech a o prázdninách osnoval a spoluhrál ochotnická studentská představení. Dospívaje pronikal do všech vrstev pražské i venkovské společnosti a nejednou prokázal, kterak hluboko dovede nahlédnout do jejích

záhybů a objevovati její tragikomické rysy a typické figurky. Jako šlechtický Kounicův a Walderodův vychovatel projel celou Evropou, Amerikou a Indií s očima zvlášť vznícenýma pro rušné tempo kraje a života a pátravýma po jejich dramatických momentech. Štolbův cestopis a Štolbovy novely a vzpomínky, pokud se obírají těmito cestovními zkušenostmi a prožitky, mění se na některých stránkách v přímý scénář, přecházejí v dialog či vůbec rozmluvu zúčastněných osob, anebo mají ráz dramatických náčrtků. Jsou v nich i přímé spojitosti se Štolbovým dramatickým dílem. A i další Štolbův život, prožitý ve funkci venkovského notáře v Nechanicích, v Pardubicích a konečně v Praze, přímo se otiskl do jeho dramatického díla. Ať vzpomíná literárních návštěv a přátelství, ať jest společníkem panských úředníků a jejich osudů, ať zasedá v regulační nechanické komisi či prožívá zápas Nechanic a Dobřenic o dráhu a doplňuje tento prožitek obdobným zápasem Jindřichova Hradce, či konečně ať se vzrušuje četbou novin o zlodějích, lidech podivných, úchylných a podvodnících se šlechtickými tituly, vždy tato zkušenost nakonec donutí jej ke vzrušenému záznamu a k dramatické kresbě charakterů, od nichž pak bylo již velmi blízko k dramatu samému. Tuto Štolbovu dramatickou pudivost zvěřil r. 1869 po premiéře debutu „Krejčí a švec“ již Smetana a vyžádal si proto od něho libreto k chystané komické zpěvohře. Vytušil ji i Štolbův přítel Julius Zeyer, cizí sice typu jeho veseloherní práce, ale přece jen přítel zdravého humoru, jež doporučoval Slovanům k odsmutnění kdysi sám Renan. Poklonil se jí konečně i Šamberk, doznáv, že by se na leckterou Štolbovu veselohru pyšně podepsal sám. Štolba propověděl nejednou, že jest vnitřně i vnějšně k dramatu n u t k á n a že m u s í přelévát

K. M. ČAPEK-CHOD,

vynik. český romanopisec-naturalista, autor dramatu „Běhův samokres“, „Slunovrat“ a ves. „Výhry a prohry“, napsal novou celovečerní hru „Svatba básníka“ z motivů svého románu „Antonín Vondřejc“

svůj i cizí život v dramatickou formu. Ve svých vzpomínkách pěkně charakterisoval svého ducha, kterak jest spoután tajemným a svůdně kouzelným divadelním světem, kterak mu jest nejvyšší slastí opíjeti se z rozkošného i bědného poháru božské Thalie a kterak se k této milence musil kolikrát navrátit jako kající milenec, když již mysli, že zrada na ní jest možná a neodvratná.

Mimo toto puzení hnala Štolbu k dramatu i uznaná potřeba doby. Na studentských prázdninách u strýce faráře Ullmanna ve Velkém Újezdě u Rakovníka postřehl, jak ohromný lidský a národní význam mají ochotnická představení. Selští ochotníci po těžké denní práci spěchali s plamennou vášní na zkoušky a selští diváci jim s hořícím zrakem přihlíželi. Z jeviště vytryskl jim nový život, který později v dobrém utvářel i přetvářel jejich život, takže jim zkvetla celá dědina. Štolba tu uznamenal nejkrásnější možnost spisovatelova zásahu ve vývoj národa. Dobře při tom postřehl, že dramatik, píšící pro české ochotnické divadlo let sedmdesátých a osmdesátých, nemůže zůstat na vysoké literární úrovni a že bude donucen vyhověti požadavkům širokých vrstev. Jestliže se tyto vrstvy měly probuditi k uvědomělejšímu životu, bylo nutno i divadelně činiti ústupky a paedagogicky je povznášeti od primitivní zábavy postupně k vyššímu umění. Sklonil se k nim proto jako oddaný dělník a sahal i po řemeslném a sensačním gestu, jen když slibovalo bezpečný účinek. Tím se dá i vysvětliti Štolbova volba námětů, látek, typů, zápletek i celá jeho divadelní technika. V době, kdy nebylo po unanimismu a interpsychologii ještě ani potuchy, předjímal Štolba cosi podobného. Hleděl z dědiny či malého města vybíratí nejen typy, nýbrž uváděl v své drama chvění celé jejich kolektivní duše. Podráždil heslem či obecným zájmem celou dědinu a malé město, takže je proměnil na chvíli v jakousi vznícenou hromadnou duši, zmítající se a svíjející se jakoby v horečce, až nadešlo rozuzlení a rozčilení opadlo. Takové „Vodní družstvo“, „Maloměstští diplomati“, „Peníze“, „Za šlechtickým erbem“, „Mořská panna“ a j. prokazují tuto zvláštní Štolbovu metodu, kde se celé prostředí, všechny vztahy a cíle promění dotekem osnované změny v obci, nebo zbohatnutím a povýšením prostého jejich člena. Kolem takovéhoho problému dovedl Štolba na malou plochu velmi hospodárně shromážditi celou společenskou reprezentaci a rámcovati ji bohatě okolím, na ní závislým. Vedle výrazných společenských, politických a kulturních notablit ve vážném postoji i v uvolněném županu dovedl zachytiti vážné i titěrné figurky, vypracované do nejjemnějších charakteristických podrobností, takže se jeho veselohra stávala ostrým zrcadlem životů pozorovaného množství. Do životního normálu uváděl s oblibou i zjevy nenormální, výstřední, zatížené, zločinné a exotické, jež dovedly děj, zapletený k nerozuzlení, ještě jen více zadrhnouti. Síla jejich pojetí byla zpravidla v jejich charakteristické mluvě, gestu, smýšlení a zájmu. Vypíchl na nich vždy nějakou vlastnost, jež děj popohnala nebo zpestřila. Takoví starostové, radní, policajti, ostrostřelci a sluhové měli někde přímou úlohu clownů v lidském cirkusu a vypomáhali směřovatně, kdykoli děj vázl nebo přecházel k novému rozmachu.

(Dokončení)

TYLOVA „PALIČOVA DCERA“ NA MĚSTSKÉ SCĚNĚ VINOHRADSKÉ

Scenerie I. a posl. obraza: Před hřbitovem ve Květolibech

Postavy (ve středu od leva): Šestáková — Marie Ptáková; Prokop, mladý Indián — Vlad. Řepa; vdova Jedličková — Marie Bečvářová; Kolínský — Frant. Smolík; hrobník Melichar — Bohuš Zakopal; Rozárka — Helena Friedlová; Antonín Jedlička, krejčovský tovaryš — Ludv. Veverka; řezník Toužimský — Václ. Vydra

„DIVADELNÍ ABECEDA“

Úctyhodná a slibná houževnatost a vytrvalost, se kterou sleduje skupina „Osvobozeného divadla“ své ideje, dává naději, že se tu z chaosu snad přece zrodí tancující hvězda. Zatím však její zář není na obzoru ještě ani tušit a představami o novém jevištním umění se válejí husté mlhy.

Ve čtvrtek 15. dubna uspořádalo „Osvobozené divadlo“ v Modrém sále Akademického domu přednáškový večer s názvem: „Divadelní abeceda.“ Pořadatelé měli zajisté dobrou vůli vysvětliti posluchačům základní předpoklady nového divadelního umění, jak jim se jeví. Přednášeli pánové Honzl, Frejka a Nezval. Do těžké atmosféry pracně konstruovaných a zvláště ve Frejkově přednášce nenových teorií vnesl teprve Nezval vtíp, pohyb a život. Ale ani on nepřesvědčil o spasitelnosti nového divadelního umění, neboť divadlo je věc, kterou nutno vidět, a sebe vroucnější a sebe básničtější lyrické obrazy o umění dívati se nevsgerují vidinu nového divadelního umění, pokud ho není v skutečnosti.

Honzl mluvil o nynějším „frontálním“ jevišti jako o něčem překonaném; jeviště musí býti všude, kde je vidět (vzhledem k hledišti).

Hesla jsou: trojrozměrnost na jevišti. Pohybem představit diváku všechny prostorové rozměry. Je třeba pohyb fyziologicky zamířit do diváka. Utvořit z fyziologických dojmů (pocit padání, stoupání atd.) lyrickou nadšféru. Stoupenci Osvobozeného divadla nechtějí znáti recitaci, jak je na našich divadlech pěstována (Honzl velmi loyálně uznal, že naše divadla mají dobrý evropský průměr a že se velmi čile přizpůsobují novotám). Chtějí užívat slova jako světla, a sice světla, které slouží k tomu, aby bylo vidět. Hudbu v divadelním umění odbyl Honzl krátkou poznámkou a přešel k závěru, v němž uznal, že realizace nového divadelního umění odpovídá málo představám o něm. Želel, že nemáme nutného předpokladu k této realizaci, to jest škol, takových, jako jsou v Rusku. Naše tvary jsou sice bystře orientované, ale ne čisté. Je třeba namáhavě vytvářet nové jevištní umění.

Frejkova přednáška byla sice založena na obrazcích, pomyslných i nakreslených, přes to však nedovedla vytvořit obrazu toho, o čem jednala. Právil mimo jiné: Jsou tři divadelní činitelé: Autor a režisér na jedné

MĚSTSKÉ DIVADLO KRÁL. VINOHRAD: JOS. KAJ. TYL „PALIČOVA DCERA“

Režie: Bohuš Stejskal

Foto: Fr. Kutta, insp. jev.

Výprava: Josef Wenig

Scenerie IV. obr.: U paní Šestákové v Praze (Zatčení Rozárky)

Postavy (od leva): Prokop — Vladimír Řepa; Rozárka mezi strážníky — Hel. Friedlová; Šestáková — Mar. Ptáková; policejní úředník — A. Snopek; Liduška — Magda Kopřivová

straně, proti nim divák. Je třeba oddělit archivní část divadla od jevištní části. Jmenuje několik francouzských umělců slova, Apollinaria, Cocteaua a jiné, mezi nimi našeho Nezvala. Recituje Nezvalovu báseň: „Jarní“ a rozebíraje ji, dokazuje na ní alogický typ myšlenkový. Znázornil svoje pojetí Nezvalova bohatého lyrismu kresbou, kterou ukazuje; zmiňuje se při tom o analogii stavby moderního jevištního libreta.

Potom Frejka opakoval často užívané tvrzení, že cirkus a biograf jsou aktuálnější než divadlo. (Všimněme si nepředpojatě cirkusových představení! Po dvacet a snad více let opakuje se v nich táž dressura zvířat, a clowni mají nových nápadů velice poskrovnu; co jediné zůstává zajímavé, je ekvilibristika. To však přece nejsou zázraky, z nichž má vzejít obroda divadla! Aktuálnost biografových představení, pro něž má obecnost zájem, je také velmi sporná. Nezdá se nám, že by byla v cirkus a biografu nalezena živá voda pro zdánlivě mrtvé divadlo.) Divadlo, praví Frejka, má být jako četba novin. (Bůh

uchráni!) Rozebírá pak ještě stavbu Nezvalovy „Depeše na kolečkách“ a vyslovuje se o svých teoriích způsobem značně nezceleným, fraseologií již velice obvyklou: život, mentalita atd. Nová divadelní libreta nejsou dle Frejky sofistickým výkladem určité věci, ale plnokrevným žitím divadelní formou. Základní téma: moderní mentalita. Divák je školen pohledem na stavby, konstrukce, plavecké, veslařské závody a tak dále. Jeviště musí býtí svěbytným celkem, nikoli napodobením života. Divadlo je stroj na realisování básnického myšlení. Jeviště není literatura ani život. Myslí pouze na své publikum, chce ho dojmáti silně a jednoduše, dle soudobé mentality moderního publika.

Do poněkud beznadějně nálady vnesl třetí z přednášejících, Nezval, vzpruhu svou jistotou dobrého a vtipného přednášeče a vyloudil veselý úsměv svým vzezřením sebevědomé blahobytnosti. Mluvil pěkně, ač ne zvláště originálně o umění dívati se. (Učili nás tomu podobně, ale zevrubněji, již dávno Keyová a Ruskin.) Hezky povídá o fantastovi Rim-

baudovi, jenž se nemohl srovnat se svým praktickým okolím a došel tak daleko, že viděl básně všude, cítil je stále, ale nepsal jich už. Pak ovšem přestal dle našeho názoru Rimbaud býti již tvůrcem, neboť nepřelil své niterné bohatství s bolestí a úsilím do formy, aby ho mohli býti účastní všichni.

Nezval správně řekl, že umění dívati se znamená vzdáti se předsudků tak zvané praktičnosti. Uvádí Picassa, Stravinského a jiné umělce, kteří bohatě čerpali z opomíjených

nicotností. Nezval velebí Archimedova slova: Nedotýkej se mých kruhů, a klid, veselosť, upřímnosť je mu zdrojem umění dívati se. Zásada velmi správná; zbývá otázka, co z ní vytěží jevištní umění „Osvobozeného divadla“. Posluchači, berouce zřetel k faktu, že mladí průbojníci se vždycky vyjadřují těžce a nerosozumitelně, prominuli by jim spíše pokračování v teoretických úvahách, než realizování představ, s kterými se sami ještě rvou. Uznáváme, že je to těžké, ale kdo se dá na vojnu, musí bojovat. If.

G a b r i e l H a r t :

S O V Ě T S K Ý H A M L E T

(Dokončení)

Dramaturgická úprava vedle pronikavých, často centrální nerv zasahujících škrťů přikomponovala některé scény, které samy o sobě byly skvěle provedeny, ne však nutné a proto zbytečné. Tak na příklad ve scéně s herci, která, mimochodem řečeno, ochuzena byla o klasické memento Hamletovo hercům, přidělena byla pantomima. Na otázku Hamletovu totiž, umějí-li zahrát „Zavraždění Gonzagy“, u Šekspíra první herec pouze přisvědčí a odchází. Zde jej o tom ihned přesvědčí. Improvisuje se scéna a herci zkoušejí. Hamletovi se leccos nelíbí i počne sám režírovat, některá místa hercům sám předehrává. Ti pak hrají takto opravenou pantomimu ještě jednou, takže při dvorním představení shledává se s ní divák po třetí. Stejně zbytečným shledávám scénování bitky na scéně ve čtvrtém aktě mezi Laertem a královskými sluhy, kde autor ji předpisuje za scénu, a dlouhý průvod dvoranů před soubojovou scénou pátého aktu. Šlechta přechází husím pochodem před několika zbrojnoši, kteří vzdávají pompésně čest, až ostentativně přestanou, když mimo kráčí staré dvorní dámy — to místo překrásného začátku V. aktu, kdy Hamlet v rozmluvě s Horatiem tuší smrt a říká „být připraven, toť vše“.

Jak dramaturgická úprava, tak i úprava scény je nejednotná. Prvé dva obrazy působí mohutně strohou jednoduchostí. Od rampy stoupá příkře dva metry široké schodiště. Ve výši dvanáctého schodu rozšiřuje se v plátó, spojené se zákulisím padacím mostem. Takto upravená scéna používá se pro obě hradební scény I. aktu. Proměna do scény královské děje se pouze tím, že v nastalé tmě se zvedne padací most a na schodišti se shromáždí šlechta s královnou na nejvyšším stupni. Žel, že již v dalších scénách není tato účelná jednoduchost dodržena a obrazy zpestřovány velkými, barevnými, transparentními okny, zlatými mřížemi atd.

Tato nejednotnost dokumentuje nemožnost kolektivní práce režijní bez silné jednotící individuality a nemožnost přirézávat básníka dle současných hesel. Stále se vtírá otázka, proč, když dnes nás nemůže zajímat Hamlet jako Hamlet, proč ho vůbec tedy hrát?

Na ruby převrácený Hamlet! Ale „Rus dovede nosit na ruby, jak známo, také boty“ — píše Masaryk ve „Světové revoluci“, a je vskutku úžasné,

jak si herci dovedou skvěle v těchto obrácených botách vykračovat. Dvakrát tolik, co jsem napsal o dramaturgické úpravě a režii negativního, musil bych napsat pozitivního o hercích: Čechovův Hamlet! Od prvního objevení se na scéně, přehráť, vše se na něm třese latentní energií — strhuje. Na rozdíl od expresionistické masky Erika je téměř nelíčen. Obličej, gesta reagují téměř na každé slovo, ale nejsou tvrdě stylisována. Kongeniálním (a snad i tím, že je Šekspírovi blíže, Čechova v téhle roli předčí) je výkon Čebanův v roli krále. Groteskní tvrdá maska. Zosobněné zlé svědomí. Od prvního výstupu na jeviště vyděšen, neklidně těká očima po přítomných, děsí se každého nového příchozího, každého nového hlasu, křičí jen proto, aby si dodal odvahy, strašně rád, když může ze společnosti odejít. Král lotr, král tatman! Gesta tvrdá, ostrá, lomená, náhlá. Královna, jak ji hraje Solověvá, je mladá, krásná, od vraždy se již asi neusmála, hledí stále vytřeštěně, ale je klidnější než král, tuší již asi svůj konec. Ofelii hraje Durasová, Tarasová líbila se mi v této roli lépe.

Vedlo by daleko popisovat detailně jednotlivé figurky. Co role, to zpracovaná postava maskou, gestem, intonací. Zde, myslím, v této poctivé a tuhé práci herecké, v tom oddaném přilnutí k dílu, které zdělili od Stanislavského a Dančenka, v tom, myslím, je zdravý základ tohoto divadla a záruka, že až vyvázne z dnešního chaosu a nebude se snažit přisluhovat politice, půjde dál a výše svou cestou. Hamletem jsem se však příliš nepotěšil. Snad jsem příliš očekával. Nevím. Víím jen, že přivru-li oči, vidím Hamleta—Vojana-Vítěze.

D I V A D E L N Í P O D O B I Z N Y

O T T O Č E R M Á K

Poznal jsem jej až v Brně po převratu, když jej sem přetáhl Štech z Plzně, jako jemu jej z Úrání vzal o tři leta dříve ředitel Veverka. Připočteme-li k tomu, že předtím byl chvíli se Strouhalem na Kladně, když byl začal kariéru u Pištěka, a připočteme-li, že nám jej chtěly již zase přebrat Vinohrady, máme dvě věci zjištěny: žebříček české herecké kariéry a tu lichotivou pro Čermáka věc, že krom nástupu byl pak vždycky již hledán a přeplácen. Že začal u Pištěka, stalo se proto, že byl křtěn Vltavou (dodnes se mu ozve někdy pražská zpěvná kadence v hlase); že nedostoupil až do Národního, to zase tím, že se zřekl Vinohrad, zarůstaje do našeho prostředí důvěrněji, než aby se při prvním kývnutí urval. A to mu chválím; ne z pouhého sobectví, ale proto, že trhaný vzrůst je těžký. Každý herec musí najít svou půdu a své prostředí, a najde-li je, může v něm kvést, protože jeho obecnostv jej zná, šžilo se s jeho hlasem, postavou a s některými neodstranitelnými detaily.

Čermák má na příklad hlas, s kterým je třeba se přátelit, aby zněl mile; vyšší, poněkud nosového zabarvení a ostrý. Nám již zní, jak zníval Vojanův Pražanům,

„ANATHEMA“
(Andrejev)

OTTO ČERMÁK

TULÁK
(„Ze života hmyzu“)

ač to byl také nástroj, který bylo třeba přemáhat. Našli jsme v něm již bohatství školení a zní nám v harmonii našeho souboru naprosto přirozeně. A již také víme, v jakých úlohách přestaneme slyšet jeho timbr, a kdy se jím dáme oddaně unášet. Víme, že to musejí jít scénou lidé vypjatých osudů a prudkých charakterů, spíše stylisovaných, než realistických, neboť těm dovede dát mocnost i realnost vyššího řádu a zmocněné důraznosti, jaké skoro nesnášejí lidé, docela životu odporovaní. Je především herec romantik, ale ne sentimentální, nýbrž vášnivý, vzrušený a vzrušující.

Takový k nám přišel; tak jsme jej poznali, když po prvé zahrál Toho, jejíž poličkuji, od Andrejeva. Tehdy měl ještě i gesto poněkud romantické i deklamaci; bylo něco rozmáchlého v obojím, co jen živelná bezprostřednost výkonu kryla, aby to v celkovém úchvatu nerušilo. Za léta práce u nás se však vyvinul dál a výš. Chytil nás totiž, a nedostávalo se mu pak nutně velkých rolí, protože jsme toužili po velkém repertoíru. Na nich se naučil mnohému, čeho si nepřinesl: vlil svou vášnivost do kadlubu železné kázně; naučil své tělo, stále v pružnosti udržované, střídmemu, ale výraznému a krásnému gestu; přenesl těžiště výraznosti do tváře, mimicky tak mocně tvárlivé, jak bývá málo která; svou mluvu, kdysi „nevázanou“, naučil deklamaci, dal jí rytmus a čistou frasistiku, takže se vyšinul až ke klasičnosti, zralé pro Shakespeara. — Nemyslete však, že roste jen k tragické kráse a síle. Docela ne. Druhý pol vášně a vzrušení — groteska — je mu stejně přirozený a dostupný, takže toutéž školou kázně dorostl i velkých polokarikaturních rolí molièrovských.

Co je mu cizí? Tichá náladovost, sentiment, srdečná úsměvnost, konversační běžnost a myslím i zahlobavá filozofičnost. Něco z toho leží lidem měkkým. Čermák z nich není. To bylo patrné na jeho režii, kdy se ensemble tuze těžko vpravoval do jeho techniky pracovní; ale vpravil se, a dnes dosáh! již i v tom oboru

ŽEBRÁK KARHOUN
(Hradecký „Červené strašidlo“)

POTAŠ
(„Potaš a Perlmutter“)

„SUDÍ ZALAMEJSKÝ“
(Calderon)

výsledků čistých; beze stop násilí; naposledy na př. v Shakespearovi, což je pro jeho sklon příznačno. — Některé vlastnosti ze zmíněných se dostavují zase až se stářím a s životním vyrovnáním. Tam Čermák také ještě není; je mlád, až začal život a matce hrát již r. 1882. Snad je to obojí nejen z povahy, ale i ze života, který člověka někdy velmi určitě formuje. Vyučil se typografem (to podědil po otci, právě jako herecké sklony), stroj mu rozbil a div nevytrhl ruku, pak tihl světem na vandr, přes všechny touhy divadelní se napřed řemeslně usadil, oženil se a pak teprve, zralý a odpovědný již víc než jen sobě, pak teprve se dostal, kam ho srdce táhlo a kam náležel. Život ho kalil v tvrdý kov, a protože mu dal pozdě začít, snad mu dá i pozdě stárnouti. Vše posud tomu nasvědčuje. — *A není to dobré?*

E. Sokol

OZVĚNA HLASŮ DENNÍCH LISTŮ

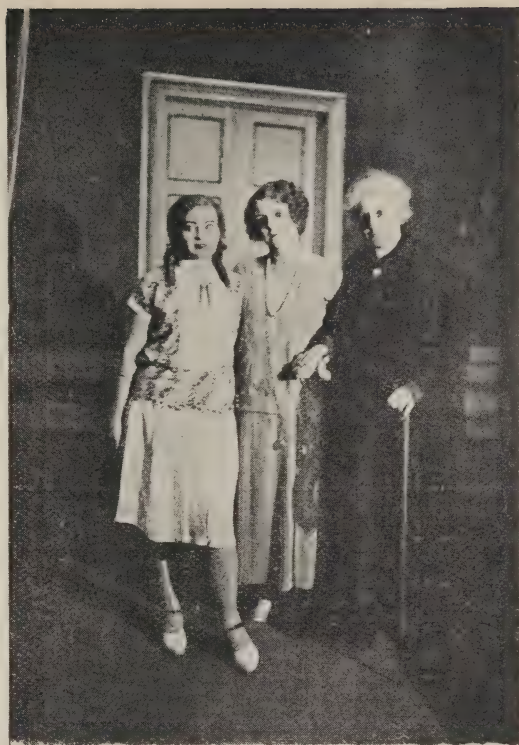
O HŘE „MUŽI NESTÁRNOU“

Patrného 3akt. komedie „Muži nestárnou“* byla z větší části kritikou odmítnuta, z menší části přijata blahovůlně na milost. Ale neosvědčuje se tu Ibsenovo, že menšina má pravdu, neboť hra, i když dějově nepřilíh pravděpodobná, je dialogicky bez espritu velmi slabá. Jde tu o muže, který miluje tři ženy z téže rodiny: nejprve jako 18letý hoch je

* Jan Patrný „Muži nestárnou“, kom. ze života o lásce ve 3 děj. Rež. B. Stejskala, výpr. J. Weniga. Po prvé na Vinohradech 22. března 1926. Knižně u Švejdy, Praha-VIII. Za Kč 10.—.

sveden ženou, do její dcery po 10 letech se zamiluje, ale je odmítnut, protože uražená matka — ačkoli ho sama svedla! — nepřipustí, aby její milenec vzal si její dceru; a opět po 10 letech zamiluje se do 16leté vnučky, kterou již babička nezachrání. Tři generace žen, které jediný muž láskou obsáhne! Motiv, konečně vhodný, ukáže, jak ženy v lásce slevují, starší ženy milují mladé muže, mladé žabky milují zralé muže, ale způsob zpracování je bezduchý, náramně laciný. Tribuna v několika rádcích odbývá hru pravě, že děj je tupý, dialog pomalý, vtipy pro besídku Nár. Politiky. Právo Lidu se diví, že se ta hra dostala na jeviště vinohradské — což je; údiv podivný, co by se tedy mělo hrát? To již Nár. Listy jsou spravedlivé konstatující, že zařazuje-li vinohradské divadlo do svého repertoaru mnoho původních her, zřejmě se musí spokojit i s věcmi slabšími. A je to jistě záslužnější, než hraje-li slabší kusy cizí, jako v divadle Stavovském. V en k o v píše o nejprůměrnějším kýči, ba o něčem ještě pod ním, o šablonovitém výrobku, bezkrevném humoru a plochém ději. Čsl. Rep. mluví o hře málo obsažné, o níž je těžko něco napsat, o hře, při níž chvílemi se nudí a chvílemi baví. Nár. Listy píše, že proti staré české tradici je třetí akt lepší aktu prvního a druhého a že autor přichází v době, kdy starší muže interesují omlazovací metody, s optimistickým evangeliem, že muži nestárnou.

Nár. Politika také uznává hodnotu třetího aktu, který dodává celému námětu pravý dech a vzruch, potřebnou náladu a dějové rozproudění svým rozkošně rozvířeným dívčím štěbetem a kde jsou postřehy, jimiž veseloherní umění Patrného docílilo plného úspěchu. České Slovo pod názvem „Komedie s příměskou“ vzpomíná Ohnetova dramatu „Majitel hutí“, jež bude vždy prohlašováno za drama plné falše, křiklavě lživé, podvodně nalíčené, ale v divadle bude vždycky vzrušovat a dojímat určité obecenstvo, a tak tomu bude také s komedií Patrného, již bude snadno dokazovat, jak je nepravdivá a klamavě nastrojená, jak dává půvabnou tvářnost věcem, jež se mohou jen přičít, a jak zábavností vnějšího postupu obětuje zdravý rozum. A rozebírajíc obsah píše, že to páchne příliš troufalou divadelní libovůlí a pobuňuje nepřírozanost, když skoro padesátiletý muž získává lásku i ruku 17leté dívky, že tento muž, znamenitý diplomat, společenský, eroticky vznícený za dlouhá léta, že by se nesetkal s ženou, jež by jej neupoutala. Ale hned nalézá ve hře dobré jádro, uvádí, že nejde o stárnutí nebo nestárnutí mužů, ale o názor, že mezi všemi ženami na světě je pro každého muže určena jen jedna, která se mu svrchovaně hodí. Ale tento muž nestačí, aby vyplnil celou komedii, proto autor uplatňuje v ní dějové a scénické příměsky, jež mají větší platnost než příběhová podstata, a celkem je to komedie utěšeně ohnetovská. O hereckém provedení píše příznivěji. Bylo lepší než celá hra.

Z PATRNÉHO KOMEDIE „MUŽI NESTÁRNOU“
NA MĚST. SCÉNĚ VINOHRADSKÉ

Od prava: Babička (*Marta Májová*) — dcera
(*Helena Friedlová*) — vnučka (*Marie Gabrielová*)

Herecká jubilea. Náš vzácný přítel Karel Želenský oslavuje 30letí oddaných služeb Národn. divadlu, za něž „odměnila“ ho umělecká správa právě nedávno při zařazování herců do jakostních tříd. Leč nechceme dále ironisovat, vzpomínáme neochvějně věrnosti, s jakou povždy lnul k našemu hnutí a doufáme, že netřeba ujišťovati ho vděkem i slibem poctivé věrnosti za věrnosti. — V poslední době velmi favorisovaný člen činoherního souboru téže scény V. Vydra, jehož výkony vzbudily namnoze zaslouženě nevšední zájem, slaví abrahamoviny. -dv-

Jar. Krapil a herci. Klub solistů Měst. divadla vinohradského jmenoval šéfa činohry tohoto ústavu svým čestným členem. V dnešních napiatých poměrech divadelních je tato srdečnost jistě projevem sympatickým. —ý.

Přednáška o divadle. Matice Divadelní v rámci svého programu již několikrát pokusila se o koncentraci divadelních pracovníků k řešení některých podstatných div. zjevů. Zkušenosti, které získala, bývaly by prospěšny známému režisérovi F. A. Longenovi, který v pražském Mozarteu uspořádal 14. III. přednášku o „Divadle jako životním projevu“. Sešlo se několik posluchačů a s těmi více náhodnými nežli kritickými účastníky chtěl Longen zavést výměnu názorů. Tři, čtyři přítomní div. referenti a stejný tak počet literátů nedali zvláštního podnětu, a tak přece jen Longen hovořil o divadle sám. Nasbíral hodně materiálu, který mu byl podkladem k vážnému rozhorlení proti některým zjevům v divadelním životě vůbec a pronášel výtky, které vyrostly v něm jako herci, spisovateli i malíři. Leč to vše, co Longena rozrušuje, není nic no-

vého, jsou to obecně známé bolesti, které on jen vykládá, ilustruje. Čekalo se od Longena mnohem více tím spíše, že causeská forma přednášky umožňovala mu volně vysvětliti i takové body, které byly dosti v rozporu s jinými jeho thesemi. Longen chtěl přednáškou dáti podnět k diskusi, ale neujasnil její směr a cíl. Zanechal dojem, že oznámil takto neobvyklým způsobem novou orientaci divadla Vl. Buriana. A na to by stačila lokálka. —ej.

Pardubice bez divadla, t. j. bez budovy divadelní, zůstanou podle všeho po celý rok. V létě 1925 bylo měst. divadlo uzavřeno, aby bylo podniknuto jeho rozšíření. Dlouho se jednalo a schůzovalo, podávaly se návrhy pro přestavbu i proti, až konečně na zimu se začalo přestavovati. Práce měly býti skončeny do konce ledna, pak do konce února, března, a teď prý bude rozšířené divadlo otevřeno až na podzim 1926. Tím ztracen pro pardubický divadelní život plně rok. Ještě že si Dramat. odbor čsl. strany lidové postavil svou scénu, kde občas hraje a kde i řed. Vrba po několik týdnů působil. A dobře, že byl otevřen spolkový dům D. T. J., kde je i jeviště, na němž provedl několik představení Spolek divad. ochotníků a kde od 6. dubna působí řed. Veverka s východočeskou společností. Ovšem obě scény nemohou vyhověti pro předvedení her výpravnějších a zejména oper. V tom směru musí přátelé divadla čekat až na otevření měst. divadla, k němuž snad (!) přece ještě letos dojde. —jr.

„*Miláček-Protíva*“, nová 3akt. veselohra našeho starosty dra Fr. Hermana dostala se teprve po delších okolcích — ne z viny autora — na smíchovskou

scénu Švandovu. A i pak se zdálo, jako by někomu velmi záleželo na tom, aby hra opět co nejdříve zmizela z repertoiru, třeba se dosavadní její reprisy těšily vesměs značnému úspěchu, ani ne tak myšlenkovým dosahem, jako dokonalým autorovým ovládním jevištní techniky,

kteřá zachránila mnohou po stránce pravděpodobnosti nebezpečnou, třeba jinak neodolatelně humornou situaci. Představení za režie K. Kalisty bylo pilně připraveno i zahráno, zejména v některých výjevech a postavách zajisté zcela v intencích autorových. -dv-

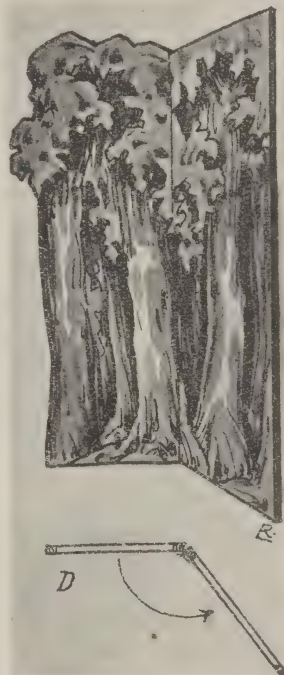
LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

Leo Richter:

INSCENACE HER J. K. TYLA NA MALÉM JEVIŠTI

(Pokračování)

Na obrázku *D* zobrazil jsem dvojitou kulisu stromovou ve výši as 3 m a šíři po 1 m. Budiž při konstrukci vždy pamatováno na to, aby latě v místech, kde obě kuliše panty jsou spojeny, byly zaobleny a as 1 cm od sebe vzdáleny, aby plátno se nepředřelo a barvy nesetřely. Pozadí lesa tvoří vždy oblakový prospekt, před nímž buď ponecháme horizont týž, jako na obr. *A* a *F*, nebo pořídíme si jiný (obr. *B*, *C*, *E*), znázorňující siluetu mladého lesa. Vrcholy stromů vyřežeme latkami. Celek pak pomalujeme temně zelenou barvou a oživíme několika skvrnami: světlejší žlutozelené a tmavé modravozelené a fialové. Ale ne do detailu malovatí větvičky smrků, šišky a snad i dole muchomůrky a hříbky! Ještě zbývá zodpovědět otázku, jak v lese vytvořit sufity, to jest uzavřít kulisu a kmeny stromů nahore! Jenom ne na malých scénách pořizovati si prosekávané a sítkované, křiklavě zelené sufity, vyjadřující jako „skutečné větve a koruny stromů“, nebo namalovati na úzké pruhy plátna kudrnaté obláčky na šmolkové modré půdě! Jak to pak vypadá, když herec větší postavy rozežene se rukou a „obláčky“ neb „stromy“ pěkně nám rozhoupá! Již ve své knize „Ochotnické divadelnictví“ radil jsem k tomu, aby na malých scénách používalo se jen sufit ze zřasené šedé látky, které se hodí ke všemu! A chce-li už si pořádit některý spolek několikery sufity, pak rozhodně je lépe, kromě šedých zase jen látkové jiné barvy, třeba tmavozelené a cihlově hnědočervené. Pak šedé mohou být stále a těsně před nimi na drátě napjaté tmavozelené a rudé, shrnovací jedny na pravo a druhé na levo. Pro les použijeme ovšem tmavě zelených a tyto buďtež tak zřasené, aby tvořily nepravidelné obloučky, což docílíme tím, že je ve vzdálenosti as 50 cm sdrhne nahore v uzlíky. Na obr. *C*, *E*, *F* jsem vyznačil, jak možno lesní krajinu ještě jiným, odlišným způsobem vypravit, jmenovitě na větších scénách. Na obr. *C* je zobrazen rozkládací strom, jak jsme ho použili v „Lucerně“ a v pohádkách. Z půdorysu je zřejma jeho konstrukce. Je z latí, má dvířka, opatřená pérováním, a dvě otočné stěny, tak velké, aby osoba se za ním mohla skrýt. V koruně pak umístěn je malý reflektor, ozařující jediné osobu, ve stromě stojící. Na obr. *E* zase je mladý les, sestavený ze dvou dvojitých kulis, na nichž zobrazeny siluety

smrků, hustě sražených; střed scény tvoří několik mladých smrků, z lepenky a latí porizovaných a dle potřeby po jevišti volně rozestavených. Chcete-li mítí hodně změn, pořídte ještě jedny kulisy dle obr. F, buď jako březový háj z jara, kmeny bělavé, koruny žlutě zelené, neb v jeseni rudě zbarvené listoví s modravě šedými kmeny. V tomto případě ovšem vhodně užijeme sufity hnědočervené! Připomínám, že na obr. C, E, F z úsporných důvodů vynechána na levo asi třetina scény, která je samozřejmě souměrná, ovšem ne přesně otrocky, to by nebylo hezké! Můžeme však zúmyslně vytvořiti i při krajině scénu nesouměrnou, na jedné straně třeba mladé stromky, na druhé mohutné kmeny, nebo pro změnu skalní kulisu neb několik volných útesů skalních! Myslivnu nahradí nám dobře chalupa, nad jejíž vchod vhodně umístíme parohy jelení atd. Kombinací různých při takovémto uspořádání scény je nekonečné množství a kde je možno vytvářeti žárovkami barevné nálady, tam je teprv změna neomezená! Jaký to rozdíl proti scénám zastaralým, kde na vše musí se vystačiti s prospektem lesa, volné krajiny a vesnice! Ale kde doplní si jeviště dle způsobu, který jsem právě popsal, tam žádný scénický požadavek autorův nemůže přivesti režiséra do rozpaků, neboť si pomůže malou záměnou, na př. v pohádkových scénách Tylových her můžeme siluetu lesa v pozadí nahraditi ležící kulisou, na niž vymalujeme hladinu jezera, v dáli vñcem modravých lesů lemovanou. Jestliže pak střed její zhotovíme z jemného širtinku a pomalujeme do ztracení barvami průsvitnými (anilinovými), můžeme jej ze zadu prosvětлити a vyčarovati tak ve hladině vodní obraz zapadajícího slunce neb měsíce, dle toho, použijeme-li červených neb zelenavých žárovek. Sluníčko neb měsíc musíme ovšem podobným způsobem vykouzlití na oblakovém prospektu, kde rovněž všijeme vložku širtinkovou a zprědu do ztracení zamalujeme. Vzadu pak opatříme si větší žárovku, tuto umístíme do plechového kùzele a okraj jeho dáme ze zadu k širtinkové vložce několik cm daleko, aby kontura nebyla příliš ostrá. Ovšem obraz slunce neb měsíce v prospektu a jeho odraz v jezeře musí přesně spolu souhlasiti! Hřbitov v „Paličově dceři“ vytvoříme jednoduše tak, že postavíme chaloupku jako na obr. A s kusem plotu, ovšem místo korbele ve věnci dáme černý, z látek zhotovený křížek, pořídíme jednoduchá laťová dvířka k otevírání, upevníme na zídku a z druhé strany máme stejnou zeď s křížkem, poněkud delší a z prava zakončíme stromovou kulisou. Za zdí pak necháme vyčnívat několik křížků z latí a lepenky, jak je známe z vesnických hřbitovů, a máme náladovou scénu, kterou můžeme si poříditi i na tom nejmenším jevišti. Zmiňuji se o tom proto, že jsem byl svědkem, jak na jevišti, málo přes 2 m vysokém, chtěli si malovati klenutou hřbitovní bránu s nápisem a teprve, když jsem jim dokázal, že by jí musili procházeti hodně ohnutí, upustili od toho. Znova připomínám: jednoduchosť a vhodné rozměry. Toho dbáti nutno i při těch scénách her Tylových, které se odehrávají v Praze, jako „Fidlovačka“ neb „Pražský flamendr“. Zase vím ze zkuš-

nosti, že na jisté malé scéně malovali si perspektivný pohled do pražské ulice. Že pak herci dosáhli hravě na střechu i těch předních domů, jim nevadilo. Tedy kulisy jen portály domů, neb zeď s oknem a nárožním patníkem! Ale dle možnosti pěknou kašnu ve výklenku zdi neb za ní siluetu Hradčan, jak jsem podrobně popsal a zobrazil v „Ochotnickém divadelnictví“.

(Pokračování)

Ú. M. D. O. Č.

Upozornění. Adresu jednatele hlase pošť. úřadu (neb listonoši), poněvadž příští sešity časop. „Čsl. Divadlo“ budou již expedovány dle nového seznamu, v kterém jsou jména jednatelů uváděna jen ve větších místech (městech). Několika spolkům, které dluží příspěvky za r. 1925, bylo zasílání časopisu zastaveno.

Oslavy 1926. Naším spolkům a odborům byl zaslán oběžník, aby co nejdříve zaslaly přihlášky na sjezd a ostatní oslavné podniky. Je nutno znáti včas účast, aby bylo možno opatřit ubytování. O slevu jízdného bylo již zažádáno. — Upozorňujeme, že program oslavných podniků byl sestaven úměrně s programem hlavních dnů Vsesokolského sletu. Naši členové, kteří jsou zároveň členy Sokola, budou se moci účastniti mezinár. sjezdu, slavnost. představení, matinee Tylova i kursu a návštěvy výstavy, aniž by porušili své povinnosti sokolské. — Čestnou účast na slavnostech přijaly tyto korporace: měst. rada pražská, Čsl. Národní rada, Čsl. Obec sokolská, Česká akademie pro vědy a umění, Masarykův lidovýhonný ústav, Spolek čes. spisovatelů „Máj“, spolek „Svatobor“, Kolo moravských spisovatelů a Ústředie slovenských ochot. divadel a zároveň jmenovaly své zástupce do slavnostního výboru. — Skladatel prof. J. B. Foerster k naší žádosti složil novou hudbu k Tylovu „Strakonickému dudáku“. Matice vyjednává o její vydání tiskem. — Poprsí Tylovo bylo akad. sochařem A. Fialou dohotoveno a bude odlito v bronzu a v sádre. Do prodeje bude dáno ke konci května. — Výstava Tylova a ochotnická bude otevřena 20. června a potrvá do 10. července. — Národní divadlo propůjčilo pro slavnostní představení Stavovské divadlo. Hrán bude Jiráskův „Emigrant“ našimi ochotníky. — Ministerstvo nár. osvěty zaslalo Matici subvenci na kulturní úkoly (na něž jsme dostávali ročně 2000 Kč, v roce 1924 také 4000 Kč), dále na pořádané oslavy a na mezinárodní sjezd celkem 5000 Kč, z nichž byl odečten kvitanční kolek 50 Kč. Sp do.

ve Slaném daroval ústředí na oslavy 1000 Kč (!). Ministerstvo vyšle na sjezd svého zástupce. — Je velmi nutno, aby naše okrsky a jednoty vyřizovaly výzvy ústředí co nejdříve a s vědomitě!

Z ústředí. Výkonný výbor konal měsíční dubnovou schůzi 25./IV. za účasti všech delegátů venkovských a většiny pražských. Po zprávách předs. star. dra Hermana o stavu příprav k letošním oslavám, jež uvedeny jinde, schváleno obeslání květnového sjezdu franc. ochotnictva v Bruselu (23.—24./V.) star. drem Hermanem a prof. Fléglem z Prostějova (Morava). Za resign. inž. Šteina (z důvodů zdravotních) zvolen kult. referentem vrch. insp. st. dr. Max Lederer (Josefov) a do výboru postoupil I. náhr. Slabý (Nusle). Do kruhu spoluprac. přijat arch. Ant. Kučera. Usneseno přistoupiti za zakl. člena Masarykova lidovýhonný ústavu. K otevření spol. domu Uměl. besedy v Praze a první české školy Komenského v Dol. Daruvaru (SHS.) zaslány blahopřejné projevy. Rovněž spis. Jos. Štolbovi k dosažení osmdesátce bude zaslána blahopř. adresa ochotnictva, sdruž. v ÚMDOČ. Referováno o zdařilé schůzi okrsku v Semilech (viz na jiném místě!), obvodu v Jilemnici a založ. okrsku v Liberci; okrsek Hořovice konal okrsk. sch. 25./IV. ve Zdicích, Humpolec val. hr. 5./IV., Tábor sehrál 19./IV. „Paličovu dceru“ s K. Želenským j. h., Náchod uspořádá při velké Živn. prům. výst. v Jaroměři výstavku ochotnickou, kteréžto příležitosti mělo by býti všude využíváno k průkazům úspěšné činnosti ochotn.; Mor.-slez. župa uspořádala za I. čtvrtl. 1926 8 přednášek, obeslala 8 schůzí a div. představení, sehrála 3 předst. „Strakonického dudáka“ a provedla zájezd do Studénky za úč. 54 členů; okrsek Čes. Budějovice konal 28./III. vylučov. soutěž a 11./IV. veřejné představení vítězů. Usneseno vyznamenati o aktuálních událostech okrsky za účelem publikování těchto zpráv v krajinských listech a doporučení jim nejužší součinnost s okresn. osvět. sbory. Přijato 28 nových spolků. Diplom čestn. uznání udělen k návrhu okrsku Jdo. „Tyl“ v Prostějově k jubileu 25letého trvání.

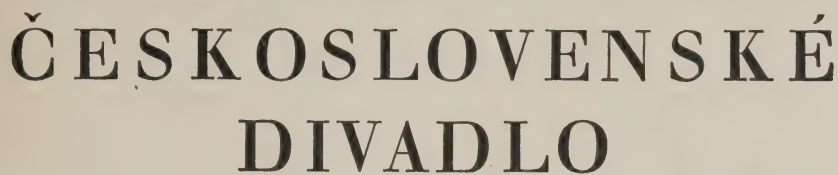
K sjezdu zaslán všem spolkům oběžník č. 89 s blanketem k přihlášce účastníků a objednávkám, okrsky požádány za materiál pro výstavu oběžníkem č. 902 a zahraniční spolky oběžn. č. 901. Resoluce o vydání div. zákona, zrušení censury, dávce za úřední výkony, snížení kolkovného a slevě na dráhu zaslána byla ministerstvu vnitra, financí, železnic, pražským redakcím, poslaneckým kruhům a všem okres. polit. správám s dodatkem, aby do vyřízení předpisovaly jen nejnižší sazbu dávek za úřední výkon. Půjčovny „Opera“ a „Thalie“ vyzvány, aby pořídily také krojový materiál z let 1870—80.

Z Pražského okrsku. Valná hromada konala se 14. března za účasti 56 deleg. spolků. Hojná účast hostů, členů našich jednot, nasvědčovala, že v okrsku vzrůstá se vědomí organizační povinnosti. Předs. R. Weinert zahájil schůzi přivítáním přítomných. Po vyřízení běžných záležitostí přednášel star. ÚMDOČ. dr. Herman o J. K. Tylovi, kterážto řeč pozorně a s porozuměním vyslechnuta. Veškeré zprávy funkcionářů byly schváleny a odstupujícímu výboru uděleno absolutorium. Ze zpráv uvádíme: Jednot a spolků je dnes v okrsku organis. 105. Jmění okrsk. činí Kč 4000.—. Knihovna obsahuje 3900 svazků. Režisérská rada za předs. rady Figara vykonala svoji povinnost a dokázala, že bylo vhodným rozdělením práce v okrsku na organizační a kulturní. Odhlasován roční příspěvek jednot P. o. v částce Kč 5.—. Volby provedeny aklamací a jednomyslně zvoleni: předs. opět R. Weinert, místopředs. J. Slabý, okrsk. rež. O. Zuna, jedn. M. Zeibert a pokl. J. Šťastný. Do okrsk. rady byli zvoleni: Figar, Felber, Hecht, Jošt, Komínek, Liška, Machovec, Richter, Vitouš, Ambler, Hanka, Turečková; revis. Mágř a Tureček. Dále projednána záležitost našeho tisku a doporučeno, aby každá jednot získala jednoho předplatitele „Čsl. Divadla“, které pak bude rozšířeno o 4 strany, věnované ochotnictvu. Schváleny nové stanovy P. o. a ústředí opatří zadání. Učiněna výzva, by jednoty nezapomínaly na Tylův dům a schrály jedno představení v jeho prospěch; ku konci provedena sbírka, která vynesla Kč 63.—.

Z okrsků venkovských. Riegrův okrsek v Semilech konal rovněž 11./IV. řádnou valnou hromadu, které se zúčastnili nejen delegáti jednot, ale i ostatní členstvo z místních i okolních spolků. Sjelo se 75 deleg. z 25 organ. spolků od Krkonoš až k Českému ráji, aby družně pojednali o nových úkolech práce ochotnické, aby svojí přítomností dokázali, že jsou věrnými a poctivými stoupenci

snah ÚMDOČ. a zejména že práce rozkolníků organisovaná z t. zv. Tylovy obce, nenalézají na Semilsku a v celém Podkrkonoší ohlasu. Přesně v stanovenou hodinu zahájil předs. okrsku Ph. Mg. Zd. Husák valnou schůzi, podal zprávu o dosud vykonané práci organizační a kulturní a po vyřízení běžných záležitostí přednesl referát ústř. taj. Rud. Weinert z Prahy. Tento promluvil o organizačních a kulturních povinnostech okrsku, o mezinárodním sjezdu ochotnickém a o oslavách J. K. Tyla. V úvodu svého referátu poukázal na to, že v minulém týdnu byly naše jednoty zvány p. Cel. Loumou do Železného Brodu k ustavující schůzi odbočky Tyl. obce ochotn. v Praze. Nejen že bylo vysloveno přání, ale i proto, že uznal referent za svoji povinnost odpovědět k útokům na ÚMDOČ., které před osobami neinformovanými byly na oné schůzi učiněny, podal podle pravdy a písemných dokladů, které valně hromadě předložil, správný obraz celé aféry p. Blahňkovy a sdělil, proč nemohl býti dram. odbor, řízený p. Cel. Loumou, přijat do ÚMDOČ. za řádného člena. Tento věcný a doklady podložený referát poskytl přítomným jasný názor o celé trapné záležitosti; bylo účastníků odsuzováno destruktivní podnikání p. C. Loumy a konstatováno, že v celém okrsku nikdy nenalezne půdy žádná snaha po roztržení českého ochotnictva. Dle učiněných projevů jest vidno, že celé Podkrkonoší jde dále pevně a s plnou důvěrou za ÚMDOČ. V dalších zprávách bylo upozorněno členstvo na nové divadlo nejstaršího ochot. spolku „Krkonoš“ ve Vysokém n. J., které zasluhuje plné podpory všech jednot i jednotlivců. V Jilemnici a Liberci budou utvořeny nové odbočky. Výsledek voleb jest tento: předs. Vlad. Pavlík, odb. uč. Semily, místopředs. Mír. Pujman, maj. knihtiskárny v Žel. Brodě, jedn. Lad. Maizner, úř. Semily, pokl. Jos. Plíva, uč. Žel. Brod, kult. ref. Jos. Bernard, profesor Jilemnice, rev. účtů Jos. Tichý, Lomnice n. P. a Frant. Hanuš, Vysoké n. J.; členové výb. a náhr.: Jos. Matoušek, učitel Benešov u Semil, Rich. Pitřman, uč. Braná, Jos. Tomíček, uč. Poniklá, Václ. Hák, uč. Lomnice n. P., Frant. Polák, řezník Roprachtice, Jos. Chundela, Turnov, Jarosl. Pilař, uč. Dolánky, Petr Pikora H. Růžodol a Jos. Koros, Liberec. Po vyřízení místních záležitostí a poděkováním př. Husákovi byla tato zdařilá a důstojná schůze skončena. Přejeme okrsku, aby v novém složení pracoval ku prospěchu a zdaru celé myšlenky ochotnické. (R.) — Jungmannův okrsek v Hořovicích odbyval 11.-IV. výb. schůzi, spojenou s přednáškou prof. Leo Richtra „O scénování“.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

Je to tak zvané divadlo ticha nebo intimism, který pozvolna dožaduje se scénického řešení. Intimism je prostý návrat k vnitřnímu dramatu, k utajené tragedii jedinců. Jednoduché a na pohled všední příběhy a osudy jsou naplněny hlubokou

a vroucí tragikou, jež sugestivně zmocňuje k účasti. Od rachotivé a vřiskavé, tragicky a sentimentálně nasládlé hry, prosáklé úkladnými vraždami, bitkami a souboji, vrací se divadlo k historii lidské duše. Od hysterického a klaunsky pokrouceného výrazu herce jde divadlo k oduševnělému a citově vypěstěnému projevu mocných vln otřásající tragiky. K této fázi dnešního divadla dospívá definitivně teprve touto sezonou francouzská tvorba, která v několika nejnovějších dramatech ukázala nové snahy v plném jejich rozsahu. Bernard, Gerald, Vildrac a Lenormand jsou představiteli touhy po člověku, jehož problém ztrácel se v předcházejících epochách, zaplaven podrážděným a exaltovaným výbuchem bezradnosti a bezútěšné tápavosti. Nové hry Bernardovy, Vildracovy i Geraldovy mají opět čistý poměr k lidství a všimají se jeho vnitřní tragiky v běžném typu. Lenormand jeví se jako divadelnější a vnějškově rafinovanější dramatik, který vyhledává zvláštní případy osudové tragiky ke své analýze. Jeho způsob tvorby je pronikavě krutý, bolestný a palčivý.

Francouzští intimisté nejsou šami ve své touze po návratu k boji duší. Tento dramatický stav zaujal již dříve americké divadlo, které z laciné, povrchní sentimentality dostalo se k hodnotnější a ucelenější linii intimního divadla. V našem repertoiru jeví se jeho záblesk Langerovou „Periferií“, jež byla zobrazením mocných duševních depresí, a také Bémovy „Hvězdné požáry“ přiznávají se k téže vnitřní, byť více lyrické tragice. Největším však kredem divadla ticha u nás byla Hilarova inscenace Rollandovy „Hry o lásce a smrti“. V ní projevil téži, že divadlo musí býti obrazem života, a podřídil se jí režijním uplatněním všech krásných citů lidské přirozenosti. Ponechal vyznění ctnosti člověka a dal mu vyžít radost i bol, celou tíhu dramatické náplně.

Řekl bych k ujasnění vývinu událostí, že do nedávna s celým světem i my měli jsmo pocit duševní nejistoty, vnitřního mrazu před vším co nás rozjařovalo, nadechlo a povzbuzovalo. Byla to snad maska, krutá, bolestně nasazovaná maska, vnucená nám světovým vražděním. Nesmírná lítost byla překonávána honbou za novými pocity a pravý, podstatný výraz bezútěšné tragiky zůstal zakřiknut nutností úsilí, aby nezhroutila se v lidstvu odvaha žít a trpět dál — A nyní, kdy dny krvavého běsnění ustoupily klidnější pohodě, není nebezpečí z opravdového citu, není zapotřebí šaškovitého křepčení neb sociálního vzněcování, je možno podívat se v opravdovou hloubku lidské bolesti. Snad je to recidiva byronismu, který znovu vyznívá v části poesie i divadla, byronism, který chce rozhoupati lidská srdce k meditacím nad tragedií duší.

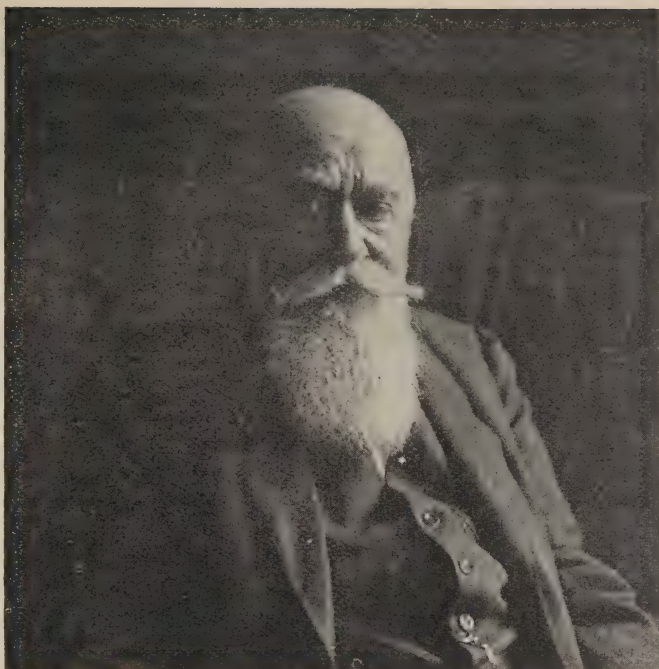
Frank Wollman:

BULHARSKÁ ČINOHRA

Zastihl jsem sice činoherní provoz v Sofii ochromený hostováním pěvce Petra Raičeva. Ale to, co jsem viděl z činohry bulharské, zaslouží, aby se vědělo u nás.

Měli bychom si vůbec všimati více bulharského divadla stejně jako jiných scén jihoslovanských. Už proto, že začátky dramatiky bulharské jsou pod vlivem českým. Podléhá se stále u nás slabosti, naočkované sousedy, že stopujeme sice každý vliv a vliveček kultury cizí, ale neumíme, jsouce v okovech

názorovosti a metod cizích, zvážiti vliv český na rozvoj kultur sousedních. Naprosto neznámý je na př. u nás fakt, že první představení bulharské v Šumenu r. 1857 („Michal“, překlad Savy Dobroplodného) uvedl na scénu český exulant Majstr, že začátky činoherní produkce, zvláště Vojnikovovy, stály pod vlivem českým. Pomalu se zapomíná už na práci Šmahovu, který v letech 1907—1911 dal činohře bulharské evropskou výši. Naši slavní národohospodáři nedovedou vážiti si české kulturní expanse, která za poměrů, dobře organizovaných, mohla býti ubytovatelem a dopo-

DR. JOSEF ŠTOLBA
(dle nejnovější podobizny)

ručující visitkou pro expansi hospodářskou. To prostě ponecháváme, mařice i starší práci, vzdálenějším Polákům a Němcům.

Evropskost činohry bulharské dnes až překvapuje. Tato evropskost se pochopí ovšem, uváží-li se, že intendantem divadla je prof. Arnaudov, výborný znatel světových literatur (to jest jeho universitní obor), a je přirozené ovšem viděti na pracovním stole tohoto muže v nejlepších letech lidských a vědeckých moderní publikace dramaturgické ve všech světových jazycích. Československého demokrata, navyklého ve své demokracii vídati podobná místa obsazena neodborníky podle politického klíče a někdy podle politické neurvalosti, to může ovšem překvapiti.

Pravou rukou Arnaudovovou je dramaturg Nikolaj Lilijev, známý spisovatel, známý ne tak, jak se píše v českých listech, „dobře“ informovaných o slovenských spisovatelích, o podobných funkcích, ale spisovatel, který se dá srovnati se slovinským dramaturgem Otonem Župančičem.

Měl jsem štěstí, že jsem zastihl dvě režie hlavního režiséra N. O. Masalitinova, bývalého člena chudožestveniků, který nyní řídí scénu bulharskou a její dramatickou školu: předně Shakespearovu komedii „Dvanajseta nošt ili kakvoto iskate“ a za druhé Ibsenovu tragedii „Fru Inger ot Estrot“. Obě představení byla zdařilá, Ibsen zdál se mi být ještě dokonaleji představen,

než Shakespeare. Nebylo zde sice „průbojných“ experimentů, ale zato mnoho svědomité práce. Dvojí jeviště shakespeareovské, jež známe již dávno z dokonalých inscenací Kvapilových, zjednodušení scénické. Ale zejména zdůrazněno to, co je v komediích Shakespearových a zvláště v „Cokoli chcete“ nejvzácnější: vtipný dialog, blesk a něha slova, stupňovaná obratným „qui pro quo“ Sebastiana-Violy, pro které má bulharská scéna výbornou představitelku N. Bujuklijevou. Dva komici, Bačvarov jako Malvolio a Sarafov jako „lord Tobi Belč“, přispěli mnoho svou hřívnou, daleko neprovinciální k vybavení živlu, jež měl Shakespeare na mysli, očišťujícího a uzdravujícího humoru a smíchu v celé jeho tryskající bujnosti. Publikum se doslova „válelo smíchy“, a to je u Bulharů, jaksi melancholicky ponurých a nehybných, co říci.

(Dokončení)

POŽADAVKY PŘI REKONSTRUKCI NÁR. A STAV. DIVADLA

Blížící se prázdniny budou letos opět využity k pokračování restauračních prací v Národním i Stavovském divadle. V Národním budou především vyměněna topní tělesa a ve Stavovském bude rekonstrukce pokračovati v hledišti. Při těchto rekonstrukčních úkolech nemělo by však býti zapomínáno zákulisí, resp. úpraven a šaten umělců, kteří zvláště ve Stavovském divadle jsou hrůzně stísněni a k jevišti proplétají se vším možným haraburdím, kolem uskladeným. O jakés takés pohodlí herečů není vůbec postaráno a přímo naléhavý požadavek blahodárnosti koupelny nebo sprehy je v divadlech neznám. Škrovná

umývadla nejsou přece dostatečným osvětlením herci, který na počátku hry skorem nahý vymete v roli kdejaký kout jeviště a pak pro další dějství na nedostatečně očištěné tělo navléká kostym, nebo dokonce svůj civilní oblek! Je nutno uvažovati o doplnění hygienických zařízení zákulisí stejně jako o pissoirech na galeriích Stavovského divadla, které vytvářejí atmosféru někdy až nesnesitelnou. Konečně doufejme, že letošní rekonstrukce ve Stavovském divadle v zájmu drobného obecnstva upraví nejen místa k stání na galeriích, ale také postranní sedadla, kde překroucení krčního svalu je divákovi mnohdy nebezpečím nejmenším.

Em. Janský

Albert Pražák:

DRAMATIK DR. JOSEF ŠTOLBA

(* 3. 5. 1846)

(Dokončení)

Štolba ve své figurky vdechoval i zevnější směšnou zálibu, jež se nad veselohrou vznášela jako leitmotiv a zdaleka diváctvu opovídala příchod té oné figury. Douba v Zlaté rybce se svým „mno“, Zelenka ve Vodním družstvu se svou slovní vsuvkou „tento-no, na tom nezáleží“, setník Řepka v Maloměstských diplomatech se svými pohrby a parádami, Kalupr se svou starostí o formany, Machač se svou záletností v Mořské panně, Křížek v Křivých cestách se svým „ento tento nadlesní“ a m. j. stali se po Čechách a po Moravě populárními osobnostmi a kdekdo hledal jejich podobence. Tento polovážně, polokarikaturou obrazený malosvět dovedl Štolba roztrásati rafinovaným v zru-

Foto Fr. Kutta, div. insp.

MĚSTSKÉ DIVADLO KRÁL. VINOHRAD: JOSEF ŠTOLBA „NA LETNÍM BYTĚ“

Režie: *Frant. Hlavatý*

Veselohra o 3 dějstvích

Výprava: *Josef Wenig*

Jednotná scéna: Restaurací zahrada. Závěrečná skupina (od leva): Týny (*Libuše Freslová*), paní Kapičková (*Marie Bečvářová*), Míny (*Marie Gabrielová*), pan Kapička (*Jos. Vošalík*), pošt. rada Vostrý (*Frant. Hlavatý*), presidentová Česalová (*Marie Ptáková*), min.^{ist} taj. dr Česal (*Hugo Haas*), paní Berta Havelková (*Hel. Friedlová*), prof. Havelka (*Ant. Kandert*), hostinský Červinka (*Vlcl. Majer*)

chem a napětím. Jako Gogol ohlášením revisora zatížil atmosféru k zalknutí, tak Štolba expresním psaním rozvířil v Maloměstských diplomatech celé městečko zvědavostí, dobře věda, že napětí jevišťě nakažlivě zapůsobí i na hlediště. Na toto exponované jevištní napětí dovedl nanášeti však další a další. Když již tajemství bylo známo, nahradila je otázka, kdo je vyzradil, jaký bude následek tohoto vyzrazení a jaké celé řešení problému. Někdy se Štolba v takových napjatých scénách až přepjal. Příjezd záletníkovy manželky do Ostende v Mořské panně mocní dramatické napětí a zesiluje je novými překážkami a sensacemi tak, že divák je zrovna hnán jakoby o sázku k dohadům, jak se vše rozuzlí. Tuto obratnost v napínání divákovy pozornosti prokázal Štolba zvlášť dobře v činohrách: „Matčino dílo“, „Staré hříchy“, „Zloděj“, „Po letech“ a „Závěť“ jsou na př. zrovna přebity dějovou a intrikovou dynamikou. Tato dynamika jest ještě vystupňována tím, že jde často o smíření viny rodičů či dětí, že jde o staré hříchy, dalším životem vinníků napolo odpýkané,

že jde i o štěstí a budoucnost nevinných, kteří se před společenským propadlístěm ocitají zlobou zjištěných či požívačných lidí, nebo osudnou náhodou zcela nezaviněně a potkávají se s problémy, jež při jejich duševním a citovém založení nelze rozřešiti než tragicky. Štolba takovéto Damoklovy meče zavěšuje s rafinovanou dovedností nad hnízda lásky a životního vyrovnání, nad hrdiny spoutané láskou nebo vděčností k těm, jež za chvíli podle svých zásad musí popravit, což činí jeho drama ještě dramatictější. Umísťuje je i do choulostivých časových a místních okolností, do odlehlých zákoutí a ložnic, na exponovaná místa možných podezření a klepů, smyšlenek, dohadů a nových sporů, obklopuje je nedorozuměními, omyly a neprehlédavostí, rozporem generací a společenských tříd, kontrastem povah a životní koncepce, takže se touto situační lokalizací děje a konfliktu dramatická dynamika mocní na druhou a na třetí (Matčino dílo, Závět, Po letech, Zloděj, Zločin v horské boudě, Únos, Spiknutí v Podmazově, Jenom písemně a j.). Přes všechnu tuto obratnost vypomáhá si však Štolba často i vnějšími a násilnými prostředky. Zauzluje nebo posunuje děj ne novou dramatickou osobou nebo zápletkou, nýbrž dopisem, klepem, anonymním udáním, a dovede s nimi vystačiti ke škodě dramatické architektiky po několik scén, ba i po celé drama. (Srv. Zlatá rybka, Jenom písemně, Vodní družstvo, Křivé cesty, Mezi umělci, Zločin v horské boudě.) Poměrně málo hledával Štolba zdroje své komiky v laciné slovní hříčce nebo v zkomolení a zkomičtění vlastního jména. Nezapomínal totiž nikdy, že komika i tragika musí plynouti především z obrazeného života, z jednajících osob a jejich vnitřního duchovního či citového sváru. Komika a tragika kusu nebyla mu však nikdy účelem sama o sobě. Nad stavbu díla a nad jeho divadelní úspěch kladl tendenci kusu. Mířil vždy k povznesení a pročištění života, k vtělování lepšího lidství do divákovy duše. Sobectví, vypočítavost, ziskuchtivost, slavomam, hon za požitkem a dobrým zaopatřením na úkor jiných, stranickost, osobnickářství, malichernost a nevěcnost měly býti Štolbovou veselohrou z českého života vybičovány nebo aspoň omezovány na neškodnou míru. Při tom Štolbovo drama věnovalo se již od počátku i uvědomělé službě sociální a někdy i socialistické, ovšem v dobovém pojetí otázky, jak jí rozuměly na př. Dělnické listy let šedesátých za patronance soudobé mladé literatury. „Matčino dílo“ z r. 1873 jest vlastně osobité socialistické drama, a právě pro tuto podstatu a tendenci bylo policejně zakázáno. Štolba tragický spor svědomí a povinnosti položil v něm do života továrníkova, do továrny, dílen a komptoiru, a řešil tak uvědoměle i současnou dělnickou otázku, rozpor kapitálu a práce, poměr pána a služebníka. Na kontrastu dvou generací ukázal i pokrok zlepšeného pojetí vztahu zaměstnávajících a zaměstnaných. Továrníkův syn postavil se tu v čelo dělníků a rozhodl se zmírniti palčivost sociálních běd a zápasů vzděláváním nejnižších tříd — recept, jež soudobě doporučeli i Neruda, Sv. Čech a jejich zahraniční předchůci. V „Penězích“ nastolil Štolba problém, jak nejsnadněji zlomiti rozpor tříd vůbec. Dělník odkryl ničivou moc peněz vůči ušlechtilým lidským schopnostem a volil raději odpor

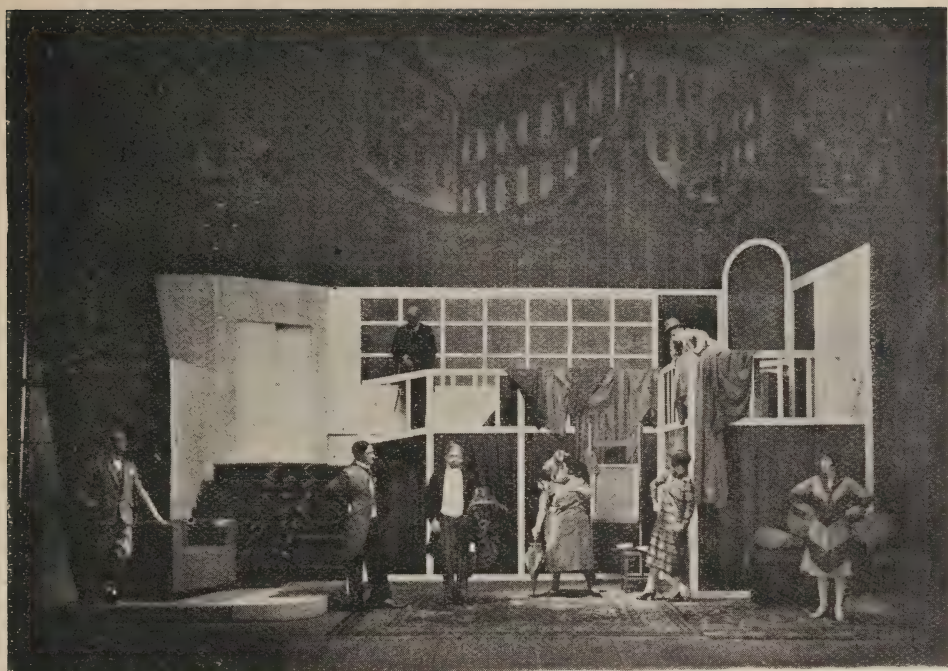

Foto: Fr. Kutta, insp. jev.

JAN BARTOŠ „HRDINOVÉ NAŠÍ DOBY“. KOMEDIE O TŘECH DĚJSTVÍCH

Režie: Jan Bor Měst. divadlo Král. Vinohrad Výpr.: Vlast. Hofman

Scéna II. dějství: Obydlí malíře Malbohana

Postavy (od leva): Harry (*Ludv. Veverka*), Malbohan (*Karel Vávra*), Talský (nahore) (*Hugo Haas*), policejní inspektor (*Ant. Kandert*), Rývová (*M. Bečvářová*), Hálová (*Růž. Šlemrová*), Rýva (nahore) (*Boh. Zakopal*), Klaudina Rývová (*Ol. Scheinpflugová*)

k nim a poctivou práci, než náhodné a nakonec zhoubné obohacení. V „Zlo-
ději“ ukázal Štolba, že společenské zlo a lidské nebezpečí není v t. ř. vyvrhe-
lích lidské společnosti, nýbrž v požívačných jednotlivcích, kteří dovedou
život sobecky mlsat beze vší odpovědnosti a bez starosti o následky. Třebas
Štolba souvisí v této sociální tendenci se svými vrstevníky, přece jest v ní
o to účinnější, že ji odvážně promítl na jeviště a přímo ji přeléal v napjaté
divákovo nitro. Štolbovo dílo jeví v svém celém rozsahu přes desíletí, po něž
vznikalo, uvědomělou logiku snah a cílů. Tuto logiku lze sledovati
docela i vnějšně na návratu obdobných postav. Úplatní krajinští novináři
jsou karikováni v Spiknutí v Podmazově, ve Vodním druž-
stvu i v Maloměstských diplomatech; matky, honící ženichy
pro své dcery, zachyceny jsou obdobně ve Vodním družstvu i Na
letním bytě; komičtí odpůrci novot a sobectí využívatelé obecních
podniků jsou zesměšněni v Maloměstských diplomatech i ve
frašce Jenom písemně; na tomto a na jiném návratu námětů a figurek,

jenž naprosto neznamená meze invence, bylo by lze studovati směr Štolbových dramatických zálib, zásadovou stálost a neumdlévající účinnost proti zlu, jež lze zmoci jen ustavičným a kombinovaným bojem. Třebas Štolbovo drama brzy po svém vzniku mělo celkem p r í m o č a r ý vývoj a nestvořilo v svém dalším průběhu ve vývoji českého dramatu z v l á š t n í h o o b r a t u, třebas se spíše přiřadilo k Stroupežnickému, Šamberkovi a později k Šubertovi a Štechovi jako o s o b i t ý článek téhož řetězu, přece jest v našem písemnictví dobře viditelné a ještě dnes živě účinné. Nepřežilo a nevyžilo se, protože jeho humoristické tendence nepozbyly časovosti a včasnosti. Prošlo a ještě i prochází vítězně velkoměstskými a zejména ochotnickými scénami a dobře naplnilo a ještě i plní poslání, jež si dal Štolba na počátku své práce a v němž se utvrdil na vrcholu své tvorby. Osmdesátiletý Štolba je proto ještě dnes dramatik č a s o v ý a divadelně h l e d a n ý, což se prokázalo i nedávno při premiérách některých mladých dramatiků, sondujících složitý dnešek někdy i v jeho stopě a období, třebas jejich forma byla již zcela jiná.

OZVĚNA HLASŮ DENNÍCH LISTŮ

O HRÁCH „HRDINOVÉ NAŠÍ DOBY“ A „VĚDĚLI, CO CHTĚJÍ“

Třetí — od srpna — práce Bartošova* se zbytečným prologem a epilogem je přístupnější obsahem i formou, než „Vzbouření na jevišti“ a má nápadné přednosti oproti předešlým pracím: je životná, pěkně zachycená ve vtipném a řízném dialogu, obratně vykreslená v jednotlivých postavách, ale není veselá. Jsou to celkem smutní hrdinové, ten Rýva, taškářský zbohatlík, jeho přihlouplá žena, zkažená dcera, naivní, sentimentální Harry, rozkošnický malíř Malbohan, cynický advokát Ludíkar, podvodný Talský, ale ještě smutnější je tonina celé hry, jež popírá všechny etické principy, jež hází idealismus přes palubu jako v dnešní době nemožný brak, věrnost, láska, poctivost, přímost jsou odbyté pojmy, jediným úsilím dnešní generace, hrdinů naší doby, jest dosáhnouti rozkošnictví, bohatství, labužnictví, požitku, a tím smutnější, že není proti tomu postavy, jež by odporovala, takže konečně se zdá, že autor celý tento směr schvaluje a že poučuje, jak se má upravit život, abychom odcházejíce, mohli si jen odplivnout s vědomím, že jsme se vyžili a že není čeho litovat. Ovšem uvádí jen typy určitého druhu, monstra, vyšlá z bahniště války, jejichž existence setrvačností se udržuje, ale zapomíná, že již existují přechodní typy lepší a inteligentnější. Neboť to, co je v těchto hrdinech, to je žalostný úpadek inteligence. Zajímavé je, že hra byla přijata s velkým souhlasem vinohradského obecnstva, snad za epilog, v němž autor praví, že současnost je taková a že umělecký výraz nemůže být jiný. Denním tiskem byla přijata vlídně: Č e s k é S l o v o chválí originelnost nápadu, ale i tu příznivou vlastnost, že nevypadá ani jako vymyšlený, že se zdá jako zdvižen někde na cestě, kde ležel, a že na rozdíl od jiných veseloher tento situační nápad a osoby vznikly zcela pospolu, nerozlučně jeden s druhým, takže děj je dán osobami a osoby dějem, každá osoba má svůj plný typický význam a platnost. Ale morálka těchto osob je ohavná, Klaudina dokazuje, že jediným zákonem života je stálý pocit svrchované slasti, aby mohl život být odhozen jako ohryzaná kost, a tak to zní stále, autor té morálky nikde nevyvrací, a tak se podobá, že dospěl k převratu a chce bojovat za zdravou upřímnou nemorálnost. Velmi však chválí vtip, bystrou říznost a důmyslnost vět, jsou tu scény, v nichž je slyšet skutečnou francouzskou vybroušenost konverzační hry, ale jsou také scény, jež vyznívají hluše a prázdně, a píše, že hra je stupněm

* Jan Bartoš: „Hrdinové naší doby“, kom. o 3 jedn. s prol. a epil. Rež. J. Bor, výpr. V. Hofman. Po prvé na Vinohradech 16. března 1926. Knižně vyšlo u Rosendorfa v Praze.

PEPA
(Roman Tůma)

Sidney Howard :

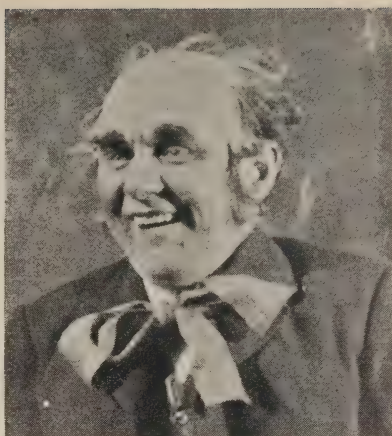
„VĚĎELI, CO
CHTĚJÍ“

(They knew, what
they wanted)

Komedie
o 3 dějstvích

Z angl. přeložil
Frank Tetauer

Stav. divadlo
v Praze

TOMY
(Frant. Roland)

k lepší, zralejší a mohutnější práci. Výprava Hofmanova se neshodla s autorem a výkony Vávruv, Scheinpflugové, Veverky, Zakopala, Bečvářové, Šlemrové, Haase, Strnada chválí. Tribuna uvádí, že v ději, v němž jsou uzly pravděpodobně, zachytil autor s chirurgickou, jak se domnívá, kritičností hnus a hrůzu společnosti bez boha, bez ideí a morálky, a praví, že to nepřekvapuje, neboť to vše je v každodenním dění, v žurnálových polemikách a životních zápasech. Autor, který tu namířil ostří proti společnosti, namířil je proti sobě, neboť jen ten, kdo podleh, takto vidí. Technickou složku hry velmi chválí, mnoho vtipných živých situačních scén dovedl vytěžit, ale postavám neumí vdechnout život, dovede je pouze vykombinovat, čímž ztěžuje úkol herců, z nichž především uvádí výkony sl. Scheinpflugové a p. Vávry, jejichž milostný dialog, suchý, civilní a ždavý, je z nejmodernějšího, co jsme poslední dobou u nás viděli. Mistrnými výkony nazývá interpretaci pí Bečvářové a p. Zakopala, překvapením byl p. Haas a výtvorný výkon Borův a Hofmanův je pozoruhodný životním proudem a harmonií. Národní Listy vystavují myšlenku hry „hrdinství dnešní doby je nositi odvážně svou vlastní cynickou tvář, povýšiti mravní cynismus na racionelní náboženství“, a uvádějí, že z Bartošových her vane vždy cosi nesympaticky jízlivého, co chvillemi působí až moral insanity. Jaký to rozdíl od Moliéra, jenž stojí nad svými postavami, předvádí je v nadživotní velikosti, aby divák poznal zárodky neštěstí, v nich ukrytých. A v tom je ona čistota, která je nutnou rovnováhou umění. U Bartoše jí není, ukazuje dobu, ne aby varoval, ale aby přispěl k její demoralisaci. Provedení bylo svěží v bohaté stupnici groteskního humoru. Právě Lidu označuje názory v Bartošově komedii jako malý podvod, ne proto, že mravní skutečnost dneška není taková, ale že se nesrovnávají s jevištním základem hry; ale přes všechny námitky, jež uvádí, píše, že v Bartošovi roste velká naděje české veselohry. Čsl. Republika a píše, že sotva kdo by si uvědomil, že jde o satiru, kdyby se toho nedočel v předběžných oznámeních, neboť hra působí jako věc míněná vážně, když autor advokátem Ludikarem schvaluje nemravnou filosofii doby, je v ní mnohé, proti čemu se spisovatel nevzpírá, a tento nedostatek skutečného mravního odporu čpí z celé hry, která má snad působiti satiricky v tom smyslu, jako by obecenstvo bylo fackovacím panákem. Jenže nenáleží-li většina diváků mezi zbohatlíky p. Bartošovy, je to počínání pošetilé. Odpor, který vzniká v divákovi, platí spíše spisovateli zla. Výkony herecké přičinily se o premierový úspěch, jenž byl znamenitý. Věno v píše o dvojsměrnosti Bartošovy dramatiky a v obou případech zdůrazňuje jako nejsilnější složku účast intelektuální, jež určuje Bartošův dialog, jemuž lze snad vyčísti málo životnosti, ale rozhodně ne nedostatek ducha. Hofman udělal výpravu, kde za pokojem až do hořejších sufit ční velkoměsto, aby bylo zříti, že toto malé město žije z jeho možností, a Bor dal tomu všemu režii lehké karikatury. Z postav zajímá nejvíce dvojice Klaudina-Malbohan (Scheinpflugová-Vávra). Hra končila úspěchem.

SCÉNA HOWARDOVY KOM. „VĚDĚLI, CO CHTĚJÍ“ Z DIVADLA STAVOVSK.
Vnitřek stavení Tomyho v kalifornských vinicích

V Howardově komedii „Věděli, co chtějí“* je ukázka amerického realistického dramatu, jak jsme jej postřehli i v O’Neillově „Farmě pod jilmý“. Děj této komedie chválí příčinlivost aklimatisovaného Itala Tonyho v Kalifornii, který po dvaceti letech dření, jímž si připravil pěknou budoucnost — to dření nebylo tak velké, pomohl si obchodem s vínem, jehož cena prohibicí nadějně stoupla — pomýšlí na rodinný blahobyt. Poznal v San Frisku v baru sklepníci Amy, zamiloval se a zcela americky nabídl jí sňatek. Jenže jeho padesátka a dívčina dvacítko nezaručuje erotický úspěch. A tu jeho dělník Pepo pomůže. Napíše jí psaní, Tony přiloží Pepovu fotografii — a Amy přijede. Ale setká se s Tonym poraněným, pochroumal si obě nohy automobilovou nehodou, Amy je zklamána jeho vzhledem, ale přece zůstane. Svatební noc prožije v opojení smyslu s Pepou, zatím co Tony v bolesti odpočívá v domě. Ale po 3 měsících věc se prozradí, Tony se uzdravil, ale Amy je ve sladké naději. Americký dramatik připravil tragické vyvrcholení, dramatické napětí — ale vyřeší je usměvavě. Tony odpouští, Pepo odchází, puzen tuláckou krví, do světa. Nad Tonym a Amou rozklene se duha smíru. To je americký realismus, americká filosofie, žádná kaše nejlépe tak horká, jak se uvaří. Ovšem do děje zaplétá autor plno sociálních, náboženských a politických narážek. Hra, provedená pí Baldovou, p. Rolandem a Tímou a v episodních rolích p. Wiesnerem, Tesařem, Merhautem a Váňou, byla přijata podle Venkova s uspokojením, podle Č. Slova vlažně, velmi vlídně Tribunou, jež pod titulem „Výtečná Amerika“ definuje rozdíl mezi evropským realismem a americkým novorealismem, první byl krajně nepřirozený, druhý je prostý, cítí v něm nenapodobitelný dech upřímnosti a síly, prostnosti, která není hloupá, chytrosti, která není sprostá. Provedení trpělo p. Rolandem, zato pí Baldová vyrůstá v nejlepší sílu našeho divadla —

* Sidney Howard „Věděli, co chtějí“, kom. o 3 aktech. Přel. Frank Tetauer. Výt. Josef Čapek, rež. V. Novák. Poprvé ve Stav. divadle 25. března 1926.

škoda, že byla indisponovaná — režie celkem svěží a čistá, ale velký rytmus byl mužskými postavami zdrobněn. Veselohru nazývá opravdovou básní. Pravý opak tvrdí Č. Slovo, tituluje tuto hru „Americký národopis“ a píše: „Co se u nás napsalo proti naturalismu, že se přežil, co se namluvilo o fantasmii, jež přijde zase v literatuře i dramatech k svému právu a bude neobmezeně panovat! A teď zrovna ti, kteří nejvíce naturalismus zavrhovali, uvádějí k nám americké kusy nejen ryze naturalistické, ale také ještě všední a chudé dějem, se scénami volně rozloženými do pohodlné loudavé šířky: Howardova komedie má docela též příběh, jako O'Neillova kalendářová „Farma pod jilmý“, rozdíl mezi oběma kusy je ten, že u O'Neilla je prostředí puritánských farmářů v Nové Anglii, kdežto Howard má v komedii kalifornské Italy údolí Napského. Howardovi, podle „osobní předmluvy“, nejvíce záleží na angličtině, již tito Italové mluví, a dělá tedy více národopis nežli drama. Jsou kalifornští Italové pro nás také tak důležití, abychom je studovali? Může špatná, porušená a sprostá čeština, kterou jsme teď až do zošklivění v hlavním našem národním divadle krmení, poskytnouti nám pojmu, jak zacházejí kalifornští Italové s angličtinou?“ Provedení vytýká, že herci si neosvojili rolí a pomáhali si ohavnými vsuvkami: „no“, „víte“, „že jo“ jako někde na předměstí. Výkon pí Baldové trpěl churavostí, mluvila bez odstínů, a připomíná, že si snad ublížila studiem mnoha rolí. Ani ostatní výkony neuspokojily. Překlady vytýká nečeskost. Právo Lidu píše, že tato hra je typickým produktem Ameriky obsahem i technikou, lidé jsou prosyceni zdravou moudrostí životní, vrcholící v otázce po největší účelnosti toho kterého rozhodnutí a vybavení k jeho provedení srdečně přístupnou silou se smírně ukáznující resignací, což je typický americký konstruktivismus životní. Výkony herecké byly dobré, pí Baldová znamenitá, překvapil p. Tůma. Režie dala hře hbité tempo. Venkov píše o příjemné hře, ale není to žádný objev. Národní Listy poukazují na to, jak autoři, pišící informační články, přestřelují, že Howardova hra o italských vinařích v zemi prohibice je vtipný americký kýč, neupírají jí však života a pohyblivosti figurek, jasné a prosté kresby a jadrného vtipu, provedení oceňují jako svěží a veselé. Čsl. Rep. se celkem spokojuje s tímto realismem, i když je přízemní, a je jí milejší, než expresionistický naturalismus. Komedie je dobře stavěná a nepřináší-li nic nového, přináší za to kus amerického života, jeho zvláštních, byť i poněkud růžově nazíraných typů. Pí Baldová byla znamenitá i ostatní. Národní Politika přijímá hru celkem vlídně, uznávajíc sice možnost námitek, ale přiznává hře dravou a prudkou životnost, kterou hra napíná. J. P.

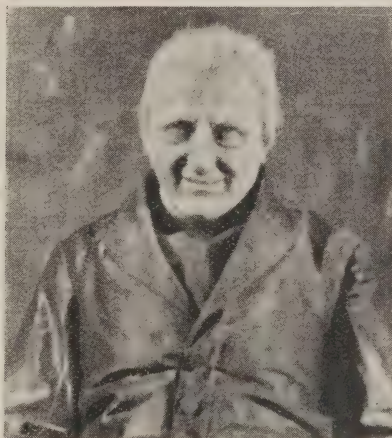

AMY
(Zd. Baldová)

Howardova kom.
„VĚDĚLI, CO
CHTĚJÍ“

na scéně
Stavovské]

Režie: V. Novák
Scéna: Jos. Čapek

OTEC MC KEE
(Eugen Wiesner)

D I V A D E L N Í K A L E N D Á Ř

K V Ě T E N

2. 1856 nar. v Benešově u Prahy Frant. Sokol-Tůma, spisovatel, redaktor a národní buditel český na Ostravsku. Zemř. 31. pros. 1925 v Mor. Ostravě. (Viz článek V. Martinka v seš. 3. t. 1.)

3. 1846 před 80 lety ustavila se na valné schůzi v Praze (v platýzském sále) česká akciová společnost ku zřízení Národního divadla v Praze. Žádost za povolení akciové společnosti, předložená vládě, zůstala však nevyřízena až do r. 1848.

3. 1846 nar. v Hradci Králové dr. Josef Štolba, čelný český dramatik, jehož osmdesátin vzpomínáme zvláštní statí prof. dra Alberta Pražáka.

6. 1911 před patnácti lety zemř. populární komik Národ. divadla Jindřich Mošna, jehož živýchl, vždy dokonalých figurek nelze zapomenout.

13. 1861 před 65 lety nar. se Jan Ladecký, spisovatel, býv. starosta UMDOČ., jeden z nejpřednějších organisátorů českého ochotnictva.

18. 1911 zemř. ve Vídni proslulý dirigent a sklad. Gustav Mahler, býv. ředitel dvorní opery. Nar. v Čechách v Kališti.

23. 1906 zemř. v Oslo ve věku 78 let slavný norský dramatik Henrik Ibsen.

30. 1866 před 60 lety byla v Prozatímním divadle v Praze provedena po prvé „Prodaná nevěsta“, již řídil sám skladatel Bedř. Smetana.

Ši—

L I D O V Ě D I V A D E L N I C T V Í

Vl. Kolátor:

TYL NA DNEŠNÍM JEVIŠTI

(Dokončení *)

Prof. dr. V. Tille a Jar. Kvapil vynikají v úpravě „Strakonického dudáka“. Nemůžeme se pouštět do vzájemného jejich porovnání, ale možno říci: obě úpravy jsou pořízeny s pietou k umění Tylovu. Kvapilova je, řekl bych, básnická ja hudební, Tilleho spíše rozumová. Obě však budou platně šířit úspěchy dosud nejlepší naší pohádky. Vedle „Strakonického dudáka“ budou na dnešním jevišti ještě žít „Tvrdohlavá žena“ (v krásné úpravě Tilleho, byť se tu i vyskytovala námitka: Tille a ne Tyl), „Jiříkovo vidění“, „Lesní panna“. Z ostatního zaslouží ještě povšimnutí „Čert na zemi“ jako předchůdce Dvořákovy opery, ale právě tím vynikají nedostatky této hry, jež by k oživení potřebovala tak radikální úpravy, že by to byla vlastně hra nová.

Z her lidových i dnes svou účinnost projevují bez dramaturg. úpravy „Pražský flamendr“, „Paličova dcera“, „Bankrotář“ a „Chudý kejklíř“. Knižně v čas přichází k letošním oslavám Wenig se svou úpravou památné hry „Fidlovačky“. „Děvče z předměstí“ a „Paní Marjánka“ nebudou jistě trvale zachovány dnešnímu divadlu. Nezmiňuji se o ostatních hrách, jež nikdy nemohou svou jevištní schopnost osvědčiti a vždy budou pouze pomůckou k studiu tvorby Tylovy i dramatických našich počátků. Nezmiňuji se tu ani o hrách, jež bývají označovány jako vlastní dramatické práce Tylovy, ačkoliv jsou to pouhé překlady, poměrem přízpůsobené („Preciosa“, „Vdovec“, „Hans Sachs“ atd.).

* Ze seš. 7.

Vedle školního rozdělení her máme tu nové třídění: Hry, jež samy o sobě projevují schopnost života („Pražský flamendr“, „Paličova dcera“, „Chudý kejklíř“ a „Bankrotář“), hry, potřebující k úspěchu úpravy dramaturgické („Strakonický dudák“, „Tvrdohlavá žena“, „Fidlovačka“, „Jiříkovo vidění“ a „Lesní panna“) a potom hry historické. Z devíti her, které takto uvádíme, dal by se sestavit krásný cyklus Tylův, a to by jistě stačilo, aby umělecký profil velikého divadelníka vynikl co nejlépe. A stane-li se skutkem, že z celé tvorby Tylový z letošních oslav zůstane trvale životu zachováno jen těchto 9 her, pak bude to jedním z nejlepších jejich výsledků.

Šťastnou myšlenkou je vydání hudby k Tylovým hrám, neboť hudba více než u jiných autorů podepře jevištní účín krásných scén Tylových. Po Škroupově hudbě k „Fidlovačce“ přijde jistě na řadu Škroupova hudba k „Chudému kejklíři“ a scén. hudba k „Strakonickému dudáku“ od příslušníka novější skladatelské generace prof. J. B. Foerster.

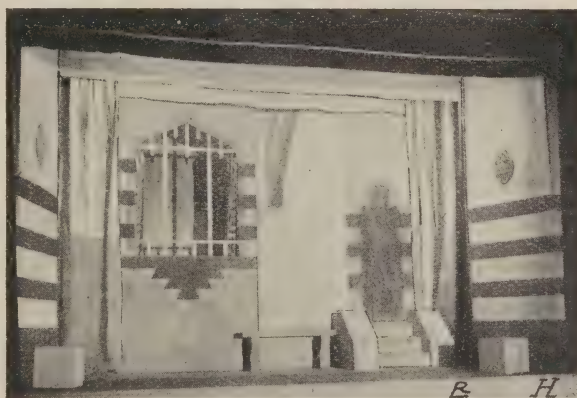
Nebylo možno, abych svá mínění o tvorbě Tylově dokázal rozbořem jeho prací, neboť pak by tento článek vzrostl v knihu. I tak však tyto poctivě míněné řádky nechtě přispějí k rozšíření Tylovy tvorby a nechť cyklus devíti jeho her se stane trvalou součástí repertoíru některého stálého pražského divadla (divadel ochotnických namnoze již je). Stane-li se tak, budeme mít první kámen k systematickému zbudování českého repertoíru, v jehož stavbě základem musí být právě J. K. Tyl.

Leo Richter:

INSCENACE HER J. K. TYLA NA MALÉM JEVIŠTI

(Pokračování)

V rádech předcházejících dospěli jsme tam, kde Švanda na své bludné pouti octne se v cizích, neznámých zemích. Nastává nyní úkol, vypraviti příslušné scény tak, aby se lišily nápadně od všech předchozích, které představovaly naše české kraje. Zde možno úplně popustiti uzdu bujně fantasii, zde možno si také vtipně zakarikovati. Můžeme tu zakresliti do výstředních forem gotický středověk, neb přepjatě galantní rokoko, či východní končiny púlměsíce, neb vytvořiti scenerii zcela nezvykle novou, ve formách přehnaně kubistických! Podávám na obrázcích různé možnosti scénování. Tak scéna, H označená, byla použita u nás při Shakespearově „Komedii plně omylů“, kde šlo mi o to, sloučiti výjevy, odehrávající se v domě Antifolově a před ním, v jedinou scénu. Namalovali jsme tedy kulisu s velkým, otevřeným oknem, as 2 m nad podlahou zdviženým, přemalovali staré dveře gotické tak trochu do orientu, přidali schůdky, jednu šedou kulisu, olemovali všecko to závěsy světlehnědé barvy a vhodná scéna byla tady! Až u nás budu scénovati „Švandu dudáka“, použiji ji k proměně II. jednání. Nejvýše, že nade dveře upevním na kusu lepenky vhodně upravený nápis: „Vejdí dále, poutníku“, jak to Tyl předepsal. A další proměna, skvostný sál s trůnem pro princeznu? Nej-jednodušeji pořídíme si ho, když nějaký gotický oblouk ozdobíme živě zbarvenou látkou, třeba barvy oranžové, modrozelené neb fialové, mezi to upevníme z lepenky vysekané a kovovým papírem polepené arabesky, jak naznačil jsem na obr. J. Síní vpředu necháme v modravém neb zelenavém pološeru a jediné za výklenkem necháme plně svítiti žluté neb rudé světlo. Zdrojem jeho může být buď nějaká tepaná svítlna orientální, z lepenky vyřezaná a uprostřed klenby zavěšená. Horní rampou ovšem její svit zesílíme a tak vše upravíme, aby světlo se soustředilo na lože princezny (které může

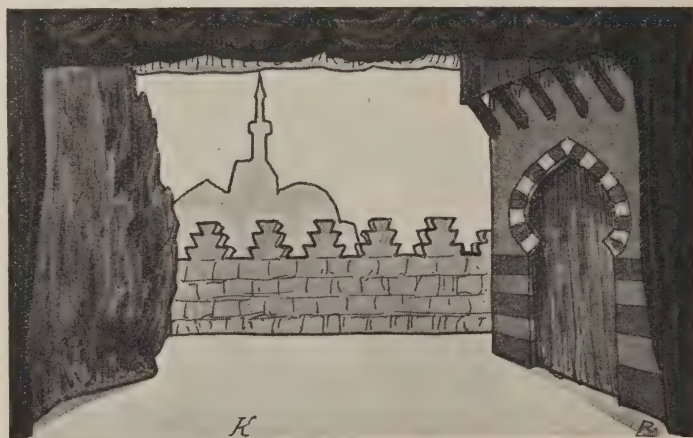
v nejhorším případě nahraditi lavice neb bedna, vhodně kobercem zakrytá). Pozadí upravíme nejlépe z látky, která v bohatých záhybech shora dokola lože obklopuje. Velmi efektní je také použití látky poloprůhledné a za ní dáti prozařovati různobarevné žárovky, ovšem nutno všechny barvy v malebný celek zladiti. Na př. použiji-li vpředu závěsů sytě fialových se zlatými arabeskami a tyto osvětlím žárovkami modrými a zelenými, mohu v pozadí použití barvy oranžové pro závěsy, osvětliti shora žlutými žárovkami a látkou nechati prosvítati rudé a bílé matované žárovky! Světelné efekty nutno vždy důkladně vyzkoušeti; nezapomínejme, že světlo opačné barvy, jaká převládá v dekoraci, tuto dělá temnou, jako zase světlé barvy příbuzné ji značně zesvětlí! Tedy modř, oranžově osvětlená, zčerná téměř a obráceně červený nápis na bílé půdě, rudě osvětlen, mizí, a proto pozor na světelné efekty!

I při maskování nutno počítati s osvětlením scény, zvláště v pohádkách! Dábel, červeně nalíčený, vypadá v rudém světle bílý a nebudí u dětí hrozného dojmu, jaký jsme očekávali. Zelený vodníček zase jeví se v rudém světle

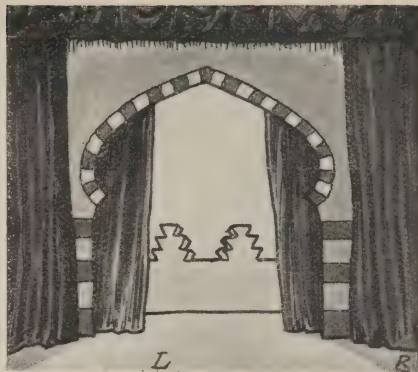
černý jako kominík! Světlo barevné dělá záznaky na scéně, ale musí se s ním zacházet s rozmyslem, jinak nejměleji kombinované efekty selhávají!

Pro ty, kteří by chtěli při inscenaci scén v cizích zemích zahrát si s orientem, načrtal jsem obr. K a L. Tedy na př. na jedné straně umístíme kulisu s temnými, vysoko se pnoucími cypřiši. Malována buď jednoduše v kontuře, temná zeleň s modravými až černými stíny! Hodí se nám výborně i do jiných pohádkových her! V pozadí táhne se zídka s charakteristickým cimbuřím trojdielným. Jednoduchou, rovnou zídku měla by každá jednota mítí ve svém inventáři! U nás pořídil jsem ji ze 2 starých kulís v rozměru 5×1 m, namaloval spáry nepravidelných kamenů, rovně nahoře ukončila použil ji nescíslněkrát tím nejrozmantějším způsobem. V „Uličce odvahy“ jsme přes ni navěsili trsy divokého vína,

v „Zkrocení zlé ženy“ jsme dali před ni kamenné lavice a uprostřed výstupek s jehlanovitým pomníčkem, v „Pražském flamendru“ jsme ji ukončili rudými prejzy, z lepenky vysekanými, v „Noci na Karlštejně“ zase z ní udělali zubatou zeď, vsadivše vzadu z lepenky vysekané kamenné kostky atd. Cimbuří, jak na obr. K. naznačeno, rovněž vysekáme z lepenky a od zadu pomocí látek v pravidelných mezerách upevníme! Za ní pak dáme modravou siluetu mešity

se štíhlým minaretem, ale ne podle nějaké dopisnice se všemi detaily malovanou! Stačí úplně, vyřízneme-li z lepenky charakteristickou siluetu a tu jediným temně modrofialovým tonem natřeme! Chcete-li pak mít i Tylem předepsaný vchod do „orientálního hostince“, tedy namalujte kulisu, jak naznačeno vpravo. Nároží domu s dřevěným výstupkem nahoře, žlutě hnědé s temně cihlově rudými pruhy dole a bíle-rudými kameny kol dveří! Sál v paláci princezny Zuliky upravíme potom podobně. Střed vytvoříme obloukem podkovovitým po způsobu maurských kleneb a za ním buď ponecháme zídku se siluetou mešity, upravivše trůn princeznin šikmo na pravé neb levé straně, nebo za obloukem upravíme lehátko pro Zuliku podobně, jak naznačeno na obr. J. Přední část scény ovšem zase vytvoříme ze závěsů, v barvě se doplňujících s koloritem oblouku. Kde jsou k dispozici zelené přistřižené, kulovité stromky v květináčích, můžeme i těchto k výzdobě scény použít a případně do korun jejich drátkem upevnití oranžové neb rudé květy, z hedvábného papíru zhotovené. Následující scénu ve vězení můžeme vytvořit tak, že v temných závěsech umístíme uprostřed kulisu se zamřížovaným oknem neb 2 malými, úzkými okénky, nebo prostě kulisu, křižujícími se latěmi jako mřížoví pobitou a černě natřenou. Světlo docela nepatrné, teprve až zjeví se Švandova matka, můžeme přes reostat rozsvítit zelený reflektor za oknem a krátkým zapnutím linky bílých žárovek znázorňovati blesky.

(Dokončení)

Ú. M. D. O. Č.

Úmrtí zasloužilého ochotn. činovníka. „Šembera“, spolek pro zbud. a udrž. divadla ve Vysokém Mýtě, se svým Dramat. odborem želí nenahraditelné ztráty čestného člena p. Eduarda Pinze, notáře ve Vys. Mýtě, který zemřel 25./III. v pražsk. sanatoriu ve věku 72 let. Zakladatel spolku, člen výboru a předs. Dram. odb., jenž vším svým vlivem a odbornou znalostí nezištně sloužil zdatu a prospěchu věci divadelní ve městě a provedl odbor úskalími války a neklidem dob popřevratových až pod vlastní krov, o jehož zbudování si získal zvláštních zásluh. Spolek uctil jeho památku pietní slavností 1./IV. v divadle.

Všem našim spolkům a odborům! Je nutno, aby všechny spolky vyřídily včas ústředím vydané oběžníky (přihlášky k účasti, objednávky noclehů, stravy, zaslání statistiky), pokud se tak dosud nestalo. — Naši členové nechtě se postarají ve svém okolí, zejména v městech o publikování a propagaci našich oslav v krajských listech, nebo ať se přihlásí o plakáty a vyvěsí je. — Kde spolek pro nepříznivé poměry nebude se moci zúčastnit sjezdu a oslav, nechtě uspořádá oslavu doma vzpomínkou na J. K. Tyla a výkladem obecnstvu, co je ochotník, jaké jsou úkoly a cíle naší Matice. To je také účast! h—

Oslavy 1926. Pan prezident dr. T. G. Masaryk věnoval na národní sbírku Tylovu 5000 Kč. — Čestnou účast při pořádaných oslavách Tylových i 40letí ÚMDOČ. přijal Svaz čes. nakladatelů. — Pro výstavu Tylovu a ochotnickou byly propůjčeny místnosti v domě Zemědělské osvěty na Král. Vinohradech, Chocholoušková tř. (u Národního domu nad divadlem). Naše spolky nechtě zašlou včas předměty pro výstavu. — K mezinárodnímu sjezdu přihlášeno ze Lvova 10 delegátů, ze Záhřebu 10 a z Daruvru 30. — Hýskův spis o Tylovi vyjde v Zlatorohu začátkem června. — V červnu vyjde „Čsl. Divadlo“ s dvojnásobným obsahem jako slavnostní číslo sjezdové. — Do schůze slavn. výboru 10./V. dostavili se po prvé zástupci korporací, jež přijaly čestnou účast na slavnostech, a také celý průběh četné navštívené schůze měl ráz slavnostní. Star. dr. Herman zahájil ji uvítáním především senátora Vikt. Dyka (za Čes. akademii), Fr. Lisky (za Obec Sokolskou), dra Zelenky (za Národní radu), dra Chaloupky (za Masarykův lidových. ústav) a sám byl zplnomocněn zastupovati spolek čes. spis.-bell. „Máj“. Zástupce Svazu nakladatelů se omlu-

vil. Předsedající vylíčil obraz celkového programu oslav, co bylo již vykonáno a co je nutno ještě obstarati: Hudbu při Tylovu martiněe obstará Filharmonické sdružení zaměstnanců hl. města Prahy a ujednání s ním schváleno. O pouti k Tylovu hrobu položí ÚMDOČ. palmový věnec a okrsky mají k němu dáti po stuze. Praž. okrsek dá věnec z obětín. Matice vydá špendlíky s Tylovou hlavou ve formě malých odznaků. Schváleno znění plakátů, pozvánek, jednáno o sjezdovém odznaku, o tlumočnících, stenografech, automobilech, o filmování, fotografování, o zřízení sjezdové kanceláře, usneseno uspořádati 4. července po sjezdové schůzi banket (společný oběd s delegacemi zahraničními) a konečně rozděleny důležité funkce. — Pro mezinár. sjezd ochotnictva darovalo ministerstvo zahr. ÚMDOČ. částku 5000 Kč. h—

Ústřední Tylově knihovně ÚMDOČ. darovala pí Ot. Kovářová-Machová, člen zastupitelstva hlav. města Prahy, velkou kolekci svazků divadelních knih a rukopisů. Dárkyni vyslovujeme vřelé díky.

Kursy, přednášky a div. soutěže. Osvětový sbor v Mnich. Hradišti uspořádal 11./IV. div. přednášku dram. umělk. B. Horské z Prahy. Před přednáškou promluvil ústř. taj. R. Weinert z Prahy o významu a kulturním poslání čes. ochotníka. Dop. i odp. byla pak přednáška pí Horské. Je opravdu radostí navštívit tak kulturně vyspělé město a potěšiti se zájmem, který posluchači na přednášku přinášeli. Místní ochot. sp. „Tyl“ vykonal zde za dobu svého trvání kus poctivé a záslužné práce a výsledky jsou jistě znatelné. Doporučujeme i jinde spojití se s Osvětovým sborem a společně kulturní akce vésti tak, jako to učinili Mnichovohradišští.

Z ústředí. Nově přijaté spolky výb. 25./IV.: Spdo. „Osvěta“ v Brodci, Dram.-o. j. „V. Thám“ v Dejvicích, Čt.-o. s. v Hnojicích, Spdo. v Horách Smilových, Dr. o. Ž. O. S. S. v Hrubčicích, Spdo. „Čech“ v Chabrovicích, Div. o. Sokola v Chlumčanech, D. o. Sokola v Chudobíně, Vzd. a d. o. Sb. dobrov. has. v Jasence, Div. odb. spolků v Kunžaku, Spdo. v Letonicích, D. o. N. J. S. v H. Litvínově, Spdo. v Mezouni, D. o. Sokola v Miskovicích, Vzděl. s. v Myslkovicích, D. o. Sokola v Mochově, Spdo. „Vesna“ v Neplachově, Vzd. dr. bes. „Jirásek“ na Vinohradech, Lidové div. Dělnic. dům v Prostějově, Jdo. v Přáslavicích, Jdo. v Příbyslavi, Spdo. „Tyl“ v Sedlici, D. o. Osvět.

kom. v Mor. Třebové, Čten.-o. s. „Svornost“ v Újezdě, Jdo. „Kolár“ v Určicích, Spdo. ve Višnově, Spdo. ve Zbudově a Dram. kr. fy Baťa ve Zlíně.

Z okrsků venkovských. M a c h á č k ů v okrsek v Čes. Budějovicích. Jihočesk. ochotn. spolkům a dram. odborům! Vážná doba volá opět k čilejší práci a je nutno, aby jihočesk. spolky a dram. odbory vymanily se z nečinnosti a uposlechly výzvy své organizace: Nevyhýbejte se organis. spolupráci. Vedoucí jednoty obvodů svolaje své roční schůze s volbou nového výboru, liknavé funkcionáře nahraďte čilejšími, vyžádejte si řečníka, jenž potřebné informace Vám podá! Získávejte neorganis. jednoty ve Svém okolí do organizace, přesvědčujte je o nutnosti spolupráce a podporujte se navzájem! Ne-reptejte proti zvýšenému členskému příspěvku, sokolské a jiné organizace mají daleko větší sjezdové daně! — Schůze IV. obvodu Macháček. o. ve Zlaté Koruně konala se 31./I. za přítomn. 22 členů sp. „Klicpera“ a 2 čl. „Vlastenců“ z Mršče; českobuděj. okrsk. radu zastup. jedn. Horka. Schůzi zahájil místopředs. obvodu, načež jedn. Horka promluvil o letošních oslavách Tylových, jehož hry doporučoval k provozování a 40letí Matice, o významu mezinárod. sjezdu, výstavce, celostátní soutěži, umírňuje oprávněné stesky do přílišného zatížení spolků, zejména finančního rázu, vysokými dávkami a poplatky poukazem na povinnosti jiných organizací. Po delší debatě, již zúčastnil se m. j. také předs. obv. a spol. „Vlastenci“ ze Mršče p. Bica, který stěžoval si na netečnost jednot, usneseno uspoř. obvodní soutěže ve Zl. Koruně a proved. volby obvodn. výboru, který zůstal v loňském složení i sídlišti Mršči. — I. obvod českobuděj. konal schůzi 7./II. v Nemanicích za přít. 34 účastn. a jiných hostů. Zastoupen sp. „Havlíček“ z Nemanic, dr. odb. mlád. čl. soc. z Úsilného, „Osvěta“ z Hrdějic, Sp. kat. ml. z Úsilného, českobud. sp. „Tyl“, „Vltavan“ a dr. odb. čl. obce leg. Řídil a zapisoval jedn. Horka. Program týž jako ve Zl. Koruně. Debaty zúčastnili se čl. „Havlíčka“ pp. Padrta, Loňský a Jakubec, za Mládež čl. soc. p. Valenta a za „Osvětu“ p. Pavlíček. Schvál. projekt podzimních pohost. vystoup. celých souborů v Nemanicích, Hrdějicích a Úsilném. Okres. polit. správě podána žádost za předpisování dávký za úř. výkony org. spolkům, co nejnižší a za nepovolování her spolkům nemajícím ve stanovách hraní divadla. (Horka.)

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

149

studovaný — milenec, je ovšem řádně odbyt a nakonec sám směje se na celé kolo tomu, že to tak dopadlo! Tato nevšední ideovost nestrpěla odkladu, ve scénické stavbě přinášela tolik objevů, že to na jevišti praskalo — a nebýt roztomilé báby pí Bečvářové, bylo by to jistě prasklo! Zachránila to vždy svým vozíkem, a kde to nešlo s ním, měla hned po ruce nůši na kuřata a hadry. Milá, dobrá bábo! Jsou autoři, kteří se trápí hledáním nových cest modernímu českému dramatu, se zatajeným dechem naslouchají tragediím lidských srdcí, hledají rozřešení, osud, víru v život a člověka — a vy to děláte tak snadně s vozíkem nebo nůši! Dobýváte svému autoru jednu z prvních scén českých a k tomu poctu české umělecké poroty! Jak by to bylo k smíchu — kdyby bylo lze se tomu smát!

Ve věci udělení ceny nelze obviňovati radu hlav. města Prahy, je konvenčně vázána návrhem umělecké poroty, kterou si jistě v nejlepším úmyslu zvolila a pravděpodobně ani neví, že za pseudonymem Jan Žuk skrývá se tajemník Městského divadla na Král. Vinohradech. Je třeba však žádati nápravy a sice v tom směru, aby byla vždy uvedena jména a díla, která soutěžila, a jména porotců! Je třeba postavit ji pod kontrolu veřejného mínění, nejsme již bohudík tak kulturně nevyspělí, abychom její soud přijali jako slovo Boží! Půjde-li vše dosavadním směrem, dojdeme záhy k výsledku, že bude poctou — býti nepoctěnu!

Pokud se týče udělené ceny arch. Novotného, zjistili jsme, že v porotě zasedali pp. K. Engelmüller, dr. K. H. Hilar a min. rada Jindř. Vodák. Soutěžili tito autoři: Jos. Aul (Minaret smrti), Edv. Bém (Hvězdné požáry), Fr. Herman (Hvězda Táborů, Miláček-protiva, Poslední Dúrasové), L. Hluchý (Horo, horo, Vlčínecká loutna, Mocnost koupel), Jar. Hora (Hrobka), K. Chalupa (Kantor Halfar), Z. Jindráková (Vira v člověka), V. Nejedlý (Nebe na zemi), V. Rada (Rodina), V. Sedláček (Temno), F. Tomek (Beata), Jos. Valenta (Osel je osel), Jan Žuk (Mez).

—bm—

Dr. Vlad. Zapletal:

MARIE TYLOVA

Kapitola z dějin čes. divadla na Moravě

Rok oslav Tylových vybízí zrevidovati znovu nejen jeho velký význam buditelský, ale připomenouti si také osud jeho rodiny, která brzy ztratí svého živitele, musila dále píti z kalichu utrpení, jež život kočujících herců s sebou přináší. Tyl, umíraje v Plzni, zanechal tu čtyři nezletilé děti; pátý Pepík narodil se až po smrti otcově. Štěstí ještě, že se našel dobrý člověk — J. L. Turnovský, který vzav si matku dětí Tylových za manželku, přejal na sebe povinnost postarati se i o jeho sirotky.

Úkolem tohoto článku je vzpomenouti dcery Tylovy Marie, v níž herecké nadšení tylovské vzplanulo velmi nadějně, bohužel jen na krátko a naposled.

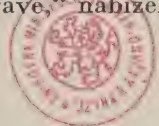
Marie Tylova narodila se 16. března 1848 v Praze. Mládí své prožila v stísněných poměrech, jež dovršeny byly smrtí Tylovou, kdy nastaly teprve těžké chvíle pro celou rodinu. Pražské divadlo sice uspořádalo benefici ve prospěch Tylových dětí, ale to byla pomoc jen na chvíli. Hronovský kupec Červíček nakídl se postarati o jedno dítě. A tak r. 1856 přišla do Hronova Marie jako

osmileté hubené děvčátko, s vlásky přistřiženými až po týl. (Ještě nedávno vzpomíná Jirásek v dopise: „Teď tomu bude 70 let, co jsem ji tenkrát chlapec pětiletý uviděl, děvčátko osiřelé, dcerušku Tylovu.“) Brzy si ji rodina vzala zpět a Marie vystupovala v dětských úlohách při společnosti Kullasové a Zöllnerové, pak také v Praze na různých ochotnických divadlech až do r. 1866, kdy za okupace pruské bylo divadlo v Praze uzavřeno a matka její Rajska-Forchheimová, pozbyvši tak stálého místa, odebrala se na venek, kde Turnovský spravoval českou div. společnost po Prokopovi, někdy prvním čes. divadelním řediteli. Marie Tylova vyjednávala tehdy o přijetí do „I. česko-moravské společn. Štanderovy“. Štandera odpovídá pí Turnovské z Přerova 19. února 1866, že milerád přijme Marii již z piety k jejímu otci: „Bylo by naše přání,“ píše dále, „aby slečna již od 1. března nastoupila, an 1. do Kroměříže cestujeme a myslím, jak má

Kroměříž cenu pro nás, že tak by měl cenu i pro sl. dceru — místo to, kde její otec posledně na poli politickém působil a kde se naň ještě předobře pamatují — a myslím za tou příčinou, že by měla velký krok napřed.“ Vyjednávání se patrně neuskutečnilo a teprve v září 1867 přijela Marie i se svou mladší sestrou Eliškou k společnosti Muškově do Holešova. Mušek tehda nabídl Marii 25 zl. měsíční gáže a 4 příjmy do roka, Elišce 20 zl. a 2 příjmy. „Vorschuß“ však neposlal žádný, neboť přišel prý v poslední době o 60 zl., které na něm herci vymámili a pak nepřišli a proto „musí nevinný s vinným trpět,“ píše pí Turnovské z Napajedel. V této společnosti hrály obě dcery Tylovy v Holešově, Kroměříži, Přerově, Hulíně a Kvasicích. „Daří se nám zde nevalně, takže Mušek nemůže nám ani gáží vyplácet,“ stěžuje si Marie hned z Přerova. Ale jinak se jí na Moravě líbilo, jen Eliška touží stále po Čechách. Co se úloh týče, hrála Marie v „Deboře“ Hanu, v „Čermáku“ Emilii, v „Enšpiglu“ Lenku, v „Dráteníku“ Marii, v „Hezké sestře“ Marii, v „Pražském flašinetáři“ Minu, v „Chudém kejklíři“ Efrosinu, v „Sirotku“ Frideriku, v „Princi a havíři“ Kristýnu, v „Paličově dceři“ Prokopa, v „Životě za přítele“ Lauretu.

V dubnu 1868 přestoupily obě k společnosti Štanderově do Vyškova. V té době samostatnému podniku Turnovského se nedařilo a proto vyjednávala Rajska-Turnovská s ředitelem Muškem, tehda v Kyjově. Mušek vymlouvaje se, „že už ty časi pro české divadlo nejsou a zvláště zde na Moravě,“ nabízel

pro celou rodinu 85 zl. měsíčně a v zimě 95 zl. Turnovští nabídku přijali a tak se celá rodina sjela 31. července u Muška v Koryčanech. Odtud po krátké zastávce v Litenčicích přišla celá společnost — asi z 15 osob sestávající — 29. září 1868 do Morkovic. Tu tíseň osudu dolehla těžce na celou rodinu Turnovského. Roznemohly se jim 3 děti na černé neštovice. Také 20letá Marie, která ještě v sobotu 3. října brála v bolestech Kačenku v „Jiříkově vidění“, v úterý nato onemocněla neštovicemi a za týden ve středu 14. října zemřela v nynějším hostinci „Na Rohleně“. Dovedeme si představití hoře těžce zkoušené rodiny, když jim tak náhle odešla „ta nejpotřebnější“. Pohřeb měla slavný. Na poslední cestě doprovázela ji hudba a místní zpěváci zapěli několik sborů. Soustrast nad úmrtím mladé herečky byla všeobecná. Turnovský vypravuje, kterak i ten starý kozák, geniální herec Krumlovský, jeden z Arbesových „Nesmrtelných pijáků“, propukl v pláč nad rakví její a byl posledním, kdo čerstvý rov opouštěli. Místní občan Jiříček, mistr krejčovský a nadšený milovník divadla, postaral se o náhrobek a po léta hrob její opatroval.

Na vývoj kulturního života v Morkovicích měla událost tato velký vliv. Můžeme říci, že z obecného nadšení pro divadlo vznikající spolek divadelních ochotníků a brzy nato založený Sokol jsou dědictvím probuzenské činnosti rodiny Tylový.

Marie byla dcerou svého otce. „Chceš-li slouti synem vlasti, pilnou péči o ni měj, její rozkvět buď tvou slastí, o její vždy blaho dbej,“ napsala si do zápisníčku a stejně žhavou láskou milovala své herecké povolání. Vždyť ještě v den svého úmrtí napomíná sestru Elišku, která musila převzít její oblíbenou úlohu v „Diblíku“: „Eliško, ať mi toho diblíka dobře sehraje!“

Aby tragika hereckého života byla dovršena, dávala se večer po pohřbu Nestroyova rozpustilá fraška „Lumpacivagabundus“. Příhodně tu praví Slukov: „My herci jsme jako karavana v poušti, činnost naše je stálá ku předu pouť, občas některý klesne, karavana putuje dál a mrtvého zasypává dech pouště pískem.“

PROTEST OSVOBOZENÉHO DIVADLA

Nová hra českého estéta F. X. Šaldy „Tazení proti smrti“ činila realisaci na Národním divadle (v květnu 1926) takové potíže, že režisér Dostal nemohl překonatí fadesu a rozbíhavost hry jinak, než inscenací konstruktivního stylu. Tímto zkušným a intelektuálně vyspělým režisérem dostal se konstruktivismus na scénu našeho Národního divadla jistě ne po prvé (viz na př. Farma pod jilmy), ale v této jasné formě dal Osvobozenému divadlu podnět k protestu protizneužití jejich myšlenky. Je podivné, že členové Osvob. div. z nichž mnozí jsou přec hodně rozumoví a prozíraví, dopustili se takové pošetilosti a domáhají se veřejným protestem autorství myšlenky nebo snad propagace konstruktivismu, který přece není výhradně jejich duševním majetkem. To, co jsem vždy vytýkal

mladému divadelnictví, byla nesamostatnost tvorby, pouhá kolportáž cizích modních projevů a věčná reklama, s níž vnucován „nový“ směr. A nyní Osvob. divadlo dokonce protestuje proti tomu, jestliže někdo jiný použije téhož pramene, jako oni, a s u m ě l e c k o u j i s t o t o u f o r m y získá i uspokojení kritiky. To je spíše závist, která nesvědčí o tom, že Devětsil, jehož je Osvob. div. sekci, myslí to vážně a důsledně s proniknutím konstruktivistické idee. Z odstupu několika dnů lze klidněji uvažovati o útočném ohrazení O. d. i ironické odpovědi rež. Dostala, a připadá mi, že vše bylo jen novou reklamou O. d., jež byla však nedomyšlena a proto selhala. Bylo by lépe, kdyby O. d. si uvědomilo, že konstruktivismus této formy je již trochu zastaralou a únavnou eskamotází v jejich příliš

F. X. Šalda:

TAŽENÍ PROTI SMRTI

Komedie o 3 dějstvích

Národní divadlo
v Praze

Režie:

Karel Dostál

Výprava:

Vlastislav Hofman

Scéna I. dějství:

U bankovního úředníka
Jiřího Strakoše (v lenošce)

nedostatečných prostředcích a snažilo se proto ozřejmiti svoji existenci vlastními názorem, vlastní silou, jež nebude odvozena a bude opravdu osvobozena. Představení O. d., od začátku velice nedokonalého, dospěla k jakés takés rutině, ale k umění — nebýti neosvobozených uměleckých individualit Horákové a Neumana — má daleko. Je to posa, koketerie nebo diletantská vášnivost, jež řídí

činy těchto mladých? Mám upřímnou obavu, že nepozorovaně svým osvobozením přešli k „zajímavostem“, jež přitahují jedince, kteří svůj degenerovaný cit vzrušují klaunskou i hereckou nemotorností. A nežli z této neumnosti mladí herci se osvobodí a nežli svůj výraz osamostatní, je času dost na starobylé protesty, jež budí dojem hádky o věci panstvem odložené.
ej.

Frank Wollman:

BULHARSKÁ ČINOHRÁ

(Dokončení)

Fru Inger ot Estrot“ (v překladu Nikolaje Lilijeva) měla sytou tragickou náladu od akcentu prvního slova až do posledního akordu. Scénické detaily, do jednotlivostí propracované, jak se to vídalo u moskevských, pečlivé studium koloritu. Zvláště rytířská síň posledních aktů postavena výhodně vzhledem k ději i k náladě. Ivo Penkov ve svých dekoracích a kostymech mísí ještě nejednotně realism i expresi. Celek Masalitinovův má ráz synthesy. Ruské umění projevuje se tu vážnou snahou pro chycení niternosti dějové a zvláště daří se musikální nápomocí Al. Podaševského, ruského skladatele v Praze. Herecký výkon pí Budevské ve Fru Inger (Zlatu Nedevu jsem bohužel neviděl) a Štamatovův v Nilsu Ljuke byl dokonalý. Ale u všech herců bylo znáti úsilí dáti to nejlepší.

Představení „Nory“ s pí Budevskou a Ogujanovem jako Rankem bylo rozklížené a ani v pojetí neodchylovalo se od běžného typu. Bylo nutno vzpomínati na českou „Noru“ Kvapilovu. Není divu. Ogujanov byl nejlepší žák Šmahův. Ale žel, na celém představení, na obsahu, režii, na hercích

ŠALDOVO „TAŽENÍ PROTI SMRTI“
NA DIVADLE NÁRODNÍM

Scéna II. dějství: Pracovna dra Obergeista

jako by spočívala tragická patina minulosti. A tak působí i Strindbergovo „Opijanie“, třeba jsem je viděl po prvé na scéně. Ogujanov vykonal vše, co se dalo umělecky zdůraznit v mravní a osudové eskamotáži, dokazované Strindbergem na slavném herci. Nesoulad koncepční a dekorační plyne už z díla a jeho disharmonické slabosti. Cítilo se sice úsilí překlenouti disharmonii, ale nezdařilo se to.

Molièrova „Žorž Dandena“ hrají sofijští ve snaze vyhověti průměr-

nému publika. Nad naše molièrovská představení nevynikají lehkostí tonu, který by se zde v blízkosti Orientu očekával.

Tedy evropskost a výše doby nedá se upřítí sofijské scéně. Naopak. Překvapuje počet znamenitých děl, dobře hraných, v repertoiru za 14 dní (o další studium scény připravily mne za pobytu sofijského pravoslavné Velikonoce). Dá se vytknouti jen nedostatek původních her. Kdyby hry, jako nudný a sentimentální „Starijat Heidelberg“ od Foerstra a velmi příležitostná a naivně alegorická pohádka „Sněžnata Carkinja“ (Andersen-Krasnopolska), nezachráněná ani výpravou a hudbou, byly nahrazeny kusy domácími, stejně slabými aneb ještě lépe silnějšími, které znám v dramatické produkci bulharské, byl bych býval úplně spokojen. Tak našel jsem tu obecnou vadu scén slovanských: podléhání soudu severní a západní kritiky, nedostatek odvahy k vlastnímu a slovanskému dramatu. U nás není ovšem lépe, není lépe též v Bělehradě, v Záhřebě a v Lublani. Bulhaři mají ovšem pro to omluvu: na samé hranici Evropy chtějí poznávati vše, co je velké v Evropě. Tato snaha je úctyhodná a je poctivě realizována, jak je viděti z naznačeného repertoiru, třeba sofijští hrají za nepříznivých okolností v malém „Svobodném teatru“. „Naroden teatar“ shořel totiž před dvěma roky zrovna při představení, kde se retrospektivně ukazovala primitivní scéna bulharská před 70 roky za osvětlení lojovéhoho. Povstává nyní ze spáleniště větší a dokonalejší. Podle prof. Arnaudova a jiných odborníků bude to jedna z nejmodernějších a největších scén.

Plným právem dá se hleděti vstříc velkému rozvoji scény bulharské. Neschází zde také publika. Hru Shakespearovu, o které se zmiňuji, viděl jsem už v 22. reprise této sezony. Číslo repris u ostatních kusů nebylo o mnoho menší.

Názory o Balkánu v mnohém směru, ale zvláště v divadelnictví nutno u nás korigovati. Znáám jen jednu vpravdě „balkánskou“ scénu: ta je v Bratislavě.

V Sofii 30. dubna 1926

D I V A D E L N Í K A L E N D Á Ř

Č E R V E N

2. 1801, před 125 lety nar. ve Velkých Vosicích u Pardubic František Škroup, sklad. písně „Kde domov můj?“, jež se stala českou nár. hymnou, tvůrce první české opery „Dráteník“, jež uvedena s úspěchem opět na scénu Stav. divadla o stém výročí premiery v únoru t. r.

2. 1916 zemř. v Praze Jan Lier, div. a výt. kritik. (Nar. 27./X. 1852.)

6. 1606, před 320 lety nar. slavný francouzský dramatik Pierre Corneille. Vytvořil vzor francouzské tragedie. Odstraniv z francouzské literatury cizí vlivy, obnovil její národní ráz. Napsal trag. „Cid“ (přel. Jar. Vrchlický), „Polyeuktos“, „Androméde“, „Médée“ a m. j. ves. „Lhář“, jejíž premiéra byla loňského roku v říjnu na měst. scéně vinohr. Corneille zemř. r. 1684.

6. 1826, právě před 100 lety zemř. vynikající operní sklad. Karel Maria Weber, muž bylo za ředitelství Liebichova (1806—1816) po zrušení vlašské opery svěřeno vedení německé opery ve Stav. divadle. Weber povznesl německou operu na nebývalou uměleckou výši, zjednav jí mezi operními divadly nejlepší pověsti. Mimo několik nedokončených prací operních jest autorem známého „Čarostřelce“, jímž oslavilo Národ. divadlo sté výročí smrti skladatelovy, dále oper „Euryante“, „Oberon“ (sté výročí premiery připadlo na duben t. r.) a hudby k činohře Preziosa. Weber nar. 18./XII. 1786.

7. 1781, před 145 lety, byl položen základní kámen ku stavbě Nosticova divadla na Ovocném trhu v Praze, nazvaného po svém budovateli hraběti Fr. Ant. Nosticovi. Po prodání divadla českým stavům nazváno Stavovským.

11. 1881 byly zahájeny hry v prozatímně otevřeném Národ. divadle v Praze, a to Smetanovou operou „Libuše“. Představení mělo veliký úspěch, avšak vyvolávanému skladateli, neblahým osudem sluchu zbavenému, jen v duši jasné zněly akordy vlastního díla.

ŠALDOVO „TAŽENÍ PROTI SMRTI“
(NÁRODNÍ DIVADLO)

Scéna III. jedn.: Obergeistovo sanatorium na venkově

12. 1881, po provisorním otevření Národ. divadla hráno po prvé původní drama Vlčkovy „Lipany“. — Uspořádáno celkem 12 představení opakováním „Libuše“, „Lipan“, Kolárových „Smířických“ a opery „Hugenoti“ od Meyerbeera, načež bylo divadlo opět uzavřeno. Ši—

OZVĚNA HLASŮ DENNÍCH LISTŮ

O ŠALDOVĚ „TAŽENÍ PROTI SMRTI“

Více než drama samo* zajímá jeho provedení. Drama je těsovité, jedná o vědeckém badání universitního asistenta Dra. Obergeista (jméno je asi zúmyslně voleno německé, jeho překlad vysvětluje smysl postavy) o prodloužení života, ač zavdává autorovi, jenž je sám universitním profesorem, příležitost k satirickým narážkám na přednosty klinických oddělení, na zadávání asistentury, docentury na vysoké škole. Ústřední postavou je Dr. Věžník, 96letý, krásný, ušlechtilý stařec, stále však svěží, jiskrný, temperamentní, chce obsáhnout celý život, sám být životem, stále připraven k výboji, stále žádostivý a vítězíci — platonicky — u žen. Toho si vyvolí Dr. Obergeist za experimentální materiál k svému badání, ale nedovede ho ani vyléčit ze zápalu plic, a tažení proti smrti končí smrtí Dra Věžníka, pro nějž si přijde Černý Pán, „který přichází z jeho nitra, z jeho poslední touhy, aby ho odvedl tam, kde není bolesti, kam každý touží, aniž o tom ví, co je naplněním života, aby ho dovedl rovnou do náruče boží, kde je krásně a svatě“. Autor se tu vysmívá falešnému společenskému, vědeckému i uměleckému životu, uvádí takové Strakoše, rádoby umělce, Binku, ztřeštěného pojišťovacího matematika, rádoby učence Obergeista a Valnohu, falešné, krátkozraké vědecké řemeslníky a fantasy, proti nimž stojí jarý, nestárnoucí Dr. Věžník. Téma staré, které režie oblékla v moderní kostym a hodně je zvnějšnila. Případá mi to jako názorné vyučování, každá osobnost, vstupující na scénu, ohlašuje se činem, pro ni charakteristickým. Pojišťovací matematik Binka vstupuje cirkusově kruhem, polepeným papírem, na němž jsou formule matematické, vstupuje tím, že papír protáhne, Dr. Věžník uvádí se sklopkou na hrazdě, Dr. Obergeist sestupuje v balonovém koši, označeném lebkou se zkříženými hnáty, sestupuje jako z oblak na tuto zemi, milostně rozkochaná Evža vznáší se taneční vlnou, učitelka Hedva ráznějším krokem atd. Hra je vlastně hrou loutek: velká, rytmicky úsečná gesta, postoje loutkové, přeskakuje se z nohy na nohu, všechno se naznačuje, i kouření, psaní, pití čaje, podávání peněz, ale je vidět, že s tím režiséř nevystačí ani na I. jednání. Proč tedy Dr. Věžník nenaznačuje také kotrmelec, za který pan Vydra dostal potlesk na otevřené scéně — bylo patrné, že to herce zarazilo — proč ve II. aktu Dr. Obergeist nenaznačuje nalévání vody do maličkého reservoiru a proč operuje s velikou hadicí — ovšem měl to být vtip, asi jako Chaplin, když vede malého psíka na silném lodním laně — skutečně, rvačka Obergeista s Houžvičkou je sice pantomimická, ale oba si po ní zcela nekonstruktivně upravují límce atd., což jsou vesměs nápadné nedůslednosti „surového realismu“ právě tak, jako je jím celý III. akt až na to povýšené lůžko Věžníkovy s příkrými schody, při nichž divák trne hrůzou, aby s ním pí Hübnerová nespadla. Ale přes to lze uznati velkou píli, s níž byla hra nastudována a p. Tůma ukázal pantomimické umění v plném lesku. Ale přec v jednotlivostech bylo pochybeno. Osobnost Dra Věžníka měla být povýšena nad tyto loutky. Kritické hlasy se rozcházejí, T r i b u n a velmi pochvaluje, že konstruktivismus, dosud u nás chtěný, byl tu realizován jediným švihem pohybu, vtipu a rytmiky, ba šel i dále. N. d. se tu vzepjalo k vrcholu výkonnosti. A má zásluhu i výtečná samostatná forma předmětných architektur Hofmanových. Práci Šaldové upírá uměleckou hodnotu, praví, že jeho vnímání světa a celá obraznost jsou kritické, ba přímo polemické. Šalda se tu jeví jako odpůrce nepravého básnictví, polovičaté vědy, kariérnictví a vytvořil jen pusté schema, ale postava Věžníkova je původní, je v ní vytvořen typ panerotický. Č s l. R e p u b l i k a míní, že je štěstím, dovede-li moderní režie přiskočiti na pomoc slabým dramatům a nahradit komediantstvím, co nelze vyjádřit herecky.

* F. X. Šalda „Tážení proti smrti“, kom. o 3 děj. Rež. K. Dostal, výpr. Vl. Hofman. Po prvé v Nár. div. 4. května 1926. Knížně vyšlo v Aventinu (Storch-Marien).

STÁZA
(Liběna Odstrčilová)

! Fráňa Šrámek:
LÉTO
Komedie o 3 dějstvích

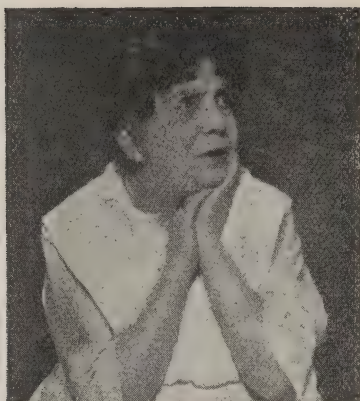
Národní divadlo
v Praze

Režie:
Vojta Novák
Scén. výprava:
Josef Čapek

TOMÁŠ PEROUT
(Jiří Steimar)

V e n k o v nezná hry, která by vyvolávala takový nechutný dojem jak obsahově, tak po stránce dramatické techniky, je to přímo žalostně ubohé, něco jako umělecká impotence. Režie se pokusila věc zachránit, ale podařilo se jí to jen v I. aktu. N á r. P o l i t i k a také přisuzuje zásluhu o úspěch vynalézavé, vtipné režii Dostalově, v níž vtip a nápad předstihovaly se vždy novou a novou pestrostí, svěžestí a daly scénám i postavám mnoho fraškovitosti v hereckém pohybu, souhře i grimase, kde i náznakový konstruktivismus a výtvarnická práce Hofmanova vedly významné slovo. Ale namítá, že se to sotva hodí pro N. d. R u d é P r á v o píše, že režisér dovedl herce k přirozeným koncům dnešního divadelního umění, ale nepřevtělil je v nositele nového umění. Udělal z nich prostě marionety, což stačilo obecenstvu k obveselení a spokojenosti, ale uvádí hned, že některými detaily připomínal až nápadné jevištní realizace Osvobozeného divadla. P r á v o L i d u hned s počátku zdůrazňuje respekt k tvůrčí svěžesti Šaldově, neúnavně experimentující a živě reagující na současnou skutečnost, ale práci vytýká nejednotnost linie a že nadrealistická lehká grotesknost hry je podlamována nejen patetickou tendencí konkrétních útoků, ale i odborností, s jakou autor přetížil podání medicínské utopie Obergeistovy. Provedení bylo triumfem Dostalovy režie, jenž režíroval hru ve slohu comedie dell'arte. N á r o d n í L i s t y píší o comedii dell'arte XX. stol. a uvádějí, že je to pokus formálně jistě zajímavý — kdyby této hře nechybělo: bezprostřední veselost a komika. Mezi Šaldou a životem leží jakási chladná skleněná stěna, nějaká papírová formulka, v některých chvílích ji prorazí a cosi opravdu zažhne jeho hrou, ale jinak na ní leží stále ona kletba literárnosti, v níž živá a dobývací myšlenka nemůže nalézt živé tělo. Jeho sloh je protidramatický, je to dialogicky rozvedená essaistika, chybí jí lidské srdce, nemá také dramat. ucelenosti a živosti, již mělo „Dítě“, ale má zato cosi daleko závažnějšího: tragické rozpětí myšlenky a několik scén, v nichž bolestně rozjitřený intelekt dosáhl vskutku básnické intensity. Její úspěch lze přičísti režii Dostalově, který stvořil skutečnou komedii dell'arte dvacátého století, v níž podařilo se mu spojit živý lidský obsah se standardní komikou typů, režisér Dostal vytvořil

Slečna Ružena
(Marie Hübnerová)

Šrámkova komedie
LÉTO

na div. Národním
v Praze

Jan Skalník
(Eduard Kohout)

také nejvýraznější postavu, plnou smutného humoru, a Hofman stvořil z rekvizit a konstruktivních náznaků výraznou dramatickou atmosféru, čímž mohl být příkladem „Osvobozenému divadlu“, kolik ryzího umění dá se vytěžit i z nových scénických principů, octnou-li se v rukou tvůrčího režiséra a výtvarníka. Českého Slovo po podrobném rozboru přichází k závěru, že Šalda měl ovšem příliš mnoho, z čeho se vymluvit, aby byl mohl sestrojovat hlubší, bohatší děj. Viděl před sebou krásu nezdolatelné životní síly, viděl marné, bláhové a domýšlivé úsilí vědeckých vozíčkářů, viděl prostředí, hemžící se skoro samými ješitníky, opojenými svou osobností a chtělo se mu s nimi, z nich a o nich hovořit. Dialog u něho převládá nad dějem i scénami a je to dialog, oplývající myšlenkami, postřehy a vtípem, když persifluje, nebo niterně se vzrušuje, dialog velkého vzdělání. V N. d. z tonů rozbujnělé persifláže pojali „Tažení“ jako frašku lepšího druhu, napsanou pro šašky z commedie dell'arte.

J. P.

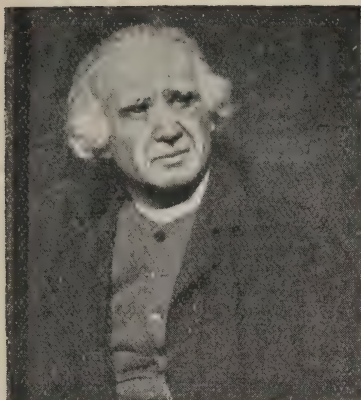
D R O B N O S T I

Osmdesátka Štolbova přinesla autorovi skvělé zadostiučinění. Již v listopadu zahájily ochotnické scény a vinohradské divadlo pořad jeho her a tak v jubilejním roce přešly našimi scénami všechny jeho veselohry a frašky i ty zapomenuté, o nichž bezmála mimo literární historiky nikdo nevěděl. Lvi podíl mají ovšem ochotnické jednoty, pro něž byl Štolba autorem nejmilejším, a nebylo a není jednoty, která by ve svém repertoiru neměla některou hru Štolbovu. V jubilejní den 3. května sehráli na Vinohradech „Vodní družstvo“, které zároveň oslavilo 40letí svého vzniku. Představení zúčastnil se jubilant, který i jinak je vytrvalým návštěvníkem vino-

hradského divadla, obecenstvo jej srdečně pozdravilo, horlivě tleskalo a projevovalo autorovi sympatie velmi okázale. *jp.*

Rež. Karel Vávra z Měst. divadla vinohradského ochuravěl srdeční vadou, byl nucen přerušit svou uměleckou činnost a odešel na dovolenou. —*y.*

Oslav Tylových účastní se i divadla loutková, pro něž dr. Jiandřich Veselý vydal „Tři hry pro loutky“: „Tvrdohlavou ženu“, „Brunčvíka kníže české“ a „Pa-ličovou dceru“. Úhledná knížka vyšla v „Knihovně českých loutkářů“ v Choceň s úvodem o J. K. Tylovi na loutkovém divadle od dra Veselého, jenž uvádí, že lidová loutkářská hraje tyto Tylovy hry:

Farář Hora
(Jaroslav Vojta)

Fráňa Šrámek:
LÉTO

Divadlo Národní
v Praze

Jiří Chvojka
(Miloš Nový)

Jan Hus, Žižka z Trocnova, Paní Marjánka, matka pluku, Pražský flamendr, Paličova dcera, Bankrotář, Chudý kejklíř, Strakonický dudák, Jiříkovo vidění, Tvrdohlavá žena, Lesní panna. Pt.

Představení státní konservatoře (dramat. oddělení). Po menších pracích a úryvkách odhodlala se státní konservatoř k celovečernímu představení ve vinohradském divadle a zvolila k němu Shakespearovu veselohru „Zkrocení zlé ženy“. Žáci a žačky prof. Hurta, pí Laudové a Suchánkové, kteří je naučili pěkně a výrazně mluvit, přešli k prof. Mil. Svobodovi, jenž jako režisér měl zladit rozbihající se gesta, vyrovnat bouřlivé a jaré hlasy mladých a horlivých adeptů dram. umění. Je dobře, když tito adepti ukáží se veřejnosti a měli by se na ně přijít podívat nejen profesori a kritika, ale i divadelní ředitelé, aby viděli mladý školený dorost a zjistili, jak naše konservatoř vychovává pro ně síly nadějné a pilné. Představení bylo na výši přísných požadavků, vyrovnané, pohotovost jednotlivců skvělá, tempo spádné, režie shakespeareovského jeviště v Gottliebově výpravě umožnila rychlý postup jednotlivých scén a přispěla k účinnosti veselohry, jíž režisér dodal případného zabarvení fraškovitého. Petrucchio (p. Židlický) byl energický,

výbojný, Katuška (sl. Horáková) není právě Katuškou „nejhubatější“, ale jistě vyhověla do té míry, že nedostatek útočnosti nebyl tak nápadně patrný, Bianka (sl. Knitlová) byla roztomilá, sladká a něžná, z ostatních pak upoutal pozornost Baptista (Šetina), Vincentio (Kutný, který hrál v předešlé i v kotláře Sly), Gremio (Grus), Hortensio (sl. Svozilová), Tranio (Jodl) i ostatní vhodně doplňovali svými výkony ensemble k žádoucímu účelu. Pt.

Stesky z Užhorodu. Takřka nejzazší československé divadlo, Východoslovenské divadlo košické, hraje pohostinsky v Užhorodě a jeho činnost je tam pochvalně oceňována. Jenom kdyby více Čechů a Slováků mělo porozumění pro účel tohoto jistě nákladného podniku! —ý.

Komorní divadlo v Praze. Pražské divadélko Rokoko prodělalo už tolik změn, že se dnes nikdo ani nepozastaví nad tím, když populární Karel Hašler přeměnil je v komorní scénu. Revuální typ her v tomto poněkud skrovném divadélku dostatečně neprosperoval, a proto bylo komorní divadlo znovuzřízeno. Je to škoda práce! Kolik již podobných podniků začalo a jak brzy i dosti neslavně opět skončilo. Zvláště v Rokoku je podobná, ač úctyhodná myšlenka absurdní. ej.

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

Ant. Kytka:

DRAMATURGIE NĚKTERÝCH HER TYLOVÝCH

Hrstka poznámek ideově praktických

Dříve než přistoupí režisér k nastudování jemu svěřeného kusu — jest předpoklad, že ho zná: to jest zná přesně obsah, charakter jednajících osob, rozvrhne do nejmenšího detailu scénickou stavbu (při čemž může začasté neobratnému dramatikovi přispěti ku pomoci) a především důkladným prostudováním hry vystihne její ideový základ. Ten jako východisko, z něhož nahlíží autor své dílo, musí režisér nutně poznati, aby se dostal na platformu myšlení básníkovy a tím vytvořil rovnocenné dílo. Neboť napsané drama je jen půl umělecké věty — druhou půli musí dosloviti režisér jevištní realizací.

Tylové hry byly vždy na ochotnickém jevišti častými hosty. Letošní rok jubilejní bude pokud možno jich repertoárovým vyvrcholením. Proto obrali jsme si úkolem: upozorniti na nejlepší, dnešnímu duchu nejbližší dramata Tylova, vystopovati jich ideový základ, podtrhnouti nejdůležitější myšlenky a věty a poukázati na jich praktickou aplikaci.

Uvažujeme nejprve dvě nejoblíbenější Tylovy báchorky — „Strakonického dudáka“ a „Jiríkovo vidění“. Datem vzniku jsou sice poněkud od sebe vzdáleny — prvá jest z r. 1847, druhá z r. 1849 (dnes musí se nám zdáti interval dvou let mezi napsáním ideově zpřízněných her dosti značný, uvážíme-li, že Tyl za svého úřadu dramaturga ve Stavovském divadle měl povinnost napsati ročně dvě původní hry vedle šesti přeložených), vznikly však obě pod vlivem tehdy velmi oblíbeného vídeňského dramatika Nestroye, jenž jim dal jich zevní strukturu (spojení světa reálného a snového), jich ideové jádro je též velmi podobné: obě jsou v základě oslavou domácího krbu — vnitřně zceleného, láskou upevněného rodinného života. Tento rys vystupuje v obou hrách nejmocněji — jest celého děje základem — či lépe: dramatický pochod obou her jej podtrhává i ilustruje. Švanda vydá se do světa za štěstím, k němuž mu mají dopomoci očarované dudy — štěstí své tedy spatřuje v hojnosti peněz. Jirík chce zbohatnouti, aby nemusil mnoho pracovati jako hospodář — a nestačí mu ani láska jeho dívky, s níž mu i kyne lepší budoucnost. Švanda cestou světem se zázračným nástrojem, Jirík jen cestou ve snu poznají klam, zradu a nepoctivost lidskou a vracejí se — Jirík probuzením ze sna — domů do náručí svých budoucích žen, do jistého bezpečného hnízda, kde i při lopotné práci „je přece jen nejlépe“. Tedy tato záchrana životem rodinným (Tylův mocný zážitek — několikrát se k němu ve svém díle vrací) musí být především zdůrazněna a musí jako zřejmá tendence přímo klasicky vystoupiti.

V obou hrách mísí Tyl prvek reálný — všední, každodenní život — a prvek snový, fantastický (vidíme, že dnešní dramatika se k těmto pomůckám prudšího rytmu jevištního vrací. Švanda je synem víly Rosavy a pomocí dobrých víl dostane se mu i zázračných dud — Jirík usne pod Bláníkem a pomocí dobrého ducha prožije strasti i slasti bohatého i chudého života. Tyl oba tyto světy spojuje volnou rukou — nerozlišuje jich ani zvláštním uspořádáním scénickým ani jinými efekty (jako na př. požaduje Hilbert ve své poslední hře). Režie musí tedy oba tyto světy pojmuti v jeden skutečný svět nejpřítomnější — nechati oba vedle sebe volně vyžítí. Tyl měl velmi pozorné ucho pro tep své doby. Hry psal především na pomoc své práci národně i společensky buditelské. Proto prokládal své hry dobovými narážkami a zvláště v solových i duetových písniích pořádal se s různými kazy společenskými. Je velmi pozoruhodné, že skoro vesměs tyto průhledné narážky podržely dodnes svoji platnost. Nemusí mít režisér obav o jich nečasovost. (Jsou i dokladem své doby — a proto bychom našli jen velmi málo míst, kde by mohla velmi jemná a velmi pozorná tužka režisérova zasáhnouti.) Značný důraz musí býti kladen na všechny písňové složky. Šlehy společenské jsou velmi časté i ostré. Káře se nedbání jazyka českého (Šavlička ve „Strakonickém dudáku“ si stěžuje, že plakáty jsou psány češtinou, že bys ani desátému slovu nerozuměl), povýšenost bohatých i dobrými konjunkturami zbohatlých (jak časové!) nad chudými (Švanda, jak získá trochu peněz, již říká: „My, co jsme pány, víš, my máme docela jiné oči, nežli sprostý lid), nad něž se vypínají i lepší mluvou, již spatřují v míšení francouzských slov.

(Dokončení)

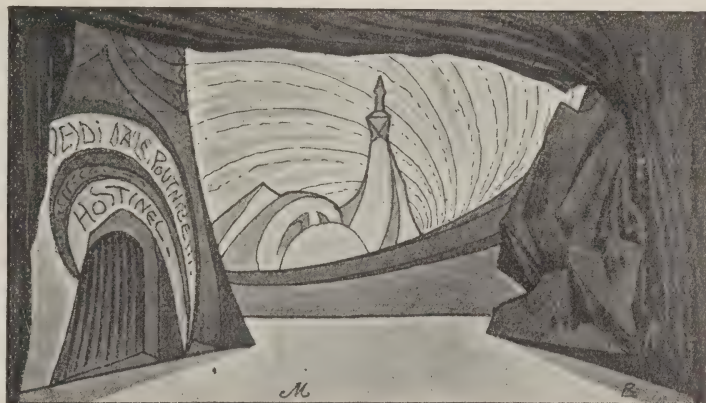
INSCENACE HER J. K. TYLA NA MALÉM JEVIŠTI

(Dokončení)

Poslední tři obrázky ukazují, jak možno popustiti úplně uzdu bujně fantasii a scénovati neznámé cizí kraje hodně výstředně. Ovšem je k tomu potřebí dobrých malířů ochotníků a také kostymy třeba uvéstí v soulad s touto bláznivou výpravou. I rámec látkový je tu, jak na obr. *M* naznačeno, výstředně nesouměrný, a stejný musí být i kolorit celé dekorace. Kulisa vpravo, jakési hranaté cypřiše, temně zelené a fialové. Vchod do hostince vlevo může zase hráti v barvách purpurové, zlaté, okrové a zelenošedé, vše silně černí konturováno. Zídka, šikmo vpravo ubíhající, bude zlatohnědá a temně cihlová a za ní čnící bašty zámku v barvách růžové fialové a kobaltově modravé, světlých tonů a kontur fialových! Oblohu buď namalujeme se spirálovitými šmouhami citronově žlutou a malachitově zelenou, neb aspoň barevnými žárovkami žlutozelenými osvětlíme! Při jiné pohádkové hře můžeme pak použití pozadí jako kouzelného zámku, dáme-li před něj hradbu temných kmenů, jimiž by v magickém osvětlení prosvítal. Sín princepy Zuliky máme na obr. *N*.

Vymalovati můžeme libovolně, v živých, ale temnějších tonech a vzadu necháme zámek předešlé scény, jasně ozářený modravězeleným přísvitem tropické noci. Tedy v popředí světlo žluté neb rudé a dle toho volíme barvy dekorace: červen, oranž, hněd, žlut, vyhýbající se tonům studeným. Několik lamp bizarních tvarů, lehátka, pestrými koberci pokrytá, a zvláště spousta polštářů všemožných forem a barev vhodně nám tu doplní scénu. I této dekorace můžeme použití v jiné pohádkové hře, třeba za podsvětí neb čarovnou jeskyni, uzavřeme-li ji vzadu hnědými závěsy a vpředu podobně do oblouku závěsy hnědých látek olemujeme. Poslední obrázek *P* konečně je náčrtem Švandova žaláře. V souhlase s předchozími scénami i tato řešena je odchylně od běžné představy jevištního vězení. Šedá plocha s trojitým zamřížovaným oknem, bezbarvá, jen čern a studená šed je tu zúmyslně v kontrastu s přepestrnou předešlou scénou. I světlo musí být bezbarvé (žárovky modré a bílé stažené) a jen tehdy, zjeví-li se za oknem královna víl, rozmlouvající s Rosavou, možno ji osvětliti intensivně zeleným světlem reflektoru. Předpokládám totiž, že poslední proměna II. aktu se zkrátí a přeloží do scény žalární. Také této dekorace můžeme s malou obměnou použití k jinému účelu, třeba pro pohádkový trůn sál. Stačí jen, fádni šed stěny pokryti zlatými neb stříbrnými konturami fantastických rostlin, mřížoví pozlatiti, což správi trochu bronz, škrobem rozdělaného, za okno buď umístiti jasně osvětlenou krajinu, neb zezadu je zakrýti ornamenty, na transparentním papíře anilínovými barvami malovanými, a tyto reflektorem prozářiti, zpředu pak barevnými závěsy olemovati a postaviti na podium trůn ze starého fotelu, koberců a polštářů — a pohádková komnata, hýřící královskou nádherou, je hotova!

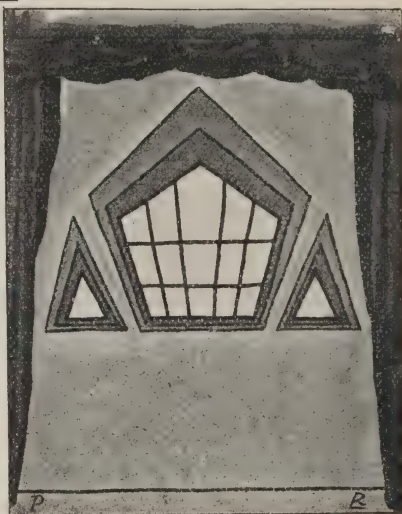
Při inscenaci III. jednání největší potíže dělají závěrečné scény. Vnitřek vesnické hospody a světnice Kalafunovy postavíme snadno. Může to být jedna a táž prostá světnice, kterou odlišíme jen tím, že v hospodě dáme do středu dveře a u Kalafuny okno, třeba dvojité, jak jsem popsál a zobrazil v 9. čísle loňské „Brázdy“. Matka Švandova může se pak zjevití za oknem, které se prudce rozvěří, jakoby samo, a zjev polednice můžeme pak vhodně osvětliti rudou žárovkou, umístěnou vzadu pod oknem tak, aby vrhala zář jen na postavu, za oknem stojící.

Scény v lese, na popravišti a v čarovném háji pak nejlépe vyřešíme tak, že postavíme jedinou scénu, volnou krajinu, jen se stran kulisami stromovými uzavřenou. Scénu Švandy s Vocilkou, Tomášem a Dorotkou hrajeme ve tmě, ozářující pruh scény modrým světlem reflektoru. Švandovu hru pod šibenicí upravíme tak, že dozadu dáme výstupek se šibenicí, jeviště necháme v úplné tmě a jen vzadu za horizontem dáme svítiti zelené žárovky, které nám oblohu sinavým přísvitem zbarví. Rej přišer pak upravíme tak, že dětem, černě

ustrojeným, dáme na hlavu čelenky z černé lepenky, na něž umístíme malé žárovky, obalené hedvábným rudým papírem a přes to přehodíme černé závoje. Ty pak provedou tanec kolem šibenice a když Dorotka Švandu vysvobodí, ustoupí s ním dopředu, načež za úplné tmy bludičky, svítilce si jen vlastním svým světlem, odnesou ze scény šibenici. Pak se úplně rozjasní a jeviště naplní se pohádkovými zjevy, čím více, tím lépe. Utvoří kolem Lesany malebnou skupinu, při níž mohou mít některé zjevy i obloučky neb zlaté tyče, ozdobené umělým kvítím a tím vykouzlí čarovný háj, aniž by bylo třeba malovati nějakých nákladných dekorací. Taková dekorace živých těl je vždy velmi efektní. Scénoval jsem na příklad ve hře „Pohádka o zlatém klíči a živé vodě“ scénu v oblacích tak, že jsem k oblakovému prospektu dal jen látkové sufity a se stran pruhu modře pomalovaného papíru, ale scénu naplnili jsme doslova dětmi, oblečenými za červánky, paprsky, obláčky a hvězdičky. Kostymy se pořídily z laciného materiálu velmi levně a celek poskytoval úchvatný pohled. Hra dávala se osmkrát a dlouho se mezi mládeží o kráse a nádheře její výpravy povídalo. A proto končím: Nebojte se ani na menších scénách pohádkových her Tylových. Upravte jejich text vhodně pro svou scénu, vypravte je dle návodu mého pokud možno vtipně a dle daných poměrů originelně! A pak pošlete zdařilou fotografii p. redaktorovi, který ji rád uveřejní; a radost budete mít i vy i všichni čtenáři a také autor této stati, že slova jeho nepadla na skálu, ale do půdy úrodné.

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Hry o Tylovi. F. A. Sedlák „Kde domov můj?“ Idyla z dob národního probuzení I. Tiskem u Jos. Švába v Praze. Pro v. p. r. Ú. M. D. O. Č. Osoby: Tyl (26 l.), Škroup (33), Strakatý (30), Mácha (24), Kabourek, počestný mistr obuvn. (45, lícousy pod bradou), Verunka, jeho dcera, Martinka, Tylova bytná (asi 40l., vdova po úředníku Němci). Hraje

se v Praze v prosinci 1834 dopol. v bytě Tylově. Rekvizity: pokojové zařízení, psací stůl, zejména však spinet (stačí housle). Obsahem jsou návštěvy Tylovy: Kabourek vede Verunku do jeho div. družiny, přítomnost Máchova přiměje Verunku k recitaci začátku právě vznikající básně jejího nápadníka „Máj“, Škroup vypravuje o vzniku písně

„Kde domov můj?“, kterou za jeho doprovodu zazpívá Strakatý. Scény lze použítí za závěr. číslo Tylova večera. — *Věra Sojkoová*, „H a d z r á j e“. Čtyři dram. obr. ze živ. J. K. Tyla. Vyjde tiskem. *O s o b y*: Prokop; sestry Forchheimovy (Anna 121.); Filipek, Hejniš, Trojan, Kopecký, Procházka, Mácha, ochotníci Kajet. div.; Kaška, Kolár, členové Stav. div.; Čížek, přední herec Tylovy div. druž. I., II. a III. jedn. v Praze (únor 1835 — zákulisí divadla, podzim 1841 a březen 1849 — byt Tylův), IV. v Hradci Král. (1855, park). V I. dějství všichni jsou ustrojeni za osoby Kliperovy hry „Žižkův meč“. Kaška rozbije lampu v hledišti, smíření

Čelakovského s Tylem a Máchovo s Kaškou. V II. děj. prudká kontroverze Tylova s Kolárem rozháraná domácnost Tylova, příchod Anny ze Lvova na vyzvání sestřiny a dohodnutí se s Tylem, jehož vzpružuje zvěst o založení česk. div. Stögerova v Růžové ulici. III. dějství je pod dojmem roku 1848 a rozebraného sněmu kroměřížského. Tyl místo zaniklého „Posla“ založiti chce „Selské noviny“ a vnuká Prokopovi, teď ženatému a tloustnoucímu, myšlenku zřízení vlastní společnosti div. Ve IV. dějství se s ním setkává a je jeho materialismem zklamán. Neutěšená perspektiva do budoucna, jež nabyla tak krutých tvarů skutečnosti, se před ním otevírá. — *dv*—

Ú. M. D. O. Č.

Oslavy 1926. Pan pres. Masaryk věnoval národní sbírce Tylově Kč 5000.—. — Spis. F. A. Sedlák v Bratislavě zadal aut. právo své akt. „Kde domov můj?“ našemu ústředí a třetinu výtěžku věnuje Tylovu domu. — Čestnou účast přijala Umělecká beseda. — Výstava ochotnická a Tylova bude otevřena v neděli 20. června. Zásilký spolků nutno urychlit, protože se započne s instalací dříve. — Slavnostní představení a Tylovo matinee se již studuje. — Tylovo poprsí je již hotovo. Pro divadla a velké místnosti je skoro 1 m vys., pro spolkové místnosti 75 cm a pro domácnosti 23 cm. Objednávky řiďte na ústřední sekretariát. — Sleva jízdného na dráze 33% byla povolena. Na zájezd do Kutné Hory a do Plzně 20% pro nejméně 30 účastníků, leč by byl vypraven z Prahy zvláštní vlak. V tom případě by byla sleva 33%. — Foerstrovu hudbu ke „Strakonickému dudáku“ vydá Hudební Matice. — Pozvání k slavnosti i s malými plakátky se již rozesílají. Přihlášky na sjezd nutno zaslati ihned s udáním jmen účastníků. — Sjezd a význačné skupiny, zvláště zahraničních hostů, budou fotografovány a filmovány. — V červnu vyjde ještě „Československé Divadlo“ s dvojnásobným obsahem jako slavnostní list. — Náš velký svátek se blíží! Všichni na své místo! *h*—

Výstavka Tylova a divadelní. Čas, určený pro přípravy k výstavkám, chýlí se ke konci a je nutno, aby přípravné práce byly dokončeny. Žádáme tudíž znovu všechny spolky, aby co nejdříve zaslaly vše, čeho možno pro výstavku použítí, jako: snímky pomníků jimi postavených, statistiku o činnosti za poslední desetiletí a dříve, vlastní návrhy scén a dekorací, snímky budov, jevišť

a pod. Rovněž všechny památky po J. K. Tylovi jsou velmi vítány. Za bezvadné vrácení ručí ÚMDOČ.

Francouzské pojednání o životě a díle Jos. Kaj. Tyla z pera Oty Dubského přináší č. 24. „Revue de Prague“ (nakl. Topičovo) zároveň s prvním francouzským překladem naší národní hymny „Kde domov můj?“, málo známým Tylovým portretem a dobrou reprodukcí Stavovského divadla. Pojednání přijde jistě vhod našim zahraničním hostům při Tylových oslavách.

Organizační disciplína nestrpí, aby zájem celku z jakýchkoliv pohnutek a jakýmkoliv způsobem byl poškozován některou z jeho jednotek. Výkonný výbor učinil a užil v posledním čase proti takto provinivším se členům nejradikálnějších opatření. Jednotlivé případy pouze z taktických důvodů nejsou uveřejňovány.

Z ochotnického zahraničí. Našeho mezinárodního sjezdu zúčastní se také „Anglická liga dramatická“ (The british Drama League) se sídlem v Londýně, v níž je sdruženo přes 700 spolků a mnoho jednotlivců. Jejím účelem je informovati ve všech věcech divadelních, přispívati k tvoření se spolků a společností, vysílati autory k doзору na zkouškách, pořádati přednášky, vypisovati soutěže, půjčovati hry, obstarávati odbornou kritiku a vydávati měsíčník, který dostávají členové zdarma. — Ochotnický odbor charvatského Sokola v Záhrěbě byl pověřen, aby zorganizoval „Matici ochotnictva“. Tato Matice navázala již styky s vládou a koná porady o návrhu statutu mezinárodního výboru pro lidové divadelnictví, o jehož utvoření bude se jednati na sjezde ochotnictva v Praze. — Také naši krajané v Jugoslavii by se rádi

sjezdu zúčastnili. Česká Beseda v Daruvaru zahájila za tím účelem akci, která by zájezd umožnila, a obrátila se také na naše ministerstvo zahraniční. — Spolek „Jos. Kaj. Tyl“ v Mericourt (Francie) žádal nás za darování divadel. spisů a příruček. Naše zahraniční ministerstvo nám dalo k tomu účelu subvenci 300 Kč.

Z ústředí. V ý k. v ý b. 30./V. vyslechl se zájmem zprávu star. dra. Hermana o sjezdu franc. federace ochotn. v Bruselu, jehož se jako delegát ústředí spolu s prof. drem Fléglem z Prostějova zúčastnil. (Podrobnosti přinese náš list.) Oznámena ochota Hudební Matice vydati tiskem hudbu prof. J. B. Foerster a „Štrak, dudáku“ a přijetí čestné účasti Uměl. besedy na oslavách. Vítězům ze soutěže budou uděleny diplomy; slavn. předst. jich odpadá. Ústř. taj. poděkoval star. za práci, věnovanou věci ochotn. a oznámil účast pražsk. ochotn. na vltavských slavn. sokolských, docílení slevy 33% na drahách k sjezdu a zájezdům, referoval o položení zákl. kamene k divadlu v Žamberku, kteráž slavnosti byl přítomen a k jeho návrhu na uvolnění místo náhr. výk. vyb. zvolen p. Paštika z Verneřic. Přijaty 22 spolky. Schváleno požádati Čsl. O. S. za povolení, aby naši členové směli nositi sjezdový odznak na kroji sokolském. V došlých dopisech oznamuje: okrsek v Náchodě schůzi 30. V. v Čes. Skalici a odp. výlet do Babiččina údolí; okrsek v Jihlavě valnou schůzi 9./V., při níž zvoleni předs. N. Kandrys, pošt. řed., místopř. B. Zaplétal, knihtisk. (Polná), jedn. V. Zelenka, řed. (Jihl.), pokl. L. Böhm, bank. úř. (dto), režis. R. Sajda, okr. cestm. (Třešť) a J. Fort, spr. česk. tisk. (Jihl.); o. v Budějovicích protest. sch. 16./V. proti vysokým dávkám a poplatkům (Klub posl. nár.-dem. a čes. soc. slíbil podporu); Spdo. v Kroměříži přípravné komité k založení okrsku: M. Ditrichová, Fr. Nepožitka, rotm. L. Švager a uč. Em. Herot (Diviš. tř. 69). — Nové přijaté spolky: Div. dr. sp. „Lubomír“ Brno, Stud. sdr. „Kollar“ Uh. Brod, „Sokol“ Bukovno p. Čejtičky, Okr. sdr. rep. dor. čl. venk. Dobřeň p. Červ. Hrádek, Čt.-och. jedn. Divišov, Och. a vzd. sp. „Svat. Čech“, Horcep. Chrást u Plzně, Krdo. Hradištko p. Kolín, Spdo. „Jirásek“ Čes. Lípa, „Sokol“ Louny, Dorost. živn. obch. str. středostav., Merklín, Záb. a vzd. sp. „Jeronym“ Olomouc-Pavlovice, Dr. a řev. odb. „El. Krásnohorská“ Nová Paka, Čt.-och. j. Petrovice u Sedlčan, Pěv. a vzd. odb. c. čl. Prostějov, Div. vzd. a záb. sp. „Jaro“ Rasošky p. Josefov, Osv. komise Rtyně p. Velvěty, Vzd. j. „Tyl“ Slatina n. Úpou, Čt.-och. sp. „Vojan“ Strádonice, Och. div. Vitiněves, Div.

och. Ves Nová u Ml. Vožice, Sbor dobr. hasičů Žumberk a Česká Beseda Záhřeb (S. H. S.).

Z okrsků venkovských. Š m a h ů v o k r s e k v T á b o ř e měl valnou schůzi 14./III. za předs. O. Findejsa a přít. 47 deleg. Okrsek má 100 členů — spolků, konal m. j. 14 schůzí okrsk., knihovna čítá 484 čísel o 1203 svazcích. Po vyřízení obvyklých formalit schváleno vyloučení některých jednot z členství okrsku pro neplnění povinností, jmenování čest. členy pokl. Chvály a předs. Spdo. v Táboře Gust. Pekárka. Zvolen předs. opět O. Findejs, místopř. Václ. Mašek (Želč), 19 členů okrsk. r. (mezi nimi 6 doktorů, akad. malíř Richard Lauda z Tábora a j.) a 3 náhr. Ke konci čtena a schválena resoluce o tíživých břemenech ochotnictva, zrušení censury atd., jež zaslána do Prahy k dalšímu opatření. — S m e t a n ů v o k r s e k v Čes. T ř e b o v ě konal I. schůzi okrsk. r. 18./IV. v Ústí n. O., v níž rozhodnuto celostátní soutěže se nezúčastniti. Požádány jedn. z Vys. Mýta a Litomyšle, kam bude v létě svolána propagační schůze, za oděvzdání výtisků nejnovějších her okrsk. stud. knihovně, jako slíbili učiniti deleg. za Čes. Třebovou a Choceň. Knihovna čítá 52 sv., seznam je v tisku a nově povolen nákl. 150 Kč. Okrsk. předst. k oslavám Tylovým uspořádáno bude v září nebo říjnu a má za tím účelem svolána býti schůze režisérů.

Ochotn. premiery a jiná významná představení. „Když kvetou parnasie“, tříakt. operetu Karla Livory sehrál 14. pros. 1925 div. sp. „Vlastimil“ v Litoměřicích za rež. E. Litterbacha, dir. V. Pech, při vyprodaném měst. divadle a se značným vnějším úspěchem. Hudba je velmi melodická a líbivá, libreto z uměleckého života účinné. Provedení ukázalo, co dovede svorná a pilná práce. — „Modche a Rézi“, výbornou aktovku ze života maložidovského od Vojt. Rakouse, sehr. 10. dubna Vzděl. a div. bes. „Vrchlický“ na Smíchově v div. sále košířském s rozhodným úspěchem. Výkony jednotlivců (p. Neubert — Modche, pí Trojánková — Rézi, p. Trojánek — Heller, pí Neubertová — Tonička, p. Nesnidal — Špánek a slč. Vopeláková — Kovářka) byly skutečně prvotřídní. Na sehrání dalších aktovek o populární dvojici „Modche a Rézi“ možno se již nyní právem těšiti. (L.) — Vesel. Fráni Francela „Dva kohouti na jednom smetišti“ sehr. Menšínová scéna „Tyl“ v Praze v lid. div. „Uranii“ v Holešovicích za režie autora na počest 20leté ochotn. činnosti Ant. Pohla, předs. spolku. Hráno velice pěkně a vyprodáný dům hojným potleskem odměnil jubilanta i autora. Je zřejmo, že naši ochotníci mohou se dobře uplatniti i na velké scéně. (R.)

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

*„Všecky kroky naše musí vésti
lásku k národu a jeho štěstí.“*

Tylovo heslo.

Podle litografie Bělopotockého.
(Z knihy Zd. Nejedlého »Bedřich Smetana«,
vyd. péčí Uměl. besedy v Praze.)

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

Ročník IV. (IX.) — V Praze dne 2. července 1926. — Číslo slavnostní (11.)

V Praze 2. července 1926

V předvečer našich svátků. Do největšího ruchu Vsesokolského sletu vsunuty jsou také slavnostní chvíle, v nichž bude vzpomenu to 40leté činnosti největší organizace českého ochotnictva, jeho Ústřední Matice, a zároveň uspořádán hold památce Josefa Kaj. Tyla.—Oboje oslavy se vhodně doplňují, protože význam Tylovy záslužné práce vyzdvihuje a zdůrazňuje význam činnosti našeho ochotnictva.

Tyl se nespokojil jenom probouzením národního vědomí a vštěpováním vlastnictví, nýbrž divadlem vzdělával, povznášel k lidství a citovým vzrušením hněl charakter českých lidí. Ochotnictvo mu stálo po boku a splnivši svůj úkol probuzenský, přijalo i druhý jeho odkaz, doplňující propagaci umění posláním kulturním.

Dnes přehlédneme čtyři desetiletí činnosti jeho střediska a radostně sčítáme úspěchy nadšené a obětavé práce, která se vyvíjela vždy podle téhož programu. Vedeno ústředím jako obhájcem tohoto programu, zůstalo ochotnictvo stále na přední stráž národní, pomáhajíc vydatně na místech ohrožených společně s národními jednotami obrannými a podporujíc především domácí umění dramatické a jeho literaturu, jež převládá dnes v jeho repertoiru 80 procenty. Vývojem snah lidovýchovných přimkla se činnost ochotnictva k určitějším směrnicím, jež ji zatlačily od pouhé zábavy a od osobních tužeb a choutek na pole cílevědomé a obažnější práce, která výběrem her a programovostí repertoiru pěstuje vkus obecnstva, seznamuje nejnižší vrstvy lidu s cennými výtvoři uměleckými a tím působí na cit a na vzdělání.

Vlastní silou a pochopením důležitosti svých úkolů vyspělo ochotnictvo ve vážnou a cennou složku kulturní a svou početností a prohloubenou organizací stalo se význačným činitelem v české literatuře dramatické i podporovatelem účelů národních a veřejně prospěšných. Matice o tom věděla i dříve, ale dnes výsledky sčítá a důkazy v překvapujících číslicích staví veřejnosti před oči. Bývalé podceňování a přezírání je překonáno — ovšem mimo ty, kdo úmyslně nevidí.

A tak vnitřně posilněna vstoupila Matice směle na forum mezinárodní a hned na prvním kroku se přesvědčila, že na tomto foru může obstáti čestně. Jsme nejsilnější organizačně i obsahem a účinkem své činnosti, jež budí za hranicemi obdiv — a konečně snad i doma si vymůže uznání.

Zatím co veřejné zájmy směřují zcela jinak, rostou naše řady zájmem o ušlechtilý cíl a sdružující činnost, jejíž výsledky jsou trvalejší a radostnější. Kouzlo divadla a uchvacující blízkost umění, neznající rozdílu přesvědčení ani stavů, přede krásné pouto přátelské spolupráce všech, kdo dovedou obětovati nejlepší kus svého nitra na prospěch celku!

S těmito pocity vítáme první dny letošního července, s nimi vstoupíme v kruh svých slavností, abychom slavnostně uzavřeli čtvrtou desítku let své „Matice“ a vykročili do budoucnosti posílení uspokojivým vědomím, že naše nadšená ochota není bezúčelná ani marná. Poctivá a nezištná práce byla a bude vždy požehnána zdarem. Naše oslavné podniky nebudou snad vypraveny se zevnějším leskem, jako vidíme u přátel zahraničních, oplývajících většími prostředky hmotnými, ale jistě jim dodá důstojnosti to, že jsme dali všechno, co jsme mohli, a že v každém z nich je vtělen velký kus naší duše!

Dr. Fr. Herman

Antonín Sova:

J. K. TYL

Den ode dne shon a ctižádost
jej vášní šířala.
Z ubohé herecké nouze rost,
jí zvykal, byl její denní host,
až na křídla se mu připjala.

Byl jako dítě naivní,
jež čistou víru má,
zázraky budoucí viděl v ní
rozevřenýma očima
a necítil krutost dní.

V té bídě herecké, veselý
si chvíle pro sebe krad
a sedě na kraji postele,
na bedně, cestami otřelý,
hry, pohádky počal psát.

Na bedně v zimavé světnici,
na vraku ztroskotaném
tu psal a napsal hry, svítící
kouzelným ruchem a vanem
a českou duší dýšící.

Snad jist si nebyl ještě sil,
nechápan a zakřiknut,
však neptal se, co klad, co blud,
šel za svou láskou a símě sil,
dětinskou vírou proniknut.

Byl geniální kočovník,
jenž na toulkách o život hrál,
tu sklízí blažených srdcí dík,
tu nevděk s nouzí vybírá
a nemoce z bídy je mučedník.

Na prknech sálů prochlady
co vadnul a blednul a chřad',
hřál srdce diváků omládlých
a dřív, než na štít pad',
veselé bídý neuměl se nikdy bát.

Až přišlo, co musilo, v bídě skon,
jak pláchnoucí svíce shas',
to srdcervoucí zanik' ton
a nově se rodivší hlas,
dnes kterému rozumí srdcí již milion.

To tragický skon byl předčasný,
než uzrálo, co mělo zrát,
lesk slunce co mohlo mít úžasný,
že vše, co mohl nám ještě dát,
v hrob zadupal osud předčasný.
Neb z našich srdcí a našich niv
co vzal, to krví psal;
když nad bednou bůh mu byl milostiv,
děj do pera hravě mu diktoval,
že podnes ještě žije ten div,
her jeho kouzelných drahý div.

St. L o m :

TYLŮV IDEALISMUS

My už pojmáme idealismus i v divadelní práci jinak, než jej nesl J. K. Tyl. Máme k tomu nadšení pietní, trochu zastřeně museální vztah jako klíbez-ným dokumentům, které naše maminky kdysi chovaly jako rodinnou i svoji osobní tradici ve vitrinách skleníku, kde byly cukřenka, parádní šálky, zvadlá svatební kytice v hedvábné manšetě, památné sklenice, zvápenělá větvička karlovarská, taneční pořádky a také album s rodinnými fotografiemi a hracím strojkem. Jakmile jsme se v bytě trochu rozšířili, byl obětován skleník a milé věci, ztratíve jeho ochranu, se ztratily také až na několik, co přešly do užívaného inventáře, majíce v něm zvláštní místo. Vždy trochu stranou skutečné potřeby připomínají nám docela jiné časy, kdy byly celým bohatstvím a jedinečností, skutečně živou. To s nimi vždy spojuje slavnostní náladu mimořádnosti a tradice, v níž přehlízíme naivní, už neživé příkrasy a radostně přijímáme jádro zdravého národního i lidského citění a projevu, jemuž jsme zavázáni za mnohé, ne-li za všechno, z čeho žijeme dnes.

Idealismus Tylův hořel jedinou touhou: zmocnit se co nejrychleji prostoru pro vytvoření českého divadla. Bylo to něco nadšeně improvizovaného i ne-jistě prozatímního, tápání, stále narážející na překážky, blikající a pohasí-nající kahan, jenž koná svoji službu první orientace. Přechodností tohoto šera se rádo zapomíná v lesku dosaženého dne. Ale s ním se zapomínává i na leccos, co bylo hmatatelně zřejmo v oné první všeobsažnosti blikajícího plamene. Divadlo, které dělal Tyl, kde vzal, tam vzal, mělo jednu bezpečnou páteř, která ovládala jeho životní organismus, pohyb a rovnováhu: bylo veskrze určováno českým národním uvědoměním a živou potřebou českého obecnstva. Je složeno z prvků původních i nepůvodních, vhodných i méně vhodných, ale vždy proto, aby bylo užito k danému skutečnému účelu. Tento konkrétní vztah, jemuž Tyl dovedl vyhovět stylistickou schopností, básnivou obrazností, divadelní živostí, neobyčejnou pílí i pevným českým charakterem, dává ještě dnes mnohé z jeho divadelních her živou jevištní způsobilost a účinnost a zachová ji zajisté s obvyklými úpravami na našem jevišti už trvale. Nejen z vděčné vzpomínky, ale pro skutečnou životnost.

K tomu, aby Tyl provedl své dílo českého divadla, bylo ovšem zapotřebí víc, než nadání dramatického či dramaturgického. Nejen že Tyl dovedl dát divadlu bez zdráhání a pohotově všechno, co právě potřebovalo, že byl autorem, ochotným napsati potřebnou hru přes noc, nebo si ji vybaviti z paměti, když nebylo jejího opisu po ruce, že byl překladatelem, upravovatelem, neúnavným dramaturgem, režisérem i hercem, ředitelem, truhlářem, osvětlovačem, napovědou i cedulářem, on byl divadlo samo v jeho rozpiatém životě s neohrazenými požadavky, a slouže jim, žil v nich až do naprostého vyčerpání. Bylo k tomu zapotřebí přímo svaté víry, jež hory přenáší. Nestačilo tu, aby člověk dal, co dovede nejlepšího. Bylo nutno, aby dal sebe sama se všemi silami. Aby dal celé svoje životní štěstí; či spíše, aby celé své štěstí (snad právě k svému osobnímu neštěstí) viděl v tomto díle.

Bylo možno se s Tylem srovnávat či nesrovnávat o způsobů, jakým to činil. Měl mnoho nepřátel, které bezděky dráždil a vyzýval svojí plodivostí vzrušující romantikou. (Nemluvíme ovšem o těch, kteří ho pronásledovali z důvodů národních a svobodomyšlných.) Kdo šli za stejným cílem jako J. K. Tyl, dovedli však konečně ocenit v jeho díle světlo divadelní rampy, onu neskutečnou skutečnost, hru radostnější i bolestnější, než život sám. My vidíme, že Tyl dal českému divadlu nejen české hry, ale že mu dal i celé tvořivé ovzduší, z něhož už mohlo růst k světovému dechu. V tom je význam jeho průbojného idealismu, jenž dodnes svítí příkladem své doby a donedávna byl vůbec heslem, podle něhož se měřila divadelní práce. Pracovat s nadšením, to znamenalo onen tylovský vznět vydat se do úpadu, být všude a do posledka, nehledět na svůj prospěch, nýbrž jen na potřebu svého díla. Nelze než sklonit se před tímto posvěceným nadšením, které dovede jediné a dovedlo i na našem jevišti stvořit zázraky.

Není-li náš idealismus již toho druhu, neznamená, že bychom měli zavírat dveře divadla před tímto horoucím nadšením. Je třeba jen uznat, že v novém vývojovém období našeho divadla odvaha nadšení ustupuje odvaze hluboké soustavnosti a přísných, vytríbených požadavků. Je to vlastně stejná intenzita odevzdání, třebaš vypočtenější a na oko klidnější. A jest nám právě vzývat Tylova ducha, abychom si zachovali posvěcení onoho zvláštního života, jímž divadlo je a jímž se odděluje ode všeho obchodně zábavního podnikání. Na cestách, jím krutě vybojovaných, bylo by nedůstojnou frásí vzpomínat J. K. Tyla jinak, než že ve svém zvnitřnění, rozlišení, zpevnění, ustálení, v celém úsilí o dobrou světovou úroveň našeho divadla nechceme ztratiti onen bytostný ideální a tvůrčí vztah oddané tylovské odhodlanosti, kterou jediné se proniká k cíli.

Ferdinand Strejček:

ČESKÝ HEREC PODLE J. K. TYLA

Josef K. Tyl byl znám jako přísný režisér. Turnovský na př. cituje korespondenci ředitele Prokopa, který se netajil r. 1854, že někteří členové jeho společnosti neradi by hráli pod Tylem. A Tyl odpovídá z Mladé Boleslavě, kde meškal se společností

Zöllnerovou v srpnu 1854: „Chtěl jsem vědět, na čem u Vás budu, zdali Tvoji lidé snesou opravy, regeneraci— i vidím z Tvého listu, že jsem se netázal nadarmo! Tedy se mne všichni ti lidé bojí? Jací asi to musejí býti všední nádenníci v chrámě Muz, že se obávají vyrušení z jezevčího spaní a líné lethargie! Proč pak by se mne bál ten mladý člověk Polák? Spíše by si mohl gratulovat, že nabude příležitosti něčemu se přiučiti.“

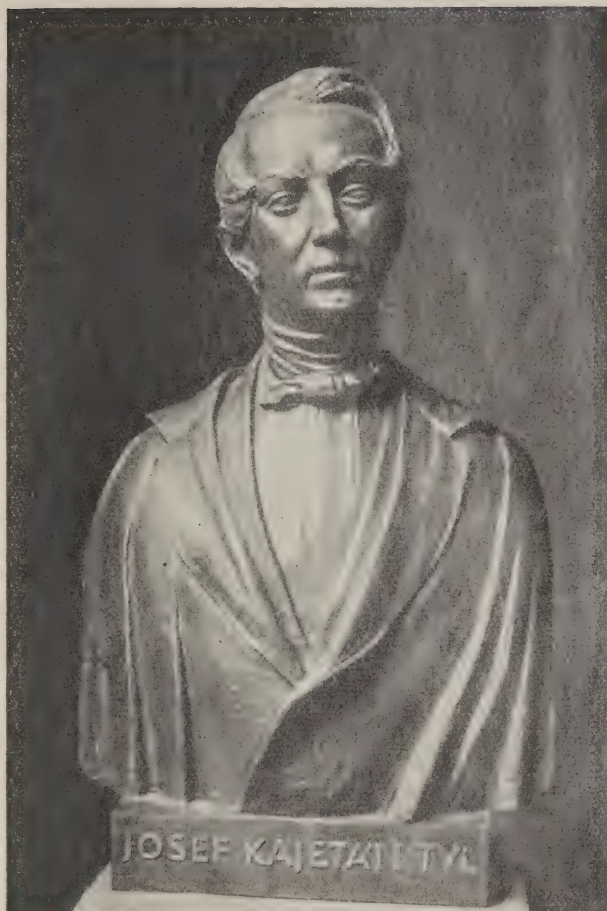
Ideál českého herce, jak si jej Tyl představoval, není vytýčen v jediné práci úhrnné, v nějaké rozpravě divadelní, jakých se zachovalo několik, nýbrž dá se vyvodit z různých narážek, rozptýlených po jeho pracích beletristických i propagačních.

Tyl pojímal úkol českého herce velice vážně, jak vidíme již z jeho „Listů divadelních“, psaných r. 1833, kdy bylo Tylovi pětadvacet let, tedy právě tolik, jako bylo Havlíčkovi, když psal svoji známou „Kapitolu o kritice“ (1846), která má starší práci Tylovou nejednu obdobu.

Tyl klade umění vysoké cíle: „Chlubit se může národ toliko tím, co dokonalé aneb co k dokonalosti dospěchá. Dokonalost ale je nejhlavnější bytost uměleckého díla, to pak podrobenot kritice. Bez kritiky není zdaru v krásném umění. Ingenium jest jeho matkou, kritika jeho pěstounkou a ředitelkyní.“

Herec musí se tedy snažit o výkon dokonalý a nesmí se rozčilovat pro spravedlivou kritiku.

K dokonalosti vede především sebekázeň a cit odpovědnosti: „Mluvili jsme, jak dobře by působila cestující divadelní společnost česká, kterážto ale — to jsem zvláště podotýkal — musela by být dobře spořádána a z takových členů sestavena, kteří by snažně a svědomitě o to se zasazovali,

J. FIALA: BUSTA JOS. KAJ. TYLA
(Bronz)

Vydáno péčí Slavnostního výboru

aby veškeré jejich jednání jim i divadlu ke cti sloužilo...“ (Z povídky „Pout českých umělců“, 1836.)

Svoje povinnosti musí herec konat nejen před obecnstvem, nýbrž již při studiu úloh, hlavně při zkouškách, proto nebyl Tyl přítelem ani t. zv. „markýrování“: „Já si byl předsevzal, že budu každou scénu všemožně tak hráti, jako bych ji večer hrál, a toto pravidlo nech si všichni mladí herci a především páni diletanti, kdekoliv jací jsou, hluboko do paměti vštíplí“ (Z povídky „Divadelní ředitel“, 1840.)

Vedle nadání (ingenia) a sebekázně jest potřebí herci stálého styku s divadlem, který obrňuje umělce proti všem nahodilým nesnázím: „Člověk a udělá jen život, škola to nedokáže; herce udělá jen divadlo — divadlo se všemi svými strastmi a slastmi, s divokou rozepří mezi kulisami a závisť po kuse chleba a pravou i nepravou ctižádostí, s mrháním a nuzotou, s básnickým zaněcujícím požehnáním a s tisíci kletbou v obecním životě — s potleskem a hvízdáním.“ (Z rozpravy „Cestující společnosti herecké“, 1845.)

Kritice, kterou nazývá, jak výše citováno, „pěstounkou a ředitelkyní“ umění, připisuje Tyl veliký význam, ale i velikou odpovědnost. Aby byli dokonalí herci, musí mít i kritiku dokonalou, věcnou a spravedlivou: „Kritika... co chvalitebného, moudře chval, co chybného, mírně kárej, a jak by se napraviti mělo, pověz.“ — „Kritika je na pevnějších základech, nežli na jednotlivého chuti nebo nechuti, totiž na základech pravdy a krásy postavena. Kdo je zná, nechť o věci promluví“ (Obě v „Listech divadelních“ z r. 1833.)

Jako je kritika pěstounkou-herce z povolání, tak je nutná také pro herce z ochoty, ochotníka, má-li skutečně umělecké ambice: „Kritika ni herce z ochoty čili diletanta ušetřiti nesmí, jelikož i on veřejným si počínáním v práva její upadá. Žeť arci mezi nimi (zvláště mezi českými) rozdílů činiti třeba, věrně uznávám; než aby se hercové z ochoty všemu soudu vyhnouti a snad i nedostatečností zoumyslně na strpení obecnstva lžešiti směli, pevně odpírám.“ (Tytěž „Listy“.)

Spravedlivá kritika má být nejen pěstounkou, nýbrž i ředitelkyní, t. j. má brzdit přílišnou sebedůvěru, sebepřeceňování, jimž je náchylný herec, rozmazlený obecnstvem, má být základem hercovy autokritiky: „Povolání svého volnost naplňuje herce beztoho hrdou jakousi v sebe důvěrou, ta pak (zvláště při nevzdělání a něm duchu) tím spíše v zdánlivost a škodné sobectví přechodí, čím lehčeji časté umění svého na odivu stavění na herce prospěšněji nebo škodlivěji působí, nežli na jiného jakéhokoli umělce. Přechasto pochvala zaslepuje, hana zatvrzuje, a v divadle tuším, vox populi není vždy vox sancta. Kritika musí hercům býti hvězdou, za nížto se je vpravo nebo vlevo držeti.“ (Tytěž „Listy“.)

Mezi úkoly českého herce náleží především působit na srdce diváků, nikoli snad jen na jejich bránci nebo smysly: „Divadlo není pouhý šasek a kratochvilník, a k tomu však ve službě rozmařilých houfů; divadlo má vyšší zájem, nežli je pouhé umrtvování času — ať nedím už o věcech horších, ježto se mu někdy od lidí podkládají, kteří ho téměř ani neznají. Divadlo může — jako každé jiné umění — srdce lidské povznášeti, rozechřívati, rozplakávati aneb rozesmávati, ale škvrnu mu nezpůsobí nikdy. Já nevím, že by bylo divadlo kdy mravům uškodilo; i když si nejbujněji počínalo, bylo jen otiskem společenského nebo veřejného života, a ten je trpěl, miloval a pěstoval i s jeho poklesky, protože v něm svou oblíbenou podobu nalézal.“ (Z rozpravy „Cestující společnosti herecké“, 1845.)

PhDr. Jos. Otakar Forchheim,
školní insp. okresu slánského
(1843—1907)

Jan Stan. Forchheim,
adv., pozd. pošt. úředník
(1845—1890)

Frant. Forchheim-Horník,
inspicient činohry Nár. di-
vadla v Praze (1853—1902)

SYNOVÉ JOS. KAJ. TYLA

Český herec je povinen především směřovat k zdokonalení národní povahy české: „Na divadle našem měly by se zaskvíti postavy, jakověž ke cti a blahu národa našeho mezi ním hledáme.“ (Z téže rozpravy „Cestující společnosti herecké“.)

A jako o zušlechtění povah, jest dbáti českému herci také o to, aby se s jeviště povznášela naše česká mluva: „Domácí a pospolitá mluva jesti až dosavád tak nevzdělaná, že lidi nejednou do rozpaků padati vidíme, an se o nepatrných věcech po česku obratně vyjádřiti mají. Tuťby nám provození veseloher (arciže v rozmanitém jich oddělení a podobě) za vzor posloužiti a jako zrcadlem všeliké pospolité mluvy býti mohly, rozličné a skutečné věku našeho okolnosti objevující. Oč, žeby mnohý utíchl, jemužto se jazyk český takové ohebnosti a bohatosti býti nezdá, jakovým se francouzský ano i německý vychloubá!“ („Listy divadelní“, 1833.)

Naproti těmto důležitým úkolům a povinnostem českého herce reklamuje proň Tyl aspoň právo na život a na trochu radosti z úspěchu: „Výtvary ducha hereckého řítí se okamžikem v prach a popel; i době nejbližší nezbude z toho nic jiného, nežli upamatování, a jen pouhé jméno umělcovo dostane se na věk budoucí. I myslím tedy, že by mohl herec beze všeho nepráví nad svou pomíjejícíností zoufati, kdyby mu aspoň ta špetka zlata, hrstka tleskotu okamžité náhrady neposkytnula...“ (Z povídky „Pouť českých umělců“, 1836.)

A přece Tylovi samému snad jedině trochu toho potlesku bylo odměnou za veškeré jeho obětavé úsilí. Co však naproti tomu zažil hořkostí, bolu a zklamání! Nedivme se, že mu tolikrát nevděk vynutil i trpký povzdech stesku: „Ona leží zrovna boží kletba na tom českém pronárodu, že se nemůže snášet bez závisti!“ (Z listu řed. Prokopovi, psaného 4. dubna 1854.)

Ani po této stránce se mnoho od dob Tylových nezměnilo, a tak zůstávají Tyl i jeho myšlenky stále časovými a naléhavými.

JOSEF KAJETÁN TYL — UČITELEM
DIVADELNÍHO DOROSTU

Odkud čerpám látku k tomuto článku?

Z vypravování Tylovy divadelní odchovanky, proslulé herečky české, paní Marie Ryšavé, rozené Köhlerové, která začala hereckou kariéru pod přísným dozorem Jos. Kajetána Tyla a zůstala vděčnou jeho žačkou i zbožňovatelkou až do posledních chvil, kdy v Plzni byla též mezi herci, kteří zkropili ruce geniálního průkopníka a organisátora českého divadla prvními slzami upřímného bolu nad jeho předčasným, tragickým skolem.

Když po dlouhé životní a divadelní pouti v roce 1901 sedmdesátiletá paní Marie Ryšavá zakotvila konečně v Národním divadle pražském pod titulem „stále angažovaný host“, pozvala jsem ji, aby neměla šatnu od jeviště příliš vzdálenou, by se-oblékala s námi, mladými herečkami v šatně čís. 27., jevišti nejbližší.

Pohládila mne po tváři, políbila a řekla: „Toho vám nezapomenu. Cokoli si budete přátí ode mne, vše učiním.“

A já si občas vyprosila její vypravování o počátcích českého herectví. Ochotně mi vyhovovala po celých 12 let svého vzácného uměleckého působení v Národním divadle, kde až do svého 82. roku vzorně a bezvadně konala své herecké závazky. Z jejího vypravování činila jsem si zápisky do svého deníku, odkud vybírám nyní zlatá slova její též pro tento článek.

„Jak hleděl Josef Kajetán Tyl na divadelní ochotníky?“ zeptala jsem se paní Ryšavé.

Odpověděla takto:

„Naděšené divadelní ochotníky míval Tyl velmi rád, vždyť sám začal hrátí divadlo jako ochotník se svými přáteli, ochotníky z českých kruhů literárních. Říkal i později, když už byl hercem, dramaturgem, režisérem a ředitelem z povolání: „Více prospěje rozvoji českého divadla nadšený, divadlo zbožňující ochotník, než mnohý pouze řemeslný herec, nemající vzletné touhy po stálém zdokonalování.“

Divadlo musí sloužiti zájmům národním, osvětě, kulturním a umravňujícím snahám. K těm ideálům má směřovati vši svou činností každý herec i každý ochotník divadelní.“

„Poučoval Tyl mladé herce též z technické stránky o řeči a mimice jevištní?“

„A jak! Netrpěl nedbalé výslovnosti, ani ledabyklých gest a pos. Říkal: „Vše, co se na jevišti hraje, má býti procítěno, promyšleno, ukázněno a podáno tak, aby obecenstvo, ať pláče nebo se směje, musilo chtěj nechtěj prožívatí s herci události, které se na jevišti předvádějí.“

Každá nedbalost je hříchem na umění. Právě proto se tomu říká dramatické umění, že ti, kdo drama ztělesňují, mají to řádně umět prováděti, jinak to přestává býti uměním. Pořádně ovládnout paměti tekst, vžít se do rolí, jak by vše pravdou bylo, prozkoušet to náležitě společně na jevišti

(Pokrač. str. X — 174)

STAVOVSKÉ DIVADLO

V pondělí dne 5. července 1926

Začátek přesně o 11. hod. dop.

Ústřední Matice Divadelního Ochotnictva Československého v Praze

K uctění památky tvůrce národní hymny a národního buditele

TYLOVO MATINÉE

P o ř a d :

Dr. Antonín Dvořák:

SLAVNOSTNÍ PŘEDEHRA „JOSEF KAJETÁN TYL“

(Kde domov můj)

Sehraje Filharmonické sdružení zaměstnanců hlav. města Prahy. Dirig. Jar. Hess

PROSLOV

přednese Karel Želenský, člen činohry Národního divadla

Z TYLOVA ODKAZU

Výbor desíti dramat. scén, hold básnickových postav svému tvůrci, s prologem v text. a scén. úpravě Karla Engelmüllera. Režie: Václ. Figar. Výt. spolupráce: Otto Oppl. Scénickou hudbu starých skladatelů řídí Jar. Hess. Sborové zpěvy, jež přednese „Typografia“, Praha, řídí Jiří Včelák

PROLOG

Česká Thalia

Milena Keberlová

JAN HUS

Dramat. báseň o 5 odd. (1848)

Provoz. poprvé ve Stav. divadle 26. 12. 1848.

Jan Hus Šlechta F. X.

ŽIŽKA Z TROCNOVA

Obraz z dějin českých o 5 odd. (1849)

Provoz. poprvé ve Stav. divadle 25. 11. 1849.

Král Václav IV. Dr. Zuna Frant.

Jan Žižka z Trocnova Jošt Josef

Kolda šašek Verner Jiří

Panoš Pivoňková Marie

TVRDOHLAVÁ ŽENA A ZAMILOVANÝ ŠKOLNÍ MLÁDENEC

Báchorka ve 3 jedn. (1848)

Provoz. poprvé ve Stav. divadle 18. 3. 1849.

Zlatohlav (Rybcoul) Oppl Otto

Matinoha, skalní duch Vojír Vladimír

Johanes Pěnkava, školní pomocník Růžička Otto

Nozejček Sojka Václav

Jahelková Turečková Anna

Tereška, její dcera Lásková Jiřina

Madlenka Ortová Hermína

PRAŽSKÝ FLAMENDR.

Obraz ze života měšťanského ve 4 jedn. (1846).

Provoz. poprvé ve Stav. divadle 20. 12. 1846.

Sýkora, bohatý sládek Godek Josef

Adolf, jeho syn

Vlach Rudolf

Veronika, stará hospodyně

Sedláčková Marie

u Sýkory

Apolenka, její vnučka

Mohapelova Máňa

JIRÍKOVO VIDĚNÍ

Báchorka se zpěvy a tanci o 5 odděl. (1849)

Provoz. poprvé v Aréně ve Pěstrosce 11. 8. 1849.

Jiřík, chudý čeledín

Kalaš Julius

Kačenka, dcera ze statku Knittlova Máša

Bohuslav, vůdce blani-

ckých rytířů

Semerád Jar.

Severín, duch z Blaníka Šťastný Josef

PANÍ MARJÁNKA MATKA PLUKU

Činohra o 4 odděl. (1844)

Provoz. poprvé v divadle v Růžové ul. 9. 3. 1845.

Paní Marjánka, markytánka Maděrová Maruše

Sekáček, šikovatel

Liška Jenda

STRAKONICKÝ DUDÁK

Národní báchorka se zpěvy ve 3. jedn. (1847)

Provoz. poprvé ve Stav. div. 21. 11. 1847.

Kalafuna, venkov. muzikant Bráška Jar.

Kordula, jeho žena Šťastná Lída

Honzík

Šťastná Jarmilka

Frantík jejich děti

Ortová Milenka

Kačenka

Sináčková A.

Švanda, mladý dudák

Vávra Bohouš

Dorotka, dcera hajného

Figarová Miša

(Viz str. XI-II-177)

pod pečlivým dozorem režiséra, jenž má být co nejvzdělanější a musí divadlo zbožňovat, pak z toho může být podařené představení.“

„Vedl Tyl zkoušky přísně?“

„O já! Až měli někteří ležernější herci a herečky na něho zlost.“ (Tato okolnost je známa též z korespondence Tylovy s Prokopem.)

„Jak hleděl Tyl na výchovu a výcvik herců?“

„Říkával: „Potřebovali bychom pro mládež naši takovou cvičnou scénu, na které by se učili začátečníci jevištní řeči i pohybum, než se dají k divadlu, aby se s nimi nemusil režisér trápit ve zkouškách. Němci to už mají. Snad na to při českých divadlech také jednou dojde.““

Došlo. Sedmdesát let po smrti zakladatele českého divadla Josefa Kajetána Tyla máme dvě dramatické školy v konservatoři pražské a brněnské, jejichž odchovanci a odchovanky tuží se již v herecké praxi téměř ve všech českých a slovenských divadlech.

Žehnej jim geniální učitel herců i ochotníků — Josef Kajetán Tyl!

Miloslav Novotný:

SMYSL OCHOTNICKÉHO DIVADLA

Rok Tylova jubilea nás vrací i k samým počátkům českých divadelních her neprofesijních, abychom tímto pohledem do minulosti změřili smysl a podstatu svého ochotnického divadla a abychom načerpali nadšení a chuti k další práci.

Co nám říká tento zpětný pohled? Stačí mi, že dostávám tuto odpověď: ochotnická scéna nebudiž zaostalá, neznamenejž jenom zábavnost. Neboli kladně řečeno: ochotník na divadle budiž vždy o něco dále, než kde je jeho obecenstvo, ochotník ať má vždycky něco, z čeho může obdarovati své publikum. Nejdávnější počátky her z ochoty nás poučují velmi názorně o prapůvodnosti tohoto požadavku. Česká Praha z prvních desítiletí XIX. věku neznamená v krásné literatuře a v divadelnictví o mnoho víc, než jakékoli dnešní zapadlé městečko. Jazyk odstrčený a pokažený dlouhým úhorováním, několik málo nadšenců, postrádajících posluchačů, čtenářů, diváků z vyšších, blahobytnějších vrstev, to je všechno. Jak bolestně blízkou paralelu si tehdy nalezlo dobře známé Palackého slovo: „A kdybych byl jenom potomek rodu cikánského...“! V tehdejší ochotnickém divadle českém neožívá a jeho kulturní noviny nezúrodňuje jistě ani slavná výtvarná minulost, ani příklad cizích tragédií. A přes to přese všechno ochotnické divadlo stojí nad svým obecenstvem a rozdává mu. Literárně jsou tito zaujatí diletanti stejně vysoko, jako oficiální tehdejší české hry, není lze, abychom řekli, že repertoire byl u ochotníků druhořadý a umělecky horší, když bychom jej srovnali s repertoirem oficiální společnosti Bullovy (1785), společnosti z „Boudy“ (1786) a české družiny z divadla u Hibernů (1791), nebo s repertoirem Štěpánkových milovníků českého divadla. Tam i zde byl jediný repertoire, tíž vždy Štěpánkové. Thamové, Klieperové, Raupachové. A ochotníci diletanti K. H. Mácha, K. Tupý-Jablonský nebo V. Filípek vystupovali v týchž hrách, jako herci

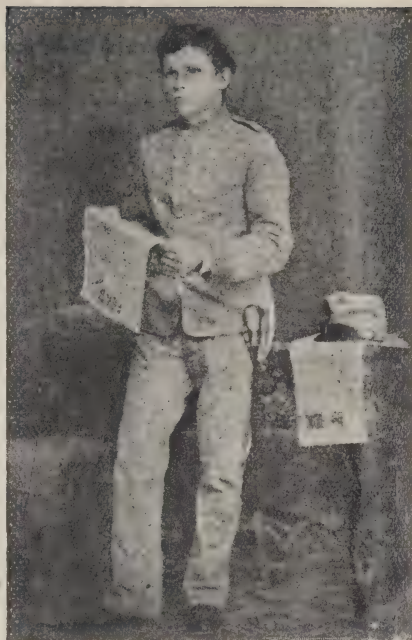
*Eliška Tylová-
Forchheimová,*

herečka,
pozd. řídící
pěstounka
mateř. škol
v. v.

(1850–1909)

DĚTI TYLOVY

*Josef Kaj.
Forchheim,*
syn-pohrobek
(1856–nezvěst.)

povoláním: Kaška, Lapol, Krumlovský, Kolár. Nebylo nic horšího, co by bylo lze hráti, nebylo nic lepšího, než co oni hráli. A co hráli, byl vlastně vrchol a výkvět českého tehdejšího písemnictví. Býti na divadle zpátečníkem znamenalo tehdy jenom jedno: hráti německy, navštěvovati jako jediný chrám umění divadlo, v němž byla představení německá. Summou: tehdejší ochotníci byli přese všechnu svou chudobu nesmírní boháči a mohli rozdávat plnými hrstmi všem, kdož k nim zavítali. České ochotnické divadlo, stejně jako kočovné i stálé divadlo profesionální až do let Tylových hlásá tedy neúplatně: divadlo — i ochotnické — budiž vrcholem kulturního snažení národního. V čistém umění (na př. v literatuře, v uměních výtvarných) je tento požadavek jasnější nad slunce; z hlasu, jímž k nám mluví chudáci Majober a Zýma a později Štěpánek a Tyl, nyní poznáváme, že je to nezbytný příkaz i pro nejprostší ochotníky. Ne dávné, nýbrž dnešní.

Ochotnická práce divadelní není hra a zábava, jak se rádo myslívá. Je to vytváření mezistupně mezi nejvyššími tvůrčími polohami a půdou v nejspodnějších nížinách. Je to tedy odpovědnost. Divadelní ochotníci ke konci století XIX. couvli před touto odpovědností. Spočinuli a ustrnuli na fraškách a plačtivostech, jež měly úspěch, a nešli v patách výbojům soudobých dramatiků, herců a režisérů. A tak se vytvořila konečně na počátku tohoto století ona odiosní prohlubeň, nad níž nebylo lze sklenouti mostu, jenž by sblížil herecké umění a činnost ochotnickou. Poslední léta však jako zázrakem zasouvají tuto vymyšlenou propast a stále nové a nové zprávy oznamují, že

ochotnická scéna unese i tíhu nejmnocnějších tvůrčích činů dramatických a že se na ni smí ochotnický režisér odvážit i nebezpečných pokusů. Nové umělecké snažení ochotnické je nejkrásnější akt úcty k Tylovu odkazu, není to svatokrádež aniž obrazoborectví. Je to vyznání služebnosti ve vývoji a je to oddanost k hodnotám, jež jsou jistě vyšší než člověk, který přichází a mizí.

HEREC OCHOTNICTVU

Redakce chtěla, aby v tomto slavnostním čísle promluvil také herec, výrazný představitel současného umění dramatického, o svých dojmech z divadla amatérského. Jak vychutnával jeho kouzla, jaký smysl kladu i záporu tvořila v něm tato předperioda jeho vývoje. K přímému dotazu odpovídá tu mladý umělec nevšedních schopností a hlubokého uměleckého citu. Není to zásadní projev, jakého by si snad redakce byla přála, ale zaposlouchejte se v jeho vážná slova a uvažujte!

Nebyl jsem nikdy v žádném ochotnickém spolku a nikdy jsem také jako ochotník divadlo nehrál. Přišel jsem k divadlu, k venkovské společnosti jako naprostý začátečník a dokonalý zajíc. S tohoto stanoviska vám také nemohu, pane redaktore, naprosto nic povědět, kromě té zkušenosti a fakta, že nemusí být člověk ochotníkem, aby se mohl stát hercem. To ostatně není nic nového. Chcete však také slyšet můj názor na naše ochotnictvo se stanoviska herce, a tu vám mohu něco napsat, neboť díky pohotivým hrám stýkám se s ochotnictvem dosti často. Snad se vám můj příspěvek nezalíbí a snad jej ani neuverejníte, ale buďte ujistěn, že stane-li se tak, nebudu se proto horšit.

Vážím si velice práce, kterou ochotnictvo, zejména na venkově, udělalo. Dovedu plně ocenit jeho kulturní význam, jeho zásluhy o vybudování jevišť i divadel, jež jsou ozdobou českých měst, chápu jasně veliký význam ochotnictva pro naše autory a nakladatele a konečně i pro nás herce. Ale zdá se mi, že směr práce ochotnických spolků musí být poněkud jiný, než býval v dobách probuzenských. Dnes, při ohromném vzrůstu ochotnických jednot, nemělo by záležet na tom, kolikrát se hraje, ale na tom, jak se hraje. Úroveň ochotnických spolků, tak jako divadel, není všude stejná. Jsou spolky silné, vyspělé, s dobrými ochotníky a jsou spolky slabé, začátečnické. Bohužel, málokterý spolek, resp. vedoucí činitelé si toho uvědomují a dle toho se řídí.

Význam ochotnictva je veliký, ale bude ještě větší, když bude obecnstvu ukazovat dobré divadlo, když je naučí divadelně přemýšlet, v divadle se chovat a divadlo milovat.

Že taková práce je přímo neocenitelná, dokázalo na př. ochotnictvo v Hradci Králové. Takový „Klicpera“ plně pochopil své dnešní poslání. Vychoval Hradečáky tak divadelně, že dnes takového obecnstva ani v Praze nenajdeme.

Na druhé straně jsou však ochotnické spolky, které hrají jen proto, aby brály a někdy, aby přetrumfly konkurenční spolek, pustí se do věcí, na něž naprosto nestačí. Zažil jsem takový případ nedávno: Hráli Langerovu „Periferii“ a pozvali si dva hosty. Tím spoléhali na všechno. A výsledek? Na konec jsem musil stavět sám kulisy, protože všichni byli úplně bezradní, do-

PALIČOVA DCERA

aneb Pražská děvečka a venkovský tovaryš.

Činohra o 5 jedn. (1846)

Poprvé provoz. ve Stav. divadle 2. 2. 1847.

Kateřina Šestáková, zámožná plátenice	Kracmannová Fanča
Valenta, její bratr, venkovský šumař	Herman Frt.
Rozárka, jeho dcera	Klinerova Emma
Madlenka } její sestry	Ortova Milenka
Kačenka }	Sináčková A.

CHUDÝ KEJKLÍŘ

Charakterní obraz ve 3. jedn. (1847)

Poprvé provoz. ve Stav. divadle 2. 2. 1848.

Kryšpín Vejvoda, chudý švec	Kulhánek Bohuš
Háta, jeho žena	Lásková Magda

Zikmund Herzog, cestující

kejklíř

Starý Vejvoda, schudlý

měšťan

Havelka Richard

Vitouš Karel

FIDLOVA ČKA

aneb

Žádný hněv a žádná rvačka.
Obrazy ze života pražského se zpěvy ve 4. jedn.
(1834).

Poprvé provoz. ve Stav. divadle 21. 12. 1834.

Paní Mastilková, pražská máselnice	Režná Marie
Lidunka, její neť a scho- vanka	Zejdova Zdeňka
Kroutil, švec	Zeibert Miloš
Jeník, jeho syn, mlynářský chasník	Zuna Jiří
Kozelka, dohazovač	Vojtěch Vlad.
Mareš, slepý hudebník	Uhlíř Lev j. h.
Bětuška	

konce jsem musil v 1 h. v noci dva obrazy škrtnout, abychom to vůbec dohráli. Tedy: tak se divadlu neprospěje. Tím ublížili sobě, obecenstvu i nám.

A zde myslím, by měla Matice ochotnická přijít s plánem a pádným, energickým slovem. Vzpomínám si, že ve sportu dělí se amatéři na několik tříd. Nešlo by podobné zavést i v Matici ochotnické? Rozdělením jednotlivých spolků do první, druhé, event. třetí třídy docílil by se zdravý konkurenční vývoj. Představte si radost spolku, kdyby svojí poctivou prací, svými výsledky postoupil do třídy nejvyšší.* Tímto rozdělením docílila by Matice také toho, že by určovala repertoír pro jednotlivé kategorie, neboť by nedovolila hráti věc, na niž dotýčený spolek nestačí. A tím by se velmi prospělo ochotníkům i divadlu.

Zdeněk Štěpánek

Bož. Viková-Kunětická:

POCHOTNICKÉ DIVADÉLKO NA POHRANIČÍ

Malý, na rychlo vybudovaný sál, s poměrně nízkým stropem a v něm malá scéna ochotnického divadla. První průlom kulturní, vedle české školy, do poněmčené vesnice se 600 obyvateli, z nichž 120 volilo do obce česky. Divadlo má několik pěkných dekorací, které pomáhali malovat posluchači učitelského ústavu v Žatci. Opona soukenná, rozhrnovací, světlo elektrické, dvě šatny pro herce a velká místnost pro ukládání rekvizit.

Několik počátečních představení sehrála inteligence, později přibrání ochotníci z dělnictva.

Zemědělské dělnictvo nebylo možno dlouho vůbec dostati do divadla. Je to nejzanedbanější část obyvatelstva pohraničních krajů. Národně úplně neuvědomělá a zanedbaná sociálně. Velká většina nečte ani knih, ani novin.

* V posledním čase již naběhy k tomu učiněny. Pozn. red.

Stěhuje se z místa na místo — ze dvora do dvora, ze špíny do špíny, zapomíná česky, děti posílá do školy, která je při ruce a mluví dialektem, kterému nerozumí ani Němci, ani Češi. Slova německá, narychlo zaslechnutá, zkomolí, propůjčí jim jiný smysl — nikdo na světě se v jejich mluvě nevyzná.

V žateckém kraji, kde se poněmčovalo, abych tak řekla, rekordně, povstal tak dialekt, který nemohou ani „*Fliegende Blätter*“ se zdarem použít. Zde vyletují z úst skutečné cucky nějaké nepochopitelné řeči. Je vidět, že ani duše, ani srdce o ní neví. A do tohoto smutného prostředí zapadlo tedy divadélko se soukennou oponou.

Bývalo plné. Ale to přišli Češi z města, učitelé z okolí, úředníci z hospodářství — ale zemědělské dělnictvo nepřišlo. Kdyby to byli komedianti anebo aspoň kolotoč — ale divadlo! Zkrátka nepřišli dlouho. Až konečně úspěch ochotnického divadélka byl tak velký, že dělníci byli zvědaví a jednou se objevili korporativně: muži, ženy i děti. Usedli na lavice pod okny, jak mají ve zvyku o muzikách, byli trochu rozpačiti a pak poslouchali. Ženy utíraly si oči cípky svých zástěr. Muži otevřeli široce oči a pootevřeli rty.

Tohle bylo něco. Při pohnutých scénách vrtěli udiveně hlavami. A cosi se v duších lámalo, cosi mluvilo k nim z krajů, kde se narodili. Cosi vyprávělo o životě, který nesouvisel s jejich přítomností. Přišli po prvé, přišli po druhé i po třetí. Při veselohrách nebyl nikdo veselejší než oni. Smáli se až slzeli. A muži poklepávali ženám na ramena jako v souzvuuku.

Teď hrají již sami. A dobře hrají. Nebylo jim to také možno dlouho odpírat. Takového pantátu, šafra, bych také dovedl postavit! A takového mládence by náš kluk přece také dovedl objevit. Kolika holkám pomát' už hlavu! A Mařka z ovčína, co pak nemá personu? Od hodiny by mohla být princeznou. A z paměti se učí. Po té straně slušelo by jim zahrát —

Teď tedy hraje „náš kluk“, „Mařka z ovčína“, šafář a docela i ten „Matěj od vedle“ byl moc na jevišti šikovný. Jen kuráz k tomu chybí — nic jiného. Jeden je pro to a druhý pro něco jiného, ale žádný se nezahodí —

A od té doby, co ochotnické divadélko dostalo sankci dělnictva, zvedli jeho muži i ženy hlavy. Mají čisté prádlo, naleští si boty, jejich světnice jsou bílené a na oknech visí bílé záclonky. Na děti mluví česky a „pánům“ se dívají zpříma do očí.

Kulturní i sociální význam českého ochotnictva jest ve zněmčených krajích nesmírný. Vedle školy vykonává největší poslání národní, jaké si lze představit: zachraňuje — právě jako v době Tylově — národu srdce i duše.

Jaroslav Petr:

NĚKOLIK ČÍSEL

Organisace ÚMDOČ. po čtyřiceti letech svého působení, po reorganizaci a překonání všech potíží nabyla definitivního tvaru a může se na sklonku těchto let pochlubit rozkvětem a zmocněním všech složek, jež vytvořily postupně tak významnou výslednici kulturní. Ve slavnostních okamžicích je svrchovaným právem vedoucích činitelů poukázati na dosažené výsledky,

Marie Eleonora Forchheimová,
nejstarší dcera Tylova, v tit. roli
Kolárovy Magelony (1848–1868)

Anna Rajská-Turnovská,
švekrůše Tylova
(1824–1903)

vypočítávati úspěchy a slibovati nová vítězství. Ale nečinme toho. Je to věc samozřejmá, že po napětí všech sil, jež si vyžádá tak široký úkol a program jubilejních dní, k nimž se zmobilisují všechny jednotky, aby se na veřejnosti objevila organisace, o níž se mnoho nemluvílo, ba ani mnoho nevědělo, ale která přejímajíc ušlechtilé úsilí svých předchůdců, přijímajíc odkaz svého duchovního zakladatele, bez nároků na uznání aristokratické literární historie, jsouc do kořenů své bytosti organisací demokratickou, je to věc samozřejmá, že dnes po tolika letech, přehlížeje svou práci, chce říci, že nebyla bezvýznamnou, že vyoralá hlubší brázdu, že sklízí dobrou úrodu a že neustane, že půjde dále na své cestě.

Ale než všechna slova a více než všechny poukazy povědí čísla.* Nuže, ÚMDOČ. čítá v jubilejním roce 48 okrsků, v nichž jest 1422 jednot.** Každá jednotka má svou divadelní knihovnu a počet knih celé organisace dosahuje 232.908 knih (mimo centrální knihovnu Tylovu, jež obsahuje 4500 svazků divad. her a 513 svazků literatury odborné), za něž bylo zapláceno Kč 256.532.

* Tato úhrnná čísla sestavil z jednotlivých dotazníků jednatel ÚMDOČ. Luděk Felber-
jemůž náleží zásluha, že došlo k systematické práci organisační.

** Z tohoto počtu zaslalo vyplněné dotazníky 1038, takže skutečné výsledky jsou značně
vyšší a budou vyšší, protože dotazníková akce uzavírá období od 1. ledna do 15. května.

Ovšem to jsou čísla konečná, týkající se nestejných období, podle toho, kdy která jednotka byla založena a kdy více jednot seskupilo se v okrsek. Rozdělení na okrsky v nynější formě datuje se od r. 1910.

Významnější čísla vyjadřují výkony za poslední rok 1925 a zčásti r. 1926, kdy byla činnost intenzivnější, třebaže ve většině jednot nikdy neklesla na nulu.

V roce 1925 uspořádaly organisované jednoty 5600 představení, z nichž bylo 4672 od českých autorů a 723 od cizích. Za tato představení bylo zapláceno na autorských poplatcích Kč 240.203.—, na dávkách a daních Kč 257.932 a na dobročinné účely odevzdáno Kč 380.726.—. Namátkou tak vzpomínám začátků ochotnických představení za řed. Štěpánka, kdy v letech 1812—1820, tedy za 8 let, bylo sehráno v Praze 49 představení českých a odvedeno dobročinným účelům 31.000 zl.

Ovšem jednotlivé okrsky nemají výsledky nadprůměrné, jsou silné okrsky jako Tylův v Plzni, jenž čítá 141 jednot, jež provedly 453 předst. (435 českých, 52 cizích), pražský okrsek čítá 105 jednot, které uspoř. 471 předst. (372 čes., 74 cizích), moravsko-ostravský má 103 jednoty, Šmahův v Táboře má 104 jednoty, které uspořádaly 451 předst. (404 českých a 52 cizích), Jiráskův v Náchodě má 67 jednot, které uspořádaly 350 předst. (290 českých a 39 cizích), Macháčkův v Č. Budějovicích má 45 jednot, které uspořádaly 133 předst. (109 českých a 7 cizích). Ale jsou i slabší okrsky, nově založené, s malým počtem jednot, jako Nerudův v Chrudimi (10 jednot a 38 předst.), Hermanův v Humpolci (6 jednot a 20 předst.), jež jsou na začátku své činnosti a nemohly se dosud rozvinouti plněji a šířeji.

Zvláště však nás zajímají okrsky v krajinách menšinových, jež vznikaly za podmínek krajně nepříznivých, ale jejichž vývoj je živelný, pronikavý a národnostně účinný.

Z nich třeba uvést:

Brněnský, který má 31 jednot a provedl 225 předst. (159 českých a 46 ciz.),	
Mostecký, „ „ 37 „ „ „ 94 „ (88 „ „ 7 „),	
Písecký, „ „ 16 „ „ „ 47 „ (34 „ „ 6 „),	
Opavský, „ „ 9 „ „ „ 50 „ (46 „ „ 4 „),	
Jihlavský, „ „ 6 „ „ „ 11 „ (10 „ „ 1 „).	

Není — tuším — již třeba dokazovati slovně národohospodářský význam ochot. jednot, uvědomme si, že zaplatily za jeden rok přes $\frac{1}{4}$ mil. Kč na daních, 257.000 Kč autorům, přes 380.000 dobročinným účelům, za knihy 256 tisíc, čili že přispívají ročně více než 1 milionem Kč národohospodářským účelům, tedy částkou, kterou nelze přehlédnouti. A také nelze nezdůrazniti, že tyto výsledky jsou dosahovány nezištnou prací, prací, vykonávanou v době, kdy jiní odpočívají. ÚMDOČ. je tak oporou našich spisovatelů, závažným činitelem lidové výchovy, zvláště v krajích menšinových.

ÚMDOČ. jakožto organizační centrum tohoto rozsáhlého sdružení určuje hlavní směry veškeré činnosti, činila tak již před válkou a v době největší tísně za války rozvinula se tím šířeji a mocněji, jako by najednou utajené síly se uvolnily, že 400 jednot vzrostla za 10 let na 1500. V ní krystalisovaly nové myšlenky, nové podněty, stala se nikoli jen ideou, ale skutkem, neteoretisovala, ale tvořila, budovala, vytvořila český repertoar v našem lidovém divadelnictví,

(Pokrač. str. XVIII — 182)

O S L A V Y

**národního buditele Jos. Kaj. Tyla a čtyřicetiletého trvání
Ústřední Matice Divadelního Ochotnictva Českoslov.**

[pořádá]

za čestné účasti: rady hlav. města Prahy, Národní rady československé, Českoslov. Obce Sokolské, České akademie věd a umění, Masarykova lidových. ústavu, spolku „Svatobor“, Spolku českých spisovatelů „Máj“, Umělecké besedy, Kola moravských spisovatelů, Svazu českých nakladatelů a Ústredie Slovenských Ochot. divadiel

Ústřední Matice Divadelního Ochotnictva Čsl. společně s „Maticí Divadelní“

Jubilejní podniky:

Vydán spis o J. K. Tylovi od dra Mil. Hýska společně se spolkem „Manes“ v jeho sbírce „Zlatorohu“.
Vydáno poprsí J. K. Tyla od akad. sochaře Jos. Fialy.

Vydána přednáška o J. K. Tylovi od prof. Otty Dubského s řadou diapositivů (péčí státní ústředny diapositivní).

Vydán návod pro „Tylovy večery“ od Fr. Kocourka (v knihovně „Maticí Divadelní“, náklad. F. Topiče v Praze).

Vydána nová hudba k Tylovu „Strakonickému dudáku“ od J. B. Foerstra (nákladem Hudební Matice).

Vydány budou dějiny Ústřední Matice Div. Ochotnictva Čsl. a všeobecné dějiny českého ochotnictva.

Uspořádána oslavná Tylova představení na všech jevištích ochotnických, uspořádána veřejná národní sbírka pro podniky trvalého uctění Tylovy památky v Praze, v Kutné Hoře a v Plzni.

Uspořádána divadelní soutěž okrsků Ústřední Matice Divad. Ochotnictva Čsl.

Vydán film „Josef Kajetán Tyl“ pod firmou „Světofilm“ v Praze

Slavnostní program:

Výstava Tylových památek a výstava divadelního ochotnictva

otevřena v domě Zemědělské osvěty na Kr. Vinohradech od 20. června do 8. července 1926.

V sobotu, dne 3. července 1926 v 7 hodin večer

slavnostní představení ve Stavovském divadle

(viz program!)

Pod protektorem primátora hlavního města Prahy JUDra Karla Baxy

v neděli dne 4. července 1926 v 9 hodin dopoledne

I. mezinárodní sjezd divadelního ochotnictva

ve velké zasedací síni Tyršova domu v Praze

P o ř a d :

1. Zahájení schůze a uvítání hostů starostou drem Fr. Hermanem.
2. Zpráva o 40leté činnosti ÚMDOČ.— ústř. tajemník Rudolf Weinert.
3. Hold památce Jos. Kaj. Tyla— místopředseda Kamil Zahradník.
4. Projevy zástupců korporací.
5. Resoluce o vytvoření mezinárodního výboru pro lidové divadelnictví.
6. Resoluce o divadelním zákoně a o vládní podpoře umělecké a kulturní činnosti div. ochotnictva.
7. Závěr.

Projevy zástupců korporací dlužno ohlásiti předsednictvu přede dnem schůze. — Účast na schůzi dovolena jest pouze na vstupenky, jež vydá sekretariát ÚMDOČ. (Praha II., Ostrovní 16).

(Viz str. XXI — 185)

vybudovala knihovny, organisovala režisérské kursy, jimiž podstatně zvýšila odborné vzdělání a usiluje vytvořiti vědecký základ pro své jednoty, které musí se stále zdokonalovati, stále stoupati, aby splnily zvýšené požadavky nové doby. Předpoklady pro to jsou, dobrá vůle a chuť také. Do nového období k novým zdarům není tedy pranic překážkou!

Jakub Rydvan:

„OCHOTNICKÝ“ ČASOPIS

Je jím „Čsl. Divadlo“ a není. List, vydržovaný větší částí z prostředků ochotnických (rozuměj pražského ústředí), slouží sice myšlence lidového divadelnictví, kterýž pojem cele kryje se s působností čsl. ochotnictva, leč neméně důkladně obírá se veškerými zjevy, vyskytujícími se ve světě všedivadelním, k nimž snaží se zaujmouti stanovisko, pokud ovšem nepatrný rozsah listu všestranného dbání obou zájmů rovnomocně připouští. Není tedy publikací ryze ochotnickou, třeba kruhy mimoochotnické jinak na list nehledí a o něm nemluví.

Nebyl jí ani před lety, kdy pochopení významu tisku, vyvěrající ovšem z ušlechtilějších pohnutek a živě hlubšími, ideovějšími zdroji, nežli je na příklad nadvláda, moc a teror politických skupin, vedlo k založení periodické publikace Kavkova „Divadla“ na témže podvojném podkladě, která postupem as 13 let vyspěla v skvěle vybavenou divadelní revui, již zvláště po stránce formové bylo směle možno přiřaditi k nákladným a dokonalým edicím zahraničním. Škoda, že oprávněné tehdy námitky nepřístupnosti obsahové pro širší vrstvy zájemníků byly počátkem zmaru těchto krásných a podnes z hospodářských důsledků nešťastné války světové nedosažitelných výsledků.

Dnešnímu našemu tisku, vyvinuvšímu se opět po víceleté stagnaci z nepatrného věstníku spolkového, i při dosažené vyšší úrovni nelze jistě vytýkati nesrozumitelnost a nedbání širších potřeb. Třeba však míti na zřeteli nově zatím vytvořivší se situaci celého hnutí, abychom pochopili, že dnešní úpravu, obdobnou tehdejší, byť jí nedostihující, sama doba i okolnosti si vyžádaly. Orientace čsl. ochotnictva, zvláště posledních pěti, šesti let intensivního vývoje, doznala zejména v největším středisku a v korporacích, s tímto střediskem úzce sblížených, podstatných změn. Usilovná snaha po poskytnutí náležitého vzdělání ochotnictvu, aby bylo připraveno k velkým úkolům je očekávajícím, aby mohlo — samo vzdělané — působiti na vzdělání lidu, přechází nejnovější fází k soustavným výbojům pronikání na venek, jimiž se má konečně dostati a namnoze už také dostává ochotnickému přičinění plné satisfakce a uznání na podkladě rozsahu i dosahu této práce na poli lidovýchovy, vedle jiných složek kulturních a osvětových, s ní rovnocenných, leč dávno již uznané se uplatňujících. Prolomena zásada separatismu ochotnictva, odůvodňovaného zklamáním, s jakým setkávalo se v ostatním světě divadelním, mezi oněmi neomylnými znalci a vykladači umění jevištního, jež domýšlivě je podceňovali a přezírali, a naopak dáno proniknouti vědomí úzkého příslušenství k tomuto světu, a to značným podílem, jenž tkví netoliko v číselné počet-

nosti, ale i ve významu slavné minulosti národně buditelské i celého příští, kterého je všechna dosavadní činnost, bohatá úspěchy, nejlepším příslibem.

Výrazným projevem těchto výbojných snah je zejména široce rozložená zahraniční propaganda styků s celou kulturní cizinou, vrcholící letošním prvním mezinárodním sjezdem osvětových pracovníků divadlem v Praze, jehož výsledky zabezpečí nově ustavený tu mezinárodní výbor pro lidové divadelnictví, uvnitř pak povolaným jich nositelem je časopis, vnikající i tam, kam stěží bylo by lze proniknouti. Proto je dělán tak a jinak, proto jeho povzdech informativní ráz, šířící zároveň duševní obzory těch, kdož dovedou se povznést nad těsné poměry jednostrannosti, při čemž i věc ochotnická není nikterak zatlačována do pozadí, leč dozrává tu plného uplatnění. A proto budiž jeho morální i materiální stránka předmětem nejsvědomitější péče, která podržujíc ochotně nižší zájem zájmům vyšším, zajišťuje další jeho nerušený vývoj a vzrůst, jednotlivcům ku cti a věci celku na prospěch.

J. P.:

MYŠLENKOVÝ OBSAH NAŠEHO JUBILEA

I.

Dovršení určitého období v životě organisace, dosažení určitého mezníku v činnosti její je podnětem k provedení bilance. Takovým mezníkem, u něhož se zastavujeme, abychom se s určité výše porozhlédli, je letošní čtyřicítka. Vůdčí myšlenkou bylo sčítovat, změřit výsledky, porovnat, v čem zůstaly za snahou, posoudit, získat důvěru a nové přátele, zjistit, jak daleko ještě je k cíli, a nabrat nových sil povzbuzení k další cestě. Nebyla to práce lehká, vybudovati takovou organisaci, zajistit jí finanční podklad, potřebný pro odborné praktické vzdělání vůdců jednot, pro přednášky organisace, tisk a knihovny, nebyla to práce lehká utužit organisace disciplinu, rozšířit atrakční obvod, vytvořit knihovny, zapůsobit, aby heslo „Tylova domu“ stalo se společnou myšlenkou, upravit poměr k úřadům, k herecké organisaci, docílit přátelského soužití se Svazem dělnických jednot ochotnických, prohloubit myšlenku demokracie, odstranit malicherné spolkaření, rozvinout širší a hlubší pojmání divadla, neutkvět na tradiční formě, přesvědčit o nutnosti usměrnění všech složek, postupovat s požadavky a myšlenkovým prouděním doby, vnést určitý systém a obsah do výkonů, zúrodnit půdu, kde nikdo nezasíval.

A nejen práce uvnitř našeho území byla nutná, bylo třeba organisovat i zahraniční odbory, navázat styky s příbuznými sdruženími francouzskými, anglickými, polskými a jihoslovanskými, vystoupit na forum světové. V tomto běžném náčrtu úkolů — lehko se to napíše, ale těžko vykoná — tkví také program letošní přehlídky čtyřicetiletého snažení, třebaže hlavní úkoly byly vyčleny v posledních šesti letech.

A tu nebylo možno nevzpomenouti toho, který první s praktickými výsledky rozvedl myšlenku ochotnickou, který první definoval pojem divadla v lidovýchově, který postřehl nesmírný vliv divadla, jeho sílu, jež povznáší, udržuje a zachová řeč, myšlení a cítění malého národa, té trošky, do níž léta ze všech stran bili, trošky, jež léta odolávala, odolala a zvítězila. Nebylo by spravedливо v jubilejní den nevysloviti drahé to

Jos. Lad. Turnovský,
spisovatel a žurnalista český, ředitel
Ústř. Matice Školské, opatrovník dětí
Tylových (1837—1901)

obrázkem Stavovského divadla. Tamtéž je po prvé otištěn franc. překlad hymny „Kde domov můj?“ — Vyznačivše význam Tylův i tím, že všechna stálá divadla v Praze i na venkově přijala naši výzvu k oslavám, zařazující do repertoiru celé cykly Tylových her, přešli jsme k programu ÚMDOČ.

II.

I tento program musil obsáhnouti minulost i přítomnost. Minulost vyjádřena v „Dějinách ÚMDOČ.“, jež připravuje dr. Herman, starosta ÚMDOČ., iniciátor slavnosti, jenž po několika letech starostování splynul s myšlenkou ochotnickou tak, že nerí povolanějšího autora pro Dějiny, těžko dostupné v neúplných záznamech. Ve výstavě ochotnické vyložen všechen materiál vývojový, literatura, mapa okrsků a jednot, diagramy, znázorňující vzrůst a stav drešní, plakáty, pomůcky herecké, nákresy scén a j. Vyspělost herecká bude doložena provedením Jiráskova „Emigranta“ ve Stavovském divadle, a k amatérům přistupuje tu herec skvělého významu jako režisér, dram. umělec N. d., jenž se vždycky rád hlásil do našich řad, jenž nikdy nezapomněl, že z nich

jméno, s nímž je spojeno české divadlo, s nímž začíná a roste, jméno Josefa Kajetána Tyla, od jehož úmrtí uplyne letos 11. července sedmdesát let. A bylo přirozeno, že myšlenkově splynula obě jubilea, že se tím náš program rozšířil a nabyl pietnějšího významu. Bylo tedy třeba podepřít oslavu literárně a umělecky. Bylo třeba znovu vyjasnit literární význam Tylův monografií, pietně vydanou, již napsal prof. dr. Mil. Hýsek a krásně vypravil v „Zlatorohu“ Mánes; pro pořádání Tylových večerů vydali jsme u Topiče návod, dobře sestavený prof. Kocourkem, vyčerpávající ukázkami Tylovu tvorbu; divadelní význam vyjádřen bude v matinée ve Stavovském divadle holdem postav z Tylových dramát, sestaveným K. Engelmüllerem před bustou, kterou zdařile vystihl akad. sochař Fiala výraz Tylova utpení mírným, zahořklým úsměvem obličej. Wenigova úprava Fidlovačky, Foersterova hudba k Strakonickému dudáku a přednáška dra O. Dubského s diapositivu doplňují literární a umělecký profil Tylův co nejúplněji, k tomu se připojuje část výstavy rukopisných a fotografických památek. Pro zahraničí napsal dr. Dubský článek o Tylovi do „Revue française de Prague“ s jeho portretem a

V pondělí 5. července v 9 hodin dopoledne

Mezinárodní konference

delegátů ochotnictva v Sladkovského síni Obecního domu.

(Pouze pro zvané.)

Téhož dne o 11. hodině dopolední:

Tylovo matinée ve Stavovském divadle

(viz program!)

Od 7. do 10. července včetně

Kurs praktického výcviku divadelního

v Praze, v budově české techniky na Karlově náměstí.

V neděli 11. července 1926 odpoledne:

Pouť k Tylovu hrobu v Plzni,

kde bude dopoledne odhalen Tylův pomník, a

zájezd do Kutné Hory

ke slavnosti položení základního kamene k Tylovu divadlu.

V ý k o n n ý a s l a v n o s t n í v ý b o r.

vyšel, jenž vždycky slovem i skutkem o ně dbal — Karel Želenský. Provedení bylo uloženo pražskému okrsku, který tu bude představitelem reprodukční výše dnešního amatéra. Herecká soutěž ochotnických jednot provedena v menším rozměru, než se původně zamýšlelo a přesně nepočítalo.

Vrcholemsjezdových dnů bude první mezinárodní sjezd div. ochotnictva v Tyršově domě, jehož protektorát přijal pražský primátor dr. K. Baxa, a mezinárodní konference v Representačním domě, kde bude jednáno o vytvoření mezinárodního výboru pro lidové divadelnictví a o vládní ochraně a podpoře činnosti naší. Program rozvržen na 3 dny, 3., 4. a 5. července, zatím co výstava Tylových památek a výstava ochotnická jest otevřena od 20. června do 8. července v domě Zemědělské osvěty na Vinohradech vždy od 9 do 17 hod. K slavnostem připojila se i Plzeň, kde Tyl zemřel a je pochován, a Kutná Hora, kde se narodil. Plzeň uctí jeho památku v úmrtní den 11. července odhalením Tylova pomníku a projektem Tylova domu, Kutná Hora projektuje Tylovo divadlo, k němuž položí v týž den základní kámen. Do obou měst pořádá ŮMDOČ. zájezd. K naší akci, jež nalezla tolik ohlasu, připojují se Čsl. obec sokolská, Svatobor, Div. Mice, Národní rada československá, které podepřely ji svým významem jako akci všenárodní; sympatie nám projevíly mnohé korporace a instituce, jež přijaly čestnou účast na slavnostech. ŮMDOČ., vědoma závažnosti svého podniku, napíjala všechny síly, aby průběh slavnosti byl důstojný a rovnocenný významu chvíle, lituje pouze, že musila mnoho sleviti z původního rozpětí programového pro nedostatek finančních prostředků, jaké mají podobné podniky jinde. V tom nedostoupili jsme výše národů jiných, ale tím vrouceněji, protože prostěji, a tím hlouběji sestupujeme do minulosti, abychom měli lepší budoucnost.

TYLOVY HRY, PROVEDENÉ V PRAZE

Rok vzniku	Titul hry	Premiéra v divadle	Hrána	Posledně roku
1832	Výhoň Dub	1832 Stav. 1	1832	
	Vdovec . . .	1854 Stav. 2	1863	
1834	Fidlovačka . .	1834 Stav. 92	1926	
1835	Čestmír . . .	1835 Stav. 5	1868	
1836	Nalezeneček . .	1839 Stav. 9	1870	
	Slepý mládenec	1836 Stav. 16	1918	
1841	Srdce a svět	1842	2	1864
		Růž. ulice		
1842	Brunsvik . .	1843 dto. 2	1846	
	Noc před N. rokem . . .	1842	25	1878
	Pantofel a kord	1842 dto. 2	1853	
1844	Paní Marjánka	1845 dto. 17	1924	
1846	Spanilá Savoj.	1846	2	1866
	Paličova dcera	1846 Stav. 60	1926 na Vinohr.	
	Pražský flamendr . . .	1846 Stav. 50	1926 ve Švandově	
	Chudý kejklář . .	1848 Stav. 12	1926 Stav.	
1847	Kutnoh. havíři	1848 Stav. 2	1864	
	Strakon. dudák	1847 Stav. 187	1926 na Vinohr.	
	Bankrotář . . .	1848 Stav. 6	1893	
1848	Jan Hus . .	1848 Stav. 26	1926 na Vinohr.	
	Krvavé křtiny	1849 Stav. 1	1849	
	Tvrdohlavá žena	1849 Stav. 45	1918	
1849	Čert na zemi	1850 Stav. 39	1877	
	Jiříkovo vidění	1849		
		Pštroska 110	1926 N.d.	
	Řemesl. merenda	1849 dto. 42	1883	
	Žižka z Trocn.	1849 Stav. 2	1851	
1850	Lesní panna .	1850		
		Pštroska 21	1888	
	Měšťané a studenti . . .	1850		
		Pštroska 19	1891	
	Středem země do Afriky. .	1854	5	1876

Údaje tyto nejsou úplné, schází tu období let 1857 až 1861 a nejsou tu uvedeny překlady, jichž je velký počet (z Hebela, Shakespeara, Schillera, Nestroje, Raupacha, Mosenthala, Vogla a j., na př. Preciosa, melodrama, jímž začal r. 1831 ve Stav. divadle) a převody, ač u mnohých nelze bezpečně zjistiti, do jaké míry přidržel se Tyl vzoru, menší hry příležitostně, slav-

nostní scény a proslovy a hry, v Praze nehrané, třeba byly hrány na venkově, nebo vyšly tiskem v Květech, Divad. ochotníku, České Thalii, Divad. bibliotéce nebo samostatně. Z přehledu je patrné, které hry byly nejčastěji hrány a které se udržely dodnes*. V jiných publikacích jsou údaje o premiérách jiné, tyto jsou převzaty z archivu N. divadla, jak je v záznamech zjistil jednatel ÚMDOČ. Luděk Felber. K tomu připojuji historickou poznámku: hlavní etapy českého divadla. Podrobnější údaje jsou ve Vondráčkově knize „Dějiny českého divadla“, letos vydané, a v Pickově pečlivě sestavené bibliografii „O dramatu. tvorbu J. K. Tyla“. Tyto etapy jsou:

- r. 1771 první česká hra v Kotcích, neúspěch,
- r. 1785 Nostické divadlo, kde úspěch českých her byl podnětem, aby
- r. 1786 postavena „Bouda“, jež později nazvána „c. k. vlasteneckým divadlem“, a vedlejší divadlo v Růžodole,
- r. 1798 král. divadlo Stavovské,
- r. 1789—1809 hráno v klášteře u Hybernů (bratří Thamové),
- r. 1812—1824 ve Stavovském řídí hry české J. N. Štěpánek, Stöger, vystupuje V. K. Klicpera,
- r. 1816 Studentská družina (Linda, Hanka) zakládá divadlo Švestkovo,
- r. 1819 hraje se v klášteře sv. Anežky, kde vystupuje Magda Forchheimová, pozdější Tylova žena,
- r. 1817—1824 živý rozvoj ochotnických představení v Praze i na venkově, divadlo Teisingerovo,
- r. 1831 přichází Tyl do Prahy, po venkovské stagioně u Hilmera, překládal div. hry pro Stav. div.,

* Z nich „Pražský flamendr“ měl 42, „Tvrdohlavá žena“ 21 a „Strakonický dudák“ 15 repris v době 1915—1924 v Národním divadle a Stavovském. V téže době dosáhlo „Ze života hmyzu“ 93, „R. U. R.“ 56, „Pygmalion“ 49, „Lucerna“ 52, Jiráskův „Žižka“ a „Hus“ 21 repris. (Podle zpráv statist. kanceláře města Prahy.) Ovšem „Prodaná nevěsta“ měla 313, „Hubička“ 127, „Dalibor“ 88 repris. Čísla uvádím pro srovnání.

- r. 1834 otevřel Kajetánské divadlo v Arbeiterově domě,
- r. 1842 Tyl režisérem u Stögira v Růžové ulici,
- r. 1846 Tyl dramaturgem Stav. divadla za Hofmana,
- r. 1849 Arena ve Pštrosce,
- r. 1851 Tyl odchází z Prahy, nedosáhnuv vlastní koncese, přejímá společnost Kulasovu, pak Zöllnerovu,
- r. 1856 Tyl zemřel,
- r. 1862—1883 Prozatímní divadlo,
- r. 1881 Národní divadlo, jež brzy vyhořelo,
- r. 1883 Národní divadlo nynější,
- r. 1908 Vinohradské divadlo,
- r. 1920 Stavovské divadlo součástí Nár. div.

Neúplnost v údajích a nejistota o původní tvorbě dokazuje, jak málo je Tyl prostudován. Mnoho nového přináší Hýskova kniha v „Zlatorohu“, již aspoň zčásti bude vyrovnána literární povinností k jeho odkazu.

j. p.

Literatura o J. K. Tylovi v jubil. roce 1926.
 Prof. dr. Mil. Hýsek podává ve svém díle o Tylovi (Zlatoroh 1926) dosti podrobnou bibliografii o Tylovi a jeho díle. Nebude od místa uvést zde, co dosud vyšlo v letošním významném roce z tohoto oboru: Věrný životopis Tylův od Turnovského z části doplnil a nově dokumentoval V. Kr. Blahník svým dílem „J. K. Tyla Had z ráje“ (Prometheus 1926). Jubilejní výbor ze spisů J. K. T. pro celovečerní besedy s proslovem a poznámkami v úpravě F. Kocourka vyšel pod názvem „Tylové večery“ (Topičova div. knih. sv. 2., 1926). Pravosl. Picka vydal podrobnou bibliografii Tylovu pod názvem „O dramat. tvorbě Jos. Kaj. Tyla“ (Fr. Švejda, Libeň). Přednášku o J. K. Tylovi vypracoval pro Diapositivovou ústřednu v Praze dr. Ota Dubský. Týchž obrázků použito pak zčásti při vydání díla prof. Hýska a zčásti také v chystaném populárním díle o Tylovi od Vavrouška (vyjde u Ottů v Praze). Francouzské pojednání o Tylově životě a díle vyšlo z pera Oty Dubského v „Revue Française de Prague“, IX. r. č. 24 (v dvojčísle březen-duben 1926, str. 65—74). — Z her Tylových v nové úpravě vydány: „Fidlovačka“ (Praha, 1926, u Topiče), jejíž text prohlédl A. Wenig, „Jiříkovo vidění“ v Ochotnickém divadle u Knappa sv. 508, „Strakonický dudák“ (v pojetí Tilleho, srov. „Strakonického dudáka“ Jar. Kvapila z r. 1923) a „Paličova dcera“ (Švejdův div. sborník, sv. 349). Vedle starších her o Tylovi (známy jsou hry Šamberkova a Fingalova) pořízen nově podle téhož pramene (životopisu Tylova od Turnovského) film Štěpánkův a Stejskalův o Tylovi a napsány hry: „Tylova láska“, nár.

Stanislav Forchheim,
 syn Jana Stan. Forchheima, ze tří žijících
 vnuků Jos. Kaj. Tyla (1873)

hra o 3 jedn. od Ferd. Strejčka („Máj“ v Praze), „Komediant“, hra ve třech dějstvích od Richarda Havelky (Švejdův div. sborník sv. 345), „Tylova cesta“, hra o životě J. K. Tyla v 5 obr. od J. F. Karase (dto sv. 330.) a „Směnka“, tři obrazy ze života nesmrtelného dlužníka od Aleše Radvanovského (žadává „Máj“ v Praze). — Románové zprac. životop. Tylova „Za károu Tylovou“ od Petra Fingala vydal nakl. J. Mazač v Praze. — U Topiče v Praze vydal a poznámkami opatřil Ferd. Strejček dílko Tylovo „Od nového roku do postu“, kus pražského života. Právem uvádí na str. 81 vydavatel, že Tyl byl vlastně tvůrcem pražského žánru, v kterém později vynikli zvláště Neruda a Herrmann.

Kurs prakt. výcviku konán ve fysik. sále čes. techniky na Karlově náměstí od 7. včetně do 10. července vždy od 8 do 12 hod. dopol. a od 3 do 6 hod. odpol. Předn.: rada Václ. Figar o „Režii“, dram. umělk. B. Horská o „Mimice“, prof. M. Laudová-Hořicová o „Dekla-

VÝKONNÝ VÝBOR ÚDOČ. 1926

Nahoře (od leva): Jos. Jošt, předs. reží. rady Pražsk. okrsku, Ant. Maněna, předseda Vrchlick. o. v Lounech; Julek Mitlöhner, jedn. Arbes. o. v Pardubicích; Jos. Šťastný, předs. Smíchov. obv. Pražsk. o.; Jos. M. Svoboda, předs. Tham. o. v Kosteletci n. L.; Max Lederer, okrsk. reží. Jiráskova o. v Náchodě; Fr. Kšír, předs. Smetanova o. v Čes. Třebové; Josef Frey, tajemník kanc. ÚDOČ.; uprostřed: G. Hofman, předs. Erban. okrsku hořick.; V. J. Hrdlička, předs. Ladeck. o. v Mostě; Fr. Kracmanová; Anna Turečková, knihovni Tylovy ústř. knihovny; J. Dvořák, funk. o. brněnsk.; K. Dvořák; Jos. Parkán, spr. domu; v první řadě: inž. V. Sommer-Rydván, archiv.; K. Zahradník, II. místostar. ÚDOČ.; dr. Fr. Herman, star. ÚDOČ.; inž. E. Mareš, I. místostar. ÚDOČ.; Rud. Weinert, ústř. taj.; Luď. Felber, jedn.

maci a výslovnosti“, režis. Karel Želenský o „Chování se na jevišti“, prof. Soňa Felbrová o „Zacházení s obleky“, A. Frankl o „Líčení“ a r. V. Figar provede „Praktickou zkoušku divadelní“. Projektovány i vycházky do zákulisí některých pražských divadel nejspíše Národního s přednáškou V. Figara o scénování (10 VII. od 9—12 hod. dop.) Jinak pořad stanoven takto: 7. VII. od 9—1 $\frac{1}{2}$ 10 Zahájení (star. dr. Herman), 1 $\frac{1}{2}$ 10—12 $\frac{1}{2}$ Základy režíe (Figar), odp. 3—6. Mluvené slovo na jevišti a deklamace (prof. Laudová-Hořicová); 8 VII. od 9 10 Theorie líčení, 10—12 Praktické cvičení (Frankl), 3 6 Kostymování se zřetelem k divadelní praksi (prof. Felbrová), 10/VII. 3-6 Praktická cvičení na jevišti (Horská-Figar).

Sjezd a soutěž francouzského ochotnictva v Brusselu 23. a 24. května t. r. (K naší

soutěži a sjezdu. Píše h—.) Způsob a forma sjezdů a soutěží mezinárodní federace franc. ochotnictva, pořádaných každoročně vždy v jiném městě, nedá se nijak srovnávat s našimi poměry. Tato federace sdružuje svaz francouzský, švýcarský a belgický, jež nejsou příliš početné. Pařížská federace čítá 200, švýcarská 25 a belgická 38 spolků. Za našich styků mohli jsme sledovati sjezd v Ženevě, v Rouenu a v Brusselu; příští bude v Lyonu. S každým sjezdem je spojena divadelní soutěž spolků, jež je vlastně těžištěm celého podniku. — Sjezdová schůze v Brusselu byla jen schůzí formální, jejímž úkolem bylo provedení voleb předsednictva a výboru mezinárodní Federace. Kandidátní listina je připravena a členy výboru jmenuje president. Ani oposice, která žádala, aby členy jmenovaly spolky, nic

(Pokračování s r. XXVI—190.)

STAVOVSKÉ DIVADLO

V sobotu dne 3. července 1926

Začátek přesně o 7 hod. več.

Na oslavu 40letého trvání Ústřední Matice Divadelního Ochotnictva Čsl. v Praze

Inž. Emil Mareš, místostarosta ÚMDOČ.: PROSLOV

Alois Jirásek:

E M I G R A N T

Drama o 3 dějstvích

Sehraje ochotnictvo *Pražského okrsku*

Za vrchní režie *Karla Želenského*, režiséra Národ. divadla, nastudoval *Rud. Vlach*

O s o b y:

Jan Pešek
Apolína, jeho žena
Lenorka, jejich dcera
Březina, konšel
Březinová
Jiřík, jejich syn
P. Bonaventura Pitr, kněz řádu sv. Benedikta,
 praeses bratrstva bolestné P. Marie
Kořínek, myslivec
Zachar } sousedé
Luňáček }
Kudrna, vysloužilec
Václav, jeho vnuk
Prokop, městský synek
Pepka, městská dcera
Moc } emigranti
Vrba }
Cyrus } evangelíci z Machova
Dostal }
Kostelník
Stařena
První žena s dceruškou } z Bezděkova
Druhá žena }
Pobočník
Poručík }
Strážmistr husarský } z pruského vojska
Desátník }
Strážce }

Jos. Godek
Fanča Kracmanová
Míla Mellanová
Otto Oppl
Anna Turečková
Vlad. Cába

Frant. Zuna
Josef Jošt
Frant. Čihák
K. Vitouš
Miloš Zeibert
Otto Růžicka
Ferd. Kozel
Emma Klinerová
Václav Sojka
Jos. Mičan
Jenda Liška
Alois Pátek
Boh. Kulhánek
Lidka Šťastná
Božena Humlová
T. Kriescheová
Egon Kraus
Em. Davídek
Josef Šťastný
Josef Ludvík
* * *

Sousedé, sousedky, chasníci a mladí mužové z Bezděkova. — Pruské vojsko.

Děj v Polici nad Medhují roku 1741.

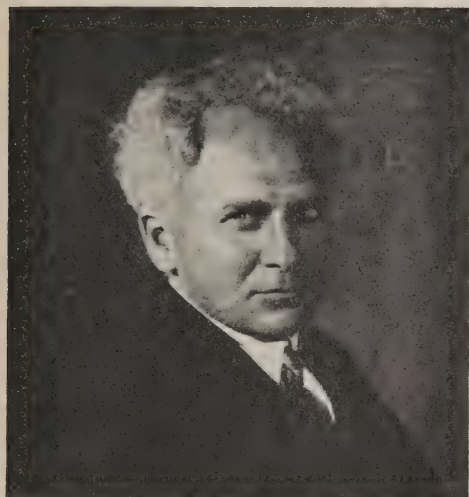
František Herman

Jaroslav Petr

nezmohla. Na této schůzi nebylo také žádných projevů. Pouze jednatel a pokladník přednesli své zprávy. Projevy se uplatňují teprve na banketu, který pořádala Federace pro 550 osob (zdarma). Mimo to pořádán banket ve vile generálního konsula polského Vaxellaira a u gen. sekretáře Roomana. — Čestným předsedou kongresu byl ministr Cartou de Wiart a brusselský purkmistr Ad. Max. Členů čestného výboru bylo 11, mezi nimi člen král. akademie belgické Solvay, Destrée, býv. ministr krásných umění, Geynst, předseda asociace tisku, Reding, býv. ředitel král. divadla v Bruselu, dva dram. spisovatelé, literární kritik atd. V porotě pro div. soutěž zasedalo 45 členů sekce dramatické a 20 sekce hudební. Soutěž totiž zahrnovala také díla operní. V sekci dramatické bylo 30 spisovatelů, ředitel divadla Comoedia Gabriel Alphaud, 5 ředitelů jiných divadel, Dumont-Wilden a Valère-Gille, členové belgické akademie, dram. kritikové a jeden nakladatel. Soutěže se zúčastnilo 43 spolků a hrálo se na osmi jevištích dvě dopoledne a jedno odpoledne. K těmto představením nesměl nikdo mimo členy poroty a mimo delegáty naše a anglické asociace. Především překvapilo, že se hrálo většinou bez napovědy. Příprava byla skvělá a vítězové prokázali skutečně prvotřídní výkony. Čestnou cenu —

stříbrný pohár — daroval belgický král Albert I. a druhý daroval ministr krásných umění. Hry byly v každé sekci buď stanoveny, nebo byl ponechán volný výběr. Pro oba druhy byly však stanoveny stejné ceny v celkové částce 23.500 franků. Mimo to byly dány čtyři ceny soukromé v částce 4200 franků. Zajímaví jsou dárci cen: město Brussel, správa brabantské provincie, obce Schaerbeck, Ixelles, Saint-Iosse, spolek spisovatelů a skladatelů v Paříži, Liga pro ochranu jazyka francouzského, Obch. komora francouzská, franc. škola v Bruselu, Federace antverpská a ostatní jednotlivci (spisovatelé, nakladatelé atd.). Prohlášení výsledku soutěže stalo se 24. května odpoledne v královské akademii a večer bylo slavnostní představení v král. divadle. Hrálo šest spolků a po prvním dějství přednášel předseda poroty, spisovatel a div. kritik Romain Coolus o kritice soutěže. Představení se protáhlo až do 2 hod. v noci. — Z Bruselu jsme si odnášeli zvláštní dojem. Vycítili jsme, že všechen zájem sjezdu a soutěže je soustředěn pouze na Francouze. Pro nic jiného nebylo smyslu ani času. Zato bylo patrné, že se činnost div. ochotnictva francouzského velmi cení. Nejen účast nej přednějších mužů politického a uměleckého světa, nejen počet a hodnota jmenovaných cen, nýbrž přímo splendorní výprava takového

Karel Horký

Jakub Rydvan, odp. redaktor

kongresu překvapuje. Už to, že je umožněno spolkům z Francie, Švýcarska a z Belgie zúčastnit se soutěže prostředkem cen (na každý se cena dostane), prozrazuje slušné fondy, z kterých je možno hradit náklady s cestou spojené. Podpora vlády je vydatná, nejen morální, nýbrž i hmotná, poskytující i slevy na dráze. Uvážíme-li, že všichni členové poroty jsou ubytováni a pohoštění zdarma, a snad i zvlášť honorováni, uvážíme-li, co stojí takový banket pro 550 účastníků, co stojí nájem divadel, král. divadlo při slavnostním představení bylo většinou obsazeno účastníky, neplatícími vstupného — vidíme-li spoustu nákladných tiskopisů, nemůžeme předpokládati, že všechno to může uhradit Federace, soustřeďující šestinou spolků naší Matice. — Neméně zajímavé byly řeči na oficiálním banketu. Všichni členové poroty, všichni dárci cen, všichni členové výkonného výboru byli jmenováni a aklamováni. Navzájem se oceňovaly zásluhy jednotlivců a v sále, dekorovaném prapory, mezi nimiž byla i československá vlajka, pronášely se zejména zástupci Švýcarska a Belgie řeči, akcentující soudržnost všech Francouzů. Zdá se, že tento moment je tmelem této práce a že divadlo a franc. ochotnictvo má tu svůj pravý úkol. V tomto vše zaplavujícím zájmu uplatňovali jsme také svůj zájem a president banketu na-

vázal na naše slova připomínku mezinárodních styků. — Naše poznatky ze zájezdu do Bruselu jsou velmi cenné. Viděli jsme jen výsledky, neviděli jsme pořadatelů. Tušili jsme něco v zákulisí, odkud se dirigovala bohatá výprava. Smysl všeho byl jinde, ale i tu divadlo prokazovalo národnímu cíli platnou službu a ti, kdo je pěstují z ochoty a staví se tak do služeb národa, jsou bohatě podporováni. — Opouštějíce Brusel, srovnávali jsme nabyté zkušenosti s našimi poměry, ale vrátili jsme se znova přesvědčení a v tom přesvědčení posílnění, že naše práce je právě tak dobrá, hodnotná, a že máme větší zásluhu snad právě v tom, že její výsledky jsou cele naše!

Našemu členstvu! K oslavám Tylovým byl vydán k popudu ÚMDOČ. v dohodě se spolkem „Mánes“ ve sbírce „Zlatorohu“ spis „J. K. Tyl“ od prof. dra Miloslava Hýska, dále nákladem F. Topiče a péčí Matice Divadelní „Tylovy večery“ od prof. F. Kocourka a péčí ÚMDOČ. vydáno Tylovo poprsí (velké pro divadelní budovy nebo velké místnosti spolkové, střední pro spolky a malé pro domácnosti), vytvořené sochařem J. Fialou. — Spisy zařadte do svých knihoven, doporučte je i jednotlivcům, a právě tak pomáhejte ku hojnému odběru Tylova poprsí. Nebylo to všechno vydáno jen pro několik jednotlivců,

nýbrž je k uctění památky Tylovy nutno, aby jeho poprsí i spisy o něm pronikly k českým lidem v nejširších kruzích. — Vy, kdož Jste se nemohli činně zúčastniti slavností, můžete celku i hlavní myšlence přispěti tím, že se postaráte o hojně roz-

šíření děl, majících velkou literární i uměleckou cenu. — K podzimnímu období připravujte přednášky o Tylovi od prof. Dubského s diapositivy. Celý rok 1926 náleží Tylovi! — Objednávky řiďte na ústřední sekretariát ÚMDOČ. h—

PROCHÁZKA TYLOVOU VÝSTAVKOU

Výstavka Tylova, pořádaná péčí ÚMDOČ. v domě Zemědělské osvěty v Chocholouškově ulici nedaleko Vinohr. divadla a naproti bočnímu traktu Národn. domu Vinohr. odpovídá obojímu účelu, jež zmíněná korporace v prvních dnech měsíce července oslavuje. Výstavka má býti jednak pietní vzpomínkou na zakladatele českého divadelnictví J. K. Tyla, jednak jakýmsi přehledem a obrázkem čtyřicetileté činnosti tohoto největšího ústředí českého divadelního ochotnictva, jakož i jakýmsi náběhem k museu ochotnictva vůbec u příležitosti jubilejního sjezdu a prvního sjezdu mezinárodního, u nás v Praze pořádaného. Je umístěna ve dvou velkých prostorách, z nichž přední použily také některé firmy, zejména Nakl. družstvo „Máje“, Topičovo nakl. a česká továrna ličidel fmy inž. Frankl k uspořádání svých exposic.

Při vstupu do druhé hlavní místnosti upoutá nás nejprve nová velká *bronzová busta Tylova* v háji zeleně, pietní dílo akad. soch. J. Fialy, jež (ovšem z levnějšího materiálu pálené hlíny) záhy jistě ozdobí všechny naše místnosti spolkové.

K *výstavce památek Tylových* nutno předeslat, že zároveň pořádané výstavy obsahového obsahu v rodišti Tylově Kutné Hoře a místě mnoholetého působení a i smrti jeho Plzni znemožnily pražskému obecnstvu ukázati více o životě, působení a činnosti tohoto tak tragicky stihaného muže, než se stalo zde vystavenými předměty. Ve dvou prostranných vitrinách v hlavním sále u pravé průčelní zdi shromážděna je v několika skupinách nejen část soukromých i úředních písemností Tylových a jeho rodiny, nýbrž i hezká řada ukázek rukopisné a tištěné tvorby tohoto našeho v pravém slova smyslu buditele, jakož i fotografie příslušníků jeho nejbližší rodiny a celek doplněn skupinou divadelních památek z doby, kdy působil Tyl na pražském divadle Stavovském a kdy nucen byl nepřízní osudu potloukati se životem kočujícího herce.

Z památek, zapůjčených veřejnými korporacemi, z nichž na prvním místě jmenujeme knihovnu Národního musea v Praze, Klatovského musea a Staré spisovny hl. m. Prahy, vedle nichž našly zde místo ukázky ze sbírek celé řady ctitelů a příslušníků veliké české rodiny divadelní, jako K. Engelmüllera, sl. Gabrielových, p. Hansy, Dr. Páty, pí Sukové-Kramuelové, p. Štandery z Prostějova, p. Jos. Švába z Prahy III., pí Turečkové, rodiny Zöllnerovy, zasluhují zvláštního vyjmenování:

Dopisy Jos. K. Tyla Palackému, dr. Gabrielovi do Sušice, Ludv. Královi do Klatov, Jar. Pospíšilovi, Klatovskému představenstvu tamní opatrovny a j.; fotografie tragické směnky Sonnenscheinovy, všech příslušníků rodiny mistrov; rukopisy Tylova Flamen dra, Pražského posla, Posledního desítníku, Slepého mládence, Řemeslnické mendery, dra Fausta, Proslovu Tylova k otevření areny ve Pštrosce, básně Tylovy Frant. Douchovi atd.; gážovní knížky společnosti Zöllnerovy za vedení J. Štandery z let 1853 a 54 (pozdější z r. 1862—3, kdy u ní působil Mošna, je jejím doplňkem). Rukopisy

2 repertoairních knih Stavovského divadla z let 1824—60, kde upoutá naší pozornost především původní obsazení Fídlovačky z r. 1834, tvoří nejzajímavější oficiální pramen k dějinám českého divadla vůbec. Do denního života činnosti Tylovy a jeho družiny nás uvádí řada divadelních cedulí Pražského flamendra, Skalního ducha, dra Fausta, Krále Václava a jeho kata, Spanilé Savoianky, Všude dobře doma nejlíp, Rybroula, Ducha času, Krvavého soudu a především cedule Stav. divadla ke koncertu Moliquovu, při němž přednesli Strakatý a Preisinger Škroupovu a Tylovu píseň „Kde domov můj“ (11. list. 1843).

Nemenší zajímavostí jsou autografy žádosti Tylovy k praž. magistrátu r. 1851 a jejího vyřízení před nastoupením jeho bludné pouti, jakož i vřelé doporučení a osvědčení jeho oblíbené majitelkou domu, kde bydlil; dále žádosti Anny Forchheimovy za domovský list do Domažlic a Strakonice, jakož i když později provd. za Turnovského žádala za vysvědčení zachovalosti k zakročení o divadelní koncesi; pak i společná žádost obou sester: Magdy Tylovy s předešlou, o vysvědčení nemajetnosti a originál vyšetření jich rodinných poměrů, jakož konečně nacionalie o osobnosti třicetiletého Turnovského, otce 3 vlastních a pěti nevlastních dětí. Nemenší tklivostí působí na diváka osvědčení vojenských úřadů o dobrovolném vstupu Jana Forchheima do vojska a zatčení 11letého pohrobka Tylova Kajetána vlastně Josefa Tyla, že trhal v městském sadě květiny.

Jakýmsi grafickým znázorněním životní pouti kočovného herce té doby jsou nám vystavené domovské listy druhů Tylových Václava Svobody a především Frant. Krumlovského s nesčítelným množstvím vis z jednotlivých míst jich pobytu.

Ve zvláštním oddíle seskupená, tiskem *vydaná tvorba Tylova* zahájena je starým Turečkovským vydáním „Mladého harfeníka“ z r. 1832.

Druhý oddíl výstavy ve vitrinách protějších zahájen je dobově nejstaršími ukázkami pražského divadelnictví z konce 18. stol. Řada neznámých dokumentů, doplňujících především naše vědomosti o Vlastencích z Boudy a jejich vynikajícím jedinci Thamovi, jak nám je nedostatečně vykreslil ve svém „Věku“ Jirásek, uvádí návštěvníka výstavy do šera primitivních poměrů naší obrozenské doby. Jsou to zejména: Originály výnosů zemské vlády, zamítající Bondina s žádostí, aby vlastencům zakázáno bylo hráti velké německé kusy, a zákaz těmto časového pozměnění divadelního kusu Souboj (z let 1787 a 88); žádost vlastenců za rozšíření Boudy z r. 1788; příkaz magistrátu úřed. sluhovi k zabavení příjmů z divadla, pokud nezaplatí nájem z místa pro Boudu, obnášející 4 zl. měsíčně; nepovolení hráti vlastencům v Kotcích (r. 1789) a Karlových Varech (1801), jakož o zájezdu do Vídně; úřední doklady o sporech herců s nájemci Hybernského divadla Wahrem, Gramsem a Steinsbergem. Oddíl jiných listin, věnovaných Thamovi, tvoří tklivá jeho žádost za sprostění služby měst. policejního komisaře v Praze z 21. září 1789, pozastavení pasu jemu a jeho manželce Josefě hostinským Storchem, jakož i vyšetřování s druhým Thamem, Krameriem a Schönfeldem pro provedení a tisk prvního překladu Shakespearova Macbetha a Schillerových Loupežníků. Jinou zajímavou ukázkou z této doby je jediný, snad dosud známý výtisk pozvání Krameria, knih a novin spisovatele, k předplacení Letopisů trojanských a Rubinzona mladšího, se seznamem expedice české u Zlatého půlkola vedle Železných dveří, jež obsahuje výčet a cenu všech tehdy na skladě, vlastně na knihkupeckém trhu jsoucích českých knih a divadelních kusů (z 13. října 1790), jakož i jediná dosud známá vstupenka do divadla u Hybernů z r. 1795.

Jakýsi přechod k ochotnickým věcem tvoří vyšetřování s pražským mistrem Brodeckým z r. 1844, že pořídil divadlo a nechal ochotníky z řad dělnictva a statistů divadelních hráti Kotzebua v českém překladě ve svém bytě.

Vedle těchto památek vystaven jest zajímavý archiv besedy Stankovský s rukopisy dramaturga, davšího tomuto spolku jméno, dále řada rukopisů divadelních kusů p. Dolejšího z pozůstalosti společnosti Prokopovy, cedule a archivalie především ochotníků žebráckých, sahající až do samého počátku 19. stol., krásná kolekce obdobných rukopisů a tisků ochotníků Tábořských, Klatovských, Bránických, Třebíčských, společnosti Zöllnerovy a Kramuelovy s řadou roztomilých pomněnek této společnosti z celé dlouhé řady českých a moravských měst a zejména originály spolkových knih, až i přes padesát let starých, spolku vídeňského Slavoje, doklady o činnosti a cedule ochotnictva Čechů zaoceanských „Mošny“ a Zábojáků z Omahy a New-Yorku a Slovenského kroužku Národ, jakož i výstavka publikací Slov. ochotníka.

Vysoké dvě skříně uprostřed obsahují: a) Šalounovu sošku J. K. Tyla, Breklův portrét J. K. Tyla (majetek sekč. čefa dra Jiříka), pozvánku k zasazení pamětní desky na rodný dům Tylův v Kutné Hoře a na bydlíště Tylovo na Linhartském nám. v Praze, snímky fotografií Tyla a různých jeho představitelů (hereců), fotografie památek a jizby Tylovy, původní plán Stav. divadla z r. 1845; b) rukopisy a tisky ze spolkového archivu ochotníků žebráckých a ÚMDOČ. z prvé pol. 19. stol.

Výstavka soudobého snažení ochotnického umístěná na plochách stojanů a stolů, jež vyplňují hustě vykázané prostory obou sálů, obsahuje statistické diagramy, pamětní knihy a protokoly, alba i tabla funkcionářů, vyobrazení divadel, scén a výjevů i jednotlivců v maskách rolí, dále návštěví a vůbec bohatou snůšku dokladů činnosti a vývoje jak pražského ústředí, okrsku a jednot, tak i okrsků a spolků měst a míst mimopražských z celé oblasti české. ÚMDOČ. vystavuje zejména mapu, znázorňující rozvoj org. spolků ochotn., diagramy povšechné jich činnosti, podobenky předsedů jednotlivých okrsků a jich památky archivní a jiné upomínky spolkové. Mimospolková, neméně bohatá literární činnost nynějšího starosty ÚMDOČ. dra Hermana doložena je tu jednotlivými výtisky jeho beletr. a div. prací.

Pražský okrsek připojuje se k ústředí svými tisk. a ilustr. ukázkami činnosti a z mimopražských organis. středisk a jednot vystavují skupinovitě místa: (z Čech) Blatná, Bráník, Budějovice, Cerekev Dolní, Doudlevec, Hradešín, Hředle, Humpolec, Chocerady, Jičín, Klokoč, Kopidlno, Litomyšl, Most, Pardubice, Parník, Počepice, Ředice Horní, Sušice, Tábor, Turnov, Vysoké n. Jiz., Zliv, Ždírec, Žebrák, Žichlice a j. (z Moravy) Hodonín, Jihlava, Kyjov, Olešnice, Olomouc, Prostějov, Třebíč, Vyškov, Želč a j. Připojeno je několik předmětů až z Dolního Daruvaru (S. H. S.).

PERSONALIE

Čestný předs. I. mezinár. sjezdu ochotn.: dr. Karel Baxa, primátor hl. m. Prahy. Význačné korporace, jež přijaly čestnou účast a vyslaly zástupce do slavn. výb.: Rada hl. m. Prahy, Nár. rada čsl. (posl. Ad. Prokúpek a dr. Mil. Zelenka), Čsl. Obec Sokol. (Fr. Liska), Čes. akademie (Vikt. Dyk), Masarykův lidových. úst. (dr. Ad. Chaloupka), „Svatobor“ (dr. Jos. Štolba a F. X. Svoboda), „Máj“, Morav. kolo spis. (Ad. Veselý), Svaz čes. nakladatelů, Uměl. Bes. a Ústředie Slov. Och. Divadiel.

Slavnostní výbor: předs. dr. Fr. Herman, místopředs. Rud. Weinert, jedn. J. Rychnovský, pokl. K. Dvořák, zapis. Miloš Šimáček a JUC. M. Zeibert, členové: vrch. r. K. Engelmüller, dr. Gust. Lžičar, prof. Jar. Petr, red. P. Fingal, inž. V. Sommer-Rydván, red. Em. Janský, dr. J. A. Ludvík, řed. Vítěz. Markus, řed. J. Ort-Hradčanský, Rich. Havelka, vrch. r. Jos. Beneš, inž. B. Machovec, Luď. Felber, prof. Soňa Felbrová, manž. Šťastných, manž. Liškovi, manž. Turečkovi, Fr. Kracmanová, J. Slabý, K. Vitouš, Vl. Komínek, Jos. Jošt, Fr. Herman, Rud. Ptáčník, J. Mareš, J. Parkán, M. Maděrová, Fr. Hanka, M. Lásková a K. Zuna.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydván (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

A můžeme býti spokojeni, že jsme zavdali podnět k tomu, že jsme rozvířili zájem o divadelní minulost, zájem poněkud utuchající. Neboť nebylo divadla ať profesionálního, ať lidového, jež by nezařadilo do svého repertoiru některé Tylovo drama. A tak se stalo, že nejvýznačnější dramata Tylova byla znovu nastudována, znovu vypravena, Tylův repertoir doplněn. Hrál se *Chudý kejklíř*, *Pražský flamendr*, *Jiříkovo vidění* v Národním a Stavovském divadle, *Fidlovačka*, *Paličova dcera*, *Strakonický dudák*, *Jan Hus* v Městském divadle na Vinohradech, *Pražský flamendr* v divadle Švandově, *Venkovský poslanec* v Uranii, *Lesní panna* ve Vinohradské zpěvohře a j. a znovu se poznalo, jakým Tyl byl dramatikem, plným síly, živého smyslu pro současný život, jak dovedl on, jemuž život a lidé tak málo přáli, rozesmát, dojmout, jakou šíři a hloubku měl, jaký cit pro divadelní mluvu, pro utisknutý lid a jakou měl odvalu, když v rozbouřeném roku 1848 napsal *Jana Husa*, naplněného vlasteneckým zánícením, plným odporu proti diktatuře papežské, hlásajícího svobodu myšlení, a k jaké výši mohl dorůst, kdyby nemusil zápasit o každý krok na cestě, po níž ho vedla láska k vlasti. S radostí možno konstatovati, že hry Tylovy byly vypraveny pietně, zvláště na Vinohradech, kde režisér Stejskal a malíř Wenig překonali sami sebe, a že herecké provedení, vroucně a živě interpretované, věčně bylo kvitováno obecně, jež dokázalo, že vlastenectví není dosud překonaným stanoviskem. Klub solistů Vinohradského divadla prokázal zvýšený zájem pro Tyla dopoledním matinée, na němž provedl aktovku o pospolitosti slovanské „*Řemeslnická merenda*“ a úryvek z „*Měšťanů a studentů*“ a postavil ve foyeru Tylovo poprsí z bronzy, jež provedl sochař Dvořák a jež za pražskou obec přijal primátor Dr. Baxa, který milými slovy uznal záslužnou činnost divadla. Ale nejen v divadle, i v beletrii objevilo se mnoho nového, prof. Střežek vydal neznámou novelu „*Od Nového roku k postu*“, vydáno několik monografií, jež ukázaly, že dílo Tylovo není dosud proniknuto až k samým kořenům jeho bytosti, že se stále něco nového nalézá, co osvětluje a potvrzuje jeho význam. A jistě mnohá práce o Tylovi není definitivní, půjde se dál a slavnosti Tylovy, jejichž vyvrcholení bylo ve dnech červencových v Praze, v Plzni a Kutné Hoře, není ukončena, lze doufat, že jeho dílo zůstane trvalým, že na ně nebude zapomenuto. Což je velkým kladem těchto slavností, jež byly upřímné, nikterak obřadné, zato hluboce cítěné a vroucí.

J. P.

Klára Pražáková:

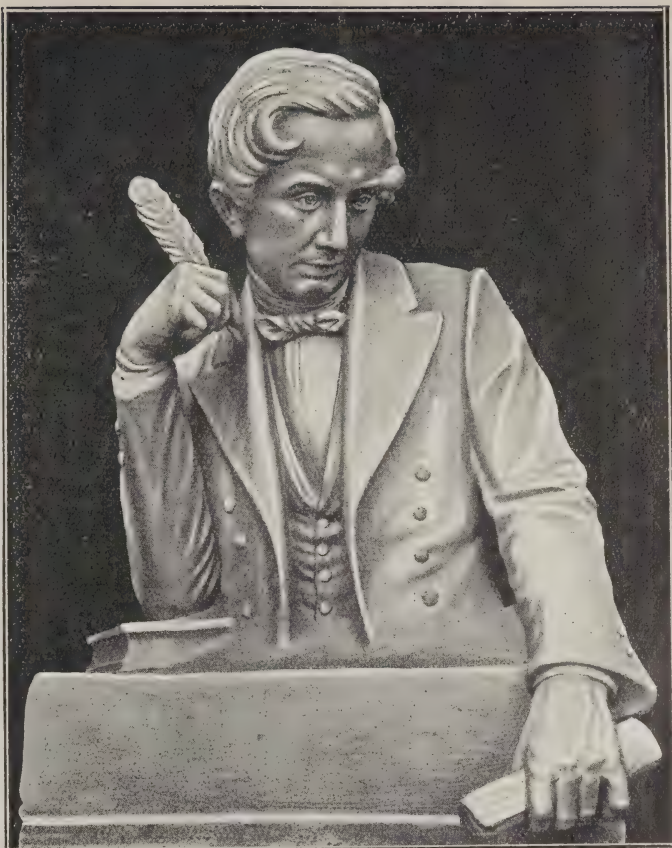
SHAW ŮV IDEÁL LIDSTVÍ

(Glosa jubilejní)

Nespravedlivě odbývají Shawa, kdož se domnívají, že jeho talent jest ohraničen kritickou bystrozrakostí a bořitelskou odvahou. Shaw nenáleží jenom k nejbystřejším evropským hlavám a nejvýmluvnějším jazykům, nýbrž i k nejvrouceněji věřícím srdcím. Jeho úsilí o lepší lidskou bytost a jeho víru v člověka lze vyjádřiti evoluční rovnicí: chce lepšího člověka, protože v něho věří a věří v něho, protože ho chce. Jest rozený reformátor. Dívá se po světě věcerejším a dnešním, a kde jiní žasnou obdivem a druzí alespoň

souhlasně přikyvuji o-
spalými hlavami, Shaw
bouří a boří. Jako So-
krates chtěl býti střech-
kem spoluobčanů, pří-
liš sebou spokojených,
tak i Shawovi chce se
jaksi štípati tlusté
evropské svědomí, aby
se zavčas probudilo ze
snu příliš blaženého.
Jestliže ve své pen-
talogii „Zpět k Me-
tusalemu“ vynesl od-
mítavý soud nad dneš-
ním člověkem a utopii
o třístaletých a dlou-
hověkových lidech na-
značil, že jest třeba
jiných obrozených by-
tostí, není to pesimis-
tický odsudek člově-
ka vůbec, nýbrž jest
to výraz zklamání nad
dnešní Evropou a na-
léhavá výzva: pro-
měňme se! Ale jest to
spolu i výraz nejho-
roucenější víry, že v člo-
věku jsou síly, schopné
přiblížiti ho božímu
obrazu. Jenom je od-
hadnouti, uvolniti a
uvést na správnou

cestu! Shaw nechce stvořiti lepšího člověka, Shaw ho chce uvolniti, neboť
věří, že jest. Ale jest ho třeba odkrýti v nánosu všeho toho, čemu se
říká civilisace, a vysvoboditi ho z pout t. zv. veřejné morálky a t. zv.
dobrého vychování. Neboť Shaw jest přesvědčen, že člověk jest sou-
stavně kažen od prvního dechu na tomto světě, kažen, t. j. znásilňován
cizí vůlí a odváděn od správné orientace k zdravému jádru, člověčen-
ství. Člověk sám o sobě není zlý, ale jest výchovou a společenskými
poměry mizáčen k povahové deformaci. Člověk jest to, co z něho lidé udělají —
totž Shawovo přesvědčení, ukládající ve svých důsledcích nesmírnou odpověd-
nost na lidskou společnost. Zbohatlík Sartorius, kuplířka paní Warrenová,
mravně zpustlý otec Candidin nejsou vinni sami sebou, nýbrž společnost
jest jimi vinna, protože ve svém složení jim neposkytla možnosti, aby byli

VOJTĚCH ŠÍP: TYLOVA BUSTA
na pomníku plzeňském (odhalen 11. července 1926)

někým lepším. Censurou pronásledovaný kus Shawův „The shewing-up of Blanco Posnet“ (Blanco Posnet v pravém světle) jest vlastním výrazem této filosofie, která učí, že člověk jest dobrý, ale že dobro z jeho bytosti nesmí býti zaplašeno špatným zacházením. Zvrhlík a alkoholik, libující si ve vlastní ničemnosti, jest takřka proti své vůli odzbrojen, když nemocné dítě zoufalé matky se mu ovine kolem krku. Dotyk dětské ručky uvolnil v něm dobrého člověka. Obráceně demonstrovuje Shaw arci poněkud schematicky svou filosofii na přání Blanka Posneta, aby mu opatřili společnost co nejhorších lidí, neboť věří, že v něm uvolní ďábla a osvobodí jej z boží moci, již se obává.

Podobně laskavým slovem proměňuje divochy se zlobnými sklony

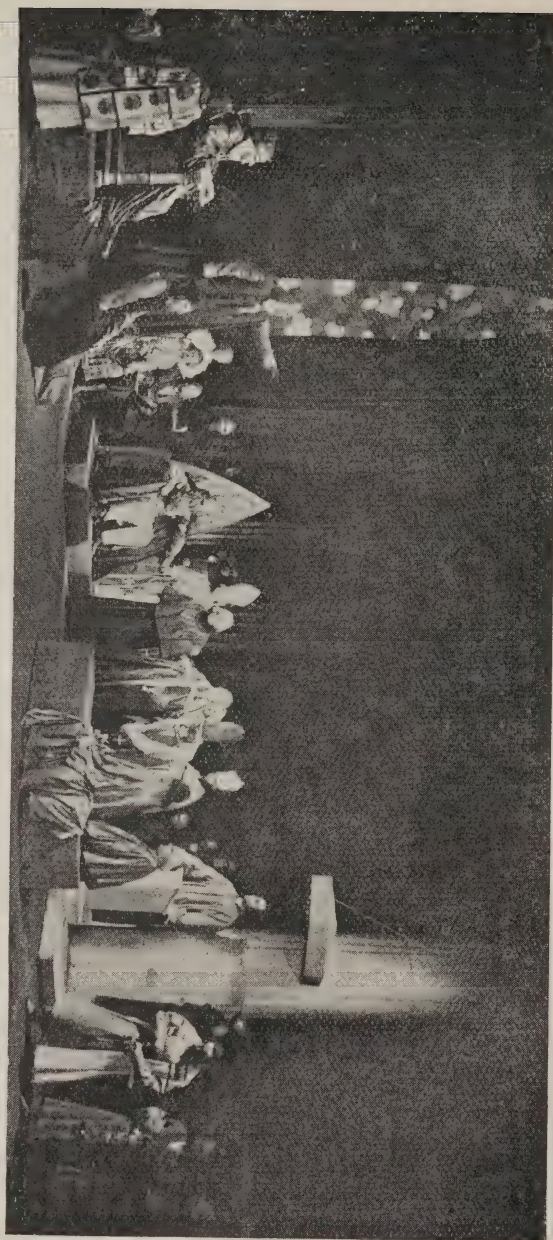

Foto Fr. Kuttá, insp. jev.

TYLŮV „JAN HUS“ NA MĚSTSKÉ SCĚNĚ VINOHRADSKÉ

V ýjev: Koncil v Kostnici soudí Husa

Čelné postav y (od leva): Jan XXIII., římský papež — *Gustav Hilmar*; Petr Angeli, kardinál a legát papež. — *Ant. Strnad*; Štěpán Paleč, mistr Svatého písma — *Bedř. Urbáň*; Zikmund, císař říše německé — *Vl. Srámek*; Jan Hus, mistr svob. umění, kazatel v kapli Betlémské — *Zd. Štěpánek*; Pan Hannš Kepka z Chlumu — *Fr. Smolík*.

v dobré lidi lady Cicely (Obrácení kapitána Brassbounda) a podobně — opačně — tvrdne duše Richardova v nelidském prostředí, jsouc doslova

zakřikována záštitou a nedůvěrou (Pekeřník). Kudy vede Shawova cesta k lepšímu člověku? Proti dnešku, proti tradici, proti konvenci, proti běžné morálce. Jeho cesta k novému člověku jest cesta odbojnickova. Když stojí Richard pod šibenicí, volá, že jde na smrt „za budoucnost světa“. A tento Shawův prorok příštího lidství jest vykreslen jako někdo, koho matka proklíná, komu se běžně říká scoundrel, na čí popravu se kdekdo těší. Darebák a prorok příštího lidství — kterak se to rýmuje? Toť Shawovo vy-povězení války běžné morálce. Ideál příštího světa půjde jí napříč.

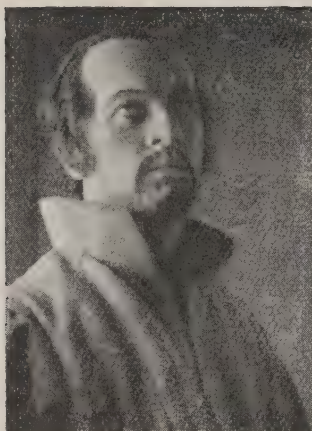
Orientace jeho ideálu lidství jde od vnějška k nitru, od slova k činu, od snu k realitě, od automatu, papouškujícího cizí myšlenky, k člověku svobodnému s vědomou vůlí k lepšímu. Nic nepronásleduje Shaw s takovým podrážděním, jako snahu o zdání váženosti — respectability. „To jest všechna naše váženost, předstírat, předstírat, předstírat!“ volá energická Margaret ve „Fanině první hře“, když nenadálý pobyt ve vězení uvolnil v ní nového člověka. Chce živou svobodnou lidskou bytost, která se neotáčí při každém kroku a dechu, co tomu kdo říká. Nejvíce vyčítá lidem, že dělají to, co dělají prostě z toho důvodu, že to dělají jiní lidé bez svobodného poměru ke všem jevům života. Nepřítel krásných slov nenávidí krasořečnického zastírání špatnosti do té míry, že neupírá úcty darebáku, který se k svému darebáctví přiznává. Skutečnost jest mu podkladem, na němž lze budovati; všechna lež, příkrasy, závoje jsou překážkami na vývojové cestě k ideálu lidství, které je nutno odstraniti.

Vroucí feministka nevylučuje z ideálu lidství ženu, ani jí neodlišuje od muže. Proto jeho ideální ženské postavy mají v sobě pramálo t. zv. ženskosti, o níž věru Shaw nemá příznivého smýšlení. Energická, chladná, neromantická, pracovitá Vivie z „Živnosti paní Warrenové“ jest nejurčitěji vyhraněným protestem proti domnělé ženské citovosti, kterou krutě zesměšnil v Julii Craven (The philanderer). Vivie říká odhodlaně, že by si na místě otevřela žíly a vykrvácela, kdyby neměla dělati v životě nic jiného, než mrhati čas, tlukouc se od jednoho jídla k druhému. Vědomí vyššího smyslu života — toť základna Shawova ideálu lidství a spolu i jeho náboženství. Majorka Barbora a Svatá Jana jsou jeho předbojnicemi.

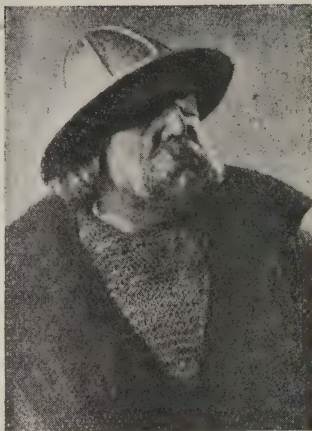
ŽALOVAL NA NÁS U SHAWA!

Zaniklý pražský deník „Napravo“ otiskl posledku článek, v němž vyjadřuje pisatel podivuhodné kritické názory. No, budiž! Horší je, že z článku, který je útokem na Národní divadlo, leze na světlo podivná věc: Autorovi nejen že se nelíbí provedení Shawových her u nás, ale neváhal — jak z článku zřejmo — svoje kritické úvahy tlumočiti autorovi G. B. Shawovi. Na podkladě této „informace“ o postupu a ceně studia

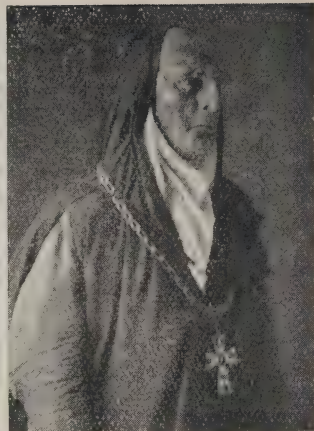
svých her v pražském Národ. divadle píše mu Shaw toto: „Samozřejmě máte naprosto pravdu a sdělte kritikovi (?) a řediteli divadla — jestli nevyvýtí vytčené vady — že by bylo lépe, kdyby se drželi „Krásné Heleny“ a nechali mé kusy na pokoji.“ Prosím, zde je povinnost správy Nár. div., aby si dala pisatelem článku vyloužit důvody, které ho vedly k stížnosti, jež je s to vážně ohroziti dobrou zahraniční pověst našeho divadelnictví. ej.

JAN HUS
(Zdeněk Štěpánek)

JAN ŽIŽKA Z TROCNOVA
(Vladimír Majer)

LEGÁT ANGELI
(Antonín Strnad)

Lev Blatný:

ABONENTNÍ SYSTÉM

Abonentní systém jest pro většinu našich stálých divadel neotřesitelnou zvyklostí a nutností. Ovšem — finanční nutností. Zdali také prospěšnou zvyklostí a nutností uměleckou, toť otázka, kterou si právě kladu. Říká se „obec abonentů“, a skoro by se tím chtěla označiti jakási organisovaná soudržnost, spojitost, společenství zájmů a cílů, stabilisovaná jednotka, kolektivum a jeho projevy souhlasu nebo odporu zkoumají se mnohdy s psychologisující pozorností. „Hlasy z řad abonentů“ uveřejňují se často s nápadnou okázalostí a naslouchá se jim buď s nápadnou uctivostí, nebo se překřikují s nápadnou rozhorleností. — Vzpomeňme nyní, jak se pracně a žádostivě hledá a luští tajemství kontaktu hlediště s jevištěm. Jak se zdůrazňuje potřeba duchovní jednoty obecnstva. Vzpomeňme všech literárně-historických reminiscencí na doby rozkvětu dramatu a divadla vůbec. Jak se těm dobám závidí sepětí autora se scénou, scény s obecnstvem a obecnstva s autorem společným světovým názorem, věrou, nadějí, láskou, mythem, náladou, citem a duševním kypěním. Bez této společné atmosféry nebude rozkvětu divadla, řeklo se už mnohokrát (málokdy se doufá zase jednou v postup obrácený). Ký div, že v nedostatku duchovní kolektivnosti jedná se často tak, jako by tato viditelná organisace abonentní byla náhražkou onoho blahoslaveného společenství, které dalo divadlu rozkvést umělecky, náhražkou vhodnou. Pátrá se po zálibách abonentů nejen z nutnosti obchodní, konstruuje se z nich dobové cítění, vytloukávají se estetická měřítka, snaží se z psychologických poznatků vybudovati onen toužebný kontakt jeviště s hledištěm jinak, než jako by v jejich středu bylo položeno toto tajemství a jako by tento střed byl nejbližší a nejzaslibenější zemí poznání.

VÁCLAV IV., KRÁL ČESKÝJ
(Hugo Haas)

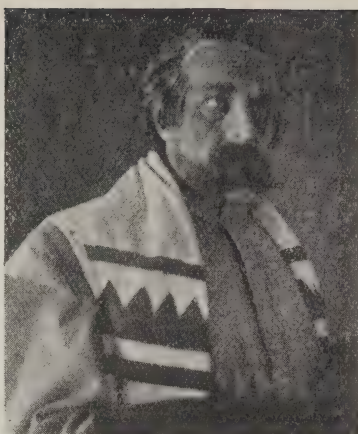
Jos. Kaj. Tyl:
JAN HUS
Dram. báseň o 4 odd.
s 10 obr.

Měst. divadlo
Král. Vinohradů

Režisér
Bohuš Stejskal

Vypravil
Josef Wenig

Foto Fr. Kutta

KEPKA Z CHLUMU
(František Smolík)

Ale, bohužel, tato pozornost zdá se mně marnou a přehnanou. Dnešní obec abonentů, jak jest zasazena do divadelního provozu a jak jest zřízena a všelijak udržována obchodně-finančním diktátem, jest všechno jiné než ono duchovní společenství, intelektuální a citové, k němuž by se umění (nikoliv pan ředitel, oh, to je něco jiného!) musilo chovat s náramnou uctivostí. Není ani jinak možno. Předně od abonenta lóžového přes parter k abonentu galeriovému jest celá stupnice zálib, vkusů, citění, životních a uměleckých zájmů, chápání, potřeb a požadavků. Jejich jednotnost jest nanejvýš v opozici vůči vedení divadla, jest to solidarita zákazníků, kteří pomrkávají nedůvěrou, zda je prodavač nechce snad ošidit o peníze, o j e j i c h peníze. Neboť oni, kteří zaplatili slušnou sumu předem, cítí se mnohem přednostnějšími, ale také ohroženějšími, než ti, kteří si kupují lístek u denní pokladny. Všimněte si, že kverulantství a nedůvěra zákazníků jest takřka jakýmsi programem. A všimněte si též, že toto snižování, kverulantství, neostýchavé úsudky a odsudky jsou u zákaznictva velmi nakažlivé. Začne-li jeden, přidá se ochotně druhý, třetí. Jde jim to k duhu; je to jistý druh smlouvání, je to obava, že „nepřijdou na své peníze“. Nuže, všimli-li jste si toho, všimli jste si i, že se pohybujeme v okruhu o b c h o d n í c h zvyklostí a že systém abonentní i po této stránce — psychologie abonenta — ukazuje zřetelně podstatu obchodního zařízení.

Není duchovního společenství abonentního, leda bychom za ně měli prostou společnou zálibu divadelní. Ale tato záliba — je-li vskutku — je tak hrozné abstraktum, že nikam nevede. Stěží bychom se tu dobrali konkrétního obsahu. Zkuste učiniti anketu (jak se i leckde stalo) mezi abonenty: Co byste chtěli, aby se hrálo? Užasnete nad tou směsicí nejdysparátnějších zálib, nebo nad bezradností a prázdnotou. Uznávám, že ankety také nikam nevedou a nadto že abonentí nejsou povinni znáti dramatickou literaturu. Možná, že některé hry ze světa, které neznají, dožadovali by se v překvapující jednotě. Ale neznají-li, proč by nevěřili divadlu, že jim ji při-

nese? Proč jsou skeptičtí a honosivě roztržštění předem? Poněvadž tato skepse a nejednotnost duchovní jest už v jejich podstatě, v podstatě samé organisace abonentní.

Řekl jsem už: je to organisace čistě vnější. Co spojilo tento souhrn lidí? Tentýž den, tatáž čtvrtka, vyhlídka na jakousi přednost a pohodlí, nebo totéž vědomí, že „mají na to“, tatáž společenská zvyklost. Ale poměr k umění, ke hře, k dramatu toho večera? Osobní, individuální a co horšího: náladový. Ale představte si: toho dne pracoval jsem velmi namáhavě a večer m u s í m jít do divadla, nechci-li ztratit s v é peníze, ačkoliv by mně bylo třeba rozptýlení, byť i velmi neuměleckého, přec velmi lidského. Toho dne žil jsem tak a tak a spěchal jsem do divadla za s v é peníze, soustředěn a připraven. A m u s í m slyšet a vidět třeba rozptýlení velmi lidské, ale pro mne provokativní, trapné, znervosňující, banální, kruté, hanebné. Hanebné!! Hanebné!!! Možná, že tak bych volal v tom i onom případě. Potom už se chodí skepticky napořád. Nevěří se, nedoufá, neočekává.

(Dokončení)

D I V A D E L N Í P O D O B I Z N Y

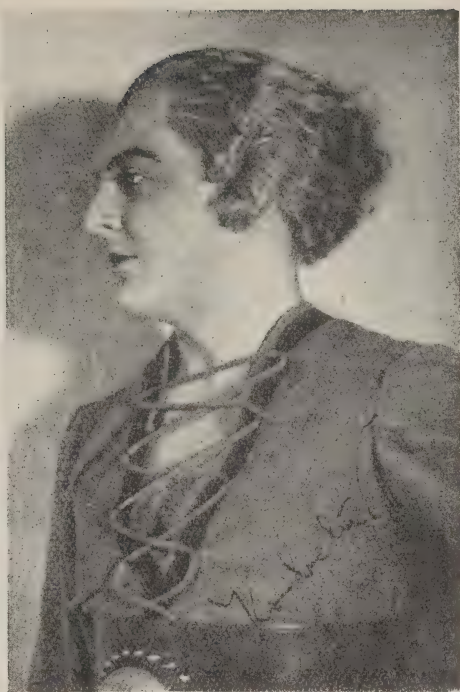
M L A D Í H E R C I V P L Z N I

V Městském divadle plzeňském nejzajímavější uměleckou tvář měli vždy herci mladí. Tato převaha na straně vývojové byla tu patrnější, než u jiných venkovských divadel, a před válkou plzeňská činoherní scéna byla největší a nejlepší dodavatelkou vyškolených talentů pro přední divadla pražská. V Plzni umělecky rostli Vydra, Karen, Kohout, Deyl, Želenský, Nový, zůstaneme-li jen u nejvýznamnějších. Válkou přetrhl se tento úzký vztah divadla ku Praze. V prvních popřevratorových letech ohánělo se samo těžce a jen velmi zvolna sbíralo síly k novému dobytí staré posice. Plzeňská činohra v trudném, ale osudově nezbytném údělu dodavatelském musila se pro začátek „spokojiti“ s trhem brněnským, kde odbyla pp. Čermáka, Rabasa, Kreutzmanna, a teprve v posledních dvou letech dokazuje zlepšenou její kvalitu vznikající tenké spojení s Prahou, které se sice ještě trhá a nedokončuje, ale jehož cílem stávají se realizace stále předmětnější a významnější. Popřevratorový, jaksi jen dodatečný odchod pí Bečvářové na Vinohrady spadá duchově ještě do bohatého období předválečného.

Letos, na konci ředitelské éry páně Jeřábkovy, pracovali v Plzni čtyři mladí herci, jejichž budoucnost visí skoro jen na vnějších okolnostech. Vnitřně je zabezpečena talenty značné síly reprodukční i samostatné tvůrčí. Tak zvláště pan O t a K o r b e l á ř vzbuzuje očekávání a naděje. Vyzbrojen exteriérem po výtece hereckým, ovládá širokou rozlohu formační kolem sympatického milovníka a zasahuje nejen do oboru komického, ale proniká po sklonu záliby též hluboko do sféry záporných charakterů. Ve Francím z „Periferie“ udeřil nejvýznačnější svůj akord, jenž obsahoval všechny základní tony jeho talentu. Vedle bytostné poddajnosti a výrazové bohatosti v hnutích citových a vedle jemného smyslu pro markantní povahopisná podkreslování, nahrazovaná často vtipnou energickou zkratkou, je to především zajímavý a sympatický ton civilní nepathetické lid-

JARMILA ŠAMALÍKOVÁ,
člen plzeňské činohry, v roli Vivie
(Shaw „Živnost paní Warrenové“)

OTA KORBELÁŘ,
člen plzeňské činohry, v roli Radúze
(Zeyer „Radúz a Mahulena“)

skosti, uplatňovaný u všech jeho postav. Dovede jej případně vnést i do rolí heroických a nahraditi rétorický účín vznosu prudkou působivostí odhaleného prostého člověka v honosných konturách výjimečného, nadlidského hrdiny. Takový jeho Pélops obsahuje mimo to mimořádné výsledky rozmyslného úsilí o čistý jevištní sloh deklamační, jenž vždy příjemně ozařuje hercův umělecký profil.

Paní H e d a Ž i d o v á je jakýmsi citlivým nervem plzeňské scény. Jí procházejí do hlediště všechna příjemná a zvláště osvěžující vzrušení, mající svůj původ v její stále vznícené životnosti. Vytvořila řadu bouřlivých děvčat, ztřeštěných holek, neklidných a roztoužených bytostí, citlivých mladých žen, k nevěrnosti nutkaných paniček a výstředních zjevů společenských i proletářských, osvědčivši při tom překvapující bystrost svého učebného postřehu a mnohotvárnou schopnost tvůrcí. K pilné pracovní pečlivosti přistupuje v ní jemný vkus, který jí nikdy neopouští přes krajní přístupné meze výrazu, k nimž ji vede její temperament za mimořádnými a často vskutku skvělými reprodukčními výboji. Svěžest mládí zhušťuje se v jejím drobném exteriéru k prýštivým výbuchům, nasycujícím nejnudnější divadelní atmosféru dráždivou vůní živého dramatu a osvěžujícím divákovu pozornost, znavenou snad ve své zvědavé bdělosti.

Odlišného charakteru je druhá mladá herečka plzeňská sl. *J a r m i l a Š a m a l í k o v á*. Dlouho věznili ji v mělkém sentimentálním oboru, ač již první svou rolí v „Čokoládovém hrdinovi“ markantně vyznačila vážné rysy svého talentu. Molově laděný její zjev i hlas unáší snadno a pěkně tíhu niterní odpovědnosti a předurčuje ji k rolím vnitřně obsažnějším a hlubším. Pod maskou různých licoměrností umí živě a působivě manipulovati s ženskými instinkty, jejichž nepoutaná klouzavá hnutí, plamenně vybuchující, obráží na tvrdých, ledově hladkých slovech. Dovede býti i příjemně neženskou, mužsky odhodlanou, temně nepřístupnou a vyzývavě statečnou v stepilém postoji, v nehybné sugestivní tváři a zvláště v ztuhlém, nijak však suchém hlase. Ale podzpod všech těchto tváří dríme v ní živelná citovost, jejíž vzrušující proudy propuštěny zdvihají někdy její výkon nebezpečně blízko k nejotrlejšímu srdci a umělecky zvládnuty prorážejí s ním až do sféry výsostného hereckého stylu.

Mužské mladé zdraví plzeňské scény soustředilo se ještě v p. *M i r k u B i t t l o v i*, kde na rozdíl od pana Korběláře nabývá forem robustně jadrných, byť většinou užších v charakterním oboru tohoto nadaného herce. Zde máme co činiti s podivuhodně pohotovým talentem, zmocňujícím se na vnitřní nebo vnější impuls jedním rozmachem své postavy a naplňujícím ji s netečnou prostotou dobrého dělníka svébytným životem prvého řádu. Jasně obrysy těchto jeho originálních figur, tu směle vznosné, tu groteskně zježené, ohnuté stářím nebo pokorou, vztyčené pýchou mládí, ponachýlené oddaností, nikdy nejsou rozleptávány zbývajícím obrysem podobné figury předchozí a nikdy jich nepřesahuje vždy nově výstižný a vždy přiléhavý hlasový kolorit. Že tu jde o činnost, vymykající se rámci běžné a hojné charakterové tvořivosti, tomu nasvědčuje nejen úspěch páně Bittlův v postavě, nesoucí více než zajímavou povahu. Vrcholný jeho výkon ve velké židovské roli v Galsworthyho „Společnosti“ řadí ho dokonce mezi herce s velmi slibnou budoucností.

Všechno přitíží je nejisté a mládí je proměnlivé a nevypočitatelné. Zatím však umělecká hodnota činoherního večera po stránce scénicky výkonné je v Plzni přímo úměrna počtu právě zaměstnaných herců z těchto čtyř. Miloslav Nohejl

D R O B N O S T I

Plzeňská veseloherní soutěž vyzněla udělením I. ceny 5000 Kč hře E. Zoubka „Bílá paní“, II. ceny 3000 Kč hře Rud. Waltra „Marčino vítězství“, III. ceny 2000 Kč „Pošetilostem náhody a lásky“ od A. Bernarda a Bedř. Vrbského. Dárci udělena ještě IV. cena 2000 Kč hře „Cesta k domovu“ od Fr. E. Chýry. Ceny uděleny výslovně „se zřením k potřebám divadla plzeňského a zálibám

jeho obecnstva“. Uznání liter. a div. hodnot získaly dále hry „Strašidelný dům“ (Bartoš) a „Kavalíři“. V porotě, již předsedala dárkyně Zd. Havránková-Cingrošová, zasedali řed. Bedř. Jeřábek, ing. Fr. Khol, prof. Ed. Šimek a min. r. Jindř. Vodák.

Šamberkův syn Vladimír, americký malíř, vystoupil při svém zájezdu do staré vlasti v populární vesel. svého otce

MĚSTSKÉ DIVADLO KRÁL. VINOHRADŮ: JOS. KAJ. TYL „FIDLOVAČKA“

Obraz ze živ. pražsk. se zpěvy ve 4 odděl. s proměnou
Hudbu složil *Fr. Škroup* — Text upravitel *Ad. Wenig* — Rež. *Fr. Hlavatý* — Dir. *A. M. Nademlejnský*
Závěrečný výjev na Fidlovačce v Nuslích

Čelné postavy (od leva): Jeník Kroutil, mlynářský chasník — *H. Haas*; Lidunka, neť a schovanka pražské máselnice Mastílkové — *M. Gabrielová*; Chevalier Dudéc, vl. Dudek, švihák — *Ant. Kandert*; Kroutil, švec — *Jos. Vošalík*; Mastílková — *M. Bečvářová*; Kozelka, dohazovač — *Ludv. Veverka*; Žid Šiveles — *Fr. Kovařík*; Markyta, stará panna, hospodyně, a Ondřej Jammerweil v domě Mastílkové — *M. Ptáková* a *Fr. Smolík*; Slečna Cibulčini, vl. Cibulková, zpěvačka — *M. Májová*; Hvězdoleský, literát — *V. Vydra* ml.

„Jedenácté přikázání“ 21./IV. v novém divadle na Slupi ve prospěch sdružení pro postavení poprsí F. F. Šamberka spolu s rež. Nár. div. a nejnověji jmenovaným ředit. div. moravsko-ostravského Mil. Novým (Voborský), členem Měst. scény vinohr. Ant. Kandrtem (Beránek) a čelnými pražsk. herci-ochotníky Mílou Melanovou (Julie), Fr. Kracmanovou (Kralíčková), J. Horáčkem (Kralíček) a zejména Edm. Tučkem (Pecka) za režie

Jana Bora. Roli Střely vybavil milý zámořský host hojnými a poutavými podrobnostmi charakterisačními a potvrdil znovu pověst dobrého herce, kterou z dřívějšího působení tu zanechal. Plnému jich rozvinutí zřejmě vadila omezenost prostředí.

—dv—

„Pavouk lapil mušku“, nová vesel. Vojty Š. Táborského, známého div. pracovníka, býv. předs. naší Matice Div. a autora některých div. příruček a knih

div.-histor., měla 30./V. prvinu v div. Švandově. Zpracovává divadelně stále líbivý motiv podlehnutí stárnoucího srdce omlazujícímu kouzlu lásky v celku obratně a zkušně a nevybočuje nikde z dovolených mezí přes to, že místa přímo k tomu sváděla. V dobrém provedení těšila se hra plnému úspěchu, který lze autoru ze srdce přátí. —dv—

Rozdělení sezony Slovenského Národ. divadla. Bratislavské Slov. Nár. div. bylo předmětem četných, skorem národnostních a prestižních jednání o rozdělení

sezony mezi soubor československý, německý a maďarský. Po anketě rozhodnuto, že obě národnostní menšiny budou mít v hlavní sezoně celkem 12 večerů měsíčně, a to Maďaři i Němci po čtyřech představeních v měst. divadle a po dvou večerech v jiné budově. Nepřetržitě budou Maďaři i Němci hrát po 15. květnu. Oproti dřívější obě národnostní menšiny značně získaly jak počtem her, tak i snížením výloh v měst. divadle na pouhou denní režii. Mohou si vůbec u nás menšiny stě-
ej.

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

PO DNECH SVÁTEČNÍCH

Když jsme vyjednávali s přáteli v Čsl. Obci Sokolské o program našich slavností Tylových a jubilea Ů.M.Đ.O.Č., varovali nás: „Slet je podnik tak ohromný, že každý jiný udusí.“ Táž doba hlavních dnů sletových a našich oslav přidala nám sice více práce i starostí, ale Slet nás neudusil — a to už je velký úspěch.

Ze záplavy návštěvníků Prahy přišlo jich přes 1300 na náš mezinárodní sjezd, slavnostní představení i Tylovo matinée i naše výstava měly úspěch a těšily se velké pozornosti a všecko, co předcházelo, vytvořilo pěkný rámec významných podniků, z nichž utvoření „mezinárodního výboru pro lidové divadelnictví“ bylo vyvrcholením našich snah a historickou událostí v našem divadelnictví. I slavnosti v Plzni a v Kutné Hoře byly krásným závěrem.

Srovnání s posledním sjezdem v roce 1921 vykazuje velký pokrok jak rozsahem programu, tak kvalitou jednotlivých podniků. Bylo jasné prokázáno, jak prospěšný byl ideový přesun organisované činnosti naší Matice na venek i uvnitř a jak už je v našich řadách posilněno pochopení pro velké myšlenky a cíle. Česká veřejnost obrátila tentokrát velmi vážně a účinně svou pozornost k otázce divadelního ochotnictva a nejčelnější korporace neváhaly postavit se v čestné účasti vedle Matice. I zahraniční veřejnost projevila neočekávaný zájem o mezinárodní sjezd a její delegáti přijeli podívat se zblízka na naši činnost a její organisaci. Jednomyslný souhlas všech cizozemských korporací s naším návrhem statutu mezinárodního výboru byl cenným vysvědčením naší správné práce.

Velký pozitivní výsledek našich oslav nemůže ovšem zakrýti a umlčeti nedostatky ani zjevy, s kterými jsme při namáhavé a odpovědné práci zápasili, nesmí nás zastavit v dalším úsilí a postupu, ale musí nám dodat odvahu, abychom prozpytovali rub i líc všeho, co provázelo naše podnikání, a musí nám objasniti nové směrnice pro další práci. Úspěch dne není všecko; může býti jen poučením a pobídkou.

KŘEPINSKÝ — JIŘÍK
(*Sáša Rašilov*)

Jos. Kaj. Tyl:
JIŘÍKOVO VIDĚNÍ

Nár. bách. se zpěvy
a tanci

Národní divadlo
v Praze

Režie:
Vojta Novák

Výt. spolupráce:
Václav Špála

Foto *Fr. Kutta*

SEVERÍN, DESÁTNÍK
(*Frant. Roland*)

Nejbližším úkolem bude, abychom udrželi, čeho jsme dobyli, abychom se nedali sraziti zpět s výše, na niž jsme stanuli. Především tedy bude nutno zpracovati poučení, jehož jsme nabyli, vyrovnati se na venek s těmi, kteří vůči naší věci nesplnili své povinnosti, ale vyrovnati se také sami se svým uvnitř.

Naše organisace musí se obrátiti směrem do vlastních řad, do okrsků i do jednot. Potřebujeme mocnější semknutí vnitřní kázní, máme-li stačiti na velké úkoly. Stoupající počet členů je zjevem jen zdánlivě potěšitelným, nejsou-li všichni pevnou oporou celku a je-li nutno vymáhati plnění samozřejmých povinností. Matice musí míti všechny okrsky silné, každý okrsek musí pevně ovládati své spolky a odbory ideové i organisáčně, nemá-li celek trpěti střídavým ochrnutím jednotlivých míst. A k tomu potřebujeme značný kádr silných jedinců, kteří chápou společné cíle, důležitost činnosti, kteří ovládají náš program a dovedou pevně státi, spolehlivě vésti jiné a nezklamou v nejkritičtější chvíli.

Při soutěži, při oslavných představeních i v jiných podnicích přesvědčili jsme se, že dosud je v našich lidech mnoho osobní ješitnosti a nedůtklivosti, která je dnes už jen zesměšňuje, ale společným podnikům škodí. Potřebujeme lidí, kteří se dovedou zapřít ve prospěch věci i tam, kde skutečně utrpěli krivdu. To jsou pak pevné pilíře, o které se může velká věc opřít, to jsou charaktery, které i v ostatním životě něco znamenají. Proti všem takovým slabostem, které se už do dnešní doby nehodí, musíme bojovati mezi sebou, abychom utvořili pevný řetěz lidí, kteří necouvají, neuhýbají, ale znají jen pevný krok kupředu. Je toho tím více třeba, čím větší odpovědnost přijímáme nyní před vlastní veřejností i vůči cizině.

Slavnostní dny jsou za námi, ale nezapomínejme, že jsme celý rok zasvětili Tylovi. Kde nebylo ještě možno uspořádati Tylovu oslavu, necht' se tak stane ještě do konce

roku. A nezapomínejme ani na svou Matici! Podobné slavnosti vynášejí jiným značný výtěžek, ale od nás každý požádal těžký peníz za všechno. Subvence byly velmi hubené. Všecko jsme musili uhradit sami. — O tom ještě si povíme.

Zatím těšme se z toho, co jsme vykonali, a s novou touhou a radostí, ruku v ruce, v přátelské důvěře — pracujme dál!

Dr. Herman

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Seznamy div. her, vhodných pro lidová divadla, jsou otázkou, kterou nutno v nejbližší době rozřešiti vydáním potřebné příručky. Poněvadž uspořádání takového seznamu není jednotlivcům možné, žádáme všechny režiséry okrsků i spolků, aby přispěli do chys-

tané brožury tím, že ÚMDOČ. na základě svých zkušeností sdělí dobré hry, na svých jevištích sehrané, pokud je mohou pro výběr dobrých her doporučiti. U každé hry nutno uvést počet hrajících osob a dekorací, tendenci hry a zda hodí se pro spolek vyspělý či začáteční.

ZPRÁVY

Shakespeare ve smockingu. V minulých týdnech prošly novinami zprávy o scénování „Hamleta“ v moderních kostymech ve Francii a v Holandsku, ba dokonce čtli jsme o podobném pokusu s „Benátským kupcem“. Vzhledem k pozornosti, s níž se tento režijní nápad setkává, není nezajímavé konstatovati, že u nás v Praze podobný experiment byl proveden už přede dvěma roky, třebaš ne na oficiálních prknech, nýbrž jen na scéně amatérské, a že tento pokus v poslední době opakován. Studentská scéna, jejíž členové se rekrutují většinou z abiturientů vinohradského gymnasia, které odedávna bylo divadelně čilé, usmyslila si tehdy zahrát „Zkrocení zlé ženy“ a požádala za režii tehdejšího režiséra Městského divadla vinohr. Gabriela Hurta. Ten překvapil nás v první zkoušce návrhem sehrát to jako groteskní divokou frašku z amerického prostředí. Příležitost je tu opravdu lákavá: prudký, nezkrotný a programově surový Petruccio, cválající na koni v cárech a unášející nevěstu z kruhu svatebčanů v náručí (nebo přehozenou přes rameno?), co je to jiného v podstatě, než cowboy z Divokého Západu. Také celá fabule hry s přestrojenými nápadníky, únosem, ranami karabáčem, divokými jízdami, trochu milostné sentimentality — vždyť to je na mou duši hotový film, jakoby napsaný pro Tomy Mixu. Tím byl dán ráz režie: americká siláckost a groteskní řešení heroických i komických situací. Ze starého Baptisty se stal bohatý farmář, z Petrucciovy čeledi černoši atd. Petruccio přijel ze svého rodiště v autu, pro Katusku pak si přijel v rozedraném kostymu trampa a odnášel si ji, zatím co věrný Grumio přiměl poděšené svatební hosty dvěma revolvéry, aby stáli „hands up“. Toto pojetí

bylo by vyžadovalo ovšem částečnou úpravu textu. Režisér chtěl však zachovat původní text beze změny a přece provést svou. Děj zůstal tedy lokalizován v Itálii i jména zůstala italská, ale hráli jsme to v moderních groteskních kostymech, vypůjčených z Čapkovy „Země mnoha jmen“, a tento „civil“ nutil nás to také civilně hrát. Cítili jsme se a vypadali jsme v tom přirozeněji, než v renesančních kostymech. Před vinohradským obecnstvem, abychom nebyli bití, umyli jsme si chytrácky předem ruce tímto prologem:

„Já úvodem pár slov bych řek' vám rád, ač chcete-li mi vlídně sluchu přát: Tu hru, již přišli jste sem uvidět, kdys napsal Šekspír — tři sta tomu let — a psal ji tak, by publikum těch časů se smálo při ní, plně dům i kasu. Dnes — protože už Šekspír nežije, s ním leccos může zkoušet režie, a tak ta naše přišla na nápad — vám trochu směly zdát se bude snad — hru celou převést dnešní doby a obléknouti její osoby též do šatů, jež moderní zná vkus, by bližším stal se vám tím celý kus a všechny vás, kdož plníte tu sál, líp pobavil a snad i rozesmál. A vy, kdož hlavou zakrouťte možná, nás nekárejte, mládež prabezbožná že hanobí zde genia snad pustě, radš myslíte si, že dnes v masopustě svět velikého Šekspíra před vámi v maškarách se roznívá. A ostatně: vše vtip je režie, ta za nás s kritikou ať v řeži je, jí v sluch ať pochvaly či výtky znějí a po každickém aktu tleskejte jí!“ V. Sojka

Václav Sojka, stud. filosofie, skonal po krátké chorobě 5. července ve věku 21 let. Málokdy řála smrt tak krutě a nespravedlivě, jako tentokrát. Nelze ani uvěřit, že tento zdravý, životní energií oplývající člověk musil skloniti svou hrdou hlavu před zákeřnými zbraněmi osudu. Nebyl jen student. Byl básník, humorista, překladatel, byl z nejlepších znalců loutkové divadelní literatury a byl herec. Byl básník mládí a jara, jemný, lyrický. Byl humorista zdravé, jadrné veselosti. Překládal z frančtiny, italštiny (skvělé překlady Poccioho), z němčiny. Jeho úvah o loutkovém divadle, o jeho významu a o jeho literatuře, jeho vtipných loutkových her a jeho překladů cizí loutkářské literatury jest velice mnoho. Jako herec zaujal svou svědomitostí, hloubkou a plastikou, jakou nevidáme na ochotnických jevištích. Hrál Petruchia, Napoleona (v „Světa pánu v županu“), Svatopluka (ve „Vršovcích“), Shylocka a mn. mn. j.; a jak je hrál! Kromě toho byl z nejznamenitějších našich recitátorů. Nemluvil nikdy o své práci — ona mluvila za něho. V 21 letech zanechává již dílo. Co by byl zanechal, kdyby mu bylo bývalo dopráno žít a tvořit? Ú. M. D. O. Č. želi ztráty svědomitého člena a výborného herce (měl ještě v „Emigrantu“ a v Tylově Matinée ztělesniti dvě přední role). Umělecká výchova na Vinohradech truchlí nad smrtí svého lektora a nejlepšího recitatora, Stud. Scéna oplakává ztrátu jednoho ze svých zakladatelů, svého duchovního vůdce a prvního dramaturga. A jeho kamarádi sklánějí se se slzami v očích nad čerstvým rovem, chovajícím srdečného, dobrého přítele a cítí, že lásku, již k němu chovali za živa, přenesou i na jeho světlou památku. Budiž jí čest! -x-

Jubilea našich činovníků. Smetanův okrsek v Čes. Třebové vzpomněl významného jubilea 50leté ochotn. činnosti svého předs. Fr. Kšíra, milého a věrného našeho spolupracovníka v ústř. výk. výboru, jemuž sice poněkud opožděně, leč stejně vřele a upřímně tiskneme ruku. — Spd o. „Vicen“ v Ústí n. Orl. oslavuje 75ku neúnavného svého kronikáře Jana Mazánka, jehož „Paměti ochotn. divadla v Ústí n. O.“ otiskuje právě „Věstník Smetanova okrsku Ú. M. D. O. Č.“. Druhým jubilantem je čest. člen a předs. „Viceny“ Konst. Bouchal, který dožívá ve zdraví 60ky. Jeho práci mn. j. zmmodernisovaného spol. jeviště. Mnogaja ljeta!

Pochopení pro činnost ochotnictva projevila redakce „Národa, večerníku Nár. Listů“,

KRISTINA, MARKYTÁNKA

v „Jiríkově vidění“ na div. Národním
(Jarmila Kronbauerová)

kteřá zařadila do listu vždy v pondělí „Ochotnickou hlídku“. Zprávy pro ni přijímá Jošt, Praha II., Podskalská 28-1512.

Hlavní Tylovy oslavy spolkové jsou hlášeny k zahájení podz. období, poněvadž velká část spolků nemohla v době předsletové oslavné představení pořádati. Očekáváme, že nebude jednoho ochot. spolku, který by neutil památky Tylovy vhodným představením hned při zahájení sezony. Oslavy 28. října možno též spojit s oslavami Tylovými a sehráti v tento den některou hru Tylovu ve prospěch Tylova domu. (Pomůcky viz na str. 2. obálky!)

Tylovy oslavy v Plzni. Vděční obyvatelé plzeňští, uznávající velké zásluhy Tylovy, odhodlali se uctíti nesmrtelnou jeho památku postavením pomníku a založili r. 1885 na podnět akadem. sp. „Radbuza“ spolek, jehož úkolem bylo myšlenku tuto uskutečniti. R. 1908 položen byl zákl. kámen pomníku, jenž vytvořen plzeňským mistrem V. Šípem, odhalen byl slavn. způsobem 11. července t. r. Den, kdy celá česká veřejnost vzdala hold nehynoucí památce Tylově, byl svátkem čsl. ochotnictva, které po významných dnech mezinár. sjezdu přišlo z tolika míst naší vlasti, aby se poklonilo před hrobem muže, jenž

nám navždy zůstane vzorem neskonale a ideální lásky k národu a vlasti. Přišli zástupci našeho ústředí se zasloužilým reprezentantem drem Hermanem, přišli zástupci ochotnictva pražsk., východočesk. a moravsk., aby společně s ochotníky česk. západu dokumentovali vděk tvůrci českého divadla. Milí hosté přivítání byli na plzeňském nádraží insp. Ant. Kostincem, předs. slavn. komité, načež star. II. Tylova okrsku v Plzni Alex. Nováček pozdravil dra Hermana, kterému podána kytice růží Miluškou Marešovou. Hosté odebrali se pak na seřadiště průvodu k Sokolovně, kam se zatím dostavily místní organizace ochotn., herců a div. ředitelů, měst. rada, okr. spr. komise, Sokol. župa plzeň., Střel. jedn., Kroj. druž., různé spolky a korp. Průvod prošel špalíry obecnstva ul. Říšskou kolem domu, ve kterém Tyl zemřel, s prapory pietně skloněnými a za hlubokého pohnutí účastníků průvodu. K pomníku dostavili se a slavn. přítomni byli: vnuk Tylův inž. Forchheim, sl. Heřmanová, předs. N. R. Č. v Americe, pokl. města Chicaga J. A. Červenka, řed. Nár. rady Seifert, red. Sekanina za spol. bel. „Máj“, dva z nejstarších div. řed. Zöllner a Trnka, Dr. Pliml, taj. Národ. div. v Praze, důstojnický sbor v čele s gen. Šindelářem, reprezentanti všech míst. civil. úř., prům.

záv. a tisku. Slavn. akt zahájen členy Odb. sdruž. hudebníků, kteří přednesli fanfáry ze Smetanovy „Libuše“, a pěv. župa Pallova zapěla Smetanovo „Věno“. Předs. slavn. výb. uvítal účastníky oslavy, načež následovala slavn. řeč archiváře měst. musea Dra Fr. Macháčka. Při projevu insp. Ant. Kostince byl pomník za zpěvu nár. hymny odhalen. Star. města L. Pik převzal pomník do ochrany obce a poděkoval spolku, který za pomoci obce, okresu a celé české veřejnosti dokončil dílo, důstojné významu Tylova. Po projevu red. Sekaniny promluvil Dr. Herman jménem ÚMDOČ., vřele ocenil význam Tylův, kterému provolána nadšeně sláva. Slavnost u pomníku ukončena hudebním přednesem národních hymen. Odp. shromáždili se hosté a četné obecnstvo u Tylova pomníku, odkud vyšel průvod, v němž neseny byly věnce a kytice, na Mikulášský hřbitov ku hrobu Tylovu, který byl ověncem přčetnými květinovými dary. Průvod působil dojmem pohřebním a byl sledován davu obecnstva, které pak přepíňovaly půdu hřbitovní. U hrobu zapěli členové Smetanovy župy smuteční sbor, načež star. Dr. Herman v procítěné řeči vzpomněl života, utrpení a zásluh Tylových. Doslovem insp. Kostince a zapěním hymny „Kde domov můj“ ukončena byla pietní oslava. *Rud. André*

OSTATNÍ SJEZDOVÉ PERSONALIE

Komise liter.-uměl.: prof. Jar. Petr (předs.), prof. dr. Zd. Nejedlý, Vít. Markus, Petr Fingal, prof. Fr. Kocourek, ěm. Janský, inž. V. Sommer-Rydvan, prof. dr. Ota Dubský, J. Ort-Hradčanský, spis. Anna Ziegloserová, inž. B. Machovec, red. a spis. Jos. Hais-Týnecký, Luď. Felber, Mil. Zeibert, Rich. Havelka a PhC. Ant. Kytka.

Komise divadelní: dr. Gust. Lžičar (předs.), V. Figar, Jar. Petr, inž. Sommer-Rydvan, ě. Janský, dram. umělk. B. Horská, Rud. Vlach, Karel Engelmüller, J. Ort-Hradčanský a K. Želenský. Deleg. režis. rady: Fr. Herman, Boh. Kulhánek, Fr. X. Šlechta, dr. Mirko Bláha, Fr. Rudovský, Magda Lásková, inž. B. Machovec, Jos. Trček, M. Zeibert, M. Maděrová, Ot. Růžicka, L. Felber, Rich. Havelka, R. Weinert, K. Vitouš, J. Jošt, K. Zuna a J. Liška.

Komise výstavní: J. Ort-Hradčanský (předs.), K. Engelmüller, dr. ěd. Šebesta, dr. K. Herain, Ād. Wenig, Soňa Felbrová, ak. malíř K. Štapfer, manž. Štastných, Fr. Hanka, Luď. Felber, M. Zeibert, arch. A. Kučera, R. Weinert a K. Vitouš.

Komise ubytovací: J. Slabý (předs.), Ot. Hecht, R. Weinert, L. Felber, R. Ptáčník, Vl. Komínek, Fr. Hanka, J. Parkán, J. Ambler, J. Liška, M. Zeibert, B. Mareš, F. Hněvkovský, J. Bauer, A. Prokšík, Fr. Dolejš a J. Vokoun.

Dám ský odbor: M. Maděrová (předs.), M. a J. Lásková, A. Turečková, A. a S. Felbrová, Fr. Kracmanová, L. Štastná, M. Hechtová, ě. Lišková, J. Komínková, M. Figarová, M. Šedová, Zd. Hochmanová, M. Šamalová, L. Kašparová, M. Neubergerová, A. Bendová, M. Staňková, M. Baurová, M. Tichá a M. Dvořáková.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

dokud nezvítězíme. Vytrváme, až pozdravíme samostatnost svého národa,“ jenž se rozlehl po celé zemi a naleznuv hromadnou ozvěnu, probudil. Vytrvali, zvítězili! V tom výkřiku, který znamená vytrvalost, odhodlanost a nebojácnost, byl celý Jirásek. V něm jsou jeho romány, kroniky, dramata i dramatické pohádky (Lucerna, Pan Johanes), v nichž všech blýská touha po svobodě, národní hrdost, láska k rodné zemi nijak plačtivě, ale ve smyslu Nerudova „bude-li každý z nás z křemene, je celý národ z kvádrů“, jimiž poučeral, vysvětloval a varoval.

Pětasedmdesáté narozeniny byly věle kvitovány veřejností, tiskem i divadlem. Národní znovu vypravilo 23. srpna Jana Husa s jubilejním prologem J. Vodáka, jenž krásně vystihl podstatu Jiráskova poslání, Stavovské 31. srpna Vojnarku a připravuje Lucernu, vinohradské 1. září Otce. Hry pietně vypraveny, dobře provedeny v celku i v jednotlivostech, věle přijmuty obecenstvem, jež dobře pochopilo obsahovou náplň, uznávajíc všechny přednosti jeho jaderného díla. A to je potěšujícím positivem jubilea, dílo bylo vnímáno, bylo mu porozuměno, i když provedení nebylo vždy nejpůsobivější. Autor převážil tu herce. Tak se vyplnila jeho touha, obsažená v jeho prvních mladých verších „V temnu“: „Jiným chtěl bych zářit pochodní“. Nuže, nechť nám ta pochodně z Hronova září věčně, přes tu dálku, přes věky do věků. Potřebujeme ji.

J. P.

Dr. Eduard Šebesta:

PASKAL BONDINI, NÁRODNÍ DIVADLO A DIVADLO V KOTCÍCH

Príspevky k dějinám pražského divadla z konce 18. a počátku 19. století

Zprávy o Bondinim a jeho společnosti, seřaděny byvše v chronologickém pořádku na základě zachovaných spisů staré spisovny magistrátu hlavního města Prahy, týkají se těchto záležitostí:

Dne 8. února 1785 čj. 2667 povolila zemská vláda jeho operní společnosti pořádání hudebního koncertu v prvních dnech po neděli postní za mírné vstupné.

Dne 24. února 1786 gub. č. 4295 došlo sdělení o zamítavém rozhodnutí císařovně z 9. t. m. pro pražského herce Bondiniho, zažádavšího si za propůjčení privilegia a jmenování provinciálním hercem, by směl cestovat v Čechách po městech Plzni, Chebu, Budějovicích, Hradci Králové, Litoměřicích a Pražském Novém městě a tam provozovat pravidelně české divadelní kusy a německé operety. Magistrát vydal společnosti příslušný výnos o této věci dne 7. března t. r. čj. 1203.

Téhož roku 1786 dnem 31. srpna čj. 21177 vyzvalo gubernium magistrát na zakročení Arnošta Albrechta, jehož manželka, jsouc herečkou u Bondiniho společnosti, chtěla na cestu s touto vzít s sebou služebnou Terezii Reissmüllerovou, aby vyslechl její rodiče o jejich mínění stran udělení souhlasu; magistrát učiniv tak, podal 2. září t. r. nahoru o věci zprávu, kde doporučil zamítnutí této žádosti, jelikož prý předvolaná matka Terezie Heinová nechtěla za žádnou cenu věc připustiti, jakkoliv nevlastní otec nic proti tomu nenamítal.

Na základě gub. výnosu č. 3169 sdělil magistrát 18. února 1787 Bondinimu, zažádávšímu za slevu příspěvků k dobročinnému fondu za odbývané plesy v Národním divadle z ohledu na utrpené škody, že nemůže mu býti sleva poskytnuta; za důvod tohoto zamítavého stanoviska vůči němu uvedeno, že, jelikož se nepaušaloval na celý masopust a sám se uvolil platiti 15 zl. z každého plesu, což prý záviselo od dobré vůle jeho samého, a dále, že by i ostatní pořadatelé plesů, utrpěvše podobných škod, chtěli touto cestou docílití jakéhosi oprávnění ke slevám.

Jiná věc došla pak vyřízení u magistrátu 1. srpna t. r. příkazem na policejní úřad; táž týkala se dozoru a hledění k tomu, aby příchod k domům v okolí Národního divadla — jehož nájemcem Bondini tehdáž byl — vozy nebyl zatarasován. Podnět k tomuto zakročení zavdala stížnost dědiců Marie Anny Wolfové, majitelky domu U stříbrné růže čp. 286 (nyní 399), z 29. května 1786 k policii, by odkázala vozy, před divadlem čekající, na jich stanoviště na Havelském náměstí. Podle tohoto přípisu vydán byl prý při zřízení nového divadla jakýsi řád, v němž prý stanoveno, že nemají se vozy shromažďovat před odjezdem v ulici U bílé růže, nýbrž na obou náměstích u divadla. Nyní však staví se prý příjíždějící vozy těsně u jmenovaného domu, a to ke škodě živností, takže v deštivém počasí kolemjdoucí musí, aby se vozům vyhnuli, jíti středem cesty v největším blátě, a bývá prý přístup k domu ke škodě tam se nalézajícího výčepu zahrazen prázdnými vozy a lidé se s největším nebezpečím protlačují kolem koní; z otlučené zdi pak je patrné, že narážejí zde vozy o zeď tak silně, až se okna otřásají. Magistrát, dostav tento přípis teprve 31. března 1787 do rukou, nevěděl si s tím s počátku rady a vyžádal si příslušné pokyny z guberniální registratury, jichž se mu dostalo ve formě tištěného sdělení (avertissementu), v německém jazyce sepsaného v dubnu 1783; pak teprv vydal nahoře jmenovaný příkaz. Vlastní znění guberniálního výnosu, datovaného 9. dubna, bylo: „K pohodlí obecnstva a k zamezení všech nepořádků se sděluje stran příjezdu a odjezdu do Národního divadla, čímž se každý má řídit a v opačném případě se dostavivší nepřijemnosti sám si připsat.

1. Příjíždět musí všechny vozy od Karolina do portálu a žádný nebude z druhé strany vpuštěn.

2. Malostranští a Staroměstští příjíždějí ze Železné ulice přímo do portálu.

3. Novoměstští, kteří nechtějí až Železnou ulicí projížděti, pojedou Perlovou ulicí přes Uhelný trh, mohou buď Kotci aneb přes Tandlermarkt, neb podél Havelského kláštera kolem rohu do portálu vjíždět, jako by přijely Železnou ulicí.

4. Prázdné vozy odjíždějí přes náměstí Karolinské Celetnou ulicí aneb přes Příkop.

5. Při zahájení spektaklu jsou pro vstupující jen troje dvěře u portálu otevřeny, a to prostřední pro příjíždějící a krajní pro pěší.

6. Při odjezdu musí všechny vozy do portálu vjíždět od „stříbrné růže“ a z druhé strany nebude nikdo vpuštěn.“

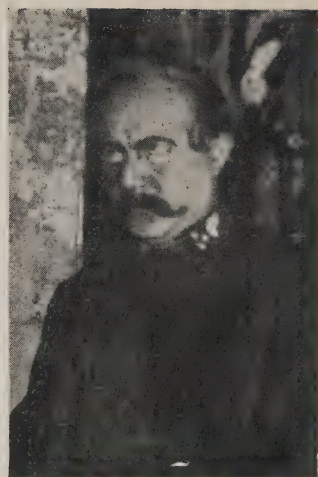
Dne 19. července 1787 gub. čj. 20.316 sděleno magistrátu, že císař povolil dvorním výnosem z 10. července t. r. k prosbě Bondiniho, aby si buď na Malé

BARBORA KŘEPELOVÁ
(Marie Hübnerová)

FANDA, NETER KŘEPELOVÉ
(Anna Suchánková)

KŘEPELA, KONDUKTÉR
(Karel Jičínský)

Straně neb kdekoli jinde v Praze vystavěl divadlo a hrál všechny druhy truchlo-, čino-, veselo- a zpěvoher, jakož i jiné dovolené spektakly.

Dne 28. července čj. 4531 zpraven o věci i žadatel. Dne 11. října t. r. čís. 28874 sdělilo gubernium prostřednictvím magistrátu impressariovi Bondinimu na jeho dotaz, zda možno činohru, zvanou „Der tolle Tag“ neb „Figaro v svaťbá“, provozovat, že podle dvorního výnosu z 2. t. m. tento kus nesmí se jako činohra dávat, nýbrž jen jako vlašská opera, a může se zde dávat tak, jak na vídeňském divadle se provozuje.

Dne 1. října 1787 přihlásil se Paskal Bondini o emfyteutickou koupi Kotců, zmíniv se v úvodě své žádosti o nich, že stojí bez užitku; dále poznamenal, že bylo uloženo divadlo to prodat, jelikož prý se k ničemu nehodí, a vyslovil, máje oprávnění k zřízení divadla, naději, že městská správa si opatří k odprodeji povolení; nabízí se koupiti divadlo za těchže podmínek, jaké měl svého času Bustelli, zavazuje se složit při koupi 1000 zl. ihned, a roční činži 350 zl. hodlá platiti ve dvou lhůtách; tato smlouva měla platiti pro jeho vlastní i jiné intestátní dědice; převezme prý divadlo po zaplacení znaleců a sepsání inventáře; chce zlepšit budovu i jeviště, jen střechu budovy chce převzít v pořádku.

Magistrát, uváživ toto podání, doporučil je guberniu 23. října s odůvodněním, že by tím obecní důchody jen získaly, jelikož obec nemá již po 5 let z budovy ani nejmenšího příjmu, přestavba by byla tuze nákladná a adaptace nemožná. V dalším zmiňuje se magistrát podrobně znovu o jednání z let 1781 až 1782, jehož stručný obsah uvádíme: Když prý dostal hr. František Antonín Nostic povolení k zřízení nového divadla na náměstí u Karolina, tu prý došlo při guberniální stavební komisi dne 29. května 1781 k stanovení činže z po-

Josef Štolba:

PENÍZE

Drama o 3 děj.

Stavov. divadlo
v Praze

k osmdesátinám
autorovým

Režie:

Karel Želenský

Výprava:

J. M. Gottlieb

Scéna: Pokoj u Křepelů

zemku za toto divadlo pro obecní důchody obnosem 450 zl., zároveň však prý vyhrazeno obci právo, že může ve svém divadle v Kotcích dát provozovat všechny možné spektakly, jako divadlo nosticovské. Leč podle guberniálního protokolu z 23. května 1782 chtěl si však hr. Nostic najmout městské divadlo na 15 let a to bez dražby za roční nájemné 450 zl., čímž hodlal ovšem doplnit předešlou činži ze svého divadla na 900 zl. Městská hospodářská administrace sice prý doporučila tento obci výhodný pronájem k přijetí, leč týž nebyl schválen a obci její resoluce dvorem zamítnuta, „poněvadž divadlo v Kotcích Starému městu náleží, přísluší staroměstskému magistrátu jako majiteli prodej jeho divadla, ať cestou dražby, nebo bez ní; než toto se nemá přenechati ale za žádné divadlo, nýbrž k jinému účeli“; tím byl také prý zvrácen 15letý nájem hr. Nostice a obecní důchody připraveny o 6750 zl. Na základě nejvyšší resoluce z 24. srpna uloženo magistrátu gub. výnosem z 11. září 1782, aby divadlo v Kotcích v dražbě neb bez ní přenechal podle libosti, jen když to nebude k divadelním účelům; zároveň vyžádán návrh, jak by se této budovy dalo použít k prospěchu města. Věc u magistrátu dostala k vyřízení hospodářská konference a podle konceptu z ledna 1783 na městské hejtmanství uvažovalo se o několika možnostech; jedna spočívala v projektu přestavby budovy, zařízené výhradně k divadelním účelům, na byty, což by prý vyžadovalo nákladu 12 až 15 tisíc zlatých, leč tu by prý výnos nedosáhl počtu úroků; po druhé prý padá na váhu okolnost, že přízemek, sestávající z obchodních loubí, nenáleží obci, nýbrž zákupným (emfyteutickým) majitelům, jež brání svým vysokým platem zřízení sklepů, dřevníků a senkruven, mimo to také prý by zatížila dvou- až tříposchodová budova samotné loubí. Nezbývá tudíž nic jiného, než prodej bývalého divadla a to buď po částech, nebo v jeho celku; s dekoracemi nutno prý také takto naložiti.

V úvaze všeho toho shrnul magistrát r. 1787 svoje doporučení k pronájmu divadla, uveda, že by se obci dostalo ihned obnosu 1000 zl. a ročního nájmu

HAMÁČEK, DOMOVNÍK
(Karel Váňa)

v Štolbově hře „Peníze“ na scéně
Stavovské

350 až 450 zl., do 9 bodů: 1. divadlo bylo svého času s velkým nákladem vystavěno; 2. vynášelo prý v posledních 18 letech po 900 zl.; 3. stojí prázdno, nepoužíváno; 4. není naděje, že by se ho dalo jinaké použití; 5. udržování podobné budovy stojí mnoho peněz; 6. bídny stav obecního jmění je guberniu znám; 7. prodej divadla nemůže zavdat hraběcímu majiteli spektaklhausu žádnou příčinu k stížnosti, jelikož podle protokolu při stanovení činže z pozemku k novému divadlu bylo zřejmě vyjednáno, že obci se výslovně ponechává právo hrát spektakle jako v Nosticově divadle; 8. Bondini je oprávněn zřídit si divadlo třeba i v bezprostřední blízkosti nového divadla; 9. v Kotcích nestává žádné obavy z požáru, totéž stojí už řadu let a nikdy se nic nestalo, má dva prostranné, pohodlné, dobře položené vchody a východy a je zajištěno před neštěstím.

Leč gubernium sdělilo magistrátu dne 2. listopadu čj. 30611 zpět, že bylo-li nařízeno dvorním výnosem z 24. srpna 1782, že nemá býti

divadla v Kotcích z požárních důvodů při jeho prodeji jako divadla používáno, rozumí se prý samo sebou, že při tomto stávajícím rozkaze nemůže býti zakročeno o dovolení tohoto druhu, zvláště když se Bondinimu dostalo 10. července povolení k vystavení divadla, z čehož nemůže prý vyplynout, že by tím mohl dostati dovolení k pronájmu divadla v Kotcích. Magistrát intimoval tuto odpověď Bondinovi dne 22. listopadu a podal zároveň rekurs, téměř doslovně znějící, ke dvoru, který však 21. dubna 1788 zamítl město s žádostí používati Kotců za divadlo; o čemž zpravilo gubernium město 3. května s poukazem, aby buď budovu prodalo, aneb ji příslušně přestavělo, o výsledku měla býti podána do 4 neděl zpráva. (Pckračování)

Lev Blatný:

ABONENTNÍ SYSTÉM

(Dokončení)

Ale to není jediný abonent. Takoví jsou všichni abonenti, t. j. ti, kteří musí jít, takoví jsou navlas, poněvadž jsou lidé a lidsky pracují nebo lenoší. Můžete vinit divadlo? Můžete vinit abonenty? Obviňuji prostě abonentní systém. Co spojuje? Nikoho a nic. Znásilňuje, terorizuje, neguje. Plodí zlo, zlo na umění a uměleckém prožívání nejhorší: mění požitek z divadla ve zvyk, při němž se zívá, mechanisuje zájem, vysušuje až k jakémusi otrockému návyku. Snad proto jest kino ve výhodnější posici co do zájmu, přichylnosti a bezprostřednosti publika. Publikum vejde a posadí se před plátno tehdy, kdy má neodolatelný zájem. K svému vstupnému přidává svou duševní pohotovost, vnímavost a oddanost, která usměr-

ňuje a zvyšuje intenzitužitku. Jest krystalem a dobře naladěným aparátem. Je-li přesto zklamáno, mávne rukou, řekne: Dnes to bylo blbě a nemyslí na své rozladění déle hodiny. V pravý čas přijde opět. V divadle však toto zmechanisování uměleckéhožitku stejně jako nejednotnost ladění jest katastrofou pro hlediště, pro jeviště i pro hru vyšších ambicí. Zabrblání jednoho přináší impertinentní odsudky desítky jiných. Bručení a vrčení cizích vln jest tak trapné, že jest lépe hodit sluchátkem nebo roztrískat tlampač. Pro rozrušení hledištní kolektivity stačí brblání, bručení a vrčení ve vzteklých, zaprášených, vysušených, zmechanisováním zbídačelých duších, i když ve formách společenských jsou dobře vychovány.

Připustíme-li i, že není tak velkých diferencí mezi abonenty od lože ke galerii, toto zmechanisování sotva od-disputujeme. Ale vraťme se k duchovní diferenci. Připustíme, že není tak nebezpečně značná, že přece jen dnešní abonenti (jako lépe situovaní lidé — z blízkých hospodářských vrstev) jsou spojení společným životním uměleckým názorem. Pak ovšem nezapomeňme, že tito abonenti naplní hlediště tak asi do poloviny nebo i více, ale zbytek, zbytek mnohdy dosti značný svou duchovní silou a svěžestí i početností, musí se potýkati a polykati v hledišti atmosféru neloyálnosti, chladnosti, rozháranosti a nepřátelství. Jednota hlediště? A kontakt s jevištěm? Ilusorní. Kdyby abonenti byli shrnuti na určité dny, které by byly jen a jen pro ně, dalo by se zkoumat, jsou-li vskutku něčím spojení a je-li mechanisace jejich návštěv tak pokročilá, že už nelze nic dělat. Došlo by snad až k jakési třidnosti divadel. A záleželo by na tom, jak skepticky nebo optimisticky hledíme na způsobilost té neb oné třídy nebo skupiny obecnstva přinést divadlu více než peněžní úvěr. Možná, že by si třídy vytvořily svůj repertoir a své divadlo, možná, že by se ukázalo, kde je umění a kde se rozvoj brzdí, ale jeden druhého by neznásilňoval — alespoň v hledišti. Nejsem ovšem přesvědčen, že by abonenti byli na tom o mnoho lépe. Není to prostředek proti mechanisaci; mechanisace je důsledek abonentního systému.

Nevím, kolik abonentů si předplácí umění a kolik z nich něco jiného. Ale jsouce mezi sebou, poznávali by se a seskupovali znovu. Ti, kdož si abonovali sedadlo, měli by za své peníze — sedadlo. Umění se neprodává.

POPELÁK, POKOUTNÍK
(Karel Želenský)
ze Štolbových „Peněz“ na
divadle Stavovském

P R E M I E R Y

KEAN, BLAŽENA A BENEŠ, MORÁLKAPANÍ DULSKÉ,
DĚDIC, STARÝ MARKÝZ, ZKROCENÍ ZLÉHO MUŽE, SMRT
MATKY JUGOVIČŮ A J.

Národní divadlo nemá štěstí ani ve výběru her, ani ve výpravě. Neví dobře kudy kam v té honbě za novostmi stůj co stůj. I o jeho výpravnické původnosti se pochybuje; začne-li s kon-

struktivismem, přihlásí se najednou dvě amatérské skupiny o primát, Osvobozené divadlo a České studio, již zaniklé. A necht' se hlásí oprávněně nebo bez práva, přece se prokáže: N. d. není právě bezesporným průkopníkem nových směrů. Ale ani ve výběru her není určitého systému, aspoň to, co ukázalo v květnu, červnu a červenci, neznamená obohacení repertoíru, a ninové objevy. Takový Edschmidtův „KEANA“, zpracovaný podle Dumasa, hraný 31./V. ve Stavovském divadle za režie Svobodovy, nevyvolal zájmu očekávaného, a třebaže právě nepropadl, nepronikl a brzo zmizel. Toto drama herecké slávy a nadvlády umělecké, v němž Dumas poukázal na to, jak krvavě platí herec svou pochybnou slávu, týká se skutečně historické osobnosti anglického herce Keana, který na zač. 19. stol. byl pokládán za nejlepšího herce shakespearovského, který byl zván do šlechtických společností a byl ochráncem chudiny. Dumasovo drama, příliš dobře známé, přejal Němec Edschmidt, udělal z něho expresionistické drama, vyplnil je novomodními apaci, rvačkou, tanci, vulgárnostmi, větami a obraty novodobými, ale bez odůvodnění a bez vnitřní spojitosti. Celkem je to pohodlná metoda, opatřit starý nábytek novým náterem modních barev a prohlásit se za dramatika. Ale Nár. divadlo nemusilo tuto německou nafouklost hrát, v níž si zahrál temperamentně titulní roli p. Deyl, pí Suchánková, pí Nasková, p. Rašilov, Steimar a Wiesner, z nichž každý uplatnil svůj názor a pojetí více než režisér, jenž omezil se na scény ensemblové, jimž dodal vojenské úsečnost. — Ani Hilarova režie Shakespearovy veselohry „BLAŽENA A BENES“ ve výpravě Zelinkové a a úpravě Štěpánkové hrané v Nár. d. 13./VI., nesplnila, co slibovala. Štěpánek text Sládkův upravil zčásti metodou Edschmidovou, někde přirozenějším stylem, někde tak časově, že Shakespeare se nepozná, a výprava a režisérské pojetí vyplnilo veselohru, jinak svěží a půvabnou, titěrnostmi, kašpárkovskými prkennostmi a divokostmi skutečně cirkusovými. Nu, moderní drama takhle to nevyhraje, veselohra také po 2—3 reprisách zanikla, a možno jen říci, opět jeden nezdařený pokus. Pí Sedláčková a pp. Karen, Tuma a Rašilov v titulních rolích si „zadováděli“, — p. Karen dokonce byl v nebezpečí života — až se bořily kulisy. Skutečně, mnoho povyku pro nic, leda pro ten objev Hilarův, že je Shakespeare renaissační. — Jakýmsi odškodněním hereckým byla znovu nastudovaná hra Zapolské „MORÁLKA PANÍ DULSKÉ“, kterou vypravili 14./VI. ve Stav. divadle, kde se ukázalo skvělé realistické umění pí Hübnerové, Suchánkové, Naskové, Kronbauerové a po delší době pí Rydlové v plném světle. — Mimo výbojných her hrají se i krotké. Takovou je na př. A. Grzymały-Siedleckiho komedie „DEDIC“, kterou hráli ve Vydrově překladu ve Stav. divadle 9./VII. za režie Svobodovy a pohostinské hry Mieczysława Frenkiela od varšavského Teatru Narodowego, jež měla pěkný úspěch vzhledem k autorovi a ještě více k hostu. Dokazuje, že polská dramaturgie nepokročila mnoho v posledních letech. Děj je uzoučký, ale myšlenka, zdůrazňující lásku k rodné půdě, je velmi časová a s ohledem na pozemkovou reformu v Polsku charakteristická a významná. Milostný příběh, bez něhož ani moderní veselohra není možná, milostné vzplanutí zralých mužů k mladičké dívčici, šťastně rozřešený jako vždy, že staří musí kapitulovat před mladými, je plný půvabu a humoru, který má mnoho předností, při tom hra má temperament, je technicky dobře stavěna a postavy má životné, jadrné a plné. Provedení bylo hladké, host Frenkiel, skvělý umělec polského realismu, v mnohém připomínající realismus moskevských, měl krásná místa, a pí Hübnerová ukázala opět svou krásnou, ušlechtilou drobnokresbu charakteru. I ostatní: p. Deyl, pí Suchánková, Baldová, p. Rubík. Kolár doplňovali je bezvadně. Pro ochotnická divadla je to hra vhodná a polská literatura vedle Przybyszewského bude jí dobře zastoupena. — V městském vinohradském mají větší štěstí ve výběru i v provedení. Aspoň vědí, co chtějí, a když každý večer není právě objevitelským, je přece příjemným. Tak hned „STARÝ MARKÝZ“, veselohra od R. Jesenského, jejíž premiéra byla 8./V., je líbivá idylka, něco jako vysněný pohled do minulých dnů Malé strany, kde tehdy také srdce bolela, ale kde se bolestí vystřídalý úsměvy, v nichž se lesknou slzy, kde jsou zabradý, vonící bezem, zpívají kosi v čarovném měsíci květnu, ozývá se klavír a vyrůstá láska mladé čiperné dívčiny Luky a filosofie kand. Stanislava, jemuž brání pyšná matka, protože dívčina mimo zlatého srdce a zlatých vlasů, červených dychtivých rtů nemá ničeho. Odpor matčin zlomí dívčin dědeček, bývalý tenor pařížské opery, jemuž říkají starý markýz, který dokáže, že v jejích červených líčkách koluje modrá krev a v truhle že má dukáty. Krásné to skončí, kosi zpívají, bez voní, idyla sladce doznívá. P. Wenig k tomu udělal hezoučký pokojík, v pozadí jasnou zahradu, pěkné barokní arkýře, p. Stejskal vyvolal sladkou náladu, p. Vrbský dobrácky mluvil starého markýze, p. Vydra a sl. Scheinpflugová — tato až na tu manýru premiéry gest nožních i ručních — byli rozdychtěnými milenci, pí Bečvářová dobro-

G. Zapolska:

MORÁLKA
PANÍ
DULSKÉ

Komedie
o 3 děj.

Národní
divadlo
v Praze

Režie:
K. Želenský

Výprava:
J. M. Goullieb

Scéna (jedn.):
Pokoj
u Dulských

myslnou malostranskou domovnicí a p. Řepa velmi pěkným Matouškem. Hra působila jako jarní kytka, a autorka za ni dostala spoustu květín. Na ochotnických jevištích se jistě ujme a dobře uplatní. — „ZKROCENÍ Z LÉHO MUŽE“ od Beaumonta a Fletschera ze 17. století je optimistická veselohra, tak trochu mravoučná, technicky Shakespearovi odkoukaná, humorně smělá, životná a zábavná. Děj jednoduchý: Šlechtic Valentin rozhází své značné jmění v přesvědčení, že právě štěstí tkví v chudobě a bezstarostnosti, hýří svými vtipy, dopaluje kdekoho, z ničeho a z nikoho si nic nedělá, až jej lady Hertwellová lapí do svých sítí, omámí jej ženskou sladkostí a zlý muž je zkrocen. Jak to pak dopadne v manželství, historie již nepovídá. Herecky je komedie tato vděčná svými typickými postavami, na něž lze detaily nanést a z nichž lze těžit. Takového Valentina chytil p. Veverka s plnou chutí jako oříšek, z nějž vyloupil tučné jádro, zakřičel si, zapráskal bičem jako Petruchio v „Zkrocení zlé ženy“. Lady Hertwellovou hrála sl. Pačová s jistotou vyspělé herečky a ženy, šaška vybavil skvělým humorem p. Smolík a ostatní je doplňovali. Režie Borova a výprava Wenigova přiblížila hru hledišti tak, že nebylo nápadné její stáří a vybledlost. — Vojnovičova „SMRT MATKY JUGOVÍČŮ“, hraná 28./VI. na památku jihoslovanského svátku Vidov-danu a sletových hostů jugoslavských, národní báseň slavnostní, vznosná, vzrušující, symbolisující matčino hoře, hymnická balada nekonečného smutku, krásně provedená, měla pronikavý úspěch. A TYLŮV CYKLUS, pietně a taktně vypravený, je velkým činem vinohradského divadla, členové i správa osvědčili svou kulturu citu a národního zanícení i vděku k Tylovi způsobem velmi ušlechtilým. Tylovo poprsí od Dvořákova ve foyeru divadla bude věčnou upomínkou na tento čin. — Švandovo divadlo vypravilo k Tylovi cyklu „Pražského flamendra“ a k Stolbově osmdesátce parodii „O tom velkém boji se ženami“, v níž autor persifluje ženskou emancipační horečku. Hra švižná, bujará a hluchá, plná šprýmů a humoru, do níž byly přidány tance, časovosti, kuplety hodně revuální. Hrало se s chutí a s úspěchem. — Divadlo Komedia hraje nyní kusy, v nichž se uplatní taneční umění pí Nikolské. Takové „Kouzlo ženy“ s Piotrem a Harlekýnem, nebo „Venše s maskou“, či „Před svatbou“ a taneční scény Nikolské, jež hrála i na Vinohradech, jsou ojedinělé. Technicky bezvadné, dokonalé a čisté. „Zkáza Jámy“ od Miranové dočkala se asi 50 repris a těšila se velkým návštěvám spíše pro svůj motiv z vykřičeného domu, než provedení, jež bylo v mnohých úlohách velmi slabé. — Divadlo Rokoko odchýlilo se od revue k hrám komorním, pak ke hrám detektivním, jakou je Bonnův „Pes baskervillský“, a opět se vrátilo k revuím „Praha byla je a bude“. J. P.

PANÍ DULSKÁ
(Marie Hübnerová)

ZBYSZKO DULSKI
(Eduard Kohout)

HESIA DULSKÁ
(Jarmila Kronbauerová)

D I V A D E L N Í K A L E N D Á Ř

Č E R V E N E C

7. 1911 zemř. na Smíchově Františka Hesová, oblíbená členka Smíchovských divadel. Hrála úspěšně v dramatech i veselohrách.

8. 1786 před 140 lety bylo slavnostně otevřeno první samostatné české divadlo v Praze, zvané Bouda, na Koňském trhu (Václavském náměstí). Jako zahajovací představení se hrála Ifflandova hra „Vděčnost a láska k vlasti“ v překladu Maxm. Štvána, dále německá hra „Paruky“, načež přidán ještě balet „Pražské kuchařky“ (Uhořelí sedláci). Otevření divadla bylo přijato českým obcenstvem s velikým nad-

šením a rovněž i další hry byly četně navštěvovány. Divadlo bylo spravováno sedmičlenným ředitelstvím, v němž byli z osvědčených Čechů oba bratři Thamové a j. Boudě dostalo se čestného názvu „C. k. vlastenského divadla“. Přesto hráno v ní později též německy, a to pro zvýšení finančního efektu divadla. Bouda, stojíc uprostřed trhu, překážela, a sbita jsouc z prken, se stěnami pobitými plátnem a vycpanými slamou, byla vystavena nebezpečí požáru a konečně ani vzhledově jako stánek divadelního umění nevyhovovala. Proto byla r. 1790 sbořena. České divadlo přemístěno pak do bývalého kláštera v Hyberské ulici.

11. 1856 před 70 lety zemřel nezapomenutelný buditel a zakladatel českého divadelnictví J o s e f K a j e t á n T y l, jehož památku uctívá letos celý český divadelní svět.

21. 1841 před 85 lety nar. E m a n u e l B o z d ě c h, významný dramatický spisovatel a dramaturg Prozatímního divadla. Jeho hry „Baron Goertz“, „Dobrodruzi“, „Světa pán v županu“, „Z doby kotillonův“ a zvláště cenná „Zkouška státníkova“ vydobily autoru rázem plného uznání. Svou nesdílností, samotářstvím a nepřístupnou povahou nezískal Bozděch upřímných přátel, nýbrž bylo mu snášeti mnohé ústrky, jsa při tom trápen vlastní nemocí. 10. února 1889 záhadně mizí, nezůstaviv o sobě žádných vysvětlujících zpráv. O jeho osudu není dodnes nic určitého známo.

25. 1911 zemř. v Častolovicích populární ředitelka divadelní společnosti E l i š k a Z ö l l n e r o v á. Společnost „babičky“ Zöllnerové měla velmi dobrou pověst a vždy nejlepší herce, jimž poskytla průpravu na velké scény. Tak pobýli u ní Krumlovský, Vojan, Želenský, Huml a mnoho jiných. Ač sama nehrála, pracovala s největší pílí a láskou pro své herce i rozkvět svého divadla, jemuž věnovala plných 48 let.

S R P E N

12. 1881 před 45 lety rozrušila veškerou českou veřejnost osudná katastrofa — vyhořelo české Národní divadlo v Praze.

7. 1876 bylo otevřeno v Praze nové letní divadlo (Nová aréna), postavené za Žitnou branou nedaleko „Národní arény“ čili staročeské, která byla vybudována rovněž r. 1876. Vznik obou těchto divadel v jediném roce charakterizuje tehdejší pražské politické poměry, jimiž byly zaneseny nesváry i do divadla. Kdežto zemský výbor zadal správu zem. divadla na dalších 6 let družstvu Mladočechů, strana Staročechů, utvořivši oposici, vystavěla si divadlo sama za Koňskou branou (když započato s bouráním hradeb, přemístěno na Pštrosku). Do tohoto divadla dosazen ředitel Švanda ze Smíchova. — V nové aréně byly provozovány nákladné hry výpravné. — Obě strany smířil opět dr. Rieger.

22. 1891 zemř. tvůrce čes. feuilletonu, redaktor a kritik J a n N e r u d a. Není-li jeho dílo významné na poli dramatického spisovatelství, je tím významnější na poli divadelní kritiky, v kterémžto směru vynikal bystrostí a vtípem. (Viz kroniku v t. l. roč. 1924, seš. č. 12.)

23. 1851 nar. se v Hronově mistr A l o i s J i r á s e k. Slaví tudíž letos své 75. narozeniny.

26. 1796 před 130 lety bylo v Praze otevřeno divadlo v „Železných dveřích“, a to vlaským impresariem Guardasonim (tehdejším podnikatelem pražského Nosticova divadla). Guardasoni otevřeli je operou „L'incanto superalo“ 26. srpna, chtě využití nepřítomnosti obou pražských divadelních společností (Gramsovy a Spenglerovy),

jež právě působily na venkově. Po několikadenním životě divadlo opět uzavřeno (31. srpna). Divadlo v „Železných dveřích“ existovalo již před pokusem Guardasoniho. R. 1791 navštívil toto divadlo český král Leopold II. se svým dvorem, kdež „Pier a Degrabiel rozličné prospekty ukazovali“.

28. 1876 zemř. v Turnově J o s e f W e n z i g, paedagog a spisovatel, autor libret k Smetanovým operám „Libuše“ a „Dalibor“. Napsal též dramata „Timoleon“, „Koruna“, „Arria a Poetus“, dále vesel. „Doktorka medicinae“ a „Malíř co Pygmalion“. Wenzig nar. v Praze r. 1807. Ši—

L I D O V Ě D I V A D E L N I C T V Í

Ant. Kytka:

DRAMATURGIE NĚKTERÝCH HER TYLOVÝCH

(Dokončení)

I výpady proti přestřelkům moderního umění najdeme (zase časové): „máš nápady, že se ti ani nejnovější domy nevyrovnají“ (rozuměj bláznivostí) — tepe se dospívající mládež, která místo práce si hledí jen zábav — setkáme se i s postavou nepoctivého revolucionářského žurnalisty, který prodá bez výčitek svědomí svůj charakter za napěchovaný žok peněz atd. Vůbec takových styčných bodů tehdejších nemravů společenských najde pozorný režisér více než dosti a musí je uenápadně, ale výrazně traktovati. Ještě výraznější průchod dává Tyl svému přesvědčení politickému i práci buditelské, a tyto tendence ještě dnes, byť i v jiné konstelaci politické, k nám mluví. (Dobře rozumíme Lesaně, řekne-li: „Kdo pod korunou právem sedí, rád si proseb lidu svého hledí“) Tyl byl stoupencem umírněné politiky Havlíčkovy, ale boj za duševní povznesení vedl vášnivě („boj musí býti, tření sil, kde zplanouti má jiskra osvěty...“). Vůbec mohli bychom do daleko podrobnějších nuancí sledovati výrazné momenty v obou hrách — ale ponechávajíc tento úkol i jemné ruce režisérův — dovozujeme, že není nic v těchto hrách zastaralého, že možno vhodným zdůrazněním ukázati, jak na mnohých místech psalo péro Tylovo i pro společnost dnešní. Jak mohutně ještě dnes promluví Severinovo kredo: „Ano, je to krásné povolání, pérem v ruce bojovati pro pravdu, svobodu a právo; ale kdo se zaprodává, kdo je dnes v teplé krvi smáčí a zítra v rači šťávě, kdo je jako baba smrtelnou barvou líčí, sotva že se vítr obrátí, jako vy — ten je bídny a hanebný zrádce v říši svobodného slova!“ Mocný závěr obou her jest hymnický zpěv na lásku, na tuto všemohoucí sílu, v jejímž náruči dovedeme překonati i největší strážné životní. Mluví z toho tragicky ironický osud Tylova poměru rodinného. Ač věděl Tyl, co zmůže poctivá, obětavá láska ženina i dětí — musil se k ní jen těžce probíjovati. Proto musí z konce obou her vystupovati velmi jásavě tato pevná víra životní podpory v náruči lásky. „Strakonický dudák“ a „Jiříkovo vidění“ jsou nejucelenější ideové a nejzhloubenější technicky ze všech her Tylových. Jich obliba prokazuje se znovu i v jubilejním roce.

Pěčlivé pozornosti inscenace Tylových her nesmí ujíti báchorka „T v r d o h l a v á ž e n a a z a m i l o v a n ý š k o l n í m l á d e n e c“, která mýšením světa reálného a duchového připíná se k předchozím dvěma. Jest však menším počtem osob a menšími požadavky scénickými snadno proveditelná i ochotnickým jevištím skromnějšího fondu.

Úkol nereálných, báchorkových postav jest dán jejich charakterem: jsou dobré a zlé — vítězí však vždycky dobré (to je vůbec typické pro Tylův optimismus), jež jsou ochránitelkami a průvodkyněmi člověka po nebezpečných a srážných cestách životních — Lesana uvádí Švandu do náruči Dorotky, Severin uvádě Jiříka na cestu spokojenosti. Stejná jest úloha dobrého Zlatohlava — nebo dle lidového pojmenování Rybrcoula — v této hře. Fabule její je prostá: Bohatá mlynářka Jahelková nechce provdati svoji dceru Terezku hodnému školnímu pomocníkovi — Johanesu Pěnkavovi. Má k tomu dle svého mínění nezvratný důvod: nevěřiti mužům — poněvadž její jí utekl. Nad nešťastným Pěnkavou se smiluje Rybrcoul, který se uváže obměkčiti

tvrdohlavost selčinu. Všecky nástrahy i neštěstí (i mlýn jí vyhoří) by mlynářku neobměkčily, kdyby se nevrátil ke konci její muž a ona nabyvši ztracenou víru v mužskou poctivost, může dát milujícím své pozhnání. Hra jest proplétána dobrými komickými scénami, připravovanými prostým Kubou i oběma pomocníky mocného ducha, kteří věnují i značně mnoho svého umu na trápení lidí. Jevištní realisace s nutnou úpravou jest dosti snadná — ale jsou i zde místa, jež si vyžadají obratného řešení (na př. hořící mlýn). Nejdůležitější z celé hry jest závěrečná scéna hospodská, jednak p o i n t o u h r y — pokojný domov jest zárukou klidného života (Zlatohlav o tom říká: „Smyslil jsem si, že vás oblažím. Přestáli jste zkoušení — změkla žena tvrdohlavá — nyní vás uvedu opět pod střechu pokojnou, kdež budete míti radostné chvíle!), jednak postavou žida Ezechiela. Debaty o židovství byly stejně živé, tehdy jako dnes. Tyl dává jim výraz touto dramatickou postavou. V duchu doby stojí v poměru k judaismu na stanovisku liberálním a demokratickém. Svoboda všem, tedy i Židům. (To je mínění Havlíčkovo, jež musil často proti odpůrcům hájiti.) Ezechiel říká: „Jsou židé lichváři, pijavky atd., ale vy jste je snad tím udělali! — Chcete vy svobodu jenom pro sebe? Chcete se jejím teplým dechem sami ohřívati a jiné nechat mrznout u věčném otroctví? To jest zlé znamení, že svobodě ještě nerozumíte, která nezná rozdílu ve víře a rodu, která každého stejnou vřelostí k srdci vine.“ Tento rys Tylovy liberálnosti a demokratičnosti, jež svým projevem mluví i k dnešnímu srdci, musí režisér podškrtnouti stejně tak, jako i jiné, jež při pozorném pročítání snadno nalezne. (Na př. zdůrazňování potřeby čísti, což nebylo bohatými chápáno. Vydřiduška zlobí se na školního mládence: „To je právě jádro hlouposti! České knihy! Nač potřeba je, učitelský, vůbec knihy!“) Takové věty, přiměřeně vyzdvíženy, podávají i výbornou charakteristiku doby.

Tyl jako spisovatel historických dramat nemá významu autora dramatických báchorek. Historie jeho jsou v roucho minulosti oděná přítomnost s malým rozhledem historickým, ovšem snadno omluvitelným malou vyspělostí vědecko-historickou celé oné doby. Kromě toho v historiích jest Tyl nepůvodní — drama o Husovi jest zpracováno na vzoru Schierově. Ale i dnes zaslouží zvýšené pozornosti tato hra a zvláště hra s ústřední postavou trocnovského hrdiny — „Ž i ž k y z T r o c n o v a“, obraz z českých dějin. Tyl přistupuje tu ke své látce s novým pojetím, pro něž je důležitá doba vzniku — 1848. Správně: pochopení osobnosti Žižkovy před rokem 1848

Jar. Kvapil:

OBLAKA

Hra o 3 jedn.

Městské
divadlo na
Král. Vино-
hradech

Režie:

Zd. Štěpánek

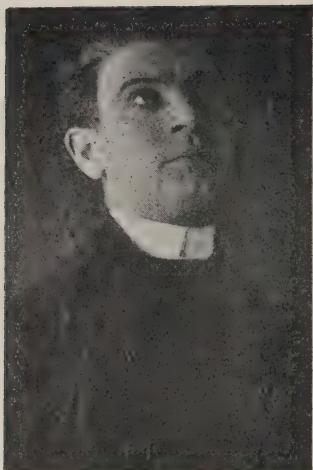
Výprava:

Josef Wenig

Foto: Fr. Kutta,
insp. jev.

Jedn. scéna: Farský dvorek. -- Postavy: Maminka Kociánová
(M. Ptáková); farář Matouš (Fr. Smolík)

PETR KOCIÁN
(Zdeněk Štěpánek)

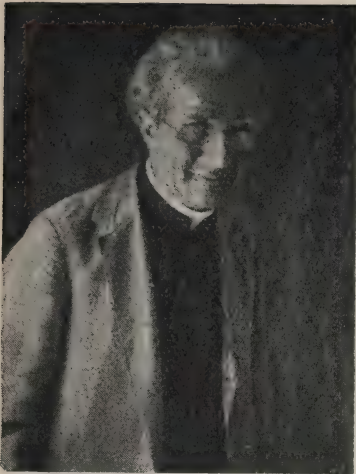

MAMINKA KOCIÁNOVÁ
(Marie Ptáková)

MÁJA ZEMANOVÁ, herečka
(Míla Pačová)

bránily tradiční reformační předsudky, nebo nové humanitní ideje — proto Žižka oslavován jen jako výborný válečník, který netušenou měrou roznesl známost českého jména za hranicemi. R. 1848 zlomil předsudky i tradice, a již v dramatě Tylově se Žižka objevuje ve správném pojetí jako neohrožený vojevůdce, ale i demokrat, vědomý povinností k národu i panovníkovi. Tento významný myšlenkový objev jest stupňován neméně důležitým: Tyl dobře pochopil, jak základním mezníkem dvou dob jest tento rok 1848 a výrazně jej promítl. Oba momenty — nový názor na význam Žižkův a pochopení ideového předělu — vrcholí v nejmohutnější scéně tohoto dramatu, jež, jak se zdá, náleží vůbec k nejlepším. Jest to klášterní scéna ve třetím jednání, která závěrečným monologem Žižkovým jest myšlenkovým jádrem hry: „Chci být jenom hlasem na poušti, nového králování předchůdcem, ale potom složím svoje kosti do hrobu, aby z popela jejich nový věk se narodil!“ V dramatě tomto není jen jediné mohutné scény (ideovou strukturou připomíná nové drama Lomovo, kde též Žižka si uvědomuje, že klade mezník) — obraz za obrazem manifestuje současné politické, náboženské i sociální ideje — v duchu doby shodně odpovídá Žižka králi, žádajícímu, aby složil zbraně: „Zbraň sluší mužům svobodným a jen otrok ji odkládá; ona je v rukou našich k ochraně trůnu tvého, k hájení našich práv, kdyby chtěla na ně škůdce sáhnouti; zbraní tou hodláme potříti nepřítele království.“ A ústavnost a umírněnost Tylova v duchu Havlíčkovy rozumné politiky promlouvá z jiných slov Žižkových: „Králem a pánem naším jest Zikmund a tomu zde slibuji věrnost poctivě i zachovám ji podle povinnosti, učiní-li, co království českému prospěje. Neučiní-li však, tedy nastane boj a z tohoto boje ať pak vyjde, kdo bude hoden slouti hlavou národa!“ Cítíme jasně, že již zde naznačuje se slavné heslo Masarykovo „v čas potřeby se hájit železem!“ Tyla zajímal rozpor mezi husitstvím a katolickou tradicí. Dovedl jej dobře zpředmětniti na příběhu Švihovského. Tento mladý rytíř, nadšený stoupenec Žižkův, miluje Anežku, jeho neť, jež zviklána Vavřincem, vypuzeným karmelitánem, v důvěře v husitství — odchází do kláštera. Švihovský zaváhá též — ale přece zvolí místo lásky meč — umírá v boji pod husitskými prapory se slovy posledními „pro kalich a národ“. Motiv tento — povinnost k vlasti nad zájmy osobními — nutno v režii vyznačit — Hra Tylova nekončí smrtí Žižkovou — není tedy výrazem osobní tragiky drahé postavy (což jest snahou všech pozdějších dramatisací této látky), ale mohutnou závěrečnou visí jest projevem základní víry Tylovy v lepší budoucnost. Po vítězné bitvě u Sudoměře (již hra končí) Žižka zasvěcuje se velikému slibu: „Vzpomínka na bitvu u Sudoměře bude mou pomstou živit a ruku mou na záhubu všech nepřátel kalicha a českého národa slílit; i neustanu, až je vyhubím. To zde před

FARÁŘ MATOUŠ
(Frant. Smolík)

Kvapilova
OBLAKA
na městské scéně
v inohradské

DOKTOR VOTAVA
(Vlad. Majer)

tváří boží přísahám a Hospodin mi k tomu pomáhej!“ Nastudování „Žižky z Trocnova“ nebude aktem pietním — svou ideovou náplní mluví jasně k dnešní době — tendencí promlouvá za ni.

„Obrazy ze současného života“ proniká vždy určitá tendence, jež jako etický postulát koření v typickém životním zážitku Tylově: láska mateřská, láska otcovská, láska a vděčnost dětí k rodičům, poctivost, čestnost, ctnost. — Na takových ideových základech buduje Tyl své hry s látkami reálnými a zhusta tak obratně, že mnohé si podržely svou životnost dodnes. Oslavou cti (čestnosti) jako největšího majetku člověka jsou dvě hry: „Paličova dcera aneb Venkovský tovaryš a pražská děvečka“ z r. 1846 a „Bankrotář“ z r. 1847. Ovšem hry jsou příbuzny jen ideovým základem — motivace je různá: dcera paliče nemůže faktem samým již ztratit místo ve společnosti — kdežto bankrotář, který spekulativním — i na chudých lidech — zbohatne, jest vyloučen. Jest příkrá propast mezi dobrými a nepoctivými — ji může navrhnout jen nějaký zásluhový čin. Rozárka bude zachráněna sňatkem s dobrým hochem, bankrotář bude oduštěn, vrátí-li nepoctivě získané jmění. — Největším bohatstvím člověka jest láska mateřská (Strakonický dudák) i otcovská i synovská. Tuto myšlenku manifestuje „Paní Marjánka, matka pluku“, která odevzdávajíc svého syna svému dávnému milenci, odchází se slovy: „Tam jde nyní pravý boháč a zde stojí hotová žebráčka.“ — Chudoba a pracovitost základem životního blaha proti demoralisujícímu bohatství jsou etické osy „Pražského flamenra“. „Bohatství hledá pomoc u chudoby a se vši silou vlastní nic nesvede, když mu chudoba své ruky odepře“ — praví významně starý bohatý sládek Sýkora. — Rub herectví — na tváři smích a v duši pláč — a magickou přitažlivost tolik proklínaných „prken“ uvědomuje si Tyl v „Chudém kejklíři“. Hry jsou si velmi podobny příbuzností obrátů a situací — taktéž i charakterem osob. Kromě naznačených tendencí manifestují i jiné myšlenky — charakteristické jsou zejména velikým citěním sociálním, jež až příliš optimisticky vidí umravněnost ve třídách sociálně utlačených.

Naznačili jsme několik her, kterých nesmí být v letošním jubilejním roce zapomenuto a jež pečlivě nastudovány, budou radostnými divadelními večery.

Ú. M. D. O. Č.

Sjezdový referát. Jubilejní svátky Matiční vyvrcholily 4./VII. dopol. Mezinárodním sjezdem div. ochotn., jenž konán v tělocvičně Tyršova domu na Malé Straně, dekorované Fialovou bustou Tyla a vlajkami států, přislíbivších účast, shromáždil

na 1300 návštěvníků ze všech končin republiky i delegátů zahraničních. Sjezd zahájil star. ÚMDOČ. dr. Herman uvítáním dostavivšího se protektora sjezdu, primátora měst pražských dra Karla Baxy, zástupce nej přednějších našich samosprávných, kultur-

ních a osvět. korporací, které převzaly čestnou účast, i cizích ochotn. svazů a všech přítomných, vzdal hold představiteli státu pres. dru Masarykovi, jenž provázen fanfárami z „Libuše“ (provedl trubač. sbor Sokola II. na Smíchově), vzpomněl pětasedmdesátin churavého nestora čes. spis. mistra Jiráska, jemuž poslána zdravice, vysvětlil význam oslav, spojení jich s oslavami Tylovými a slavnostmi vsesokolskými za týmiž ideovými cíly, zdůraznil dnešní výsledky ochotn. práce, jichž všímá si i cizina (na příkl. „Mezinár. sdruž. pro výchovu dospělých“ v Londýně — předs. pres. Masaryk), uctil památku zesnulých pracovníků (na olšanské hroby býv. star. Ladecského a Kettnera položeny odpoledne kytice), poděkoval žijícím, kteří o uskutečnění oslav se zasloužili, a končil: „Těšíme-li se dnes z plodů této práce, připojujeme k tomu vroucí přání, aby se staly základem nových úspěchů na prospěch národa, jeho umění a kultury a na prospěch naší budoucnosti, opřené o kulturní spolupráci s národy ostatními.“ Pražský primátor dr. Baxa v pozdravném svém projevu, hluchně aklamovaném, potvrzuje důležitost ochotnické práce nejenom kdysi pro naše národní obrození, ale i dnes pro povznesení všech vrstev národa. Jemu je ochotnictví „z nejpobornějších povolání, zejména na našem venkově“, neboť „čteme-li o našich veřejně činných mužích, vidíme, že nebylo ni jediného, který by nebyl ochotníkem, ať to bylo v letech studentských, ať to byl živnostník, řemeslník nebo učitel“. A má za to, že „slaví-li dnes Matice své 40. jubileum, nečiní tak proto, aby se dívala na slavnou minulost, nýbrž aby položila další základy do budoucnosti, poněvadž je třeba, abychom svoji činnost prohlubovali“. Děkuje jako protektor sjezdu za čest, která mu i městu se strany pořadatelstva byla prokázána, a s přáním zdaru jednání se vzdaluje za dalšími svými reprezentačními povinnostmi. Poté přednáší ústř. taj. R. Weinert zprávu o činnosti Matice za uplynulých 40 let, kteroužto činnost zpracovává a vydá v „Dějích ÚMDOČ“. star. dr. Herman. Vyjímáme z ní přehled rozvoje organis.: r. 1919 soustřeďovala Matice 526 spolků a odb., 1920 — 841, 1921 — 1001, 1922 — 1031, 1923 — 1223, 1924 — 1421, 1925 — 1411 a dnes 1538; okrsků bylo r. 1921 celkem 44, dnes 48. Ukázkou činnosti je statistika za rok minulý: sehráno 4672 her (z toho jen 723 cizích), na dobroč. úč. zapl. Kč 380.000, za knihy Kč 257.000, autorům Kč 240.000. Středem projevů byl dojmavý hold památce Jos. Kaj. Tyla, učiněný místostar. K. Zahradníkem z Prostějova a ukončený minutovým odmlčením celého shromáždění, nad jehož hlavami velebně nesly se

zvuky Tylovy písně „Kde domov můj?“ Před vlastními projevy čte starosta blahopřejné a omluvné dopisy, jež zaslaly: kancelář presid. republ., předs. minist. rady, pres. min. školství a nár. osvěty, minist. nár. obrany (výchov. odb.), posl. klub nár. dem., dr. Kramář, předs. zem. výb. v Brně, pres. hl. m. Prahy, Čsl. O. S., rektorát vys. uč. techn., Zem. rada v Praze, Masaryk. lidových. ústav, Svaz div. řed., Jedn. výt. um., Svaz knihk., N. J. P., Ústř. jedn. a Svaz děln. div. och., ÚSOD., dr. Štolba, prof. Jul. Jeřábek z Prostějova, rež. Edm. Chvalovský, a s díkem kvituje krásné porozumění mosteckých hraničářů, kteří při příležitosti těchto oslav zaslali dar Kč 500 na Tylův dům, jejich předs. V. J. Hrdlička výsledek další soukromé sbírky Kč 345, tamní Osvět. sbor Kč 200 a valná schůze legionářů Kč 78. Vedle nich zaslouží zmínky i Spdo. ve Slaném, který věnoval na uspoř. oslav Kč 1000, a okresek v Táboře, který pořádá zvláštní sbírku na Tylův dům. (Dokončení)

Mezinárodní výbor pro lidové divadelnictví usaven na konferenci, konané 5./VII. v Sladkovského síni Obecního domu v Praze na podnět ÚMDOČ. a za účasti deleg. ochotn. organis. chorv., polských (varšav. i lvov.), slovensk. a angl. (Liga dram.); omluv. asociace franc., angl., ital. (Milán) a katalanská. Po debatě, již účastnili se zejm. posl. Tad. Niedzielski, pres. Związku Teatrów Lud. ve Varšavě (který též dotazoval se stran přijetí do mezinár. výboru svazu německého), dr. Jelašič a stav. Freudenreich ze Záhřeby za Matici hrvatskou, p. Bartosiński ze Lvova, p. Marshall z Londýna (druhým deleg. byl L. Hems), Zd. Novák za Slovensko a řed. Bezdiček za jugosláv. Čechy v Daruvaru, jmenována provis. sídlem výboru Praha, a do zatím. předsednictva zvolen jako pres. star. ÚMDOČ. dr. Herman, funkce vicepres. rezervována pro pres. asociace franc. Clauda Rollanda, gen. sekretářem prof. Jar. Petr, a kromě toho každá národní jednotka zastoupena bude členem výboru. Jednací řečí zvolena frančtina a příští zasedání výboru stanoveno na r. 1927. Tak myšlenka zvěcn. řed. F. A. Šuberta, propag. na sjezdu lutyšském, dozrává svého uskutečnění. Účelem mezinár. výboru je dle znění stanov tvořiti ústř. organisace div. ochotn. v jiných státech nebo zemích, zakládati a řídit v jedinstvích nebo zemích pracovní komise nebo voliti odbory pro speciální otázky a úkoly, sbírat odborné spisy, div. časop. a zprávy o dram. literatuře i o div. technice ze všech zemí, sestavovati statistiky, pořádati mezinár. sjezdy, zájezdy a div. soutěže, vydávati odborné spisy, napomáhati dram. literatuře na mezinár. forum a pod.

ČESKOSLOVENSKÉ
DIVADLO

Ročník IV. (IX.) — V Praze dne 24. září 1926. — Sešit 14.

V Praze 24. září 1926

Ekonomie repertoíru. Kdo sleduje repertoír posledních let našich divadel a zároveň pozoruje způsob jejich vnitřní činnosti, nemůže se ubránit dojmu, že v mnohém je nejednotnost a neekonomičnost. Na počátku sezony ohlásí se podle všech pravidel široký a dlouhý repertoír, jen aby byl podchycen zájem abonentů, ale praxe prostě nestačí všechny ty pochoutky absolvovati. Divadla však přes to snaží se alespoň pro tak zvanou běžnou potřebu vypravit pokud možno co nejvíce premier. A zde jsme tedy u jádra pudla: premiéra stíhá premieru, a obecnost je téměř uštěváno, chce-li zastihnouti některou hru na programu. Nejsou přece řídké případy, kdy nastudovaná hra skončí po premiéře druhou nebo třetí reprisou.

Divadla dosahují tedy kvantity, ale přehlížíjí v mnohém případě kvalitu, ne snad uměleckou, ale divadelní v širokém slova významu. Očekávaný úspěch se nedostaví, a proto nezbyvá než znovu nastudovati jinou hru, a tím se tvoří věčný kolotoč, věčné, únavné štvání, které zeslabuje chtivost obecnstva a často snižuje výkon umělců na minimum. Jak je potom také možné, aby v takovém chvatu bylo lze řádně propracovati hru, věnovati jí potřebnou péči a přijíti o premiéře s hotovou věcí. Není ovšem povinností kritiky, aby ve svém soudu měla na zřeteli, že ta neb ona hra byla slepena s námahou na tři, čtyři zkoušky, nemůže vědět, že herec neb herečka ke zkoušení této hry pouze si odskočili ze současné zkoušky na jinou hru, že režisér mnohdy trpí nedostatkem času i nevhodností zkušebny, že na jevišti dostane se se zkouškou v poslední chvíli, kdy dekorace ještě páchnou čerstvým kličem.

To jsou detaily praxe překotného studia, důsledky ne vždy vhodně voleného repertoiru, jeho nesprávného rozdělení i obsazení. Jsou to bolestné poznatky cest za oponou, poznatky, které převyšují očekávanou nervositu, spěch a vření divadelního života. Zdánlivé nepatrnosti tvoří pozvolné vyčerpání, ohrožují vývoj a práci pro tento vývoj, téměř nemožné napětí je trvalým prostředím tam, kde je zapotřebí největší koncentrace sil. A při všem vybičování nervstva a schopností není úměrný zisk, není stoprocentní uspokojení z úporného boje.

Je to zdravé? Je v tom radost z umělecké tvorby, je to vášně, trysklá z radostného vznětu? Jak pomoci?

ej.

Jaroslav R é r y c h :
GIOVANNI GRASSO

Po česku Jan Tučný. Také tak vypadal známý protagonista siciliánské dramatické společnosti, její majitel, vůdce a spisovatel her v jedné osobě. Představte si třeba herce slovenského s jeho společností, který by hrál jen kusy ze slováckého prostředí, slovensky samozřejmě a psané asi ve slohu Kukučínově. A takových společností je v Itálii několik. Na samotné Sicilii několik. Pak jedna z Calabrie, z Neapole, z Říma a odjinud, které interpretují veškeru intimní atmosféru prostředí, kde vznikaly. Ó, život v Itálii je bohatý a dosud nedotknutý na mnohých místech tím, co činí Evropu Evropou, totiž někdy příšerně vyprahlou, všední a nudnou. .

Giovanni Grasso, když přišel do Říma, hrával před válkou a ještě na počátku jejím v malém divadle na Via Nazionale. Nepamatuji již titulů dvou her, v nichž jsem ho viděl. Později, když jsem dokonale poznal nejen italský vlastník, ale i sardiniánský a siciliánský temperament, vzpomínal jsem často na onen večer.

Pamatuji se, tehda byli v hledišti i Angličané. Později, když hrála podobná siciliánská společnost v Teatro Argentina v Římě, mnoho vznešené společnosti bylo přítomno. A přece na takových obyčejných, vulgárních kusech ze života „sprostáků a povalečů“, řeklo by se leckde i u nás. Nevím, jak to charakterisovat, tu jejich hru. Prostě, představte si vidět hrát u nás sedláky. Ovšem ne tolik hřmotné a neohrabané, menší, mrštnější, hotové divousy, lehké jako kočky a dotírající jako vosy. Tak, jak asi vystupují v „Cavaleria rusticana“ nebo v „Komediantech“.

Ostatně v celé Itálii není jiných námětů. Ohnivě vzplanutí lásky k milence druhého, nebo k jeho ženě, ke švagrové je pak zvlášť oblíbeným, vpravdě siciliánským thematem. K tomu všemu, ovšem i ke svrchu zmíněným operám jako by byla „Carmen“ pravzorem vůbec.

Obklopen nyní zcela jiným vzduchem a sluncem, vzpomínám rád na ty siciliánské večery. Z divého ryčného nářečí rozuměl jsem sotva desáté slovo. Ale i to je zbytečné. Není třeba rozumět, tak je to vše srozumitelné. Je to pastva pro oči v první řadě, kde i sama vypjatá gestikulace jižních ras se pojednou k tomu cíli násobí a článkuje zároveň, vědomě mění ve vypilovaná crescenda a decrescenda, kde není slova, aby nebylo doprovozeno pohybem

BENEŠ (Bedř. Karen)

William Shakespeare:
BLAŽENA A BENEŠ

(Mnoho povyku
pro nic)

Vesel. o 5 děj., 12 prom.

Překlad J. V. Sládka
nově upravil
Bohumil Štěpánek

Národní divadlo
v Praze

Režie a scéna:
dr. K. H. Hilar

Výprava:
Fr. Zelenka

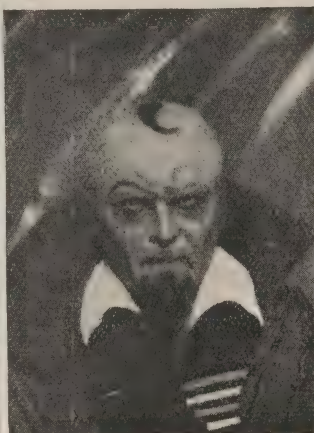
a není pohybu, BLAŽENA (Anna Sedláčková)
aby neměl nějaký

svůj tajemný ozvuk. Ať je to krok, šoupnutí
nohou, rychlý obrat, který se mihne vzduchem
jako malé prásknutí bičem, ať je to nezbytné
zaklení o nekonečných variacích s nuancemi
ve způsobu podání, ať je to obsáhlý a zdatný
rejstřík hlasový, pardálovité pohyby a skoky,
barevná škála scény i kostymů, ať je to coko-
liv, vše, vše se tu slévá v jedinečný ton, jiskření
posledních možností vždycky trochu akroba-
tických, v podivnou expansi činorodou ducha,
stejně čipernou jako jadrou, zcela tak jako
tam venku, na ulici, ve tratoriích a hospůdkách
s muzikanty a zpěváky, a vůbec všude, kde-

koliv — zkrátka v to, čemu se říká opravdový život. To je to, co tolik chybí
na našich předních scénách. Co není však na ulici, není také na scéně. U nás
je všechno jaksi pod pokličkou, utajované, „con sordina“ prožíváno i hráno.
Proto celková vysoká úroveň souboru i každého jednotlivce a pak ovšem
i naše dokonalá výprava musí vše ostatní nahradit. Proto se u nás chodí do
divadla jako na bohoslužbu. Je to vzkříšení, probuzenská a osvícenská tra-
dice naší „zlaté kapličky“ nad Vltavou. Nezdá se vám, že dvě věci zde
navzájem narážejí čelem na sebe? Dokonalá scéna se souborem a herec-hrdina.
To jsou dva hlavní body, dva středy jevištní perspektivy. V Itálii je hlavní
bod jediný a tím je herec-umělec sám. Jeden střed, na který soustředěna veš-
kera pozornost. Prostý kosmický zákon.

*

V první hře pozornost diváka se brzy upoutá na dvě osoby, příbuzného,
ctitele švagrové a jejího muže. Tohoto hraje Giovanni Grasso s veškerým

CLAUDIO (*Roman Tůma*)DON JUAN (*Otto Rubík*)DON PEDRO (*Jar. Vojta*)

svým přilehavým zevnějškem staršího brutálního člověka, prudkého sice, ale i místy rozšafného, jak se na tlustého člověka sluší a patří. Pripadá vám jako koňský handlír nebo majitel houpaček neb cirkusu, známý typ našich jarmarků, nápadný černými kotletkami po stranách tváří, dost kulatých, polocikán, polomajitel nevěstince. Zarudlá tvář od pití, klátivá chůze i pohyby, ale bezpečná, nápadná praxe jistých pohybů rukou a tenká rákoska v nich. Mazanost kouká z celé té figury. Čeho všeho je schopna taková hůlka sicilánského jestřába-fešáka. Toť výkon sám pro sebe během tří jednání. Ta mluví svým ostrým švihem a kmitem za lidský jazyk. Dovede být roztomilá, důvěrná, rozpustilá a zas vážná, chladně odmítající a zas nervosně neklidná, prehlá, vzteklá, přísná, řízná, trestající, uškávající jedem msty a hned zas odprošující a slibující. Nikoliv, o těchto věcech u nás není ponětí. (*Dokončení*)

DOKONČENÉ OPRAVY STAVOVSKÉHO DIVADLA

Letošním rokem byla dokončena rekonstrukce Stavovského divadla. Tím zůstal nám a dalším věkům zachován památník historie českého divadla, který nebude již nyní stát mimo potřebu moderního divadelního vývoje, ale bude mu platným pomocníkem. Hromadné návštěvě zástupců tisku bylo připraveno skvělé překvapení. Z dřívějších zatuchlých, těsných a veřejné bezpečnosti nebezpečných chodeb staly se skorem dvorany, a další podrobnosti úpravy svědčí o veliké péli a pečlivosti, s níž bylo přistoupeno k dokončení generální opravy Stav. divadla. Dřívější vestibul byl značně rozšířen a vyzdoben sloupy z umělého mramoru, pokladny

v něm umístěné byly zrušeny a nahrazeny vkusně upravenými okénky, a tím subjektivně i objektivně dosaženo zdvojnásobení dřívější prostory. Za vestibulem zřízen nový kuloár. Z přízemí vedou k balkonům a galeriím široká rovnoramenná schodiště, z nichž přichází se do foyerů I. a II. galerie. Tyto byly zřízeny z dřívějších administračních místností a získána tak velice značná prostora pro šatny, toalety i promenoir. Nejpodstatnější úprava v letošní rekonstrukci spočívá v odstranění staré dřevěné vazby krovů, která byla část po části nahrazena železnou konstrukcí. K zabezpečení proti požáru byla podlaha pudy nahrazena

betonem. Také hlediště bylo pronikavě renovováno a je chvalitebné, že zvláště přihlíženo k požadavkům středních vrstev. Kdo má osobní zkušenosti s místy k stání i se sedadly na galeriích, spíše ocení nynější úpravu, která zvýšila podlahy, staré lavice nahradila staršími sice, ale pohodlnými sedadly, dříve umístěnými v parteru, a pro místa k stání upravila stupně. Strop galerií, dříve dosti překážející volnému rozhledu, byl zdvižen na II. galerii o 120 cm ve středu. Několik loží II. a IV. po-

radí bylo zrušeno a místo nich zřízena sedadla, která zvláště v II. pořadí budou nejvíce vyhledávána. Kromě toho sedadla parteru nahrazena novými křesly a lože opatřeny novými tapetami. K těmto opravám přistupuje řada drobných nutných prací, a veškeré tyto úkoly byly usilovnou vůlí vedoucích činitelů i dělnictva dokončeny v nepatrné době 40 dnů. Celkový náklad oprav Kč 3,371.483-50 je investicí, která ponese nejen hospodářský, ale i umělecký požitek našemu divadelnictví. ej.

Dr. Eduard Šebesta:

PASKAL BONDINI, NÁRODNÍ DIVADLO A DIVADLO V KOTCÍCH

(Pokračování)

Tuto zprávu podal magistrát pravděpodobně po několika urgencích až 14. února 1789, připojiv k ní na nás pohříchu nedochované plány 1. přízemku, 2. samotného divadla s příslušenstvím, 3. profil celého divadla, při čemž v prvním plánu zakresleny dvoje schody, k bývalému divadlu náležející. Dle odhadu stavebních znalců a zem. účetního Wolfa rozdělena vlastní divadelní budova na tři části, z nichž prvá odhadnuta na 1500, druhá na 800 a třetí na 1000 zlatých. Dle mínění účetního měla by se prý budova za tuto odhadnutou cenu 3300 zl. cestou dražby prodati buď v celku, neb po částech, kdy by jistě se docílilo většího obnosu, zejména když se hlásí o ni majitelé v dlejší části umístěných krámů ke koupi, chtějí si tu nahoře vystavěti byty. Aby se pak docílila vyšší cena tohoto objektu, jakož i ostatních krámů a domů v Praze vůbec, myslí Wolf v svém podání, že by bylo nanejvýš potřebí nedovolovati mimo výroční trhy zřizování bud., nýbrž má se prý hleděti k tomu, by sukno, plátno, kožišnické, provaznické a jiné zboží se prodávalo jen v řádných domech a loubích; tím se prý také docílí větší čistoty na ulici. K možné námitce, že by ubylo značných příjmů obci na státním, podotýká autor tohoto podání, že se zase zvýší výnos domů jich majitelům.

Poslední zprávičku o Bondinovi a jeho společnosti mimo oné, již níže ještě uvedeme, máme z července 1789, kdy gubernium se dotazuje magistrátu, jak by se mělo naložiti s obnosem 146 zl. 20 kr., jenž vybrán byv společností jmenovaného podnikatele k dobročinnému účelu, kdyžť není v okolí pražském známa žádná obec, která by bývala utrpěla zvláštních škod. Doporučuje tudíž zemská vláda dotázati se samotného Bondina, pro kterou obec se to vlastně hrálo, a zda nebyl obnos věnován Mladé Boleslavi, jež dne 21. června t. r. utrpěla značnou škodu průtrží mračen. Leč Bondini v polovině srpna magistrátu prohlásil, že by se jmenovanému městu mělo dostati jen poloviny jedné a druhá by měla se odvésti obyvatelstvu Strakonice. Věc tato pak také asi v říjnu tímto způsobem vyřízena samotným guberniem, zaslavším Bondinovi prostřednictvím magistrátu příslušné kvitance obou jmenovaných měst.

Další zprávy, námi uveřejňované v této kapitole, týkají se budovy v Kotcích, jež nepřestala ještě nadlouho přicházeti v úvahu jako divadelní budova, byť i později už jen jako skladiště.

(Pokračování)

Režisér
Zd. Štěpánek

MATKA JUGOVIČŮ
(L. Dostálová)

jiní, a která v ničem nepřekonává novějších her Svobodových, Bartošových nebo Mixových, nedosahující ani koncepcí ani postavami Langra. Konstatujíc malý rozměr veselohry, jež dovoluje herecům rozvinout různé drobné charakteristické postřehy, dává impuls k samostatnému tvoření, dovoluje možnost předstihnout autora a vyšínout se nad text, můžeme ji označiti — i když nechceme zastávat mínění, že v létě nebo v masopustě je všechno dobré — jako přijatelný průměr, na němž si konečně herci i obecenstvo pochutnají jako na limonádě u bufetu. Ale hra stojí za podívanou, p. Kandert se objevil jako nový muž s pěkným smyslem pro jemnou grotesknost, nově angažovaný p. Kreuzman z brněnského divadla ukázal se jako dobrý herec a nejlepší p. Kovářik, jenž byl neodolatelný v omezenosti minist. sluhy. Hra by se dobře osvědčila na ochotnických jevištích, protože neposkytuje ani scénických ani hereckých obtíží a má dobře nabroušený hrot pointy, který píchá i u nás. — Jiráskův Otec, vypravěný k jubileu autorovu, nesl pečet hluboké oddanosti k mistrovi. — Švandovo divadlo novou sezonu zahájilo Langrovou veselohrou „Velbloud uchem jehly“, francouzským „Dobrodružstvím v liftu“ a německým „Správným paroháčem“ od Kastnera a Möllera, německy strohou persiflází detektivní komedie, v níž se dobře uplatnil p. Plachý a sl. Půlpánová. Zajímavé bylo pohostinské vystoupení olomoucké činohry ve „Velbloudu uchem jehly“, jež prokázala svou pohotovost hereckou, i když

P R E M I E R Y

FAUST, PAN MINISTR, OTEC,
DOBRODRUŽSTVÍ V LIFTU,
SPRÁVNÝ PAROHÁČ A J.

Novinkou již předprázdninovou byl Škvorův-Heincho balet „Faust“, který hned po prázdninách měl první reprisu, na níž byla patrna poprázdninová „únavá“. Balet nemá velké hudební ceny a meloplastická část nevykazuje ani zvláštní invence, ani fantasie, působí dojmem konvenčního baletu, v němž tu a tam ukáže výkon slečny Černé, Zabylové a Remislavského něco nového, ale celkem taneční umění na N. d. je zaostalé, zatím co rozkvétá na scénách jiných: na Vinohradech (Nikolská, Majerová, Holzbachová, Kröschlová, Jenčík, Pirníkovi, Borovanský), jež postupně dosahují tu výrazu obdivuhodné velikosti a síly. Je ku podivu, že Nár. divadlo, jež v mnohém je v první řadě pokroku a novosti, jen v baletní části zůstává pozadu. K Jiráskovu jubileu vypravilo N. d. „J. Husa“ a Stavovské „Vojnaruku“. — Na Vinohradech jako praktický doklad styků česko-polských, uvedli na začátku sezony Krzywoszewského satirickou veselohru „Pan ministr“, jakou u nás psávali v mladých letech Štech, Štolba a

ne ve všem režiséřskou, a upoutala výkonem p. Šotta (Vilím) a pí Kurandové (Peštová). — Burianovo divadlo začalo Frankovou aktovkou „Modré pyjamas“, v níž se docela vtipně prou dva milenci o tři ženy a tyto tři ženy o tyto dva milence, jež byla bystře sehrána p. Sedláčkem a dámami Švabíkovou, Petrovičovou a Machovou. „Čtyři na jednu...“ je překřtěná Arnoldova stará fraška „Španělská muška“ o jednom neexistujícím dítěti a čtyřech otcích, v níž ovšem Burian v roli továrníka Kaplana dosahuje neobyčejného úspěchu. Ale i jeho partneři sl. Machová, Hlavatá, Šlégl a nový p. Neumann, známý z Osvobozeného divadla, vhodně doplňují svého chefa. — Revue máme v Praze již tři. Ve Variété Ferenc s Kohoutem udělali — těžice ze svých zkušeností v Areně — revui „Vtip na vtip“ o 30 obrazech, dost těžkopádnou a nehospodárnou ve „šlágrech“ a neomalenou a hrubou. Vtipy pí Longenové jsou velmi nevkusné a nenáleží ani na jeviště, mají kalibr posledního chantánu. Tanečně je poměrně chudá, ale zato skvělí pp. Jenčík a Borovanský jsou distinguovanými tanečníky. Hašlerova revue „Honzo, nedej se“ je glorifikace české naivnosti o 19 obrazech, politická satira s určitou tendencí a úmyslem, lišící se podstatně od běžných revui pojetím i provedením. Třebaže vlastního děje nemá, sestávajíce

DÍVKA KOŠOVKA
(Helena Friedlová)

SLEPÝ GUSLAR
(Frant. Smolík)

Vypravil
Josef Wenig

z kupletů, satirických dialogů a tanečních čísel, působí pěkně několika prostými, ale účinnými písničkami, jež neodolatelně interpretují pí Theimerová s Hašlerem a p. Zöllner. Smíchovská „Ze všech nejkrásnější“ chýlí se ke konci. Když ji opustili Ferenc a Kohout, nahradili je Bozděch a Mrázek — jenž tu a tam napodobí Kohouta a revue tím neztratila. Získala v nově angažovaném p. Pirniku a pí Pirnikové na tanečním výrazu a dosáhla obvyklé stovky, kteráž okolnost dokazuje, že nikdo není nepostradatelným.

J. P.

DIVADELNÍ KALENDÁŘ

ZÁŘÍ

7. 1831 před 95 lety nar. v Paříži francouzský dramatik Victorien Sardou, autor napínavých, znamenitou technikou vynikajících a velmi

četných her (Fedora, Cyprienna, Theodora, Tosca, Madame Sans-Gêne, Vlast, Bodří venkované a j. v.).

8. 1841 před 85 lety nar. A n t. D v o ř á k, po mistru Smetanovi druhý nejvýznamnější skladatel a tvůrce české novodobé hudby. Z jeho oper je nejcennější Rusalka, dále Šelma sedlák, Čert a Káča, Tvrdé palice, Dimitrij a Jakobín. Dvořák zemř. 1904.

11. 1881. Na tento den bylo určeno definitivní otevření Národního divadla v Praze. Jako první představení zpěvoherní měla se hráti „Libuše“, jako činoherní pak drama „Probuzenci“, což zmařeno osudným požárem divadla dne 12. srpna.

15. 1811 před 115 lety nar. J a n Š k r o u p (bratr známého skladatele Frant. Škroupa). Složil operu Švédové v Praze a j. (Zemř. r. 1865.)

25. 1866 nar. v Mirovicích spis. A n t. K l á š t e r s k ý, básník a překladatel Shakespeara. Slaví své 60. narozeniny.

27. 1866 ujalo se správy českého divadla v Praze „Divadelní družstvo“, utvořené na popud Dra Riegra. Tím zakončeno interregnum, vzniklé počátkem srpna následkem války rakousko-pruské a odstoupením ředitele Thoméa, v kteréžto době české herectvo bylo nuceno pořádati divadelní představení ve svůj prospěch. Předsedou nového družstva stal se měst. rada Fr. Pštros, vrchním režisérem J. J. Kolár a prvním kapelníkem mistr B. Smetana.

Ši —

D R O B N O S T I

Hlava Jiráskova v čele předešlého sčítu je z posledních podobizen mistrových, pořízená pro českou národní galerii filmovou.

Ferdinand Kaňkovský (1858—1926) zemřel 3. srpna v Praze. Začal jako ochotník v 16 letech a po pouti u venkovských společností byl angažován 1881 do Prozatímního jako milovník. Po třech letech však odchází opět na venkov; je v Brně a opět se vrací do Prahy k Pištěkovi. Přeložil některé hry ze Spažinského. Poslední dobou byl režisérem Elektafilmu. Byl to dobrý herec a dobrý člověk. j. p.

Divadelní prázdniny trvaly v N. d. od 12. července do 21. srpna. České Slovo poukázalo na dlouhou dobu prázdnin, v níž zůstala Praha bez divadla v době, kdy přicházejí cizinci do Prahy, čímž ztrácela velkoměstský ráz, a že při dvojím personálu mohly se prázdniny rozdělit. Na to Klub solistů N. d. podrážděně odpověděl, že má právo na delší prázdniny, odpověď byla zbytečná a unáhlená. České Sl. mělo pravdu, prázdniny jsou zbytečně dlouhé, zvláště když mnozí z členů N. d. mají prázdniny celý rok, a srovnáme-li je s prázdninami ostatních divadel pražských, jejichž členové hrají denně po celý rok a mají sotva 3 neděle oddechu, ačkoli práce konec konců je stejná. Popud Č. Sl. stojí za uvážení, a prázdniny měly by se upravit. j. p.

Národ. divadlo vypraví v nové sezoně tyto původní hry: Konrád „Komedie v kostce“, Kolman „Jak nás poznamenala“, Jesenská „Je velká láska na světě“, Zavřel „Nesmrtelná milénka“, Bartoš „Plující ostrov“, Treybal „Zlatá modla“, Horáková „Libuňský jemnostpán“. Z cizích Molièrova „Bařtipána“, Shakespeareova „Krále Leara“ a Hebelovu „Juditu“.

Věc neuvěřitelná! Národní div. zahájilo po prázdninách nové období divadelní způsobem, který nemůže přece obstáti ani před nejhovívavější veřejností. Vážní kritikové odsuzují nedbalost, s jakou byl nastudován Jiráskův „Hus“, jak se povrchně odbylo jeho slavnostní představení a jak nedbale byl sehrán Tylův „Chudý kejklř“. Totéž se objevilo v opeře. Na př. „Sedlák kavalír“ a „Komedianti“ byli hráni způsobem, který by neobstál ani na předměstské scéně. V nově nastudovaném „Othellu“ zpívají tři pěvci s nejasnou výslovností. Sborny se už pravidelně rozcházejí s orchestrem. Nikdo nedozírá, nikdo neumí nebo nemůže poručit — a obecnstvo setrvačností mlčí, nebo se dá i strhnouti galerií k potlesku. Z kritiky si vedoucí činitelé nic nedělají, i kdyby slyšeli, co říká obecnstvo, když odchází z divadla. — To že je naše první, reprezentační scéna? x

Viktor Dyk:
**REVOLUČNÍ
 TRILOGIE**

- I. Ranní ropucha
- II. Figaro
- III. Poražení

Národní divad.
 v Praze

Režie:
 Vojta Novák

Výprava:
 Vlast. Hofman

PIERRE LEROUGE
 (Bedř. Karen)

Postavy
 z „Figara“:

PAUL VERT, zvaný FIGARO
 (Rud. Deyl)

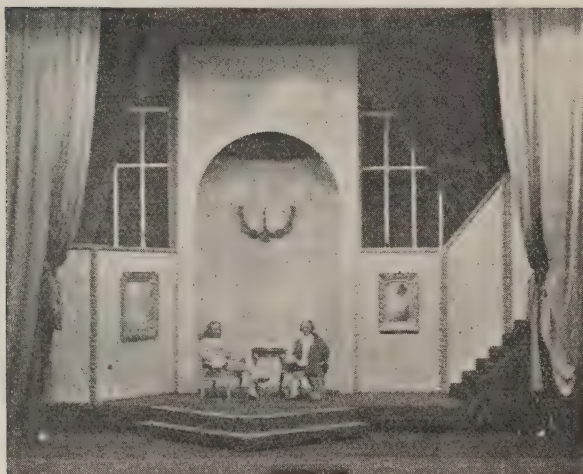
Tylovy oslavy v lidovém divadle Uranie v Praze VII. Lid. div. Uranie uctilo výročí smrti J. K. Tyla cyklem 8 oslavných představení, který zahájen byl v květnu „Venkovským poslancem“ a pokračoval „Bankrotářem“. V dalších večerech provedeny „Sládkova dcera“, „Paní Marjánka — matka plukovníka“, „Tvrdohlavá žena“ a posléze „Kutnohorskí havíři“, jimiž cyklus ukončen. Z her, v nichž J. K. Tyl vystupuje, provedena činnost „Komediant“ od R. Havelky a staroobčanský obraz se zpěvy „Podzemní píseň“ od Kubíka a Hallové s hudbou E. Starého, kterýmž představením zúčastnila se oslav i zpěvohra Uranie. „Sládkova dcera“ a „Kutnohorskí havíři“ provedeni vůbec po prvé.

Závěrečný večer absolventů dram. konservatoře, pořádaný 24./VI. v Umělecké Besedě, ukázal opět, jak dobře plní své poslání tato škola, jak účelně vedou své žáky prof. Hurt, Laudová, Svoboda a Suchánková, jak jim poskytl ze své bohaté zkušenosti plno zdárných podnětů, jak je vedou k ekonomii slova a gesta. Že žáci i žáčky nevyplní zcela obsah svých povinností, je přirozeno, protože nikdo a jistota na jevišti získají teprve v praxi. Ale výslovnost, pád řeči, postoje, krásné mladé a svěží zánícení mají všichni tito hoši a děvčata, mají výpočetné, odhodlané mládí, jež se neleká žádného úkolu, svěží hlasy, pádné přízvuky, mají také již vypěstěný smysl pro režii, kterou sami vedou, jsou pilní, přičinliví, jenom ne všichni

dovedou hospodařit s přízvuky, ne všichni provedou rozdělit je rovnoměrně. Úryvky byly voleny individuálně. Lomův Vůdce (p. Židlický) prokázal znovu svou básnickou a dramatickou hodnotu, Hebelova Judita — proč právě ta byla volena, má jistě svoje důvody, třeba by neobstály — (sl. Horáková), Janošík (p. Židlický), Kleopatra Shawova (sl. Sternvaldová), Stáza ze Šrámkova „Léta“ a Markéta (sl. Knitlová) byly výkony velmi potěšující. Jedna věc je nevýhodná. Konservatoř nemá vlastního jeviště, sál Um. Besedy je sice útulný, ale jeviště je malé a sotva dovolí plně rozvinout velké scény.

Pt.

Aktorka ve Špindlerově pozůstalosti. Generace, s níž byl mladý Ervín Špindler, co nejlepšího měla na mysli a na srdci, neřikala formou dramatickou; ani její učitelé a mistři mladoněmečtí neuložili svých hodnot v dramatu. Přeložil-li stoupence, ctitel a překladatel Heinův, jehož zájmy tehdy již silně vrůstaly do politiky zprvu komunální, pak zemské a říšské, ještě r. 1876 Wildbrandtova „Graccha, tribuna lidu“, je to z přitažlivosti látkové a ze sympatie k prostředí liberálního a libertinského Říma. Ale jinak o divadlo, jeho poslání národní a kulturní, o jeho možnosti společenské a výchovné měli duševní předáci našeho života pražského i mimopražského za všech dob zájem oddaný a horoucí. Odtud plyne, že vedle překladu „Návratu z hrobu“, který byl hrán, ale zůstal v ruko-

Scena z „Ranní ropuchy“. — Postavy (odleva):
De Breteuil — Jiří Steimar, De Chauvelin — Jar. Vojta

pise, i literárně nebohatá pozůstalost Špindlerova vykazuje původní práci dramatickou: žert, známý ovšem toliko omezenému počtu účastníků jednoho z ochotnických sylvestrovských večerů na sklonku let šedesátých v Roudnici. Nebyla jen Roudnice postavena Špindlerem v popředí českých měst; nebylo jen Podřipsko Kratochvílovo, Jandovo, Švagrovského a Špindlerovo doutnajícím ohniskem selské rebelie. Špindler opravdu městu i kraji znamenal mnoho a časem vše, nejnadšeněji, nejmohutněji a nejosobitěji rozpoutav své vlohy a síly, než ještě v odměnu za politické služby straně mladočeské vstoupil do sněmu a říšské rady. V této své nejšťastnější a nejbohatší době byl svému městu a okresu také domácím básníkem pro všechny slav-

nostní a mnohé konvenční příležitosti. A právě tomuto svému úkolu posmívá se anonymní básníkuv „Proslov“ z r. 1869: Spisovatel Pazourek má napsati proslov k sylvestrovské zábavě, jako jindy psává po požárech, kroupách, povodních, před vepřovými hody, divadly a tancem, při svatbách, křtinách a pohřbech. Řekl již jindy všechno možné i nemožné a dnes mu nic nechce napadnout. Nebylo jedině události v minulém roce, kterou by stálo za to oslavit. Od přítele doktora Fasuňka se Pazourek dovídá, že nad ním od věřejška bydlí divadelní ředitel jeho jména. Tím si dodatečně vykládá návštěvu mladé dámy, která mu svěřila literární pokus dramatického adepta. Ze shody jmen a okolností vyplyne však i nedorozumění další. Slečna Pospíšilová, někdejší příliš důvěrná přítelkyně Pazourka II., vyhrlí na Pazourka I., než se ještě dostal k slovu a aniž jí dovede zabránit v přítomnosti Fasuňkově, tolik obžalob, hrozeb a vzpomínek na společné viny, že přátelé popadají dech teprve ve chvíli, kdy jí dochází. Konečně je vše vysvětleno. Ředitel Pazourka dokonce koná u spisovatele Pazourka návštěvu na dobré sousedství. Ale ten proslov! Kde jen vzít proslov? Zbývá jediná hodina času. V nesnázi — neboť divadelní posel si přichází pro rukopis, — posílá Pazourek k cenzuře rukopis toho protežovaného začátečníka. Než rozpoznají omyl a než se posel vrátí, bude snad proslov přece jen hotov. Odevzdáváje poslovi obálku, rozpečetí ji a čte k svému podivu i radosti: Proslov, dramatický žert od Nejmenovaného. Aspoň jednou tedy má Pazourek po povinnosti.

Dr. H. Siebenschein

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

RESOLUCE, SCHVÁLENÉ MEZINÁRODNÍM SJEZDEM DIV.
OCHOTNICTVA V PRAZE 4. ČERVENCE 1926

O vytvoření mezinárod. výboru pro lidové divadelnictví

Velký mezinárodní sjezd „pro umění ve veřejnosti“, konaný v Lutychu v září 1905, jehož se zúčastnili delegáti 20 států a 35 různých národů, vyslovil jednomyslně

uznání velkého významu divadla v duchovním rozvoji národů a přiznal zejména lidovému divadelnictví velmi cennou působnost pro všeobecné vzdělání a citové povznesení širokých mas lidových a pro vzbuzení zájmu o umění, o velké a ušlechtilé myšlenky.

Podněty tohoto sjezdu, jež volaly státy a veřejnost ku podpoře divadla jakožto školy života, uskutečnily se jen ojedinele a v míře skrovné. Dvaacet let uplynulo a na této důležité věci se změnilo jen to, že zájem o divadlo stoupal a stoupá, ovšem zatím jen v kruzích uměleckých a osvětových,

a že lidové divadelnictví, pěstované hlavně ochotníky, prokazuje stále větší důležitost používati divadla jako prostředku lidovévýchovného. Ústřední Matice Divadelního Ochotnictva Československého vstoupila před třemi lety ve styk s organisacemi div. ochotnictva jiných států, zvláště francouzského, anglického, polského a jugoslávského, a přesvědčila se, že tu je značná příbuznost uměleckých snah i kulturních idejí, a počala uvažovati o utvoření stálejšího a pevnějšího spojení, které by sledováním této divadelní činnosti pomáhalo k zdokonalení a posílení všech těchto složek na prospěch vlastního umění i na prospěch všeobecné podpory tak působivého prostředku kulturního.

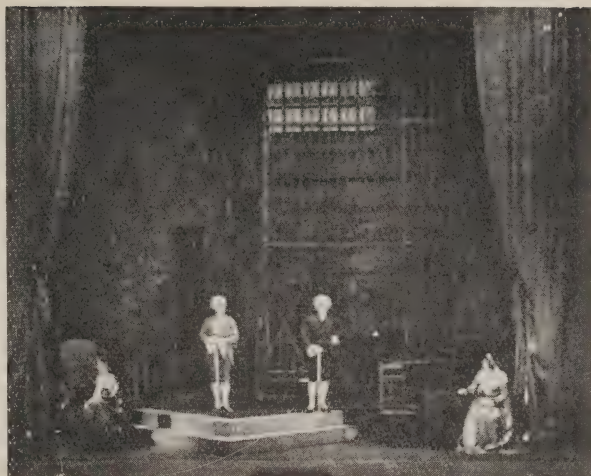
Proto se odhodlala u příležitosti svého 40letého jubilea svolati první mezinárodní sjezd, který by dal první základ k utvoření mezinárodního výboru pro lidové divadelnictví. K projednání této otázky určena je konference, konající svou poradou zítra v 9 hod. dopoledne v Obecním domě.

Předsednictvo navrhuje, aby dnešní sjezd odkázal rozhodnutí o mezinárodním výboru této mezinárodní konferenci, očekávaje, že v každém případě bude její usnesení sledovati prospěch věci a snahu pokroku divadelního umění i jeho osvětového poslání.

O divadelním zákonodárství i o veřejné podpoře lidového divadelnictví

Názory na kulturní a osvětový význam divadla shodovaly se u všech kulturních národů v tom, že divadlo zprostředkuje širokým kruhům lidovým požitky umělecký a poznání veliké části literatury a že je uměleckou propagací nejrozšířenější a tedy ústavem všeobecné prospěšnosti. Proto nemá býti ponecháno jenom náhodnému rozvoji, ale má se mu věnovati plná péče a povolána zášita veřejná.

NA PRAŽSKÉM DIVADLE NÁRODNÍM

Scéna z „Poražených“. — Postavy (od leva): Komtesa de Crouseilles — Jarm. Kronbauerová, Chevalier de Gresset — Roman Tůma, Vicomte Jeudy-Robour — Ed. Kohout, Markýza Desmaroux — Leop. Dostalová

Vzáplavě zákonů, regulujících náš život a poměry sociální, politické a hospodářské, zůstává stále málo povšimnut také obor poměrů uměleckých, kulturních a duchovního povznesení vůbec. U nás platí dosud zastaralý, pro nové poměry již se nehodící divadelní řád rakouský z roku 1854 i s dodatečnými vládními nařízeními, která spíše podvazují rozvoj divadelnictví, než aby jej podporovala.

Ústřední Matice Divadelního Ochotnictva Československého podala několik petic k vládě a snažíc se urychlit vydání nového divadelního zákona, předložila návrh jeho osnovy, aby zjednala aspoň formální základ pro jednání. Poslanecká sněmovna odkázala náš návrh ministerstvu, ale dosud se nestalo nic.

První mezinárodní sjezd div. ochotnictva na své schůzi dne 4. července 1926 v Praze zdůrazňuje povinnost zákonodárných činitelů, aby poskytli potřebnou záštitu jedné z nejdůležitějších institucí lidských, jakou je nesporně divadlo, a doporučuje a žádá, aby československá vláda co nejdříve vydala nový zákon divadelní.

Zároveň obrací se sjezd k celé veřejnosti, ke všem složkám veřejné správy i ke všem složkám odborným, majícím vztah k divadelnictví, aby si všímaly zvláště divadelnictví lidového a aby ve všech směrech podporovaly morálně i hmotně činnost divadelního ochotnictva, které pracuje s nadšením a s nezištnou láskou k věci, vracejíc úspěchy a výtěžky své práce národu, jeho umění, literatuře a veřejně prospěšným institucím!

Ochotnictvo bude mít u nás tolik místa, kolik si ho vydobude. — To si musíme všichni uvědomiti zvláště teď, průběhem roku 1926, který právě ukáže celé veřejnosti naši kulturní vyspělost a dokáže, že musí s námi býti počítáno jako s velikou

kulturní složkou národa. Proto je nutno, aby každý byl na svém místě, pomáhal, stavěl, aby jubilejní rok byl základem nové a radostné kulturní práce další.

Julius Mítlöhner, jedn. Arbesova okrsku v Pardubicích

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Prostudování hry režisérem a obsazování rolí. (Z poznámek o režii. Píše Václ. Figar.) Hra je tedy zvolena a režisér přistupuje k další práci: vybraný kus musí náležitě prostudovati. Mezi listy knížky vloží čisté lístky papíru a na ně proti jednotlivým řádkům, odstavcům neb výstupům činí si poznámky. Pročítá pozorně divadelní hru, snaží se vniknouti v představy spisovatele, správně doplniti myšlenky, které byly sice napsány, ale neúplně vyjádřily projevovací vůli dramatika. Snaží se ztlesknouti jednotlivé osoby děje a musí před svým duševním zrakem viděti osoby ty se roditi, žíti a zmírati. Inteligence a fantasie

režiséra stává se tak doplňkem dram. spisovatele. Nevidí-li ve své fantasii všechny osoby i místo děje zcela jasně, není schopen věc tu režirovati, a je-li poctivým pracovníkem, raději hru odloží neb předá a vezme do práce hru jinou, na kterou jeho fantasie stačí. Na lístky, vložené do knížky (která budiž vázána), zapisuje pilně všechny poznatky a poznámky: 1. Náčrtek scény, očíslování vchodů; 2. osvětlení, reflektory atd. (zda den či noc, stmívání atd.); 3. nábytek a jeho rozestavení; 4. nutné rekvisity; 5. postavení herců v jednotlivých scénách a jejich přeskupování; 6. vstupy a odchody herců; 7. hudba, volání, zvonění, střelení,

zpěv atd. za scénou; 8. umělecké pausy a jich vyhrávání; 9. zrychlování nebo zpomalení hry, zesilování neb zeslabování hlasu herců; 10. včasné stažení opony (rychle — pomalu). Z těchto poznámek zhotoví režisér scénář pro inspicienta, domáčího správce, rekvizitáře atd. (O jednotlivých bodech bude pojednáno v dalších poznámkách zvlášť.) — Pak přikročí režisér k dalšímu bodu: *Obsazování rolí*. Při obsazování rolí musí režisér být naprosto nestranným, musí úlohu přidělit osobě, která nejlépe odpovídá jeho představě a která již svou individualitou zaručuje, že představované figuře dá život! Nesmí tedy obsazovat role podle toho, jak by někomu z herců bylo vhod, nýbrž s hlediska čistě uměleckého bez ohledu na postavení, zaměstnání, známosti atd., ale hercům dobrým a ne nafintěným loutkám. Že u nás se zhusta tak neděje, je známo. Hlavní roli si vezme režisér, předseda, jednatel, pak jejich manželky a nevěsty, pí radová, důchodňová, ředitelová a j., a to ostatní se již někomu vpašuje. Mladé role hrají staré dámy (zapomínající, že i pod ličidlem objeví se vrásky) a staré role hrají mladé holčičky. Naivky začínají od 35 let.

Nebrat tedy ohledy na nic, jen na hereckou schopnost a vyspělost. Při obsazování nutno přihlížeti: *a)* k postavě herce (eleganci a grácii), *b)* k hlasu herce. Některé role vyžadují dle *b ě ž n ý c h* *p ř e d s t a v* herce velkého (hrdina), štíhlého (milovník), jiné zavalitého (požítkař, pekař, bankéř). Tím nechej snad říci, že jest naprosto nutno, aby byl hrdina velký. Vždyť Napoleon Bonaparte byl postavy malé, zavalité. Pravím pouze, že nutno přihlížeti k ustáleným představám. Nikdo z nás neviděl Krista nebo Husa, ale máme o nich svou představu, vsugerovanou nám obrazy slavných mistrů. Musíme této všeobecné představě vyhověti, jinak nedocílíme pravého úspěchu. Proto hraje-li se kus historický, musí režisér vzít si na pomoc ilustrované dějiny neb historické romány, prostudovati tehdejší život, způsoby i nezpůsoby a vžít se tak do daného prostředí. Venkovský život předvádějí nám plasticky Rais, Klostermann, Vrba a j. Tak možno nám zachytiti pravou představu o postavě interpreta té nebo oné úlohy. Že nutno přihlížeti k hlasu herce, zdá se mnohému čtenáři nepochopitelné, a přece hlas jest vlastně to, co nejvíce herec při hře potřebuje. *(Dokončení)*

Z P R Á V Y

Ustredie Slovenských Ochot. Divadiel protestuje proti nesprávnému vybírání dávky ze zábav a proti zatížení ochot. činnosti zvýšenými poplatky a dávkami. Sbírá statistiku za léta 1919—24, sdružuje 155 spolků, vydalo 15 div. her původních a přeložených, vydalo první divadelní příručku, vydává svůj měsíčník „Slovenský ochotník“, učinilo základ k vlastní půjčovně kostýmů, vydalo

seznam všech slovenských her, konalo již dva sjezdy a chystá třetí, a konečně uspořádalo ochotnickou soutěž v Trnavě, Nov. Zámcích, ve Vrútkách, ve Zvolení, Lipt. Sv. Mikuláši, Lipt. Hrádku, v Košicích a v Bratislavě. — Úspěch práce našich slovenských bratří a pokrok jejich organizace nás nejen těší, ale i překvapuje. Přejeme jim mnoho zdaru. *h—*

Ú. M. D. O. Č.

Starešina ochotnictva Jiráskova kraje, čest. člen sp. „Karel Čapek“ v Malých Svatoňovicích, *Ferd. Kafka* zemřel v dubnu t. r. Působil nejintenzivněji v dobách národní poroby a polit. persekce, ale velkého vlasteneckého nadšení a obětavosti. Divadlem „u Studánky“,

vzniklým r. 1852, zachráněna zapadlá horská víska, ovládaná německým průmyslem, od poněmčení. A tohoto prvního tamního čes. spolku byl zesnulý 65 let členem, dlouholetým pokladníkem, jedn., rež. i řed. a výborným hercem. Napsal také řadu lidových her:

Učitelův syn, Modlitba u sochy Matky Boží, Trojí sňatek ze strachu, Hostinec na náměkách, Osudný večer před parádou — a byl oblíbeným vypravěčem anekdot a veselých příběhů ze života. Jeho láska k divadlu přešla i na jeho rodinu a příbuzné a bude v nich žítí dále.

Sjezdový referát. (Dokončení.) K projevům přihlašuje se za Čs. O. S. Fr. Liska, býv. starosta Matice, přináší pozdrav předsednictva i všeho Sokolstva, vyzdvihuje společné cíle a ideální poměry, jaké vládnou mezi oběma korporacemi, a provolává další činnosti Matice, „tak významné pro kulturní život celého národa, upřímné, nadšené sokolské Nazdar!“ Spis. senátor Viktor Dyk pozdravuje sjezd jako straník nár.-dem., starosta Uměl. bes., ale zejména jako český dramatik, děkuje za sebe i ostatní spisovatelstvo, o něž získalo si ochotnictvo zásluh „nejen materiálních, ale i ideálních“, ježto je vzpruhou další jeho činnosti. A tvrdí, že zdar ochotnictva „bude i zdarem české dramatiky“. Zást. Masaryk. Lidových úst. dr. Ad. Chaloupka potvrzuje úspěšnost spolupráce ochotnického divadla na poli lidovýchovy a žádá za vytrvání v ní, min. r. Matula za min. školství a nár. osvěty slibuje v mezích možnosti finanční i morální podporu snah ochotn., zást. slovenské organizace Št. Kréméry vzpomíná s povděkem pomoci ÚMDOČ. při organizaci lidového divadelnictví slovenského a nakl. Em. Šolc za Svaz čsl. nakladatelů zdůrazňuje snahu korporace jím zastupované, rozsévati sémě, které jako požehnaný plod bohatého a až příliš tragického života odkázal Tyl svému národu, a projevuje dík a vděčnost celého národa ochotnictvu, že velký obor dramat. literatury „přivedlo a přivádí stále k většímu rozvoji a rozkvětu“. Předtím dr. Franjo Jelašič chorvatsky za Matici Hrvatskih kazališnih Dobrovoljaca v Záhřebu správně nazval ochotnictvo čsl. zvláštností, dokazuje, že „Čechové touto a podobnou prací stvořili silné kulturní jednotky, jakož i pevně vlastenecké individuality, které byly s to ve všech nutných a kritických dobách svého národa posloužit jako výspa a záchrana své vlasti“. Po té strážce mohou býti chorvatskému i všem ostatním slovanským národům, jichž značně neúčasti i na slavnostech všesokolských mluvčí dobře si povšíml, vzorem. V témže smyslu promluvil polsky i zástupce Związków teatrów ludowych i chorów włos-

ciańskich ze Lvova p. Bartosiński. Zást. angl. dram. Ligy, která soustřeďuje 900 spolků mimo Londýn po celé Británii, p. Marshall, je nadšen divadelními poměry v Československu a těší se na další spolupráci, která bude tímto kongresem navázána. Ke konci zást. Čsl. obce leg. k ap. Pavlík zdraví sjezd jménem této korporace, doznáváje povzbuzující vliv vlasteneckých her na legie v zápase za naše osvobození, zást. ochotn. Kutné Hory dr. Cvach zve na slavnost položení zákl. kamene k budoucímu důstojnému divad. stánku 11./VII., kterým chce rodné město Tylovo splatiti aspoň zčásti dluh velikému svému synu, a řed. Bezdíček za českou div. kolonii v jihoslov. Daruvaru přináší pozdravy krajanů a vítá vřele tento sjezd, v němž vidí další vzpruhu k menšinové kulturní činnosti, jež přinese užší spolupráci s bratry Srby a Chorvaty, ke které vši silou česká menšina v Jugoslavii pracuje. Nato čteny star. drem Hermanem a místostar. inž. Marešem z Plzně obě resoluce o vytvoření mezinár. výboru pro lid. divadelnictví a o úpravě div. zákona, jež otiskujeme doslova na jiném místě a jichž schválením program jednání vyčerpán a sjezd opětovným díkem a přáním starostovým, „aby výsledky usnesení a jednání byly trvalé“, ukončen. Jednotlivé promluvy pro jich bohatý myšlenkový obsah bude snad možno doslovně podle stenografických záznamů otisknouti v příští výroční zprávě ÚMDOČ. Z význačnějších osobností přítomni byli sjezdu ještě zást. hl. m. Prahy L. Dyk a r. Holoubek, čest. člen K. Želenský (srdečně zdrcený) za Syndikát čes. spis. K. Scheinplflug, div. řed. Trnka a Zöllner, prof. dram. konserv. Jar. Hurt a j.

Jubilejní představení sjezdová. K slavnost. představení 3./VII. ve Stavovském divadle na počest 40. jubilea Ú. M. D. O. Č. byl vybrán Jiráskův „EMIGRANT“. Volba byla jistě šťastná, pokud se týče autora i pokud se týče hry. Autor vždycky pozorně sledoval vývoj našich ochotnických jednot, vždycky provázal je sympatiemi, jednotami ochotnickými byly jeho hry často hrány a Emigrant poskytuje tolik možností hereckých i scénických, v nichž se může uplatnit amatér-herce i režisér co nejvýrazněji, zvláště za režie tak zkušeného a v kruzích ochotnických dobře orientovaného umělce, jako je K. Želenský. A třebaže pojetí a inscenace byla Želenského, přece naši ochotníci za studia R. Vlacha pracovali samostatně a mnohé přednosti jsou jejich zásluhou. Nedopatření jsou snadno omlu-

SLAVNOSTNÍ SCHŮZE MEZINÁRODNÍHO SJEZDU DIVADEL. OCHOTN. V PRAZE

Tyršův dům, 4. července 1926

Pohled od předsednické tribuny do shromáždění. V popředí m. j.: deleg. angl. Ligy dram. pp. Hemps a Marshall z Londýna, zást. Čsl. obce legionářské kap. Pavlík, zást. Związku teatrów ludowych i chorów włośc. pp. Bartosiński ze Lvova (nastavuje ucho) a zást. Masaryk. lid. úst. dr. Chaloupka

vitelná nezvyklostí prostředí a prostoru, a abstrahujeme-li od nich, můžeme konstatovati, že provedení v hlavních liniích bylo bez kazu a působilo dojmem přesvědčujícím, ač tu v jednotlivých výkonech byla patrna jistá stísněnost, jakási nemožnost nechat roli vyzněti naplno, plnou intenzitou a úderností výrazu. Mnozí jako by se ostýchali vystoupiti ze své intimity, aby drsnost a brutálnost doby byla jasně osvětlena. A co nutno vážně vytknouti: zřejmé nedostatky masek; je pravděpodobno, že jednotlivci dovedli by se nalíčit výrazněji a lépe, než byli. Z jednotlivých výkonů třeba uvést zidealizovanou postavu Peška p. Godkova, jenž prokázal vlastnosti herce z povolání, ale zdržoval příliš prudší hnutí, hrál diskretně, chtěl přesvědčiti spíše fakty než vzrušující hrou. Je přirozeno, že Pešková pí Kracmanové se mu přizpůsobila, potlačujíc každý výbuch, mírníc každé vzrušnější gesto, právě jako Lenorka pí Melanové, jež jinak prokázala mnoho herecké pohotovosti a obratnosti. Tragický

a vzrušenější prvek vnáší do hry teprve pan Zeibert ve scéně Kudrnově, když se rozbíhá na bajonet a klesá proboden. Pánové Jošt a Oppl mají pro své postavy (Březina a Kořínek) pěkné přízvuky a plno působivých detailů, páter Bonaventura (p. Zuna) je poněkud nepáterský, 18. století mělo výbojnější a kazatelské kněze, p. Cáha v Jiříkovi dobře mluví a dobře se bojí pruského důstojníka, z něhož ovšem nejde strach, emigranti Moc, Lunáček a Zachar utlumili oheň fanatismu na minimum, aby nepřechňovali základní linii dramatu. To už Březinka pí Turečkové byla jiskrnější a kurážnější. Ale celkem prokázali všichni hrající vysokou úroveň, hereckou vyspělost, značnou kulturu mluveného slova, disciplinovanost a uznáníhodnou píli. (Dokončení)

Jubilejní soutěž. Z podnětu výboru pro Tylovy oslavy a oslavy 40letí Ú. M. D. O. Č. byla uspořádána soutěž veškerého ochotnictva, sdruženého v Ú. M. D. O. Č. Rada schůzí a odborných porad projednávala tento úkol a

jeho podmínky, připravovala jeho uskutečnění a chystala se zachytiti z něho plynoucí poučení, zisk všeho ochotnictva. Předpokládalo se, že ochotníci sami z vnitřní potřeby boje a průboje, z pocitu síly a vlastní moci budou živě aklamovatí vypsanou soutěž. Bylo dosti těch, kteří projevíli chuť, ale méně těch, kteří měli odvahu vytrvati. A tak k vlastním dnům soutěže přihlásil se okrsek českobudějovický, tábořský, Mahenův prostějovský, kyjovský, loštický a konečně pražský. Pro pražský okrsek k předběžným vylučovacím soutěžím byli delegováni jako porotci pp. min. rada dr. G. Lžičar, V. Figar, F. X. Aleš a Rud. Vlach. Po skončení těchto předběžných zkoušek, které teprve určily obsazení rolí z řad různých členů nejrůznějších spolků, bylo přistoupeno k zahájení soutěžních představení. Porota, sestavená z pp. dr. G. Lžičara, ing. V. Sommer-Rydvana a red. Em. Janského, odjela 24./V. do Tábora, kde soutěžil tábořský okrsek Šmahův, Och. jedn. „Ty!“ a dram. odb. Sokola v Čes. Budějovicích, 6./VI. 1926 do Prostějova, kam přihlásily se k soutěži: Mahenův okrsek prostějovský, kyjovský a o. loštický. K zakončení soutěže bylo 22./VI. uspořádáno soutěžní představení pražského okrsku. Po ukončení soutěže 30./VI. sešla se porota a po konstatování lokálních výsledků jednotlivých partií soutěže přiznala pražskému okrsku 262, prostějovskému o. 280 a loštickému o. 246 bodů a rozhodla, že vítězem celostátní soutěže je Mahenův okrsek v Prostějově. Tento výsledek, prohlášený v slavnostní schůzi Sboru pro Tylovy oslavy dne 2./VII., byl zúčastněným oznámen a dne 4./VII. po prvé v denním tisku proklamován. Porota zároveň konstatovala, že některé z jednotlivých nesprávně postup soutěže, která předpokládala vytvoření okrskového tělesa, složeného z členů jednotlivých jednot, které v předběžné místní soutěži docílily nejvíce bodů. Tyto jednoty, které soutěžily jako samostatný útvar, nikoli jako soubor, reprezentující ve svém okrsku zvítězící síly, nemohly ovšem býti kvalifikovány podle řádu celostátní soutěže (Čes. Budějovice). Rovněž nemohl býti vzat při konečném rozhodnutí zřetel na okrsek tábořský, který nesoutěžil všemi aktovkami, jak v soutěžním řádě bylo předepsáno, třeba jeho provedení „Dceřusky hostinského“ zasluhuje obzvláštní pochvaly. Výsledky soutěže, zvláště překvapení z převahy veliké mravní síly našeho venkova, budou korektivem příštím úkolům, nové práci, která naléhavě a důrazně bude vyžadovati koncentrovaných sil všeho ochot-

nictva. Soutěž přinese užitek těm, kteří vypracovali se k uznání, i těm, kterým soutěž byla ukazatelem vad a kazů, ale především Matici, tedy všem ochotníkům dobrého srdce a silné vůle prospěti českému divadlu. ej.

Pražská divadelní výstavka prokázala, že neúčinnější propagací je statistika a dobrý snímek pěkné scény. Poněvadž ÚMDOČ. hodlá při různých podnicích pořádati samostatné oddělení divadelní, žádáme spolky, aby nezapomínaly na tuto úspěšnou propagaci činnosti čsl. ochotnictva a zaslaly ÚMDOČ. všechny snímky (nelepené) svých her a podniků, pokud je mají dvojmo, a přistě při pořizování fotografií pamatovaly jedním snímkem na archiv ÚMDOČ.

Divadelní výstavka v Jaroměři. V rámci hospodářsko-průmyslové výstavy, která se konala v době od 3. července do 2. srpna v Jaroměři, uspořádal Jiráskův okrsek v Náchodě výstavku divadelní. Pěkná a bohatá výstavka, jež plnila nejen vitriny, ale i stěny a stoly podél nich postavené, byla zajímavým obrazem ochotnictví na českém severovýchodě, jeho historie a snah. Historii ukazovala nám řada listin, fotografie zakladatelů z let dvacátých až šedesátých předešlého století a pěkné pamětní knihy, jakož i knihy účetní. Z listin jistě nejvýznamnější byla ta, v níž náchodský Essenter trestá magistrát města Úpice 2 zl. pokuty, poněvadž dovolil ochotníkům bez úředního povolení hrát. Nese datum 1830. Ale vedle ní ležela podobná listina z r. 1836, kde též magistrát byl trestán 10 zl. pro týž zločin. Že to nebylo nic platno, svědčil výpis ze zprávy pohraničního komisariátu v Náchodě z r. 1852, kde si stěžoval na rozmáhání se českých ochotnických představení a uváděl Úpici, Červený Kostelec, Malé Svatoňovice. Tentokrát dosáhly pokuty výše až 50 zl. Role z r. 1824 do hry Wyhrané panství z Úpice ukazovala však, že historie divadla východočeského je starší, že sahá do samých počátků ochotnictví českého. Krásné památky na své počátky, vyličené Aloisem Jiráskem v kronice „U nás“, vystavoval Hronov. Viděli jsme tu Knahlem-Kalinou rozepisované „Berounské koláče“, týměz idealistou malovanou oponu starého Padolí, švabachem psaný plakát na hru „Koš“ z r. 1848. Jaroměř vystavovala pozvání na ochotnický les z r. 1852, almanach, vydaný k akademii, v r. 1861 pořádané ve prospěch strádajících dítek Tylových, Náchod německé povolení k provozování hry „Česká Meluzina“ z r. 1855.

(Dokončení)

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-III., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

243

Zajímavo je, že se Hilara nikdo neujal, a zdá se, že se již neujme, když jeho nejoddanější ctitel p. Jan Klepetář odjel a příslušná rubrika v Přítomnosti osiřela. Nyní jen zbývá „Dramatický Svaz“, ten snad co nejdříve svolá jednu ze svých vzácných schůzí a ozve se.

J. P.

Gabriel Hart:

BACHRUŠINOVO DIVADELNÍ MUSEUM V MOSKVĚ

Především několik slov o museích vůbec. Po „říjnu“ byla všechna musea zabrána státem. Musea soukromá byla z části zrušena a materiál rozdělen podle druhu po velikých museích, z části, pokud ovšem musea představovala jednotný celek a ne náhodný konglomerát, byla zachována v původním stavu a majitel, nestavěl-li se právě příkře proti novému režimu, ponechán v čele takového musea, ne ovšem jako vlastník, ale jako správce nebo ředitel.

Takovým museem je Státní divadelní museum Bachrušinovo v Moskvě. Bachrušin je dlouhanánský, starý, šedivý pán, ne nepodobný Don Quichotovi, jenž po celý život sbíral návrhy scén a kostymů, opatroval si fotografie hereců v rolích i v civilu, ukládal do archivu plakáty a programy, robil dovedně papírové a dřevěné modely scén, sháněl osobní památky po slavných hercích, zpěvácích a balerínách, až tím vším zaplnil do posledního místečka všechny prostorné pokoje svého velkého patricijského domu, stojícího v tiché ulici Lužněcké, takže téměř nemá místa, kam by hlavy složil!

Zajímavým důkazem jeho pružného, nestárnoucího ducha je to, že jeho sběratelská vášeň nezastavila se před divokým futurismem, ale dovedla ho sblížit s mladými umělci extrémních směrů, takže v jeho sbírkách najdeme několik modelů scén, které nebyly přijaty ani revolučními divadly.

V režné rubašce, v staromodním, šedém, dlouhém plášti, přechází dlouhými kroky od návštěvníka k návštěvníku, vysvětluje, ukazuje, rozsvěcuje a zháší žárovky v jevištních modelech a vykládá dějiny ruského divadla, jehož památky jsou v přízemních místnostech chronologicky uspořádány. Přes dvě stě let ruského divadla. Od dvorského divadla Kateřiny II. a divadla šlechtického přes historii „Malého těatru“ až k divadlu Komisarževské. Od komedie Fon Vizinovy „Mazlíček“ přes Gribojedovo „Hoře z rozumu“, Gogolova „Revisor“, Ostrovského „Bouři“ až k Čechovovi. Od prvních herců-nevolníků, od krásné Paraši, která se přehrála z děvečky na kněžnu Šeremetěvovu, přes Volkova, jenž znamená počátek hereckého profesionalismu, přes romantického herce Mačalova, realistického Ščepkina, přítele Gogolova, přes naturalistického herce Sadovského, druha Ostrovského, až k ruské Kvapilové, Komisarževské a k slavným postavám Chudožestveného, Stanislavskému, Němirovičovi-Dančenkovi, Knipperové atd.

Kromě fotografií a portretů všech těchto reprezentantů hereckých generací najdeme ve vitrinách různé předměty, vztahující se k jejich životu soukromému. Dárky k beneficím, krabice na dámské rukavice, bonboniery, poháry, tabatěrky, prsteny, pečeti, mezi nimi originelní dárek kritika jedné herečky: stříbrný srp s nápisem: „Co naseješ, to nažneš!“

V přízemí je umístěno ještě oddělení lidového divadla, kde seznámíme se s maňáskovým divadlem Petruškou, dále s loutkovým divadlem, které bylo dlouhou dobu jediným divadelním útvarem, jež znala „dřevna“, s typickými figurkami „kupee“, „černocho Arapa“ a nezbytného v Rusku „policajta“. Kromě toho nachází se zde řada různých rekvizit a primitivních masek, které lid na vesnici používal při svých slavnostech, přimykajících se k událostem církevního roku a sahajících původem až do pohan-ských dob.

Schodiště, vedoucí z přízemí a mezisálí, jsou vyplněna upomínkami na slavné carské baleriny. Fotografie, baletní sukénky, špičkové střevíčky. — Ctitelé Pavlové najdou zde její nožku, odlitou v bronzu.

Celé prostranné první poschodí představuje vývoj ruského dekorativního umění. Do počátku 19. století převládá italský dekorativní styl perspektivního jeviště, na oponách typický oltář Apolona, maska, lyra. Počátkem 19. století uplatňuje se vliv německých dekoratérů, zejména Rollera a Walze. Vidíme, že carská divadla nevkusně „rusirovala“ německé vzory. V osmdesátých letech počíná umělecký boj proti tomuto nevkusnému umělci Vasnicovem, Korovinem a Golovinem, jejichž díla pronikla i za hranice. Jako typický příklad této impresionistické periody jsou dekorace Golovinovy k Lermantovově „Maškarádě“, která se velmi podobá předválečným dekoracím Wenigovým.

V oddělení scénických modelů vidíme, že v Moskvě měli již v roce 1907 kruhový horizont a o rok později trojdílné, shakespearovské jeviště mnichovského vzoru. Scénami Baksta, Benoa, Dobošinského, Röricha, náležejícím k umělecké skupině „Mir iskusstva“, uzavírá se předrevoluční perioda. Sem spadají ještě makety z roku 1913, kdy Keržencev a Tajrov počali zakládati „Svobodné divadlo“.

Následující modely, jimž věnován zvláštní sál, ukazují nám vývoj dekorace po revoluci přes kubismus, expresionismus až ke scéně konstruktivní. Nejvíce vynikají makety Isáka Rabinoviče, jenž se nejvíce přibližuje ideálu „podati

A. A. BACHRUŠIN

minimálními prostředky maximum výrazu“. Takové scény z „Lysistraty“ a „Carmencity“ ukazují východiště z revolučního chaosu k čisté, účelné formě.

Kdo chce studovat podrobně vývoj evropského divadla, nemůže nevidět toto moskevské museum, musí si však také zajet do Leningradu, jenž má rovněž velmi zajímavé a soukromými prostředky pořízené museum, řízené Protopopovem a Žervěžejevem. Toto museum není ještě veřejnosti přístupno. Neobmezuje se pouze na ruské divadlo, ale snaží se shromáždit světový materiál. Pozoruhodná je metoda Žervěžejeva, který roztřídí fotografie ne podle osob nebo národností, ale podle rolí. Tak v rozsáhlých expozicích můžeme sledovat masky světových umělců v rolích Hamleta, Othella atd. od časů anglických komediantů až po naše dny.

Oba tyto ústavy jsou důkazem, že Rusům vedle lásky k divadlu nechyběla ani ochota k vydání hezkých pár tisíc rublíků na věc, která neslibovala se hned rentovat.

Jaroslav Rýřch:

GIOVANNI GRASSO.

(Dokončení)

Giovanni Grasso, sotva se objeví na jevišti se svým černým, do čela sčesaným vlasem (tak trochu po pasáčku), dlouhá salva potlesku. Zdá se, že by hned zas mohl odejít domů, že by ani nemusil hrát. Je věčně stejně oblečen, ať hraje cokoliv. Tak, jak ho vidíte na plakátech, tak vystupuje ve všech hrách, bez límečku, holý býčí krk nad rozhalenou košilí, červený šátek kolem pasu ovinutý. Ostatní jsou vedlejší a bezpodstatné věci, i výraz obličeje v to počítaje. Vidíte zas jen tlusté tělo, ten býčí krk bez límečku a ten červený šátek. Stoprocentní dobrodruh, rváč-hazardér, kamorista, koncentrovaný typ všech krvavých výjevů od Alp až k Tarantu dolů.

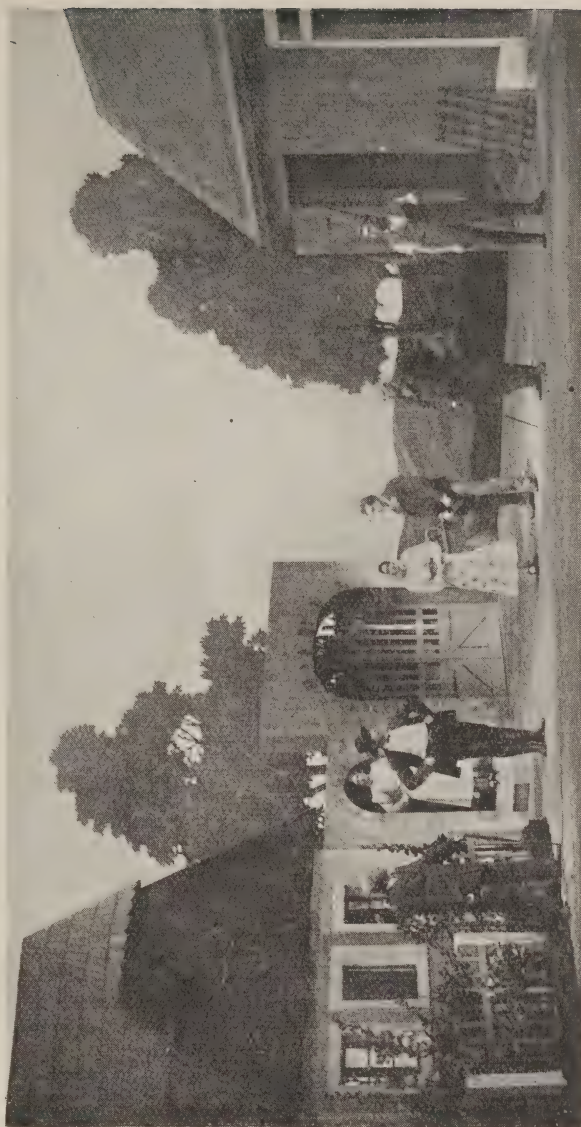
Druhý, jeho protivník, byl by u nás nemožný na jevišti. Malý, nevzhledný chlap na tenkých nohou, s nařvanou tváří a tak protivně chraplavým, sípavým nejasným hlasem, že jej spíše pokládáte za pokaženou starou kulisu, jako ty ostatní herce kolem. Takový je už způsob italské recitace. Pouze ústřední „herec-umělec“ je zářící, ať je to Novelli, Zacconi, Emma Grammatica nebo Ruggero-Ruggeri Bertone, Salvini jun. či Scarpetta jun. A přímo jako diamant ve staré ošuntělé etui. To už tam zdomácnělo snad od staletí. Nuže, ten sípavý chlap hraje a hraje vedle Grassa, takže chvílemi nevíte, na kterého z obou dřív se máte dívat. Dusí se, skáče, kouše si klouby prstů, vspílá, zapřísahá se, vrhá se jako sršán, pln zloby a touhy uškodit, a zas svíjí se bolestí po zemi, pláče neštěstím a nenávistí. Už desetkrát mohl robustní Grasso jediným pohybem ruky ho zničit. Vždy jako had ten sípavec vysmekne se mu z rukou a tak se to stupňuje celou hrou, až z toho šilejí oba. Jak dvě rozběsněné šelmy stojí proti sobě. V nestřežený okamžik ta ubohá lidská lasice skočí Grassovi na krk a v jediném mihu zvedne mu bradu vzhůru a podřízne krk jako teleti. To je už konec. Těžko označit jménem tento způsob hry, jménem naší terminologie divadelní.

Druhá hra byla sice klidnější a průhlednější, ale pohnutí, které padalo na obecenstvo ze ztepilé, útlé dívky as 18—20leté, bylo tak mocné a tak se stup-

ňovalo během hry, že konečně propuklo u prostřed scény v nadšení slz, potlesku a úžasu takové, že prostičké děvčátko to polekalo. Úprkem hnalo se ke Grassovi a bez hnutí stálo v loktech jeho — svého nevěrného milence, mariňáka — hlavinku na mocných jeho prsou, jako skutečná oběť, jako by vskutku nechápalo vůbec, čím je a čím si zasluhuje tolik obdivu, slávy a pozornosti. Grasso, sám dojat, zapláče. Divadlo se otrásá. Lidé i žurnály se o dívce jinak nevyslovují, nežli jako o dokonalé, zralé umělkyni, o skutečném talentu hereckém, který má všechny možnosti před sebou. Takto prý jistě začínala veliká Eleonora Duseová.

Od té doby jsem o dívce neslyšel. Snad zemřela. „Muore giovane chi al cielo è caro“ — píše Leopardi v jedné básni. (Umírá mladým, kdo nebi je drahým.)

Viděl jsem Moskevské na Vinohradech ve „Strýčku Váňovi“. Vzpomněl jsem si na tu jedinečnou dívku, kterou jsem kdy viděl

Alois Jirásek:

OTEC

Drama o 3 děj.

Měst. divadlo

Král.

Vinohrad

K oslavě

pětašedesátin
autorových

Režie:

Bohuš Stejskal

Výprava:

Josef Wenig

Scéna I. jedn.: Před statkem Kopeckého a Diviškovým. — Postavy (od leva): Sedlák Kopecký (Bedř. Vrbský), jeho žena (M. Májová), Václav a Anna, jejich děti (Zd. Štěpánek, M. Gabrielová), Jan Divíšek, abiturient (Václ. Vydra ml.), starý Divíšek, čivrtláník (Boh. Záhopal), Bobeš, druhý jeho syn (Vlad. Řepa)

Foto Fr. Kutta,
insp. jev.

na prknech vůbec. Pí Tarasová ve své městské dívence, schoulené ve fotelu, měla cosi z jejího půvabu. Ale jen cosi. Snad to ruské a pel svého mládí, to ostatní chybělo. Ta jednoduchost, prostota a důvěřivost venkovských dívek, spojená s nevyličitelnou melancholií jejich chudoby. Takovou byla mladička a dnes snad už nežijící žačka Grassova.

P R E M I E R Y

NÁŠ PAN FARÁŘ, Z PEKLA ŠTĚSTÍ A KOMEDIE PLNÁ OTCŮ

Stavovské divadlo vypravilo 11. září 5akt. komedii „Náš pan farář“ v překladu Bernáskové a režii Novákové, kterou podle románu „Affreux bourgeois“ žurnalisty Vautela upravili André de Lorde a Pierre Chaine, kteří z románu vypustili to, co vlastně pomohlo románu k oblíbenosti, živý odpor farářův proti nadřazeným, neohroženost a nepoddajnost ve volebním boji a jeho konečnou porážku. V komedii je tento farář jen dobromyslným zprostředkovatelem v rozklizeném manželství, kazatelem dobrých mravů, utěšitelem nešťastně zamilovaných děvčátek, které nakonec dostanou toho svého vyvoleného, když si popálil křídélka v objetí eroticky rozvířené paničky. Při tom ovšem namíří se na francouzský klerus, treťí se politické šarvátky volební, štouchne se do zbohatlíků, ale celek vyznívá svorně, aby se nikdo nepohoršil a divadlo se bavilo. Děj je jednoduchý. Poválečná doba vytvořila ve Francii rod peněžní aristokracie — Cousinet (Wiesner) — již nestačí jen bohatství a šlechtické sídlo, která se chce stát šlechtou duševní — poslanectví je k tomu asi nejvýhodnější. A „náš pan farář“, drsný dobrák, svým vlivem k tomu pomůže, zachrání markýze de Sableuse (Rubík) pro naivní děvčátko Jenovefu (pí Ostrčilová), když jej vysvobodí z nástrah pí Cousinetové (pí Kronbauerová). Vedlejší postavy: monsieur (Zelenský), farská kuchařka (pí Engelbertová), barová tanečnice (sl. Posnerová) mají zpestřit děj a přispět k charakteristice farářově a dojmu. Provedení premierové zápasilo ještě s textem, ale mělo svůj řízný spád a vzruch, jež ladně dodávala pí Kronbauerová, zachycující svěžím a jásavým temperamentem mondainní ráz Lizetky, drsnou dobrotu farářovu zdůraznil p. Vojta, ale proč p. Wiesner Cousineta načrtal trochu přihlouple, je záhadou. Onopak Cousinet je chytrák. Pěkný výkon měla pí Ostrčilová v Jenovefě, již dala krásný zjev a upřímnost vzhledu. Režie Nováková postavila pěkný pokoj farářův — až na ten kříž! — zámecký salon, bar a pokoj arcibiskupa. — Na Vinohradech mají s premierami větší štěstí, třebaže není právě z pekla. Aspoň G. Berra a L. Verneuil z pekla štěstí, komedie tříaktová, kterou k nám uvedl překladatel „Našeho pana faráře“ Ant. Bernásek, měla řídký úspěch vnitřní i vnější a právem, jak zásluhou autora, tak Borovou režii, jednotlivými postavami i plynným, zvukným překladem. Je toho mnoho najednou, ale zřídka se sejdou tyto složky v takové kvalitě, aby vyzněla komedie tak příjemně, aby dobře naladila i nejzarytějšího pesimistu. A kdo by konečně nedal se lehce přesvědčit, slyší-li, že každého čeká štěstí, nebo čím kdo měl větší smůlu do 30 let, tím větší štěstí, ať je už z pekla nebo z nebe, ho potká po třicítce. Jen jde o to, aby se ho dočkal, aby se dočkal vyplnění osudového zákona o vzájemném vyrovnání jako z počátku smutný hrdina této komedie Felix Borneret (p. Veverka), má-li takovou roztomilou povzbuzovatelku Zuzanku Wurtzovu (pí Gabrielová) a takové štěstí u žen, na bursé a v obchodě. Všechno se v této dobře udělané komedii zrovna směje štěstím, lehce se přenáší přes bolesti, a zapláče-li Zuzanka, to proto, aby se později mohla zasmát tím jásavěji a radostněji. Štěstí má záletný baron Wurtz, má je jeho nevěrná žena (pí Freslová), jež jako Zuzka Felixe ovládne barona, ale k jeho dobru a dobru celé rodiny. Z komedie šíří se příjemné teplo, i z té chvilkové nudy II. aktu, hra nikoho nezarmoutí, leckoho povzbudí. Jenže tento zákon platí také obráceně, mohlo by být z toho také drama. Hlavní podíl má provedení, taková roztomilá Zuzka, jak ji interpretovala pí Gabrielová, dovede již vykouzlit trochu úsměvu i slzami, elegantní baronka pí Freslové dovede přesvědčit, Felix p. Veverky příjemně naladit, baron Wurtz p. Vávry byl kabinetní kousek herecké tvořivosti a vedlejší figury pp. Řepy, Kanderta, Strnada a Kovařika dovedou krásně rozveselit. — Š v a n d o v o d i v a d l o se přičiňuje o původní repertoár vydatně, v jednom týdnu dvě komedie. Piskořova „K o m e d i e p l n a o t c ů“ řeší piskořovským, dobrým a účinným způsobem motiv „Španělské mušky“, kterou hrají v divadle Burianové, podle níž rozhoduje o otcovství žena, která si může mezi čtyřmi

milenci vybrati za otce toho, ježž uzná za nejvhodnějšího. Historka rozložena mezi typické figurky obchodníka — ovšem bohatého — profesora a dva mládence, z nichž každý má na svědomí hříšek z mládí nebo hřích čerstvého data, takže když mazaná Žolinka Kasková přiveze dětský kočárek s děckem do jejich domu, přihlašuje se jeden po druhém k otcovství volky nevolky. A tuto zašmodrchanou historii protahuje Piskoř velmi šikovně, těží z každého možného nedorozumění situačně i dialogově co nejvíce, komedie se žene ku předu, jiskří to vtipem dobře nabitým, aby závěrečná scéna tráskla co nejhlučněji. Dobře obsazená tato komedie pp. Kovářem, Veverkou, Kalistou, sl. Pelzrovou, Půlpánovou a Koníckovou měla pěkný úspěch a dobře se uplatní na jevišti ochotnickém. J. P.

D R O B N O S T I

Úmrtí čelných dramatiků a herců. V Hamburku zemř. spis. Otto Ernst (vl. jm. Otto Ernst Schmidt) ve věku 64 let. Napsal řadu drobných humorných próz a několik her. Nejznámější z nich je školská satira „Flachsmann vychovatel“. — Jistě se ještě budete pamatovati na „Klarinu“, hranou před časem ve Stavov. divadle. Její spoluautor (vedle Carca) André Picard zemřel v Paříži sotva 52letý. Picard byl velmi známý a oblíbený autor her, jež s chutí přijímalo obecnstvo pařížských boulevardních divadel. — V posledním týdnu dubnovém zemřel v Londýně skvělý anglický herec Sir Squire Bancroft ve věku 85 let. Svým velkým uměním získal rytířský predikát i předsednické křeslo král. akademie dramatického umění. —ý.

Moskevské Umělecké divadlo bude v této sezoně rozděleno tak, že činoherní skupina za vedení K. S. Stanislavského zůstane v Moskvě a Hudební Studio přesídlí do Petrohradu. *Eský.*

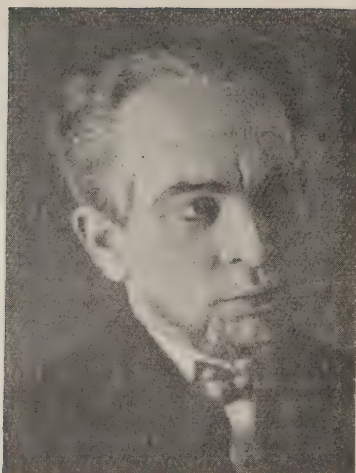
Pirandellova škola. Luigi Pirandello jako dramatik má samozřejmě řadu žáků většinou ducha epigonského. Leč starý pán úsměvně sám svou společností uvádí tato mláďata na jeviště, a tak v Římě zahájili pořad her „Blázny na horách“ od Stefaniho a „Cestounad vodami“ od Verganiho. V obou hrách jsou prvky Pirandellova učení zřejmy. *ej.*

Stopadesáté výročí divadla. Vídeňské

Dvorní divad. slavilo v polovici roku 150. výročí svého trvání. Domácí noviny rakouské i říšskoněmecké ve svých vzpomínkách hodnotily tuto dlouhou dobu práce divadelní a v mnohé glose byl trpký stesk po bývalé slávě hradního divadla, kdysi tak privilegiemi nadaného. —ý.

Vyznamenání umělců. Při příležitosti 150. výročí vídeňského Dvorního divadla byla vydavatelem Neues Wiener Tagblattu založena nadace, z níž bude každoročně darován čestný prsten vynikajícím umělcům vídeňským, a to zvláště takovým, kteří mají svůj význam v umělecké činnosti Dvorního divadla. Dramatická umělkyně A. Willbrandt-Baudisová a dramatik A. Schnitzler jsou první, jimž tato pocta přiručena. —ý.

Nahota na jevišti se chýlí ke konci. Čes. Slovo cituje výrok berlínského znalce divadla — jména neuvádí — který po studijní cestě v Paříži, Londýně a New Yorku prohlásil, že diváci zůstávají již lhostejni při vystupování nahých žen na jevišti, takže v celém světě budou mít girls slušné kostymy, ale vyslovuje při tom obavy, že texty budou tím svinštější než nahota. Č. S. k tomu dodává, že příčina není pouze v ovědnění, ale také v jednotvárnosti, a pochybuje, že by nahota tak brzo přestala, protože je pro každý podnik výhodná — je laciná. Pokud se týká textů, nevíme, mohou-li být již neomalenější, ducha-prázdnější než jsou, dodáváme my. *pt.*

J. J. WIED (*Zd. Štěpánek*)

Frant. Langer:

MILIONY

Komedie o 3 děj.

Měst. divadlo Král.

Vinohrad

Režie: *Jan Bor*

Výprava: *Josef Wenig*

Foto *Fr. Kutta*

HEATMAN (*Bedř. Vrbský*)

L I D O V É D I V A D E L N I C T V Í

Jaroslav Borotínský:

OCHOTNICKÉ DIVADLO NA VENKOVĚ

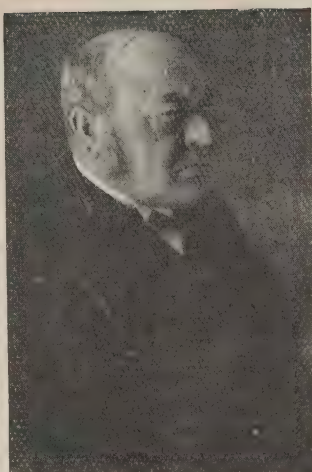
Letošní jubilejní valný sjezd Ú. M. D. O. Č. vyvolává četné vzpomínky na první základy k vybudování této mohutné a v práci ochotnické záslužné formy ústředí ochotnického, ale také na oddané pracovníky a příznivce, kteří po celá desetiletí pracovali nezištně pro naše ochotnictvo. Známe hlubokou oddanost spis. Fr. A. Šuberta, energii spis. J. Ladeckého, první základní práce J. Baráka, A. V. Nového, spis. K. Pippicha a j. Jak bohatá tu kronika plného porozumění pro naše ochotnictvo a jeho cílevědomou práci kulturní!

Ochotnické divadlo na venkově mělo a má všude důležité poslání. Podívejme se jen k našim bratřím hraničářům, jak tam dobrovolná práce ochotníků ve službách divadla má ohromnou důležitost; jak sílí národní uvědomění českých duší ochotnické divadlo v zahraničí (Berlín, Lipsko, Vídeň, Jugoslavie); jak cílevědomé jsou úkoly i ochotnictva za mořem, odkud dostáváme radostné zprávy o stálém vývoji ochotnických spolků. Ochotnictvo v roce Tylově uplatnilo řadu výborných podnětů na prospěch rozvoje svého poslání. Je to dílo snaživého ústředí i všech jeho složek: okrsků, které na pokyn pražský ujal se prohloubené akce pro zdar svého ústředí.

Snahy našeho ochotnictva vyvolaly již na venkově mnoho vlastních podniků: byly to závody místních ochotnických jednot a spolků, založení divadelních knihoven, zájezdů k hraničářům na pomezí, zavádění vlastních hlídek a rubrik v krajiniských týdenících, kde nyní dovídá se širší veřejnost o prohlubujících akcích, majících tak velký význam do budoucna

VOJTĚCH WIED
(*Frant. Smolík*)

BANKÉŘ KORNFELD
(*Frant. Hlavatý*)

PAVLA WIEDOVÁ
(*Marta Májová*)

Bylo nedávno řečeno, že divadlo je jedním z nejpřístupnějších prostředků kulturní výchovy, ale také prostředníkem nejbezpečnějším a nejodpovědnějším. Český venkov je dnes vyzbrojen pro tuto práci neobyčejně příznivě. Není snad osady nebo zapadlé obce a vesničky, jež by neměla svého vlastního ochotnického jeviště a ve které by se nestal aspoň pokus o pořádání divadelního představení.

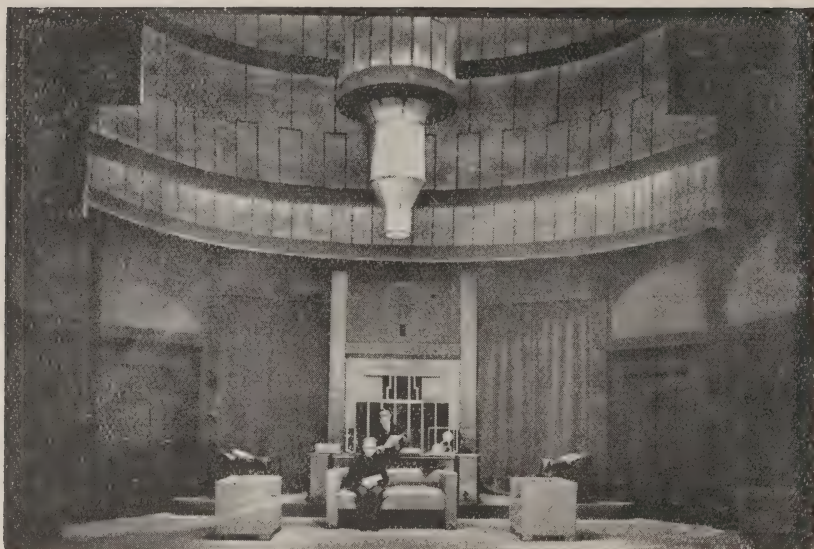
Se vzrůstem divadelních provozovacích prostředků roste i nejvážnější konkurent divadla — biograf. A známý pracovník a zkušený praktik ochotnický hned dodává: „Sloučením dvou tak různých kulturních zájmů v jeden vyrostlo nám nebezpečí, jež hrozí úpadkem divadla, které u nás nemá historie ani jednoho staletí!...“

Divadlo je a musí dnes býti prostředkem výchovným. Divadlo má úkol na venkově vyšší a širší. Ono roznášelo od města k městu živé české slovo, ono naučilo poznávat lid jeho vlastní řeč v plných, nezkalených zvucích, ono dovedlo i zábavně soustředit lidi všech stavů a dokazovalo vždycky, že není naše rodná mluva tak nízká a neušlechtilá, abychom se za ni musili stydět.

To nutno si uvědomiti dnes v roce Tylově, v době, kdy ochotnictvo české vytyčuje si další cesty k rozšíření své záslužné práce i vznešeného poslání českého divadla na venkově. Lid venkovský s divadlem srostl, divadlo je mu vším, je mu zdrojem národního uvědomění, poučení, vzdělání i zábavy a těm všem lidovýchovným pracovníkům, ochotnickým vůdcům, snaživým režisérům, divadelním pracovníkům přísluší povinný dík za tuto nezištnou, obětavou práci a za vše, co pro ochotnictvo na českém venkově vykonali.

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Prostudování hry režisérem a obsazování rolí. (Píše Václ. Figar. Dokonč.) Mluva herce má býti jasná, do nejmenších nuancí zřetelná, hlas silný, modulace schopný. U nás málo dbá se na hlas a jeho pěstění jest věcí úplně neznámou.

Langrovy
MILIONY
na městské
scéně
vinohradské

Postavy scény
(od leva):
J. J. Wied
(Zd. Štěpánek)
Heatman
(Bedř. Vrbský)

Proto shledáváme se na jevištích s herci, kteří buď křičí, anebo šeptají. Líbeznost řeči, uměleckou modulaci hlasu, krasořečnění opravdu málokde najdeš. Zato pathos, slovní ekvilibristika (odborný název pro drmolání a brebtání) na jevišti jest jako doma. Dobrý třeba herec s nesympatickým hlasem může sympatickou roli úplně zkazit. Proto pozor na hlas! Při obsazování rolí musí se též přihlížeti c) k m i m i c k é s c h o p n o s t i h e r c e. Některé role vyžadují herce — mima. Jsou to role, kde více vyhrává se mimikou a gestem, nežli slovně (Ibsen, Strindberg a ruští autoři). Zde nutno slovo doplniti mimikou a gestem, aby duševní zápas vyjádřen byl plasticky. Vždyť

někteří spisovatelé nedokončují vět, které musí herec dohrát mimikou a gestem jaksi doplnit, zdůraznit. A v těch případech nutno v první řadě přihlížeti k m i m i c k é s c h o p n o s t i h e r c e. Nejen režisér, ale i herec musí chápat autora. I herec musí chápat figuru, kterou představuje, a hlavně to, co svými ústy za osobu, kterou představuje, pronáší. V některých filosofických kusech nebo hrách moderních dostane se herec často do takové situace, že pronáší slova, aniž by jim zplna rozuměl. A proto musí režisér obsaditi role tak, aby interpret věděl, co vlastně mluví, a roli svoji prostě neodříkal.

Pokrok nevidím v prostém překonávání špatného, jak zní definice, nýbrž i v nahrazování něčeho horšího lepším. Jak může být pokrok v divadle, dostávají-li svůj díl jenom smysly a nervy, ale srdce-li vychází naprázdno? Dříve bývalo jinak.

*Ferdinand Strejček,
předseda Šmilovského okrsku v Mladé Boleslavi*

Kroje z doby Ludvíka XV. a madame de Pompadour. (III. Kroj ženský. Píše prof. Soňa Felbrová.) Možno-li pány markýze doby rokokové přirovnati k motýlům, po komnatách šlechtických sídel se vznášejícím, nelze to říci o markýzkách, jichž postavy vzešly v krinolinách o průměru až 1½ metru. K tomu ještě přes krinolinu řasila se roba z hedvábného damašku. Světlé základní barvy těchto jemných látek měly květinové vzory a kvetoucí větve, volně rozdělené a dokonale přirozeně provedené; péra a vázanky doplňovaly výzdobu ženského šatu. Tento kraj vyjímá se stejně groteskně jako dřívější z těžkých látek brokátových, se vzory okázalými. S krinolinami šly dámy i do lázní — jak francouzské, anglické a německé obrazy oněch dob dokazují. Jedna z nejzdařilejších je skizza společnosti v lázních v Tunbridge Wells z r. 1748, kde celá vznešená Anglie dala si dostaveníčko. Krinoliny dám této společnosti jsou tak ohromné, že měří v průměru 2 m. Proto některé ladies nosí krinoliny po stranách trochu stisknuté, protože by jinak

nebyly prošly dveřmi. Ježto spodní šaty jsou bílé a vrchní šat vpředu zcela rozstřižený, bledě modrý — vypadají dámy v těchto ohromných krinolinách jako by vzešly v bělo-modré polokouli. Střevíčky jsou hodně špičaté, s vysokými podpatky, nahoře otevřené, a pokrývaly nohy jen na prstech. Nejvíce byly z bílého atlasu a z hedvábí, často vyšívány; podpatky jsou potaženy bílou kůží. Bílá barva byla vůbec oblíbena i na šatech. Právě krinolina poprávala nohám volnosti a je to snad po prvé v dějinách krojů, kdy je kladen důraz na krásu nohy. — Titěrnost a zjemnělost kroje doby rokokové našla ohlasu i v životě jeho nositelů. Páni i dámy shlíželi pohrdavě na lid a měli smysl jen pro lehoučkou zábavu ducha. Proto oblíbenou byla četba skvělých satir v „Perských listech“ Montesquieuových a ve svobodomyšlných výlevech Voltaireových. Horovali i pro drobné předměty výzdobné: čínské výrobky, drahocenný porculán, půvabné pendlovky ze zlateného bronzu a želvoviny, skvostné hodinky kapesní. (Pokračování)

Z P R Á V Y

V Mezinárodním výboru pro lidové divadelnictví jsou zastoupeny: Związek Teatrów Łudowych ve Varšavě, Związek Teatrów Łudowych i chorów włościańskich ve Lvově, Matice Hrvatských Kazališnih Dobrovoljaca v Záhřebu, Fédération des Sociétés Théâtrales d'Amateurs v Paříži, The National Amateur Operatic & Dramatic Association v Aberystwythu, The British Drama League v Londýně, Associazione Milanese dei Filodrammatici v Miláně, Ústř. Matice Div. Ochotnictva Čsl. a Ustredie Sloven. Ochot. Divadiel ve Sv. Martině. Statut Mezinárodního výboru, vypracovaný drem Hermanem, byl již dříve zaslán všem jmenovaným organizacím, aby jej posoudily. Na konferenci 5./VII., která přijala tento statut pouze s malými odchylkami, bylo zdůrazněno, že členstvo Mezinár. výboru má být složeno zvláště ze svazů div. ochotnictva, že Mezinár. výb. nebude zasahovati do vnitřních poměrů uměleckých i organizačních federací jednotlivých států a národů a že utvořením tohoto výboru nebude a nemůže být dotčena nebo měněna dosavadní povaha amaterismu div. ochotnictva. Článek o volbách správní rady byl doplněn tím, že se má voliti také zástupce generál. sekretáře, kterého má jmenovat Ú. M. D. O. Č. Příštímú valnému shromáždění, svolanému podle statutu, ponecháno provésti

volby definitivní. — Sídlo Mezinár. výboru je v Praze-II., Ostrovní 16. *Všecky korporace mají výsledek konference oznámiti ve svých publikacích*, což Matice statí v seš. 13. a tímto činí.

Župní sjezd lidové výchovy pořádán byl Župním ústředím okres. osvět. sboru v Olomouci 18. a 19./IX. Velmi zajímavý program i obsah sjezdového jednání o nejožehavějších otázkách lidové výchovy zabýval se také ochotnickým divadlem. Při referátě o „Osvětové práci a lidové výchově u našich hranicářů“ byla probírána činnost v národnostním pomezí i pokud jde o divadlo, byla uváděna statistika a bylo voláno po větší pozornosti a podpoře od ministerstva školství a nár. osvěty. Referát dra B. Vybírala obíral se konkrétním thematem: „Ochotnické divadlo v župě olomoucké“, při čemž konstatoval, že Sokol i Orel v Olomouci dobře působí. Žádal utužení ochot. kázně, přihlášení se do Ú. M. D. O. Č., doporučil vybudování župní div. knihovny v Olomouci, pořádání režisér. kursů a projev il očekávání, že žurnalistika bude mít větší porozumění pro ochotnické divadlo. Páni zástupci z Citova a ze Svěbohova si stěžovali na autor. honorář, předpisovaný Spolkem čes. spisovatelů „Máj“, a prof. Jeřábek z Prostějova poukázal na výhody členství v Ú. M. D. O. Č. Resoluce sjezdu odst. 3. zní: „Z ministerstva nár. osvěty a

Scéna II. jedn. 1. prom.: Sýkora, bohatý pražský sládek (p. Šulc)

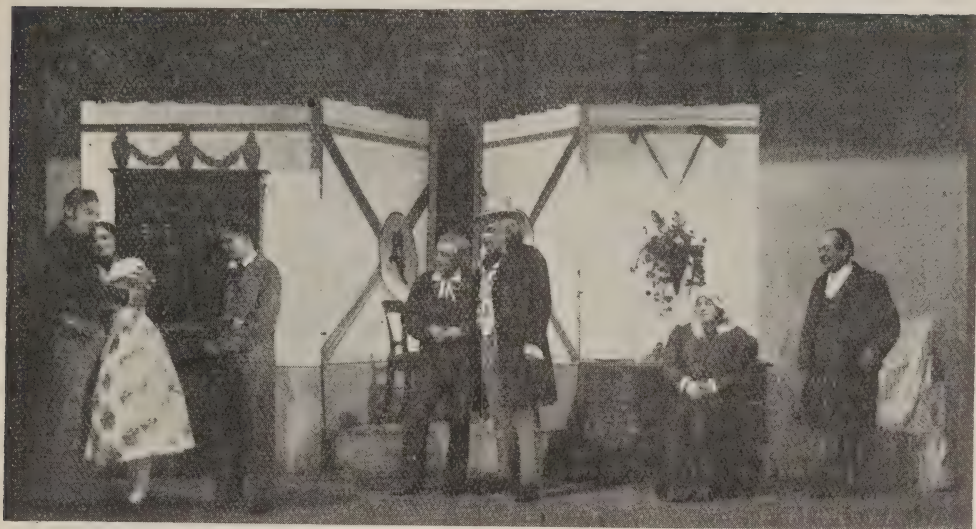
z Masarykova lidových. ústavu budiž pečlivěji dbáno o úroveň a vnitřní cenu ochot. divadel na venkově a budtež k tomu cíli vydány potřebné seznamy dobrých a vhodných her, jichž provozování nebudiž stěžováno velkými poplatky. Hraničářským korporacím budtež v tomto směru zvlášť poskytovány větší podpory. Ochot. spolky okrsku olomouckého, pokud tomu tak není, staňte se členy Ú. M. D. O. Č. a postarejte se o brzké obnovení olomouckého okrsku, tohoto divadelního ústředí.“ — Škoda, že sjezd nepoukázal na nedostatek morální a zejména hmotné podpory jistě významné

a záslužné činnosti div. ochotnictva se strany vlády, že neuvedl, kdo všechno jezdí za nižší jízdné na drahách, kdežto naši vzdělavatelé a účastníci kursů, sjezdů a zájezdů musejí platit plnou cenu, a že důrazně nežádal vyřízení divadelního zákona, který by v umělecké a kulturní oblasti, jakou je divadelnictví, měl a mohl vykonati velmi mnoho. Ale i tak přijímáme s povděkem ujednání sjezdu olomouckého o otázce ochotnické a doufáme, že za spolupůsobení osvětových sborů i za součinnosti Masarykova lid. ústavu splní naše Ú. M. D. O. Č., její okrsky i členstvo svou povinnost. h—

Ú. M. D. O. Č.

K dotazům o oslavách sdělujeme: O slav. představení a o Tylovu matinée bylo napsáno jen několik posudků proto, že se dostavilo jen málo div. kritiků, snad ne jejich vinou. Ředitelství Nár. divadla dalo si zaplatit za slav. představení 15.000 Kč a za matinée 2000 Kč, ale neodevzdalo nám vstupenky na všechna sedadla. Vyloučilo 16 sedadel pro div. kritiku. Žádali jsme za vydání i těchto vstupenek, abychom mohli jimi sami disponovati, ale bylo nám to odmítnuto. Ředitelství však vstupenky kritikům nedodalo a referenti, vidouce, že pořadateli jsme my, nepřišli snad jako obvykle

do divadla, když jsme jim vstupenek nezaslali. — Přední korporace na sjezdovou schůzi vyslaly své zástupce. Spolek čes. spisovatelů-beletristů „Máj“ zastoupen nebyl. Bylo nám sděleno, že neoddržel pozvání, ač toto bylo zasláno poštou doporučeně. — Oslavy J. K. Tyla pokračují až do konce tohoto roku. Spisovatel Hýska buď zařazen do všech knihoven ochot. spolků. Poprsí Tylovo zhotovuje se podle objednávek. Zejména spolky, mající svá divadla, měly by si pořídit poprsí velké. Spolky, nazvané jménem Tylovým, nechť si objednají aspoň poprsí malé. h—

Scéna IV. jedn. 2. prom.: Adolf Sýkora (p. *Plachý*), Apolenka Dubinská (sl. *Fůlpánová*), Vojtěch, učedník (p. *Bureš*), Podhajský (p. *Marek*), sládek Sýkora (p. *Šulc*), stará Veronika (pí *Nedošinská*), mistr Jelínek (p. *Kovář*)

Jubil. režisérský kurs pořádala v rámci Tylových oslav Ú.M.D.O.Č. ve dnech 7.—10./VII. Přednášky, které konaly se ve fysikálním sále české techniky, zahájil vřele procítěným prolovem star. dr. Frant. Herman. Pořadatelem kursu ustanoven Václ. Figar, řed. „Studia“ Pražského okrsku, který předn. o základech režie, práci režiséra při studiu hry, o scénování a osvětlování na moderních jevištích a vedl posluchače k prohlídce jeviště Národ. divadla, div. Na Slupi, malířny a skladišť Národ. div. na Karlově a Švandova div. na Smíchově; Marie Laudová, člen Nár. div. v Praze a prof. na státní konservatoři, přednášela „O mluveném slově na jevišti“; Běla Horská, býv. člen carského divadla v Petrohradě, předvedla zajímavé ukázky z mimiky a chování se na jevišti; Soňa Felbrová, prof. prům. školy v Praze, promítala celou serii diapositivů, týkajících se kostymování, a doprovázela je odborným výkladem, spojeným s dějinami kostmů; A. Frankl, odbor. učitel na státní konservatoři, přednášel nauku o líčení a doplnil ji praktickými ukázkami. Čtyřdenní tento kurs navštěvovalo 67 posluchačů z celé Československé republiky i z Jugoslavie z Daruvaru a

zúčastnilo se ho několik hostů. Že přednášky se líbily, možno souditi z toho, že, ač vyučovací hodiny byly denně od 9—12 a od 3—6, návštěva posluchačů byla kompletní až do posledního dne, ba možno říci, do poslední hodiny. Nakonec dlužno podotknouti bez poznámky, že Pražské ochotnictvo kurs ten ignorovalo. —gar.

Jubil. předst. sjezdová. (Dokončení.) Dopoledne následujícího dne 5./VII., opět ve Stavovském divadle, „TYL ŮV ODKAZ“ na paměť 70. výročí Tylova úmrtního dne, bylo již živější jednak pestrostí scén, úryvků z Tylova díla, jednak intenzivnější reprodukcí. Scénám předcházela Dvořákova přehra k Šamberkovu J. K. Tylu, již krásně interpretovalo Filharmonické sdružení pražských městských zaměstnanců, po níž promluvil K. Želenský o Tylovi a sl. Kehrlová před bustou Tylovou od ak. sochaře Fialy recitovala Českou Thalii. Výběr úryvků z Tylova dramatického díla upravil K. Engelmüller v určité vnitřní spojitosti velmi šťastně a obsahově závažně. Obsáhl hry historické (Jan Hus, Žižka z Trocnova), ze života občanského (Pražský flamendr, Paličova dcera, Chudý kejklř, Paní Marjánka,

Fidlovačka), pohádkové (Tvrdohlavá žena, Jiříkovo vidění, Strakonický dudák) a vypravil je p. Figar se členy pražského okrsku s porozuměním velmi jemným a pílí uznáníhodnou, takže úspěch byl dokonalý, ačkoli obtíže byly tu větší, než při celovečerním Emigrantu, kde jednotlivé role vyvíjely se souvisle a nepřetrženě. A tu je spravedливо konstatovati, že úryvky byly rovnoměrně vyváženy a interpreti zachytili v krátké scéně každou postavu sytě a prostě. Měli jistou přednost, kterou uvádí i České Slovo, že provedení „dává věrnější představu venkovské dívky, než ji může dát umělá a cvičená herečka, kdežto ochotníci zba-vují ji veškeré rafinovanosti“. Z hrajících třeba uvést krásné mluveného J. Husa pě Šlechtova, Žižku pě Joštova, No-zejčka, říznou Jahelkovou pí Turečkově, Sýkoru p. Godka, Adolfa p. Vlacha, Jiříka p. Kaláše, Kačenku sl. Knitlové, Sekáčka p. Lišky, Mar-jánku pí Maděrové, Kalafunu pana Brášky, Kordulu pí Šťastné, Dorotku pí Figarové, Šestákovou pí Kracma-nové, Valentu p. Hermana, Rozárku sl. Klinerové, Kryšpína p. Kulhánka, Hátu pí Láskové, Zigmunda Her-zoga p. Havelky, Mastílkovou paní Režné, Lidunku sl. Zejdové, Kroutila p. Zeiberta, Mareše p. Uhlíře a j. Z výčtu úloh je patrna rozmanitost matinee a obtížnost provedení nejen scénického, ale i hereckého. Tím spíše možno kvitovati úspěch matinee radostněji, protože to byla zatěžkávací zkouška pohotovosti a obratnosti členů pražského okrsku. A ve zkoušce obstáli s výsledkem nadprůměrným. j. p.

Divadelní výstavka v Jaroměři. (Dokončení.)
Pěkně vyjímaly se staré fotografie zaklada-telů divadel: Zárubova z Úpice, Kuldova ze Rtně, Zouzalova z Jaroměře, Knahla-Kaliny z Hronova, Kafkova a Haškova z Malých Svatoňovic. Ze zachovalých pa-mětních knih nejstarší vystavoval Náchod, je z r. 1858 a vykazuje repertoire, v němž střídají se hry německé s českými. Červený Kostelec měl knihu z r. 1861, Česká Skalice z r. 1865, Police n. M. z r. 1877. K histo-rickým památkám náležela různá provolání, žádosti a i — směnky. Patrně, že vařili jsme vždycky z vody. K slavné minulosti řadila se doba současná. Právem chlubí se okrsek dvěma svými rodáky: Aloisem Jiráskem a Karlem Čapkem. Na Jiráska má památky snad každý spolek okrsku. Pod podobiznou mistrovou, opatřenou jeho autografem, byly připsy mistrovy různým jednotám, foto-

grafie z Jirákových slavností v Náchodě a Hronově r. 1921, tableaux z jeho her, provozovaných na jevišti i v přírodě (Náchod, Meziříčí, Josefov, „Osvěta“ Náchod a j.). Zvláště pěkné jsou scény z Rychetského, jež p. Vilém Schreiber z Úpice zpracoval dle mistrova romápu. Že se okrsek Jiráskův hlásí k mistrovi dle práva nejen jako k dramatikovi, ale jako k spoluherci, dokazoval řadou rolí, opisovaných Jiráskem pro ochotnické divadlo v Hronově, z nichž jedna nese zřetelné ozna-čení „A. J. VIII. 1869“. Působil tedy oktáván Jirásek jako ochotník. Jedna z těchto rolí je zdobena i pěknými iniciálkovými kresbami mistra. K Čapkovi hlásilo se především jeho rodiště: Malé Svatoňovice. Vystavovalo jeho podobiznu s autografem, scény z jeho oslav — provozování „Loupežníka“ v přírodě — jeho korespondenci. Ale i Smiřice a j. vystavovaly památky na Čapka. Novým divadlem chlu-bila se, žel, pouze jedna jednota: Červený Kostelec. Ukazuje postup prací, vybudované divadlo, zakladatele jeho v čele s mecenášem Ad. Keyzlařem, scény z nového jeviště. Krásné pohledy na divadlo, vzniklé již před válkou, elegantní, účelné a milé, ukazoval Náchod. Také Trutnov chlubil se fotografií svého jeviště, Jaroměř vystavovala s Hrono-vem, Plhovem, Českou Skalicí, Smiřicemi návrhy moderních scén. Tableaux herců i hereckých souborů zaujímala všechny stěny, zvláště četně zastoupen Náchod, Jaroměř, Česká Skalice, Police n. M., Josefov, Starkoč, Úpice, Hronov, Meziříčí v Čechách, Osvěta v Náchodě, Plhov, Chvalkovice, Dolany, Horní Kostelec, Červený Kostelec, Malé Svatoňovice. Ukazují, jak vážně se pojímá v našem ochotnictvu maskování herců a vý-prava scén jevištních i přírodních. Ve vitrině seskupeny byly kolem rukopisu Tylova, jež vystavovala jednota plhovská, dle něho po-jmenovaná, rukopisy skoro všech význač-nějších herců a hereček a dramatických spisovatelů. Ale nebyla to sbírka autogramů, byly to dopisy, psané jednotám v otázkách divadelních, pohostinských vystoupení, pro-vozování vlastních her a pod. Jsou důkazem, jak intenzivně pracuje se v našich jednotách v ohledu kulturní, jak čilý život tu vládne, jak zajímají se o vnitřní stránku svého díla. O tom svědčí i tisk: vedle oficiálního orgánu okrsku „Našich Menšín“ je řada časopisů: „Stráž Osvěty“, „Od Kladského pomezí“ a houf příležitostních brožur k otevření divadla v Červeném Kostelci, k slavnostem Čapkovým ve Svatoňovicích, k provozování různých her a programy s textem (zvláště

ADOLF SÝKORA
(Jiří Plachý)

J. K. Tyl:
PRAŽSKÝ FLA-
MENDR

aneb

CO MU PŘECE
POMOHLO ?

Lid. hra o 4 jedn.

Švandovo di-
vadlo na
Smíchově

Režie :

Jul. Lebl

Výt. scény :

Prok. Laichter

APOLENKA DUBINSKÁ
(Bož. Půlpánová)

hojná sbírka Jaroměře), jež ukazují, že divadlo sleduje velký cíl lidovýchovný a že ho plně chápe a snaží se plnit. Z řady nových pamětních knih zaujala nás zejména pamětní kniha spolku „Svoboda“ v Žaclěří, těžce zápasící české menšiny, pěkné knihy Dolan, Chvalkovíc, Olešnice u Červ. Kostelce, z účetních knih zajímavé knížky — úpravou i ciframi — Bezděškova u Police n. M., Malých Svatoňovic, Náchoda, Police, Hronova. Do rámce okrsku sice přímo nezapadaly, ale jistě budily značnou pozornost ukázky ruského divadla válečných zajatců v zajateckém táboře v Josefově z let 1915—18 a ukázky divadla v témž táboře po převratu internovaných Ukrajinců. Rovněž ochotnické jednoty v Králově Dvoře a Hořících účastnily se pohostinsky výstavy, zvláště pěknou expozicí jak fotografií, tak starých dokumentů a knih vynikaly Hořice. Výstavku doplňovala přehledná mapka Jiráskova okrsku a podobizna předsedy okrsku, Mg. Ph. Rudolfa Boese. Sebrání a roztrídění materiálu obstaral místopředseda okrsku Max Lederer. o.

Slavnosti spolkové. Pomník zvěčnělému předsedovi Macháčkova okrsku v Čes. Budějovicích, Václ. Rejtmajerovi, zřídil okrsek a byl odhalen 28./IX. za účasti zástupce pražského ústředí gen. taj. R. Weinerta. — Div. odb. Sokola Nové Verneřice u Hrobu oslavil 5./IX. své 30leté

trvání. S radostí dosvědčujeme, že oslava byla zdařilá a důstojná. Viděli jsme nejlépe, co znamená poctivá práce lidí, ideálně a národně založených, myslence ochotnické věře oddaných. Výstavka divadelní činnosti poučila nás, že div. odb. po celých 30 let neúnavně staral se o kulturní povznesení svého okolí a návštěvníci výstavy s radostí tuto snahu odboru kvitovali. Krásný průběh slavn. valné hromady zůstane všem účastníkům v milé paměti. Schůzi řídil předs. odb. R. Naimaier vskutku důstojně. Jedn. K. Michoněk podal zprávu o činnosti odboru, z které patrně, že odbor stále roste a činností svojí řadí se mezi vyspělé kulturní jednotky. A což když slyšeli jsme Kroniku, kterou sepsal náš dobrý přítel J. Paštika, jenž vypracoval i knihu režisérskou od založení odboru. Zdálo se nám, že prožíváme znovu celou tu historii 30 let. Ú. M. D. O. Č. zastupoval ústř. taj. R. Weinert, který upřímnými slovy ocenil zásluhy div. odb. a odevzdal mu diplom čestného uznání. V předmluvě zmínil se o oslavách J. K. Tyla a pak o národním a divadelním poslání menšinových spolků. Ruthův okrsek zastoupen byl předs. J. Němcem z Ústí n. L., Ladeckého o. V. J. Hrdličkou z Mostu. Oba zástupci učinili projevy. Přítomno bylo i několik starých zakládajících členů, delegáti okolních ochotn. spolků, zást. místních spolků a celý Sokol se star. Vodičkou v čele. Za 20letou činnost a divadelní zásluhu

jmenování čestnými členy R. Naimaier a J. Myšička. Režisér odb. J. Paštika byl za své zásluhy odměněn krásnou kyticí, kterou podala mu s milým proslovem B. Vainerová. Pěknou vzpomínku má delegát na A. Tomáškovou. Valné hromadě vědovila celá řada projevů, které byly opravdu mile a srdečně předneseny. Večer konalo se slavn. předst. Šamberkova „J. K. Tyla“, které důstojně celé oslavy uzavřelo. Hrání bylo velice pěkné a návštěva nade vše očekávání. Morální úspěch byl skvělý. Celá oslava zanechala u přítomných nezapomenutelný dojem a bude zajisté vzpruhou a posilou k další činnosti. W.

K chystanému rozřazení ochotnických spolků podle vyspělosti do tříd bude nutno, aby okrskoví ležiséri činili si přesné záznamy o výkonech spolk. souborů a to nejlépe na kvalifik. tabulkách, určených pro soutěže. Opis tabulek zaslejte ústředí!

Z ústředí. V ý k. v ý b. 19./IX. s povděkem přijal zprávu o daru 450 knih pí Kovářovou pro Tylovu ústř. knihovnu. Z dodatečně čtené sjezd. korespondence zmínky zaslouží udělení subvence obcí Pražskou Kč 5000—; poděk. kanceláře prezidentovy za pozdravný projev ze sjezdu; sjednání ceny Hýskova spisu s Manesem (= Kč 37.50 i s o b a l e m a p o š t.); usnesení intendantce Nár. div. stran odložení rozhodnutí o koupi Tylova poprsí pro Stav. div. z nedostatku úhrady do schůze pozdější; oznámení Šmilovsk. okrsku v Mladé Boleslavi o Tylově oslavě předst. Strejčkovy „Tylovy lásky“ a odhalením desky na domě, kde Tyl bydlil; jmenov. prof. Hýska zást. a spoluprac. při Tyl. oslavách za universitu Karlovu, a red. Hejreta a řed. Aug. Seiferta za Nár. Radu čl. k odhalení Tyl. pomníku v Plzni (předs. posl. Prokůpek doprovází omluvný příspěv projevem, „aby veliké buditelské a spisovatelské dílo Tylovo při veškerém jeho trpkém osudu životním za stálého strádání přispělo za dnešních materialistických dob poválečných ke zlepšení mravní úrovně naší národní společnosti, kde tolik ještě třeba nápravy, nemá-li trpěti bezohlednou sobeckostí a požitkářstvím spravedlivá věc národní a státní, poněvadž ani dnes po obnově našeho národního státu nemůžeme se vzdát osvědčených ideálů všennárodních, máme-li oproti všem nepřátelům zjevným i tajným zachovati dědictví svých otců a dávných generací dřívějších.“ Výsledek Tylovy Národní sbírky uveden bude ve zvláštní stati. Sjezdový účet vykazuje schodek Kč 18.000—, který

však do konce r. 1926 příjmy za poprsí, slavníky a malé Tylovy odznaky sníží se na Kč 8000—. Schválen zároveň s pokladním účtem Ú. M. D. O. Č. za I. pol. 1926. (Dokončení)

Z jednot. Spd o. „P a l a c k ý“ v Chotěboři konal 27./I. svoji 57. valnou hromadu za četné účasti členů. Při zahájení vzpomenu zemř. Ed. Kubáta. Bilance spolku jest za minulý rok skvělá, dík obětavým členům, kteří stáli v popředí spolku. Sehráno celkem 11 her 19×, což jest počet na dobu trvání spolku největší. V režii se vystřídali: prof. Fiala, Štěpnička, Zezulák, Novotný a Šleitr. Rovněž tak finanční stav pokladny byl uspokojivý. Předs. zvolen opět zasloužilý dr. Eug. Jakubčík, místopř. prof. Fiala, jedn. Jos. Štěpnička, na kteréhož budiž řízena veškerá korespondence, pokl. Franta Novotný, knih. Jindra Zezulák, správcem scény Ruda Novotný, dramaturgy prof. Křištof a Fiala. Na počest narozenin prezidenta republiky 7./III. sehrána Koptova „Revoluce“ za režie prof. Křištofa a Zezuláka a ve výpr. R. Novotného, v únoru a březnu uspoř. kurs div. přednášek pod protekt. okres. osv. sboru, k nimž přihlášeno na 60 stálých posluchačů. První konala se 7./II. Přednášela dram. umělk. Běla Horská O mimice. 4./II. předn. rada V. Figar: O režii. (Ščká.)—Spd o. „Tyl“ v N. Městě n. Met. oslavuje v červenci—říjnu 100leté trvání spolku těmito podniky, které vrátil v rámec oslav 425 l. trvání Nového Města n. Met.: 31./VII. zahájeny oslavy řed. sp. VI. Syrovátkou a slavn. předn. Phdra. Zd. Nejedlého „Kulturní život N. Města v minulém století“. 1./VIII. sehrál sp. k uctění 80. narozenin Štolbových „Vodní družstvo“, 8./VIII. prom. koncert měst. kapely a hold ochot. spolku městu, 15./VIII. na počest 85. naroz. městského archiváře a kronikáře, řed. V. Klose: Shawův „Pekelník“, 21./VIII. Strindbergův „Pelikán“, 28./VIII. k oslavě 75. naroz. Al. Jirásky „Lucerna“, která se opakuje k počtě starého členstva spolku 29./VIII. V září uspoř. budou zájezdy přátelských spolků v Jiráskově okrsku ÚMDOČ. k sehrání pohost. her. Slavnosti ukončují se 16./X. slavn. val. hrom. Představení a schůze konají se v hotelu „Na rychtě“. — Spd o. v Sv. Dobrotivě oslavil 15./VIII. 50leté trvání. — Div. odb. Sokola krušnohorského v N. Verneřicích oslavuje 4./IX. 30leté trvání. Výk. výb. ÚMDOČ. předkládá se návrh, aby odboru udělen diplom čestného uznání.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ
DIVADLO

Ročník IV. (IX.) — V Praze dne 22. října 1926. — Sešit 16.

V Praze 22. října 1926

Molièrův „Měšťák šlechticem“, z neznámých důvodů nazvaný „Bařtipánem“ a upravený jako baletní veselohra ve 3 aktech, měl mnoho spolupracovníků — jako pražské revue. Přeložil jej Ota Dubský, hudbu odbornicky udělal Ervín Schulhof, režíroval K. Dostal, dirigoval V. Maixner, scénu upravil J. Čapek, balet nastudovala Milča Mayerová, v časopise N. d. jeho humor vysvětlil K. Dostal, koncertní křídlo půjčila firma Schlögllova a v bulletinech — není známo, kdo píše ty famosní bulletiny — kdosi jej nazval „mistrovským dílem humoru a satiry“. Takto vyrobený doklad naší veselosti, aby se vyvrátilo mínění jakéhos Angličana, žijícího v Praze, aby se „zkusila nosnost polozapomenutých klasiků humoru a ukázalo, jak dovedou herci nakazit vlastní křepkostí a bezprostředností vtipu, svým optimismem, svou pružností těla a ducha, zkrátka svým komediantstvím ve starém a dobrém slova toho významu“, nechť tak plným ohněm, jak si režisér přál a chtěl. Nelze upříti, že K. Dostal je z našich režisérů nejjobratnější, nejvynalézavější, ale proč vybíjí svou energii na věcech tak nevděčných, proč neuplatní potřebu svého srdce, svůj vtip a přemýšlivost na našich klasických humoristech? Vždyť takový Klicpera nebo Macháček by také snad prokázali nosnost — když už to musí být — a vydrželi by režisérské, hudební a baletní zatížení grotesky a moderního humoru. Molière jej však nevydržel, rozpůlil se v rukou jako suchý preclík a hledišť mimo něco málo situačních okamžiků zůstávalo klidně chladné, nenakažené křepkostí herců a bezprostředností vtipu. A přece základní myšlenka režisérova, rozvířit kolem dobráckého

měšťáka, jenž se opičí po aristokratech, „plete se v to, neuměje“, rytmický kolotoč — jistě těžkopádnější a násilnější, než režisér si představoval — všech příživníků, kteří těží z jeho hlouposti, je vtipná, ale nestačí vyzdvihnout tak vzdálenou historku barokní, přes všechno úsilí Rašilova, Baldové, Mayerové, Dostala, Hrušky, Tůmy, Neumana j. h. a všech těch seladonů, tanečníků, kuchařů, členů sboru, elévů a sboristů. J. P.

Phst. Jan Wenig:

TANEC V ŘECKÉ TRAGEDII

Tanec v tragedii řecké prošel od svého vzniku až po svůj největší rozvoj několika fázemi vývojovými.

Chor taneční, který byl důležitou složkou tragedie, sestavoval se ve čtverce, kolony a proudy taneční. Na scénu vcházel pravidelně ze strany pravé. Jeho vstup slul *parodos*, odchod během vrcholení tragedie *metastasis*, opětný vstup *epiparodos* a odchod konečný *afodos*. Vcházelo se na scénu ve třech proudech, takže diváci zůstávali nalevo a scéna napravo. Tanečník, který byl uprostřed třetí řady, byl tanečník hlavní, *chef sboru*. V komedii byli členové sboru profesionálové, podobně jako hudebníci na flétnu a lyru.

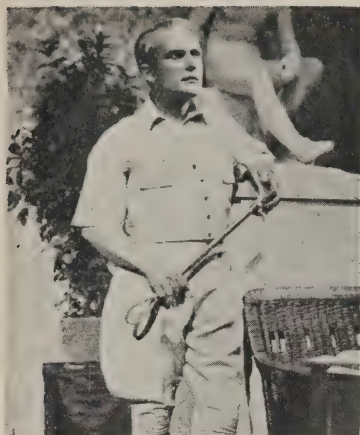
Když básník chtěl, aby jeho drama bylo hráno, musil podati žádost k hlavám státu, a to k archontovi *basileovi*, mělo-li býti drama hráno na slavnostech *Linaiai*, a k archontovi *ephōnimovi*, mělo-li se hráti na slavnostech *Dionýsových*. Když pak drama bylo uznáno za vhodné, aby bylo předváděno, podřízen byl básníkovi sbor tanečníků, jichž náklad nesl *chorigos*.^{*} Vedle toho byl básníkovi podroben i sbor hudebníků na flétnu a lyru. Pak básník učil sám tancům, nebo častěji svěřoval tuto úlohu tanečnímu mistrovi, který měl ještě pomocníky. Podobně měl podporu i v hudebním mistrovi, který učil sbory zpěvu a hudebníky hudbě.

Pravidelný počet osob, skládajících chor, byl čtyřia dvacet. Jak chor tragický, i chor komický sestavoval se do čtverce a přicházel z pravé nebo levé strany, podle toho, jak bylo v kterém městě zvykem. Byl složen z polovice mužů, z polovice žen. V „*Ornis*“ Aristofanových byl sbor složen ze dvanácti žen a dvanácti mužů. Tanec v komedii slul *sikinis* a *kordak*, který odpovídal svojí formou dorskému tanci *iporchimatiki*. V dramatě satyrském chor byl složen ze satyrů, a proto nebyl jeho počet přesný. Tanec jeho nazýval se *sikinos* nebo *ipokolpion* tů chorů.

Hermann K. F. (*Kulturgeschichte der Griechen und Römer*, Göttingen 1857) se domnívá dle Vitrianona a jiných starých autorů, že chor byl umístěn a tančil na podiu, nižším o jeden nebo dva stupně než scéna, které se prostíralo od ní až k *thimeli*, malé to estrádě proti scéně, s níž první tanečník řídil celý sbor. *Thimeli* byla umístěna ve středu parteru zvaného *konistra*.

Na schodech *thimeli*, to jest níže než chor, zvaný *orchistra de orchuma i*, seděli hudebníci a několik členů stráže pro udržení pořádku.

^{*} Chorigové byli občané, řídící choregie, t. j. sestavení, výcvik a hmotné zaopatření členů choru. Choregie náležely k leiturgiím, t. j. k službám, jež byly ukládány bohatým občanům.

ROBERT (Jiří Steimar)

Paul Géraldy,
autor „Milování“:

ROBERT
A MARIANNA
Hra o 3 děj.

Z frančt. přel.
Ant. Bernášek

Stav. divadlo

Režie:
Milan Svoboda j. h.

Scén. výpr.:
J. M. Gottlieb

MARIANNA (Anna Sedláčková)

Tanečníci zůstávali na svých místech od počátku až do konce tance. Aby se stále udržovali na správných místech, měli na svém podiu vyryty do země čáry. Zpěv choru byl doprovázen lyrami a flétnami. Tanec choru tragického nazýval se *em m e l i e* a byl obdobný dorskému tanci *g h y m n o p a i d i k i*.

Podle Mersia tančilo se v Řecku přes dvě stě tanců, rozdělených ve čtyři druhy podle jejich smyslu: na tance náboženské, martialske divadelní a běžné národní. Mnohé z nich byly velmi slavné a z nich nejčastěji se dočítáme o tancích pyrhiických a memphitických, jež byly tanci válečnými. *E m m e l i e*, tanec něžný a sladký, *o r m o s*, tanec, symbolisující nevinnost a prostotu, byly také velmi známé. Technicky nejdokonalější byly ovšem tance divadelní.

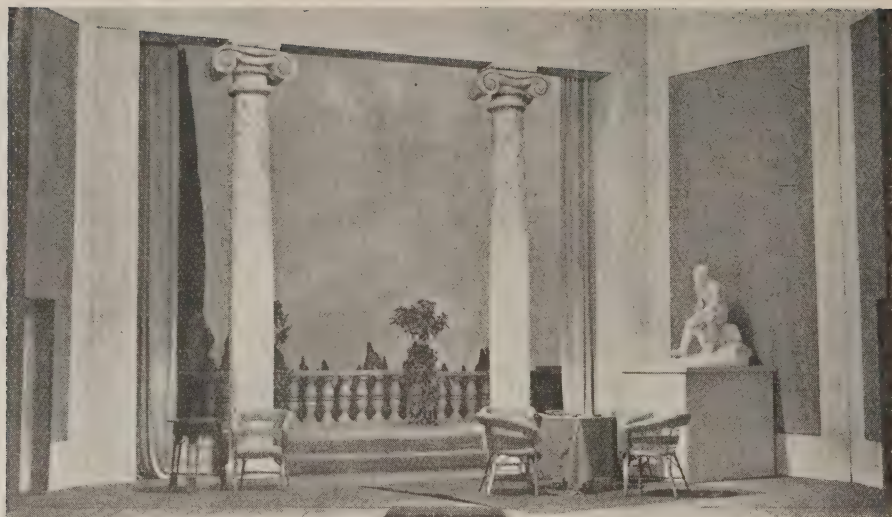
Helénové pokládali tanec za vrchol gymnastiky, za spojení krásy duševní a tělesné. Není proto divu, že Sokrates, ač stár šedesát let, učil se tanci u heťairy Aspasie. A známý básník Simónides kdysi píše: Tanec, toť poesie beze slov!

Dr. Eduard Šebesta:

PASKAL BONDINI, NÁRODNÍ DIVADLO A DIVADLO V KOTCÍCH

(Pokračování)

Tak hlásil se r. 1792 o přenechání divadla v Kotcích dr. Vignet a nabízel se obci zaplatiti za ně 1500 zl., vzdávaje se přitom provozování veškerých spektaklů a ponechávaje tam veškeré dekorace složené v majetku města. Gubernium však k tomuto návrhu svého souhlasu nedalo a magistrát sám podal 16. října zprávu, že by bylo možno upravit Kotce za skladiště obilí o třech patrech nákladem 2975 zl. O výsledku tohoto návrhu, jakož i jak to dopadlo s vyzváním magistrátu stavitele Palliarda mladšího za vykreslení Kotců v listopadu t. r., nevíme nic bližšího.

DIVADLO STAVOVSKÉ: P. GÉRALDY „ROBERT A MARIANNA“. SCÉNA I. JEDN.

21. března 1793 vyřídilo gubernium zamítavě žádost známého divadelního podnikatele Václava Michula, zakročivšího za povolení zřídit si nové divadlo, při čemž se odvolalo na připomínku policejního ředitelství, jež mělo městské radě oznámit, že nemožno souhlasiti s jejím návrhem, aby pro Michula navržená budova t. zv. Kotečů byla propůjčena, a to pro stávající nebezpečí požáru a jiné ohledy. Při čemž poznovu poukázáno na nejvyšší rozhodnutí z 24. srpna 1782, dle něhož tato budova nikdy více za divadlo, nýbrž vždy k jiné potřebě používána býti měla tak, jak to od nejvyšších úřadů bylo uznáno: jelikož prý tato budova z ohledu na požár ne dost bezpečně je vystavena. Magistrát má tudíž Michula poukázat, aby si vyvolil jiné vhodné místo k postavení divadla, magistrát má toto umístění prozkoumat a při tom vzíti v úvahu všechny možné ohledy na všeobecnou bezpečnost a pohodlí obcenstva, a podat o tom zprávu na gubernium. Dle referátu mag. rady Štěpnovského z 26. března vzato toto sdělení na vědomí a usneseno, by k zamezení všech výloh s opravami tohoto divadla hledělo se k tomu, aby se čím dříve, tím lépe prodalo.

Divadla v Kotečích týkalo se pak ještě během 18. století jednání obce Pražské s operním impresariem Dominikem Guardasonim, který žádal v červnu 1796, by směl během přístavby Národního divadla v bývalém divadle v Kotečích za dne — tudíž bez použití světla — několik dekorací si dát vymalovat. Dle konceptu povolení rady Bocka z 14. června t. r. rozhodnuto, jelikož divadlo v Kotečích, jak tak zcela prázdno a nepoužíváno stojí a k žádnému jinému účeli t. č. není a nejvýše za skladiště lehkých věcí aneb k malování dekorací slouží, že by mohlo proti zaplacení mírného nájmu k ruce obecní pokladny za 1 zl. týdně býti přenecháno. O této věci usneseno zpravití vedle

žadatele též obecní pokladnu a městský úřad s dodatkem, by se stalo tak ihned a aby na to hleděno bylo, by pracujícími lidmi nic zavlečeno nebylo. Leč dle konceptu vyřízení, jež se stalo pravděpodobně připsáním na rubu žádosti žadatelovy, jež mu vrácena, z téhož dne není ani slůvka o obnosu nájemného.

Další drobnůstka, v spisech zachovaná, týkala se roku 1795 tou dobou snad nejstaršího pamětníka slávy divadla v Kotcích Františka H o r á č k a, který jsa po více než 40 let domovníkem této budovy, hlídal tam nejen skladiště obchodnická v přízemí, nýbrž i divadlo, a dostávalo se mu, pokud se tam komedie hrávaly, otop, světlo a něco peněz odměnou za jeho služby; když pak se zrušením divadla i o tento příjem přišel a zestarál, že nemohl se ani svým řemeslem živiti — jmenovaného léta dosáhl svého 87. roku — dostalo se mu z magistrátu na jeho žádost výnosu, že se na něj jako na měšťana vezme ohled při umístění do špitálu.

Teprve zase po několika letech máme něco zpráviček o divadelní budově, jež patrně zůstávala beze všeho užitku nepronajatou. Tak v červenci 1799 hlásí se o její pronájem jakýsi Isák Aron Simkes, který zde chtěl prodávati obrazy, židle, skříně, stoly, zrcadla a jiné staré tandleršské zboží, proti placení ročního nájemného 500 zl., při čemž se chtěl zavázati, že neutrpí divadelní lóže nejmenší škody. Než magistrát ho odmítl s poukazem na tehdy znovu vydaný zákaz, že židé nesmějí nikde jinde prodávati, než v židovském městě.

(Pokračování)

P R E M I E R Y

ROBERT A MARIANNA, NOBELOVA CENA, JAK REZKA PŘÍŠLA DO RODINY A JINÉ

Zdánlivě běžný problém vyvolal znovu G é r a l d y v komedii o Robertu a Marianně, jejíž premiera v překladě J. Hořejšího byla 18. září v divadle Stavovském. A zdánlivě jednoduchý, vyjadřitelný větou „Život je delší než láska“, téma, které bylo mnohdykrát promítnuto ve filmu, nabývá tu živoucích, výstražných i nabádacích forem. Život je dlouhý, a láska ženy, pokud je v růžovém oparu romaneskní touhy rozkošnictví, nestačí jej vyplniti, život je dlouhý, rozsáhlý, bohatý, a láska, pokud nemá vnitřního obsahu, je duhovou tříští barev, jež se rozplynou, život má tolik citů, tolik obsahu a cest, a láska všehovšudy jediný. Žena má jeden cíl, Marianna, jako každá jiná, nechce příliš milovat, ale chce být milována nesmírně, chce ovládnout, chce panovat. Muž má několik cílů, několik tužeb, jako ten Robert, inženýr naplněný tolika problémy. Žena mu přestane být problémem — a odtud konflikt. Je zaujat tolika starostmi, na ženu mu nezbyvá času. A ta těžce nese své osamění, že se schyluje k rozvodu. G é r a l d y neřeší konflikt manželů, neukojené ženy milencem, ale upozorňuje, že ztroskotaného muže zachrání žena. A tak Marianna, když Robert, všemi opuštěn, když silný klesá nad troskami svých plánů, když k dovršení neštěstí zemře mu matka a on slabý klesá pod tíží ran životních, Marianna vidí jeho sílu rozvrácenou, vidí, jak se hroutí — zachytí jej. Nechce být nyní jen milována, chce milovat. Téma tedy jednoduché, ale má tolik vevní, teplé životní skutečnosti, tolik obsahu a hluboko tkví kořeny v nekonečné životnosti. Má jen čtyři osoby, Roberta, Mariannu, matku Robertovu a přítele Robertova, tyto dva, aby vyrovnávali nebo udělovali hybnost hře, jež v podstatě vyrůstá na dialogu a poměru Roberta a Marianny, ale dialog je hutný a obsažný. Je třeba herců, aby dialog neklesl na bezbarvou šed'. Potřebuje herců jako je pí Sedláčková a p. Steimar. Sotva kdy pravdivěji, oddaněji a vřeleji mluvila pí Sedláčková, než tohoto večera, kdy rozezvučela celou klaviaturu citů, celou stupnici přízvuků, celou škálu světla a stínů v obličeji, sotva kdy tak hluboce viděla ženu v jejím životním údělu a poslání. A úspěch G é r a l d yho

LADY HERTWELLOVÁ, vdova
(Mila Pačová)

Beaumont a Fletcher :
**ZKROCENÍ ZLÉHO
MUŽE**

(Wit without money)

Veselohra o 3 děj.

s 18 obr.

Z angl. přel. Zd. Gintl

Měst. divadlo
Král. Vinohrad

Režie: Jan Bor

Výprava: Josef Wenig

Foto
Fr. Kutta, insp. jev

ISABELLA, její sestra
(Marie Gabrielová)

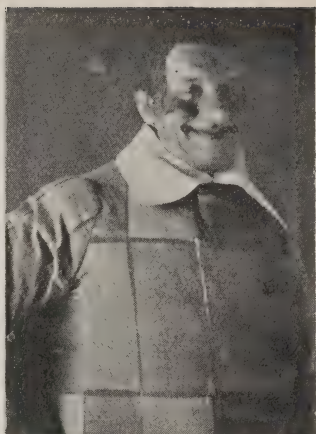
byl úspěchem pí Sedláčkové. Od prvních zásvitů lásky, od prvních přívalů citů až k tesknému poznání prohrané životní hry, až ke krásnému odhodlání, že bude více než milenkou, více než ženou. V pružném, krásně neseném dialogu ji parátně doprovázel p. Steimar. Oba poly vlivnými, melancholicko radostnými akcenty vyrovnávala pí Kratinová; všemu rozumějícím, proto odpouštějícím úsměvem. Režie Svobodova s porozuměním udala tempo hry. Vnější rámec už tak na puntík nesouhlasil. Ochotnické jednoty vyspěle měly by velmi zajímavý večer a velmi vděčné studium. — Sarmetova komedie „Oči ze všech nejkrásnější“, kterou přeložil J. Hořejší, nastudoval V. Vydra a scénoval V. Hofman I. října ve Stav. div., náleží k těm málo hrám, jež bezprostředně způsobí silné citové otřesy v hledišti, jež prostým příběhem odhalují nekonečnost životní bolesti. Lucie, krásná, mladá dívka, k níž vzplanou láskou Napoleon a Arthur, v okamžiku, kdy oba zároveň vysloví tutéž myšlenku „máte oči ze všech nejkrásnější“ po provdání s Arthurem, po porodu oslepne, „oči ze všech nejkrásnější“ vyhasnou, ale vyhasla by i láska Arthurova, kdyby zchátralý Napoleon, vracející se po mnoha letech, nevyvolal v něm opět ilusi mládí a krásu vyhaslých zraků. Lyricky intimní a symbolická hra, provedená pí Vrchlickou, Karenem (Arthur) a Kohoutem (Napoleon), vyzněla krásnými akordy i přes mnohé nehotovosti premiové. — Na Vinohradech učinili zase objev, ne právě ohromující, ale dostačující dokázat, že ani Švédsko po Strindbergovi neodolalo veselohře a optimistickému názoru životnímu. Tímto dokladem je Hjalmar Bergmanova čtyřaktová komedie „Nobelova cena“, která měla premiéru 25. září v překl. Duškové a režii Stejskalové. Že název „Nobelova cena“ není titulem ani původním ani vhodným, dokazuje podtitul „Swedenhjelmové“, a skutečně ta Nobelova cena je pro autora vedlejší, protože mu šlo o čiperné lidi, překypující životní silou, svěžestí a jarostí, pěknými a radostnými myšlenkami, lidmi mladými i když překročili zenit svých let, jako je starý pán Swedenhjelm dostane za své technické práce cenu, na niž všichni čekají jako na spásu z finanční tísně, a když cena je poukázána, objeví se, že jim není nic platná, protože se prokáže, že ji rodina předem

FRANCISCO,
mladší bratr Valentinův
(Hugo Haas)

VALENTIN,
šlechtic, který se nedá přemluvit,
aby držel své zboží
(Zdeněk Štěpánek)

SHORTHOSE,
šašek, sluha lady Hertwellové
(Frant. Šmolík)

spotřebovala. Kdekdo z členů rodiny dělal na její konto dluhy, ukáží se směnky s falšovanými podpisy, za něž se musí dobře zaplatit lichvářskými úroky. Hlavní věcí je tu herecké podání a to — jak na Vinohradech bývá zvykem — bylo velmi pečlivé, krásně vypracované v celku i v jednotlivostech pp. Zakopalem, Kovaříkem, Vydrou, Řepou a dámami Freslovou, Šlemrovou a výhradně pí Bečvářovou. — Ve Švandově divadle mají také týden co týden premiéru. 22. září uvedli nebo objevili původní komedii M. Slavíkové „Jak Rezka přišla do rodiny“, kterou nastudoval J. Léb a jež nezapře filiaci „Velblouda uchem jehly“, což konečně není zlé, protože týž motiv, jak chudě, ale počestně děvče získá mladého, bohatého muže, jak překoná svými vlastnostmi odpor jeho rodičů, může býti různě zpracován. Jenže variací tohoto motivu máme již skoro dost a tato variace neodpírá si i pikantního pozadí milostné aventury hrdiny, která ubírá na ceně veselohře a vnáší do ní cosi nesympatického, právě tak jako nevhodné koketování s myšlenkou sociální, že chudě děvče dostává muže — erotického dobrodruha, že za ním chodí do bytu — ona, počestná dívka! — že zvítězí nad jeho lačností, ji poškozují. Ale autorka je obratná divadelnice, její figury mají tvar a rysy, její dialog je pružný, věty narážejí na sebe šumně a účinně. V interpretaci si ovšem zaidealisovali. P. Kadlec ve Ferym není ani vnějšně, ani vnitřně takovým světákem, jak nezbytně vyplývá z mnoha okolností, Rezka pí Švandové je obdařena svatozáří madony, jež dovede svou etnost hájit energicky a je pouze otázkou, bude-li z Feryho muž, jakého by Rezka zasloužila, o čemž by mohlo vyjít pokračování „Jak Rezka v rodině se měla“, kdybychom byli tak zvědaví a optimističtí. Ale, provedení všechna čest. To už Lothar-Ritterova komedie „Strašidelná loď“, kterou vypravil režisér Kalista a výtvarník Tichý v překladu Krulišové I. října, německý divadelně korektní výrobek, nemá ani trochu sentimentality a také ne ani trochu strašidelnosti. Německý kapitán nákladní lodi, aby zatajil nalodění alkoholických nápojů pro Ameriku před svými několika cestujícími, rozšíří zprávu, že jeho loď je přepadena „zakletým kapitánem“, jenž nikdy nepardonuje žádnou loď. Leč tentokrát výjimečně propustí tuto loď za věneček panenský, který na záchranu lodi obětují cestující děvče, jež prohlédlo kapitánovu lest. A v noci, kdy kdekdo se schová a nevyjde z kajuty, „zakletý kapitán“ ovšem nepřijde. A malá hrdinka za mlčení vynutí si na kapitánovi za muže prvního důstojníka, jenž byl zasnouben jeho dečí. Mnoho na tom málu ztratilo se hrou, jež byla studená jako ten „zakletý kapitán“. Jedině p. Plachý — kdyby tak chtěl mluvit trochu srozumitelněji. — pí Budeusová a sl. Půlpánová udrželi tuto „Strašidelnou loď“ nad vodou. — V Komedii provedli německou komedii Lotharovu a Gotwaldovu „Na rozkaz republiky“, kterou přeložil R. Kautský

Beaumont-
Fletcher:

ZKROCENÍ ZLÉHO MUŽE

na divadle
vinohradském

Scéna na
rynku

Postavy (od leva): Lance, sokolník a starý sluha Valentinova otce — Vlad. Majer, Francisco — H. Haas, Isabella — M. Gabrielová, Shorthose — Fr. Smolík, Roger, sluha vdovin — Fr. Kovařík, Lady Hertwellová — M. Pačová, Valentin — Zd. Štěpánek, Fountain, Bellamore, Harebrein, přátelé Valentinovi a nápadníci vdovin — Vlad. Řepa, Václ. Vydra, Ant. Kandert

a také ji nastudoval. Je to komedie ze světa diplomatů, která dává nahlédnouti do různých triků politických a ukazuje, jak žena vykonává pronikavý vliv na osudy národů. Jenže potřebovala by vyzrálých, obratných herců, aby její prázdnota nebyla tak očividná. — Ve smíchovské Aréně vypravili novou, tentokráte šestnáctou revui „My roztočíme svět“ od známých autorů, jež výpravou, třesknými i ztřeštěnými nápady a tentokráte čiperně satiricko-politickými výpady předčila revue předešlé i ostatní revue pražské. Je pestrá, rušná, životná, dravá i hravá, je odvážná, melancholická, někde zatížená těžkopádností scén, dobře sice myšlených, ale těžce realizovaných, je originelní provedením kontaktu s hledištěm a zábavně příjemná. Vadou je, že je příliš dlouhá. Z představitelů upoutají dámy Valentová, Tauberová, z pánů Sedláček, Bozděch, z tanečníků hlavně Jarský, Vodorovská a Pirnikovi. J. P.

DIVADELNÍ KALENDRÁŘ

ŘÍJEN

2. 1846 před 80 lety zemřel v Praze český dramatik a překladatel Karel Šimon Macháček, jehož známá veselohra „Ženichové“, provedená po prvé právě před 100 lety (1826), dosud se udržuje na našich jevištích. Napsal ještě hry „Půjčka za oplátku“, „Bulhar“ a „Záviš“. Macháček se nar. 10./XII. 1799 v Praze.

5. 1906 zemř. na Smíchově Marie Koldínská, vdova po spis. J. J. Stankovském, dcera zakladatele Smíchovských divadel Pavla Švandy ze Semčic. Působila v aréně ve Pštrosce, později zasloužila se též o rozkvět smíchovských divadel, jejichž správy se ujala, získavši si obliby jak u personálu, tak i divadelního okolí.

9. 1906 zemř. v Římě slavná italská tragédka *Adelaide Ristoriová*, soupeřka světoznámé „Rachelky“. Vystoupila též v Praze v Novoměstském divadle r. 1865 v Legouvéově „Medei“, „Marii Stuartovně“ a v „Deboře“.

12. 1906 zemř. po celé Rusi známá dram. umělkyně *A. E. Androssova*.

17. 1906 zemř. v plné síle své umělecké tvořivosti režisér Smíchovských divadel *Alois Vojta-Jurný* ve věku 43 let. Pobyl u četných div. společností, než se stal členem divadel na Smíchově, kdež jako charakterní herec vytvořil řadu zdařilých postav. Nar. se v Křenově u Brna r. 1863.

19. 1786 navštívil císař Josef II. s generály Laudonem a Lascim pověstnou „Bodu“, divadlo, otevřené v červenci toho roku. (Viz Divadelní kalendář, „červenec“.) Návštěva císařova, při kteréžto příležitosti sehrána Schikanedrova vesel. „Loutníci aneb veselá bída“ (přeložena Thamem) a pantomina „Čihadlo aneb Tak vás čížky chytíme“ od Sévea, vynesla hercům 28 dukátů, neboť císař byl nadmíru představením spokojen. Sedmičlenné ředitelstvo obdrželo císařský diplom, jímž dovoleno nazývati divadlo „C. kr. vlasteneckým divadlem“, což hlásal i nápis nad oponou, umístěný v sousedství rakouského orla a českého lva.

28. 1906 byl na Národním divadle v Praze proveden poprvé Goetheův „Faust“ v nezkrácené formě, takže představení trvalo téměř 5 hodin. Ši—

D R O B N O S T I

Emil Burian, barytonista, vynikající člen operního souboru pražského divadla Národního, bratr nedávno zvěčnělého umělce světového jména *Karla Buriana*, zemřel 9. října t. r., jedva 50letý. Pohřeb konán z vestibulu Národního divadla.

Kdepak u nás! Odjakživa u nás přijdeme na nápad, když jeho realizace byla jindepřed půl věkem provedena. Ale podle dnešních poměrů nedá se tvrditi, že za 50 let budeme míti na naší universitě stolici pro kulturní historii divadla, jako ji právě zřídili v Mnichově.

Paní Dostalová z Národ. divadla? Denním tiskem prošla zpráva, že dramatická umělkyně pí *L. Dostalová* nedohodla se dosud s Národním divadlem o prodloužení angažmá. Praví se, že určité modality smlouvy pokládá pí Dostalová za ohrožení vypětí své umělecké činnosti. — Správě Národ. divadla patrně není milé pohostinské vystupování pí Dostalové v některých hrách Vinohradského divadla.

Pensionování v Národ. divadle. Intendance Národního divadla uvažuje o pensionování sólistů i drobných členů souboru. Bylo by dobře již jednou radikálně vyřešit otázku, zda je správné, aby ústav byl zatěžován osobním nákladem za členy, kteří chodí kolem divadla a jen jednou začas hrají.

Zdravotní dovolené ve Vinohradském divadle. Ze zdrav. dovolené vrátil se zač. září k aktivní činnosti režisér Vávra. Na dovolenou v týž čas odešla *O. Scheinpflugová*.

Obnovený Hamlet. Národní divadlo připravuje pro listopad Shakespearova „Hamleta“ v novém překladu *B. Štěpánka*. Režijní pojetí Hilarovo zvolilo pro titulní roli *Ed. Kohouta*. Tutěž hru chystá však i div. vinohr. s p. Štěpánkem.

Monografie J. Hilberta. Mladý lit. kritik *dr. Jos. Knap* napsal studii o dramatikovi *Jar. Hilbertovi*. Knížku vydala Národní knih-tiskárna v Mor. Krumlově v edici Forum.

Almanach Dramatického Svazu. Náš Dramatický Svaz, korporace skorem nehybná, připravuje vydání Almanachu v nakladatelství Aventinum.

Nové slovenské hry. Nedostatek původního, slovenského repertoaru Slovenského Národ. divadla v Bratislavě byl v předcházejících sezonách předmětem častých výtek, politických štvanic i kulturních úvah. Doufejme, že letos budou Slovinci s repertoarem spokojeni, neboť divadlo připravuje pro podzimní sezonu Tajovského „Statky — zmatky“, dramatisaci Hruškovského „Muže s protézou“, dramatisaci Hviezdoslavovy „Hajnikovy ženy“ a hru *Ivana Stodoly* „Pan ministr“. —ý.

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

POZNÁMKY K LETOŠNÍM OSLAVÁM

Kdyby nebylo škoda peněz, stálo by věru za to, vydati zvláštní brožuru o všem, co jsme při pořádání oslav Tylových a Maticího jubilea prodělali. Byl by to značný doplněk ilustrace chorobných poměrů dneška, v nichž se probíjí a musí těžce probíjeti každá idea a poctivá, nezištná snaha zátopou, způsobenou materialismem a záhubným přepolitisováním. My, kteří jsme překonávali všechny tyto potíže, musíme býti spokojeni s výsledkem své práce, třebaže jsme chtěli víc a třebaže leckdo nezasvěcený posuzuje zevnější dojem jinak.

Jsou však některé věci, které nutno zapsati pro věčnou pamět. Tak hned otázka protektorátu pořádaných oslav: Slavnostní výbor se usnesl, aby byl požádán pan prezident Masaryk, aby převzal protektorát, a to proto, že je zároveň presidentem „Mezinárodního sdružení pro výchovu dospělých“ se sídlem v Londýně, která se už několik let velmi účinně zajímá o naši Matici. Nevěděli jsme, že prezident republiky musí míti k tomu svolení ministerské rady, když tu přece nejde o žádnou věc politickou, nýbrž o kulturní. Min. rada však naši žádost nedoporučila. Podle získaných informací učinila tak na zamítavý návrh ministerstva nár. osvěty, ač tam i z kabinetní kanceláře bylo zakročeno za účelem příznivého vyřízení. Vyšetřili jsme důvody zamítavého návrhu a na základě vybídnutí z min. rady i na základě informací v ministerstvu osvěty obnovili jsme svou žádost, jíž se ujaly vynikající politické osobnosti. Přesto bylo v ministerstvu houževnatě trváno na odmítavém stanovisku, a když jsme seznali, jaké potíže se činí těm, kteří nám chtěli vyhovět, odvolali jsme žádost.

Bylo-li možno, že sotva desítileté Matici bylo povoleno hráti na scéně Nár. divadla u příležitosti Národopisné výstavy, pokládali jsme tím spíše za možné, aby nám bylo po čtyřiceti letech povoleno slavnostní představení v Nár. divadle, zvláště když šlo o I. mezinárodní sjezd. V intendanci bylo nám řečeno, že námitek nebude, ale že se musí vyjádřiti šéf činohry dr. Hilar o kuse, který budeme hrát. Doufali jsme, že proti Jiráskovu „Emigrantu“ námítky nebudou. Přesto intendantní rada žádost zamítla — bez udání důvodů. Odvolali jsme se k zemskému správnímu výboru, který však k našemu údivu prohlásil, že se nelze odvolati z usnesení intendantní rady, která na jeho vyzvání opět na zamítavém stanovisku setrvala. Žádali jsme tedy za propůjčení Stavovského divadla, čemuž bylo vyhověno. Ředitelství Nár. divadla požádalo za to 15.000 Kč (!). Vyprodaný dům vynese při cenách, jež byly v době Vsesokol. sletu upraveny, něco přes 16.000 Kč. Uvážíme-li, že Nár. divadlo pořádá představení pro různé korporace kulturní (ovšem určitých politických stran) za snížené ceny, uvážíme-li, že naše představení bylo sehráno našimi členy a že jsme musili technický personál, zapůjčení dekorací atd. honorovati sami, dalo si Nár. divadlo zaplatiti od českého ochotnictva jak náleží dobře. Při tom jsme musili platit za propůjčení zkušební síně na Žofině 10 Kč za jednu hodinu (!). — Při tomto představení měl býti proslov, ale přímo před začátkem přišel ředitel p. dr. Šafařovič na jeviště a tónem ne právě vřídlným proslov zakázal, poněvadž prý nebyl censurován (!). Pořadatelé jsme byli my, divadlo jsme si na ten večer draze zaplatili, byli jsme tedy odpovědní pouze my. Nechtíce však vyvolati nemilé porušení slavnostní chvíle, proslov jsme vynechali.

Neuvádíme tu zajímavých detailů, jež si ponecháme pro jinou dobu, ale nebylo jediného bodu programu, jediné akce, abychom byli nemusili překonávat nejrůznější potíže. Byly ovšem zase případy neobyčejné ochoty, s jakou jsme se setkávali na př. u Čsl. Obce Sokolské, u obce Pražské, u ministerstva zemědělství atd. Ale všechno jsme musili draze platit. I když jsme dostali místnosti zdarma, byly nám diktovány velmi pěkné odměny personálu. Marně jsme se namáhali získati větší subvence. Min. nár. osvěty a min. zahraničí nám dalo po 5000 Kč. Poštovní porto nás stálo přes 11 tisíc korun. Všecko jsme hradili ze zvýšených příspěvků členských a k tomu neorganizovaní ochotníci nám přispěli dobrovolně částkou 9000 Kč.

To znamená, že musíme stále spoléhati jenom na sebe a že musíme vynutiti konečně zájem a podporu kruhů povolaných, které je dosud těžko pohnouti k tomu, aby si také všímaly věcí kulturních. Byli bychom snad šťastnější, kdybychom pořádali na př. košské dostihy nebo zakládali výdělečná družstva. Ale my zůstaneme při svém ideálu a budeme také šťastni vědomím, že jsme vydrželi ve víravě kolotavého převratu na svém místě a že jsme přes přívaly afér dovedli volati se svých jevišť k duši českého člověka a k jeho svědomí, které se přece jednou vzpamatuje.

* Zkušenosti z našich oslav budou jen novým důvodem, abychom se ještě pevněji semkli, abychom uhájili svůj čistý štít a prokazovali platné služby národu i státu —
h—

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Práce režiséra se souborem. (Z poznámek o režii. Píše Václ. Figar.) Když režisér prostudoval řádně divadelní hru, upravil si scenář, obsadil podle nejlepšího přesvědčení všechny hrající osoby, dá doručiti opisy rolí herecům s podotknutím, kdy bude I.) čtená zkouška. Do čtené zkoušky musí se dostaviti bez rozdílu všichni účinkující ve hře. Hlavní zásadou režiséra budiž, že na jevišti „hraje“ všechno. Nábytek, kulisy, světla, reflektory a v první řadě jistě lidé, herci. Nemůže tudíž dovoliti, aby při čtené zkoušce scházel mu lidský materiál, neboť v čtené zkoušce seznamuje své herce: a) s krátkým, ale vystižným obsahem hry, b) s vysvětlením ideové představy spisovatele, c) nastíní nebo předloží náskry dekorací při jednotlivých aktech, d) vysvětlí styl hry (naturalistický, realistický, groteskní atd.), e) oznámí herecům, jak si jednotlivé figury představuje, jejich charakter, stáří, oblek a naznačí, jak má herec asi založiti svoji

roli, hlasově i mimicky. Po tomto, jak bych řekl proslovu, posadí se se svým ensemblem do kruhu (ne ke stolu s pívem) a jednotlivci předčítají své role týmž tonem, jakým budou mluvit na jevišti. Ostatní bedlivě poslouchají, aby se seznámili s obsahem a postupem děje kusu (tím spíše, jsou-li jednotlivé role rozepsány), a musí býti pamětlivi toho, že každá, i ta nejmenší role t. zv. „pes“, jest právě tak důležitá, jako role největší a že právě menšími rolemi možno představení naprosto pokaziti, jako možno nádherný obraz pokaziti malou skvrnou. Již při čtené zkoušce opravuje režisér chybně pronášená slova a věty, upozorňuje na pausy, zrychluje neb zpomaluje spád mluvy a vpadání do rozhovoru, a jednotlivci činí si bedlivě tužkou poznámky. Z toho všeho jest patrné, že čtená zkouška jest velmi důležitá a že každý musí již na čtenou zkoušku býti připraven, a režisér nesmí připustiti, aby na čtené zkoušce herec, třeba ochotník, jednotlivá slova

Přední síň se starší bustou Tylovou, vitrinami knihkupců a inž. Frankla (lič.), expozicemi
čelných ochotn. spolků moravských (Kyjov, Hodonín, Olomouc a j.)

ze sebe soukal a koktal, nebo aby dokonce prohlásil „Já to ani neviděl“. Zkoušky nejsou proto, aby režisér někoho učil teprve číst, ale proto, aby režisér naučil herce správně pronášet myšlenky spisovatele. Mám-li přednášet myšlenku, musím ji bezpodmínečně znát a tudíž musím roli řádně doma prostudovat, abych alespoň z části správně se vyjadřoval. Příští zkouška jest II.) A r a n ž o v a c í. Při této zkoušce dovolí režisér hercům čísti z role. Upraví scénu jednotlivých jednání pomocí židlí, naznačí, kde jest východ, kde ložnice, pokoj, okno atd. Dále naznačí pohovku, stůl, židle, knihovnu atd., a herci musí při jednotlivých výstupech přicházeti, odcházeti a sedati jako na samotném jevišti. Režisér nedo-

voluje ani spočátku, aby herec přicházel neb odcházel jinudy, než sám určil, a tím zvyká herce, aby se na jevišti vžil do situace. Určuje, kdy má herec vstáti, kdy sednouti, naznačuje rozestavení herců v jednotlivých výstupech a dbá toho, aby rozestavení herců bylo ladné a aby jeden druhému nepřekážel. Všechny pokyny režiséra musí každý jednotlivec pečlivě si poznamenati. Že i režisér tak činí (nemá-li již dříve hotový scénář), jest nesporno, neboť tak se vyhne v příštích zkouškách nepříjemným nedorozuměním, že v každé zkoušce nařizuje hercům něco jiného. (ať jest to rozestavení herců, posazení, povstání atd.). Že by si tím neposloužil a režiséřskou reputaci poškodil, jest samozřejmo. — Pak následují

Druhý sál s novou bronzovou bustou Tylovou od akad. sochaře Jos. Fialy, v pozadí expozice ÚMDOČ., Pražského okrsku a Tylových památek (ve vitrinách)

III.) zkoušky detailní. Že není možno postavit hru na scénu po 2—3 zkouškách, jak se u ochotníků pravidelně děje, bude zřejmo z toho, jak režisér musí propracovávat jednotlivé detaily nejenom s jednotlivými herci, ale i s celým souborem. Novodobé divadelní umění jest složkou umění: básnického, řečnického, mimického, pěveckého, hudebního, tanečního a výtvarného. Režisér reguluje tyto jednotlivé složky v jednu výslednici a snaží se docílit toho, aby nevynikla složka jediná, a tím nepoškodil se jednotlý celek. Tak stává se režisér prostředníkem mezi dramatikem, hercem, výtvar-

níkem a publikem a hledí docílit všemi prostředky nejvyššího zladěného účinku. Dbá především a) mluvy herců. 1.) Správná čeština, přesně podle autora, musí býti slyšena z úst herce na jevišti. Docílit správného přednesu slovního může jen ten herec, který ovládá z paměti svoji roli. Není-li tomu tak, „tahá z boudy“ jednotlivá slova, lepší je v nesrozumitelné větě, a pak čteme v humoristických listech a různých „veselých koutkách“ vtipy o hrách ochotníků. Mluvit česky, a to správně, na českém jevišti, jest první a základní povinnost herce. (Pokračování)

Jen režisér-inteligent může býti zárukou uměleckého poslání ochotnictva. Smysl pro organizační povinnost a autokritika jednotlivců jest mu pomocnou rukou k dosažení zdárných výsledků. — André e Rudolf, obvodový režisér II. Tylova okrsku v Plzni.

Kroj z doby Ludvíka XV. a madame de Pompadour. (IV. Účes. Píše prof. Soňa Felbrová.) Doba rokoková je též dobou paruk a čepců. Doposud nošené allonge-paruky ztratily ve své původní úpravě oblibu a byly pozměněny tím, že na obou stranách byly značně přistřiženy. Vlas na temeni byly hladce sčesány dozadu, kdežto na spáncích byly vlnovité zatáčeny. Vzádu v týle byl vlas spleten v co-

ÚČESY Z DOBY LUDVÍKA XV. A MADAME DE POMPADOUR

(K stati prof. Soni Felbrové obr. čís. 2.) — a) Mme Adelaide, dcera Ludvíka XV. — b) Dormeuse — c) Coiffure à la belle Poule — d) Toque — e) Coiffure en crochets

pánek, symbol to 18. stol. Vznešený svět se však zdráhal přijmouti muže v tomto účesu do své společnosti a proto později zakrývali cop jakýmsi černým sáčkem hedvábným, který byl zdoben hedvábnými stužkami, jež se však vázaly nahoře i při úpravě copové. Frisury doplňovaly vodorovné závitky vlasů, které přes cop nebo vlasové váčky, jakož i po obou stranách obličeje visely. Kadeřníci

horlivě vymýšleli nové úpravy těchto paruk, takže okolo r. 1740 bylo asi tucet odrůd. I kdo nosil vlastní, přirozený vlas, holdoval taktéž módě paruk, copů a kudrlínek. Pokud se týče pytlíčku na vlasy a copů, povstaly 2 strany: jedna pro pytlíčky na vlasy, po francouzské módě pro salon přiměřené, druhá pro cop. Ale cop, prý pruský vynález a ozdoba vojska, pokládán za méněcenný. I vous se málo nosil; hladce oholený obličej platil u mužů za výraz elegance a dobré výchovy. Kadeřníci snažili se však, aby i na hlavách dám prokázali tvůrčí sílu své fantasie. Proto v 2. pol. stol. účesy rostou: zprvu pomalu, pak stále rychleji. Nad čelem byl vlas plochý, jako prkno tuho uspořádaný, a sice tak, že na hořením kraji je trochu širší než čelo. Tyto „stavby“ vlasů, vyzdobené bohatě smyčkami ze stuh, perlemi a květinami, staly se v době Marie Antoinetty tak vysokými, že byly pro posměch a vhodným podnětem ke karikaturám, jež zobrazovaly dāmu, za níž kráčeji sluhové podpírají velikými podávkami vysoké účesy svých velitelů. Kadeřníci byli tak vynalézaví, že vytloukali kapitál i z vlasteneckého nadšení. Když 17. června 1778 francouzská fregata „La belle Poule“ podstoupila blízko Brestu vítězný boj s anglickou řadovou lodí „Arethusa“, zavedli účes „à la Frégate“ a „à la belle Poule“. Byly to velké fregaty, opatřené plachtami a lanovým a ozdobeně vlajkami; byly asi $\frac{1}{3}$ m vysoké (účesy: obraz č. 2.).

(Dokončení)

Repertoárové letáky, dvoustránkové, nejhustěji psané, s obsahem vždy asi čtyř posledních novinek divadelních a všemi informačními podrobnostmi (popis rolí, dekorace a rekvizity, tendence, stupeň proveditelnosti, zvláštní obtíže atd.), vydávala by týdně po 1 Kč div. agentura Lidové umění (J. Frey), Košice, Cibulka 369, přihlásí-li se asi 300 odběratelů. Upozorňujeme naše jednoty a zejména jich činovníky na tuto nepostradatelnou pomůcku, jejíž vydávání umožní jediné brzkou přihláškou a již zlikvidovati bylo by lze i peněžní stránku předchozí „Repertoárové příručky“.

Ú. M. D. O. Č.

Změna adresy. II. Tylův okrsek v Plzni oznamuje všem okrskům, jedn., spolům a odb., jakož i všem odběratelům a přísp. časop. „Jevišťe“, že okrsek a redakce přesídlily do nové kanceláře v Plzni, Tovární ul. 19, proti skladišti městského divadla, a žádá,

aby tam veškerá korespondence a příspěvky byly zasílány. Bořík, tajemník.

Týlova národní sbírka ukonč. dnem 30./VI. 1926 a vykazuje čistý výnos Kč 36.481—; výlohy činily: pošt. Kč 6119—, složenky 1800—, tiskopisy, kanc. potř. a manipulační popla-

tek bance, v které založen účet, Kč 4200—, sněší vyd. 206— a na osob. náklady, dosud neschválené, poskytnuta záloha Kč 3000—. Kromě toho dar Svazu svobodomyšlných v Chicagu Kč 2600—, kvitovaný na obálce seš. 15. „Čsl. Div.“, rozdělen podle určené přímky: pro Tylův dům v Hoře Kutné Kč 1000, v Praze Kč 1000 a pro Tylův pomník v Plzni Kč 600. Očekávaného výsledku sbírky nedosaženo z důsledků tehdy v říjnu 1925 právě vypsaných voleb do Národn. shromáždění a značných volebních příspěvků, všemi polit. stranami vypsaných, vypsaní sokolské daně sletové a množství věcných loterií, zejm. stát. zaměstnanců. Poukázáno pak bylo podle předem stanovené kvoty: Tyl. domu v Hoře Kutné Kč 3288 + 1000 (výše uvedených), T. d. v Plzni Kč 4932, Tyl. pomníku v Plzni Kč 4932 + 600 (v. u.) a T. d. v Praze Kč 18.296 + 1000 (v. u.).

Nově přijaté spolky. Děln. vzd. sp. „Sbratření“ Bělá u Bezděze, Sokol Krážílice, Dr. odb. Lištany, Míst. osv. komise Lomnička, p. Dol. Bělá u Plzně, Sokol Mirovice, O. kr. Mažice, Dr. kr. církve čsl. Olomouc, Vzd. klub „Osvěta“ Praha IV., Spdo. „Vrchlický“ Psáry p. Jesenice Dr. pro zřiz. a udrž. lid. div. Podolí u Prahy, Div. kr. čt. bes. Ratiškovice, Vzd. a div. jedn. „Havlíček“ Rohoznice, Čt.-och. sp. „Jirásek“ Srlín, Och. sv. mládeže soc. Svítkov, Spdo. Třebenice, Sokol Karlovy Vary, Dr. odb. „Praž. druž.“ Vinohrady, Sokol Nová Ves, p. Ledenice, Sokol Ves Nová u Chotěboře, Spdo. „Tyl“ Voděradý, Och. a vzd. jedn. „Tyl“ Dymokury a Sbor dobr. hasičů Bezno.

Organisace. Po úspěchu oslav 40letí Ú. M. D. O. Č. bude nutno prohloubiti vnitřní organizaci. Nové stanovy všech okrsků byly již předloženy k úřednímu schválení, takže po stránce formální bude nyní organizační základ upraven jednotně. Především je nutno, aby všechny okrsky vyvíjely předepsanou činnost. Předsednictvo provádí revisi této činnosti, a okrsky, nevyvíjející dostatečné činnosti, budou rekonstruovány. Je na všech našich jednotách a odborech, aby samy naléhaly na řádnou úpravu svých okrsků a aby v tom směru účinně podporovaly snahu a kroky ústředí. To platí také o vytvoření nových okrsků, o nichž bylo dosud jednáno, i o těch, které přijdou na řadu z důvodů místní potřeby. — Také stran tvoření se nových spolků a odborů v místech, kde už je dostatek spolků nebo odborů jiných, zaujímají naše okrsky i výkonný výbor zbytné tržštění sil a nezdravé třenice místní. Okrsky i ústředí budou nyní přihlížeti k tomu,

aby v Matici byly organisovány jen takové spolky a odbory, které řádně plní své povinnosti organizační a umělecké, protože nemůže jíti o počet, nýbrž o kvalitu našich členů, která je zdrojem kvality celku. h—

Kursy a přednášky. V Čes. Budějovicích projektován je div. kurs na listopad.

Z našeho zahraničí. Čsl. sp. „Svornost“ se Sokolem v Hamburku uspoř. 16./VI. a sp. „Buditel“ tamže 19./VI. Tylův večer s pořadem zahájení předs. A. Kokešem a J. Markem, holdem Tylovi (O. Pech a J. Diblík) a předn. se svět. obr. (J. Matějů).

Z ústředí. (Dokončení.) V došlé korespondenci schváleno zemskou správu politickou v Brně nošení všeochotn. odznaku na Moravě a zem. spr. polit. v Opavě pro Slezsko, Hlučínsko a Ratibořsko; Zdr. Novák z Vrútek podává zprávu o sjezdu osvět. prac. v Štubn. Teplicích; Zemská hasičská jednota zvala ke kladení zákl. kamene hasič. domu na Vinohr. (28. IX.); Masaryk. lidových. úst. oznam. založení nového divadeln. odboru za účelem „studia divadla jakožto prostředku lidovýchovného“ a žádá za vyslání spoluprac. (zvolení dr. Herman a ing. Sommer-Rydván); Klub poslanců strany soc.-dem. předal resoluci z 24. IV. právní sekci, „která bude při obnovování dávky za úř. výkony působiti k zmírnění tísnivých poměrů“; okrsek Pardubice pořádal kurs rež. od 29. VIII. do 26. IX.; tamní Spdo. zahájil 27. IX. činnost v nově přestavěné budově div. (deleg. dr. Herman); rež. kurs v Lounech konal se od 19. IX. do 10. X., v Dol. Daruvaru od 17. do 24. X. péčí ústředí. (Min. zahraniční přisp. na úhradu výloh Kč 1000—; předn. V. Figara B. Horská.) Deleg. pražského ústředí jmenováni: pp. vrch. inspektor M. Lederer z Jaroměře při oslavách 100letého trvání Spdo. v Novém Městě n. Met. a při otevření div. v Kyšperku (tento s jedn. Jiráskova okrsku v Náchodě p. Wögratem odevzdal k jubileu Jiráskovu za okrsek jirínkový věnec a zapsal jako gratulanta též ústředí); p. inž. E. Mareš z Plzně pro sjezd div. ochotn. v Orlové ve Slezsku (1. VIII.) a v Jaroměři; ústř. taj. R. Weinert pro oslavu 30let. trvání Dr. odb. Sokola ve Vernerčích (udělení diplomu čestn. uznání dodatečně schváleno). Spdo. ve Sv. Dobrotivě oslavoval 15. VIII. 50let. trvání, P.-dr. sp. „Havran“ ve Veltrusích 30leté jubileum. Nové stanovy okrskové zadány 16. IX. pro okrsky: Boleslav Ml., Brod Něm., Budějovice, Hořice, Hořovice, Louny, Jičín, Klatovy, Most, Pardubice, Náchod, Plzeň, Slaný, Semily, Tábor, Ústí n. Lab., Brno, Jihlava, Loštice, Prostějov a Třebíč; stanovy okrsku

Legerova v Kolíně již schváleny. Resoluce sjezdové odeslány min. vnitra, školství, posl. klubům, ústř. stran, redakcím, okrskům a několika vlivným činitelům; zasl. 56 poděk. dopisů. Prijato 22 nových spolků. Usneseno, aby na dluh ze sjezdu v r. 1921, jehož domnělý výtěžek měl býti odveden Tylovu domu, bylo ročně odepsáno Kč 1000— ve prospěch ÚMDOČ. na administrační výlohy Tylova fondu. Star. dr. Herman dává na uváženou otázku svěřenství jednot v menšinovém území některým lépe situovaným jednotám ve vnitrozemí. Z referátů deleg. ústředí k venkovským oslavám zajímají budou zej. nákladové číslice stavby divadla v Kyšperku: na Kč 640.000 bezúročně zapůjčila tamní záložna Kč 150.000 a na darech sebráno rovněž Kč 150.000. Žamberk otevře divadlo podle návrhů arch. Skřivánka z Čáslavi 28./X. Usneseno: požádati dra Rysa z Jičína za účast na sjezdu angl. asociace; podati novou žádost min. železnic na slevu jízdy pro zájezdy ochotn. pracovníků; vyzvati okrsky na sdělení jmen činovníků, kteří by mohli ve svém okolí zastupovati ústředí při význačnějších podnicích; povoleno umístění Mezinárodn. výboru v sídle Matice, která také povede prozatím (jako svůj příspěvek na vedení) celou administrativu; volba vicese­kretáře a člena výboru odložena do schůze příští. — O b ě ž n í k č. 96, obsahující různé pokyny a poznatky ze sjezdu, pokyny k Tylovým oslavám, důležité pokyny organizační, byl rozeslán všem spolkům 18.—20./IX. Spolky, kterým tento oběžník nebyl doručen, nechť dopíší si o nový výtisk.

Z okrsků venkovských. Všem jednotám, organisovaným ve Šmahově okrsku! V těchto dnech rozeslala kancelář okrsku všem jednotám letáky, v nichž žádá za příspěvek pro Tylův dům. Letákům jest připojena složenka. Přátelé, funkcionáři všech venkovských jednot, prosíme vás, rozešlete tyto letáky svým známým a příznivcům českého ochotnictví, intervenujte osobně, pokud vám bude možno, aby příspěvky se sešly v nejhojnější míře. Každý příspěvek jest vítán. Nechtě ani jediný složný lístek nezůstane nepoužit. Věnujte aspoň jedenkrát za desetiletí trochu času a přile naší dobré společné věci. Dokažte, že láska k divadlu a zušlechťování tohoto lidu jest hlubší, než prameny prázdných slov, že jest schopna také opravdové

práce. Všechny jednoty, pokud již mezitím nesplnily své povinnosti, učíte dobrovolnou sbírkou mezi členstvem, ve společnosti, poďte si samy sběrací listiny a výtěžky zašlete přímo okrsku hromadně. Veškeré příspěvky budou veřejně kvitovány a odvedeny Matici. Okrsek si neponechá ani halře z této akce, koná svou povinnost vůči Tylovu domu a na nás všech záleží, aby tato povinnost byla vykonána dobře. Dotazyřďte jednatele okrsku. — Upozornění: Jednoty, které si vypůjčujete knihy z knihovny okrskové, pište vždy jen na adresu knihovníka okrsku Jos. Podzímka, krejčího v Táboře, Vilová čtvrt. — Smetanův okrsek v Čes. Třebové chystá na první dni listop. vzorné předst. k uctění památky J. K. Tyla. Proveden bude Šamberkův „J. K. Tyl“ za režie okrsk. režis. K. Kšira. Hra bude uskutečněna obětavostí členů jednot, v okrsku sdružených a ochotou Spdo. „Jirásek“ v Chocni, na jehož jevišti se bude hrati. — Péči okrsku a míst. osvět. komise v Ústí n./Orl. provedena bude Tylova oslava v Ústí n./Orlicí ve větším rámci. Úvodní přednáškou o nadšeném vlastenci zahájen bude v listop. cyklus her Tylových, který proveden bude všemi org. jednotami v místě na jevišti Spdo. „Vicena“. Div. odb. Sokola v Hylvátech chystá „Nalezence“, Děd. div. sp. „Sršeň“ v Ústí n./Orl. předvede „Paličovu dceru“, Div. odb. Orla v Ústí n./Orl. sehraje „Jiřkovo vidění“ a Spdo. „Vicena“ v Ústí n./O. „Fidlovačku“. — Jungmannův okrsek v Hořovicích rozdělen na 7 obvodů: Beroun I. a II., Hořovice, Hostomice, Zbiroh, Zdice a Žebrák. Valná schůze konána 7./III. s předchozí schůzí okrsk. rady (deleg. praž. ústř. star. dr. Herman). Z Tylova II. okrsku v Plzni přiřazeny sem Spdo. ve Svaté Dobrotivé a Krdo. v Lišné. Předn. konali tu: B. Horská, prof. Richter, A. Růžička, prof. Živec a Zeman.

Z jednot. Klub Přátel Umění v Prostějově sehrál 12./IX. v měst. div. kom. „Potasch a Perlmutter“ od M. Glassa a C. Kleina (přel. Š. Žitný) s Ottou Čermákem od Nár. divadla v Brně j. h. za rež. Elenny Svozilové; 28./X. hraje v rámci Tylových oslav „Paličovu dceru“ s hostem K. Šottem od divadla olomouckého v úloze Valenty (za rež. prof. J. Simona); 9./XI. hostuje tu Olga Scheinpflugová z Městsk. div. vinohr. ve své hře „Madla z cihelny“.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ
DIVADLO

Ročník IV. (IX.) — V Praze dne 12. listopadu 1926. — Sešit 17.

V Praze 12. listopadu 1926

Zpolitizované umění. Prohlédněte předcházející ročníky této publikace a v mnohém číslu budete sledovati, jak pomalu, tiše a téměř nepozorovaně vnikala v umělecké zájmy politická prestíž a politické malomocenství. Zkonstatujete zároveň, s jakými obavami sledovali jsme tuto hlíz, jak chvěli jsme se o ryzí, bezvýhradně umělecký program divadla a vše, co je s ním ve spojení.

Máme smutné a šeré zkušenosti poslední doby, kdy česká literatura, česká umělecká obec byla zasažena politickými štvanicemi, které vynutily si projevy, jichž nelze dosti litovati, třebaže měly svou dobrou vůli. Jsou-li literární a umělecká zařízení ohrožena, nenajde se pravého a mocného zájmu v politické veřejnosti pro hájení požadavků a práv kultury, neboť ona jsou vpravdě politice jen zbytečnou a pošetilou přítěží, o níž — coram publico — pěji se pajány, ale v závěří je interes o ni stlačen na minimum. Nevím proto, jaké důvody mohou vykolecti kulturního pracovníka z kritického uvažování nad politickým bojem a odvrátiti jej od pravého poslání, jež si vytyčil. Podporovati politickou hamižnost a sveřepost, obchodnické handlování s politickým přesvědčením, to přece není povinností českého spisovatele, a dobře napsal spis. R. Těšohlídek, že „česká literatura není posluhovačkou, která ráno sbírá chrchle a odpadky, když páni se poperou“. Ne manifest českých spisovatelů pro politické interesy, ale pohrdlivé mlčení jejich nad mravním úpadkem našeho veřejného života je nejlepším kritickým projevem za téměř celý národ, který je zhnusen znetvořenou ideologií a otráven všemožnými výpary politických kuchyní. Má-li kdo svůj politický zákon a je odpovědný za své

přesvědčení, respektujeme jej jako člověka a nehoršíme se, že naše pojetí je rozdílné. Dnes více než kdy jindy musí kultura a speciálně divadelní kultura projevit nejživější zájem na současných poměrech, ne však, aby je komplikovala, ale aby rozvášněnost, zbahnělost a nemorálnost léčila přesným obrazem mravního rozvratu. Divadlo musí býti osvěžením, mravním povznesením a smírným utěшитelem, který bude obrozovati člověka, aby ani v dobách, možno-li horších, nevzdal se svého lidství a své kultury a zůstal nerozborným sloupem sobě i celku. Zkušenosti, které jsme posledními veřejnými událostmi získali, poučují nás o škodlivosti politického systému, který vplížil se do některých veřejných, uměleckých institucí, jichž prestýž je obhvacována mocenstvím té které politické orientace, v každém případě však ne k prospěchu myšlenky.

Politická dravost pokouší se nejen proraziti svou moc v uměleckých insitutích jakékoli formy ale postupuje i od osoby k osobě a snaží se získati jedince, aby poškodila celek v základech. Není bez úspěchu tato zákeřnost, neboť uměleckou veřejnost nedělí dnes již pouze názor individualit a vypjatého estétství, nebo rozdíl generačních snah, ale číře politické přesvědčení, které rozděluje jinak pospolitost programu a rozbíjí společenský styk. Stalo se již, že předmětem úvahy a soudu není umělecký rys díla, ale politická kreace osobnosti autora. Až k této anomalii vede zpolitisované umění, zaslepený fanatismus fetišského vyznavačství, jež končí v maloduchém utápění životní energie na úkor principu umělecké tvorby. Naše kultura nepotřebuje politisujících spisovatelů, ale pouze výhradných apologetů jejího nepolitického, altruistického ducha, který nedává se vésti, ale sám vede a ukazuje k novým, lepším dnům českého umění. ej.

O t a k a r Š o u r e k :

FIBICHOVO SCÉNICKÉ MELODRAMA

(Několik zásadních poznámek)

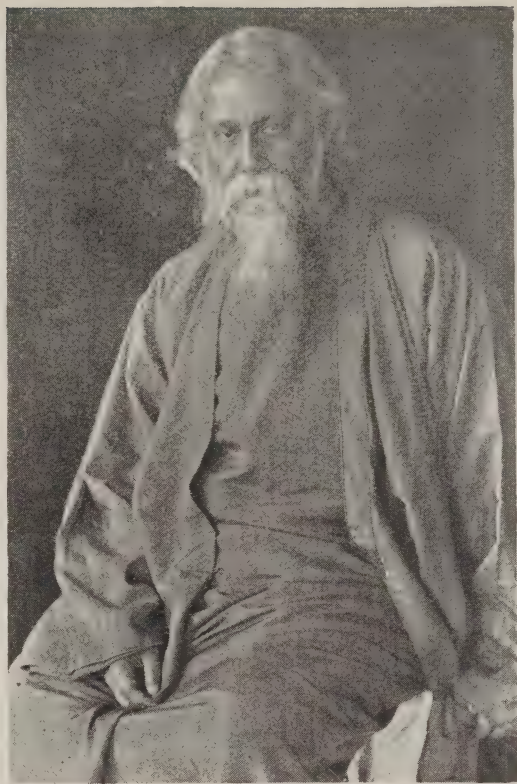
Úspěch první části Vrchlického antické trilogie „Hippodamia“ (Námluvy Pelopovy) s melodramatickou hudbou Zdeňka Fibicha na Národním divadle v Brně dává ožiti vzpomínce na souborné provedení celé trilogie, jež bylo nejdůležitějším a také nejúspěšnějším kladem loňského jubilejního cyklu dramatických prací Fibichových na Národním divadle v Praze. Je ovšem jisto, že závažný podíl na mohutném dojmu, jímž toto jedinečné dílo působí, má samo velkolepě koncipované drama básníkovy, v naší literatuře i při některých svých vadách jedno z největších. Ale také nelze pochybovati, že to, čím nám ono dílo dnes je a čím tak vzrušeně na jevišti žije, podmínilo teprve jeho spojení s tvůrčí spoluprací hudebníkovou, neboť v ní nebyla jen podpora díla básníkovy, ale namnoze i jeho přetvoření a dotvoření.

Scénické melodrama nebylo u Fibicha dílem náhodným. Ať dřív či později musil k němu dospěti umělec, pro něhož spojení mluveného slova básnického s projevem hudebním bylo lákavým a samozřejmým problémem odvážného, umělecky dobře vyzbrojeného a uvědomělého experimentátora a při tom rozeného, čistého romantika, velmi úzce spřízněného s německým Rob. Schumannem a nadšeně obdivujícího jeho melodramatické zhudebnění Byronova

„Manfreda“. Je také významno, že již koncem r. 1875, tedy plných osm let před prvními náčrtky k vlastnímu scénickému melodramatu, řídil Fibich jako druhý tehdy kapelník české opery v Prozatímním divadle provedení scénických melodramat „Ariadna na Naxu“ a „Medea“ od Jiřího Bendy, při představení, uspořádaném na paměť stého výročí prvního provedení „Ariadny“ v Gotě. V té době měl již také za sebou první melodram koncertní (Štědrý den), jemuž do „Hippodamie“ následovalo ještě pět dalších (Pomsta květin, Věčnost, Vodník, Královna Ema, Hakon).

Skutečně, „Hippodamii“ samu nutno stylově i technicky vždy spíše pokládati za domyšlení a přehodnocení sto let starého pokusu Bendova ve smyslu moderního dramatu hudebního a zároveň za rozšíření melodramatu koncertního v melodrama scénické, než, jak dlouho bylo dokazováno, za zásadní dovršení Wagnerova úsilí o přirozenou deklamaci slova zpívaného. Myšlenka spojení herecké deklamace s hudbou nebyla nikdy a také ne u Fibicha popřena, jak zjevně jest i z toho, že Fibich sám zů-

stal zpívanému slovu v celé své další dramatické tvorbě opět věren, aniž by tím proti umělecké platnosti předcházející trilogie cokoliv namítal. Naopak, všechna jeho melodramatická díla, a tedy i „Hippodamia“, rodila se ze snahy pomoci hudbou slovu mluvenému, a to nikoliv jen obsahově a náladově, ale pozdvihnouti je i z poměrné jeho výrazové monotonie a povzbudit k pružnějšímu, modulačně bohatšímu a vnitřně vzletnějšímu, horoucnějšímu vypětí. Ovšem že jen tam, kde je mu takováto podpora vítána i potřebna a kde jeho uvedení ve zpěv není možné bez újmy na jeho výraznosti, plasticity a pohybu, jako je tomu právě u textu „Hippodamie“. Teorie sice odedávna namítala, že slučují se tak dva živly značně různorodé, které si navzájem překáží a z nichž jeden musí nutně vnímavosti posluchačově unikati. Ale praxe tyto námitky vyvrací, ukazujíc, že nejde o účín jednotlivých složek, nýbrž o jejich výslednici, o sílu dojmu souhrnného, podmiňovaného současným

RABINDRANÁTH TAGORE.

slavný básník indický, laureat Nobelovy ceny, přednášel opět v Praze. Stavovské divadlo hrálo jeho drama „Poštovní úřad“, nově napsal div. hru pro dívky „Natír Pužá“

projevem slova i hudby a vzájemnou jejich podporou, a ten souhrnný dojem že je mnohem mohutnější a bezprostřednější, než dojem na př. dramatu samotného. Těžko možno si alespoň mysliti někoho, kdo slyšel „Hippodamii“ v novém jejím provedení, že by si dovedl představit většinu scén z jednotlivých dílů trilogie bez účasti Fibichovy hudby v účinku, stejně podmanivém. A po stránce techniky reprodukční? Bylo by jistě zajímavě slyšet herce, nebo režiséra nebo i výtvarníka, byla-li jim hudba jakkoliv na překážku výkonu, či zda je v něm spíše nepodporovala, nevedla-li je ve zvýraznění a pohybu slova a vět, v jejich stoupání a klesání zvukovém, v jejich barvě a síle, nenažadovala a neusnadňovala-li jim všechny odstíny projevu mimického, náladu každé scény, její rytmus, pohyb a dynamiku. A nešel-li jevištní realizaci trilogie na ruku i pevný, dokonale učeněný organismus celkové stavby hudebně-dramatické?

Je ovšem pravda, že projev hudebníkův nemůže v tomto případě činiti nároků na stejnou pozornost posluchačovu, jako projev básníkův, alespoň z větší části ne. To však je věcí tvůrčího sebezapření hudebníkov, jenž musí k takovéto práci přistupovati s vědomím, že neříká, jako snad obvykle, slovo hlavní, nýbrž že dává se zde především do pomocných služeb slova básníkov, že musí si ve vlastním projevu vésti k němu s největší šetrností a skromností. Fibich po této stránce splnil svůj úkol s obdivuhodnou uměleckou kázní a dokonale, i když hudební jeho inspirace našla ještě hojně příležitosti, aby uplatnila se hezky svobodně a plně. Jiná je snad otázka, lze-li scénické melodrama vytvářeti s takovou důsledností, aby hudba provázela i ony partie, při nichž nemá celkem co říci a při nichž se pak buď nemístně vnučuje, nebo kde musí se omeziti na míru, která musí se jeviti velmi prostou, ne-li chudou. Fibich opodstatněnost této námítky nevyvrátil, ale nevyhnul se jí. Nepřesvědčil, že by bylo nutno a výhodno, jíti i v této věci vždy za jeho příkladem a nenašel v tom také dosud následovníka. Ale neublížil tím nijak hodnotám a významu svého skvělého díla, jež ostatně ve svém imposantním zjevu je těžko napodobitelné a opakovatelné. A neubral tím ničeho na faktu, že vytvořil s Vrchlickým v „Hippodamii“ ojedinělé dílo, které dokumentuje nejen možnost dokonalého spojení mluveného dramatu s hudbou v nový vyšší celek, ale i jeho p r o s p ě š n o s t. A to je čin širšího významu, než jen pro dramatické umění české.

Dr. Eduard Šebesta:

PASKAL BONDINI, NÁRODNÍ DIVADLO

A DIVADLO V KOTCÍCH

(Pokračování)

Roku 1801 jedná se o opravu budovy, nanejvýš prý nutnou, a stržení dřevěných schodů, jež nalézajíce se na levé straně budovy, byly předmětem již několika výtek městského hejtmanství. V srpnu téhož roku zaslán guberniu inventář a odhad divadla, jakož i rozpočet na nutné opravy, vyžadující obnos 995 zl. 58 kr., a tu zemská vláda, schválivši prodej dekorací, starého špalírového plátna, plechového nářadí, stanovila dražbu tohoto mobiláře

na 9. říjen. Dle protokolu, o této dražbě nám zachovaného — ostatní detailní spisy jsme nenalezli na jich místě — prodáno 14 kusů kulis kabinetů za 8 zl. 34 kr., 24 sálové kulisy za 14 zl. 24 kr., 10 kusů kulis galeriových za 6 zl. 45 kr., 7 kulis zahradních za 4 zl. 25 kr., 16 kulis uličních za 9 zl. 42 kr., 4 kulisy žalářové za 2 zl. 25 kr., 1 gardina s lesem za 4 zl. 15 kr., 1 gardina s kabinetem a prospektem za 10 zl. 3 kr. a 1 gardina s vyobrazením „Godilio romano“ za 8 zl. Neprodány zůstaly: přední gardina s malým prospektem, sálové kulisy, hrad, průřez sálem, gardina s válečným sálem, 6 kusů portálů, stožáry, steláže, i orkestrové, steláž na způsob klavíru a různé harampádí, vše v celkové ceně 60 zl.; na učiněný pokus prodati je v celku nikdo z přítomných se nehlásil a zůstalo, jsouc celé děravé, k ničemu potřebné, obci na skladě. Z kupujících zdá se, že dle podpisů byli to většinou židovští obchodníci; jen při gardině s lesem, kterou koupil jakýsi Albrecht, a při prodaném objektu na posledním místě, který koupil jakýsi Václav Trum, soudíme, že byli kupci asi příslušníky divadelního stavu.

Další nabídku na nájem divadelního sálu proti placení činže ročních 250 zl. v listopadu 1801 učinil magistrátu cech truhlářský, opatřiv svou nabídku 48 vlastnoručními podpisy mistrů truhlářských, který chtěl uspořádati zde jakousi výstavku výrobků svých příslušníků, jíž by upozorněno bylo obecnostvo k pohodlnému shlédnutí prací nejrůznějšího druhu a krásy, a to v každé době. Když pak nechtěli majitelé krámů v přízemku, odhadující si své zboží na 200.000 zl., připustit, aby se v sále ukládalo dřevěné zboží, rozhodl se magistrát pronájem sálu vydražiti, a to dne 20. listopadu; dražby účastnili se vedle oferujících truhlářů dr. Galina za majitele loubí, jakýsi Helfert a J. Donát ve spojení s několika jinými obchodníky, rovněž nájemci loubí v přízemních místnostech kotců. Nabídky jednotlivých skupin pak zněly: u truhlářů na obnosy 250 až do 430 zl., dr. Galina dražil za své klienty od 255 do 410 zl., Helfert litoval od 300 do 400 zl. a konečně Donát pro svou skupinu od 420 do 440 zl., s kterým pak také uzavřena smlouva.

Když pak po dvou letech podali si obchodníci proti novému nájemci stížnost, že přeměňuje sál za veřejnou tančírnu, a on sám žádal za upravení topení v sále, zjistila komise, že třeba topení trojích železných kamen, proti jichž postavení nenamítali požární znalci ničeho, když se jim dostalo ujistění, že budou kamna postavena na dlažbu a že bude po čas topení v nich vždy přítomen kominík. K prvé námitce stěžovatelů, že nájemce, najav si původně sál k nevinnému používání za skladiště, pronajal jej dale traktérovi k zřízení taneční síně, uvedli obchodníci obavu, že sál, sestávající mimo blavní zeď ze samého dřeva, snadno by při hřmotu hudby a při pití, kdy snadno lidé, jsouc méně pozorní, používáním ohně a světél po celou noc by ohni vzniknouti dali; po druhé prý pak také by mohlo dojíti přeměnou sálu na tančírnu k vypáčení a vyloupení jich loubí od špatných lidí, neboť je prý možno, že by lidé hřmotem hudby a nepozorností tančících snadno z hořejších oken na střechnu nad jich krámy proti Můstku se spustili a vikýři na půdu a odtud do Kotců se dostali, kde by nerušeně pracovati mohli. Tyto námitky vyvrátili lehce nájemci sálu poukazem na znění smlouvy, nám blíže neznámé, že

JAROSLAV VOJTA

v tit. roli vesel. „Náš pan farář“ na
scéně Stavovské

mohou sálu používat, ke všemu, vyjímaje divadla, a nebezpečí požáru je vyloučeno opatřeními požárními; ostatně prý mají oni sami zboží v krámech, v taneční síni prý se nikdy s počátku mnoho netopí a zlodějů se netřeba obávat, poněvadž musí mítí tito strach z tolika lidí a u vchodu stojí prý po celou noc vojenské stráže.

Jinou další zajímavou okolností pro našeho čtenáře, a to až z r. 1810, jest pronájem sálu stavovskému zemskému výboru k uschovávání divadelních dekorací pro jeho nedaleko stojící Národní divadlo. O počátku a podrobnostech tohoto pronájmu od termínu svato-havelského jmenovaného roku nemáme bližších zpráv: jediné víme, že 1813 obnovena tato smlouva na další tři léta za roční činži

500 zl., která 1815 zvýšena při dalším obnovení na 700 zl.

R. 1819 dochází u magistrátu stížnost měšťanského obchodníka kožemi Jiřího Wildnera, majitele dvou krámů v Kotečích, na dělníky, zaměstnané taháním divadelních strojů a jiných věcí do skladiště. Ti prý nechávají do budovy dveře otevřeny, takže prý tam zatéká a jeho věci se ničí, okna ve skladišti jsou rozbita, divadelní nářadí stojí celé hodiny před jeho okny, a když on zaměstnancům domlouvá, vysmívají se mu a házejí úmyslně nářadím prudce o zem, a nechodí prý ani po schodech nahoru, nýbrž podávají si veškeré nářadí okny. Když pak 15. listopadu magistrát uložil stavebnímu úřadu zjišťit a odstranit závady, přesvědčiv se skutečně o škodách, na krámě páchaných vytahováním nářadí po žebříku do patra — potřebné k vytahování kolo je poškozeno — mělo prý by se to zakázat, a rovněž by neměl truhlář (pravděpodobně divadelní), na ulici u strážnice pracující, býti zde trpěn. O výsledku pak podáno magistrátem sdělení stavovské dozorcí komisi.

(Pokračování)

P R E M I E R Y

KOMEDIE V KOSTCE, JINDŘICH IV., JUAREZ A MAXIMILIAN, ŠOFÉR.
MUDr. JUCI SZABOVÁ, STAROSVĚTSKÁ ROMANCE, RODINA M. KOPPLERA,
DĚTSKÝ KARNEVAL

Konrádova „Komedie v kostce“* kterou vypravilo Stavovské divadlo 19. října v režii Dostalově a výpravě Hofmanově, je roztomilá věc, jež byla přijata velmi sympaticky. Tema con variazoni, trojice manželská AA, BB, CC a trojice dětí Hoža, Vlastík a Libka, Petronka služka, Netrefa šofér. Z manželské trojice utvoří se možné variace AB, BC, CA hravě a klidně s úsměvem, z čehož se jindy dělala tragedie nebo drama, dnes je to komedie a byla by jí, kdyby pan A nezačal žárlit, z čehož vznikne nové přeskupení BC, BA,

* Vydána v Lidové knihovně Aventina r. 1925, svazek 12.

A. de Lorde a
P. Chaine:

NÁŠ PAN FARÁŘ

na scéně
Stavovské

LIBĚNA ODSTRČILOVÁ
jako Jenověfa

OTTO RUBÍK
jako Petr de Sableuse

CA, a naposled seznají, že všichni muži milují všechny ženy a že i děti se zamilují, utekou, a v opuštěné zahradě zůstane Petronka se šoférem. Ale nic se nestane, na manželské věrnosti se nikdo z nich ve skutečnosti neprohřeší a nakonec vrátí se všichni jako „beznadějně slušní šosáci“. Z celého poblouznění doby, z uvolněných názorů, pro něž nalézá autor analogii v elektrolitické disociaci, jež je výsledkem elektrického proudu, jenž rozkládá sloučeniny v ionty, které nemohou existovati samy o sobě a slučují se s jinými, z celého toho erotického ruchu dneška dospívá v závěru k tomu, že ionisujícím činitelem jsou děti. Režie Dostalova má vždycky nějaké kazy v podrobnostech, nedůslednosti, vybočující z celkového pojetí, dokazující, jak těžko se podřizují jednotlivé herecké individuality jednotnému úsilí režisérovi. Ale přes to výkony herecké jsou na vyšší situaci. Pp. Steimar, Deyl, Wiesner a dámy Vrchlická, Rydlová, Nasková mluvili skvěle, děti Horáková, Gruss a Neuman j. h. celkem drželi se statečně. Pan Roland v šoferovi se trochu poburianštil. — Pirandelův „Jindřich IV.“ (přel. Dr. V. Jiřina, režie V. Novák, výtvarník L. Sutnar. Premiera 26. října v Národním divadle) je velmi problematické dílo, svým názorem a základní myšlenkou hodně života vzdálené. Ale působí mohutně, otrěse, vyvolává však také odpor, nespokojenost s hrdinovou travestií, jež je vlastně základem autorova životního pojetí. U něho hraje vždy protiklad života a formy, život je něco, co se musí maskovat, člověk musí žít v masce, ať dobrovolně nebo z přinucení, a lidé žijí v tomto dualismu, v tom, co cítí, a v tom, co mluví. Proto jeho hrdina, utrpěv při pádu s koně, způsobeného jeho sokem, poruchu vědomí, žije v ilusi, že jest Jindřichem IV., a i když probudí se ke skutečnosti, klame své okolí předstíráním šílenství, aby se mohl pomstít na svém sokovi, ježž probodne. To Andrejův „Rozum“, hraný před 2 lety v Nár. d., je přirozenější, logičtější. Ale Jindřich IV. je herecky zajímavý. Poskytl p. Vydrovi příležitost k vytvoření jednolitě postavy a p. Tůmovi k nejlepší kreaci herecké, pokud ji měl v Nár. divadle. Výprava Sutnarova nasvědčuje, jak se mnoho učil u Hofmana. — Na Vinohradech vypravili Werflův historický obraz „Juarez a Maximilian“ v překladu dra Fischera, režii Borové a výpravě Wenigové 12. října. Je to tragédie Maximiliana, císaře mexického, zastřeleného republikány r. 1867. A autoru nešlo ani o Juareze — jenž v obrazech ani se neobjeví, ale jehož vliv, obratnost a údernost je výraznější a pádnejší, než mnohomluvného Maximiliana — jako o historii dobrodružné — v lepším slova smyslu — vlády Habsburkovy v Mexiku, kde opuštěn Evropou, uprostřed slabých monarchistů a obratných republikánů, narážející na intriky, snuje svůj sen o ideální vládě. Je to 13 obrazů, jež režisér pojal doslova a vytvořil zlatý rámec, zakrytý černou oponou, za nímž aranžoval skupiny herců téměř malířsky. Ke své nesmrtelnosti Werfel tímto dílem nepřispěl, nedocílil ani účinu, ani nepřesvědčil. Také provedení bylo těžce nehybné, mnoho se mluví a mimo scénickou hudbu a hluk republikánů, jež spojují jaksi jednotlivé obrazy, nic se neděje. Dojem je mdlý a je jisto, že film byl

* Vydáno ve „Hrách českého jeviště“ u Rosendorfa v Praze.

Scéna II. a III. jednání: Komnata na zámku Sableusském

by účinnější. — Bernardův a Vrbského „Šofér“, jež v režii Hlavatého hráli po prvé 21. října, je plochá veselohra, v níž automobilový továrník, aby získal ruku své vyvolené, přijme službu šoféra u jejího otce velkostatkáře, a opravdový šofér přemění se v továrníka. A to je vše, zvláštní veselosti není v situacích, ani v nějaké zápletky, ale ve figurkách, které skvěle kreslili bez rozpaků a s jistotou zkušených herců pp. Haas, Kreuzman, Majer, Vošalík a Hlavatý, více však dámy Scheinpflugová, Šlemrová, Freslová a Gabrielová. P. Kandertovi se líbí imitovat určité známé osobnosti, což nenasvědčuje velkému tvořivému fondu. Ale je to pohodlnější. Hra se líbila, pobavila a dnes se konečně od dramatu víc nežádá. — V Komedii objevili opět židovskou komedii od Friedmanna a Herze „Rodina Morice Kopplera“, kterou přeložil Jedlička a vypravil Rovenský. Tato komedie chce ukázat rozdílnost dvou generací, otců a synů, a ten rozdíl není tak patrný v rodině bohatého žida Kopplera, jako v rodině chudého Stieglie, jehož syn dosáhne doktorátu a starý Stieglie staro-židovskými způsoby dělá mu reklamu tak „účinnou“, že se rozejdou, zvláště když starý Stieglie začíná se plést i do srdečných záležitostí synových. Ale než opona zakryje tuto primitivnost, oba se smíří a rodina Kopplerova i Stieglieva, přes odpor aristokratické Kopplerové se spojí v dětech. Pro židovské ovzduší mají v Komedii již svůj způsob reprodukční a v pánšských představitelích pp. Prince, Rovenského, Merhauta a Majera parátní herce, kteří si vedou velmi dobře. Méně dobře hrají dámy. Sl. Tichá je milý divadelní zjev, ale herečka? — Švando divadlo má často novinky, pravidelně je vypravuje a plní sliby s důsledností, jíž by si mohlo povšimnouti i jiné divadlo, na př. Národní. A nehrají se tu věci špatné, čímž nelze říci, že se hrají nadprůměrně dobře. Jako taková „MUDr. Juci Szabová“ od L. Fodora, která přes svoji emancipační pózu dospívá k přesvědčení, že žena zůstane vždycky ženou a že v náručí muže krásně zapomene na všechny učenosti a přes všechny půvaby vědecké práce, naskytne-li se jí vhodná příležitost, vdá se třeba s pokryteckým plácem, i když je očividně přesvědčena o milostných dobrodružstvích svého nastávajícího. Tato komedie, jejíž výsledek je zřejmý již z I. výstupu slečny doktorky, je vtipná, pružná, má půvabné scény, ale potřebovala by k plnému účinku a proniknutí i půvab herecké interpretace. Takto nepropadla, ale jen ukázala, co zmůže a nezmůže reprodukce, ač dámy Buddeusová (titulní úloha), Půlpánová, Gampeová, a pp. Veverka a Plachý — který touží po popularitě Burianově — i napovídá se „činili“. — Schäfrova „Starosvětská romance“ nemá nic starosvětského ani romantického, leda německé věty, jež do svého dialogu vplétají pí Gampeová

André de Lorde a
Pierre Chainé
dle
Clementa Vautela:

NÁŠ PAN FARÁŘ
(Mon curé chez les
riches)

Veselohra o 5 děj.

Z franc. přel.
Ant. Bernášek

Divadlo Sta-
vovské v Praze

Režie:
Vojt a Novák

Scén. výprava:
J. M. Gottlieb

Scéna IV. dějství: Předsíní pařížského baru „Opatství Thelémské“

a sl. Nademlejnská. Příhoda zcela obyčejná, jež nijak a ničím nepřipomíná „staré zlaté časy“. Ale divadelníka lze v ní poznat, spád hry, čiperně střižené figurky, z nichž každá má svůj typický profil a výraz, břitký dialog a hybnost scén. Herecky a režijně byla vypravena p. Kalistou vkusně, z dam upoutaly svými výkony dámy Gampeová, Nademlejnská a Pulpánová, z pánů p. Marek. P. Plachý zařadil svého markýze do galerie šlechticů, jejichž předkem je Vlasta Burian. — Umělecké studio zahájilo 13. října svou činnost v Umělecké besedě Bouhélirovým „Karnevalem dětí“ za vůdcovství Gamzova, který kráčí ve stopách Osvobozeného divadla v ruském konstruktivismu. Ale nic nového nepřináší, leč úžasnou pílí, svědomitost, přesnost a naprosté ovládnutí textu, takže hrají bez napovědy. A to jest veliké plus pro tuto družinu, jež neleká se práce a jež prokazuje určité herecké kvality. Sám její vůdce Gamza je obratný herec a svědomitý, pracovitý režisér a jeho soudruzi uvedli se velmi sympaticky, ať to byl p. Záhorský, dámy Svozilová, Voznicová, Hrázká i ty malé děti, jež hrály dětské role. První představení bylo sympaticky přijato, a i když nelze ve vnějších prostředcích s nimi ve všem souhlasiti, přece lze uznati, že znamenají jistý pokrok. J. P.

DROBNOSTI

Herecká jubilea. Ke konci října rozloučili se v holešovické Uranii se svým kolegou režisérem Václ. Spurným, který po 45leté herecké činnosti odchází na odpočinek. Je to stále ještě kus české divadelní tradice, která ve Spurném má svůj dobrý zvuk. Poctivá, usilovná práce jevištní zůstává odkazem starých novým, svěžím silám divadla. — Téměř v témže týdnu oslavovali v brněnském Národním divadle šedesátiny Ladislava Pecha. Byla to nová příležitost zhodnotiti jeho vytrvalou, čínorodou

práci, vypjatou ke všem složkám hereckým, zdůraznití vzácnou svěžest jeho výkonů i v posledních dnech šedesátky. V nich je slib, že není ještě dotažena linie jeho umění.

Výroční státní ceny divadelní uděleny ministrem školství a národní osvěty v den našeho národního svátku na návrh uměl. poroty z pp. K. Engelmlüllera, Jos. Kodíčka, St. Loma, K. E. Sokola a Jindř. Vodáka: Jar. Hilbertovi za hru „Prapor lidstva“ ve spojení s hrou „Druhý břeh“, Fr. Šrámkovi za

hru „Ostrov veliké lásky“, Janu Barto-
šovi za hry „Vzbouření na jevišti“ a „Hrdi-
nové naší doby“, Karlu Dostalovi za
režijní výkony, Bedř. Karenovi a Zd.
Štěpánkovi za výkony herecké.

Divadelní proces. Hudební referent Tribuny
dr. Hutterer v kritické stati o mocenství poli-
tických stran v Národním divadle dotkl se
stylistickou formou intendantce. Býv. inten-
dant p. Ackermann i nynější p. Nerad uznali
za vhodné ohraditi se soudně proti článku
dra Hutterera a podali na něho žalobu pro
urážku na cti. Poněvadž běželo se v podstatě
o velice ožehavou otázku uplatňování poli-
tické moci v kulturním a uměleckém ústavě,
připravoval se značný materiál pro přelíčení.
Přes 40 svědků z umělecké a literární obce bylo
obesláno k svědeckým výpovědím a tento
počet byl důstojně připravám soudu. Ne-
obyčejné napětí právem vyvolalo zvědavost
nejširších vrstev a čím větší jejich lačnost po
sensaci, tím větší bylo jejich zklamání, když
při prvním líčení 15./X. obě strany uznaly za
vhodné ustoupiti před soudním projednáním
věci, spíše umělecké otázky se týkající, zvláště
když dr. Hutterer prohlásil, že nebylo jeho
úmyslem dotknouti se osobní cti pp. inten-
dantů, kteří se s tímto konstatováním spoko-
jili. Správné, že rozumná úvaha ustoupila od
soudního projednávání otázky, jež je přece
diskusí ryze odborné činnosti.

† *Propagace naší div. kultury v cizině* bude
nyní poněkud organičtější, nežli až dosud,
neboť spis. dr. Em. Šihlík stal se spolupracov-
níkem pařížského divadelního deníku Comoe-

dia. Do tohoto listu napsal také recenzi knihy
Ant. Veselého „Hovory s herci“.

Štolbova veselohra zfilmována. Vesel. „Moř-
ská panna“ od populárního dramatika Jos.
Štolby byla zfilmována a běží již světem.
Nelze však říci, že by tímto filmem byl vy-
zvednut jevištní účín hry.

Překlady českých her. K pracím, jichž úspěch
vzbudil konečně pozornost ciziny, přistupují
další dvě české div. hry: Šrámkův „Ostrov
veliké lásky“, který byl přeložen do maďar-
štiny, a Zavřelův „Vykupitel“.

České hry ve Vídni. Pro podzimní sezonu
připravuje vídeň. Josefovské divadlo Langrovu
„Periferii“, Nová lidová scéna Čapkova „Lou-
pežníka“ a Komorní divadlo „Ze života hmyzu“.

Nový Gorkij. Berlínské Německé divadlo
připravuje již pro běžnou sezonu novou
hru ruského básníka Gorkého „Falešný peníz“.
Režii vede Reinhardt.

Dramatisace Dostojevského. Román ruského
spis. Dostojevského „Idiot“ byl v Anglii
zdramatisován N. Cowardem a vypraven
Barnesovým divadlem v Londýně s čelným
hercem Swinlevem v hlavní roli. Dramatisace
je hodně nepodařená.

Krise divadla? Dosavadní stagnace myš-
lenky v dramatickém výrazu a neútěšný re-
pertoire divadel všech kulturních států byly
podnětem pařížskému nakladatelství Beaux
arts k vydání sborníku „Kam spěje divadlo“.
Rada divadelních praktiků i theoretiků přis-
pěla úvahami, které však konstatují známá
fakta, ale nedávají konkrétní jasnou odpověď,
jež by byla směrnici divadlu i dram. tvorbě. -ý.

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Práce režiséra se souborem. (Z pozná-
mek o režii. Píše Václav Figar. Pokrač.)
2. Zřetelná výslovnost. Není
nic protivnějšího a neslušnějšího vůči
publiku, když herec na jevišti něco po-
vídá a obecenstvo mu nerozumí. Herec
musí se učit mluvit, aby každému slovu
bylo jasně a zřetelně rozumět, musí od-
vykat drmolání slova se zaťatými zuby,
musí správně dýchat a správně otevírat
ústa. To vše bohužel u našeho ochotnictva

jest zanedbáváno. 3. Herec musí mluvit
hlasem, odpovídajícím charakteru
hrané osoby. Hraje-li na př. mladík
vetchého starce, musí i hlasem napodobiti
jeho stáří. Hraje-li herec sympatickou roli,
musí i jeho hlas býti sympatický. Vždyť
mnohý člověk v životě zjednal si svým
sympatickým hlasem veliké přízně, na-
proti tomu druhý, třeba lepšího karakteru,
pro svůj nepříjemný hlas jest přímo ne-
náviděn. 4. Herec má býti prost každé

v a d y ř e ě i. Ať jest to koktání, šišlání (vyražený zub neb špatný chrup), chybná výslovnost r, ř, s, š atd. V některé roli chyba taková se snese, někde jest i předepsána, ale nesmí se zapomenout, že v š e n a j e v i š t i m u s í b ý t i h r á n o, v ě d o m ě t v o ř e n o, a n e p o d v o l o v á n o c h y b á m h e r c ů. Kdo nemá správné výslovnosti a má k tomu ještě

vadu řeči, nesmí býti vůbec puštěn na jeviště. Jest to krutá zásada a postihla by jistě mnohé, ale jest správnou. 5. M o d u l a c e h l a s o v á, r y t m u s a p ř í z v u k. Většina herců zná pouze dva způsoby přednášení svých rolí. Buďto řvát nebo šeptat. O modulaci hlasu mezi těmito dvěma extrémy jako by ani nevěděli. (Pokračování)

Přál bych si, aby čl. ochotnictvo, třebaš sestávalo z různých vrstev, stmeleno bylo jediným a stejným pojátkem: vědomím, že jest povinností org. členstva míti na zřeteli vždy a v každém případě jen zájem celku a nikdy nenechati se strhnout k osobní ješitnosti a sobeckosti, která jest s to ohroziti mnohdy výsledky dlouholetého snažení a práce. Jsem toho pevně přesvědčen, že jen pevná, každým členem pochopená a dodržovaná org. kázeň tvoří základy, na kterých lze teprve bez obavy stavěti.

Jubilejní rok budiž pro ochotnictvo rokem míru a — práce. Nenechme za sebe pracovati několik obětavých jednotlivců, přiložme všichni ruce k dílu!

Jar. Frantl, jednatel okrsku Vrchlického v Lounech.

Pokyny pro ochotníky. (Píše M. Marková-Nekolová I.) Chce se zmíniti o různých chybách, jichž se dopouštějí ochotníci a často i herci z povolání při mimickém vyjadřování různých jevů, duševních hnutí atd. na jevišti. Nutno rozdělit si člověka (herce) čistě anatomicky a všimnouti si všech vnějších čidel, které mu k tomuto mimickému vyjadřování slouží. Obrátme svou pozornost nejdříve k rukám. Neb ruce jsou úd pro herce nejvýš důležité, nejvíce do očí bijící a na jevišti pro mnohého těžko ovládatelný. A jistě přizná mi každý ochotník v koutku své duše, že mu nic tak na jevišti s počátku nevadilo, jako právě dva nejvejičejší, ve všedním životě nejužitečnější nástroje lidské práce. Jsou to sice kousky těla lidského, s kterými člověk od svého narození manipuluje, dítě v peřince dokonce také dostává první rukavičky, aby si nevydrápalo oči, pak je po celý dlouhý život denně užívá k nejrůznějším výkonům, aby je nakonec, umíraje, zkržížil na svých prsou. — Nejlepší pro herce ochotníka je, když vůbec o svých rukou neví a prostě se o ně nestará; jeho pohyb vyplyne přirozeně a samozřejmě podle charakteru, jež hraje. Rozumím tím ovšem nejzákladnější pravidlo běžného realistického hraní, neb při hrách velkých klasiků, moderních groteskách, hrách symbolických atd. zajisté pak pohyb je krajně uvědomělý, který řídí se podle stylu, v jakém

se kus hraje, a podle toho, jaký charakter představujeme. O tom dnes nemíním se rozpisovat a zmíním se o nejobyčejnějších zlozvycích. Pozorujeme-li lidi, musíme přiznat, že těch, jichž pohyby rukou jsou přirozené, je velmi málo. Málo je lidí, jichž ruka by byla utvářena vždy dokonale. Jeden má krátkou baculatou, druhý dlouhou kostnatou, třetí velikou jako plácačku, čtvrtý žilnatou, pátý klouby jako sukovitý dub a šestý konečně ručku sice dokonalou, ale v ramenou a kloubech málo ohebnou. A tak by to šlo do nekonečna. Pro všechny tyto ruce, i ruce nejdokonalejší, doporučuji denní cvičení hádkovitě, aby ruka nabyla patřičné vlácnosti a ohebnosti. Předpokládám stejně, že většina dám i pánů koná denní cvičení podle různých moderních method k udržení krásy, ohebnosti a štíhlosti svého těla. Všechny tyto různé ruce vyžadují odlišný pohyb, byť i vyjadřovali jejich majitelé jeden a týž charakter, neboť co u jednoho vypadá krásně, ušlechtilě a účelně, u druhého se zvrhne ve směšné a hrozné. Pamatujte si aspoň v základě toto: Má-li kdo ruce veliké nebo dlouhé, uživej co nejméně pohybů! Chybou většiny ochotníků je, že p ř e s p ř í l í š g e s t i k u l u j í. Je to úplně zbytečné, nepřirozené. Šermují, klátí rukama, začátečník zase se bojí ruku pozvednouti, a jak ruce visí podle boků, hýbe

Hjalmar Bergman:
NOBELOVA CENA
(Swedenhjelmové)
Komedie o 4 děj.
Přeložil K. Dušek

Městské divadlo Král.
V nohradů

Režie: Bohuš Stejskal

Výprava: Josef Wenig

Foto: Fr. Kutta, insp. jev.

Postavy scény I. jednání (od leva): Julie Swedenhjelmová — Růž. Šlemrová, Rolf Sw., učenec — Bohuš Zakopal, Bo Sw., letecký poručík — Václ. Vydra, inž. Rolf Sw. — Bedř. Vrbský

jimi jen dole v zápěstí, nebo křečovitě je svírá, dáma nemožně žmolí kapesníček, pán naproti tomu — neví-li co s nimi a nemá-li nic

v ruce, čím by se zachránil — šups s nimi do kapes nebo složí je za zády. A to je mu, panáčku, blaze, že se jich zbavil.

(Dokončení)

ZPRÁVY

Antonín Kostinec, ředitel Obch. akademie, předseda spolku pro postavení Tylova pomníku v Plzni, zemřel 28. října. Vzpomínajíc jeho energické součinnosti při Tylových oslavách, jeho úsilí o uskutečnění a provedení tohoto pomníku, želíme jeho (odchodu a zachováme mu vděčnou pamět.

Městské divadlo v Pardubicích bylo přestavěno a znovu slavnostně otevřeno. V pondělí 27./IX. sehrál Spdo. v Pardubicích slavn. předst. Tylova „Strakonického dudáka“ s novou hudbou Foersterovou, a to zároveň k uctění památky Tylovy. Režie p. Mitlöhnerova, který hrál také Švandu, byla velmi pečlivá, obsazení a nastudování jednotlivých rolí velmi dobré. Před představením byly proslovy předs. div. kuratoria dra St. Lipčika, star. ÚMDOČ. dra Hermana a předs. spolku Ad. Brože. Dr. Lipčík zdůraznil, že nemohlo být lepšího zahájení her v obnoveném divadle než spolkem div. ochotníků, jehož činnosti přiznal význam i zásluhy. 28./IX. bylo uspořádáno slavn. matiné za účasti hojného počtu reprezentantů našeho divadelnictví. Byli tam zástupci Nár. divadla, Vinohradského a Brněnského, starostové četných měst a intendanté měst. divadel, zvláště hojně zástupců ochotnictva — mimo starostu Maticce — z ckrsků a spolků z Náchoda, Mostu,

České Třebové, Král. Hradce, Čáslavě, Chrudimě, Kutné Hory atd. Program vyplnila Pardub. Filharmonie, zpěv. spolky „Pernštýn“, „Ludmila“ a „Suk“. V četných proslovech bylo sneseno mnoho krásných myšlenek a ocenění významu českého divadla. Po matiné uspořádala měst. rada banket v hotelu „Na Veselce“. Odp. bylo slavn. předst. východočeské společnosti, která sehrála I. jednání „Prodané nevěsty“ a lakt. operu „Djamilah“. — Ačkoli se ochotnictvo velmi uplatnilo při této slavnosti, přece jeho zahajovací představení bylo zevně formálně odděleno od oficiálního otevření divadla. Jeho představení nebylo uvedeno na pozvání ani v programu slavnosti, a Pardubický okrsek nebyl ani oficiálně pozván ke slavnosti. Úspěch spolku pardubických ochotníků však všecko nahradil.

Sjezd slovenských ochotníků. Ústredie slov. ochot. divadiel uspořádalo ve dnech 12.—14. IX. třetí (od r. 1913 a 1924) celoslovenský ochotnický sjezd v Turč. Sv. Martině, spojený s div. kursem a s div. soutěží. Ceny byly: I. župy zvolenské Kč 500—, II. župy podtatranské Kč 300— a III. čl. nakladatelů Kč 200—. Vedle toho každý účastník-herec obdržel Divadelnú příručku ÚSOD. a každý

Scéna IV. aktu: Pokoj v bytě Swedenhjelmových. Postavy (od leva): starý Sw. — Boh. Zakopal, lichvář Erikson — Frant. Kovářik, Rolf — Bedř. Vrbský, Marta Bohmanová, švagrová starého Sw. a hospodyně — Marie Bečvářová, Pedersen, žurnalista — Vlad. Řepa, Julie — R. Šlemrová

závodící spolek diplom. Soutěže mohly se účastnit i spolky dosud neorganis., s libovolnou aktovkou původní nebo do slovenštiny přeloženou. V porotě zasedali: spis. Gregor-Tajovský, Fr. Hobl z Baň. Bystrice a J. Borodáč, režis. Slov. Nár. div. z Bratislavě (náhr. prof. A. Šlegr ze Zvolena, Št. Krémery, spis. a místopř. ÚSOD, a M. Pietrová z T. Sv. Martina). V kursu se přednášelo o div. technice, o herecké praxi, o výpravě, maskování, o nejnovějších směrech divadelních, o dětském divadle atd. K pozvání sjezdovému byla připojena brožúrka „Čo je ÚSOD.“, z níž se do-

vídáme, co už toto Ústředí vykonalo a jak roste i organizačně. Vydalo již 26 her tiskem, vydalo div. příručku od Z. Nováka a přehled dějin novočeského divadla od prof. K. Vážného, vydává org. časopis „Slovenský ochotník“, položilo základ k vlastní půjčovně krojů, založilo ústřední knihovnu, pečuje o statistiku a získává pro své členy výhody co možno největší. Spolků je v Ústředí sdruženo 169. — S ÚMDOČ. pracují naši slovenští bratří ruku v ruce a účastní se všech podniků společně. My s radostí sledujeme postup a pokrok jejich práce a přejeme jejich Ústřediu dobrých úspěchů! (h-)

Ú. M. D. O. Č.

Otázka slevy jízdného stala se opět naléhavější po zvýšení dosavadních sazeb na našich drahách. ÚMDOČ. již několikrát žádala ministerstvo železnic, aby ji zařadilo mezi spolky, kterým je povolena sleva sníženého jízdného pro zájezdy členstva, ale dosud byla vždy zamítnuta. Je však zajímavé, kdo takové slevy používá: Svaz čsl. děln. turistů, Svaz D. T. J., Klub čsl. turistů, Čsl. Obec Sokolská, Čsl. asociace footballová, Federace DTJ., Čsl. Orel, Svaz lyžařů, Old Skauti, Táborníci, Obec Skautů volnosti, Obrodné hnutí mladých žen, Federace skautů, Čsl. obec střelecká,

Svaz házené a žen. sportů, Amatérský plavecký svaz, Svaz „Makabi“, Athletická amatérská unie. Z německých: Wintersportvereine v Liberci, Arbeiter Turn-u. Sportverband v Ústí, Turnverband v Mostu, Verband der Gebirgs- u. Wandervereine v Ústí, „Naturverein“ v Ústí, Verband der freiheitlicher Turnvereine v Teplicích, Christlich deutsche Turnerschaft v Šumperku. Nemá-li činnost a význam českého ochotnictva větší, tedy se jistě aspoň vyrovná mnohým zde uvedeným spolkům, sloužícím zábavě těch,

MĚSTSKÁ SCÉNA VINOHRADSKÁ: HJALMAR BERGMAN: „NOBELOVA CENA“

Závěrečná scéna IV. dějství: Rolf — B. Vrbský, Astrid, snoubenka Boova — Libuše Freslová, Julie — R. Šlemrová, Bohmanka — M. Bečvářová, starý Sw. — B. Zakopal, Bo — V. Vydra ml.

kteří si ji mohou zaplatit. — Obnovujeme svou žádost s nadějí, že přece jednou zvítězíme. Kdo můžeš, pomoz nám! h—

Fond pro postavení Tylova domu v Praze překročil již částku 200.000 Kč, která opravňuje k nadějším, že tento ideál čsl. ochotnictva bude již vbrzku splněn. Ochotn. jednoty, které dosud ničím na Tylův fond nepřispěly, se vyzývají, aby tuto svoji povinnost splnily aspoň u příležitosti letošního 70letého výročí úmrtí J. K. Tyla.

Jubilea a slavnosti. Bes. „Stankovský“ v Praze oslavila 23. a 24. X. téměř zároveň s ÚMDOČ. své 40leté trvání slavnostním večerem, na němž po přednášce Vojty Š. Tábořského o spisovateli J. J. Stankovském zahrál dram. odbor Besedy zdramatizovanou ukázkou z románu „Vlastencové z boudy“, zpracovanou Fr. Franclem, „Stávku kovárů“ a „Malého krále“, a druhý den slavnostní valnou schůzi, na níž podal archivář p. Šimáček pečlivě sestavenou zprávu o činnosti Besedy, starosta ÚMDOČ. dr. Herman promluvil slavnostní řeč a po jmenování zasloužilého místopředsedy p. Geislera čestným členem Besedy učinili pěkné a významné proslovové zástupci korporací, zejména p. Val. Trousil za staré členy, Rud. Weinert za Pražský okrsek atd. Beseda při schůzi vyložila své památky, zejména rukopisy Stankovského, a ke své oslavě vydala tiskem „Přehled činnosti

Besedy Stankovský za léta 1886—1926.“ — Z četných projevů blahopřejných je patrné, že Beseda je známa svou plodnou činností a byla vždycky platným činitelem i v Matici, která opětně projevila jí své uznání ve formě diplomu. Oslavy konaly se nehlučně, ale tím srdečněji a vyznívala z nich radostná chuť do nových dní práce. (h—) — Oslavy 100letého jubilea Spdo. „Tyl“ v Novém Městě n. Met. ukončeny 7. XI. předst. H. Bernsteinovy hry „Israel“, provedené vybraným souborem Jiráskova okrsku za rež. M. Lederera, a 13. XI. slavn. valnou hromadou s oznámením výsledku soutěže spřátel. spolků a rozdělením cen.

Kursy a přednášky. Macháčekův okrsek v Čes. Budějovicích pořádá od 31. X. do 28. XI. v hotelu u Černého koníčka režis. a div. kurs. Dod. přihl. B. Horka, Č. Budějovice-Lannova 37. — Předn. cyklus okrsku v Lošticích pořádán bude 7. XI. v Zábřehu (Dr. Herman), 14. XI. v Lošticích (V. Figar) a 21. XI. v Litovli (B. Horská). — Přednáška o úkolech čsl. ochotnictva v Olomouci koná se 21. XI. — Dram. kurs v Dol. Daruvaru (SHS). Mezinárodní styky Matice začínají se uplatňovati i v činnosti kulturní. Čsl. Beseda v Daruvaru odhodlala se uspořádati div. kurs za její pomoci. Ministerstvo věcí zahraničních udělilo k tomu účelu

subvenci, a naše Matice vyslala do Daruvaru pí Horskou a p. radu Figara. Kurs trval od 18. do 25. X. a po něm zajeli naši delegáti ve dnech 26. a 27. X. na přednášky do Zá-hřebu, aby s Maticí jugoslavskou zároveň projednali otázku zájezdu českého do Jugo-slavie v příštím roce. (h—).

Z ústředí. Schůze výk. výb. koná se 14. XI. dopol. v síni ÚMDOČ. v Praze II.

Z okrsků venkovských. Ladeckého okrsek ÚMDOČ. v Mostě konal výroč. shrom. 18./IV. za předs. V. J. Hrdličky a četné účasti. Okrsek má 39 jednot, pořádal 4 schůze okrsk., režis. kurs (Horská, Figar, ing. Barek) a film „J. K. Tyl“ s prosl. prof. Lankače. Předs. zvolen opět Hrdlička, místopř. R. Týřl, jedn. A. Vitner (vesměs Most), pokl. J. Kozel (Duchcov), okrsk. rež. J. Huml (Most), 6 členů okrsk. r., 3 náhr. Oslavu 20letí trvání okrsku projedná okrsk. rada. — Ruthův okrsek v Ústí n. L. b. konal schůzi okrsk. r. 25./IV. za přít. 10 členů. Posmrtná vzpomínka věnována členu o. r. V. Maštalířovi z Teplic, blahopráno pí M. Kadařové z Roudnice k 40leté úspěšné činnosti ochotn. Okrsk. dramaturg ing. Junek promluvil o okrsk. oslavách Tylových (ve formě cyklu jeho her, jež provedou jednotlivé jednoty, v okrsku sdružené). Ústředí vyzváno k intervenci ve prospěch dovolených členů jednot-železničářů na sjezd. Valná hromada 21./II. v Teplicích za účasti 15 deleg.

10 spolků zvolila opět předs. A. Němce (Ústí), místopř. F. Seidla (Hroby), jedn. J. Nováka (Ústí), 5 členů okrsk. r. a 3 náhr., z nichž V. Smolu pokladníkem. Má býti zakoupeno k půjčování jednotám a spolk. Tylovo poprsí a přednášky o Tylovi. — Mahenův okrsek v Prostějově konal schůzi okrsk. r. 11./IV. a 9./V., v nichž pojednal o běžných otázkách, schválen repertoir i zprávy činovníků, ustanoveno provéstí soutěžní aktovky okrsk. soubory před veřejností 13., 15. a 16./V. na třech různých scénách prostějovských a urgováno opět konečné vyřízení slevy na drahách při zájezdech ochotnických. — Thámův okrsek v Kostelci n. L. b. konal valnou schůzi 11./IV. v Brandýse nad Labem. Zastoupeno 13 jednot. Přítomen vládní rada dr. Říha. Schůzi zahájil správce Jos. M. Svoboda z Kostelce n./L. vřelou promluvou a uvedl, že okrsek za ne-

príznivých poměrů nekonal schůze několik let, ale že přece pracoval a pěstoval zejména styky s osvětovou komisí a s okresní polit. správou. Při založení okrsku bylo 10 jednot, dnes 27. Nato přednášel starosta ÚMDOČ. dr. Herman o úkolech ochotnictva a zvláště o významu letošních oslav Tylových i 40letého trvání Matice. Při volbách zvolen předs. p. Henyš, místopředs. p. Prager a okrsk. režis. pilný pracovník p. Svoboda. Účastníci schůze projevili zájem o práci a úkoly ochotnictva a nově zvolená okrsk. rada jistě nezklame očekávání obrozené činnosti svého okrsku. (h—) — Macháčkův okrsek v Č. Budějovicích konal protestní schůzi 16./V. za účasti deleg. 17 jednot a přítomnosti starosty města B. Krále, star. II. Tylova okrsku v Plzni p. Nováčka a jedn. Šmahova o. v Táboře p. Ryby. Schůzi řídil předs. B. Sutý a referoval jedn. Horka o neutěšených hmotných poměrech čl. ochotnictva, zaviněných vysokým kolkovným, dávkou za úřední výkony a jinými břemeny, načež navržená resoluce schválena. Trapně působila neúčast korporací, stejně postižených a věčně nářkájících, kterým ovšem pouhý náрек nepomůže. Všeochotnické pražské slavnosti a okrsková soutěž byly předmětem jednání: konfer. režisérů 10. I. (přít.: Třeboň, Týn n. Vlt., Úsilné, Such. Vrbné, Čes. Křemže, Žl. Koruna a z Čes. Budějovic: Tyl, Čechie,

ALOIS JIRÁSEK
s chotí mezi ochotníky v Červeném Kostelci

Zeyer, Vltavan a Č. O. L.; ref. okrsk. rež. B. Pjetron a p. Vaněk z Třeboně, obv. schůze ve čtyřech Dvořáků 20./II. za úč. Sokola, Čechie IV., Mládeže čes. soc., hasičů a lidovců místních a Tyla, Čechie a Vltavana českobuděj. [celkem 35 deleg., ref. B. Sutý a jedn. Horka; debaty se zúčastnili pp. Bělina (Sokol), Bouda (Mládež), Salač (Čechie IV.) a j., neorg. spolky vyzvány k org. spolupráci], obv. schůze v Mladém 28./II. (15 del.: Mládež čes.-soc. ze Such. Vrbného, Sokol z Mladého, Tyl a Vltavan z Čes. Budějovic), obv. schůze ve Zlivi (V. obv.: Tyl ze Zlivi a Kubata z Dívčic), konfer. rež. v Budějovicích 21./III. (Třeboň, Neznašov, Rudolfov, Holubov, Nemanice, Úsilné, Tyl — Čechie — Vltavan — Sokol II. Budějovice Čes.) a obv. schůze v Holubově 30./V. (IV. obv., 35 del.: Zl. Koruna, Čes. Křemže, Holubov, Brloh, Mříc, Čertyně a Tyl buděj.; debatovali zejména p. Kohout ze Zl. Koruny, Bica z Mříce, Hošna z Brlohu, Králík z Čes. Křemže a Dítka z Holubova o vysokých dávkách, snížení autor. poplatků, drahotě knih, která vedla k zřízení Informativní obvodní knihovny v Čes. Křemži za správy spolku Smil), zakončená večerem aktovek ve fin. prospěch IV. obvodu (hrál budějovický Tyl — rež. Horka, Klicpera ze Zl. Koruny — rež. Jaroš a Pokrok z Holubova — rež. Struháček). Schůze 10./II. a 18./IV. v Rudolfově se pro neúčast nekonaly. — Ji-

ráskův okrsek v Třebíči pořádal 1./IX. pietní předst. k uctění památky J. K. Tyla a sehrál Šamberkova „J. K. Tyla“ se Zdeňkem Štěpánkem j. h.

Ochotnické premiéry a jiná významná představení. „A život jde dál“, 4akt. hra A. Bernáška a Bedř. Vrbského, proved. po prvé 28. února v novém div. Na Slupi, Praha II. za rež. Boh. V. Žáka. Hra tří, o níž byla zde již dříve zmínka a jež nechtějíc stále vybavuje připomínky Schönherrovy syrové naturalistické „Dáblice“, zasahuje dějovou podstatou v období nejprudčí litice světové války, z níž vyvažuje příběh manžela-zběha a tragiku osudů záletného konjunkturalisty doby, je obratně dramaticky zkloubena, má místa neselhávajícího účinku a vnějšími možnostmi i vnitřní nevtrávanou morálkou splňuje venkoncem všechny předpoklady, jež autory při přednostním odezdání díla ochotn. praksi vedly. Je třeba ovšem tak hladké souhry skoro bez napovědy, jak byla zde připravena a i herců, z nichž zvláště důsledně kreslená Tereška Horynová sl. M. Kobešlové a Kalina p. Godkův zejména ve scénách útoku a závěrečného umírání snesli nejprísnejšího měřítko. Nesporný talent p. Opplův (Horyna) vyžaduje jen více ukázněnosti. A zmínky zaslouží i postava četníka, jevištně zpravidla karikaturní, zde však velmi životná v podání p. Vyskočilové.

-dv-

NAŠE MALÉRY

Veselý koutek čsl. ochotníků

„*To nejkrásnější mi vzali ...*“ Plní nadšení pustili jsme se do „Holčičky“. K vyvarování všech omylů připomínám, že „Holčička“ je aktová hra Vikové-Kunětické. Hrál jsem hlavu (tehdy to bylo ještě možné, poněvadž moje „linie“, se všech stran vzato, odpovídala pojmu milovníka), výborná adeptka Č. moji partnerku „holčičku“. Snaha po dokonalém provedení přivedla nás do pracovny význačné členky Měst. divadla na Vinohradech, která poctivě s námi dělala, aby hra byla světu podobná. Nejkrásněji nastudována efektní scéna závěrečná, kde holčička, zlomená, v naději zklamána vrhá se po kytice. Výjev jistě by pohnul každým, kdo má v těle alespoň kousek duše. — Tedy připraveno; lístky prodány — jenom hrát. A hrálo se. Švandovo divadlo (tehdy bylo půjčováno za levný peníz) spatřilo hru v našem podání. Hlediště nabitě, hlava na hlavě — většinou dívků, poněvadž hrálo se ve prospěch dívčí školy, kam tak často jsme za studentských dob (a mnozí i potom) chodívali za modrými očima. Hráli jsme s láskou, slovíčko za slovíčkem jsme povídali, nic jsme neskákali, ničemu jsme nezůstali dlužni. Blížil se konec. Měla přijít vrcholná scéna. Hlava odchází z jeviště. Vtom křřř....., zlověstný zvuk zavírání opony. Za oponou výkřik zděšení, omdlévání, voda. Holčičce tekly slzy po tváři, naříkala; vždyť jí kulisáci spustili oponu dříve, než mohla dohrát propilované, navíceně ukončení: skok po kytice. Všichni jsme chápali bol, ale než mohli jsme sami rozhodnouti, někdo vyletěl před oponu a plačtivým hlasem, plným lítosti, volá: „...to nejkrásnější mi vzali, prosím vás, nechte mne to dohrát...“ Bouřlivé haló pochopení i nesouhlas se ozvalo v hledišti. Co se mohlo dělati za dané situace? Vytáhla se opona a vrátili jsme se kousek zpět. Šťastná holčička ukázala obecenstvu svoji tak pilně a svědomitě nacvičenou hru. — Byla to poslední hra před odjezdem do kláštera, kamž ji starostliví rodiče dali proto, aby na Thálii zapomněla. Ale nepomohlo to.

J—t.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústří. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ
DIVADLO

Ročník 1 V. (IX.) — V Praze dne 26. listopadu 1926. — Sešit 18.

V Praze 26. listopadu 1926

Repertoire Národního divadla, čeští dramatičtí a jiné věci. Jestliže v předcházejících číslech poukazoval náš časopis, jakým způsobem byl odbyt tak zv. Tylův cyklus, s jak špatně tajenou náladou vybráno několik kusů ne zrovna největší dramatické síly Tylovy, aby pokud možno bez hluku a okázalosti minula doba Tylových oslav, bylo mnoho těch, kteří se domnívali, že vše vidíme černě. Ne, vidíme jasně, jak malé vděčnosti těší se náš Tyl v dnešním Národním divadle, jehož umělecké vedení marně zapíralo své přesvědčení. Buletiny a statí v časopise mluvily v horoucích příměrech, ale jeviště studené a nevrle čišle ledovým mrazem, třebaže snahy režiséřů překonal nesčetné obtíže. Když toto se dělo s J. K. Tylem, ani nehlesla ona část intelektuálních občanů, aby připomněla Národnímu divadlu jeho povinnost hráti české autory, v daném případě Tyla, ani nikoho nenapadlo snad uvažovati, že den, který mohl býti rozšířením cyklu Tylových her, byl promarněn překladem chabého autora, představením z kategorie „běžného repertoiru“. Nyní však, když sami čeští autoři, zdá se, že více než nepříjemně pociťují metodu, která předčasně odstranila Tylovy hry z repertoiru, budou se ohrazovati proti umlčování svých myšlenek. Jsou totiž zjevy, které nasvědčují tomuto protestu, který dokonce (oh!) vyjde ze středu samotného Majestátu Dramatického Svazu. Jedna z jeho vzácných schůzí bude patrně věnována debatě o nynějším stavu českých her v N. d. a snad na případě Komedie v kostce bude dokumentováno opomíjení zájmů českého dramatu i autora. Jsme-li vzrušeni faktem, že Dramatický Svaz bude

skutečně kriticky posuzovati poměr českého autora k N. d., tedy že opravdu bude korigovati dra Hilara, jehož dřívější omyly přehlížel, uvažujeme, nejde-li vlastně o to, aby byl podepřen a opodstatněn větší vliv dra Hilara na určování repertoíru a obsazování týdenních programů jednotlivými představeními. Patrně kdosi diriguje repertoír také s hledisek dosti obchodních a to bude asi hlavní příčinou protestu, jehož význam bude se pravděpodobně řídit i zájmem hmotným. A to by bylo vše? ej.

Dr. Eduard Šebesta:

PASKAL BONDINI, NÁRODNÍ DIVADLO A DIVADLO V KOTCÍCH

(Pokračování)

V jakém stavebním stavu asi divadelní sál se nacházel, vysvítá jasně z úředního jednání 1828: tehdy dopsala totiž stavovská dozorcí divadelní komise 29. září magistrátu na základě sdělení Vavřince Sachettiho, otce Ant. S., stavovského divadelního malíře, jsoucího na dovolené, jež měl za povinnost přemalovat a opravit stavům náležející divadelní dekorace, že jsou okna v sále, určeném k uložení a malování divadelních dekorací, v tak bídém stavu, že nebude moci z ohledu na blížící se podzim dekorace v určeném čase dohotovit, jelikož prý vnikáním zimy a vlhkem čerstvé malování pomalu na plátně schne a nastavší mráz klib i barvy z malby vytáhne, a tudíž jeho práce bez užitku zůstává. I dožádán magistrát, aby dal jako majitel sálu loňským krupobitím a později rozbitá okna zříditi, což také v říjnu nákladem 12 zl. 45 kr. dal učiniti.

Jiná nájemní záležitost rozřešena r. 1833, kdy na základě zakročení stavovského stavebního inspicienta Wahly a hlavně provisorního divadelního malíře Fischera Birnbaum a opraven dozorcí stavovskou komisí stroj, sloužící k vytahování gardin a kulis, i dal magistrát nákl. 6 zl. kamna, určená k vaření barev a klišu, do pořádku.

Příštího roku projeven stavebním úřadem městským i magistrátem souhlas k požadovaným změnám, navrženým divadelním ředitelem Janem Aug. Stögerem v tak zv. malírně, jež spočívaly v prolomení dveří do sálu, aby mohl přes schody si dát udělat šikmou plochu, po níž by dodávány byly do sálu dekorace ihned od vchodu; trpí prý tyto nynější dopravou po točitých schodech značnou měrou; že souhlas magistrátu podmíněn nejen okolností, by si ředitel pořídil vše na své útraty a na slib, že dá věc do původního pořádku, uhodne čtenář sám.

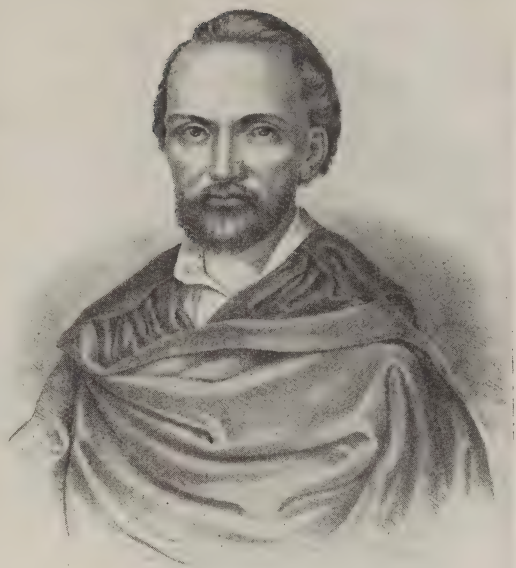
Téhož roku pak na podzim vymohl si Jan A. Stöger novou komisi k schválení dalších několika změn, jím navržených, spočívajících v rozdělení sálu na dvě místnosti, v prolomení oken, zazděných na půl cihly, a opravě střechy. Rozdělením sálu chtěl získati Stöger dvě místnosti, z nichž jedna by se dala vytápěti a měla býti malírnou, a druhá sloužila za skladiště dekorací. Magistrát proti této úpravě nečinil žádných námitek.

K dalším rekriminacím se strany nájemců došlo 1841, kdy podal stížnost stavovský zemský výbor u magistrátu do zpuštění budovy a podotkl hlavně,

že okna nemají rámů. Když pak celá věc se strany magistrátu dána stavebnímu úřadu k vyjádření, sdělil týž 11. dubna, že zemský výbor při obnově smlouvy nic nepodotýkal, má mimo to prý místnost za laciné peníze najatu, blízko divadla, a nedostane prý v okolí divadla ani za trojnásobné peníze podobnou, a má si opravy provést a na oheň pozor dávat sám. Když pak k žádosti dozorčí divadelní komise vyzvednuta na tyto závady zvláštní komise, upozorněno na dřevěné schody a sklopené stropy, jež by se v žádném soukromém domě více netrpěly, dům je prý přeplněn dekoracemi, snadno hořlavými, v druhém patře je truhlářská dílna, kde pracuje tři až pět dělníků, malujících dekorace, topí se pak zde hliněnými kamny, v prvním patře bydlí truhlář, u jehož kuchyně se nalézá skladiště kulís. Po sdělení zemského výboru 28. července, že není v budově požárního náčiní a že před čtyřmi nedělemi vzniknuvší požár stěží uhašen vodou, po ruce jsoucí, oznámeno stavebním úřadem, že pro budovu v Kotcích opatřeno osm kádí a osmnáct konopných košů.

Jednání o opravy vlekla se pak po léta dál a magistrát, nechtěje ničeho opravovati, sdělil konečně v listopadu 1845 zemskému výboru tuto okolnost, který s opravami rovněž nespíchal, že by opravy stály 3420 zl. a že raději budovu prodá. A tu jakkoli přece se obec v příštích letech dala pohnouti k jakýmsi opravám bytu truhlářova i malírny, stěhuje si 1853 Stöger, že mu vikýři zatékají v sále stropy.

V závěru uveřejníme ještě malou noticku, jež je asi jakýmsi příspěvkem k dějinám českého divadla. 22. ledna 1852 podal si Jan August Althaller, řečený Stöger, divadelní podnikatel českého Stavovského divadla, žádost za přenechání dosud lékárníkem Willigem od r. 1810 užívané půdy nad sálem k uložení zelin a jiných lokalit. Ve svém podání úvodem odvolává se na stavu mu svěřené divadlo od velkonoc r. 1852 na šest let, a tu prý má za svou po-

Karel Hynek Mácha
pěvec „Máje“

mal. v. 1836

KAREL HYNEK MÁCHA

Domnělý portrét nesmrtelného pěvce „Máje“ a jednoho z prvních českých ochotníků, na dožitý jím věk 26 let zcela nepravděpodobný, zajímavý však úbořem. (K 90. výročí jeho umrtí 9. list. 1836)

vinnost postarat se o nutné přípravy, aby tento na něho přenesený úkol poměru přiměřeně v každém případě účelně organisoval. Vzdor všem námahám nebylo prý mu možno místnost podobnou pro divadelní kancelář, zkušební sály atd., v blízkosti budovy divadelní dostati, a musil najmouti místnosti v Piaristické ulici, a tu prý šla jeho snaha tím směrem, by si opatřil dostatečnou místnost k uložení divadelního náradí a dekorací v blízkosti divadla a ty si zajistil, které dosavadní divadelní ředitel bezprostředně za divadlem v najatém domě k jeho dispozici uložit mohl.

(Dokončení)

Paul Alléon:
Z Á N I K D I V A D L A

(Psáno pro „Československé divadlo“)

Dubnového večera r. 1869 byla na boulevardu des Italiens v Paříži slavnost. Paprskovité plynové hořáky na rohu ulice Chaussée-d'Antin ozařovaly polokruhovitou elegantní budovu v pěkném slohu 18. stol. Právě se dokončila stavba budovy divadla Vaudeville, v kterém bylo toho večera zahajovací představení. Slavnostního zahájení zúčastnila se celá vyšší a umělecká společnost pařížská. V novinách psány o události té předlouhé články, protože nešlo toliko o výzdobu význačného místa krásné Paříže, nýbrž o zasvěcení divadla, které hrálo sto let již vynikající roli v dějinách francouzského divadelní produkce. Rozkošné ono úzké průčelí stálo přímo na rohu boulevardu. Tvořilo pendant k hanoverskému pavilonu, který tam stojí dodnes a jemuž se přizpůsobilo roztomilou něhou. Bylo postaveno z pevných tesaných kvádrů na staveništi, náležejícím k paláci krásné paní d'Epinaý, a vyjímalo se opravdu koketně a elegantně.

Onoho večera byla na programu slavná již tehdy jména: Meilhac a Halévy, Labiche, Gondinet a mezi pozvanými, vesměs vynikajícími jmen romantické a dramatické literatury té doby, vyskytovaly se přední osobnosti tehdejší společnosti a ozdoby skvělého tehdy císařského dvora, třeba již blízkého pádu.

Obecenstvo se přicházelo podívat onoho večera ne snad na pestrý program náhodného představení, nýbrž na zářící sál, nádhernou oponu, strop, osvětlený novým způsobem plynového osvětlení, nádherné a přepychové lože, křesla, potažená červeným sametem a nevtíravými zlatými ozdobami, jemnou a souladnou výzdobou a foyer s osmi velice elegantními arkádami, tvořícími rámec k osmi zcela typickým obrazům velkých boulevardů a jejich nočnímu kouzlu v záplavě světla. Večer byl vítězstvím stavitelovým. Obdařil nejen Paříž v pravém slova smyslu památnou budovou, nýbrž také rozkošnou soukromou stavbou, kterou dodal šťastného rysu krásy onomu zákoutí Paříže, které je slavné po celém světě.

Divadlo Vaudeville se takto pyšně uvedlo. Po četných nehodách a statečně překonaných svízelných uhájilo si svého místa. Bylo soukromou budovou bohatého přepychu. Padesát let se na jeho elegantním jevišti, které se vyrovnalo skoro Comédii Française, odehrávaly význačné projevy našeho novodobého divadla. Na jeho plakátech se objevovaly přední hvězdy slavných umělců a jména nejproslulejších autorů. Vzpomínám si na nával u vrat a pokladen kolem roku 1880, jako tomu bývá za večerů sensačních premier. Plynová světla ramp zářila a mísila se s oslnivou září tisíce jiných světla. Kočáry s bujnými oři tvořily dlouhou řadu podél chodníků, nebo na rohu

PAN JOURDAIN
v úboru šlechtice
(Saša Rašilov)

PAN JOURDAIN
v negligé

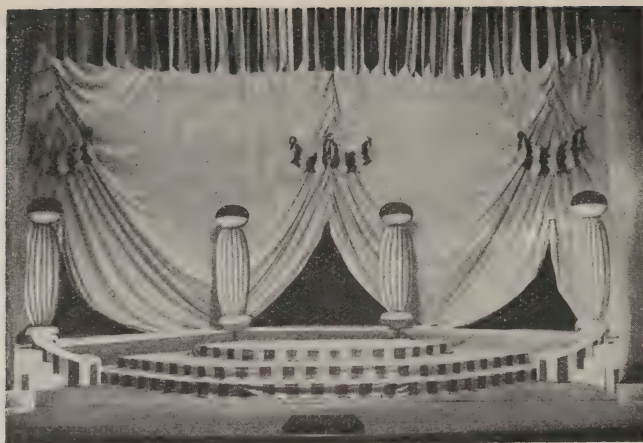

HRABĚ DORANTE,
milénec Dorimenin
(Otto Rubík)

Molière:
BAŘTIPÁN
Nár. divadlo v Praze

široké ulice Chaussée d'Antin, která byla přeplněna skupinami diváků, chtějících dostat pěkná místa, a prodavačů lístků hebrejských úsměvů a tváří, zevlounů a tuláků, jichž je v Paříži dostatek.

Následovali po sobě vynikající ředitelé v onom divadle: Cormon, Deslandes, Porel, který vedl předtím Odéon, potom Carré. Přední spisovatelé dramatičtí zadávali tam svá díla od r. 1870: Sardou, Labiche, Feydeau, Bisson a naší době bližší Zola, který tam vypravil svou „Renée“, kterou sám zpracoval podle „La Curée“. Vzpomínám jasně večera, kdy dávána jeho hra. Šlo především o názory mistrovy o divadle a o jeho teorie pravdy, to jest podání pravdy na scéně podle zásad naturalismu. Představení „Renée“ nepřineslo nic zcela nového. Tolik vyhledávaná pravda zůstala opět relativní, jsouc podrobena osudovostem a nezbytnostem scény, jichž lze těžko obejít. Kritika přijala dílo shovívavě, ba i posměšně. Tropila si žerty z velkého autora „Rougon-Maquartů“, vyčítajíc mu, že přepracoval Racinovu „Fédru“ a vystřelil si z obecnstva svými náběhy k naturalistickému dramatu. Za nějakou dobu nato, chtěje lépe podepřít své názory, Zola dal uvést na scénu „Terezu Raquinovu“, sehranou zvláště pečlivě vybranými silami. Marie Laurentová hrála matku Raquinovou a v kuse vystupovali Tessandier a Saint-Germain. Ale ani tato hra nedosáhla velkého úspěchu. Strašlivé ono drama rozrušilo diváky, aniž se však autorovi podařilo prorazit cestu novému směru. Ve Vaudevillu hrána také Sardouova „Fédora“ se Sárrou, Lavedanův „Kníže z Aurecu“, Bourgetovy hry „Tribun“ a „Barikáda“. Trvalo by dlouho,

ČAPKOVA SCÉNA K MOLIÈROVU „BAŘTIPÁNU“
NA DIVADLE NÁRODNÍM

než bychom vyjmenovali všechny hry, které byly vypravěny v tomto ladném rámci.

Z divadla toho nyní zůstala pouze vzpomínka. Před časem zpečetěna jeho smrt u notáře, ježto se stalo obětí těžké situace, která postihla všechna dnešní divadla francouzská. Stalo se s ním to, co hrozí četným jiným scénám ještě, to jest bylo proměněno v biograf. Nesmyslný peněžní systém, zatěžující čím dále tím těžšími poplatky vstupenky do divadel, zamezuje širšímu

publiku návštěvu divadel vůbec. Divadlo pozbývá své někdejší povahy i významu. Bývalo vychovatelem a volnou tribunou. Nyní se stává prostou zábavou, a čím dále tím řídkěji objevují se na scéně hry, skutečně dobře promyšlené a opřené o pevné názory. Vedle věčného trojúhelníku, stále předělávaného sty autory, není tříaktové hry, která by si zasloužila názvu vedlejší.

Krumpáč a motyka dělníků dokonaly své dílo. Elegantní polorotunda ve slohu Ludvíka XVI. na rohu ulice Chaussée d'Antin úplně zmizela. Výzdoba pozbyla kouzla, dramatičtí autoři scény a Pařížané při pohledu na systematické bourání tak význačných ozdob na rozích ulic se tázali se neklidem, zda Jeho veličenstvo Dolar nepohltní a nezničí nakonec všechno. Vždyť Vaudeville koupila společnost s kapitálem americkým. Staví místo něho americký biograf. Dne 28. prosince r. 1895 ukazovali po prvé v podzemí kavárny nedaleko Vaudevillu jakousi zvláštní, důmyslně sestrojenou magickou svítilnu, kterou bylo lze promítat pohyblivé fotografie. Anatole France, který byl přítomen při tomto představení, byl tím všecek okouzlen a dodalo mu to patrně látku k úvahám. Zdaž předvídal, co z toho vzejde? Bylo lze tušiti, jakého rozšíření nabude tento nepatrný vynález?... Potom byl nastolen na čestné místo při velkých slavnostech, pod zlatenou kupolí ústředního paláce světové výstavy r. 1900 a od té doby, zdokonalován čím dál tím více, dohlý si celého světa.

Dnes, po třiceti letech, biograf, který zvu trochu neuctivě „divadlem slepců“, jest zaveden všude jako svrchovaný pán. Zabil již množství malých divadel. Jest daleko levnější, to jest jisté, a v tom záleží také jeho moc. Nejsem sice zásadním odpůrcem filmu, ale uznávám-li četné jeho přednosti, přece jsem litoval častokráte jeho neobyčejného rozšíření a bouřlivého úspěchu. Film sám o sobě jest skutečně podivuhodný, a kdyby se držel v rozumných mezích, kterých by nesměl překročit, zůstal by skvělým vynálezem, neocenitelným zvláště pro vědecké obory. Dějiny, zeměpis a turism by z něho úspěšně těžily. Ale jemu se zachtělo vyrovnati se divadlu, ba je i překonati. Touha po zbohatnutí jest pohříchu podstatnou částí četných dnešních

UČITEL TANCE
(Karel Hruška)

Národní divadlo
v Praze

Molière:
BAŘTIPÁN
(Le bourgeois gentilhomme)
Vesel.-balet o 3 děj.

Z frančt. přel. *Ota Dubský*
Hudba od *Erv. Schulhofa*

Režie: *Karel Dostal*
Výpr.: *Josef Čapek*
Dirig.: *Vinc. Maixner*

MARKÝZA DORIMENE
(Anna Suchánková)

podniků, a ta využila filmu k předvádění detektivních a napínavých dějů, vypočtených na vkus naivního publika politováníhodné mentality.

Podporován státními úřady, film se dostal do Opéry se „Zázrakem vlků“ a „Salambo“. Všude se mu dobře daří a prospívá. Není ani sebe menšího městečka, kde by nebyl jeden nebo více biografů. Má celé miliony k dispozici. Tam, kde divadlo nemohlo sehnat ani jediného vkladu, biograf nalézá hned nadbytek dolarů, aby mohl zakupovat domy přímo v srdci Paříže a to za ceny až závratné. Ale nejenom to. Má dosti peněz, aby srovnal se zemí elegantní a úctyhodné budovy, aby pak na jejich místě postavili moderní architekti... Bůh milý ví co!...

Z francouzského rukopisu přeložil *Ota Dubský*

P R E M I E R Y

ÚVODEM KU PREMIÉŘE VESELOHRY „DĚDEČKEM PROTI SVÉ VŮLI“

Moderní drama bylo zhusta namířeno proti realismu, začož mu bylo mnoho pykati u kritiky i obecnstva. Byla mu vytýkána schematičnost a neživotnost, mnohdy neprávem. Jeho nads skutečné zkratky byly často velmi intenzivní a velmi životné, arci jejich životnost neměla mnoho společného se životností normálního povrchu. Byly to ostře zahrocené, horoucně uchopené vidiny, které mířily úmyslně proti tak zvané skutečnosti. Analogie s moderním malířstvím je tu jasná. A je tu také analogicky s malířstvím poslední doby patrný obrat. Drama se vrací k realismu. Usiluje

o zvládnutí skutečnosti. Nadčlověcká horečka pominula a na bojišti se objevuje člověk méně tragický, ochotný se radovat, bližší cítění obyčejného diváka. Psychologický moment pro sblížení tohoto s dramatem je tu. Úkoly dnešního divadla jsou dány. Má, nebo aspoň by mělo toto sblížení podporovat. Žel, mnohá divadla si nejsou tohoto úkolu vědoma. Brzdí úspěch všemi prostředky, po několika reprisách dávají i úspěšnou hru s repertoíru. Zkušenosti autorů v poslední době mluví za celé knihy. Nutno přiznat, že Svandovo divadlo jest mezi těmito divadly bílou vranou. Autor na této scéně se nemusí bát, že se dožije i při plném úspěchu — deseti repris. Rozhodující slovo mají tu ovšem herci a obecenstvo. Nechtě je tedy promluví! Nejsem sám, který na toto slovo čeká.

František Zavřel

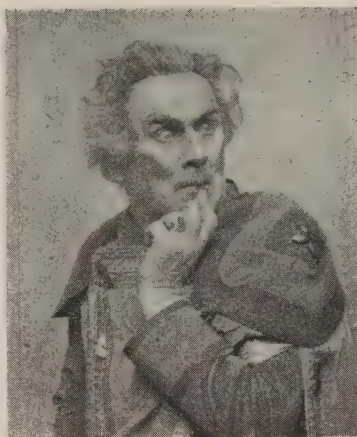
V ZAJETÍ, DŮM U ZLOMENÝCH SRDCÍ, JOHN GABRIEL BORCKMAN, MAHARADŽA NEBO...?

V za je tí (La prisonnière)* je hra, vyvážená z temných a záhadných hlubin lidského sexu. Autor zachycuje jednu část tragiky, nezkoumá příčiny těchto patologických zjevů, těchto bytostí, jimž příroda odepřela normální fyziologické projevy, zachycuje pouze Irénu Montcelovu, jež je obětí zrudné ženy, marně usiluje osvobodit se z tohoto svírajícího objetí, v němž se vysiluje, ale která tuto ženu něžně miluje. Autor neuvádí jí na scénou osobně, než jen kytičkou fialek. Irena trpí touto neblahou vášní, chce se z ní vymanit, vdává se za svého bratrance Jacquesa, jenž ji miluje a jenž ještě před svatbou zjistí celou tragiku jejího života od svého přítele Aigusnea, jehož žena je milenkou Ireninou. Tato scéna II. aktu, v níž ubohý Aigusne odhaluje své útrapy pro lesbicky milující svou ženu a kdy varuje svého přítele před tímto osudem muže, jehož žena jej klame s ženou, náleží k nejlepším v tomto dramatu a k lidsky nejhlubšímu, co jsme na jevišti viděli. Celá propast citů se otevírá a nad bezúčtostí dramatu jako by na chvíli zavanula naděje na zachránění obou žen, jež propadly této inverzní vášni, jako se propadá morfinismu nebo kokainismu. Ale marně, Jacques, jenž chce zachránit Irénu, přesvědčí se brzo po sňatku, že je jí lhostejný, že v ní nezažehne tepla normální lásky a odchází k milence Fanny Meillautové a Iréna k opuštěné, churavící své milence pí Aigusneové. Herecky bylo toto drama provedeno skvěle, jako málokeré ve Stav. divadle. Irénu hrála pí Sedláčková s takovým zhroutením pod tíhou tragiky, s takovým hlubokým pochopením lidského neštěstí, každým přízvukem zastřeného hlasu, nehybnou, jako křeč stáženou tváří, vytřeštěnými, chladnými očima, v nichž se jen dvakrát rozsvítí, když přitiskne k zmučené tváři kytičku fialek od své milanky, že dosáhla nejvyšších poloh reprodukčního umění. Všechna roztomilost a svěžest jejího půvabu jako by byla odvanuta úžasným neštěstím Ireniným. Krásný výkon podal v roli Aigusnea p. Dostál, jenž se ukázal v novém světle a prokázal, jak jsou mu role tohoto druhu bližší, než vynucené posy expresionisticko-konstruktivních experimentů. Roztomilou, skvěle herecky vybavenou byla Fanny pí Baldová a sl. Poznerová v pobočnou úlohu Gizely prokázala pozoruhodnou pohotovost hereckou a přirozený dívčí půvab. Byl to večer umělecky závažný a úspěšný. — Shawův „Dům u zlomených srdcí“** jakýsi obraz anglického měšťáka v době války, naplněný pesimismem, stařeckou rozmrzelostí na lidi, z nichž nikdo nestojí za nic, všeobecně zklamal. Dokázal pouze, že ironie má také určité hranice, za nimiž jako ve vesmíru rozkládá se „horror vacui“. Pravda, jednotlivé scény chytly, zapálily svou originalností — jako ve II. aktu scéna se zlodějem, jenž kradе, aby vzbudil lítost okradených a získal almužny — ale i ty zapadnou jako nemohoucnost vtipnosti. Shaw chce být stůj co stůj vtipný, i když invertuje v cynismus, zněná dnešního člověka a nevidí věcí, jak jsou doopravdy. To nejsou lidé, jež se mihají na jevišti, to jsou papírová schemata, stínová strašidla. Oč jsou

* Edmond Bourdet „V zajetí“, komedie o 3 jedn. Překl. Stašy Jílovské, rež. M. Svobody, scéna J. M. Gottlieba. Premiera ve Stavovském d. listop. 1926.

** G. B. Shaw „Dům u zlomených srdcí“, kom. o 3 jedn., přel. K. Mušek, rež. B. Stejskala, výpr. J. Weniga. Po prvé na Vinohradech 5. listop. Knižně nákl. „Zátisí“ (B. M. Klíka, Praha II., Rašínovo nábř.)

takoví Šoféri a tuti quanti při veškeré prázdnotě bližší životu. Ale herecké reprodukce všechna čest za to, že udělala tuto hru snesitelnější a lidštější. P. Smolík roste umělecky od role k roli, v každé nalezne něco nového, v každé pronikne k jádru, každá má svou vlastní barvu, výraz, obsah a účinnost. Ap. Majer, jak se vyvíjí v charakterního herce prvního řádu, a ti ostatní: Strnad, Šlemrová, Bečvářová, Kovařík, Scheinflugová, Májová, každý je na svém místě i přes premierovou nehotovost, nejistotu a rozpačitost. — Ibsenův „Gabriel Borkman“, jímž na Smíchově zahájili komorní hry, uhájil v provedení dobrou pověst smíchovských — jen napolo. Třeba že nelze interpretům vytknouti nic závažného — až na některá přeteknutí — přece nevyznělo toto poslední drama, z něhož vane smutek beznadějného stáří, příkrý spor věčného problému otců a dětí, stáří a mládí, v němž tři stíny usilují o lásku mladých, již potřebují, aby napravili hříchy minulosti, přec nevyznělo toto drama syté a plně, nepřesvědčilo, neupoutalo. Nejvýše byl asi p. Marek v úloze Viléma, nejnižší pí Rajská a p. Hlavica, jenž svými začátečnickými přízvuky velmi rušil. — Savoiraův „Maharadža nebo...“, 4akt. komedie, pohybuje se, jak je u Savoira zvykem, mezi vysokými a nízkými kruhy společenskými. Musí tu být princezna, vévoda, režisér a statista divadla, do něž se nenasytná a dobrodružná princezna zamiluje, když je v převleku maharadží, biskupa a krotitele zvířet, jen proto, že vyhovuje jejím exotickým představám o vášni, statečnosti, síle a odvaze, aby se nakonec přesvědčila, že tento ubohý statista ji miluje opravdově. Vypravěna byla komedie velmi předměstsky a hrána byla velmi ležerně. Více se smáli hrající na jevišti, než diváci v hledišti.

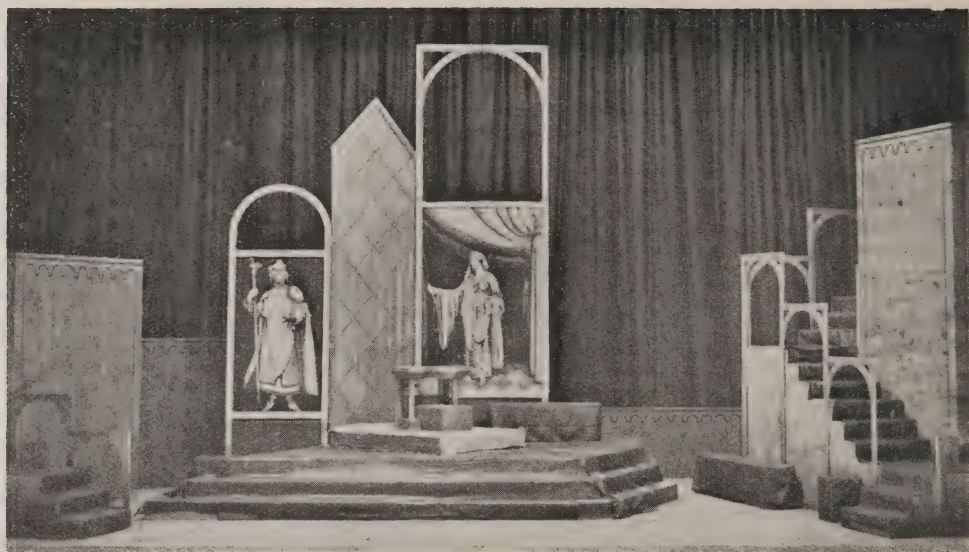
VÁCLAV VYDRA
v titulní roli Pirandellova „Jindřicha IV.“ na scéně Národní

DVA OBZORY DIVADLA MLADÝCH

V poslední době bylo hodně skepse k jakémukoli podniku mladé snahy, neboť rostly zkušenosti, které přesvědčovaly, že ne jevištní, divadelní nerv je pravým podnětem, ale pouhá dekorativní zábavnost. Třebaže věkem souvztažný, nemohl jsem při nejlepší vůli rozuměti ponurým a s obřadností orientu temným výrazům nových jevištních akcí, jež poznávaly tragedii ve funkci mytického stavu a komedii jako křečovité, téměř zoufale stereotypní produkt knižní melancholie. Tato divadelnost, traktovaná pod korouhví modernismu a mladého temperamentu, mohla pouze udivovati svým intuitivním smyslem pro hravost, ale chybělo jí téměř vše, aby její vážnost nebyla upřímným veselím. Divadlo tohoto směru nenalezlo skutečného pochopení ani u seriosní kritiky starší generace, ani u části kritiky mladých, jež poznala, že výchovnost a nauka těchto ideí není pozitivním činem, ale přímo nebezpečným druhem zábavy pro unuděné a mdlé postavy dandyů a garconek. S tímto produktem, vzniklým z nadvýroby -ismů a potácivé orientace, jsme téměř hotovi, želice upřímně promarněného času a utloukaného mládí horkokrevných, jichž počet v historii vývinu poválečného divadla je dosti závažný. Podstatným je, že v tomto prostředí poznali jsme několik opravdových talentů, plných tvořivosti a síly, již uplatňují nebo snad i později budou uplatňovati ke skutečnému prospěchu dramatického výrazu. Nebylo to však ono prostředí, jež tyto talenty objevilo, neboť rysoz jejich umění postačí sama k tomu, abychom uměli je pochopiti a oceniti.

*

Po této době nejasné budoucnosti, někdy v polovině října ustavila se v pražské Umělecké Besedě společnost jiných mladých herců. Její vůdce, Vlad. Gamza, býv. člen pražského Tylova i měst. kladenského a vinohradského divadla, měl snad na zřeteli své rodáky, sdružené v moskevském studiu, když organizoval svoje Umělecké Studio, jež nepřišlo s obsáhlým programem, jak dosud zvykem, ale s činem. Hned prvé představení Uměleckého Studia vzbudilo největší pozornost k tomuto novému podniku, jenž získal si neobyčejnou důvěru. Z dosavadních před-

NÁRODNÍ DIVADLO V PRAZE: LUIGI PIRANDELLO „JINDŘICH IV.“
Dekorace I. a III. dějství: Trůnní sál

stavení je zřejmo, že jejich myšlenka je vážným úsilím o programový pokrok v divadelním vývinu. Akceptující poslední poznatky, pokládají je za pouhou směrnicí k dalšímu hledání, podloženém i seriosním věděním a systematickou prací. Improvisují-li, jsou si bezpeční v základním, řemeslném vztahu k jevišti a naučili se především ovládati herecký rejstřík, nežli přistoupili k pokusnému, experimentálnímu divadlu. A to je právě ono, čím jsou postaveni nad jiné skoro-profesionální skupiny. Uvědomili si, že expresionisty obdivovaný Picasso byl dříve mistrem tradiční formy, nežli pokládal za nutné vybití svůj přecitlivý sensitiv v nové barvitosti a rozměrnosti plátna. Staví na pevné basi „tradičního“ zmocnění se slova a výrazu, který je jim téměř bravurním projevem vnitřní účasti. Jejich výkony svědčí o úporné a výsostně dravé práci, která bojuje s každým tonem, s každým záchvěvem autora i herce a má na zřeteli nejen krásný pocit hutného slova, ale všímá si i detailních zvuků a barevných klamů. Fakt, že tyto herci nemají vůbec napovědy, dokresluje mnohé, co unikne jasné představě a plnému pocitu z vyrovnané scény, jež fascinuje žilobitnou silou a odhodlaností. Nechej tím říci, že Um. Studio je na předělu divadla; je mnoho úkolů, kterým dosavadní výsledky jsou pouze úvodem, ale je radostné konstatovati, že konečně našlo se mládí, které nezapírá svých chyb a poctivě pracuje. K této práci nutno míti vážnou úctu, jíž zaslouží si každý, komu ryzí umělecká průbojnost je ne papírovým programem, ale namáhavým a nakonec vítězným činem! *Em. Janský*

D I V A D E L N Í K A L E N D Á Ř

L I S T O P A D

4. 1826 před plným stoletím nar. se ve Skřivani nestor českých herců Karel Šimanovský (K. Šíma). Měl se stát knězem, pro nedostatek prostředků opustil však studie a vyučil se truhlářství. Oblíbiv si divadlo, věnoval se mu záhy

BARON TITO BELCREDI
(Roman Tůma)

Luigi Pirandello:

JINDŘICH IV.

Tragedie o 3 děj.

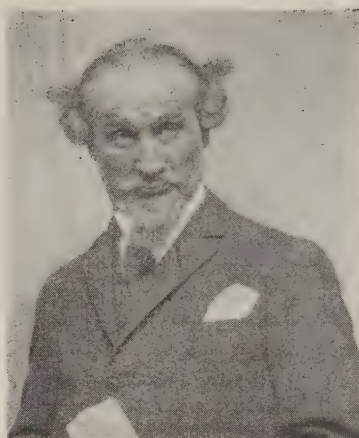
Z ital. přel

dr. Václ. Jiřina

Národní divadlo
v Praze

Režie: Vojta Novák

Výpr.: Ladislav Sutner

DOKTOR DIONYSIO GENONI
(Jaroslav Vojta)

úplně. Po prvé vystoupil na scéně Stögrově v Růžové ulici, působil na divadle Stavovském, které opustil s Tylem r. 1851, o rok později se však vrátil a zůstal u zemského divadla až do r. 1898. Šimanovský byl sice hercem starší školy, nicméně byl svérázným a svědomitým umělcem. Vytvořil celou řadu znamenitých postav, zvláště Shakespearevských (Hamlet, Othelo, Král Lear a j.). V 1877—80 byl též režisérem a to zvláště tragedií. Zemř. r. 1904 v Praze.

7. 1876, tedy před půl stoletím uvedena po prvé na scénu Prozatímního divadla Smetanova opera „Hubička“.

9. 1906 zemř. populární komik smíchovských divadel Jan Zdrůbecký, herec nevelikého jména, avšak populární u veselého publika, jež dovedl srdečně rozesmát.

9. 1886 zpívala na Národním divadle v Praze pohostinsky Marcella Sembřichová-Kochaňská v titulní úloze „Lucie“, ku kterémuž představení byly ceny trojnásobné.

21. 1886 sehrán po prvé „Jan Výrava“ od Ad. Šuberta na Nár. divadle v Praze. Ši—

DROBNOSTI

Úmrtí spis. Horákové. 7. list. zemřela v Turnově po delší chorobě ve věku 55 let Abigail Horáková. Zesnulá věnovala se kromě literatury a divadla recitaci pohádek, jimiž prokázala mnoho dobrého naší mládeži. Z jejích dramatických prací zaznamenávají se zvláště „Páni“, „Dolorosa“, „Ejhle, člověk!“, „Žena legionářova“ a „Hvězdný šuhaj“. V poslední soutěži našeho Tylova fondu obdržela I. cenu za hru z dějin Turnova „Prstýnek“. Stavovské

divadlo připravovalo premiéru její nové hry „Libuňský jemnostpán“ ze života nár. buditele Ant. Marka. Provedení, žel, autorka se již nedočkala. —ý.

Jaroslav Pulda zemřel 11. listop. v brněnské nemocnici. Divadlu odumřel záhy po převratě a živil se novinářskými články, z nichž poslední — vlastní nekrolog, jež napsal v předtuše brzkého konce — otiskly „Lidové noviny“ 13. listop. Náležel mezi povahy ne-

klidné a záhadné a přece byl bohatě nadán, obratný stylista, překladatel a skvělý recitátor a herec, nadaný i prostředky vnějšími, měkkým melodickým hlasem, jenž ho předurčil k oboru milovníků, v němž vytvořil řadu postav, jež dosahovaly a někdy i přecházely výkonů Vojanovy. Bohužel nikde se neudržel, prošel snad všemi scénami českými, byl u Píštěka, byl v Plzni, jednalo se i o jeho engažování u Národ. divadla po smrti Schlaghamrově, byl v Brně, ve Vídni a jinde, ale všude krátce, sotva jednu, dvě sezony, nikde nezakotvil trvale, ačkoli na jeho kreace Cyrana a Janošika vzpomíná se v Brně dodnes. Škoda jeho talentu!

jp.

Vendelín Budil do Národního. Plzeňský populární ředitel Vendelín Budil byl prý pozván k pohostinskému vystoupení v Národním divadle. Hry nebyly dosud určeny, ale jistě že se nezapomene na „Leara“. Uskutečnění tohoto pohost. vystoupení bude dodatečným a spravedlivým uznáním Budilova umění, které jen shodou okolností nebylo posvěceno Národním divadlem.

—ý.

Spor Nár. divadla s Dramat. Svazem. Mezi Dramat. Svazem, jakožto představitelem dram. autorů, resp. jejich části, a správou N. d. vypuklo „nedorozumění“. Velmi těžké nedorozumění, které bude musit správa vysvětlit. Dramat. Svaz podal N. d. ultimatum velmi příznačné pro poměr mezi spisovateli a N. d. Nebude-li správa N. d. moci vysvětliti uspokojivě tento případ, bud? musit asi resignovat. Nebude to již věcí Svazu, ale všech spisovatelů dramatických.

Státní ceny. Letošního 28. října byly v oboru dram. umění uděleny státní ceny za herecké výkony Zdeňka Štěpánkovi z Měst. div. vinohrad. a B. Karenovi z Národ. div. — Přířčení cen nebylo přijato s všeobecným uspokojením. Proč na př. je soustavně pomíjen K. Želenský? Nebyl jeho výkon ve „Svaté Johance“ skvělou příležitostí? Ale kromě tohoto umělce je řada jiných i z menších divadel, kterým takovým způsobem byla by veřejně a oficiálně projevována úcta. A kolik herců a hereček v drobných poměrech venkovských společností zasloužilo by si této pocty. Státní cena není přece určena pouze pro hlavní městská divadla, ale má obsáhnouti pokud možno všechny dramatické umělce, jichž výkony jsou v evidenci. Není-li evidence, učíte vše, aby pro tuto poctu neztratil se ani jeden ze zapomínaných! ej.

Mimoř. valná schůze „Matice Divadelní“ konala se 10. XI. a usnesla se na změně stanov, které byly přizpůsobeny požadavkům nové doby. Mimo to bylo jednáno o programu

příští činnosti, o doplnění kruhu přednášejících v div. a režis. kursech, o rozšíření počtu vlastních členů a o navázání styků s ostatními korporacemi.

h—

Východočeská div. společnost za vedení řed. Vl. Wuršera (býv. člena Národ. divadla v Praze) ukončila 12. XI. sezonu v Pardubicích, kde působila od 28. IX. Společnost je v začátcích a každé představení nebylo právě nejpečlivěji nastudováno, leč přesto těšila se v Pardubicích značné oblibě, o které svědčilo skoro denně vyprodané divadlo. Opera má dobré a snaživé zpěváky, kteří byli doplňováni hosty, takže operní představení byla opravdu velmi zdařilá. Jediné sbory jsou slabší a bude nutno pečovat o jejich umělecké vytříbení. Skvěle byly provedeny opery (vesměs s hosty): Prodaná nevěsta, Dalibor, Faust a Markéta a Troubadour, v němž v roli Leonory s jedinečným úspěchem zpívala italsky pí Kolárová (dcera star. U. M. D. O. Č. dra Hermana), host opery Balbo v Turině. — Činohra daleko nedosahuje umělecké výše opery a bude třeba mnoho a mnoho doháněti, má-li obstáti ve městech východních Čech (Pardubice, Hradec Králové, Chrudim), kde jsou velmi vyspělé spolky ochotnické.

j. r.

Drobný repertoár. V říjnu nebyl nejen oficielní, ale i oficiosní a společenský divadelní repertoár hodně pružný. V Městanské besedě v Praze uspořádala Čsl.-jihoslovanská Liga Nušičův večer. Inscenovány některé z menších prací jihoslovanského spisovatele Branislava Nušiče a fraška M. Spasiće. Vervní a temperamentní výkony herců byly četnou a vybranou společností srdečně aklamovány. — Osvobozené divadlo sehrálo 23. října v divadle na Slupi Apollinariovy „Prsy Tiresiovy“ v režii J. Honzla. Kromě režijní vůle není nic pozoruhodného v novém představení, jež trpělo starými vadami. K eskamotáži lze se propracovati zvládnutím základních, jednoduchých pravidel herecké a jevištní práce. Tato nedostatečná příprava je největší vadou „osvobozeného“ hraní, které připomíná orientálskou modloslužbu rozeklaných brahmínů. Nebýti některých zdravých postřehů sl. Holzbachové a upřímného hudebního veselí p. Buriana, zůstal by význam tohoto večera za kávovým dýchánkem stolní společnosti. — Matinée z pozůstalosti Fr. Gellnera uspořádali 24. října solisté Měst. divadla na Vinohradech. Kromě recitace pí Iblové a p. Štěpánka sehráli Gellnerovu tříaktovou komedii „Přistav manželství“, jež je jakýmsi útržkem z vlastního života autorova. Úspěch matinée měl by býti podnětem i jiným

Foto Fr. Kutta

ANT. BERNARD A BEDŘ. VRBSKÝ: „ŠOFÉR“. VESEL. O TŘECH DĚJSTVÍCH

Městské divadlo Král. Vinohrad. — Režie: Frant. Hlavatý

Scéna I. jedn.: Venkovská hospoda. Postavy: Hostinský — Vlad. Majer, Hromádka, šofér továrny na auta — Frant. Kreuzmann, Jareš, inženýr téže továrny — Hugo Haas, Jiřina dcera velkostatkáře Málka — Olga Scheinpflugová, Králová, soukromnice a její dcera Růžena — Růž. Šlemrová a Lib. Freslová

divadlům k seznamování obecnosti s naší literaturou. Ponechávati pouze hercům finanční risiko je malým porozuměním úkolu divadla. Patrně správy divadel taková obchodně nevděčná činnost nezajímá. ej.

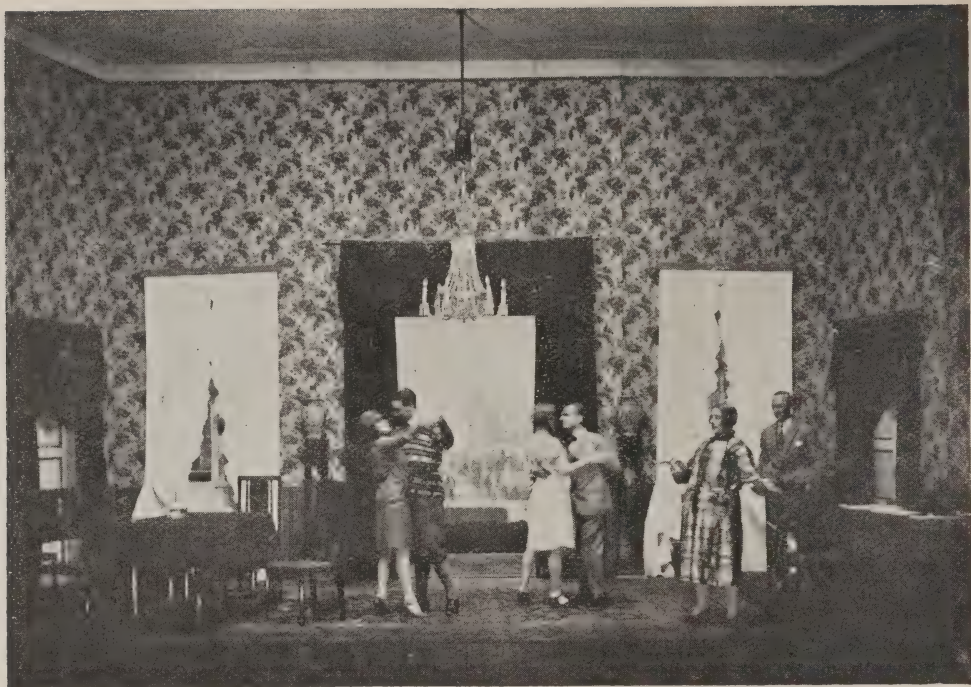
Zhudebnění *Potopeného zvonu*. Lyrická romantika Gerh. Hauptmannovy pohádky „Potopený zvon“ zlákala italského skladatele O. Respighiho, že napsal k této dramatické básni hudbu. -y.

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Práce režiséra se souborem. (Z poznámek o režii. Píše V. Figar. Pokrač.) Stará škola našich pradědečků nekladla na herce takových požadavků jako moderní, která chce vidět na scéně „lidi“. Již minuly doby, kdy herec-hrdina vyběhl na scénu, k rampě, řval svoje monology, až padala omítka, a gestikuloval s takovou vervou, že přímo rval kulisy. Ty doby jsou pryč. Nyní představujeme na

scéně lidi, kteří sice také někdy řvou, ale vědomě, podle určitého plánu, předpisu. Ale jsou i hrdinové, kteří své monology pouze šeptají, ovšem divadelně, aby je bylo i v odlehlých koutech divadla slyšet, a docilují těchže, ba možno říci větších úspěchů. Herec i režisér musí vystihnouti, kdy nutno hlas snížit a kdy zvýšit a tak docíliti jistého celkového sladění. Při hrách veršovaných, monologu, dopro-

SCÉNA III. JEDN. Z BERNARDA-VRBSKÉHO VESEL. „ŠOFÉR“ NA DIVADLE VINOHRADSKÉM

Postavy: Jiřina s inž. Jarešem (*O. Scheinpflugová* a *H. Haas*), Růža Králová s minister. tajemn. Zlámalem (*L. Freslová* a *Ant. Kandert*), soukromnice Králová (*Růž. Šlemrová*), šofér Hromádka (*Fr. Kreuzmann*)

váženém hudbou (melodramatu), i při prose nutno přiblížeti na rytmus. Slovo z jeviště musí zníti přirozeně, ale i hudebně, musí lahoditi sluchu, musí fascinovati, přitahovati a ne odpuzovati a uspávati. Každé slovo musí míti správný přízvuk. Vždyť přízvukem můžeme snadno změnití význam toho kterého slova a tím i celé věty právě tak, jako modulací. Takové slovo — prosím, né, možná atd. — může vyjádřiti jiným přízvukem a jinou modulací hlasovou s příslušnou mimikou a gestem několik od sebe naprosto odlišných dojmů. Jednou jest to prosba, po druhé rozkaz, přívětivost, hrubost, ironie atd. atd. Jak viděti

z této letmé poznámky, jest důležité, aby konečně od našich režisérů i herců byla věnována větší péče učení rolí a propracování slovnému. Toho všeho docíliti možno pouze dobrou vůlí, plným přesvědčením o nutnosti uměleckého výkonu, snahou po zdokonalení své inteligence a větší seriosností našich ochotníků. 6. Znalost role. Často jsem byl dotazován, je-li ku správné hře nutna absolutní znalost role. Na to odpovídám, že zvláště u ochotníků s různou inteligencí, různých zaměstnání, s různou hereckou vyspělostí a talentů jest bezpodmínečně nutno správně ovládati text. Mnozí divadelní praktikové i teoretikové

propagují názor event. přesvědčení, že absolutní znalost role u dobrého herce není nutná, naopak, že překáží herci v jeho uměleckém výkonu. Netvrdím, že tento názor není správný. Dobrý herec, který zná roli jen částečně zpaměti a má vysokou hereckou inteligenci, může osobitou úpravou textu, přizpůsobenou své umělecké tvorbě, naopak kusu prospěti. To ovšem není žádnou novinkou, toť napolo vzkříšená commedia dell' arte — komedie umělecká, pěstovaná v 16. století v Itálii (kterou nám pěkně a zábavně popisuje Dumas ve svém románě „Scaramouche“). Ředitel divadla neb společnosti napsal stručný děj hry, sestavil „Scénář“ s pořadem jednotlivých výstupů, přibíl ho na stěnu zákulisí, a herci, informováni jen o ději té které hry, sami podle své inteligence a schopnosti tvořili své monology a dialogy a tu stávalo se, že týž kus měl dnes ohromný úspěch a zítra byl

vypískán, neboť záleželo hlavně na náladě toho kterého herce. Dnes týž kus byl tragedií, zítra veselohrou a pozítří třeba fraškou. Vždyť i v dnešní době, kdy jednotlivá slova herce jsou předsně předepsána, vytvoří herci často z dramatu velice pěknou komedii, a z komedie nebo veselohry ponuré drama. Jen dobří, velcí herci mohou si ten luxus dovoliti, hráti kus podle své individuality. Jak by divadlo naše ochotnické vypadalo, kdyby role se neučily zpaměti, může si každý představit z příkladu. Vžijte se do situace, že by třeba v nějaké veselohře vystupoval na ochot. jevišti Burian, Hašler, Faltys nebo Ferenc Futurista a herci ochotníci by neovládali doslovně svých rolí. Při prvním vtipu, t. zv. extempore, kterých vychrlí jmenovaní na jevišti spousty, uveden bude jejich partner v takové rozpaky, že nevyšouká ze sebe ani jediného kloudného slova. Vtipní jedinci mohli by snad parírovat vtip vtipem, ale ne nadlouho.

(Pokračování)

Co vykonal české ochotnictvo v dobách probuzenských pro svůj národ, posoudí historie. My však neuspávejme se v klidu po vykonané práci našich předchůdců. buďme i nadále průkopníky divadelní osvěty na venkově: tím zároveň učíme sebe i své publikum přemýšlet o mravních a sociálních otázkách dneška. Snažme se svým budoucím zanechat aspoň přibližně stejné hodnoty, jako staří zanechali nám.

Ot. Fi n d e j s, předseda Šmahova okrsku v Táboře

Pokyny pro ochotníky. (Píše Marie Nekořová-Marková - I. Dokončení.) Strká ní r u k o u d o k a p e s ! D ě j e s e t o n e j e n n a j e v i š t i t ř e b a p ř i v y z n á n í l á s k y, a l e s e t k á v á m e s e d e n n ě v ž i v o t ě, j a k p ě k n ě p ř i r o z h o v o r u s d á m o u o b ě r u c e m á p á n v k a p s á c h. T o j e o v š e m z a s e k a p i t o l a o s p o l e č e n s k ě m c h o v á n í a t a b y b y l a p ř í l i š d l o u h á. J i n ý s e z o u f a l e o p í r á a c h y t á k u l i s, t ř e b a s l o u p ů, s t r o m ů, a t ř e p e j i m i, b ý t v n e j v ě t š í t r a g e d i i, k o b v e s e l e n í p u b l i k a. A n o, d o t ý k á n í k u l i s ! V ě c, s k t e r o u s e s t á l ě s e t k á v á m e. P á n i r e ž i s ě r i ! U p o z o r ň o v a t, a b y s e z a z a d n í m p r o s p e k t e m n e p ř e c h á z e l o t a k, ž e k d y ž s e h e r c i t a m t u d y h r a b o u a š t r a c h a j í — o b y č e j n ě j e t o ú z k ě a v e t m ě — c e l ě n e b í č k o s h o r a m i, p o l i, z a h r a d o u n e b o m o ř e m j e n j e n s e v n ě í. V i d ě l a

jsem to nejen u ochotníků, ale i na scénách a velkých scénách s kruhovým horizontem. — U m ě t z a v í r á t d v ě r e. N e t ř í s k a t j i m i, ž e s e k u l i s y t ř e p o u, a ž s e i r o z l e z o u a z j e v í s e n á m z v ě d a v ý n o s í k, k t e r ý z a k u l i s a m i p o z o r u j e d ě j. A s p o ň s e p r o ž i v o t n a u č í t e s p r á v n ě z a v í r á t, a s o u s e d ě d o m a s e n e m u s í c h y t a t z a h l a v u a p a n u d o m á c í m u n e p a d á o m í t k a s e z d í. — N ě k d o z a s e m u s í m í t s t ů l n e b o ž i d l i n e b o k r b, a b y s e m ě l o c o o p ř í t, a a s i b y j i n a k n e d o v e d l h r á t. P o m ů c k a p r o t i v š e m z l o z v y k ů m: N a z k o u š k á c h h r á t b e z e v š e h o. T o z n a m e n á: D á m a š a t y b e z k a p e s, b e z ř e t í z k ů a k o r á l k ů n a k r k u, a b y n e b y l o m o ž n o s t i s n ě č í m s i p o h r á v a t, n e b r a t a n i t a š t i č k u, b ý t b y i h r á l a (j e d i n ě n a g e n e r á l n í z k o u š e h r á t i s e v š e m i r e-

k v s i t a m i, což naprot tomu vřele doporučují), nemít kapesníček pro záchranu ne snad nosánku, ale rukou, i jakoukoli jinou věc. Pán rovněž ani hůl, ani rukavice, až ruce dostatečně ovládneme; má-li i kapsy u každých šatů, ruce do kapes nestrkat! Jsou scény, kdy je to nutno, leč strkání rukou do kapes nesmí se dít jen k záchraně, když se neví, co s nimi. Ovšem pak je zase nutno naučit se zacházet i třeba s tou holí, nebo deštníkem, aby

nám trémou nepadala, nebo umět je postavit, položit, aby druhý přes ně neklopýtl. Dosud mám v živé paměti herce, který vystupoval na pražské scéně, zoufale nemožně svíral hůl, rukavice a klobouk v ruce, až pak v největších rozpacích — bylo to při vyznání lásky — všechno hodil tak hrůzně nešikovně na otoman a pak všechno, ač nadobro ze scény odcházel, tam zapomněl. (O dalších závadách bude možno jindy si promluvit.)

Z P R Á V Y

Sjezd v Lyoně r. 1927. Federace francouzského ochotnictva oslaví v příštím roce své 20leté trvání. Její president Claude Roland zaslal již předběžně pozvání Ústřední Matici Div. Ochotnictva Čsl. na kongres, který se bude konati 4., 5. a 6. června 1927 v Lyoně. — Předsednictvo „Mezinárodního výboru pro lidové divadelnictví“ jedná s Federací o to, aby u příležitosti tohoto sjezdu byla do Lyonu svolána první schůze jeho správní rady. h—

Starosta ÚMDOČ. čestným členem francouz-

ské Federace. President Federace franc. ochotnictva (Fédération des Sociétés Théâtrales d'Amateurs) v Paříži, Claude Roland sdělil, že správní rada zvolila jednomyslně starostu ÚMDOČ. dra Fr. Hermana čestným členem této Federace. Od počátku jejího trvání byli imenováni pouze čtyři čestní členové. — Především je to vyznamenání Matice a ovšem i uznání činnosti jejího starosty. Je samozřejmé, že tím také nabývají vzájemné styky obou korporací nové síly a nového významu.

Ú. M. D. O. Č.

Slavnosti a jubila. Macháčkův okrsek v Čes. Budějovicích uctil 28. IX. památku zemřelého starosty okrsku pietním činem: Postavil Václavu Reitmajerovi náhrobek a sezal na tento den všechno jihočeské ochotnictvo k slavnostnímu odhalení. A ochotnictvo přišlo, aby podalo důkaz, že pociťvá a ochotná práce tohoto čelného funkcionáře byla uznávána a že ochotnictvo na ni nezapomnělo. Krásný náhrobek, zbudovaný jeho nákladem, bude pro příští časy svědčiti o vděku muži, který svůj život mu zasvětil. Předs. okrsku B. Suttý zahájil slavn. akt přivítáním přítomných a býv. předs. okrsku nakl. J. Svátek z Prahy osvětlil celý život V. Reitmajera a vzpomněl všeho, co zesnulý pro českou menšinu buděj. vykonal. Nato delegát ÚMDOČ. ústř. taj. R. Weinert z Prahy jménem všeho ochotnictva čsl. uctil památku zesnulého položením kytky na hrob. Následovaly proslovy zástupců, jež vyslala též místní politická správa, městská rada a všechny kulturní i odborové instituce. Dobrý styk ochotníků s herci z povolání dosvědčila přítomnost ředitele a členů souboru Jihočesk. Nár. Div. Jsme hrdi na okrsek v Budějovicích za tento pietní čin a děkujeme všem, kteří se o postavení náhrobku zasloužili. Wt.

Kursy a přednášky. Arbesův okrsek

v Pardubicích uskutečnil v době od 29. VIII. do 26. IX. 1926 režisérský kurs, v němž přednášeli: 29. VIII. p. Bokvaj o scénování, 5. IX. sl. Kalhousova, profesorka měst. hudeb. školy v Pardubicích, o deklamaci, 12. a 19. IX. p. Mitlöhner o mimice, chování na jevišti a režii a 26. IX. p. Klivický o líčení. Přednášky byly navštíveny průměrně 46 členy spolků a odborů, organis. v okrsku. 19. IX. si účastníci kursu prohlédli se svolením divadelního kuratoria rozšířené pardubické divadlo, kde jim byly zároveň předvedeny ukázky scénování a osvětlování scény.

Ochotnické premiery a jiná významná představení. Jungmannův okrsek v Hořovicích uspořádal 31. X. v sokolovně zbirožské příkladnou ukázkou uměleckých snah čsl. ochotnictva večerem aktovek: Arn. Dvořáka „Mrtvou“ sehrál Sdo. v Hořovicích (režie Ad. Růžicka), F. X. Svobody „Mlsáničko“ hrál dr. o. „Sokola“ ve Zbiroze (režie Dr. V. Válek) a B. Vrbskýho: „Kožich“ obsadil Sdo. v Žebráce (založ. 1812) za režie P. Hněvkovského. — Spd o. v Hodoníně provedl 1. XI. své třísté představení, pro které zvolil Hilbertovu „Vinu“. Každému návštěvníku byla věnována vkusná ilustrovaná brožura o činnosti spolku za uplynulých 33 let.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

ČESKOSLOVENSKÉ
DIVADLO

Ročník 1V. (IX.) — V Praze dne 10. prosince 1926. — Sešit 19.

V Praze 10. prosince 1926

De monstrace v Národním divadle. Dne 11. listopadu t.r. byla premiéra německé opery „Vojcek“ od Albana Berga, při níž jedna část obecnstva aklamovala dílo i jeho skladatele, druhá je vypískala a proti němu protestovala. Přesto opakovaná opera 16. listopadu a toto představení nemohlo býti dohráno pro zesílené projevy obou připravených táborů. Všecka žurnalistika se pak rozepsala o těchto demonstracích a většinou odsuzován byl protest českého obecnstva jako porušení pověsti a místa Národního divadla. Mluvílo se o „buržoázním obecnstvu“, o „měšťáckých abonentech“, o obrazoborectví a o anarchii v našem kulturním životě. Důvody demonstrace sváděny na to, že šlo o dílo německé nebo skladatele vyznání židovského. Bylo vytýkáno obecnstvu, že mělo z divadla odejít, když se mu opera nelíbila, a správa divadla byla vyzývána, aby teroru neustupovala. Dne 19. listopadu objevily se v listech zprávy, že zemský správní výbor zakázal další provozování opery, ale hned druhého dne se oznamovalo, že ředitelství divadla neobdrželo tohoto zákazu a že zemský výbor naopak povolil, aby se opera hrála na žádost lidovýchonných a dělnických korporací (Proletkultu). Psalo se o tom, že umělecké a hudební kruhy se zabývají tímto případem a že jejich deputace protestovala u ředitelství proti tomu, aby byla opera „Vojcek“ vzata z repertoiru. — Nejen případ sám, ale všechno, co se naň navěsilo, charakterisuje naše poměry i naši povahu. Žádný vážný člověk nebude schvalovati, aby se do našeho prvního stánku umění zavlékaly demonstrace toho druhu, ale žádný vážný a nestranný člověk nemůže svalovati vinu pouze na

ABIGAIL H. HORÁKOVÁ,

čes. spisovatelka a recitátorka — † 7. listop. 1926

křesťan, zůstává jistým fakt, že dnešní režim Národního divadla jde bezohledně svou cestou a nerespektuje ani hlavního poslání první umělecké scény, ani ohledu na obecnost, které přece je také vážným činitelem našeho divadelnictví. Tento režim, opřený o správu, sestavenou politickým klíčem, řádí už řadu let v Nár. divadle přes neustálé protesty vážné kritiky i obecnosti. Poukazuje-li se v případě „Vojčka“ tak nápadně na naši pověst zvláště v cizině, mělo by se také tak postupovat v otázce řešení otázky umělecké správy divadla. Intendanční rada i ředitel tak významného ústavu jsou neodborníky a odpovědnost přesunuje se na neodpovědné činitele. — To, co vypuklo při opeře „Vojcek“, bylo sice vyprovokováno německou klakou, která přece také „znesvětila“ naše Národní divadlo, v jehož prostorách se ozývaly výkřiky „bravo“ a „hoch!“, ale bylo výsledkem několikaleté nespokojenosti obecnosti, které bylo nuceno přihlížeti na příšery pokusnictví výstředního uměleckého vkusu nejen v opeře, ale i v činohře.

Nár. divadlo už není dávno scénou vyvrcholujícího umění českého, zpronevěřilo se odkazu svých zakladatelů a vytváří novou kulturu hrami lascivního i perversního obsahu. A obecnost dosud neobyčejně trpělivě snášelo komolení našich klasických oper, mlčelo k svému odbývání v povrchním a umělecky nedokonalém studiu dramatu i hudebních děl, a když tedy konečně přišel „Vojcek“, o němž kdekdo věděl, jaké je provenience a jak byl přijat doma, a když se vidělo obklopeno nestoudnou klakou druhé národnosti, která jinak o Nár. divadlo nezavádí — tedy konečně vykřiklo. Jeho první výkřik byl přehlížen, vykřiklo tedy po druhé. A ještě i tu německí výrostci byli více respektováni než čeští abonenti, a železná opona byla znovu vytažena — ovšem marně. Kdo je tedy vinen? Mělo české obecnost „odejít, když se mu opera nelíbila“, a nechati v Nár. divadle sehnanou klaku německou, aby se jí za volné lístky opera dohrála? Zaslouží si toto obecnost těch výčitek a neslušných přídomek za to, že bylo donuceno k protestu v této

protestující obecnost. Opera „Vojcek“ byla vypískána už v Berlíně. Sám kapelník Ostrčil byl prý si vědom již při studiu opery toho, že se dílo setká s odporem. Na představení, které při vyprodaném domě vykazuje příjem 17.000 Kč, ale vyneslo jen 9000 Kč, bylo vydáno několik set volných lístků, aby bylo podepřeno přijetí této německé opery, v Berlíně vypískané. Přes to, že premiera byla již bouřlivá, vnutilo ji ředitelství obecnosti znovu, ač se už o ní psalo jako o „holé kočičině, urážející pojmy o hudbě a opeře“. — Pražské divadlo německé také se nevyhýbá odchýlným směrem uměleckým, ale „Vojčka“ nehrálo a pana Berga si nepozvalo. Toho si doprálo naše Národní divadlo!

At už jsou umělecké kvality této opery jakékoli, at je autorem žid či

formě, když vážná kritika a vážné protesty jiné byly dosud pro správu divadla slabé? — Nejsme směšni sami před sebou i před cizími, když při této příležitosti v českém listě sami sebe zakřikujeme a honem ukazujeme na to, co kdyby se Berlín a Vídeň zachovaly také tak k našemu dílu, a „Prager Tagblatt“ se zřejmou radostí otiskuje tyto věty jako zakrytou direktivu? — Tak bylo i předloženo heslo: Host do domu, Bůh do domu — a odvozováno, že „každý host Nár. divadla je hostem i celého národa“. To je ovšem dnes omyl. Národ nemůže odpovídati za dnešní správu divadla, která je na hony vzdálena od národa. — A konečně bylo velmi nechutně při celé aféře zneužito tragického úmrtí primátora náměstka dra Vaňka, jež při premieře „Vojčka“ ranila mrtvice. Ač by nebylo divu, přece jeho skon byl důsledkem jeho vleklé srdeční choroby. Ale i tu je charakteristické pro správu divadla, že reprisu opery dala právě na den náměstkovra pohřbu. — „Vojcek“ velmi jasně ukázal vnitřek našich poměrů. Když Němci organisují útok na české děti, rozbijí školu nebo insultují české spolky, jejich listy a veřejnost mlčí, třeba neschvaluje násilí. Zato my — jako po takovém „Vojkovi“ — začneme bušit jeden do druhého. Snad aby hlavní vinník zůstal ušetřen! h—

NÁRODNÍ DIVADLO — „VOJCEK“ — POLITIKA

Zemský správní výbor zamítl žádost Dělnické Akademie za povolení představení opery „Vojcek“ pro tuto Akademii. Intendant a přísedící p. Nerad vyvodil z toho důsledky a prohlásil, že „toto usnesení oznámí výkonnému výboru své strany politické a požádá jej, aby dal úřad intendanta k dispozici zemskému správnímu výboru“. — Tím jsme se oficiálně dověděli, kdo rozhoduje o obsazování vůdcích

funkcí správy Nár. divadla — politická strana. Máme dopis pana intendanta Nerada, v němž v záležitosti ÚMDOČ. napsal, že by bylo smutné, kdyby v takovém uměleckém ústavě, jako je Národní divadlo, platila politika. Teď pan intendant potvrdil sám, co bylo dávno veřejným tajemstvím.

Do umění politika nepatří! Ale politický klíč je silnější. h—

Dr. Eduard Šebesta:

PASKAL BONDINI, NÁRODNÍ DIVADLO A DIVADLO V KOTCÍCH

(Dokončení)

Jednak prý se nehodí místnost v Piaristické ul. v najatém domě k onomu účelu a jednak prý tvoří vzdálenost tohoto domu od divadelní budovy dvojnásobnou potíž, že obecenstvo přenášením tohoto materiálu veliký kus cesty je zdržováno a genírováno; rovněž tak by bylo divadelní podnikatelstvo vystaveno v případě transportu na tak dlouhou vzdálenost nemensšímu svízeli. Veliká část dekorací a divadelního materiálu větších rozměrů jest prý od let již v sále v Kotcích umístěna, a jsou prý tam dekorace v tak velkém množství nahromaděny, že menší kusy a potřeby, které pro nedostatek místa v divadelní budově uloženy býti nemohou, v sále v Kotcích, dosud k dispozici daném, více místa nemají, pročez prý pro ně jiné místo nalezeno býti musí. Půda Kotců, kde má jmenovaný lékárník uloženy své zeliny, hodila prý by se dobře a žádá o ni městskou radu, jelikož prý by manipulace pro divadelní podnik se usnadnila a přehled potřeb centralisací skladiště značně by pokročil. Jelikož pak prý divadlo jako ústav především obyva-

Měst. divadlo
Král. Vinohrad

Franz Werfel:

JUAREZ

A MAXIMILIAN

Dram. historie o 12 obr.

Z němč. přel. *Ot. Fischer*

Režie: *Jan Bor*

Výprava: *Josef Wenig*

Foto *Fr. Kutta*, insp. jev.

Obr. I.: Chichuahua v sev. Mexiku, sídlo revoluční vlády pres. Juareza. — Postavy (od leva): Delegát města (*Vlad. Majer*), Escobedo a Diaz, generálové republ. vlády pod Juarezem (*Al. Novák* a *H. Haas*), licenciát Elizea, tajem. Juarezův (*Ant. Strnad*), Clark, vál. zpravodaj *New York Herald*u (*Václ. Vydra*)

telstva hl. města má nárok byt i na nepřímou podporu městské rady, žádá za přenechání Willigových místností od sv. Jiří 1852 za ročních 60 zl.

Magistrát pak rozhodl se vypovědět lékárníka z jeho místnosti a usnesl se zvýšiti činži stavům za místnosti k užívání rekvisit divadelních ze 400 na 1200 zl. od 1. dubna 1853. Na sdělení o této věci se strany obce odpověděl zem. výbor 23. dubna, že bere věc tu na vědomí, když zvýšení platiti bude teprve od sv. Havla na tři léta. V tomže smyslu také pravděpodobně poslal magistrát návrh smlouvy 29. dubna, a tu zemský výbor s tím projevil souhlas, vyžádav si toliko změnu, že tam nebude uvedeno „místnosti v I. poschodí“, nýbrž „dosavad používané místnosti“. V lednu 1858 sděluje stavební úřad nějaké nám blíže neznámé okolnosti o původně najatých místnostech Althallerem a doporučuje, aby vypsána byla oferta na jich pronájem; leč tu 4. února zakročuje dr. Pinkas a Fr. Thomé pro jich pronájem, který jim také 9. února povolen.

Co se pak týče dalšího poměru města Prahy k Nosticovu divadlu, zejména po smrti jeho zakladatele r. 1794, jakož i o prodeji jeho Bedřichem J. Nosticem stavům a spojené s tímto vykoupení přiznaného oprávnění hráti v Kotcích i s právem předkupním z konce 18. a počátku 19. století, nepodařilo se nám s výjimkou několika málo příslušných spisů zatím na místě nalézt; jediné můžeme uvést, že císařem byl povolen obnos 2000 zl. k výkupu tak zv. relucii za předkupní právo obce pražské k Nosticovské budově a 1000 zl. za vzdání se oprávnění hráti činohry v Kotcích touže; že důvodem k tomuto prodeji byly ubohé finanční poměry hl. města Prahy, netřeba ani se zmiňovati.

Obr. III.: Trůnní sál v císařském paláci v Mexiku. — Z postav: Stát. rada Herzfeld, Maxim. přítel z mládí (*Ant. Kandert*), císař Maximilian (*Zd. Štěpánek*), plukovník Lopez (*Fr. Smolík*), ministr Lacunza (*Jos. Vošalík*) a Lares (*Fr. Hlavatý*), arcibisk. mex. Labatista (*Bedř. Vrbský*)

P R E M I E R Y

NEJKRÁSNĚJŠÍ BOTY NA SVĚTĚ, LVICE, ŽENY NESTÁRNOU

Josefa Kopty „Nejkrásnější boty na světě“, tři akty o jednom ševci, který bojoval a zvítězil, hrány na Vinohradech po prvé 22. listopadu. Jest jisto, že boty firmy Pospíšilovy nejsou nejkrásnější, ale „boty“ Koptovy jsou velmi pěkné, idylicky usměvavé, mají pěkný tvar a dobře se v nich chodí. Jsou to zkrátka boty solidní práce, konservativní, které předčí boty tovární výroby, ale konec konců boty, které nikdo nenosí a které zůstanou ve výkladním okně jako vzpomínka na staré doby. Hra sama je chválou řemesla, které má zlaté dno, ale což platno, když mistr Václav Šesták se k tomu dnu nedostal a autor také ne. Mohly tu být rozvířeny otázky sociální, mohlo se tu debatovat o příčinách úpadku řemesel, ale poukazuje se jen na svobodu, na krásu přírody, na třeshňové aleje, jejichž krásu vychutnávají vandrovní tovaryši, kteří nemají žádných starostí a jimž závidí i exekutor Pšenička. Idyla — v níž se nic neděje, v níž se nikdo nevzruší, ale která upoutá kaleidoskopem figurek, pohyblivých, čiperných, humorných, které se tak lehce přenášejí přes všechny strasti života jako doklad, že je lépe nepřemýšlet o problémech životních a přijímat s úsměvem, co život dá. Sehrána byla tato hra lehce, bez zdůraznění a také bez prohloubení. V hlavní úloze ševce Šestáka ukázal p. Zakopal, že překročil již zenit své tvořivosti, že předává maršálskou hůl p. Veverkovi, jenž v exekutorovi Pšeničkovi vytvořil novou postavu s mnoha realistickými detaily, a pí Bečvářové, jež se zmocňuje každé úlohy s uměleckou pohotovostí. Úspěch byl velmi hlučný. — Dvořáková „Lvice“, jejíž premiéra byla 16. listop., hra o nepochopené genialitě umělcově, byla napsána, jak se zdá, jen pro efektní scénu II. aktu, v němž sochař Vojnar v dlouhé, útočné a patetické řeči vyčtl všechny nedostatky odborné a zlomyslnosti osobní kritikovi Albertovi, jenž se přičinil, aby Vojnar nedostal státní ceny za sochu. Mnoho subjektivní hořkosti je v této řeči z autorových spisovatelských zkušeností, ale oprávněnost k stížnosti na neuznanou genialitu vlastní se tím neprokáže. Mimo to autor nezapřel atmosféru, v níž se dosud pohyboval, atmosféru historického dramatika, jenž volí prostředky dávno zapomenuté a duševnímu citění velmi vzdálené. Provedení nepřiblížilo hru

Franz Werfel:

JUAREZ A MAXIMILIAN
na měst. scéně vinohr.

Obr. VIII.: Opevněná polní stráž císařského vojska u Queretara. — Postavy: Polyphemio, kaprál Wimberger a Yatipan v císař. armádě (Gust. Hilmar, Fr. Kreuzmann a Vlad. Řepa), princezna Anežka Salm-Salmová (M. Pačová), Maximilian (Zd. Štěpánek), pluk. Lopez (Fr. Smolík)

k srdci hlediště, podivuhodně docílil se opak, nejsympatičtější osobou hry stal se vlastně „geniální padouch kritický“ Albert v podání p. Vávry. Zajímavou figurku, plnou skvělých postřehů realistických, podal p. Kovářík. Ale celkové tempo hry bylo pomalé a unavující. — V e š v a n d o v ě d í v a d l e h r á j í J. P a t r n ě h o novou komedii „Ženy nestárnou“ (premiera 21. listop.), jež je na rub obrácenou hrou „Muži nestárnou“, kde Dr. Janderka v průběhu 30 let miluje v jedné rodině ženy tří generací: matku, dceru, vnučku, s kterou se konečně zasnoubí. V nové komedii „Ženy nestárnou“ jest to Hilda Rešanová, jež půvabem věčného ženství okouzlí otce Jaroslava Randu, syna Otakara a vnuka Jiřího v letech 1900 až 1925. Hra je živěji komponována než první, je pestřejší a dramatictější osudy jednotlivců, bystřejší v dialogu a účinnější. Ovšem přísnější analysis nesnese, ale pobaví a zvláště ženskému světu v hledišti polichotí. Hráno bylo při třetí repríze čiperně. V popředí zájmu je výkon p. Kadlece, pí Švandová hraje Hildu delikátně a ostatní se přizpůsobují oběma.
J. P.

D I V A D E L N Í K A L E N D Á Ř

PROSINEC — DODATKY

5. 1791 před 135 lety zemřel operní sklad. W. A. M o z a r t. (Viz div. kalendář, leden 1926 v seš. 1. t. l.)

11. 1836 před 90 lety sehrán po prvé Tylův „Slepý mládenec“, romantická činohra, a to v divadle Stavovském.

11. 1881 provedení po prvé Šubertovi „Probuzenci“.

24. 1826, právě před sto lety nar. ve Sloupě na Litoměřicku Ferd. Břet. M i k o v e c, český dramatik a zasloužilý pracovník o samostatnost českého divadla, zakladatel a redaktor „Lumíra“ (1851). Napsal dramata „Záhuba rodu Přemyslova“ a „Dimitrij Ivanič“. Mikovec zemř. v Praze 22. září 1862.

24. 1791 nar. franc. dramatik Augustin Eugène S c r i b e. (Viz div. kalendář, únor 1926 v 3. seš. t. l.)

26. 1846 před 80 lety sehrán po prvé ve Stav. divadle populární Tylův obraz ze života „Pražský flamendr“.

Roku 1771 učiněn pokus sehráti v Praze české představení, k jehož provedení dal se pohnouti ředitel Brunián a uspořádal v divadle v Kotech představení Krugerovy hry „Kníže Honzík“. Ježto nebylo českých herců, byla hra provedena herci německými. Tato okolnost a špatný překlad, který pořídil pražský kancelář Zeberer, způsobil naprostý nezdar a zklamání horujících vlastenců, jimž bylo pak čekati opět několik let na uskutečnění českých představení v Praze. Ši—

D R O B N O S T I

Eliška Krásnohorská zemřela 26. listopadu jako poslední z kruhu Májového v 79 letech. Byla to ušlechtilá žena, průbojnice ženského vzdělání u nás, nadšená básnířka vlastenecká krásné formy a vzletu. Pro divadlo měla živý zájem. Smetanovi napsala libreta: Tajemství, Čertova stěna a Hubička, Bendlovi: Karel Skréta, Lejla, Dítě Tábora. Pro „Čsl. Divadlo“ napsala verše do slavnostního sešitu při jubileu 100. narozenin Smetanových. j. p.

Divadlo a školní mládež. Vídeň činí zajímavý pokus o nucenou účast žáků středních škol při div. představeních. Ministerstvo vyučování a škol. rada vídeňská hodlají předsedati středním školám návštěvu divadla a vstupenky mají býti rozdávány žákům zdarma. Děje se tak podle vzoru Berlína, kde město zakupuje každoročně lístky, ovšem jen na představení klasických her, a rozdává je školám zdarma. — O výhodě tohoto zařízení není zajisté sporu. Mládež dala se velmi lehce od ušlechtilého umění ke sportu a k modernímu tanci, a divadlu, které bylo dříve jejím koníčkem, se vyhýbá. Také studium klasiců bylo by podporováno značně tím, kdyby studující mohli poznati krásu myšlenek z mluveného slova a z živé reprodukce. To ovšem lze prováděti tam, kde divadla pěstují takový repertoar. U nás by to nešlo! h—

Mezinárodní herecká Unie, která byla utvořena na I. sjezdu v červnu 1926, konala první zasedání svého výboru v Praze 11. XI. za přítomnosti zástupců Francie, severských států, Německa a Rakouska.

Organisace čsl. herectva pořádala 12. XI. schůzi herectva s přednáškou o rakouském div. zákoně, o návrhu div. zákona pro naši republiku a projednány otázky, týkající se uměleckých i sociálních poměrů doma i v cizině. h—

„Hereckou abecedu“ (4 str.) od prof. Marie Laudové-Hořicové vydaly Českomor. podniky tiskař. a vydav. v Praze-II., Havlíčk. nám. 10, jež má býti v herecké výchově asi tím, čím jsou škály a různá jiná praktická cvičení ve výchově hudební, protože účta a láska k básnickým dílům brání autorce užívatí těchto prací k pouhému technickému výcviku v jasné, výrazné mluvě a deklamaci. Zasílá se za dárek fondu M. Laudové na podporu nemaj. posluchačů dram. školy státní konservatoře hudby v Praze.

WERFLŮV „JUAREZ A MAXIMILIAN“ NA DIV. VINOHR.

Obr. IX.: Zajetí císaře Maximiliana v klášteře la Cruz ve Queretaru

Romainsův „Diktátor“ konečně po dlouhých úvahách uveden v pařížské Comédii des Champs Elyssées na scénu. Comédie Française inscenaci zdvořile odmítla.

Nový Rostand. Francouzský dramatik, syn slavného Edm. Rostanda, Maurice Rostand, napsal nové dvě hry: „Le trouble“ (Kazimír) a „La ligne de coeur“ (Čára ze srdce). Obě novinky budou společenskou událostí nynější pařížské divadelní sezony.

Úmrtí angl. kritika. Začátkem října zemřel v Londýně Artur Bingham Walkley, který téměř čtvrt století referoval o divadle v Times. Zesnulý byl poštovním úředníkem a všechen svůj volný čas věnoval referentství, jímž získal si veliké pozornosti.

Neobyčejná kasohra. Především nutno vysvětliti, že v divadelním názvosloví kasohra znamená hru, jež působí příjemně mrzutému pokladníkovi divadla na nervy. Nemusí to být zrovna věcička, početná cenou Třiceti nesmrtelných, ale jen když denně přitahuje nedočkavce do divadla a vyplňuje jimi i poslední místo někde v orchestru. U nás těchto kasohr je poněkud málo; snad různé revue mohly by tento nedostatek maskovati, ale dosud jsme nenašli divadelní hru tradicionelní formy, která by několik měsíců (ach, -u Buriana „Španělská muška“ vydržela rekord — sedm týdnů) byla nepřetržitě promrskávána jevištěm. Snad dramatisace blahé paměti Haškova Švejka mohla by konkurovati, a to pěkně

skromně s veselohrou „Abies Irish Rose“, kterou hrají v kterémsi newyorském divadleku menšího významu již po sedmnáctsetpadesátě. Jak blažené jsou asi sny šťastné autorky Amey Nicholsové, když jen tato maličkost vynesla jí již přes tři miliony dolarů, tedy asi našich Kč 102,000.000—. Co všechno jsou platny nejkrásnější umělecké idee našich dramatiků a dramatiků celého světa, když ani za všechny svoje práce nevydělalí všichni dohromady tolik, co jedna mistres za obyčejnou kasohru. Není bez zajímavosti, že tato veselohra Nicholsové byla vlastně dramatem. Ano, zcela vážnou tragedií, která však při předcítání v kabaretě působila tak neočekávaným veselím, že autorka poslechla moudrých hlasů, vzdala se vavřínového věnce a dala drama sehrát jako veselohru. A jak zřejmo — šlo to! —ý.

Herci a kritika. Jen zřídka kdy se stává, že herci, nespokojeni s referátem o své hře, reagují rozčileně na subjektivní přece úsudek kritiky. Ve Frankfurtě herci dvou divadel dopálili se na jednoho z kritiků a odmítli hrát za přítomnosti svého „škůdce“. Ve své podrážděnosti žádali dokonce, aby žurnál kritika s jeho místa odvolal. Leč list nevyhověl tomuto projevu a spolu se sdružením kritiků hájil právo svobodné kritiky. Není vyloučeno, že budou-li i dále herci své rozhodnutí uplatňovati, začnou divadelní kritikové — stávkovat. —ý.

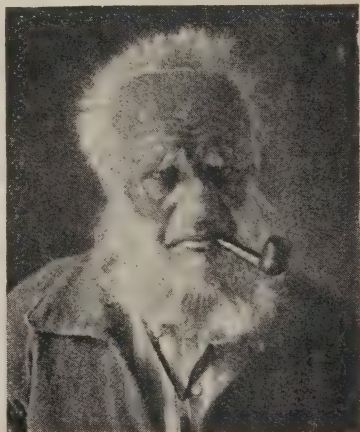
HEKTOR HUSHABYE
(Bedřich Vrbský)

G. Bernard Shaw;
DŮM U ZLOMENÝCH
SRDCÍ
(Heartbreak House)
Přel. z angl. Karel Mušek

Měst. div. Král.
Vinohrad

Režie: Bohuš Stejskal
Výprava: Josef Wenig

Foto Fr. Kutta

KAPITÁN SHOTOVER
(Frant. Smolík)

LIDOVÉ DIVADELNICTVÍ

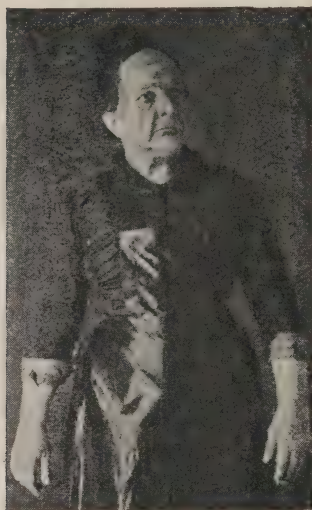
Em. Janský:
PLAIDOYER

Emil Arthur Longen již dlouhou řadu let pracuje jako malíř, herec, režisér a spisovatel drobných her pro české divadlo, má svoje nemalé zkušenosti o divadelní práci u nás i v cizině a je informovaným pozorovatelem vnitřního i vnějšího vývinu dramatického umění. Jeho výlučná, stále agresivní, jen v pohybu uspokojená povaha nesnese stabilního rámce, neinklinuje k oficiálnímu žití ani osobnímu ani uměleckému. Popuzován neustálou, vzpurnou, ale sensitivní ideou pokroku v divadle, hledá a usiluje o nové formy, zjišťuje vadné a chce oprostiti divadlo od všeho, co zamezuje nejširší účast a potlačuje zájem největšího množství obecnstva.

Pro ochotnictvo mají předchozí řádky ten smysl, že rež. Longen důrazně obvinil při jakési příležitosti ochotnické jednoty, že svou prací, svým repertoirem jsou překážkou uplatnění a proniknutí moderního projevu divadla, že vzdalují se jakékoli práce pro zdokonalení dnešní jevištní formy. Rež. Longen tvrdí, že ochotnictvo tyje z hotového a samo je složkou negativní. Poukazuje také na to, že v žádném jiném státě není tolik ochotnictva jako u nás, a tím chce snad usuzovati, že je to zjev snad nezdravý.

Scenerie všech tří dějství: V domě kapitána Shotovera. — Postavy z II. jedn.: Randall Utterword, švagr Ariadny (*Ant. Strnad*), Hektor Hushabye (*Bedř. Vrbský*), Ariadna Utterwordová (*Růž. Šlemrová*), Hesion Hushabyeová (*Marta Májová*), Billy Dunn (*Vlad. Majer*), kapitán Shotover (*Fr. Smolík*), Mazzini Dunn (*Fr. Kovářik*), Ellie, jeho dcera (*O. Scheinpflugová*), Mangan (*Fr. Hlavatý*), paní Guinessová (*M. Bečvářová*)

PANÍ GUINNESSOVÁ
(Marie Bečvářová)

ELLIE DUNNOVÁ
(Olga Scheinpflugová)

ARIADNA UTTERWORDOVÁ
(Růžena Šlemrová)

Takový asi smysl měly Longenovy poznámky o ochotnictvu, a bylo-li o nich vážně hovořeno, nutno na ně in optima forma odpovědět.

Otázka konservatismu ochotnictva není nic nového. Je to věc starého data a v poslední době bylo v tomto časopise o ní polemisováno před půl druhým rokem. Je-li nová příležitost, není příčiny, proč nevraceti se k tématu, které dosud mnohým je snad jedinou námitkou proti ochotnictvu. Ochotnictvo nevyžilo svůj úkol, jak se tvrdí; není ovšem doba probuzenecká, jsme trochu dále než před sedmdesáti lety, ale všeobecná situace nenásvědčuje tomu, že by ochotnictvo nemělo existenčního oprávnění. Je stále u nás dosti práce pro dnešní ochotníky a bylo by jí dosti i pro jednou tak velký počet, neboť s výjimkami všude je naléhavá potřeba výchovy divadlem. A právě v tomto smyslu objevuje se nutnost, aby ochotník věnoval se dosavadní jevištní práci a neskresloval pravý obraz ryzího umění pochybnými pokusy. Jeho činnost v zásadě je lidovýchovná a veškeré jeho snažení vede k tomu, aby prospěl v š e m svým spoluobčanům; ale jak jsem již ve své stati „O konservatismu ochotnictva“ (Čsl. Divadlo, roč. 1924, č. 17) zdůraznil, trvám na své thési, že „není pouze prací umělce-amatéra restaurovati a zachovávat odkazy předcházejících generací“; ovšem, má-li ochotník pracovati v novém výrazu jevištním, nemůže se věnovati k a ž d é myšlence, kterou doba navrch přinese, neboť musí míti na zřeteli onu lidovýchovnost, s níž tak mnozí operují, a může proto jenom věrojatně zjištěné umělecké hodnoty propagovati.

Tvrzení, že ochotnictvo je živlem pro nové umění negativním, je generalisování, neboť desítky divadel — ovšem sledujeme-li je — neustrnuly na svém vývoji, ale pracují souběžně s novými poznatky v dramatickém umění a literatuře a tím tedy

rozvádějí v nejširší lidové vrstvy i takové směry, které jsou neb mohou býti nepomíjejícím prvkem k řešení věčné divadelní krise.

Jsem proti konservatismu ochotnictva, ale vím, že část jeho poměry je nucena přidržovati se staršího divadelního typu, neboť je přece vyloučeno, aby v nějaké více na primitivním jevišti produkovali se divadelní clowni konstruktivního divadla. Všimějte si jen dobře ochotnictva na venkově, jak jeho práce roste a sílí, jak staví si nová divadla, často bez nejmenší veřejné podpory, jak vybírají si repertoire, jehož úroveň není bez významu, a literární orientací sloužilo by ke cti i leckteré pražské scéně. Omylem je domnívati se, že české ochotnictvo neumí vychutnat moderní styl, že není propagátorem nových intencí. Už tím, že s velkým nákladem podporuje vydávání tohoto listu všedivadelního, dokazuje, jak mu záleží na všem, co nového se v divadelním světě děje, jak chce být ve stálém spojení s novou dobou, od níž se neodvrací, ale z jejího chaosu a z přemetů vířivého dění rozvážlivě absorbuje nová témata, o nichž informuje svoje obecenstvo.

Výtka všeobecného konservatismu je nedoložená, neboť dbá-li ochotnictvo především původní tvorby, plní tímto třeba někdy odiosním programem svoji národní povinnost, zanedbává-li ji divadlo profesionální. Konečně zbývá poukázat na to, s jakými prostředky pracují ochotnická divadla. Dá-li se vytknouti ochotnictvu netečnost k některým divadelním extrémům, lze stejně tak učiniti venkovským profesionálním divadlům. Ochotnictvo, většinou skrovně finančně zabezpečené, ohrožené všemi možnými poplatky, má riskovati, ale poměrně zámožné div. společnosti nikoli! Jakým fondem je vybaven ochotnický spolek a jaký je rozsah nebo počet kvalifikačně schopných jednotlivců pro interpretaci některých divočin? A ochotnictvo má se věnovati výhradně probíjení nových kázání a dělati apoštoly dnes těm, zítra oněm? Kde je jaká spojitost s jejich národnostním charakterem?

Každý, kdo má na zřeteli prospěch českého divadla, kdo novým uměleckým výrazem chce řešiti naléhavost současných jevů, může spoléhati na pomoc ochotnictva ve vážném úsilí, jež nebude vylučovati nezvratné zásady zákonů dramatického umění.

KONEČNĚ!

Konečně v poslanecké sněmovně promluvil poslanec Hrdina (agrár.) o ochotnickém divadle. Důrazně se stanoviska venkova žádal, aby ministerstvo školství a národní osvěty věnovalo více pozornosti ochotnickému divadlu, které je jediným zdrojem zábavného poučení zvláště venkova, jenž nemá stálých divadel. A přimlouval se, aby ochotnickým podnikům byla věnována subvence. Mohlo by se tak státi v mezích rozpočtu, aniž by tento byl nějak zvlášť zvýšen. Škoda, že p. poslanec neuvedl také data o ochotnickém hnutí u nás, o jeho významu pro české autory i herce z povolání, jak to otiskl francouzský časopis „Le Théâtre Amateur“, jenž letos vychází jako 19. ročník v Paříži. V červencovém a srpnovém čísle přináší článek „Les Sociétés

d'Amateurs Tchécoslovaques“ s obrázkem Dra Hermana a píše, že divadelní ochotnictví u nás má zvláštní tradici, že čeští ochotníci v době největšího útisku pracovali k obrození a vytvoření českého divadla, které je dnes základnou lidové výchovy. Uvádí tu, že ochotnická práce není pro zábavu, ale vybraným repertoírem propaguje divadelní umění v nejširších vrstvách. Jako doklad o této činnosti cituje z našeho slavnostního čísla statistická data o počtu okrsků a počtu členů i finanční úspěchy, jež plynou na dobročinné účely, a poznamenává, že to vše se děje bez státní subvence. Zdůrazňuje pak, že jest zvlášť pozoruhodný podnět, který vyšel z Prahy z ústředí k utvoření „Mezinárodního výboru pro lidové divadelnictví“, který uskutečnil

styky se zahraničními spolky, zvláště s Francií. Vzpomíná na 40leté jubileum ÚMDOČ., jež bylo provedeno „de la façon la plus brillante et la plus artistique“, při němž založen tento „Comité International du Théâtre Populaire“ se sídlem v Praze. Mezinárodní

výbor chce vydávati časopis v jazyku francouzském, který je i jednacím řečí výboru. — S uspokojením konstatujeme tento fakt, že naše úsilí nese ovoce, zejména za hranicemi a nalézá ohlas ve Francii, kde je přijímáno s obzvláštním uznáním a sympatiemi. j. p.

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Práce režiséra se souborem. (Z poznámek o režii. Píše Václav Figar. Pokračování.) Vždyť nemůže to od nich ani nikdo žádat. Každý ochotník má své zaměstnání a nemůže přemýšlet na nové vtipy, kterých ti, jichž jest komika povoláním, mají zásoby. Mimo to jsou jedinci, kteří vtip a ironii mají, jak bych řekl, vrozenou. Zkuste napodobiti takového Buriana a ostatní. Mluvte táž slova, jako oni, a pak poslechněte správnou, nestrannou kritiku! Totéž není totéž! Tam bude ytip, tady trapné „plácání“. Nenechte se zlákat novými názory na divadlo a naučte se z a t í m hrát a l e s p o ň divadlo staré, realistické, kde pro tvoření jednotlivých rolí můžete kolem sebe najíti spoustu žijících originálů. Jen se učte role, otevřte oči a hledejte vzory! Neznalost role zaviňuje n e s p r á v n é dělení větné a n e d o d r ť o v á n í p o m l č e k. Tahám-li jednotlivá slova z boudy a nevím-li, co budu mluvit, za chvíli „trhám věty“, spojuji je zcela nelogicky a vyjde z toho všeho n e s m y s l. Znáám herce a dobrého herce, který nedopoví konec naprosto obyčejné věty, dokud mu napověda každé slovo neřekne. Pak nastávají pausy — pomlčky, ne však u m ě l e c k é, ale t r a p n é! Co jest to u m ě l e c k á p a u s a, co jest to nedokončená věta? Dramat, spisovatel často, zejména v psychologických dramatech zúmyslně nedokončuje věty v předpokladě, že při čtení — čtenář, při divadle — režisér doplní tuto nedokončenou větu ve svých myšlenkách, herec pak mimo to mimikou

a gestikulací. Takto herecky dokončená věta má mnohem více jemných odstínů, než by mohl spisovatel slovem vyjádřiti. Proto pauza, herecky správně vyhraná, nazývá se u m ě l e c k o u! Těmito pausami může se hře prospěti, neb jí uškodit. Naši ochotníci rádi dělají pausy, ale jak jsem již řekl, trapné, zvláště z neznalosti rolí, špatným n á s t u p e m s l o v n í m partnera. Rozmluva má plynout hladce, má činiti dojem přirozenosti, nemá býti trhaná, nemá býti znatelná, že mluví herec, který odříkává slova, napsaná autorem, nýbrž že mluví člověk k člověku. Vše má býti lidské, životní, přirozené a proto musí režisér hrát celý výstup ještě jednou tak dlouho, až v p a d á v á n í jednotlivců jest hladké. Na jevišti jest totiž důležitě, aby herec, právě nemluvící, si uvědomil, že musí reagovati na děj, na jevišti předváděný, a tím doplňovati celkovou náladu. Na ochot. jevištích jest častým, skoro pravidelným zjevem, že herec mluví-li, hraje dobře, nemluví-li, neví dlouhou chvíli co počít. To jest neukázněnost herecká, nevyspělost. Takový herec jest bezradný, na jevišti překáží a ruší celkový dojem. Na tuto souhru jednotlivce musí režisér vzíti zřetel a dbáti, aby právě tyto herecké, mimické detaily byly propracovány do detailu. — 7. M i m i k a a g e s t o. M i m i k a a g e s t o j s o u z t ě l e s n ě n í m m y š l e n k y a n e s l o v a. Z této věty je zřejmo, že chci-li slovo mluvené doprovoditi správnou mimikou a gestem, m u s í m na pronášená slova fakticky

myslití, jimi se obíratí. Herec často recituje slova nebo verše, jimž nerozumí, a proto ani mimika, ani gesto neodpovídají mluvenému slovu. Mimika a gesto mají svůj vznik v mozku. Mozek zrodí myšlenku, myšlenka probudí nervy a ty donutí svaly, aby mluvené slovo doprovodily správnou mimikou a gestem. Psátí o mimice v těchto krátkých poznámkách bylo by bezúčelné, jelikož mimika a gesto tvoří samostatný obsáhlý oddíl, a bude o nich pojednáno zvlášť. Nemohu však přece si odepřítí několik věcných poznámek. U ochotníků se často stává, že herec odporozuje určitou

mimiku (obličejem) neb gesto (rukama) od herců na velkých scénách a hledí toho při své hře využití. Zase opakuji — totéž není totéž! — Tam bylo vše promyšleno a důkladně propracováno — a zde pouhá bezpodstatná kopie, neodpovídající skutečnosti. Mimice a gestu nelze se naučit jen z knihy, kde podává se teoretický výklad, mimiky a gesta nelze odporozovat z praktických příkladů, není-li dobré vůle a trpělivosti k samostatné práci doma, před zrcadlem. Herec musí ovládati každý nerv svého mozku a každý sval svého obličeje a těla. (Dokončení)

Začneme převýchovou sebe k stálému zdokonalování a pokračujme výchovou davu. Nebudme egoisty ani při získávání pravd a vědomostí, ohražující se domýšlivostí vševědoudcností, ale nebudme sobci ani při rozdávání vlastních poznatků a zkušeností, které mohou se stát zárodky rychleji rostoucích a rozvíjejících se charakterů. Vždyť i tak prospějeme lidstvu

Ing. E m i l M a r e š, redaktor „Jevišťe“ a okrsk. režisér II. Tylova okrsku v Plzni

Kroj z doby Ludvíka XV. a madame de Pompadour. (V. Kostymové zvláštnosti, čepce, klobouky. Píše prof. S. Felbrová. Dokonč.) Pařížská móda zužitkovala každizkou událost denního života veřejného. Tak když Beaumarchais 27. dubna 1784 první předvedl „Figarovu svatbu“ a když pak opera se dočkala neméně než 68 představení, nosilo se všecko à la Figaro. A když advokát Cauchois vstoupil ve sňatek se sl. Salomon, hezkou kuchařkou, kterou po dvakráte svou prohnaností zachránil od trestu smrti, poněvadž byla v podezření, že otrávila své pány, nosily elegantní Pařížanky nadšené karakos „à l'innocence“ a „à la Cauchoise“. Karakosy byly kazajky s dlouhými, zaoblenými šosy, četnými velkými knoflíky posázené. Napřed byly otevřené, hodně vystřižené a připojovaly se k šněrovačkám. Byly to nevkusné oděvy, které dosud jen pařížské kuchařky a dělnice nosily a jež po mnohých bojích konečně i vážené dámy oblékaly. Také se vyskytly ranní obleky — pierroty. Byla to šněrovačka s karakem a nepřilíh široká sukně bez zástěrky téže barvy jako karako. Ozdobou byly fichu, šátečky z bílého batistu. Tyto šátečky staly se tak oblíbenými a vyskytovaly se v tak různých obměnách, že zatlačily všechny ostatní límce úplné. Místo krinoliny později nosily se turnýry: mohutně naechrané s ohrom-

nými vázankami a vlečkou. — Hojně se rozmohly čepce. Měly nejrozmanitější úpravu i jména: à la Loitière, à la Paresence, à la Figaro, à la Jeanette — a vždy byly zdobeny

VOJENSKÉ ODĚVY NĚMECKÉ Z POLO-
VICE 18. STOL.

(K stati S. Felbrové „Kroj“ obr. 3.) a), b) vojíní král. pěšího pluku, c) král Bedřich Vilém I.

FRANCOUZSKÉ ÚBORY ŠLECHTICKÉ A MĚŠŤANSKÉ
(1730—60) — K statí S. Felbrové „Kroj“ obr. 4.: a) dáma s kon-
tušem, b) kostým královny Marie Leszczyňské, choti Ludv. XV.
(1747), c) učitel tance (1745)

barevnými, vysoko stojícími nebo vlajícími péry, květinami a vázankami. Nosily se všeobecně a všude: vznešené dámy užívaly jich při projížďkách i v saloně; náležely ke grande parure. Ale nejoblíbenější ze všech byla dormeuse, zavedená krátce před revolucí. Čepec tento byl nahoře zdoben vázankami a vzadu se vzdouval ve velký, mohutný balon. Německé dámy, které zvláště si oblíbily čepec, vesměs nosily dormeuse a podle Chodowieckého nosily ji i školní děti. — Klobouky dam, slaměné, mají vysokou hlavu a jsou lemovány barevnými stuhami a péry. Některé jsou potaženy atlasem, florem nebo taftem a mají spoustu květin. — Ka-

deřníci, kteří těžce nesli slávu čepečů, rychle zaváděli nové, vysoko se pnoucí účesy: en bandeau d'amour a en hérisson à crochets a j. A tak to pokračovalo stále v nejpěstřejší změně rok od roku — dle rozmaru paní Mody.

„Ochotnické jeviště v teorii i praxi“, soubor úvah Em. Janského vyjde v prosinci t. r. nákladem M. Knappa v Karlíně jako 7. svazek „Divadelních katechismů“.

Ke hře „Směnka“ (3 obr. ze živ. nesmrtelného dlužníka) od Aleše Radvanovského, napsané k oslavám Tylovým, složili hudeb. doprovod dirig. Měst. div. vinohr. Ant. M. a Jos. Nademlejnský, možno tedy nyní hru

tu uvést na ochotn. jeviště. Noty dodá autor na Horách Kutných (Libušina 383).

Hry k Vánocům. Wenig: K Betlému, ván. hra VIII. jedn.; 25 m., 6 ž. — M. Vrána: Vzkaz osudů, poh. III. se zpěvy a tanci; 11 m., 11 ž. — Zeyer: Z dob růžového jitra, pastýř. hra bibl.; 8 m., 3 ž. — Ibsen: Vánoce (Nora), rod. obraz III.; 3 m., 1 ž. — Beran: Za tatíčkem, ván. hra se zpěvy IV. — Brousil: Vánoce ve strážním domku, ván. hra II.; 8 m., 1 ž. — Gorner: Sněhurka a 7 trpaslíků, ván. poh. V.; 17 m., 4 ž. — Rutte M: Vánoční pohádka o chudobném Ondřejkovi, vánoč. hra se zpěvy III. — Maeterlinck: Modrý pták, ván. hra III.

ZPRÁVY

Mezinár. výbor pro lidové divadelnictví. Ministerstvo věcí zahraničních sdělilo všem diplomatickým misím a efektivním konsulárním úřadům naší republiky, že byl z podnětu ÚMDOČ. ustaven na prvním mezinár. sjezdu div. ochotnictva „Mezinár. výbor pro lidové divadelnictví“ se sídlem v Praze, uvedlo jeho účel a podrobné cíle a žádalo uvedené úřady, aby poskytlý tomuto „Mezinár. výboru“ veškerou svou morální pomoc, jmenovitě aby mu zaslaly potřebné informace. h—

Navštívenka ÚSOD. Je to úpravný informační a propagační letáček, kterým Ústredie Slov. Ochot. Divadiel v Turč. Sv. Martine snaží se proniknouti do nejširších vrstev slo-

venského ochotnictva bez rozdílů politických, náboženských nebo společenských tříd. „Lebo“ — jak čteme v prvních řádcích letáčku — „slovenské ľudové divadelníctvo nie je vecou len politických strán či jednotlivých vrstiev, ale spoločnou vecou celého národa“ a jako velevýznamná složka vzdělanostního života celonárodního potřebuje ústřední organizace. V dalším vytkeny jsou její úkoly, opravdu mnohostranné, a doloženo, co z nich ÚSOD. doposud splnilo a plní. Uveden je i seznam nynějších členů Ústredia a soupis výhod, které ÚSOD. svým členům poskytuje. — Jest žádoucno, aby se letáček, typograficky zcela vkusně vypravený, dostal

všude do rukou povoláných, do rukou činovníků, kterému zdar jeho spolku opravdu leží na srdci, a jistě vykoná své poslání: Semknouti

co nejvíce členů slovenské rodiny ochotnické k účinné spolupráci a konsolidovati ji v době všeobecného drobení sil.

Ú. M. D. O. Č.

Členům ŮMDOČ! Výkonný výbor jednal ve své schůzi 14. XI. o finanční situaci Matice a usnesl se na tom, aby členské příspěvky, které byly v letech 1925 a 1926 zvýšeny na 2 Kč za jednotlivého člena s nejmenším celkovým příspěvkem Kč 50— zůstaly v platnosti ještě v roce 1927. Oslavy Tylovy a oslavy 40letí Matice vyžádaly si značného nákladu téměř 100.000 Kč a schodek zůstal neuhrazen v částce asi 10.000 Kč. Agenda ústředí vzrůstá potřebami organizačními i jednotlivých spolků, zejména zavedením nových výhod, takže by bez zvýšeného příjmu na příspěvcích členských nebylo možno pokračovat i dosavadním tempem. Výbor tedy doufá, že členstvo žádanou oběť přinese ještě v příštím roce. — Dále bylo usneseno, aby hry „Prapor spolku Milion“ a „Herecká láska“, jež Matice před lety vydala svým nákladem, byly členům prodávány po dvou korunách. h—

Jubilea. K 100letému jubileu „Tyla“ v Novém Městě nad Met., tak vzácnému v dějinách spolkových vůbec, posílá i redakce svoje nejkrásnější přání. Sto let v životě lidském znamená ne jedno, ale kolikéré pokolení, vystřídávající se v nezměnitelném zákonu přírody. V životě národa je to horečný vývoj od nejprimitivnějších známek jsoucnosti k vysoké úrovni hospodářské i kulturní. A v životě spolku mluví o mnohém, budícím úctu a obdiv. Mluví o odhodlání, jež svedlo vždycky dostatek lidí ušlechtilých vznětů, aby nedbajíce netečnosti a přezírání, horlivě pracovali na tomto tak úmyslně do nedávna zanedbávaném úhoru. Mluví o veliké lásce a nadšení, jež přes veškeré překážky, v cestu se stavící, ani na okamžik neochabovalo, ale naopak mohutnělo a sílilo v zápase o jich překonání. Mluví o jasné vytčeném cíli, jenž utkvěl jim povždy před očima a jež neochvějně sledovali. A mluví i o získaných úspěších, zvláště morálních, jež mohou jim býti a také jsou jedinou, plně dostačující odměnou. (—dv—) — Josef Valenta z Holic, autor. vesel. „Osel je osel“ a frašky se zpěvy „Svůdná děva“, oslavil 30letí ochotnické své činnosti. Vystoupil poprvé ve vinohr. „Vavřínu“ v menší úložce Tylova „Slepeho mládence“.

Dějiny ŮMDOČ. za celou dobu jejího trvání byly již starostou Matice sepsány a výkonný

výbor se usnesl, aby byly vydány ještě v tomto oslavném roce tiskem.

Kursy a přednášky. Režis. a div. kurs Macháčk. okrsku v Čes. Buděj. v rest. „U černého koníčka“, Žižkova tř. měl pořad: 31. X. „Úkoly čl. ochotn. a organ. otázka“ (jedn. B. Horka), „České drama“ (prof. dr. B. Borkovec), „O výslovnosti na jevišti“ (B. Horka); 7. XI. „O režii a scénické úpravě jeviště“ (r. V. Figar z Prahy); 14. XI. „Mimika a gesto“ (dram. umělk. B. Horská); 21. XI. „Theoretické a prakt. ukázky líčení“ (Č. Vojta, odb. uč. a div. vlásenkář v Čes. Buděj.); 28. XI. „Kostymování“ (maj. půjčovny div. kostymů a předs. Macháčk. okrsku B. Suttý), „O šermu a zacházení se zbraní“ (člen tělových. org. v Čes. Buděj.), „O vedení spol. knih“ (A. Salač). Honorář za celý kurs platil org. člen Kč 25—, neorg. Kč 30—.

Jak pracují naši hraničářští ochotníci. Věstník div. ochotnictva českého severu, vydávaný okrskem Ladeckého v Mostě a Ruthovým okrskem v Ústí nad Labem, uveřejnil v říjnovém čísle svou bilanci, která je velmi zajímavým dokladem činnosti spolků a odborů těchto okrsků a poučným příkladem pro ostatní. Vydávání vlastního listu Matice i věstníků okrskových je ztíženo zvláště nedostatkem odběratelů. A tu oba okrsky podávají zářivý příklad pochopení členstva, které se nespoko-

ÚBORY FRANCOUZSKÉHO
SLUŽEBNICTVA

(K stati S. Felbrové „Kroj“ obr. 5.)

juje jedním výtiskem, odbíraným spolkem nebo odborem, ale i samo Věstník ve značném počtu předplácí a tím nejen umožňuje jeho vydávání, ale i honoruje poctivou a obětavou práci a snahu těch, kteří Věstník vyplňují a vydávají. Tak z bilance vidíme, že na př. „Tyl“ v Mostě a „Tyl“ v Čouši odebírají po 40 výtiscích, „Tyl“ v Ervěnicích 28, Hudební sdružení v Hostomicích 25, „Jirásek“ v Ústí n. L. 21, „Dalibor“ v Ledvicích 24 a celkem 54 spolků odbírá 572 výtisky a jednotlivci 103, takže vydavatelstvu zbývá přes pohledávky v částce 1827'80 Kč čistého ještě 700'61 Kč. — Taková součinnost zaslouhuje věru plného uznání. Kdyby se podařilo pro naše „Československé Divadlo“ získati jen po jednom odběrateli v každém spolku a odboru, v Matici sdruženém, co by se mohlo vykonati pro zvětšení a zdokonalení listu! h—

Delegáti ÚMDOČ. v Jugoslavii. „Česká Beseda“ v Daruvaru požádala Matici, aby vyslala na režisérský kurs (18.—24. X.) pí Bělu Horskou a p. radu V. Figara. Delegáti byli ústředím pověřeni, aby navštívili v Záhřebu „Matici Hrvatskich Kazališnih Dobrovoljaca“, která byla letos utvořena a také na mezinárodní konferenci zastoupena. Na nádraží v Záhřebu byli uvítáni zástupci chorvatské Maticy, jugoslávského Sokola a České Besedy. V sobotu večer přednášeli oba delegáti v Sokole o programu ÚMDOČ. v lidovém divadelnictví a pí Horská předvedla některé ukázky mimiky. Uvítání i rozloučení bylo velmi srdečné. — V neděli byla delegace hostem chorvatské Maticy. Za doprovodu p. stav. Freidenreicha prohlédla si Národní divadlo a sokolovnu chorvatského Sokola a byla pak přijata v klubovních místnostech „Druž. Hrvat. Kněževniha“ zástupci chorvatské Maticy. Pan Figar promluvil o významu českého ochotnictva, o programu a práci ÚMDOČ., načež pí Horská vylíčila morální účinek divadla na zúšlechťení charakteru. Pan předs. Freidenreich poděkoval vzletnou řečí za první oficiální návštěvu delegátů ÚMDOČ. a slíbil, že bude pracovati všemi silami o rozkvět nově založené Maticy chorvatské. Přítomné dámy odevdaly pí Horské krásnou kytici v barvách Hrvatů s trikolorou a panu Figarovi byla podána pamětní kniha Nár. divadla v Záhřebu s věnováním. — Odpoledne byli naši delegáti pozváni na představení „Tosey“ v Nár. divadle a večer přednášeli v České Besedě. h—

Z ústředí. V ý k. v ý b o r 14. XI. usnesl se k úhradě výloh na pořízení bronzového poprsí Tylova dle návrhu ak. soch. Jos. Fialy vydati 10.000 pohlednic tohoto poprsí a rozeslati je spolkům k prodeji. Žádost min. žel. za slevu

jízdného pro čl. ochotn. podána a ve věci pojištění bude konečný návrh podán v nejbližší schůzi. Funkci pokladníka za resign. p. Jošta přijal do konce správn. roku s nevšední obětavostí opět p. Zahradník z Prostějova. Blahopráno p. Fr. Kšírovi z Čes. Třebové k záslužné 50leté ochotnické činnosti a k dovršenému 10letí funkce předsedy okrsku; nejbližší valné schůzi předložen bude návrh na jmenování jeho čestným členem Maticy. Návrhy na poskytnutí podpory svěřenství jednotám musí podati okrsek; O. j. „Tyl“ v Kralupech převzala by do svěřenství jednotu na trati Praha-Podmokly. Ředitelství Vyšehradské záložny poděkováno za zařazení Maticy mezi spolky, jimž má býti při dělení zisku poskytována podpora a Svazu knihkup. a nakl. za dar Kč 200— na sjezd. Schváleny projevy soustrasti k úmrtí I. nám. primátora měst Pražských dra Ludv. Vaňka a K. Králíčka v Nov. Městě n. Met. Poslanecké kluby soc. dem., nár. soc. a nár. dem. slubují podporovat příznivé vyřízení memoranda za úlevy o d á v k y z a ú ř. v ý k o n y. Schválen návrh Děln. div. ochotn. na společnou akci při projednávání div. zákona. Členské výhody poskytla dále půjč. B. Suttý v Čes. Budějovicích (10% slevy), nakl. Fr. Švejda v Libni požaduje nadále autor. popl. 7% z hrubého (nejméně Kč 30—), nová agent. „Lidové Umění“ v Košřích, Cibulka B 2 stanoví 6—7% (min. Kč 25—) a celé obsaz. hry (10—15 výt.) půjčuje za Kč 15—. Usneseno prohlásiti agent. „Lidové Umění“ za p o b o č n ý a s v ě p o m o c n ý podnik při ÚMDOČ. Zprávy z okrsků: Hořovice 13. XI. soutěžný večer aktovek spolků z Hořovic, Zbiroha a Žebráka; Semily — schv. rozdělení okrsku na obvody a ev. zříz. okrsku v Jilemnici; Plzeň — deleg. do Stupna p. Tenka a blahopřál Vend. Budilovi k 80. naroz.; Tábor — zasílá dar Kč 1000— Tyl. domu; Přerov — přípravy k založ. okrsku; Jihlava, Třebíč, Brno, Loštice a Prostějov — schv. stanov okrsků. Přijato 13 spolků tuzem. a Sokol v Omaze-Nebrasce USA. Z vyúčt. zálohy na cestu do Brusellu vrací star. Dr. Herman Kč 500—. Franc. Federace zve k sjezdu a 20letému jubileu 4.—6. VI. 1927. Členem Mezinár. výboru jmenován prof. Dr. Ota Dubský a zást. gen. sekr. prof. Jul. Jeřábek z Prostějova. Navrženo pořádati přednášky do radiového rozhlasu, vydati nový režis. řád (plzeňský návrh rozeslán bude k vyjádření všem okrskům), zmenšiti obvod okrsku v Brně a žádat pro okrsky podporu okres. polit. správy.

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Maticy Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

C o b u d e s N á r. d i v a d l e m ? Ú T K. uveřejnila v poslední době zprávu, že se jedná o pronájem Nár. divadla soukromé společnosti. Zpráva byla popřena, pokud šlo o jednání v zem. správním výboru, ale bylo tvrzeno, že se tato akce připravuje soukromě, dokonce v kruzích abonentů*. Je zajímavé, že se tyto zprávy objevují, kdy se také „soukromě“ mluví o hledání náhrady za šéfa činohry dra K. H. Hilara, a po aféře s operou „Vojcek“. Vláda uložila již v roce 1923 zem. výboru, aby se postaral o lepší hospodaření v Nár. divadle. Od té doby projerovala se nespokojenost s vedením tohoto uměleckého ústavu nejen vnitřně, ale i zvenčí a vyvrcholila v demonstracích s „Vojckem“. Důsledkem této aféry byla demise (?) intendanty Nerada a nové pověsti označily za jeho nástupce spis. Jar. Hilberta. O Hilbertovi mluvilo se již v roce 1920 jako o kandidátu na místo ředitele Nár. divadla. Tehda se bojovalo o sestátnění první naší scény a Hilbert podepřel pověst o své kandidatuře články pod čarou „Venkova“: „Jako když se dětem vykládá“ a „Za čočovicí“, zakoketoval si s požadavky personálu. Myšlenka vrácení divadla do rukou společnosti je ovšem nepřijatelná. Bylo by velmi dobře reprodukovat všechny články z roku 1920 a dalších let, které napsal Hilbert, Fischer, Vodák atd. proti společnosti i proti režimu zemské správy. Byl by to trapný a zahanbující krok zpět, kdyby místo řádné úpravy správy Nár. divadla, místo vrácení této správy do rukou odborníků a vymánění jí z politického čachrování byla naše zlatá kaplička s hrdým nápisem „Národ sobě!“ dána do drazby soukromopodnikatelského zisku. A za dnešních poměrů by se mohlo snadno stát, že by ji dostal nějaký pan Roubíček!

323

Ve schůzi 29. listop. jednaly hudební, literární a výtvarné korporace o zákazu provozování opery „Vojcek“ na Nár. divadle a vydaly protest proti tomuto zákazu. Mimo šesti hudebních klubů podepsal se také Dramatický svaz, Ochrana sdružení autorského, výtvarný a hudební odbor Uměl. besedy, Osvobozené divadlo a rektorát státní konservatoře. Zároveň bylo v denních listech oznámeno, že „Vojcka“ bude hrát německé divadlo v Praze 3 v „nejbližší“ době měst. divadlo v Olomouci. Vyčkáme skutečnosti! Celé afěře s „Voj-

kem“ byla posazena koruna ve schůzi měst. zastupitelstva v Praze 6. pros., kde komunist a navrhoval, aby zastupitelstvo protestovalo proti zákazu „Vojcka“. Primátor dr. Baxa hrdě se přiznal k tomu, že podepsal projev proti této opeře. Návrh komunisty přijat nebyl, ale je příznačno, jak se u nás jedná s otázkami čistě uměleckými. Politika a její klíč proniká jako hlíza do všech koutů veřejného i uměleckého života. Poměry v Nár. divadle jsou drastickou ukázkou, kam to vede.

h—

Bedřich Šaloun:

NÁRODNÍ JEVIŠTĚ

Sedmdesát let po smrti Josefa Kajetána Tyla jednu věc shledávám podivuhodnou: jakkoli pokrok českého divadla od časů Tylových je nepopíratelně veliký, stálých českých divadel máme již pěknou řádku a budova Národního divadla dávno již nestačí, přece nemáme skutečně národního jeviště. Nemáme národního divadla, tak jako nemáme národního umění. Máme jen umění cizí, do češtiny přeložené. Před padesáti lety byla by arci česká produkce dramatická nestačila vyplniti repertoar českého divadla, ale dnes je opravdu — zdá se mi — na čase, zeptati se, jak se stalo, že ani za čtyřicet let po zahájení her v Národním divadle nedošlo k pokusu, znacionalisovati české divadlo. Bůh mne chraň před myšlenkou, učiniti z divadla nástroj nějakého nesnášenlivého, úzkoprsého šovinismu! Chtěl bych jen, abychom také umělecky, netoliko politicky stáli ve společnosti národů jako rovný mezi rovnými, jako společník, který vkládá do podniku třeba malý, ale přece jen svůj kapitál. Pro kapitál umělecký jako pro každý jiný platí tentýž zákon — vlastně zákon ještě mnohem přísnější, neboť umělecký kapitál nelze vyhrát ani zděditi po bohatém strýčkovi nebo vydělati snadno a rychle nějakou podařenou odvážnou spekulací za příznivé konjunktury. Umělecký majetek národní třeba poctivě tvořiti, šetřiti, opatrovati a rozmnožovati. Děje se tak u nás? Sotva!

Na českých jevištích je vlastní naše dramatická literatura hostem, a myslím, že nechybím, řeknu-li, že hostem zpravidla nepříliš vítaným. Před velikým, bouřlivým, panským gestem cizího dramatu vstupuje česká produkce skromně do pozadí. To je chyba velmi osudná. Vývoj našeho divadla se tím přirozeně křiví, tlumí, zaráží. České drama nemá dosti místa na slunci, kde by se volně rozvíjelo literárně, herecky i výtvarně, nemá svého národního jeviště, na němž by se tvořila osobitá česká divadelní tradice v dobrém smyslu slova. Oken do světa jsme se naotvírali již dost a dost, a není to vždycky právě toliko zdravý, čistý vzduch z horských vrcholů, který k nám těmi okny vane. Bylo již dávno řečeno, že často také uctíme podezřelou vůni všelijakých více méně hniјících cizích zátok. Je čas, abychom otevřeli okna

do vlastního nitra a učinili počátek sesoustavným psením vlastního svého duchovního bohatství. Bude-
me mít nepochybně vždycky dosti divadelních scén, na nichž budeme moci sledovati produkci cizí, a bylo by směšno, stavěti okolo republiky nějakou čínskou zeď, ale jedno alespoň důstojně vypravené a souborem vybraných umělců vybavené jeviště, které by bylo určeno jen české tvorbě dramatické a kde by naopak cizí umění bylo velmi řídkým hostem, takové jeviště bychom přece jen měli mít, a soudím, že bychom i m o h l i mít. Na něm by z prachu divadelního archivu znovu ožily práce autorů mrtvých a na něm by zkoušeli své síly autoři žijící, mladší i nejmladší. I na něm by se zajisté mohlo experimentovat — ale experimentovat s českými věcmi po vlastním rozumu a podle našeho uměleckého cítění a ne stále jen podle cizích — hlavně ovšem chvalně známých vídeňských, berlínských a jiných německých vzorů.

K tomu, postaviti se na vlastní nohy a věnovati se vzdělávání vlastního políčka, je však třeba trochu odvahy a dobré, opravdové vůle, setřásti cizí kulturní jho. A té odvahy a té vůle u nás, zdá se, nikdy dosti nebylo. Dnes by česká dramatická tvorba takové národní jeviště již dobře udržela. S výsledky vzrostlo by i české sebevědomí a pak také bychom zcela jistě slyšeli častěji i ve světovém koncertu divadelním dobrou českou notu.

ELIŠKA KRÁSNOHORSKÁ (PECHOVÁ)
(* 18. XI. 1847 — † 26. XI. 1926)

„POVODEŇ HLOUPOSTI“

Tak nazývá se leták, napsaný Bedř. Bělohlávkem, jehož účelem je obhájití operu „Vojcek“. Autor nejprve vystupuje jako obhájce Masarykův a Benešův, útočí proti tisku nár. demokratickému, fašistickému, klerikálnímu a agrárnímu, píše útočně proti dru Kramářovi a konečně se pouští do boje za „Vojeka“.

Při tom užívá krásných termínů, jako: osvoboditel před prasaty, nejusedlejší špína, povodeň hlouposti a darebáctví, zpitomělý tisk československý, blbosti Šilhanovy atd. — Je tedy vidět, kam až sahá povodeň a jak panu Bělohlávkovi chutná její špinavá voda. Jeho leták je novým dokladem toho, kam jsme zabředli v kultuře!
h—

P R E M I E R Y

HAMLET, DĚDEČKEM PROTI SVÉ VŮLI, JE VELKÁ LÁSKA NA SVĚTĚ? PAOLO A FRANCESCA, CVRČEK U KRBU

Shakespeareův „Hamlet“^{*)}, nově nastudovaný a nově scénovaný, neznamená sice režijní a scénické prohry, ale ani vítězství, spíše znamená ústup z dřívějších posic, návrat k původním názorům, zřejmý ústupek, ale také zpovrchnění. Uvažme jen, že Hamlet je v podstatě jemný, citlivý student, jenž se věnoval studiu, jenž byl vychován, vzdálen všeho zla, nepoznal ničeho než štěstí a krásu, a že náhle se probudí k strašlivé skutečnosti, k poznání, že otec byl zavražděn vlastním bratrem, matka se zpronevěřila, milující dívka se stává bezděky nástrojem nepřítele, všechno se před ním řítí, všechno se objeví jako vypůjčená maska, vidí beznadějnost života a jen na hřbitově nalézá rozřešení všech věcí. Básnická duše, jež trpí okolnostmi, rozvířenou fantasií, mučená přízraky a halucinacemi, drásána rozjitřenými nervy, ženoucí se k šílenství a smrti. A zatím v pojetí dnešní režie přejde celá hra téměř klidně, bez otřesů, bez pohnutí, jaksi sousedsky, bez úmyslu a vůle vyvolat nějaký dojem. Nutno přijmouti tohoto Hamleta jako Hamleta nového, jímž je hamletovský problém dokončen, nebo lépe řečeno, jímž je hamletovský problém eliminován. Odbyta nadobro všechna filosofie, všechno uvažování a nerozhodnost, generace je mrtva, nechť žije nová generace! Generace Fortinbrasů, generace odvahy, činu, rychlých rozhodnutí, generace síly a energie, jež ukazuje nové cesty. Jak dlouho tento Hamlet vydrží? Jedině Ofelie pí Kronbauerové nabývá pravého výrazu a smyslu. A scéna Hofmanova? Není ani o krok dále, jako by se již vyčerpala, ukazuje totéž, tytéž zástěny, kulisy, schody, tytéž barvy, dnes již bezbarvé. — Zavřelova komedie „Dědečkem proti své vůli“^{**)} jest slibným pokrokem. Jako málokdo je Zavřel důsledný, je si vědom, co chce dobýt, a skutečně dobývá jednu posici za druhou, je silný, že dovede vysmát se minulosti, že se dovede odpoutat od historismu a zachytit dnešek při veškeré humornosti i ve vážných problémech. Historka této komedie je sice úzká — má leccaké reminiscence z dřívějších prací — má dva nenapravitelné feministy, otce i syna ve společných milenkách, syn zvítězí nad otcem u Niny Kalinové, jež z opravdové lásky poddá se synovi, opovrhujícímu otcovým bohatstvím. Prostředí hry a některé figury upomínají na známé hry, ale zavřelovským úsečným dialogem sevěry, působí nově. Smíchovské provedení zbytečně nadnášelo, tak p. Marek, jinak znamenitý herec, nemusil vypadat jako hastroš a tanec tří nahých žen byl jistě přidán z touhy po revuální sensaci. — Růž. Jesenské „Jelíkáláskana světě?“^{***)} odpovídá, že ji lze nalézt tam na horách, v myslivně, kde není velkoměstské falše ani diplomatické chytrosti, ale kde jsou prostá upřímná srdce, jež na velkoměstského aviatika působí jako malý zázrak. Je to idyla plná úsměvu, jasu, bohatá optimismem a, nechť si tomu říkají, že je sentimentální, Jesenská má právo říci mladým dívkám, že z lásky se lidé zabíjejí, ale v tom není pravé velikosti a síly, že láska je účel a horoucnost života a že manželství je veliká svátost na věky, jak společně každodenní věci je poutají a láska roste do hloubky. Děj je jednoduchý, bez zápletek, průhledný a jasný, jako ty široké obzory za myslivnou, jako ten prostor, z něhož aviatik dívá se na svět. A přes všechny nedostatky stavby, přes primitivnost problému i přes tu závist, že někteří lidé mají se tak dobře, hra působí svěže, jako luční čerstvá kytka. Byla přijata velmi hlučně a radostně, což platilo hercům, kteří v tento večer měli skvělou náladu a bráli s ohněm. Zvláště dámy Baldová a Kronbauerová přímo koncertovaly slovy, úsměvy, pohledy, rejdlily po jevišti čiperně. Pí Baldová je specialistkou na dívčí, jemné postavy a pí Kronbauerová roste od roli k roli, nedávno Ofelie, nyní Slávka, jaká dálka mezi nimi a jak je ovládla. Pan Karen v aviatikovi překvapil, přímo překypoval veselím, temperamentem a jarostí, nebo p. Roland v páleném hajném — až na ty

*) W. Shakespeare, „Hamlet“, dram. báseň o 5 aktech. Překl. B. Štěpánka, rež. dra Hilara, scéna V. Hofmana. V Nár. div. 24. listop. Vyšlo nákl. Fr. Borovéhoho.

**) Frant. Zavřel, „Dědečkem proti své vůli“, kom. o 3 jedn. Režie J. Lébela. Ve Švandově div. 30. listop. Vyšlo nákl. „Zory“ v Karlíně.

**) Růžena Jesenská, „Jelíkáláskana světě?“ Vesel. o 3 děj. Rež. M. Svobody. Scéna J. M. Gottlieb. Ve Stav. div. 2. pros. Vyšlo nákl. Pražské akc. tiskárny.

některé improvizace — hrál prim humoru. Skvělou korunou díla byli p. Želenský a pí Hübnerová, staří manželé, kteří usměvavě přáli mladým. Režie Svobodova dala hře spád, radostné vzrušení a jas. Nějaké to přechnutí Karenovo, inu, bylo povinnou daní premieře. J. P. Pokrač. str. 328.

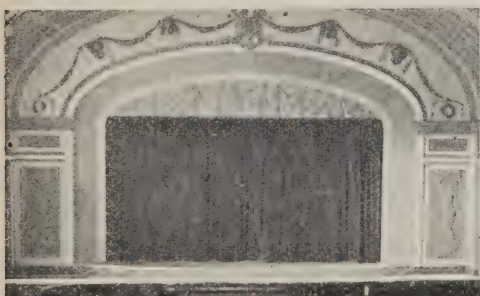
NOVÉ DIVADLO V KYŠPERKU

Divadlo vůbec a ochotnické zvláště neprožívá nyní šťastných dob. Naše veřejnost tíhne k materialismu, naše obecnost dává přednost hrubé a smyslné zábavě před ušlechtilou krásou, naše mládež pěstuje sport, o němž denní listy, zvláště pondělníky přináší sáhodlouhé referáty, zatím co o venkovském divadle mlčí vůbec. Divadlo, tato chloubka a láska našich předků, živoří na úkor národního a kulturního života. A přece snad nikdy nepotřeboval národ jeho ideální podpory tak, jako dnes. Tím potěšitelněji na nás působí, tím radostněji musíme vítati každý krásný čin,

Město zaručilo 150.000 Kč, spořitelna zapůjčila bezúročně rovněž 150.000 Kč a občanstvo samo upsalo na darech, půjčkách a zárukách 170.000 Kč. 6. července kladen již základní kámen, 28. října 1925 otevřeno divadlo zatím, 12. září 1926 za účasti Ústřední Matice div. ochotníků čsl., okresní politické správy, zástupců obce, zástupců ochotníků z okolí, zvl. ze Žamberka a Kostelce n. O., slavnostně otevřeno. V předvečer slavnosti pořádána oslava Tylova, v den slavnosti samé sehráni za režie F. Pecky „Probuzení“.

Divadlo vystavěno je podle plánů archi-

jenž dokazuje, že i v naší době nevymřela láska k divadlu a porozumění pro ně. Každé nové divadlo, jež po českém venkově vzniká, je činem. Činem tím větším a krásnějším, bylo-li vybudováno obětavostí všeho občanstva. A nejsou to velká města, jež tyto oběti přinášejí; na našem českém východě je to naopak řada malých měst, která projevuje tak spontánně lásku k divadlu.

Kyšperk, město s 2300 obyvatel, postavilo si pěknou kapličku. Spolek „Kolár“, trvající od r. 1897, jehož předsedou je neúnavný Al. Krémařík, usnesl se v únoru r. 1925, že postaví divadlo. Na penězích měl — necelých 20.000 Kč. V dubnu započato se sbírkami.

tekta Bohuše Vojtěcha z Kyšperka, hlediště i jeviště uspořádáno velice účelně, hlediště pojme asi 500 lidí. Rozpočteno je na 550.000 Kč a vnitřní zařízení na 100.000 Kč, dohromady tedy asi na 650.000 Kč.

Divadlo je ke cti všemu občanstvu, jež za starostování p. Evžena Zippeho uskutečnilo tak krásný čin. Rovněž finanční komise za předsednictví p. Thera zaslouží dík a pochvalu za neúnavnou svou činnost. Přejeme Kyšperku, aby divadlo dalo mu to, co od něho čeká: posílení mravního a národního vědomí, zušlechtění mysli a srdcí. Sobě pak přáli bychom, aby čin kyšperských nalezl hodně následovníků po českém venkově. M. L.

(Dodatek „Premier“ se str. 327)

Phillipsová angl. veršovaná tragedie ital. motivu* o hříšné lásce Paola, bratra riminského samovládcy Giovanniho Malatesty, k mladičké jeho choti Francesce, končícího násilnou smrtí obou milenců rukou oklamaneho manžela, jenž literárně zpracován již v Danteově „Božské komedii“, dramaticky ani po pokusech Silvia Pellica a našeho Jana Nerudy nebude pokládán za umělecké zmožení skvělé a povždy vábívé této látky. Nezvratitelnou osudovostí dějových pohnutek jeví zřetelně vzory klasické, opakem běžné moralistní tendence vítězství renaissance. Leč proti formě je mnoho podstatných námitek, proti bezobsažnosti výjevu a mnohomluvné deklamaci, jež zůstává příliš na povrchu, je bez ducha a citu a z postav tvoří prázdná schemata. Zdejší obsazení z hereckého souboru nejmladšími silami vrcholí p. Smolíkem, jenž však letitého Malatestu pojal příliš staře a zchátrale, třeba charakterově sytější. p. Haas měl pro Paola ztěpile jinošský zjev, leč málo vnitřního oduševnění, a rovněž křehká krása Francescy pí Freslové byla bez života. — Gamzovo Studio v malostranské Umělecké besedě obrátilo se Dickensovou půvabnou pohádkou o „Cvrčku u krbu“**, známou z vinohradského provedení Moskevských, po expresionistické a konstruktivistické inscenaci cele k realismu a bylo patrné, jak i jemu při vši oprávněnosti mladého pokusnictví mladých nadšenců jde náležitě k duhu. Však by ani jiné formy nesnesla tato sentimentální historka veliké lásky prostých lidí. již vytrvale neviditelný hudec pod krbem a bublající čajník na ohništi zpívají sladký doprovod. Je právem všeobecně uznávána mladistvě horlivá snaha družinky, jež obchází se téměř bez napovědy a zasluhuje stále zvyšujícího se zřetele. Drsně bodrý Perrybingl p. Gamzův, jeho věrný „Puntíček“ sl. Kubáskovy, zvláště však skvěle charakterizovaná sešlost hračkařského dělníka Caleba p. Očáskem a něha slepé Berty sl. Svozilovy byly nepopíratelnými klady večera.

—dv—

DROBNOSTI

Úmrtí. Stanislavu Forchheimovi, vrchnímu adjunktovi města Prahy, vnuku Tylovu, zemřela 5. prosince choť Milada, rozená Nindlová.

Otázka příštího intendanta Nár. divadla nabývá po resignaci Neradově(?) zvláštního významu. Jmenuje se již kandidát z kruhu dram. spisovatelů. Jisto je, že spisovatelem nebyla by šťastně řešena, protože hospodářské poměry Nár. i Stav. divadla, jež jsou téměř denně vyprodána a přece mají veliký deficit, nenapraví spisovatel, ale pořádný finanční odborník.

Pt.

„Ideová“ klaka. Vojta Novák, režisér N. d., v Právu Lidu v lokálce, nadepsané „Divadelní hlava a Venkov“, upozorňuje, že v příloze Venkova kdosi mu věnoval 12řádkovou rýmovačku, podepsanou „Nemesiis“, v níž se naráží na jeho, Novákovu, klakérskou činnost. Rýmovačka je nešikovná, ale to je věcí autora a redakce Venkova, horší je však pyšné sebevědomí Nová-

kovo a přiznání, že je šéfem klaky, a hned zdůrazňuje, že dělá klaku i d e o v o u — pravidelně bývá klaka „ruční“ — že hodnotí Büchnera a Berga (Vojcek), Ostrčila, Pujmana a Hofmana, orchestr i technický personál a zdůrazňuje křivdu a neúctu „sýčáků“ Nár. div. Myslíme, že režisér N. d. měl by místo hodnocení pracovat jinak, než klakou. Sotva kdy se k režii dostane. Bylo by pro p. Nováka lépe, kdyby se nepřiznával k tomu. Jen ať si vzpomene na Stav. divadlo!

p.

Píše se nám: Jaký nepoměr v ceně za programy v divadle vinohradském a v Národním. Na Vinohradech žádají za program, na němž je pouze seznam osob a obsazení, Kč 1.— a v Národním za brožuru šestistránkovou také Kč 1.—. Jak je to možné?

r.

Burianovo divadlo hraje zas německé frašky: Nackovu „V páře“, tři akty a jakýsi „taškářský“ skeč od S. P. „Co's mi to udělala?“ V první by nebylo celkem nic k smíchu, kdyby

* Stephen Phillips, „Paolo a Francesca“. Trag. o 6 obr. Z angl. přel. Žof. Pohorecká. Rež. Boh. Stejskal. Výpr. Wenigova. Ve Vinohr. div. 9. pros. Vyšlo ve Sbor. svět. poesie u Ottů.

** Charles Dickens, „Cvrček u krbu“. Hra o 3 zavřecháních. Zdram. V. Gamza. Scén. komp. Vl. Gamzy za spoluprac. Vikt. Očáska. V Uměl. Studiu (Um. bes.) 5. pros.

Burian — výborný žurnalista Plavajs — a Noll nebouřili svými improvisacemi hlediště, a druhý je monolog opilce, typického opilce Burianova, jenž v závěru selhal. jp.

Státní konservatoř opět se uvedla Tylovou „Tvrdohlavou ženou“, jež v režii dra Svobody

ve Švandově divadle poskytla příležitost konstatovat, jak mladí adepti dramatu, umění pěkně uzrávají, jak nabývají určitějšího výrazu a jistoty na jevišti. Představení bylo vyrovnané, mělo přesnou linii. Jen ta výprava pohádková trochu selhala. Pt.

L I D O V É D I V A D E L N I C T V Í

Zdeněk Novák:

K U L I S Y

Nezažil's dosud? — Snad to poznáš
příště,
až po hře, sám, zabloudíš na jeviště,
opuštěné a stmělé.

Že kulisy a jiné mrtvé věci
žijí přeci;
a jak by oni němí pomocníci
cos tobě, herče, chtěli říci,
jako by na pohled laskavý čekali,
na dotyk ruky vlídný, uznalý.

Neživá věc — a přece mrtvá není.
V ní zachytlo se cosi z toho chvění,
jímž vlastní duši rozhrál's před chvílí,
v hlediště temno s proudy světla
ramp když slétla
záplava jisker tichých výbojů,
když tvých nervů každý záchvěv,
každé tvoje slovo
hmataly cestu v srdce divákovu,
po níž by duše duši vyšla vstříc.
Pak — zatleskali vám. Či prál's si víc?

Ty kulisy však, odřené, ohmatané,
ty stále ještě čekají
a k tobě šeptají:
Herče - ochotníku,
jen vlídně dotkni se, jen slůvko řekni
díků
a měj nás rád!

I D E A N E B O Ž I V N O S T ?

Josef Kuffner ve svém spisku „Věda či báchorka“ ukazuje v črtě, nadepsané „Idea nebo živnost?“, na to, že se objevují dnes premiery původních her na jevišti ochotnickém a stanou se možná naší specialitou, protože na přední scéně není pro ně místa. Nebude prý to na škodu. Láska i ochota, spojeny s nadáním, šťastně dodržují úkol. A ptá se: nemá velká národní scéna dost úcty k vážné domácí práci? Není pěstování domácí tvorby přímo v jejím programu? Proč tedy národ postavil svůj velký zlatý důl? Proč na něj sbíral miliony s heslem velkého

vlastního umění? Jak se má vyvíjet tvorba vysokého umění, když se kusy nedávají? — A hned odpovídá: Nedostává se podmínek, dispozice času, místa, mocní činitelé brání a to jsou samy zákony přírody. Velká scéna musí žít, musí se živit. Především musí zachovat sebe a v druhé řadě může sloužit ideám, umění. Národní divadlo mělo sloužit vyšším zájmům uměleckým. Ale divadlo chce žít, a proto na vlastní svůj úkol nemá času. Přenechává jej — ochotníkům. Ideovou bytost novověkého divadla ohrožuje princip živnostenský, kdežto ochotník staví svoje síly

do služeb idejí zcela bezplatně a tím získává nejvzácnější podmínku ideové práce — nezávislost. — Škoda, že Kuffner svalil všecko na „zákon přírody“ a nepoukázal na to, že první scéna žije vlastně z milionové(!) sub-

vence a oni „mocní činitelé“ že žijí z ní pro své cíle bez ohledu na národ a bez ohledu na určení zlaté kapličky. V tom je dnešní rozdíl: vrcholné umění české — a pokusnictví směrů, jinde i u nás odmítaných. h—

PRO OCHOTNICKOU PRAKSI

Práce režiséra se souborem. (Z pozn. o režii.) Píše V. Figar. Dokonč. Herec musí vytríbiti svou autokritiku a svůj vkus tak, že neschvaluje sám všechny svoje výkony, sám sebe opravuje a zdokonaluje, a jeho kritikem jest zrcadlo! Kolik našich herců-ochotníků učí se svoji roli před zrcadlem a opravuje trpělivě své chyby? Mimika musí býti v souladu s gestem a naopak. Tu jest široké pole pro režiséra, aby svou inteligencí napomáhal svému souboru. Do tohoto oboru náleží též používání rekvizit při hře. Na jevišti hraje vše. Herci, kulisy, světlo, barvy, nábytek i drobné rekvizity. Proto říká se na velkých scénách: dnes hraje tento stůl, tato lampa, obraz, praktikabl atd. atd. Hrají-li tedy tyto neživé předměty, musí ovšem i herec s nimi počítati, aby jejich souhra byla přirozená. Některé výkony provádí herec v životě stokrát za rok zcela přirozeně, ale na jevišti jest provedení spojeno s tolika obtížemi a komickými situacemi, jako — objímání se dvou milenců na jevišti! Skorem každá herečka doma prostírá sama bezvadně, bez námahy. Ale na jevišti! Všechno jí padá z ruky, chrastí nádobím, pouští je na zem, prostírá pro dva místo pro tři, po jídle neuklízí nádobí, odložený ubrousek nechá po celé tři akty na židli, třeba by se odehrávalo druhé jednání až za deset roků, atd. Hercům překáží židle. Stále je odstrkují a přitahují, klopýtají přes koberce, píší psaní, aniž by namočili péra, a posílají je na poštu bez adresy na obálce, kytky na stole jim překáží, poráží ji atd.

A ty vstupy na jeviště a odchody! Za scénou obyčejně memoruje nesvědomitý herec roli, inspicient velí: teď, a vzniká pustý zmatek: Role se odhazuje na zem, natahují se rukavice neb opravuje šat, pak se teprve hledají dveře a zkouší se, jak se otevírají, na jevišti nastává „umělecká pauza“ a konečně vřítí se „hrdina“ dramatu na scénou! A odchody právě tak. Budto nenajde dveří a kliky, nebo neví, otevírají-li se dveře ven nebo dovnitř, a zápasí s nimi, nebo nemůže najít otvor v portiéře atd. Na to musí dbát režisér při zkouškách, eventuálně při generálce, aby vše šlo hladce, a musí herce na jednotlivé možné chyby předem upozorniti. Do oddílu „mimika a gesto“ spadá též ušlechtilost pohybů a postojů! Režisér musí dbáti toho, aby herečky a herci, představující zástupce vyšších tříd, třeba ve francouzské veselohře, chovali se vskutku tak, jak se lidé z těchto tříd chovají (vlastně chovat mají). Nutno tudíž dbát jistě reser-vovanosti elegance při sedání (nehazovat frak oběma rukama, když si sedám), při braní zákusků a jídle vůbec. Nutno upozorniti herečku a herce, stojí-li, aby podpadkem nevrtili díru do koberce, aby skupiny byly ladné, aby herci nestáli v jedné řadě jako vojáci, nýbrž v linii, která tvoří úhel (trojúhelník) atd. To vše leží na bedrách režiséra, to všechno musí upravit a sladit v jeden celek a pak teprv ohlásí poslední zkoušku, tak zv. generální. U ochotníků bývá, bohužel, generálka až při představení před obecnstvem. Jest to vinou nedostatku

POHLED NA PRAŽSKÉ KOTCE PŘED ROZBOURÁNÍM

(Dodatkem k článku dra Šebesty „Paskal Bondini, Nár. div. a div. v Kotečích“)

vlastního jeviště nebo liknavosti? Myslím, že obého. Tedy „generálka“. Na generálce nemůže režisér již mnoho opravovat, tam musí ponechat hře větší volnosti. Může zrychlovat nebo zvolňovat tempo hry, pokyny rukou upravovat skupiny, řídit funkci reflektorů, inspicientovi upravovat nástupy herců, upozorňovat inspicienta neb rekvizitáře na různé nedostatky na scéně, řídit představbu kulis, eventuálně značiti na prknech barevnými křídami, kde která kulisa má stát, aby kryla řádně zákulisí, je-li scénická hudba, upozorňuje kapelníka, kde je třeba hudbu ztlumit a kde zesílit. Zkrátka na generálce musí připravit všechno tak, aby druhý den při hře nebyl nižádným nedostatkem překvapen. — Představení sam o. Režisér ručí za celou hru od rozhrnutí opony až do

stáhnutí. Proto musí býti za scénou, aby v jednotlivých případech radou i činem byl nápomocen. Přejde do divadla první, dohlédne na jeviště, aby bylo vše včas připraveno, dbá toho, aby v šatnách vše dělo se v naprostém pořádku a klidu, prohlíží a upravuje masky, kostymy a celkový zevnějšek jednotlivých herců, dává jim poslední pokyny, svým „režisérským klidem“ udržuje v souboru důvěru a dobrou náladu, pobádá k rychlejšímu převleku neb líčení, zamezuje vzniklé spory (jichž bývá u ochotníků dostatek) a zkrátka hledí svým osobním vlivem působiti na klidný průběh v zákulisí. Jsou-li na scéně oproti zkouškám nějaké změny, upozorní na ně herce, prohlédne s inspicientem (nebo rekvizitářem) rekvizity na scéně i za scénou a dbá toho, aby

hra začala v pravý čas dle plakátů! Ostatní má obstarati divadelní personál, inspicient (rekvizitář), napověda a herci. Bohužel ve většině jednot režisér, mimo napovídání, obstarává všechny funkce sám. — Z tohoto krátkého „režisérského brevíře“ posoudí každý, že práce režiséra jest všestranná

a odpovědnost ohromná, že režisérem ochotnickým, který jest zároveň učitelem svého souboru neb jednoty, nemůže být každý ochotník a že funkce režiséra má býti udělována jen těm, kteří mohou své povinnosti řádně dostáti a jejichž inteligence a vědomosti na to stačí.

Ú. M. D. O. Č.

FRANT. KŠÍR — JUBILANT

Koncem letošního roku dovršuje předseda Smetanova okrsku v České Třebové, Fr. Kšír, 50 let své ochotnické činnosti a 10 let svého předsednictví v okrsku a členství výkonného výboru. Jak sám vypravuje, byl jeho život samou starostí a lopocením. Ve 14 letech

ztratil otce a musil jíti z reálky na řemeslo zámečnické do Prahy. Jeho mistr dovolil, že směl chodit do arény „Na hradbách“ a někdy pod dozorem i do „Nového českého“ (teatro italiano). Tehda poznal Frankovského, Mošnu, Seiferta, Šamberka, Hynkovou, de Pauli a j. a už byl očekován šérem ochotnickým.

Na prosbu matčinu přijal pak místo u dráhy a byl poslán do Meziměstí mezi Němce. A už tam začal s jinými Čechy pracovati pro českou věc a zvláště pro divadlo. Byl však přesazen

brzy do České Třebové a „dříve než co jiné — bylo jeho místo mezi ochotníky“. V letech 1880 zakládal spolek „Hybl“ a byl zvolen do výboru jako hospodář, později jako režisér. Mimo to byl ve výboru „Sokola“ a v organizaci strojuvůdců, kde se stal i předsedou.

V r. 1900 vybudoval první odbornou výstavku v Č. Třebové a po odbyté službě vojenské vrátil se zase do řad ochotnických a podporoval jejich činnost činně i finančně, pokud jeho síly stačily. Ani po vážném svém úrazu neustal pracovati a hrál, režíroval a předsedoval dále. Sedm roků byl předs. spolku „Hybl“ a od r. 1916 je předsedou Smetanova okrsku a členem výkonného výboru ŮMDOČ. A v neděli 12. prosince t. r. si jubilant zahrál v Chocni Buchtu v Šamberkově hře „Jos. Káj. Tyl“. —

Fr. Kšír je vzorem skromného, nenáročného pracovníka, který tiše, ale účinně pracuje pro věc. Za jeho vedení dodělal se okrsek v Čes. Třebové mnohých a velkých úspěchů, reprezentoval se v cyklu sjezdových představení v Praze r. 1921 a vydává svůj vlastní „Věstník“. Také výkonný výbor má v něm upřímného rádce a ochotného spolupracovníka. Byl vždycky zastáncem nadvýšení nestrannosti umění a Matic, které chránil před neblahými vlivy politickými, a pečoval o uměleckou výchovu ochot. souborů svého okrsku.

Výkonný výbor rád ocenil Kšírovy zásluhy a jeho dlouholetou činnost a usnesl se na tom, aby příští valné schůzi Matic byl předložen návrh na jmenování Kšíra čestným členem. Tento milý náš přítel rád užívá na základě své životní zkušenosti přísloví: „Kdo se narodil pod lavicí, na lavici nevyleze.“ Ochotnictvo v Matici mu dokáže aspoň tentokrát, že přísloví neplatí vždycky. Posadí ho na jedno ze svých nejpřednějších křesel! — A ještě připojí k tomu přání, aby nám byl dlouho zachován!

Dr. Herman.

Projev Vojanova okrsku v Jičíně o nové divadelní budově v Jičíně. Naše chrámy bohů dávno nejsou tím, čím býti mají. Divadla stojí na jich místech. Tam ve smíru usedají občané s různými názory politickými a světovými, tam společnou vlnou stejného citu jsou uchvacováni. Tato jednota citění, slz i štěstí není jen domorodá, leč světová. Zdálo by se, že všesvětovostí touto ubíjí cinema divadlo. Vždyť nám může film zde v Jičíně předvésti moře a poušť, kam jsme nikdy nevstoupili, ukázati tvář umělce až někde z Ameriky. Leč toto citění filmové jest primitivní, polozvířecí. To, čím optický film převyšuje divadlo, mluvená hra jeví se nahraňuje akusticky. A praví-li Pola Negri svému Valentínovi: „miluji tě!“ — řekne to Kronbauerová Jičínskému chvějným tónem, jenž jinak rozdírá srdce, než němě otvírání očí a ždímání těla tudy. Řekl bych, že cinema neumí vyznati lásky, neumí říci vtipu, neumí pronést rozhodného slova, jímž osudy se řítí, neumí vzdychnouti bolem ani zazvoniti smíchem. To vše schází filmu, tím však překypuje scéna divadla. A jednota tohoto slyšeného slova smiřuje jak v pravém chrámu smíru. — Že postaveno a otevřeno 28. října v Jičíně divadlo Masarykovo, jest opravdu kulturní událostí, a to tím větší, že nám ji připravili naši rodáci sami. Od cihly až k poslední črtě ornamentu bylo prací jičínskou. Největší díl práce viditelné má budovatel — arch. Musil, jenž svými monumenty stavebními se druží ke cti ostatních jičínských kulturníků, kteří mezi námi žijí i zemřeli. Dnes neoslavujeme krále a bitvy, dnes velebíme činy kulturní, socialisující tak dějiny. Musil překonal římské: nemo profeta in patria, jest to kus projevu lásky spoluobčanské, které jest v Jičíně tak málo, a kdyby tím byl dán základ k vyrovnání rozdílů, které jsou přece vždy jen zdánlivé, bylo by to nejkrásnější divadlo, na něž by mohl býti hrd Jičín a jehož scény na obou našich divadlech, ať na kterémkoliv, by nám bratrskou slzou rovnosti zahrálo líce. Ať žijí budovatelé a kulturníci Jičína!

Dr. G. B. Rys.

Z Mezinár. výboru pro lidové divadelnictví. První schůze předsednictva konala se 5. XII. President franc. federace přijal volbu za vicepresidenta. Zástupcem gen. sekretáře jmenoval výk. výbor ÚMDOČ. prof. Julia Jerábka (Prostějov) a zástupcem Matice do správních rady prof. Otou Dubského. Matice propůjčila Mezinár. výboru místnosti a převzala na svůj účet jeho administrativu. Ústředie Slov. Och. Divadiel jmenovalo svým zástupcem J. Gašparika a zaslalo příspěvek 100 Kč.

Ministerstvo zahraniční republiky čsl. vyžvalo všechny vyslanecké a konsulární úřady, aby činnost Mezinár. výboru podporovaly. Ke kongresu franc. ochotnictva v Lyoně v červnu 1927 má býti svolána první schůze správní rady. Předsednictvo zahájilo akci za účelem získání zákonů a nařízení, týkajících se divadelnictví ve všech evropských státech. Do Mezinár. výb. má býti přijato ochot. německé. h—

Delegáti ÚMDOČ. v Jugoslavii. (Dni další.) V pondělí odjeli pak do Daruvaru, kde přednášeli celý týden v kursu. Česká kolonie v Daruvaru v čele se svým ředitelem p. Jos. Bezdíčkem, řed. tamní československé banky, p. Broučkem, učitelem české školy, a p. Otou Sobotkou, redaktorem Jugo-česko-slov. listů, uvítala delegáty velmi vřele, takže se cítili jako doma. Přednášky konány vždy večer v české škole, která je ve vlastním domě. Odpoledne byl praktický výcvik herců a režisérů. Poslední tři dny byly věnovány praktické režii div. hry „Návrat legionáře“, která byla hrána na oslavu 28. října. — Naši bratři v Daruvaru jsou velmi činní. Mají českou banku, zakládají hospodářské družstvo, mají českou školu, český list, který sází a tiskne sám redaktor na ručním lisu v 1700 výtiscích, mají českou keramiku, čítárnu a konečně Českou besedu, která hraje ve prospěch svých podniků. Výkonný výbor zaslal všem jmenovaným korporacím poděkování za vřelý a přátelský přijetí delegátů ÚMDOČ., kteří splnili svědomitě a úspěšně svůj úkol. Zájemné styky s Jugoslauií byly tímto zájezdem posíleny a poneseu jistě dobré ovoce! h—

Z ústředí. Nově přijatí členové: Sokol v Nov. Bohumíně, Sokol v Brtnici u Jihlavy, Záb. a vzděl. sp. „Vlastimil“ v Černé za Bory, Spol. o. v Jaroměři, Och. odb. „Svornost“ při čsl. v Mladešově, Sokol v Miroticích, Bes. „Havlíček“ v Měšicích u Tábora, Sokol v Štítině u Opavy, O. j. „Tyl“ v Šumperku, dram. odb. Praž. druž. na Kr. Vinohradech, Och. a vzděl. sp. „Havlíček“ ve Vítkovicích-Mor. Ostravě, Krdo. „Havlíček“ ve Žďáře u Protivína, Bes. „Neruda“ na Žižkově, Sokol v Omaze Nebr., USA.

Z Pražského okrsku. Poděkovací přepis ústředí za vykonanou práci při letošním prvním mezinár. sjezdu všeochotn. zní: „Předsednictvu rady Pražského okrsku! Úspěšný spolek podniků, jež měly oslaviti památku a zásluhy Jos. Kaj. Tyla a čtyřicetiletí ÚMDOČ., docílen byl obětavou a ochotnou prací všech činitelů, kteří byli seskupeni jak v ústředním výboru slavnostním, tak v jednotlivých komisích. V tomto směru nabylo ústředí vydatné

podpory jak u okrskové rady s předsednictvem v čele, tak v členstvu Pražského okrsku, z nějž největší počet ochotných pracovníků v komitěch a pořadatelstvu pomáhal překonávati obtíže a uskutečniti podniky způsobem, odpovídajícím významu oslav. Výkonný výbor vzdává proto Pražskému okrsku i jeho statutární reprezentaci vřelě díky a připojuje naději, že i příští činnost ústředí, jejíž odpovědnost stále vzrůstá, bude se moci opírat o pochopení a podporu Pražského okrsku, který zaujímá svou přímou blízkostí při ústředním vedení Matice významné místo.“ — Pravidelné pátéční pracovní schůze opět se konají. Jednoty mají vysílati své zástupce, aby bezprostřední styk byl zachován. Rovněž obvody k řešení místních záležitostí jsou opět činné. Tylova ústř. knihovna je otevřena. Nár. dům na Vinohr. a Uměl. beseda v Praze III. nabízejí levně své div. sály. Při zadání na policii používejte našich blanketů (kus za 20 hal.), a hrajete-li v dobročinný účel, máte 50% slevu! V prosinci pořádá Studio Pražského okrsku školu pro výcvik režis. Plenární schůze pražsk. ochotn. konána 22. X. a jednáno m. j. o režis. škole, ochotn. tisku a Šibřinkách.

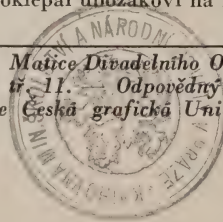
Z okrsků venkovských. Š m a h ů v o k r s e k v T á b o ř e konal mimoř. valnou schůzi

21. XI. se zprávami funkce a debatou o režis. kursech. — Jir á s k ů v o k r s e k v O l o m o u c i byl opět ustaven 21. XI. na schůzi, velmi četně navštívené. Schůzi řídil dlouholetý předs. okrsku p. Václav Volánek za přítomnosti delegátů 24 spolků, vyličil, proč činnost okrsku ochabla a co zbytek činovníků přesto vykonal. Nato v delší řeči vyložil starosta ÚMDOČ. dr. Herman význam ochotnictva, ideový program Matice a důležitost organizace, načež provedeny volby předsednictva a okrskové rady. Předs. zvolen opět V. Volánek, insp. pojišť. Slavie, místopředs. p. Balcárek, říd. učitel. Zajímavou debatu vyvolal příspěj Družstva Nár. divadla v Olomouci, v němž žádáno, aby ochotnické spolky obmezily hraní divadla na skutečnou potřebu, protože početná a častá jejich představení zájmům olomouckého divadla škodí. Debata však ukázala, že toto divadlo volí repertoár laciný a hypermoderní a že je samo svým neúspěchem vinno, kdežto ochot. spolky svou vážnou práci plní jen svůj kulturní úkol. K sestavení odpovědi zvolena zvláštní komise. — Obnovení okresek olomoucký vstupuje tedy zase do řady aktivních našich okrsků a podle celkového zájmu spolků i podle příslibu předsedova lze očekávati, že přispěje k doplnění a utužení tak nutné organizace na Moravě. h—

NAŠE MALÉRY

Lapsus linguae. Je vřdycky mrzuté, klopýtne-li jazyk, a tím mrzutější, čím více je svědků takové nehody. Učitel před svými žáky by si nejraději nafackoval, když nešťastně zakopne ve svých výkladech, řečník při veřejném projevu, který nějak „skopal“, nemá vřelejšího přání, než aby se v tu chvíli před ním otevřela země a pochovala jej i s tou ostudou. A což herec na jevišti? Je všeobecně známo, že na prknech, která „znamenají svět“, stává se podobných nehod nejvíc, a zdálo by se tedy, že snad jest obecnstvo již ostříleno a že takový bonbonek spolkuje, aniž by zamrkalo. Kdo tak myslí, nezná divadelního obecnstva; to zrovna jako by číhalo na to, že se některý herec přefekne, a když na jevišti místo „můj královský otec“ padnou slova „můj královský ocet“, spustí takový řehot, že z vážné hry rytířské jest obratem ruky nejrozpustilejší fraška. Mám ze svého „ochotničení“ tuto „milou“ vzpomínku: Ženich ptá se rodičů své přítelkyně, jak se jim daří. V úloze měl napsáno „Jak se máte?“ To však se mu nezdálo dost uctivé a chtěl tam míti slovo „ráčíte“. Ale také přirozený pořádek slov „Jak se ráčíte míti?“ mu nevyhovoval, mnohem lahodněji mu zněla nepřirozená otázka „jak se míti ráčíte?“ Ale neptejte se, jak to dopadlo! Políbiv galantně ruku své nastávající tchýně, zeptal se s nejsladším úsměvem: „Jak se máti ráčíte?“ Zpozoroval ihned svůj omyl a rychle se opravuje: „Jak se ráti ráčíte?“ Ani to však se mu nezdálo správné a proto koktá do třetice: „Jak se rýti ráčíte?“ Tázete se, co tomu říkalo obecnstvo? Kdybych řekl, že se řehotalo, říčelo, řvalo — snad by to všecko bylo slabé. Já dosud — a prošlo od té osudné scény bezmála půl století! — nemohu pochopit, že nám tenkrát celé divadlo nespadlo na hlavu... A co nešťastný herec? Propadliště se pod ním neotevřelo, aby přikrylo jeho hanbu, a do napovědovy budky nemohl se skrýti, neboť se tam starý Příhoda přímo svíjel v křečovitém smíchu, i nezbylo mu než zmizeti v kulisách. Ale tam mu zastoupil cestu náš komik a poklepal ubožákovy na rámě slovy: „No, víš, Alois, tohle se ti povedlo!“

„Československé Divadlo“ je orgánem Ústř. Matice Divadelního Ochotnictva Československého. — Nakladatel F. Topič v Praze-I., Národní tř. 11. — Odpovědný redaktor Jakub Rydvan (ing. Václav Sommer). — Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze.

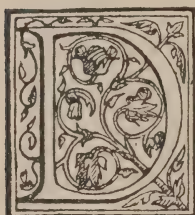
VYCHÁZÍ V SEŠITECH PO KČ 1.20

PŘIHLASTE SE K ODEBÍRÁNÍ
U KTERÉHOKOLIV KNIHKUPCE

PRAŽSKÝ KAT

Historický román ze století XVII.
Napsal Josef Svátek.

ne 3. ledna 1626 byla Praha na nejvyšší míru vzrušena rozsudkem královského soudu na Hradčanech, neboť v hrdelném procesu pana Adama Zapského ze Zap a paní císařské prokurátorové, Anny Kaprové z Kaperštejna, byl vynesen ortel smrti.

Tehdejší Pražané nepamatovali, že by kdy na smutně slavném popravišti ze dne 21. června 1621 zemřela žena, a tím méně pamatoval popravu šlechtičny. Proto ono nesmírné vzrušení a proto ona neobyčejná účast lidu pražského při oné pozdější popravě, kterou opět vykonával proslulý kat Starého města pražského

JAN MYDLÁŘ,

pod jehož mečem roku 1621 zhynul výkvět české odbojné šlechty. Událost tuto a celé ono hrozné drama, které tomu předcházelo, popisuje známý lidový dějepisný romancier JOSEF SVÁTEK v slavném svém románě PRAŽSKÝ KAT.

Jan Mydlář byl synem nejbohatší rodiny chrudimské, jejíž dům jako skvělá památka architektonická dosud stojí v rodném jejích městě. Jeho nekonečná láska k sestřenici své, sličné Dorotce Mydlářové, svedla jej však konečně k hroznému řemeslu katovskému, kdyžtě Do-

rotka, opuštěna jsouc milovníkem svým, panem Adamem ze Zap, provdala se za starého mlynáře Vaňuru, aby se stal otcem dítěte, jež nedlouho po svatbě s neduživým mužem oním se narodilo. Majíc takto získaného legitimního otce, za pomoci tří starých babic jej otráвила. Případ byl by nevyšel najevo, kdyby mladá cikánka Lea, která milovala horoucně Jana Mydláře, nechtěla se zbaviti své sokyně a vraždu neprozradila. Takto však tři ženy i Dorotka byly jaty a měly býti popraveny. Aby Jan Mydlář Dorotku zachránil, po hrozném odhodlání stal se holomkem chrudimského kata. Úskok se však nezdařil, a Jan Mydlář musil milovanou ženu sám popraviti

Aby však vyhověl pomstě, kterou na něm vynutila umírající Dorotka, shledáváme jej po patnácti letech jako pražského kata, jenž historicky se zapsal do mysli celé budoucnosti českého národa smutnou exekucí pobělohorskou, kterou byl přinucen vykonati. V téže době znovu se zjevuje i cikánka Lea, která ukradla syna Dorotčina a vychovala jej pomstě. Syn, jako vůdce cikánské loupežné bandy byl konečně chycen, a jen Jan Mydlář, učiniv z něho svého pacholka, vytrhl jej z rukou práva pražského.

Zatím naplňoval se osud sokyně Dorotčiny, jež odvedla jí pana Zapského. Pan Zapský, byv po bělohorské bitvě zbaven všech svých statků, stal se milencem paní Anny, která přinucena rodinou, provdala se za nejvyššího prokurátora, jenž skoupil zabavené statky pana Adama.

Cikánka Lea, majíc na mysli pomstu nad oběma, vnutila jim konečně i vraždu nejvyššího prokurátora, muže paní Anny, jejíž prozrazení pak vyplnilo žádost Dorotčinu, aby někdejší její svůdce byl popraven samotným jejím a spolu Adamovým synem.

Poprava, která měla usmířiti nesmírnou oběť Jana Mydláře i Do-

rotky Mydlářové, byla vykonána v lednu 1626 v Praze na náměstí Staroměstském.

Tím naznačena jen neobyčejně stručně kostra ohromujícího děje, velikého na 600 stran čítajícího románu „PRAŽSKÝ KAT“ Josefa Svátka, jenž prameny své k dílu tomuto načerpal ze starých listin, a ježž nejpřednější kritikové zovou nejpravdivějším dějepisným vypravěčem — „který vše pečlivě zkoumá a neřekne víc, než co je naprosto pravda“.

PRAŽSKÝ KAT

HISTORICKÝ ROMÁN ZE STOLETÍ XVII.

OD

JOSEFA SVÁTKA,

vydáván je v pěkné úpravě v laciných sešitech

POUZE ZA KČ 1.20.

Na 10 sešitů možno předplatiti Kč 12.50 i se zásilkou u všech knihkupců. Sešit 1. zasílá se na požádání na ukázk.

VYDÁNÍ JE OPRAVDU LACINÉ, KAŽDÉMU PŘÍSTUPNÉ.

NAKLADATEL **F. TOPIČ** KNIHKUPEC
V PRAZE, NÁRODNÍ TŘÍDA ČÍSLO 11.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

1

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

P.: Tylův rok (úvodník). • Petr Kříčka:
Jos. Kaj. Tyl (báseň). • K. Engelmüller:
Náš příští Tyl. • jv: Herec a kritik. •
Frant. Herman: K jubileu Marie Hü-
berové. • Fr. Zavřel: Na čem záleží?
(Dopis.) • Karel Želenský: Do budouc-
na. • Ozvěna hlasů denních listů o »Ata-
mance Else«. • Divadelní kalendář:
Leden. • Dvě bolestné ztráty. • Poklo-
na autorova. • Přehled divadla v kni-
ze. • Faiko proti Meiercholdovi. • Be-
nátský kupec v plavkách. • Pro diva-
delní praxi. • Projevy.
15 vyobrazení.

Divadelní veřejnosti!

Náš divadelní ilustrovaný čtrnáctideník

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO, SBORNÍK OTÁZEK DIVADELNÍCH,

jehož první sešit 4. ročníku předkládáme k laskavému nahlédnutí váženému čtenářstvu i celé široké československé divadelní veřejnosti v novém nákladu F. Topiče v Praze, svědčí o tom, že naše snaha vyhovětí potřebě divadelního listu, vážně, s intencemi uměleckými vedeného, na všechny strany — to zvláště zdůrazňujeme — a ode všech vlivů neodvislého, přístupně psaného a duchem národním proniknutého, dozná všeobecného uznání a morální i hmotné podpory.

Redakce: dr. F. Herman, dramatický spisovatel a starosta Ú. M. D. O. Č. — Karel Horký, spisovatel a redaktor „Šrandy dudáka“. — Jar. Petr, divadelní kritik a jednatel „Matice Div.“. — Jakub Rydvan, spis. a odpovědný redaktor Čsl. divadla.

V řadě spolupracovníků jsou tato jména:

Jindřich Vodák, Karel Engelmüller, Vlast. Hofman, dr. Václav Jiřina, básník Petr Kříčka, dr. Fr. Zavřel, dr. Ota Dubský, Karel Želenský a jiní.

Je následovatí budou v příštích sešitech příspěvky zejména dr. Kláry Prašákové ze studií o Euripidových Bakchách a Shavovi, N. Melnikové-Papouškové, odklonivší svůj zřetel od ruského k francouzskému divadlu, dra Gust. Lžičáře, jenž podrobuje obvykle zajímavému rozboru tentokrát vinohradské provedení Shakespearova Mackbetha, Vinc. Červinky, jehož článek o Lunačarského „Jedu“ dává pronikavě nahlédnouti do současného ruského života divadelního, jména režisérů: Bohuše Stejskála a Gabriela Harta i všechna ostatní mile známá jména z ročníků předcházejících, mezi nimiž nebude chybět ani dra Ed. Šebesty s jeho zajímavými a cennými Příspěvky k dějinám pražského divadla.

Také v oddílu Lidového divadelnictví plně zachován bude program dřívějších ročníků až po vyhledávanou Divadelní praxi, jejíž rozměrnější Figarovy Poznámky režijní vystřídají zejména krojové studie prof. Soni Felbrové. Obrazově nechceme více slibovat, než co splněno tak značnou měrou v ročníku právě ukončeném, a plněce tento svůj slib již prvním sešitem, získáme zajisté i následujícími uspokojení svého odběratelstva.

Zdokonalená grafická výprava letošního ročníku jistě uspokojí i bibliofilského ryběarce.

„ČSL. DIVADLO“ vydává „MATICE DIVADELNÍ“, spolek pro péči o kulturní zájmy čsl. divadelnictví (jako orgán Ú. M. D. O. Č. a Ú. S. O. D.) nákladem F. Topiče a péčí redakčního kruhu výše zmíněného.

Grafickou výpravu obstarává akademický malíř a grafik Cyril Bouda.

Vychází pravidelně 14denně kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou za měsíc.

TOPIČOVA DIVADELNÍ KNIHOVNA

vybraných divadelních her a odborných příruček, redigovaná prof. Jar. Petrem, přinese v nejbližší době Josefa K. Tyla „Fidlovačku“ podle památného zpracování Vinohradského divadla od Adolfa Weniga, již krátce následovatí bude druhá edice tylovská, Fr. Kocourka Příručka k pořádání Tylových večerů, hry Pirandellovy, Przybyszewského a mnohé jiné.

Staňte se odběratelem ČSL. DIVADLA!

Zachovejte ČSL. DIVADLU svoji přízeň!

Nakladatel knihupec

F. TOPIČ

v Praze, Národní tř. 11.

Vydavatelstvo „Čsl. Divadla“

Praha I., Národní tř. 11.

Nakladatel knihupec

F. TOPIČ

v Praze, Národní tř. 11.

Odebírejte „Čsl. Divadlo“ ve všech knihkupectvích, sešit za Kč 2.50, neb lépe: předplatíte si „Čsl. Divadlo“ v knihkupectvích po celé republice neb u nakladatele! Celý rok 20 sešitů za Kč 50.—, poštou Kč 51.—, půl roku 10 sešitů Kč 25.—, na venek se záilkou Kč 25.50.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE, NÁRODNÍ TRÍDA ČÍSLO 11.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

2

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

h : Proč oslavujeme J. K. Tyla? (Úvodník.) • Vlast. Hofman: K scénickému provedení »Hippodamie«. • Dr. Gust. Lžičar: Nálada v »Macbethu«. • Ozvěna hlasů denních listů o »Rozmarech náhody« a »Páskách na vousy«. • Divadelní meziakti. • Kritik a divadlo. • Romain Rolland. • Spiritistické divadlo. • Sjezd dramatiků. • Herecký proletariát. • K. Želenský: Do budoucna. • Oslavy 1926. • Pro divadelní praksi.

12 vyobrazení.

NAKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

J. K. Týl: „Od Nového roku do postu“, neznámá Tylova práce, Kč 13—, v dob. vaz. Kč 17—, na velinu číslováno Kč 22—.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrázkový púlměsíčník. Graf. úprava Cyrila Boudy. S red. kruhem řídí a za redakci odpověden Jakub Rydvan. Bydlí Praha 152-VI., Neklanova 44... a bývá přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Topičova Sborníku“ a „Švandy dudáka“) v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matějíř Praha-II., Ostrovní 16. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko. byla-li přiložena řádné známky. Nedostatečné známky, záselek red. nepřijímá. zvláštními dopisy neodpovídá; otiskovati a překládati články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna. kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50— (s pošt. Kč 51—). na 10 sešitů Kč 25— (s pošt. Kč 25-50), jednotliv. po Kč 2-50. *Administrace je v nakl. F. Topiče Praha-I., Národní tř. 11., kam dopisy, týkající se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů buďtež zasílány.* Inserování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto *ochotn. jednotliv. org. v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.*

KNIHY A ČASOPISY, POMŮCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Původní hudbu Škroupovu k „Fidlovačce“ pro jakékoliv obsazení dodává archivář Městského divadla vinnohradského Josef Nademlejnský (Praha-Vinohrady. Městské divadlo). Aby objednávky sudáním nástrojů mohly být včas vyřízeny, doporučuje se přihlásiti se brzy.

Opět nová dram. práce našeho starosty dra Fr. Hermana „Poslední Durasové“, 4 akt. výsek života selského rodu, vyšla jako sv. 5. knih. „Jevišťe a hlediště“ nákl. Čsl. podn. tisk. a vyd. v Praze. Její nespornou liter. hodnotu dokazuje nejlépe početění první cenou v soutěži „Svobodn. učení selského“ r. 1925.

Jednou z nejroztomilejších div. her letošní sezony je Gabr. Preissové 4 akt. lyrická kom. „Jaro v podzámčí“, již mnohokrát úspěšně proved. Smíchov. scénou a vyd. nákl. J. Otty v Praze. Naše spolky získávají v ní opravdové obohacení repertoírové.

Ostatní knižní a časop. novinky. Nákl. družstvo „Máje“ Praha-I. Malé nám.: Luigi Pirandello „Každý dle svého“, kom. III. (Kč 2?) a F. F. Marinetti „Ohnivý buben“, dr. III. (Kč 14—). — Nákl. „Zor“ Karlín. Královská: Frant. Závřel „Vykupitel“, ves. III. z div. Vinohr. (Kč 9—); R. Fauchois „Mluvící opice“, kom. III. z div. Stav. (Kč 10—) a H. de Balzac

„Mercadet“, kom. III. z dto (Kč 8—). — Nákl. F. Švejd y Libeň: F. A. Sedlák „Amerika-Evropa“, kom. III. z div. Švandova (Kč 10—) a Jan Patrný „Ostříž“, hra III. z div. Nár. (II. vyd.; Kč 9—). Nová vyd. Stroupežnického akt. „Zvíkovský rarášek“, ves. (Kč 3—), „Zkažená krev“, psych. obr. (Kč 3-60) a Langmannova „Bartoše Tuřanského“, dr. III. (Kč —). — Nákl. B. K o č í Pr.-I. Masaryk. nábr. 14.: Sarah Grandová „Božská dvojčátka“ díl III. vyšla v Nejlac. čes. knihovně (Kč 6—, váz. 10—) a jsou harmonickým závěrem dokonale vyváženého a usměrněného děje, plného tesklivé poesie v jemném a vroucím dušezpytu. — Z e m ě d ě l. nákl. A. Neubert, Praha-II., Hybernáská: Vásl. Řezníčkovy probuz. kroniky „Naše zlat, matička“ poslední VIII. sv. (Čamara). Vystupují skoro všechny současné vynik. a zajímavé osobnosti pražské; pro divadelníky obsahuje zejm. autent. vylíčení počátků Národn. div. (Kč 24—). — Nákl. F. Topiče Praha-I., Nár. tř. 11: Ilustrov. 14denník „Švanda dudák“ ročník 1926. seš. 2-3. (Kč 1-80. s pošt. 1-90) s knihovnou, obs. v seš. 3. pokrač. humor. rom. N. Ségura „Ostrov lásky“ (Kč 2-80); „Knihovna romantiků“ (P. Féval „Tajnosti Londýna“ a Eug. Sue „Věčný žid“) dvojseš. 9-10. a 11-12. (po Kč 4—).

PRO OCHOTNÍKY NĚKOLIK HER!

DIVADELNÍ HRY, LIBRETTA A ZPĚVY

Jos. B. Foerster — K. Moor — K. Pospíšil: DĚMON LÁSKA. Zhudebněný cyklus veršů Jar. Vrchlického k obrazům Pirnerových. Pro zpěv s průvodem klavírn. Kč 20—, váz. 50—	2. PRODANÁ LÁSKA. Kč
V. K. Klicpera: VÝBOR DRAMATICKÝCH SPISŮ. Uspořádal a pro jeviště upravil F. A. Šubert:	3. FRANCESCA DI RIMINI. Tragedie o 3 dějstvích 2—
1. VESELOHRA NA MOSTĚ. Fraška 1 jed. 1—	4. NEVĚSTA. Žertík pro jednu osobu. 1—
2. PTÁČNÍK. Veselohra o 1. jed. 1—	5. ŽENA MILUJE SRDNATOST. Veselohra o 3 děj. 2 vyd. 1-60
3. BĚLOUŠI. Veselohra o 4 jedn. 2—	6. MERENDA NESTŘÍDMÝCH. Veselohra o 1 dějství. 1—
4. KAŽDÝ NĚCO PRO VLAST. Veselohra o 1 jedn. 1-50	7. JÁ TO NEJSEM. Veselohra o 1 dějství 1—
5. ROHOVÍN ČTVERROHÝ. Fraška o 1 jed 1-20	L. Novák-K. Weiss: LEŠETÍNSKÝ KOVÁŘ. Libretto k opěře K. Weisse. 6—
Jar. Kvapil: BLUDIČKA. Drama o 4 jedn. 3—	Karel Rožek: DOBRODINEČKOVĚ. Sociální komedie o 5 dějstvích. 3-50
RUSÁLKA. 8. vyd.	Ferdinand Střejček: BLANIČTÍ RYTÍŘI. Vlastenecká idyla z r. 1816 o 3 dějstvích. 3—
Jan Nebeský-Edvard Šimek: LEŠETÍNSKÝ KOVÁŘ. Libretto k hudbě St. Sudy.	TRÍ DIVADELNÍ HRY: STARŠTUDEN-TL. (Komedie o 3 dějstvích.) DĚDEČKŮV HRÁČ. (Obrazek o 1 dějství.) POVSTAL-CI. (Obrazek o 1 dějství.) 5—
Jan Neruda: DIVADELNÍ HRY:	
1. ŽENICH Z HLADU. Veselohra o 1 jedn. 1—	

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I. NÁRODNÍ 11.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

3

ROČNÍK IV. (IX.)
1926

VYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

h—: O mezinárodní divadlo. (Úvodník.) • V. Martínek: Frant. Sokol-Tůma. • Dr. G. Lžičar: Nálada v »Macbethu«. • Ozvěna hlasů denních listů o Durychově »Stědrém večeru« a Šrámkové »Ostrovu veliké lásky«. • Divadelní kalendář: Leden (dodatky) a Únor. • Jinde a u nás. • Americký snobismus v divadle. • Trojí jubileum. • Z divadel pařížských. • Italská divadla. • Dr. Herman: Čtyřicítka. • Přednáška »Jos. Kaj. Tyl« se světelné obrazy. • Federace francouzského ochotnictva. • Naše maléry.

10 vyobrazení.

AKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrázkový palmésčik. Graf. úprava Cyrila Boudy. S red. kruhem řídí a za redakci odpovíden Jakub Rydvan. Bydlí Praha 152-VI., Neklanova 44 n. a byvá přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Topičova Sborníku“ a „Švandův dudák“) v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matějí Praha-II., Ostrovní 1. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádně známka, obálka. Nedostatečně známé, zásilek red. nepřijímá zvláštními dopisy neodpovídá: otiskovati a překládat články není dovoleno: otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—) na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25.50), jednotl. po Kč 2.50. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha-I., Národní tř. 11,* kam dopisy, týkající se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů buďtež zasílány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, jež ochotn. jednotliv., org. v *Ú. M. D. O. Č.,* zasíláno je zdarma:

KNIHY A ČASOPISY, POMŮCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Sdělení redakční. Sešit 1. „Č. D.“ vydán ve zvětšeném rozsahu (20 str. místo 16.), aby aspoň část sebraného slovního i textového materiálu mohla být uplatněna. Zmenšený (vzhledově ovšem zdokonalený) formát omezil značně možnost našich dispocí, i prosíme pp. spolupracovníky za omluvu, že při nejlepší vůli nebylo lze daným slibům závčas vyhovět, a za poshování. Rychlejším tempem vycházení aspoň poněkud tyto závady se zmírní. — Sešit 4. vyjde 12. března.

PROSBY

Pomozte chudé, ale snaživé jednotě! Div. odb. Nár. Jedn. v Lednicích na Mor., který dosud byl odkázán na libovůli Schulvereinů, zařizuje vlastní jeviště. Prosí spolky, aby podporily jeho snahy darováním nepotřebných knih, paruk nebo odložených věcí v šatnách. — *Pomozte nadšeným a obětavým lidem!* Pěv.-div. jedn. „Krkonoš“ ve Vysokém n. Jiz., jehož obyvatele nazval Rais „Zapadlými vlastenci“, postavila divadlo, kterým udržuje českou mluvu na hranicích národnostně smíšených, pečuje o výchovu lidu v horách krkonošských. Divadlo je postaveno, je chloubov a úspěchem celého kraje, ale spolek zatížil se značným dluhem, který ohrožuje jeho existenci. V nejbližších dnech obdržíte od spolku výzvu o příspěvek. Neodmítejte tuto žádost, přispějte podle možnosti aspoň menším obnosem. Každý dar je vítán; mnoho spolků může jednomu pomoci, a zde je pomoc tak nutná!

Knižní a časop. novinky. Nakl. autora Josefa Valenty Holice-Čechy: ves. „Osel je osel“, která pro svůj nevtrhavý humor a vtip měla všude úspěch, kde byla dosud hrána. (Viz insert!) — Nakl. autora Otty Tábořského, Tábor: „Nemanželské manželství“, kom. IV. (4. m., 3 ž., pokoj; přijato div. Švandovým na Smíchově). Hra ze student. života, lidového typu, vyhovující i skrovným poměrům div. — Nakl. „Odeon“ (Jan Fromek) Smíchov, Přemyslova 724: div. stud. pomůcka Jindř. Honzla „Rožtočené jeviště“ s úvahami o obecnstvu, podstatě herectví, nových smě-

rech div., ochotn. div. a j., které měli by čisti všichni, kdo jsou v jakémkoliv praktickém či zájmovém vztahu k divadlu (55 obr., Kč 27.—). — Nakl. Fr. Švejdy I. beň: nová časová vesel. autorky „Čácoroky“ Anny Zieroserové „Žárlivá“, proved. s úspěchem na scéně smíchov. J. F. Karasova 3 akt. hra ze živ. Fr. Palackého „Na hořlavské škole“; Ferd. Tomka, aut. „Jidáše“, z něhož úryvky přinesli jsme v posl. dvojseš. „Čsl. Div.“, hra „Matka a dcera“ (vesměs v „Div. sborníku“). — Nakl. druž. „Máje“ Pr.-I. Malé nám. vydalo nebo vydá z posl. novinek zejm. K. Želenského 3 akt. ves. „Nová Mafie“ a Jana Žuka 3 akt. ves. „Mez“. — Nakl. „Obelisk“, Pr.-II. Karlov nám. 15. vyd. 2 svazčky půvab. scén. obrázků ze životů venkov. židů „Modeche a Rezi“ (I.: Záselky. Když se oku tloukla. Rezina poslední hodinka: II.: Modeche na svobodě Pokřtění), které dávno známý jsou ve formě povídek („Vojkovičti a přespolní“) a jednotlivě i scénicky, avšak autorem Vojt. Rakousem tiskem dosud nevydány z obavy před karikováním. — Nakl. „Zory“, Karlín-Královská: Al. Břesky půvabně vyprav. knížčka veršů „Dvojí království“ obsahující ep. básně „Pokušení“ s motivem Husovým a blický „První zázrak“ (Sbírký „Kameje“ sv. I.). Formálně myšlenkově skvělý výraz, básnickově tvorbě příznačný. předností také této sbírky. — Nakl. F. Topič. Pr.-I. Národní 11: Dr. K. Urbánka studie „Jiří z Poděbrad“ („České hlavy“ sv. 26., Kč 2.—) vzpomíná nejčestějšího husitského krále, za jehož panování mír a pokoj šířil se po vlasti i cizině byli vítězně zapuzováni od hranic. Ve sbírce „Světlem pohádek“ (red. Ad. Wenig) vyšly nejkrásnější „Pohádky litevské“ (Kč 3.60). — Nakl. B. Kočí, Pr.-I. Masaryk. náh. 14: „Kočího Malý slovník naučný“ dospěl seš. 9. (po Kč 6.— obsahující stručná, avšak předmět úplně a informat. s moderního stanoviska vyčerpávající hesla písm. „D“).

Pomůcky. O dekoraci pokoje prosí chudý, ale snaživý Spdo. v Záříci, p. Dírňá. — Šibřinková dekorace prodá Jdo. v Horažďovicích (Viz insert!)

DIVADELNÍ OZNAMOVATEL

Hráli jste již veselohru „Osel je osel“? Ne-li, dopište si o výtisk knihy autorovi Jos. Valentovi, Holice-Čechy, a přesvědčíte se, že je to hra plná humoru a vtipu a lehká k obsazení. Všude, kde se hrála, vyvolala v hledišti salvy smíchů.

Čtený panel!

Dovoluji si Vám oznámit, že Vaše veselohra „Osel je osel“ došla zde úplně spokojenosti obecnstva. Zvláště pro slušný humor a mnohé vtipné zápletky. Mohu doporučit divadelním odborům, by ji zařadili ve svůj repertoár.

Eduard Žák, jedn. Sokola Myslejovice, Morava.

Týž autor vydal výbornou jednoaktovku „Noční hlídka“, která se hodí ke všem humoristickým večerkům a kabaretům.

Sklápěcí divadelní Křesla

úplně zachovalá, tvrdá, 100 kusů, levně prodá Jednota div. ochotníků v Horažďovicích. Též dekorace sálové do šibřinek na ráz „V podsvětí na Olympu“ a „V říši pohádek“ se výhodně prodají.

Jeviště a paruky levně na prodej. Nabídky pod zn. „Jeviště“ do adm. t. 1

K tomuto číslu přiložen jest prospekt divadelních her dram. spisovatele J. Mikšíka.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

4

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

ej: Divadlo mladých. (Úvodník.) =
Lev Blatný: Smrt Bartoše Vlčka. =
Prezzolini: dr. Jiřina: Kolem nového
italského divadla. = Pod čarou: akad.
malíř Jar. Rérych »Eduardo Scarpeta,
napolitano«. = Divadelní kalendář:
Březen. = Divadelnictví a stát. = Di-
vadlo nebo továrna? = Jeden z posled-
ních. = Chalúpkova slovenská hra. =
Z pařížských premier. = Rothschild
dramatikem. = Divadlo slepých. = Dr. O.
Dubský: Jos. Kaj. Tyl ochotníkem. =
Želenského článek »Do budoucna«. =
Anketa o ochotn. divadlech. = První
mezinár. sjezd ochotnictva v Praze a
pařížská »Comœdia«. = Naše maléry:
Nešťastná brokovnice.

12 vyobrazení.

AKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrázkový přehledník. Graf. úprava Cyrila Boudy. Sred. Truhlem řídí a za redakci adj. v. d. Jakub Rydman. Bydli Praha 152-VI. Neklanova 44 n. a bývá přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Taj. čes. Shromádku“ a „Švandy dudáka“) v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovská 1. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko. byla-li přiložena řádné známky obálka. Nedostatečně známé. zásilek red. nepřijímá zvláštními dopisy neodpovídá: otiskovati a překládati články není dovoleno: otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. Otiskové se honoruje (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25.50), jednotl. po Kč 2.50. Administrace je v nakl. F. Topiče. Praha-I., Narodní tř. 11, kam dopisy, týkající se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů budťez zasílány. Inserování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, jež ochotn. jednotlivcům, org. v Č. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.

KNIHY A ČASOPISY. POMŮCKY. PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Sdělení redakční. Tímto sešitem zahajujeme znovu oblíbený oddíl „Pod čarou“ osobními dojmy a vzpomínkami akad. malíře Jar. Rýřycha na slavného, nedávno zesn. neapolského mima Ed. Scarpettu, jež vystřídá dodatek k Želenského poutavým „Lidem putovním“, jímž jistě zavděčíme se nesčetným přátelům autorovým, kteří se zálibou přečetli loňská neobyčejně humorná jeho pojednání o tomto tématu. Tak postupně zavedeme všechny dosavadní rubriky, jež vynasnažíme se i podle možnosti rozšířiti, aby dosaženo bylo dřívější postrádané pestrosti obsahu. Zasilatelé podobizen k reprodukci dlužno upozorniti, že pro značný náklad s pořizováním fotoeků můžeme použiti jen obrázků zvláště významných a zdařilých, poutajících všeobecnější zájem, event. jejich majitelé pomohou náklad hraditi. — Seš. 5. „Čsl. Div.“ vyjde 26. března.

Tylova „Fidlovačka“ již vyšla jako 1 sv. Topičovy Divadelní knihovny (knih. Matice Divadelní) nakl. F. Topiče Pr.-I., Nár. tř. 11, v úpravě Ad. Weniga, v níž 70krát s demonstrativním úspěchem hrána v letech válečného útisku 1917—18 na městské scéně vinohradské. Graf. úpravu navrhl Cyr. Bouda, obrázky dobových úborů akad. malíř Jos. Wenig. Kč 12.—. Vydáno k oslavám Tylovým!

Knížní a časop. novinky. Nakl. Českomor. podn. tisk. a vyd. Praha II., Hybernská: Jar. Hilberta posl. novinka „Prapor lidstva“ (hra III.), provoz. na scéně div. Nár., vyšla jako sv. V. jeho Sebr. spisu (Kč 10.—). „Ozvěny hlasu den. listů“ s vyobr. přineseme v seš. příštím. Předtím vyšly tu z jeho dram. „Podzim dra Marka“ (Kč 12.—) a „Druhý břeh“ (Kč 10.—). Nakl. „Zora“ Karlín. Královská: V posledních svazcích sbírky „České divadlo“ z původních prací vyšla tři akt. dram. z poz. zast. Aug. Eug. Mužíka „Návrat z vojny“, „Pravda“ a „V předvečer“ (Kč 9.—), známého feuilletonisty „Nár. Politiky“ Jana Pakosty 3 akt. ves. „Zásnuby slečny Boženky“ (Kč 8.—) a Čvančarovo zprac. 3 akt. kratochvilné historie. vesel. Sabinovy „Sasák Jiříka Poděbradského“ (Kč 9.—).

Nakl. vlast. prof. Eug. Stoklasa v Litovli vyšla 3 akt. jeho trag. veršem „Odveta“ ze špan. hist. 17. stol.

na motto: „Jest život víc než sen a pohádka? A iméno je snad víc než život sám?“ Svědomitě největší dílo pilně loutkářského pracovníka zasluhuje zvýšenou pozornost. Nakl. Fr. Švejdla v Libni vyd. v knih. vybr. b. „Centrum“ 3akt. kom. Jar. Hory „Hrobka“, která přijíká provoz. na Nár. div. v Brně (Kč 12.—) a dra Lad. Rutte 1 akt. obraz ze slovenských bojů za svobodu „Píseň ho“ (Kč 15.—). Div. literaturu memoírovou obohatil nov. knihou hereckých epísd a vzpomínek Karla Želenského „Ze zápisníku herceva“, již je samo jméno autora dostatečným doporučením (Kč 12.—). Nakl. ad. B. Koř. Pr.-I., Masaryk. náb. 14, vydal v knih. Um. snah 4 akt. hru ze života se zpěvy a tanci „Zlatá srdce“. Václ. Hynka silného mravního smyslu a krásně vystupujícího děje, mluvíceho k srdci mládeže formou velmi šťastnou a účinnou (Kč 6.—). — Nakl. F. Topiče Pr.-I., Narodní 11, vyšla k 30. naroč. Svat. Čecha v III. s jeho vybr. spisů (vyjde 10 knih) „Knihá novel“ s nejkrásnějšími ukázkami novelist. tvorby našeho nejčestější básníka, nesené notou vážnou, rozmarnou i satirickou podivuhodně svěžestí a slovního puxabu (Kč 24.—, váz. 1. 31.—). V „Knihovně Švandy dudáka“ po ukončení N. Š. gurova franc. románu „Ostrov lásky“ vychází nyní hmu práce red. „Tribun“ a autora „Pásek na vousy“ Karla Pláčka „Lehká dívka a reportér“ ze zákulisí pražského dakujícího života a „padlých andělů“, plná britkého vti a neodolatelné pusobivosti, místy upřímně rozesmávající nejčastěji však směřující se po ruskou sama sobě (se po Kč 2.80).

Dvě subskripce vypisuje nakl. B. Kořih Pr.-I., Masaryk. náb. 14, do 15. března t. r. Je to úplné vydání Palačké „Dějiny národu českého“ k letošnému 50. výročí úmrtí „Ot národa“ o 1300 str. lexikonového formátu za nízkou cenou. Kč 30.— a v seš. vyd. po Kč 1.20 za 32 str., aby v žád české rodině nescházela tato národní bible. Vedle toho ukončení spisu Londonových vypisuje subskripce na dobu družné romány proslulého amer. spis. Bret Harta v uk. svazcích o 128—192 str. po Kč 1.— (váz. Kč 7.—). Za prospekty na požádání.

NEOPOMENUL JSTE ŽENA LEOPARDI PŘEDPLATITI SI ROMÁN

vycházející v „AMERICKÉ KNIHOVNĚ“ ve 14denních sešitech po Kč 2.80?

Napsal STEWART EDWARD WHITE.

V nejděivější pustině, v samém srdci Afriky, kam předtím noha lidská nevkrčila — odehrává se s úžasnou dramatickostí dlouhý a tajemný zápas dvou karavan, jež se tu znenadání potkaly: jedna vedena záhadným Angličanem, druhá záhadnou, neobyčejně krásnou cizinkou, zvanou „Žena leopard“. — Děj nadmíru vzrušující v prostředí tak exotickém a naprosto neobyčejně, připadající čtenáři jako osliující vidění — tuto knihu vykoupenu životní zkušeností budete čísti s krajní nedočkavostí.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ 11.

K 80. VÝROČÍ NAROZENIN

největšího pěvce národa

SVATOPLUKA ČECHA

upozorňujeme všechny opravdové Čechy na krásný výbor z jeho Spisů, pořázený prof. Ferd. Strejčkem, který v 10. SVAZCÍCH obsáhne všechny vynikající práce Čechovy, takže je umožněno každému zařaditi tyto skvosty do své knihovny.

Z „Vybraných“ Spisů Svat. Čecha“ dosud vyšlo:

I. KNIHA HUMORU

za Kč 24.—, v orig. vazbě Kč 34.—

II. ČESKÁ EPOPEJE

za Kč 24.—, v orig. vazbě Kč 31.—

III. KNIHA NOVEL

za Kč 24.—, v orig. vazbě Kč 34.—

IV. IDYLY A BÁJE

vychází v sešitech po Kč 2-40

Rozpomeňte se dnes po sedmi letech svobody na pěvce „PISNÍ OTROKA“!!

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC

v Praze, Národní třída č. 11.

K Tylovu roku neznámou práci
vydalo naše nakladatelství

JOSEF KAJETÁN TYL: OD NOVÉHO ROKU DO POSTU

(Kus pražského života.)

„Zapomenutou novelou Tylovou, zajímavou tím, že po známé Haylíkové kritice Tylova „Posledního Čecha“ vyšla, podepsaná průhlednou šifrou Tylovou, v téže „České Vědě“, Haylíkem redigované, vydal právě ve výkonné úpravě znalec předhrázového našeho období literárního Ferd. Strejček (str. 93), doprovodiv ji četnými vysvětlivkami a poznámkami. Její látka, jako u tolika jiných povídek Tylových, je čerpána z tehdejšího pražského života, zvláště se probouzejícího k národnímu uvědomění. Prostý průběh marné lásky chudého děvčete k vlasteneckému spisovateli, jehož vřelý milostný cit nebyl provázen stejně silnou povahou, zarámoval Tyl do proudů literárních debat hospodské společnosti...“ Nár. Lísty 24. I. 1926.

V grafické pietní úpravě Petra Dillingera.

Cena brož. Kč 13.—, v dobové vazbě Kč 17.—, na velinu, číslovaná Kč 22.—.

Na prodej u všech knihkupců po celé republice.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC

v Praze, Národní třída č. 11.

Knihovna histor. románu a povídek.

Josef Svátek:

ČEŠTÍ KŘIŽÁCI

*Nový tento Svátekův román uchvátí každého čtenáře líčením spálení Hradčan, ztroskotáním chrámu svatořítského a upálením jeptišek svatojirských. Dra po-
starší válečníci čeští odcházejí bojovati do Sváté země, kde jeden z nich umírá, druhý stane se templářským rytířem a později zrádce kříže a rudcem damašských mohamedánů. Boj křesťanů s ním jsou uchvacující
dějem tohoto slavného Svátekova díla.*

Cena brožované Kč 16.—,

vázané Kč 22.—.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC

v Praze, Národní třída 11.

Není možno, aby se divadelní oslavy Tylovy

obešly na velkých i malých divadlech našich bez provozování jeho hry

FIDLOVAČKA.

Ve hře této o její premiéře ve Stavovském divadle 21. pros. 1834 zazněla po prvé naše národní hymna

„KDE DOMOV MŮJ...“

Vydali jsme právě „Fidlovačku“ v úpravě Adolfa Weniga, v níž dávána byla v letech válečného útisku 1917-18 70krát s honělivým úspěchem v Městském divadle vinohradském s původní hudbou Frant. Škroupa.

„Fidlovačka“ vyšla v pěkné úpravě grafické s předmlouvou, poznámkami a obrázky dobových kostýmů jako svazek I.

TOPIČOVY DIVADELNÍ KNIHOVNY,

která, hledíce zvláště k potřebám našeho občanstva, přináseti bude vybraný repertoár domácí i cizí, s poznámkami režijními, scénickými atd.

Kč 12.—

Na prodej u každém knihkupectví.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC

v Praze, Národní tř. 11.

Knihovna romantiků 1.

Pořádá Karel Horký.

Eugèn Sue:

VĚČNÝ ŽID I.

Úspěch románu, kde hlavním předmětem děje jest dědictví 212 milionů, které všemi možnými prostředky chtějí strhnouti pro sebe jesuité, byl svého času doslova jedinečný. Zápas mezi dobrem a zlem, jehož tajemným středem jest záhadný dům, zarřený z příkazu zůstavitele závěti vévody de Rennepont po plných 150 let, tento svět šlecht, salonů, souborů a blázců, klášterů, krčem a oslňujících krás, mansardových švadlen, čestných dělníků, idealistů, galejníků, intrikánů i padouchů, toto dramatické, románové ovzduší, toť je svět „Věčného žida“.

I. díl Kč 16'—, váz. Kč 22'—.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze I., Národní tř. 11.

Knihovna romantiků 2.

Pořádá Karel Horký.

Paul Féval:

TAJNOSTI LONDÝNA.

V „Taj. L.“ jest to svět velkoměsta nad Temží, jehož tajnosti odhaluje autor s napínacími, jež nemá sobě rovné. V jeho rukou jsou strženy masky dobrodružných markýzů, démonických krasavic, salonních travičů, temžských podlouduků, bankovních dravců a zločinných lékařů, zatím co Londýn počestnosti a práce spěje v jeho románu k vítězství nad světem nízkých pudů a zla.

I. díl Kč 20'—, váz. Kč 26'—.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze I., Národní tř. 11.

Knihovna „Trojúhelník“

Pořádá dr. St. Procházka.

11.

John S. Walker:

Organisace činnosti duševního pracovníka.

„O. č. d. p.“ je filosofii práce, plná taylorismu, smyslu pro nejmodernější způsob jak ležce, hygienicky, humánně a rozumně lze pracovat s nejmenší ztrátou času. Řeší stručně sice, ale věcně a velice promyšleně celou dlouhou řadu otázek, jak dojíti k ideálně praktickému řešení práce, a jelikož je psána praktikem, který sám je jedním z vojáků řady, zkušenosti v ní uložené nedají se vyřádit ani zlatem. Pro její bohatý, všeobecný i speciální obsah i mnoho veteránů duševní práce rádo po ní sáhne.

Cena Kč 8'50.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze I., Národní třída 11.

Knihovna „Švandy dudáka“

Pořádá Karel Horký.

4.

OSTROV LÁSKY,

román duchaplného Francouze

N. Ségura,

v němž s pravým francouzským espritem a v rámci jemné ironie a satiry jest zobrazen život osamělého, podivinským králem spravovaného ostrova Pamfilie, kde panují zcela odlišné zvyky, řády, mravy a zákony, kde hlavní smysl života se vidí v rozkoši, kde krása a rozkoš jsou společny stejně všem, takže není žárlivosti, nenávisti a tragedií, kde učenci a básníci, určení jen k tomu, aby mysleli a starali se o jiné, jsou na ostrově rydžováni jen z milosti ve elastní ohradě, kde revoluce místo zbraní jsou potírány plynem, jenž rebelanty prosíť usmárá až ad.

Román je ilustrován malířem D. Birkinem.

Cena Kč 12'—.

V nejbližších dnech bude na prodej
u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze I., Národní tř. 11.

PŮVODNÍ NOVINKA!

PŮVODNÍ NOVINKA!

HUMORISTICKÁ „KNIHOVNA ŠVANDY DUDÁKA“

získala k vydání původní humoristickou novinku,
kterou začali jsme uveřejňovati v právě vyšlém 5. sešitě. — Jejím autorem jest

KAREL POLÁČEK,

neobyčejně nadaný humorista a satirik z naší mladé generace literární. autor několika duchaplných a opravdu humoristických knih, které vesměs se těší veliké oblibě a úspěchu. Mladý autor získal si veliké popularity zejména svými drobnými „sloupky“, uveřejňovanými v „Tribuně“, a právě nedávno debutoval velice šťastně v Národním divadle svojí veseloherní prvotinou: „Pásky na vousy“, odehrávající se v českožidovském prostředí a nepostrádající přísného vtipu a působivosti. V „Knihovně Švandy dudáka“ začneme nyní uveřejňovati jeho nejnovější dílko

„LEHKÁ DÍVK A REPORTÉR“,

které jistě vzbudí nejširší zájem svojí originální látkou, vzatou z ovzduší redakce typického pražského deníku.

Spisovatel, už od let žurnalista a nyní redaktor „Tribuny“, jistě zná výborně všechny slasti i strasti svého metier, neboť zákulisí denního i nočního redakčního života jest v jeho nové práci zachyceno s pravdivostí, která místy upřímně rozesmává, jinde zase — a to ještě častěji — směje se po rusku sama sobě.

„KNIHOVNA ŠVANDY DUDÁKA“.

v níž počínáme uveřejňovati tuto nejnovější Poláčkovu humoristickou práci, *zdobenou četnými přilehavými obrazy z pera akad. malíře O. Mrkvíčky*, vychází dvakrát měsíčně vždy současně se „Švandou dudákem“ a předplácí se na 10 sešitů Kč 29.— i se zásilkou.

Jednotlivý sešit po Kč 2.80. Pro odběratele „Švandy dudáka“ sleva 30 haléřů na každém sešitu.

{Objednati lze v každém knihkupectví neb přímo.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ 11.

Nejoblíbenější románová četba lidová. Novinky právě vyšlé v Sebraných spisech Josefa Svátka.

Není třeba více,
než dáti všem
Čechům zrcadlo,
v kterém zhlížela
se smutná století
našeho pádu, aby
každý uviděl tam
Řím, našeho nej-
úhlavnějšího ne-
přítele, který pa-
noval vždy, kdy
my jsme zmírali,
a vlast byla vle-
čena do otroctví
babylonského.

I. díl brožovaný

Kč 22.—.

váz. Kč 28.—.

JOSEF
SVÁTEK:
**PRAHA
A ŘÍM**

I.

JOSEF
SVÁTEK:
**SEDLÁCI
U
CHLUMCE**

Sociální bída
drobných, ma-
lých lidí a její
navršení v selské
rebelii je novým
tématem staré-
ho tohoto pří-
běhu.

Slavný průběh a
pád této selské
vzpouře je zachy-
cen mistrným pe-
rem autora.

Ilustroval
Št. Hudeček.

Na 600 stran.

Brož. Kč 40.—.

váz. Kč 50.—.

Na prodej u všech knihkupectví.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ 11.

Není možno, aby se divadelní oslavy Tylovy

obešly na velkých i malých divadlech našich bez
provozování jeho hry

FIDLOVAČKA.

Ve hře této o její premiéře ve Stavovském divadle
21. pros. 1834 zazněla po prvé naše národní hymna

„KDE DOMOV MŮJ...“

Vydali jsme právě „Fidlovačku“ v úpravě *Adolfa Weniga*, v níž dávana byla v letech válečného
útlaku 1917-18 70krát s bouřlivým úspě-
chem v Městském divadle vinohradském s původní
hudbou Frant. Škroupa.

„Fidlovačka“ vyšla v pěkné úpravě grafické s před-
mluvou, poznámkami a obrázky dobových kostymů
jako svazek 1.

TOPIČOVY DIVADELNÍ KNIHOVNY,
která, hledíc zvláště k potřebám našeho ochotnictva,
přináseti bude vybraný repertoír domácí i cizí, s po-
známkami režijními, scénickými atd.

Kč 12.—

Na prodej v každém knihkupectví.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze, Národní tř. 11.

Nová kniha „Povídek o zvířatech“

CHARLES G. D. ROBERTS:

„ZÁLESÁCI“

v překladu Olgy Drtinové

Všichni čtenáři sbírky znají již autora tohoto nového
díla ze „Srdce pralesa“ a předposlední knihy
„Lovci v tišinách“ a vědí, že americký tento
spisovatel dovede mluvit k jejich srdci podobně
jako slavný Kipling ve svých pohádkách o džunglích,
jenže líčení Robertsovo je méně pohádkové, ale zato
pravdivější a věrnější. Nejenom že nám přibližuje pří-
rodu a zvířatům vkládá onu bajkovost, která, aniž
co zkreslila z vědecké a empirické skutečnosti, při-
bližuje nám svět zvířat a tím již nás zušlechťuje, ale
dává do životů zvířecích něco, co nám je činí bez-
prostředními, a učí nás mnohemu dobrému o zvířatech
i od zvířat. Ch. G. Roberts i v této nové knize ne-
opouští to, proč jej obdivuje, miluje a čte tolik tisíc
čtenářů na celém světě. A proto věříme, že všichni
jej budete čísti znovu a dále...

Brož. Kč 20 —, váz. Kč 30 —

Na prodej u všech knihkupectví v celé republice.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze, Národní tř. 11.

Již vyšla krásná kniha pro českou ženu!

MILENA: CESTA K JEDNODUCHOSTI,

která se stane v krátkém čase katechismem všech
českých paní a dívek. Autorka, známá spisovatelka,
v knize hledá cestu k tomu, po čem touží v moderních
domácnostech tisíce vzdělaných mužů: po jedno-
duchosti. Dnešní svět poblázněn poválečnou psy-
chosou, jež spoutala na několik let umění právě tak
jako vkus společnosti, žije primitivní hudbě a ske-
leným eetkám, které napodobují korále, perly a draho-
kamy. Hýří kožišinovými okrasami, které ve skuteč-
nosti nejsou než barbarskou žádostí zaplaviti se
ví bůh sám čím. Je to nově dětství nové moderní doby,
a autorka knihy, ukazujíc na nedostatek skutečné
kultury duše a srdce, polemisuje s novou ženou přá-
telsky o tom, jaká má být moderní skutečná dáma a
co je skutečně elegantní.

Kč 12.—, váz. Kč 20.—

Na prodej u všech knihkupectví.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze I., Národní tř. 11.

Krátce po vyjití 1. sešitu

„AMERICKÉ KNIHOVNY“

počnou u nás vycházeti

KNIHY KARLA HORKÉHO

Jméno autorovo je dobře známo a zapsáno u českého
čtenářstva. Jeho věci mají barvu, vůni, krev a výkřiky.
Styl jeho je skvělý. Kritika staví jej ve feuilletonu
vedle Nerudy. Horký dovede rozezvučeti tklivou notu
v nejtajnějším koutě srdce čtenářova — a dovede
vylouditi úsměv nad slabostí lidskou i v nejzateřelejším
škarohlídu. KNIHY KARLA HORKÉHO vydáváme

V SEŠITOVÉM VYDÁNÍ,

budou se v nich střídati věci nové se spisy dávno
rozebranými a stále hledanými.

Sešity čtrnáctidenně vycházející po
Kč 3.—, na 10 sešitů předplácejte Kč 30.—, poštou
Kč 31.—, na 20 sešitů Kč 60.—, poštou Kč 62.—.

U všech knihkupectví po celé republice.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze I., Národní třída 11.

ANTÉNOU SVĚTOVÝCH UDÁLOSTÍ JEST TOPIČŮV SBORNÍK

TŘINÁCTÝ ROČNÍK — Originelní český
měsíčník vychází v novém uspořádání, s no-

vým obsahem, za nové redakce, s novými přispívajícími. — Redigují: AD. WENIG a Dr. JAN GRMELA.
Hojnost článků zábavně-poučných s četnými obrázky z oborů rejrůznějších.

ZAJÍMAVÁ PŘÍLOHA ROMÁNOVÁ.

TOPIČŮV SBORNÍK ZAJÍMÁ A BAVÍ, POUČUJE, PŘINÁŠÍ KAŽDÉMU NĚCO.

JEDEN SVAZEK Kč 7-50.

Předplatné na půl roku Kč 40.—, poštou neb donáškou Kč 41.—. (Platí pro ČSR., Polsko, Rakousy),
do ostatní ciziny Kč 53.—.

S VESELOU MYSLÍ KRÁČÍ ŽIVOTEM

každý,

kdo se předplatí na výborný náš
obrázkový humoristický časopis

ŠVANDA DUDÁK

POUTNÍK HUMORISTICKÝ

založený před 35 lety Ignátem Herrmannem, jenž jej podnes řídí
s Karlem Horkým. V nové, skvělé úpravě a s vybraným obsahem
zahájil „Švanda“ NOVÝ ROČNÍK.

Jeho literární i výtvarně umělecká úroveň zůstane nejen zachována, ale
je letos ještě zvýšena pracemi nových spolupracovníků. — Na „Švandu
dudáka“, který vychází dvakrát měsíčně, předplácí se na půl roku
pouze Kč 21.—, se zasl. Kč 22.—. Jednotl. číslo v Praze Kč 1-80, venku
Kč 1-90. — Na „Knihovnu Švandy dudáka“, vycházející 14 denně vždy
se „Švandou“ současně, která zahájena byla letos humor. románem N.
Ségura „OSTROVLÁSKY“, předplácí se na 10 seš. Kč 29.— i se zasl.
Pro odběr „Švandy dudáka“ poskytována je sleva 30 hal. na jednom
sešitě. — „Švandu dudáka“ možno odebírat i v všech knihkupech v RČS.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEČ, PRAHA, NÁRODNÍ 11.

Hodláte-li navázati

PŘÍMÉ STYKY S CELÝM SVĚTEM

na poli politickém, literárním, uměleckém,
modním a j. prostřednictvím

CIZOJAZYČ. ŽURNÁLŮ,

chcete-li

DOPLNITI SVOU KNIHOVNU

literárně cennými knihami českými, francouz-
skými, anglickými a jinojaz., i nádh. váz.,
aneb hodláte-li

VYZDOBITI SI SVŮJ BYT

VKUSNÝMI, UMĚLECKY HODNOTNÝMI

OBRAZOVÝMI ORIGINÁLY neb REPRO-

DUKCEMI českými, barev. LEPTY franc.

neb bronzovými, porcelán., fayenc., terrakot.

i j. PLASTIKAMI, UMĚL. SKLEM,

NAVŠTIVTE náš umělecký a knihkupecký zá-

vod, kdež jest vše uvedené u velkém výběru na

skladě a kamž je pp. zájemcům vstup volný.
F. TOPIČ v PRAZE, Národní 11.

P. T.

Z Maroldova cyklu: „Rok“

*Prátelům umění
a dobré knihy*

(české, francouzské, anglické a j.)

v celé republice

Československé.

Pozor! V nejbližších dnech vyjde u nás „Fidlovačka“ a prof. F. Kocourka: „Tylové večery“!

AMERICKÁ KNIHOVNA

Redaktorem této sbírky jistě nad jiné povolaným je KAREL HORKÝ, jenž vrátil se do vlasti po 4letém pobytu v Americe. Tam seznal dobře obsah i podstatu literatury domácí, a znaje i vkus čtenářstva našeho, dovede z ní vybírat věci hodnotné a působivé. Jako první dílo počneme vydávati skvělý, neobyčejně poutavý román

„ŽENA LEOPARD“,

jehož autorem je Steward Edward White, z nejčtenějších autorů amerických.

Sešity vycházeti budou čtrnáctidenně po Kč 2·80,

na 10 sešitů předplácejte Kč 28.—, poštou Kč 29.—, na 20 sešitů Kč 56.—, poštou Kč 58.—.

U všech knihkupců po celé republice.

KNIHY KARLA HORKÉHO

Jméno autorovo je dobře známo a zapsáno od českého čtenářstva. Jeho věci mají barvu, vůni, krev a výkřiky. Styl jeho je skvělý. Kritika staví jej ve feuilletonu vedle Nerudy. Horký dovede rozezvučiti tklivou notu v nejtajnějším koutečku srdce čtenářova — a dovede vyloudit úsměv nad slabostí lidskou i v nejzatrzelejší škarohlídu. — KNIHY KARLA HORKÉHO počnou vycházeti v SEŠITOVÉM VYDÁNÍ, budou se v nich střídati věci nové se spisy dávno rozebranými a stále hledanými.

Sešity čtrnáctidenně po Kč 3.—, na 10 sešitů předplácejte Kč 30.—, poštou Kč 31.—,
na 20 sešitů Kč 60.—, poštou Kč 62.—. — U všech knihkupců po celé republice.

JOSEFA HOLEČKA: „NAŠI“

Velikolepá románová skladba, v níž vylíčení jihočeští sedláci, jejich rázovité povahy, vztah jejich k rodné půdě, jejich život a myšlení — patří k neoriginelnějším a nejzávažnějším dílům české literatury. Nelze si mysleti knihovny českého člověka bez „Našich“, jež předčí světovou kritikou tak ceněné Reymontovy „Chlupy“.

Čtrnáctidenně počnou vycházeti sešity po Kč 3.—,

na 10 sešitů předplácejte Kč 30.—, poštou Kč 31.—, na 20 sešitů Kč 60.—, poštou Kč 62.—.

U všech knihkupců po celé republice.

Neodkládejte, ať nezapomenete! Předplaťte neb odebírejte u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. Č.

Vyšlo 12. února 1926. — Nakladatel F. Topič. — Vychází 14denně pravidelně každý druhý pátek (kromě ledna, června, července a srpna, kdy vy-
tolko jednou v polovici měsíce) v 16str. sešitech po Kč 2·50, se zásilkou Kč 2·60. — Předplácí se na půl roku (10 sešitů) Kč 25.—.

Tiskne Česká grafická Unie a. s. v Praze — Užívání novinových známek povoleno výnosem pošt. ředitelství v Praze.

Jaká byla předvánoční a vánoční saisona čsl. divadelních ochotníků?

Tato:

Nechanice:	Horkého	„Bejvávalo“
Duchcov:	Horkého	„Bejvávalo“
Heřmaň:	Horkého	„Bejvávalo“
Klokoč:	Horkého	„Bejvávalo“
Skalsko:	Horkého	„Bejvávalo“
Chotěboř:	Horkého	„Bejvávalo“
Jablonec:	Horkého	„Bejvávalo“ (třikrát).
Dolánky:	Horkého	„Bejvávalo“
Konice:	Horkého	„Bejvávalo“
Víchová:	Horkého	„Bejvávalo“
Náchod:	Horkého	„Bejvávalo“
Protivín:	Horkého	„Bejvávalo“
Milín:	Horkého	„Bejvávalo“
Třebovel:	Horkého	„Bejvávalo“
Rožmitál:	Horkého	„Bejvávalo“
Kroměříž:	Horkého	„Bejvávalo“
Luka n. Jihl.:	Horkého	„Bejvávalo“
Polička:	Horkého	„Bejvávalo“ (třikrát).
Vel. Dřevíč:	Horkého	„Bejvávalo“
Nelahozeves:	Horkého	„Bejvávalo“
Kutná Hora:	Horkého	„Bejvávalo“
Pohoří:	Horkého	„Bejvávalo“
Koleč:	Horkého	„Bejvávalo“
Husovice:	Horkého	„Bejvávalo“
Beroun:	Horkého	„Bejvávalo“
Úsov:	Horkého	„Bejvávalo“
Žamberk:	Horkého	„Bejvávalo“ (třikrát).
Slaný:	Horkého	„Bejvávalo“
Třebíč:	Horkého	„Bejvávalo“
Náměšť na Hané:	Horkého	„Bejvávalo“
Kounov:	Horkého	„Bejvávalo“
Litoměřice:	Horkého	„Bejvávalo“
Žďár na Mor.:	Horkého	„Bejvávalo“

„BEJVÁVALO...“ aneb „LOUPEŽNÍCI NA CHLUMU“,

Karla Horkého nová veselohra o 2 dějstvích s proměnou,

jest nejčastěji hranou veselohrou nynější saisony divadelní, a její obliba vysvětluje se prostředím, v němž hra se odehrává. Jest to veselohra *ze života ochotnického* a její děj spadá do roku 1833, t. j. do doby našeho probuzení. *Hodí se tudíž výborně i k nastávajícím oslavám Tylovým*, a její mimořádný úspěch dokazuje, že naše čsl. ochotnictvo našlo ve veselohře, co v ní skutečně *jest*, to jest lásku k ochotnickým snahám a vůni zašlých dob, kdy prvním divadelním nadšencům bylo zápasiti s těžkostmi nejnemožnějšího druhu.

„Bejvávalo“, právě tak jako oblíbený „Bařoch“ z pera téhož autora, lze *snadno obsaditi*, všechny úlohy jsou vděčny a hru lze hráti v dobových kostymech *i bez nich*, s proměnou *i bez ní*. Vše bližší v knize, kterou lze objednati (výtisk za 9 Kč) v kterémkoli knihkupectví nebo přímo u autora: *Karel Horký, Hor. Černošice u Prahy*. To platí i o veselohře „Bařoch“, jejíž jeden výtisk stojí rovněž 9 Kč. — Provozovací právo obou her zadává Spolek spisovatelů „Máj“ v Praze, Národní tř. 18.

V Krátké době vyjde

nákladem F. Topiče příručka, po které na sta korporací, divadelních společností, ochotnických jednot atd. atd. sáhne s radostí, neboť rok 1926 je u nás ohlášén jako rok oslav Tylových:

Prof. František Kocourek:

Večery Tylovy

(Pěti, Ústř. Mat. Div. Och.)

(Se scénami z Tylových her, povídek, s četnými obrázky.)

Obsah knížky bude sestaven velkým znatelem Tyla a jeho národního významu a stane se tak zdrojem zcela dostačujícím pro všechny, kdož se činně zúčastní oslavných večerů, aneb je sami budou pořádati.

Ježto nakladatelství očekává nejživější poptávku a i možnost, že knížka bude rozebrána, sotva vyjde, takže by se na mnohé nedostalo, bude lépe, zamluvíte-li si ji buď přímo korespondenčním lístkem, nebo u nejbližšího knihkupece.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ TŘÍDA 11.

!! K JUBILEJNÍMU ROKU TYLOVU !!

Není možno, aby se divadelní oslavy Tylovy obešly na velkých i malých divadlech našich bez provozování jeho hry

FIDLOVAČKA

Ve hře této o její premiéře ve Stavovském divadle 21. prosince 1834 zazněla po prvé naše národní hymna

Kde domov můj...

Příhlášky přijímá již nyní každé knihkupectví, jakož i

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE, NÁRODNÍ TŘÍDA 11.

Vydáme v nejbližších dnech „Fidlovačku“ v úpravě ADOLFA WENIGA, v níž dáána byla v letech válečného útisku 1917—18

70krát s bouřlivým úspěchem

v Městském divadle vinohradském s původní hudbou Frant. Škroupa.

„Fidlovačka“ vyjde v pěkné úpravě grafické s předmluvou, poznámkami a obrázky dobových kostymů jako sv. 1. Topičovy Divadelní knihovny, která, hledíc zvláště k potřebám našeho ochotnictva, přináseti bude vybraný repertoír domácí i cizí, s poznámkami režijními a scénickými.

!! NEZNÁMÁ TYLOVA PRÁCE !!

Byla nedávno objevena prof. F. Strejčkem a vydána naším nakladatelstvím v pietní úpravě. Je to novella

OD NOVÉHO ROKU DO POSTU.

(Kus pražského života.)

Povídka je jediným vzlykem upřímného horoucího srdce, otfášajícího se nade vši mravní i hmotnou bídou tak nazývaných „vlastenců“, kteří se přes noc vyskytovali v příšeří prvých červánků národního našeho probouzení. Čtenář, jat něžným příběhem lásky, který se tam zaplétá se všemi romantickými příhodami, chvěje se a teprve pochopuje, jakých velikých obětí, pravých a upřímných lidí a jaké duševní síly bylo zapotřebí, aby příšeří tehdejšího národního uvědomování bylo zahnáno plným světlem a aby tehdy téměř se neznačící národ český dopracoval se 28. října 1918!

V grafické pietní úpravě Petra Dillingera. — Brožováno za Kč 13.—, v dobové vazbě Kč 17.—.

Na velinu, v dobové vazbě, číslováno Kč 22.—.

Zakoupiti můžete u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE, NÁRODNÍ TŘÍDA 11.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

5

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

P.: Na čem záleží? (Úvodník) • N. Melniková • Papoušková: Ráz francouzského divadla. • Prezzolini-Jitina: Kolem nového italského divadla. • Pod čarou: Jarosl. Rěřych »Eduardo Scarpetta, Napolitano«. • Ozvěna hlasů denních listů o »Vzbouření na jevišti« a »Praporu lidstva«. • 165 nejlepších polských dramatiků • Politika v divadle. • Ředitelem Nár. divadla v Mor. Ostravě. • Nová produkce dramatická. • Bémovy »Hvězdné požáry«. • Malá divadla. • Dvě kresby z »Fidlovačky«. • Pardubické divadlo. • Oslavy 1926. • Hry o Tylovi.
14 vyobrazení.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrazkový půlměsíčník. Graf. upráva Cyrila Boudy. Šred. krubem řídí a za redakci odpovídal Jakub Rydvan. Bydli Praha 152-VI. Neklanova 44 n. a bývalá přítelkyně v nakladatelství Topičův II. posch. (red. „Tylova Sborníku“ a „Švandův dudáka“) v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II. Ostrovní. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádné známky, obálka. Nedostatečně známé, zaslélek red. nepřijímá zvláštní dopisy neodpovídá; otiskovati a překládat články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš. drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 26krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovině měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 250.— (s pošt. Kč 255.—), jednoul. po Kč 25.—. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha-I., Národní tř. 11.* kam dopisy, vykas se odehrávání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů budtež zaslány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, je ochotn. jednotlivcům, org. v Ú. M. D. O. Č., zasláno je zdarma.

KNIHY A ČASOPISY, POMŮCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Redakční sdělení. K četným dotazům po pomůčkách k oslavám Tylovým upozorňujeme, že příručka prof. Fr. Kocourka „Tylová večer“ vyjde v několika dnech. K prohloubení studia o životě Tylově uveřejníme v nejbližších sešitech stať dra Vlad. Zaplétala o Tylově dceři Marii (s vyobr.), prakticky použitelný bude článek Vl. Kolátora „Tyl na dnešním jevišti“ a zejména pojednání prof. Leo Richtra o scénování her Tylových na menších scénách s vyobr. Stručné informace o hrách s Tylem jako osobou jednající otiskujeme již v tomto seš. — Sešit 6. „Čsl. Div.“ vyjde 9. dubna.

Prosba. Těl. jedn. Sokol v Chotěboři stihla, jak vám asi známo z denních zpráv časopisů, krutá rána vyhořením sokolovny. Chudá jednota v horském kraji Českomoravské vysoč. jest nyní odkázána, aby nezanikla, stavěti si stánek nový z nepatrných prostředků, které po ruce má a z darů, které dostane od celé veřejnosti, která cítí a ideou sokolskou. Spdo. „Palacký“ hodlá si v příští sokolovně postaviti svoje vlastní jeviště a tímto krokem, kterým pomůže jak těl. jedn. Sokol, tak sobě, pozvednouti úroveň divadla v našem kraji. Prostředky naše však nestačí a tu jsme nuceni obrátiti se na celý divadelní svět naší republiky o pomoc a podporu. Prosíme všechny spolky div. a všechny ty, kteří mají rádi divadlo: „Pomozte nám nepatrným darem — za který vám budeme vděční a za který předem náš srdečný dík — zbudovati novou sokolovnu a v ní naše nové divadlo. Dary prostr. Ú. M. D. O. Čsl. zašlete na adr.: Jos. Štěpnička, stav. asistent, Chotěboř 181.

Karla Horkého „Vodopád Giessbach“, velice působivá dramatická báseň, jejíž premiéra před lety v Nár. div. s Isou Grégrovou, L. Dostalovou, K. Želenským a nesmrtelným Vojanem byla literární událostí, byl již více let rozebrán a právě vyšel v novém 2. vydání. Hra, jejíž děj odehrává se v lese, hodí se výborně také pro divadlo v přírodě.

Knižní a časop. novinky. Nakl. družstvo „Máje“ Pr.-I., Malé nám., Richtův dům zaslá seznam posledních div. notinek, v němž uvádí m. j. K. Poláčkovi „Pásky na vousy“ z div. Stavovsk. (Kč 9-20), hypermoderní kom. M. Miranové „Paví křik“ z Nár. div. v Brně a měst. div. na Kladně, nové vyd. ves. Štolbových „Jenom ne pi-

semně!“ prov. po prvé na žem. div. v Praze 25./IV. 18 (Kč 4-50). „Tak je to na tom světě“, na Prozatím. div. prvé 9./XI. 1870 (Kč 3—) a „O tom velkém boji se ženami na Nov. česk. div. 9./VIII. 1877 (Kč 8—). Jak k oslavám Tylovým 3akt. nár. hru „Tylo-láska“ od prof. Ferd. Strejčka (Kč 7—). Nakl. dra Ot. Storch a Mariena Žižko Fíhlichova 1307 vyšla v Lid. knih. „Aventina“ (sv. 1 bratří Čapků zajímavá knížka „Jak vzniká divadlo“ b. a průvodce po zákulisí“ s ilustr., která humorně a přehledně dává náhlednou v toto tak úsilovně studova a přece nikdy neprobádané odvětví umění. V této knižce vyšlo ještě m. j. „Ze života hmyzu“ bratří Čapků (Kč 8—) a Edm. Konráda „Komédie v kostce“ (Kč 9—). — Nakl. Fr. Švejdly Líbaň, vyšlo k nastávajícím slavným svátkům sokolským III. značně rozšířené a opravené vydání J. Patrného lakt. vesel. „Sokolská láska“ (Div. sbor sv. 318) a téhož autora jiná příležitostná scéna pro slavnostní dny národní (28. října) „Svoboda“ (sv. 310 za Kč 5—). K oslavám Tylovým vydány tu dvě celoveč. hry J. Karase „Tylova cesta“ V. (Kč 8—) a Rich. Havel „Komediant“ III. (Kč 6—), obě s ústřední postavou Tylovou. Podrobnosti bude lze najíti ve stati „Hry o Tylo-

Další dvě knižní subskribe do konce března vypisuje na B. Kočího Pr.-I., Masaryk. nábr. 14., a to na druhý deset svazků Arbesových spisů, jichž první ser. obsahující m. j. 4 sv. slavných romanet, již vyšla a s druhou zaslána bude ve svazcích po Kč 7-50, váz Kč 11— (10 Kč 75—, váz. Kč 110— inaměs. splátky po Kč 20—). Subskribe pak na novou 10 svazků serií J. F. Krasových histor. románů a povídek (přetím vyšlo již 15 svazků) snižuje cenu jednotlivých sv. pro p. viděné odběratele na Kč 13-40 (I. svazek obsahující bu román „O kalich a národ“ o 416 str.).

Pomůcky. Notoviny k Tylově „Lesní paně“ a to pro 10 hlasů hudeb. má k dispozici knihovník V. Vágnér v Jičíně, který materiál na požádání rozšíří p. orchestr. Notoviny možno objednat buď u majitele, n. u sekretariátu ÚMDOČ. Opisy dodají se během týdne.

PŘI NÁVŠTĚVĚ PRAHY NEOPOMEŇTE NAVŠTÍVITI

TOPIČŮV SALON

V PRAZE I., NÁRODNÍ II.

kdež tentokrát jest od 27./III. do 18./IV.
uspořádána výstava:

V. DOLEŽILÁ OBRAZOVÁ KOLEKCE

Z OSTRAVSKÝCH ŽELEZÁREN.

Denně od 9 do 18 hod., v neděli a ve svátek
od 9 do 13 a od 15 do 18 hod.

Vstupné za osobu 3 Kč (na legitimaci Kč 1-50).

TOPIČŮV ZÁVOJ

UMĚLECKÝ

V PRAZE I., NÁRODNÍ II.

Stálá výstava a nákupna:

OBRAZOVÝCH ORIGINÁLŮ

českých a francouzských leptů, plastik a keramik
českého uměl. skla, batiky, předmětů tepaných
z kovu, kůže, uměl. hraček a j.

P. t. zájemcům vstup volný.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

6

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ
»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:
FRANT. HERMAN
KAREL HORKÝ
JAROSLAV PETR
JAKUB RYDVAN
(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

ej.: Divadelní censura zrušena. (Úvod-
ník.) = Vinc. Červinka; Lunačarského
»Jed«. = Dr. Klára Pražáková; Eurí-
pidovy »Bakchy« a Shaw. = P.: Ozvě-
na hlasů denních listů o »Věčném mlá-
dí« a »Lásky liché lsi«. = Co je s di-
vadelním zákonem? = »Maticе Diva-
delní«. = Alfréd Kerr na Sorboně. =
Dr. Fr. Herman: Divadlo pro lid
a lidové divadelnictví. = Prof. Leo
Richter: Inscenace her Tylových. =
Hry o Tylovi. = Výroční shromáždění
ÚMDOČ. = Otázka pojištění ochotn
a majetku spolků.

13 vyobrazení.

AKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrázkový půlměsíčník. Graf. úprava Cyrila Boudy. Sred. leudem řídí a za redakci odpovídá **Jakub Rydman.** Bydlí Praha 152-VI., Neklanova 44 n. a bývá přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Topičova Sborníku“ a „Švandy dudáka“) v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovní. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena rádně známka obálka. Nedostatečně známé zaslék red. nepřijímá zvláštními dopisy neodpovídá; otiskovati a překládat články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovině měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25-50). jednotliv. po Kč 2-50. Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha-I., Národní tř. 11, kam dopisy, týká se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů buďtež zasílány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, je ochotn. jednotliv., org. v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.

KNIHY A ČASOPISY, POMŮCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Redakční sdělení. Z rozhodnutí redakčního kruhu nelze otiskovati zpráv a posudků ochotnických představení, kromě podniků výjimečně důležitosti a hodnoty a původních premier. Opatření to diktováno jest značně zmenšením rozsahem listu. Dokončení článků N. Melnikové-Papouškové „Ráz francouzského divadla“ zařazeno bude příště. Nelze otisknouti veršů „Maska“. — Sešit 7. „Čsl. Div.“ vyjde 23. dubna.

Zpěvy k Tylovým hrám: „Jiríkovo vidění“, „Strakonický dudák“, „Chudý kejklř“, „České Amazonky“ a i k jiným hrám jsou obsaženy ve sbírce: „Zpěvy k div. hrám“ VI. Zaslá za 15 Kč sekretariát ÚMDOČ. Žádáme spolky, které by mohly zapůjčiti neb prodati notový materiál k některé hře od J. K. Tyla, aby nám obratem sdělily, které hudebniny mají a za jakou cenu by je prodaly neb půjčily.

Knižní a časop. novinky. Nakl. „Zora“ Karlín, Královská, vyd. k Tylovu jubileu 3akt. obraz ze živ. „Pražský flamendr“ dle scénov. pražsk. Nár. divadla, jež provedli tehd. dramaturg inž. Fr. Khol a rež. K. Mušek a k tisku připravil red. „Večera“ Karel Čvančara. (Sb. „České divadlo“, svazek 15. za Kč ?). — Nakl. Fr. Švejdy v Libni vyd. J. F. Karasovu 5akt. hru o životě J. K. Tyla „Tylova cesta“ s hojnými zajímavými poznámkami. Upozorňujeme na informační podrobnosti o těchto „Hrách o Tylovi“ v odd. „Pro ochotn. praksi“ (Sb. „Div. sborník“, sv. 330. za Kč ?). — Nakl. Frant. Borového, Praha-II. Jindřišská 13, zahájeny ve sb. „Pantheon“, obs. vydání spisov. domácích i cizích a redig. Ed. Bassem a drem J. V. Sedlákem (vycházejí tu m. j. také spisy Hálkovy, Anat. France a básn. dílo Václ. Šolce), nové překlady dram. Shakespearových Boh. Štěpánkovým zčešt. „Hamleta, královice dánského“ v graf. úpr. Ant. Chlebečka, jež následovati bude dra Ot. Fischera překl. „Macbetha“. Ve sbírce „Div. her Karla Piskoře“ (v komisi dto) vyšlo III. nově upr. vydání 3akt. jeho hry „Masky dolů!“ (Cena Kč 7.—). — Nakl. E. K. Rosendorfa, Praha-II., Žitná 9, vyšla v knihovně „Her českého jeviště“ řada původních novinek předních pražských scén. Jsou to zejména práce Fr. Langra „Velbloud uchem jehly“ (Kč 14.—), „Periferie“ (Kč 12.—),

starší „Miliony“ (Kč 9.—), nově uvedené na scénu vinou a „Nóc“, proved. na scéně Švandově (Kč 15.—), Vrbské Grygara „Lesní ženka“ (Kč 8.—), Ot. Schäfra „Čajová nenka“ (Kč 12.—) a J. Bartoše „Nabídnutí k sňatku“ (Kč 8.—). — Nakl. kniht. Alb. Krupického Praha-II., v Tůních 13, vyšla J. Baldova 4akt. hra „Že života dnešního muže“, „Všecky ženy jsou stejné“ (za Kč — Nakl. B. Kočího, Praha-I., Masaryk. nábr., vyšel seš. 10. „Kočího Malého slovníku naučen.“ (za Kč 6 event. 7-50), obs. na 64 str. hesla „Dryopové-Equisetites“ Tuto encyklopedii veškerých poznatků naší doby, jež budovány na nejnovějších zkušenostech a podávány ve srozumitelnou formou, vyrůstá dílo nepostradatelné. První vyšlý 2. sešit měsíční. „Udalosti“ (red. dr. Jos. Šimáne zhuštěné přehledající důležité udalosti měsíce února jako stránce polit., tak i kulturní a umělecké, vhodné vyhovují dnešní překotnosti života poskytnutím povšechných informací a poučení. (Roční předpl. Kč 9-60, seš. 80 hal.) Nakl. F. Topiče, Praha I., Národní 11, vyšel v seš. vyd. Herrmanna-Horkého oblíbeného „Švandy dudáka“ čís. 7. roční 1926 za Kč 1-80 (venku Kč 1-90). K. Láčková humor. románku „Lehká dívka a reportér“ (Kč 1-80) „Švandy Dudáka“ seš. 7. za Kč 2-80, „Knihovny romantiky“ rom. P. Févala „Tajnosti Londýna“ a Eug. Sue „Věže žid“, dvojsešit 17.—18. za Kč 4.— a Wenigovy pohádky sbírky „Světlem pohádek“ sv. 6. za Kč 3-60, obsahující „hádky japonské“.

Pomůcky. Vojnarův „Katechismus ochotnického divadla“ v II. upraveném vydání vyšel u „Máje“. Obsahuje četné administrativní i praktické rady, a možno objednat u ÚMDOČ. za Kč 5.—. — Notový materiál k operettě „Hrabě Luxemburk“ kohebný k zapůjčení hledá ÚMDOČ. — Nákup ličid Osvědčená div. fa ing. Ant. Frankl v Praze VI., Neklanova č. 30, povolila na veškeré objednávky, učiněné v r. 1926 10% slevu, kterou vyúčtuje a věnuje na fond pro postavení Tylova domu. Žádáme spolky, aby veškerá ličidla objížděvaly u této prvotřídní firmy a k objednávkám používaly listků s potvrzením o členství v ÚMDOČ.

PŘI NÁVŠTĚVĚ PRAHY NEOPOMEŇTE NAVŠTÍVITI TOPIČŮV SALON

V PRAZE I., NÁRODNÍ 11.
kdež tentokráte jest od 27. III. do 18. IV.
uspořádána výstava:

V. DOLEŽILÁ OBRAZOVÁ KOLEKCE

Z OSTRAVSKÝCH ŽELEZÁREN.

Denně od 9 do 18 hod., v neděli a ve svátek
od 9 do 13 a od 15 do 18 hod.

Vstupné za osobu 3 Kč (na legitimaci Kč 1-50).

TOPIČŮV ZÁVOJ UMĚLECKÝ

V PRAZE I., NÁRODNÍ 11.

Stálá výstava a nákupna:

OBRAZOVÝCH ORIGINALŮ

českých a francouzských leptů, plastik a keramiky,
českého uměl. skla, batiky, předmětů tepaných
z kovu, kůže, uměl. hraček a j.

P. t. zájemcům vstup volný.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

7

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

h—: Klasifikace členů Národního divadla. (Úvodník.) • Gabr. Hart: Světový Hamlet. • N. Melniková: Poušková: Ráz francouzského divadla. • P.: Ozvěna hlasů denních listů o »Huonu z Bordeaux« a »Dětiných milencích«. • Divadelní kalendář: Dusen (Si—). • Nová epocha Národního divadla. • Zrušení dědičných loží ve Stav. divadle. • Svátky českého herectva. • Noví ředitelé větších divadel. • Dr. Fr. Herman: Mezinár. výbor pro lidové divadelnictví. • Vl. Kolátor: Tyl na dnešním jevišti. • Rud. Deyl o ochotnictvu. • Předseda Ústř. jed. čes. herectva p. Hurt. • Oslavy 1926. • Hry o Tylovi. • Naše maléry: Konrád v almaře. 11 vyobrazení.

AKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrazkový púlměsíčník. Graf. úprava Cyrila Boudy. S red. Leubner řídí a za redakci od-
ředen Jakub Rydvan. Bydlí Praha 152-VI. Neklanova 11 n. a bývalý přítomen v nakladatelství Topičové II. posch. (red. „To-
čova Sborníků“ a „Švandy dudáka“). v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovní
Nehodící se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádně znám. obálka. Nedostatečně znám. zaslék red. nepřijímá
zvláštními dopisy neodpovídá; otiskovati a překládat články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udán-
pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).
ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, červce
a srpna. kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 250.—
(s pošt. Kč 255.50), jednotl. po Kč 2.50. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha-I., Národní tř. 11,* kam dopisy, týká-
se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů budtež zasílány. Inserování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, je-
ochotn. jednotlivcům, org. v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.

KNIHY A ČASOPISY, POMŮCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Sdělení redakční. Požadavku uvádění nakladatele kníž. vydání pražsk. div. novinek vyhověno je z části i na tomto místě. Článek Richtrův o insc. her Tylových přistě. — Seš. 8. „Čsl. Div.“ vyjde až za tři neděle dne 14. května t. r.

K Tylovým oslavám. Proslov o J. K. Tylovi z pera star. dra Fr. Hermana pro Tylovy večery neb před představeními zašle zdarma kancelář ústředí. — J. L. Tur-
novského životop. obraz „J. K. Kaj. Tyl“ (662 str.) vyplacené za Kč 10.— zašle rovněž tato kancelář. — Loutková divadla k oslavám Tylovým provedou jeho „Tři hry pro loutky“, jež vydány ve snadné loutkářské úpravě; jest to „Tvrdohlavá žena“, pohádková hra s Krakonošem, dále „Brunčvik, kníže české“ a „Palí-
čova dcera“. V knize jest promluva o Tylovi pro loutková divadla od Dr. Jindř. Veselého a režisérské poznámky od akad. malíře Víta Skály. Úhledný svazček dodá tiskárna „Loutkáře“ v Chocni za Kč 7.—.

Prosba. V těchto dnech vytvořil se v Hustu na Podk. Rusi, nejvých. to části naší republiky, Spdo. „Tyl“, poněvadž teprve nyní vybudováním Slovanského domu zřízeno býti může stále jeviště. Členstvo skládá se větším dílem ze stát. zaměstnanců, jichž poměry finanční nejsou takové, aby sami mohli poskytnouti dostatečné prostředky k vybudování nejnutnějšího zařízení jeviště. Proto obrácí se spolek k celé divadelní veřejnosti s prosbou za podporu, at finanční nebo knižní: Vzdálení jsouce všech kulturních středisk, jsme odkázáni sami na sebe a doufáme, že výzva tato najde odezvy v srdcích přátel div. ochotnictva a že tak do těžkých našich začátků bude nám přispěno. Netřeba podotýkati, jak těžko zde žijeme, jsouce obklopeni se všech stran živlem, nám krajně nepřátelským, a že aspoň divad. předst. nahradí nám kulturní požitky, kterých našim kolegům v Čechách i na Moravě ve větší míře se dostává, a že divadlo vyplní jistě poslání, které od něho ve smyslu výchovném zde očekáváme. B. Kudrnovský, předseda; Fr. Směšna, jednatel.

Knižní a časop. novinky. Nákl. Modern. knihk. a nakl. E. K. Rosendorfa, Pr.-II., Žitná 9, vyšla v knih. „Lid. her česk. jeviště“ 3 akt. hra Bernáška Vrbského „A život jde dál...“, drama tří, jež bylo zde již dříve oznámeno (za Kč 6.—), vesel. „Ona a její šofér“ od Karly Lužanské, autorky zdram. rom. Klicperova „Jindra“

(za Kč 6.—) a vesel. akt. „Na zapřenou“ od Otom. Sedla (za Kč 5.—), v knih. „Her česk. jeviště“ pak B. Pohorský zřídil dram. zprac. populárního staropražsk. románu Ign. Ho-
manna „U snědeného krámu“ (za Kč 9.—). — Nakl. J. Švejdy v Libni převzalo nákl. veškerých jevišť. pr. Jana Patrného. Je to zejm. 3 akt. hra „Ostrůž“ z rep. d. Nár. (za Kč 9.—), sokol. akt. „Sokolská láska“ (III. v s hud. Jar. Hrušky za Kč 5.—), 3 akt. kom. ze života o la „Muži nestárnou“, hraná právě se značným úspěchem měst. scéně vinohr. (za Kč 10.—), 3 akt. satir. ves. „Apošt (za Kč 10.—) a akt. dram. obr. „Svoboda“ (za Kč 5.—). Nákl. B. M. Klinky, Praha-II., Rašín. nábř. v „Zátiší“, knihách srdce i ducha, vyšel překl. M. Kaláš Maeterlinckova „Starosty Stilmondského“ (Spisů sv. 13 prov. 1923 na Vinohr. a známého i z nesčetných repris dí-
del venkovských (za Kč 13.50). — Nákl. „Aventin“ (dr. O. Storch-Marien) Žižkov. Fibichova 13 vyšla poslední dram. práce Fr. Šrámka „Ostrov veliké lásky proved. na scéně vinohr., mající veškeré vlastnosti exp-
zboží liter. (za Kč 18.—). — Nákl. B. Kočího. Pr.-
Mašaryk. nábř. 14. vyd. v zpopulárnělé „Nejlacin české knihovně“ I. sv. II. dílu slavných Dumasových „mušketýrů“ (za Kč 4.—, váz. Kč 8.—), v němž záple-
vrcholí zasažením dobrodružky a konfidentky ve služb. kardinála Richelieu „milady“. Milostné scény střídají zde v přepestrém kaleidoskopu s dvorskými intrikami zhuštěným ději, jenž vedle napínavého a stálého vzru-
podává nám věrný obraz doby a jejího ducha. — Nákl. F. Topiče, Praha, Nár., 11, vyšel IV. sv. „Vy-
spisů Svat. Čecha“ (poř. prof. Ferd. Strejčkem), obsahu básnické „Idylly a báje“ (Ve stínu lípy. Lešetinský kov Petrklíče, Hanuman), jejichž obliba i vysoká liter. c. projeví se nejlépe brzkým rozprodejem tohoto nového j-
vydání (za Kč 20.—).

Pomůcky. Prodej a koupě dekorací, kni-
ven a rekvisit. Vzhledem ku stálým dotazům o p-
deji a koupě jevišť, dekorací, knihoven, šibinkových de-
rací a všech div. potřeb zavádí sekretariát UMDOČ. s-
zprostředkovatelské oddělení k prodeji a koupě uveden-
potřeb a žádá, aby všechny nabídky koupě a prodeje s u-
ním cen. byl co nejdříve ústředí oznámeny.

PŘI NÁVŠTĚVĚ PRAHY NEOPOMEŇTE NAVŠTÍVITI **TOPIČŮV SALON** **TOPIČŮV ZÁVOJ** V PRAZE I., NÁRODNÍ 11.

Od 21. IV. do 17. V. vystavuje

OSKAR REX

cyklus

NAPOLEON BONAPARTE
A JINÉ OBRAZY.

Denně od 9 do 18 hod., v neděli a ve svátek
od 9 do 13 a od 15 do 18 hod.

Vstupné za osobu 3 Kč (na legitimaci Kč 1.50).

V PRAZE I., NÁRODNÍ 11.

Stálá výstava a nákupna

OBRAZOVÝCH ORIGINÁLŮ
českých a francouzských leptů, plastik a keramik
českého uměl. skla, batiky, předmětů tepaných
z kovu, kůže, uměl. hraček a j.

P. t. zájemcům vstup volný.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

8

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

Zd. Novák: O pokoře hercově a pokoře režiséra. (Úvodník.) • Prof. dr. Albert Pražák: Dramatik dr. Josef Stolba. • If: »Divadelní abeceda«. • Gabr. Hart: Sovětský Hamlet. • Divadelní podobizny: Otto Čermák. (E. Sokol.) • P.: Ozvěna hlasů denních listů o hře »Muži nestárnou«. • Herecká jubilea. • Jarosl. Kvapil a herci. • Přednáška o divadle. • »Miláček-Protíva«. • Pardubice bez divadla. • Prof. Leo Richter: Inscenace her J. K. Tyla na malém jevišti. • Oslavy 1926.

14 vyobrazení.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrazkový půlměsíčník. Graf. úprava Cyrila Boudy. Sred. Lruhem řídí a za redakci odpověden Jakub Rydvan. Bydlí Praha 152-VI., Neklanova 44 n., a bývá přftomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Topičova Sborníku“ a „Švandy dudáka“) v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovní 16. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádně známka, obálka. Nedostatečně známka, zásilek red. nepřijímá, zvláštními dopisy neodpovídá; otiskovatí a překládatí články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25-50), jednotl. po Kč 2-50. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha-I., Národní tř. 11.* kam dopisy, týkající se odebrání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů budtž zasílány. Inserování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto *ochotn. jednotám, org. v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.*

KNIHY A ČASOPISY, POMUCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Sdělení redakcí. Červencový seš. 11. „Čsl. Div.“ vyjde v jednonásobné zvětšeném rozsahu a s bohatým obsahem slovesným i výzdobou obraz. již v červnu místo zvláštního Tylova a sjezdového slavnostního památku. Měsíční číslo červnové (10.) vyjde pravidelně, zato však seš. 12. vydán bude až v srpnu. — Příští seš. 9. „Čsl. Div.“ vyjde 28. května.

K oslavám Tylovým zapůjčí hudbu k „Strak. dudáku“ od prof. J. N. Poláška pro velký orchestr div. odb. Sokola ve Val. Meziříčí (prof. K. Fišer) za Kč 50.—. Komposici k „Strak. dud.“ nabízí též B. Trefil Smíchov, Mozartova 1/II., který je ochoten i hudbu dirigovat. — Křížkův hud. doprovod k „Strak. dud.“ prodá výhodně Spdo. „Tyl“ v Přerově. — Fotografii Tylova (pohledn. form.) hodlá vydati výbor Tyl. oslav v Plzni. Fotoatelier V. B. Kračmer v Rakovníce vydal Tylův obraz dle staré ocelorytiny z r. 1854 a to ve formátu pohledn. za Kč 1-50 a form. 30×40 za Kč 25.—.

Knížní a časop. novinky. V nakl. dr. „Máje“ Pr. I., Malé nám. 11 a Perlová 9, vyšly v nov. vydáních Císlerovy akt. „Soucit“ a „Na staré poště“, jež jsou z nejlepších prací autora pošumavsk. obrazů „Dřevorubci“ a „Na šenavské pili“, působící strhující životní skutečnosti stejně jako hospodárné vystupňovaným dějem (Kč 6.—). — Nakl. L. Šotek Pr. II., na Poříčí 24 „U Rozvařilů“ vyd. čtyři svazky drobných frašek populárního pražského kabaretiera a herce E. A. Longena, sujetové nových a odvážných, lidově rázovitých a zdravě komických, jejichž sensačnost obsahuje mnoho společenské kritiky a ironie. Jsou to: „Jméno Veličenstva“ a „Tenoristovy lásky“; „Ministr a jeho dítě“ a „My chlebem — ona kamenem“; „Dezertér z Volšan“ a „Někdy kriminál nad svobodu“; „Už mou milou...“ a „Methody slečny doktora“. (svazek Kč 7-50). — Nakl. Fr. Švejda v Libni vyd. bibliograf.

studii div. prací Jos. Kaj. Tyla od Pravoslava Pícky. Drobný sešitek obsahuje veškerá důležitá data o jeho hrách původních i zpracovaných, pečlivě po léta sbíraná, a poskytuje nejen přehled dram. odkazu Tylova, ale zejména našim režisérům přesné a podrobné o něm poučení. — Nakl. J. Svátka Pr. II., Spálená 38, zabahují levně vyd. Výboru nejlepších knih slavné franc. spis. George Sandové, známé intimními vztahy k nesmrtelnému Mussetovi a Chopinovi, která má pro nás Čechy zvláštní význam, neboť psala i z českého života a svými spisy propagovala v kulturní cizině odboj Čechů proti útlaču Habsburků, zesměšňovala rakouský a berlínský dvůr a živila tak odpor proti utlačovatelům českého lidu. Výbor ze spisů, které ovšem byly Rakouskem potlačovány, zahájen bude jedním z nejlepších jejích románů „Tajemství Její Výsosti“ v bezvadném českém překl. a obsáhne 8 svazků o 10 knihách, jež vycházejí v seš. o 32 str. po Kč 1-90 (pošt. 2—), v předpl. po Kč 1-60 (1-70). Brož. svazky v subskr. s 15% slevou. — Nakl. B. K. o čího Pr. I., Masaryk. nábř. 14, vyd. „Malý slovník naučný“, jehož dílu I. vyšel seš. 11., končící heslem „Foerster“ (za Kč 6—), přináší vhodnou a velmi srozumitelnou formou bohaté množství poučení a informací, budovaných již na základě nejposlednějších výzkumů a vynálezů. Je vidět, touto encyklopedií, sestavenou odborníky všech odvětví, vyrůstá nám nepostradatelné dílo, zahrnující ve zhuštěné formě veškeré vědění naší doby.

Letní pobyt u moře. Družstevní ozdravovna v Itálii. V mořských lázních Lidu u Benátek. Gradě, které se vyznačují svým bezpečným písčitým břehem, zřídila Družstevní Ozdravovna Praha II., Hybernská ul. 44., pošt. schránka 280, svoje ozdravovny pro děti a dospělé. Cena od Kč 1000— do Kč 1250— za 4. neděle a všemi poplatky. Sezóna od 15. dubna. Prospekty se zašlou

Jeviště

umělecky provedená, v moderní výpravě, se zaruč. trvanlivostí dodává HANUŠ A PÍŠTEK,

Mor. Ostrava III., ulice Prokopa Holého, 5. Při dotazu udejte rozměry místnosti, rozpočet zašleme obratem. — Menší jeviště stále na skladě.

Divadelní ličidla a veškeré potřeby k maskování

vyrábí v nejlepší jakosti česká firma Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—99. Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě

NEZMEŠKEJTE, TYLOVY OSLAVY SE BLÍŽÍ!

Právě vyšla nejširším tiskem předem uvítaná příručka, po které na sta korporací, divadelních společností, občanských jednot a na tisíce čtenelů Tylova uměleckého a národního profilu sálne s radostí, neboť slavnostní dny jubilejního roku kvapem se blíží!

Prof. František Kocourek: VEČERY TYLOVY

(Pěti Ústř. Mat. Div. Och. čsl.)

Se scénami z Tylových her, povídek, s četnými obrázky. — Obsah knížky je sestaven velkým znatelem Tyla a jeho národního významu a stane se tak zdrojem zcela dostačujícím pro všechny, kdož se činně zúčastní oslavných večerů, aneb je sami budou pořádati. — Kniha v krásné grafické úpravě C. Bouly vyšla jako 2. svazek „TOPIČOVY DIVADELNÍ KNIHOVNY“ a její cena Kč 16— je velmi nízká.

Na prodej u všech knihkupeců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ TRÍDA ČÍS. 11.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

9

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

ej: Nová orientace dramatu. (Úvodník.) • Prof. dr. Frank Wollman: Bulharské divadlo. • Prof. dr. Albert Pražák: Dramatik dr. Jos. Štolba. • P.: Ozvěna hlasů denních listů o hrách »Hrdinové naší doby« • »Věděli, co chtějí«. • Divadelní kalendář: Květen. (Ši—) • Vl. Kolátor: Tyl na dnešním jevišti. • Prof. Leo Richter: Inszenace her J. K. Tyla na malém jevišti. • Požadavky při rekonstrukci Národ. a Stav. divadla. • Oslavy 1926. 13 vyobrazení

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrazkový palmé-shtetl. Graf, uprava Cyrila Boudy. Sred, knihovni řidi a za redaktori od-
vieda Jakub Rydřan. Is dli Praha 152-11. Nchlanca 44 n. a byva pritomnen v nakladatelstvi Topřova II. pšich. řed. „To-
čova Sborníku“ a „Svandy dudáka“) v úterý a páték před 6. hod. več. a poté v Kancel. Městni Praha-II. Ostrově II.
Nehodící se rukopisy vracují se toliko, byla-li přiložena řádné známky. Nodustatečně známé. zásluhy red. nepojmí
zvláštními dopisy neodpovídá; otiskovati a překládati články není dovoleno; otisk doobrych zpráv jen s udán-
pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš. druhé honoráře u pokladny závadu F. Topřet.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátý v měsíci kromě ledna, června, srpna
a srpna; kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.—
(s pošt. Kč 25-50), jednotl. po Kč 2-50. *Administrace je v nahl. F. Topřet, Praha-I. Národní tr. II.* kam dopisy, týkaj-
se odebrání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů buďtež zasílány. Insetování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, jest-
ochotn. jednotám, org. v Ú. M. D. O. Č. zasíláno je zdarma.

KNIHY A ČASOPISY, POMŮCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Koslavám Tylovým. Plakáty s obrazem Tylovým
ná tiskarna Frant. Ottmara v Holíčích-Čechy. — *Pro-
slovy a deklamacie* Tylova slavn. scén. Umelcové
na pouť“ zasle zdarina svým členům sekr. UMDOC., který
dále rozmnožil; Merhautov a Miřiovského verš. „proslov
Tylovi. Tylova básn. „Jakou bych rád.“ dva proslovy dra
Hermana a zpěv, hlasy pro „Palicovu dečku“ a „Strak. dud.“.

Tylovy večery. (Vzory dle skutečn. uspoř.) S p d o. v K y-
j a x e (6. III. 26. pod protekt. měst. rady); 1. B. Smetana
„Věno“ (pěv. odb. Sokola). 2. Předn. o Jos. Kaj. Tylovi
3. I kázky z tvorby J. K. Tyla (Ot. Čermák, rež. Nár. div.
v Brně j. h.). 4. Scéna z dram. básně J. K. Tyla „Jan Hus“.
(Psáno r. 1943). Osoby: Hus (Ot. Čermák j. h.), Palic, Hus-
z Chlumu. Vězení v Kostnici 5. 11. července 1856. Recitace.
6. Scéna z bách. J. K. Tyla „Tvrdohlavá žena“. (Psáno r.
1849). Osoby: Tvrdohlav (Ot. Čermák j. h.), Madlinská, Loukota,
Kohoutek, Nocička, Venkovská hospoda. 7. Scén. huprompin
(Slav. pjece, jeho dcera, Spolupr. Pěv. odb. Sokola. Scén.
výpr. C. Sonevenda). — *Shor pro pošt. oslavy Ty-
lových při Okres. osv. sb. v Třebíči* (9. IV.
1926). Tylové večer na paměť 50letého výročí narození buditi.
a dram. spús. J. K. Tyla. Porad: 1. Zahajení 2. VI. Pittne-
rova „Zastaveníčko v raji“ (dobl. C. Petrovici). 3. „Pom-
resk. umělec zivotem“ (Ousd a dilo J. K. Tyla). Předn. se
svět. obr. dra J. Kozlovského. řed. reál. gymn. Přestávka.
4. Tyl „Jakou bych rád“ (dekl. Miloš Novák, stud. II. tř.
reál. gymn.). 5. Úryvek z nár. bách. „Strak. dud.“ od J. K.
Tyla (Dělníci III.). — *Kalafuna vrací se ke Korděle*. Schr.
Och. div. j. „Vrchlický“. Osoby: Kalafuna, Kordula, Honzík,
Frantík a Kačenka, jejich děti, Dorotka. 6. „Kde domov
můj...?“ (Živý obraz).

O našem „Čsl. Div.“ naps: prof. Fr. Sekanina v „Nár.
Polit.“ 15./V. 26: „Časopis pěstuje časové články divadelní,
které se týkají zajímavých otázek dne, ať již ve světě nebo
u nás, a má velmi pěkné a správné založení v národní
které nás těší. Zaznamenává kritiky denních listů při vý-
značných novinkách, glosuje je a přináší k nim svá stano-
viska. Na časopis upozorňujeme, poněvadž prostě, klidně,
ale výrazně dovede paralisovati všelijaké ty různé pře-
střelky, které se u nás zahnízdily a ničí naši zdravou národní
tradici divadelní a poněvadž i naše venkovské ochotníky
snaží se vésti po stopách dobrého pokroku, radí jim, upo-
zorňuje na zajímavé novinky, radí jim všestranně, teoreticky
i v divadelní praxi. Časopis je bohatě ilustrován.“ — Také
vydání I. sv. naší knihovny div., kterou byla Tylova „Přelo-
vačka“, přijato velmi sympaticky. „Lidové listy“ (Sjč) pší,
že tato edice plní příkladně povinnost českého divadelnictví
k budovateli a představiteli obrozeného divadla. oceňují
úpravu Boudovu jako velmi pěknou a chválí textovou úpravu
Wenigovu, informativní úvod, poznámky o kostýmech a

dekoracích i kresby Weniga Josefa, pokud se vřadí ode-
řinosa, a vzdávají vydavatelským pochybali přínosy hod-
a pěkný podatek knihovny.

Knihni a časop. novinky. Nakl. Fr. Švejdla v Lib-
vyl. k Tylovým oslavám kromě dříve již oznámených i
a jeho osobě: J. F. Kanase „Tylova cesta“ V. (7 m. A. a. p. 2.
2 jazyky: Kč 3.—), Riech. Havelky „Komediant“ III. (12 n.
4 ž.; div. zakulisti, 2 paka. Kč 6.—) a P. Fingala „Byly
tu...“ V. (7 m. 5 ž.; 3 světeln. div. satira: Kč 3.—) a
klastních prací „Strakonice, dudáka“ v úpr. Korděle
(Kč 3.—) „Děvce z předmostí aneb Větrného přípě-
jevi“ (fr. se zpěvy a tanči III. 8 m. 11 ž.; kump: 2 po-
zahr: Kč 10.—) a nejnověji „Palicovu dečku aneb Pražsk-
dávěcku a venkovského tovaryše“ (Kč 6.—). Nakl.
Svobodu Násle dle vyslu v Lid. osvět. knihov-
vycházející v měsíci. Ilustř. red. dra Vlast. Matuly a p.
měsíční popul. spisy ze všech oborů vědění. I. část 30
ných „Přehledných dějin česk. divadla“ od příbramsk. pr.
Jana Vondráčka (za Kč 17.—, váz. Kč 24.—). Věro stob-
vyrovnávají naprostý nedostatek českých knihnič písmo-
toluto druhu. Bude to jakýsi český Tenier, který byl
dosud jediným — vedle nesamostatných statí v někter-
gulidacích — autentickým pramenem — a ještě německý
— k studiu vývoje českého divadelnictví a zejména nyní dos-
vá se mu českého protějšku. Nakl. B. Kocího P. n.
Masaryk. náhl. 11. vydáv. měsíčníku „Lidalosti“ za n-
dra Simánka vyšel se 4. příměsí její nestramý a stroemý.
Věrazný přehled všech důležitých přímose měsíce dubní-
tu jak po stránce politické, tak i po stránce kulturní a um-
lecké. Vedle pečlivě a účelně rozříděné kronky měsí-
ilustrované charakterisujícími přerovými kresbami najde-
zde m. j. zajímavou posídku Ant. Bečora „Tanošnice
smrti“ a dokonč. Sinclairova životop. Jacka Londona; c-
ležitě pokyny zdravotnické, koutek pro infuze a dinstro-
nou část rozmaru, obsahující vybraný humor a jemn-
satiru. Cena seš. o 28 str. pouze 80 hal. Roč. předpl. po
Kč 9-60. — Nakl. F. Topřet Pr. I. Národní
vyl. známý nás pobádkát Adolf Wenig hltku „System
hádek“, pro nž vybírá ze světové literatury lid. pohádk
nejzajímavější, vypravuje je po svém, aniž by setřel s ni-
pek a upravuje ve svazky, z nichž každý vnovan-
němu národu. Jako 6. sv. vyšly „Pohádky japonské
(s obr. Kč 3-60). Dosud vydaných šest svaz. tvoří bu-
1. knihu těchto pohádek, k nž vydán bude společně 11
i obsah. Nakl. Jos. Hladkého Vinoh-
Havlíčkova 43. vyla knižka „Kdo to mluví“, i
salující na 800 hádanek lid. i umělých. Hádanky jsou s
a přerov všeho ncm. Imž odtí se soudnost bystří vt-
zví obrazovost. Proto bude i tento jejich osv. sřl
přijat s povděkem (Kč 4-10).

Divadelní jeviště

všech soustav, všestranně dokonálá a účelná zabízej-
fma ARNOŠT POLÁŠEK, Kyjov, Morava.
Mnoho pochvalných uznání. Rozpočty zdarma. —
Výhodné placení. Poštovní spořitelna čis. 35.149.

Divadelní ličidla a veškeré potřeby k maskování

vyrábí v nejlepší jakosti česká firma
Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—
Speciální výroba ličidla pro divadla v přístrod

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

10

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

—bm—: Udílení uměleckých cen. (Úvodník.) : Dr. Vlad. Zapletal: Marie Tylova. : Prof. dr. Frank Wollman: Bulharské divadlo. : Divadelní kalendář: Červen (Ši—). : Ozvěna hlasů denních listů o Šaldově »Tažení proti smrti« (P.). : Protest Osvobozeného divadla. : Osmdesátka Štolbova. Režisér Karel Vávra. : Komorní divadlo v Praze. : Stesky z Užhořrodu. : Dramaturgie některých her Tylových (A. Kytka) : Inscenace her J. K. Tyla na malém jevišti (prof. L. Richter). : Hry o Tylovi. : Oslavy 1926. : Výstava Tylova a divadelní. 14 vyobrazení.

NAKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrazkový púlměsíčník. — řad. úprava *Cyrila Boudy*. Sred. kruhem řídí a za redakci odpovídal *Jakub Rydvan*. Bydlí Praha 152-VI., Neklanova 44 n. a býval pítomem v nakladatelství Topičově II. posch. (red. Topičova Sborníku" a „Švandy dudáka") v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovní 16. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádně známka, obálka. Nedostatečně známka, zásilek red. nepřijímá zvláštními dopisy neodpovídá; otiskovatí a překládatí články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravídla pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý patek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna. kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50— (s pošt. Kč 51—), na 10 sešitů Kč 25— (s pošt. Kč 25-50), jednol. po Kč 2-50. *Administrace* je v nakl. F. Topiče, Praha-I., Národní tř. 11, kam dopisy, týkající se odebrání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů budtež zasílány. Inzerování v „Čsl. Div." je úspěšné, ježte ochotn. jednotám, org. v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.

KNIHY A ČASOPISY, POMŮCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Sdělení redakční. Přípravami Tylových oslav přerušené pokrač. div. prakt. statí Figarovy z oboru režie a S. Felbrové z kostymniectví budou ihned po sjezdu opět zařazeny v rozsahu, aby do konce ročníku byly ukončeny. Rovněž dojde ihned po červenových oslavách k otištění K. Želenského slíbených a namnoze se zájmem očekávaných doplňků k loňské vzpomínkové serii obrázků o „Ládech putovních" a dra Ed. Sebesty „Příspěvek k dějinám pražského divadla na konci 17. a zač. 18. stol." — Slavn. číslo „Čsl. Div." (11.) vyjde v zářetí, další seš. 18. však teprve v polovině srpna.

Prošba. Div. a vzd. sp. „Svornosti" v Nadslavi u Jičína shořela 17. IV. spolková knihovna se všemi knihami a rekvizitami v ceně Kč 1700—, na něž pojištěn nebyl. V těžké finanční tísní obrací se na spolky a přátele divadla s prosbou za darování div.knížek, třeba starších, a vzdává předem nejsrdčejší díky. Dary přijímá Jos. Havel, jedn. „Svornosti" v Nadslavi, p. Velíš.

K oslavám Tylovým napsal aktovku „Kde domov můj" F. A. Sedlák a vyšla u nakl. Švába v Praze III. Doporučujeme ji k zpestření programu Tylových večerů jako zakončení k přednášce se svět. obrazy. — Hudební materiál k „Fidlovačce" pro 29 hlasů (bez partitury) a 2 knížky zapůjčil laskavě Šmahův okresek v Táboře. — Autorský poplatek z nové úpravy „Fidlovačky" byl spolkem „Máj" stanoven na 5% z hrubého příjmu. Několik klavírních výtahů a hudeb. materiálů pro 98l. orchestr má k dispozici sekretariát ČMDOČ. — Návrh pořadu Tylových večerů (dle josefovské „Stráže Osvěty"): Proslav (na př. Měrhautův zašle ústředí). Přednáška (viz Turnovský „Život a doba Jos. Kaj. Tyla" Kč 10— u Kobra. právě vyšel spis Hyskuv a Manesové „Zlatorohu" a j.). Deklamovanky Tylové (na př. „Slzy vlastenek" a „To se nesluší" v Strejčkové „Dekl. a písně prvých českých besed"). Předčítání některé kratší povídky neb črtý Tylové (na př. „Pepička a Pepička", „Vlast a matka", „Nový rok" aj. — viz Spisy Tylové!). Scén. prov. předehry „Poutí k chrámu umění" nebo „Matka Sláva".

O našem listu naps. deník „Národní Osvobození" 23./V.: „Z mála div. časopisů, které nám zbyly a zaslouží naší pozornosti, je „Čsl. Div.", které má tradici a snaží se nejen o seriózní úroveň, ale i o rozhled po div. světě a o všestrannost. ... ochotnická rubrika je v něm nejpěknější pěstována. Sledující ji, poznáme, jak české ochotnictví vyrostlo a stále roste do hloubky i do šířky."

Knižní a časop. novinky. Nakl. dr. Máje Pr. J. Malé nám. Richtrův dům vyd. V. Baldesari-Plumlovské 1 akt. obr. ze života „Nejdražší matčin šperk" spolu s dram. výstupem „Cornelia", chě by blůlok, mrav. smyslu, nezapomenutelně oslavující vznešlý úkol matčinství (Kč 2—). — Nakl. Frant. Švejdý v Libni

vyšly nejnověji v Div. sborníku mládeže M. Schäferové Holčevské hra o dětech a pro děti „Sluníčko" IV. (Kč 4-80) Rich. Válka 1 akt. obr. ze živ. Junáků „V záři ohně" (Kč 3-60) poh. ves. se zpěvy Jar. Průchy „Kulíšek" (Kč 6-50), verš akt. B. Dubňanské „V nebeské říši" (Kč 6—) a v II. vyd. M. Pernicové 4 akt. děts. ves. se zpěvy a tanci „Ospaleček" (Kč 6—). Neméně vhod našim pořadat. dětských představení přijdou i další dvě pohádkové hry „Revoluce v Hastrmanově" od K. Zahajského IV. (s hudebou Kaj. Tichého za Kč 4-80) a zejména „Pohádka o zlaté rybě" od našeho spolu-prac. J. O. Hradčanského (s hudeb. J. Včeláka za Kč 6—) V Div. sborníku vyšla k Tylovým oslavám nejnověji „Palčová deera" (Kč 6—). — Ve „Spisech filosof. fakulty Komensk. univ. v Bratislavě" (red. prof. dr. V. Chaloupecký — dr. M. Weingart) vyšla po Franka Wollman „Srbochorvatském dramatu" (str. 408 za Kč 48—) nov. práce téhož autora „Slovinské drama" (str. 336 za Kč 45—) z jichž zajímavého obsahu přinesl i náš list v min. ročníku obšírnější ukázky. Čtenáře, zabývající se studiem dějin divadla a dram. literatury zejména slovanské, upozorňujeme na významné tyto publikace. — Nakl. B. K. o cích Pr. I. Masaryk n. á b. t. 14. vypisuje novou subskripci do 30. června na V. serií 10 knih „Kočioho Nejlepší české knihovny", jež přinese romány: J. F. Coopera „Poslední Mohykán" (II. díl), Arbesův „Poslední dnové lidstva" K. Sabiny „Jen tři léta", A. V. Šmilovského „Za ranních červánků", Jana z Hvězdy „Mastičkář", Boh. Havlas „Přír.", Vít. Hála „Komediant" a knihy drobných prosl. L. Stroupežnického „Z Prahy a venkova" (humoresk. díl II.), Jos. Jahody „Jásavé oči" a J. Opolského „Upí a jiné prosy". Svazky 10—12 arch. form. 19 x 13 cm vyjdou ve lhůtách 2—3 neděl. po Kč 3—, s pošt. Kč 3-40, váz Kč 6—, s pošt. Kč 6-60 se závazkem odebrání celé serií za Kč 30— i na měs. splátky po Kč 10—. První spl. nutno zapraviti s přihláškou. I. díly „Posl. Mohykána" a „Z Prahy a venkova" lze dokoupiti za subskr. cenu po Kč 3—, váz Kč 6—, — Nakl. F. Topiče Pr. I., Národní tř. 11 vyšla řada zajímavých knižních novinek jež čtenář může sledovati njelepe na ostatních stranách obálky a z nichž doporučujeme zejména poutavý divadeln. románek Olgy Scheinplugové, dram. umělkyně, člen. činohr. součoru městské scény vinohradské „Pod lidčinou" (ostatní viz v insertu). Populárního „Švandy dudáka" vyšel právě seš. 12. letošního ročníku s obvykle pestrým obsahem slovním i obrazovým (seš. za Kč 1-80, s pošt. Kč 1-90) a v příloženě k němu „Knihozně Švandy dudáka" pokračuje red. L. Tuma-Zevloun v neodolatelně humoresk. svých „Zevlounových povídalečkách" (seš. za Kč 2-50 pro odlič. „Šv. d.").

Pomůcky. Kostýmy z r. 1870 má v dostatečném množství na skladě půjčovna „Thalia" Praha II.

Jeviště

umělecky provedená, v moderní výpravě, se zaruč. trvanlivostí dodává HANUŠ A PÍŠTEK.

Mor. Ostrava III., ulice Prokopa Holého, 5. Při dotazu odejte rozměry místnosti, rozpočet zašleme obratem. — Menší jeviště stále na skladě.

Divadelní ličidla

a veškeré potřeby k maskování

vyrábí v nejlepší jakosti česká firma Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—99 Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě

Muži nestárnou

nová tříaktová veselohra o lásce od Jana Patrného. hraná s krásným úspěchem na Městském divadle na Král. Vinohradech i jiných významných scénách, má zajímavý, originelní děj a zaručuje svým rozkošným humorem i dramatickou působivostí každému divadlu finanční umělecký úspěch. — Nenákladná výprava. — Vděčné role.

Jak soudí o této novince vynikající kritikové?

Jan Patrný rozprává ve své hře zábavně vděčný motiv, jeho konverzační veselohra je zkloubena dobře a vkusně, tyto vlastnosti způsobily její úspěch, který bude jistě trvalý a zaručuje hře hodné repris a vítěznou pouť po ochotnických scénách. *Národní Listy* — Vinc. Červinka.

Tato nová původní veselohra má časový námět, patří k onomu vděčnému druhu her, jež dojmají už samy sebou a skytají hodně zajímavé látky shovívavé satyře. Třetím aktem vyšvihla se hra na výši účinně tragikomiky.

Lidové Noviny — Dr. Kolman.

„Muži nestárnou“ jest utěšená komedie ohnetovská, která bude okouzlovat většinu průměrného obecnstva.

Kdekdo bude odcházeti z divadla potěšen, že se děj tak roztomile rozvinul. *České Slovo* — Prof. Jindř. Vodák.

V komedii Jana Patrného je jedna vzácnost, dobré třetí dějství, které jako by dávalo celému námětu pravý dech a vzruch, potřebnou náladu a dějové rozproudění svým rozkošně rozvířeným divčím štěbetem, plným humoru a vtipu. Autor byl hluchě vyvolán a obdařen květinami. *Národní Politika* — Karel Engelmüller.

Premiéra této svěže humorné veselohry byla roztomilým divadelním večerem a docílila velmi pěkného úspěchu u publika, které se rádo od plíc zasměje, což Jan Patrný ve své hře dovede bez násilných triků vyvolat.

Demokrat — Král. Vinohrady.

Cena knihy Kč 10.—. Objednati možno u všech knihkupců
nebo přímo v nakladatelství FR. ŠVEJDY v Praze VIII.

Od Jana Patrného vyšly v témtě nakladatelství: SOKOLSKÁ LÁSKA, jednoaktová veselohra (Kč 5.—), OSTRŽÍŽ, tříaktová repert. hra Nár. divadla v Praze (Kč 9.—), APOŠTOL, veselohra o 3 jedn. (Kč 10.—) a SVOBODA, dram. obraz pro slavn. dny národní (Kč 5.—).

NEZMEŠKEJTE, TYLOVY OSLAVY SE BLÍŽÍ!

Právě vyšla nejširším tiskem předem uvítaná příručka, po které na sta korporací, divadelních společností, ochotnických jednot a na tisíce čtenelů Tylova uměleckého a národního profilu sáhne s radostí, neboť slavnostní dny jubilejního roku kvapem se blíží!

Prof. František Kocourek:

TYLOVY VEČERY

(Pěci Ústř. Mat. Div. Och. čl.)

Se scénami z Tylových her, povídek, s četnými obrázky. — Obsah knížky je sestaven velikým znatelem Tyla a jeho národního významu a stane se tak zdrojem zcela dostačujícím pro všechny, kdož se činně zúčastní oslavných večerů, aneb je sami budou pořádati. — Kniha v krásné grafické úpravě C. Boudy vyšla jako 2. svazek

„TOPIČOVY DIVADELNÍ KNIHOVNY“ a její cena Kč 16.— je velmi nízká.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., Národní tř. 11.

KALENDÁŘ ŠVANDY DUDÁKA

(již na rok 1927!)

přímo se hemží barevnými ilustracemi našich předních karikaturistů a malířů a do jeho textové části přispěli naši nejlepší humoristé, jako: Karel Bolina, Jarka Bráška (ten z radiového rozhlasu!), Adolf Červinka, Fringilla, Ignát Herrmann, Karel Horký, Stan, Jarkovský, Fr. S. Procházka, Václav Štech, Zevloun, K. Želenský a jiní a jiní. Vedle toho spousta drobných vtipů a obrázků. Humoristický Kalendář Švandy dudáka na rok 1927 vyjde již v nejbližší době, a samotná jeho humoreska

„VENDELÍN BŘITVA A BARTOLOMĚJ TLUSTOFOUS“ Z PERA IGNÁTA HERRMANNA

je tak nabita humorem, že ani největší škarohlíd nebude litovati
DEVÍTI KORUN,
za kteroužto nepatrnou cenu možno koupiti tento skvělý kalendář, hýřící
barvami a veselím.

Objednejte si zavčas, než bude rozebrán,

u kteréhokoliv knihkupce, neb v

NAKLADATELSTVÍ F. TOPIČE KNIHKUPECTVÍ
v Praze, Národní třída 11.

Osudy herečky českého jeviště.

OLGA SCHEINPFLUGOVÁ: POD LIČIDLEM

Román.

„Trpký osud talentované herečky je skryt pod ličidlem úspěchů; dílo, smývajíc je v hluboce lidských scénách, dává zírati tváří v tvář ubohé herečce-člověku. Román svou teplou hmotností, jíž prozařuje srdečná osobnost autorčina, zaplávuje hrdiny a dává jim dvojnásob žít v našem srdci, ...“

Cena Kč 21.—, váz. Kč 26.—

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ. KNIHKUPEC V PRAZE I.

Národní třída 11.

K TYLOVU JUBILEU!

Vhodné k výzdobě spolkových místností našich ochotníků, dvoran divadelních, přibytků všech přátel divadla!

Po dlouhém a usilovném hledání podařilo se akademickému sochaři JOS. FIALOVÍ naléztí originál Tylova portretu z r. 1844, který byl soukromým majetkem a takorba věcí neznámou.

Dle něho pak zhotovil dnes snad nejvěrnější

BUSTU

JOS. KAJ. TYLA

v sádře a v pálené hlíně. Autor je znám poprsím našeho prvního ministra financí dra Al. Rašína, jež je umístěno v parlamentě.

Cena sádrové busty výšky 90 cm Kč 300.— (z pálené hlíny bude dražší). Též v menších rozměrech 70 a 24 cm výšky.

Cenu ochotně sdělí a objednávky vyřídí

Umělecký závod

F. TOPIČ, PRAHA I., NÁRODNÍ 11.

Není možno, aby se divadelní oslavy Tylovy

obešly na velkých i malých divadlech našich bez provozování jeho hry

FIDLOVAČKA.

Ve hře této o její premiéře ve Stavovském divadle 21. pros. 1834 zazněla po prvé naše národní hymna

„KDE DOMOV MUJ...“

Vydali jsme „Fidlovačku“ v úpravě *Adolfa Weniga*, v níž dávana byla v letech válečného útisku 1917-18 70krát s bouřlivým úspěchem v Městském divadle vinohradském s původní hudbou Frant. Škroupa.

„Fidlovačka“ vyšla v pěkné úpravě grafické s předmluvou, poznámkami a obrázky dobových kostymů jako svazek I.

TOPIČOVY DIVADELNÍ KNIHOVNY, která, hledíc zvláště k potřebám našeho ochotnictva přinášeti bude vybraný repertoár domácí i cizí, s poznámkami režijními, scénickými atd.

Kč 12.—.

Na prodej v každém knihkupectví.

NAKLADATEL F. TOPIČ. KNIHKUPEC
v Praze, Národní tř. 11.

POHODLÍ VŠEM!!

Druh 9937 žluté Kč 79.

V našich zemích dopravají si pohodlí polobotky v létě dosud jen 4 procenta mužů. — Naproti tomu v Americe používá 80 procent mužů výhod auta. Z toho je zřejmo, jak málo dovede náš průmysl obsloužit obyvatelstvo.

Nízkou cenou Kč 79— chceme umožnit všem mužům dopřát si pohodlí této elegantní rámpové polobotky.

Zajděte si pro ně do nejbližší naší prodejny!

Bata

NEZMEŠKEJTE TYLOVY OSLAVY SE BLÍŽÍ!

Právě vyšla nejširším tiskem předem uvítaná příručka, po které na sta korporaci, divadelních společnostech, ochotnických jednot a na tisíce čtenářů Tylova uměleckého a národního profilu sáhne s radostí, neboť slavnostní dny jubilejního roku kvapem se blíží!

Prof. František Kocourek:

VĚČERY TYLOVY

(Pěti Ústř. Mat. Div. Och. čsl.)

Se scénami z Tylových her, povídek, s četnými obrázky. — Obsah knížky je sestaven velikým znatelem Tyla a jeho národního významu a stane se tak zdrojem zcela dostačujícím pro všechny, kdož se činně zúčastní oslavných večerů, aneb je sami budou pořádati. — Kniha v krásné grafické úpravě (C. Boudy) vyšla jako 2. svazek

„TOPIČOVY DIVADELNÍ KNIHOVNY“ a její cena Kč 16— je velmi nízká.

Naprodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., Národní tř. 11.

Ti, kteří dosud nestali se odběrateli AMERICKÉ KNIHOVNY a tím promeškali příležitost obohatiti svou knihovnu o perly literatury Nového Světa, učiní tak při druhé knize, kterou počínáme vydávati v této knihovně v sešitech.

W. H. HUDSON:

Z E L E N É P A L Á C E

Kniha neuvěřitelného kouzla a neskonalých půvabů.

Slavný americký autor uvede čtenáře dlouhou a namáhavou cestou do vnitra nesmírných pralesů, mezi podivuhodné kmeny domorodců, a tam, v daleké pustině, vzdálen veškeré civilizace, dá prožiti hrdinovi slastný román lásky, jenž se zapře mezi ním a dívkou — lesní ženkou, posledním potomkem přírodního kmene lesní této říše. Dívka, pohádkově krásná, přivábí jej k sobě jako divoký pták něžnou hrdelnou písní, jež jest poslední zkazkou mluvy jejich kmene vybitého surovou hordou válečníků, kteří se nablízku usadili a u nichž hrdina přijal pohostinství. Hrdinný boj této slabé, éterické bytosti s národem vrahů, líčící dramaticky podivuhodné zvyky domorodců, to jest pozadím kouzelného vyprávění autorova. Čtenář, nhopen kinesií obrazů, které se míhají na stránkách jako stínohra exotického filmu, čte jediným dechem tuto báji naplněnou fantasií básníkovou...

Vychází v sešitech po Kč 2-80, 10 sešitů předplaťte si za Kč 29— i s poštovním.

Naprodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., Národní tř. 11.

Z E V L O U N

(L. Tůma)

jeden z nejoblíbenějších českých humoristů, jehož rozmarné nedělní besídky už po dlouhá léta jsou nejzamílovanější četbou tisíců a tisíců čtenářů „Národních Listů“, a jehož humor (L. Tůma jest synem zvěčnělého spisovatele K. Tůmy, autora populární knihy „Z českých mlýnů“) jest tradičního, nefalšovaného českého rázu, přikročil právě k vydání sbírky svých nejlepších humoresek a rozmarných obrázků.

Začal je vydávati pod titulem

ZEVLOUNOVY

P O V Í D A Č K Y

v oblíbené „Knihovně Švandy dudáka“, v níž byl právě ukončen románek Karla Poláčka „Lehká dívka a reportér“. Doufáme, že populární Ževlounovo jméno jest nejlepším doporučením těchto opravdu podařených „Povídaček“, jež jsou zpestřeny co nejhojnějšími a přiléhavými ilustracemi akad. malíře V. Klimánka.

„Knihovna Švandy dudáka“ redigovaná Karlem Horkým, vychází v ilustrovaných sešitech ve 14denních lhůtách a předplácí se na 10 sešitů Kč 29— i s zásilkou.

Jednotlivý sešit Kč 2-80, pro odběratele časopisu „Š v a n d a d u d á k“ pouze Kč 2-50.

Objednati lze v kterémkoli knihkupectví nebo přímo v

NAKLADATELSTVÍ F. TOPIČ, KNIHKUPECTVÍ V PRAZE, Národní tř. 11.

Osudy herečky českého jeviště.

OLGA SCHEINPFLUGOVÁ:

POD LIČIDLEM

Román.

„Trpký osud talentované herečky je skryt pod ličidlem úspěchů; dílo, smývajíc je v hluboce lidských scénách, dává zřítí tváří v tvář ubohé herečce-člověku. Román svou teplotu hmotností, již prozařuje srdečná osobnost autorčina, zaplavuje hrdiny a dává jim dvojnásob žít v našem srdci...“

Cena Kč 21.—, váz. Kč 26.—.

Naprotěj u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I.

Národní třída 11.

Podivuhodná kniha!

ROMAIN ROLLAND

nazval autora

„GORKÝM BALKÁNU“

a jeho práce důstojnými ruskými mistrů.
Je to kniha „Kyra Kyralina“, již napsal

PANAIT ISTRATI

dobrodruh, který prožil třicet let bludného života jako malíř pokojů, revolucionář v Egyptě, prošel Syrií, Damaškem, Řeckem atd., až v Nizze, kde bída jeho dostoupila vrcholu, podřezal si hrdlo. V nemocnici našli u něho dopis na Romain Rollanda, který byl obsahem jeho unesen. Přiměl zoufalce, aby psal, a sám přispěl přemluvou k jeho knize, která ve Francii způsobila sensaci.

Český překlad právě vyšel!

Cena Kč 18.—, váz. Kč 23.—.

Naprotěj u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I.

Národní třída 11.

KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA
KYRA KYRALINA

MODERNÍ DOMÁCÍ UNIVERSITA!

Sbírka spisů populárně-poučných:

DUCH A SVĚT

Pořádá JAN EMLER.

Knihy této sbírky, podle potřeby ilustrované, poskytují čtenáři všeho, čeho potřebuje k zabezpečení svého praktického poznání života, k docelení světového názoru a prohloubení vědomostí. Psány jsouce předními našimi odborníky staly se vítanými levnými příručkami všech oborů vědeckých. Svazky jsou vždy ukončeny, v pěkně moderní úpravě, v tuhých obálkách vázané.

Dosud vyšlo:

1. Dr. K. Hoch: NOVINY. Kč 4—	37. Dr. K. Amerling: JAN EV. PURKYNĚ Kč 4—
6. Prof. Dr. A. Brožek: ZUŠLECHTĚNÍ LIDSTVA. 2. vyd. „ 14—	38. Prof. Cyril ryt. Purkyně: MOŘE, KO-LĚBKÁ ZEMÍ 7-50
7. Dr. H. Opočenský: PROTIREFORMACE V ČECHÁCH. 2. vyd. 6-50	40. Dr. A. Kolář: ŘECKÁ KOMEDIE 8—
9. Doc. Dr. B. Ježek: DRAHOKAMY. 2.v. 10—	41. Prof. techn. Karel Kavina: HOUBY. (II.) 10—
10. Ing. Karel F. Čáska: VYUŽITÍ TEPLA 4—	42. Dr. Ivan Žmavec: ÚVOD DO SOCIÁLNÍ ENERGETIKY 8—
11. Dr. A. Matějček: UMĚNÍ 19. STOLETÍ 2. vyd. „ 10—	43. Dr. T. Trnka: PROUDY V SOUČASNĚ FILOSOFII. 2. vyd. 21—
12. Prof. Dr. V. Drorský: PŘÍMOŘSKÉ ZEMĚ BÝVALÉ Říše RAKOUSKO-UHERSKÉ 4—	44. Ing. B. Mansfeld: BOHATSTVÍ Z OVOCE. (Ilustr.) 8—
13. Prof. Dr. J. V. Šimák: HUS A DOBA PŘED NÍM. 2. vyd. „ 9—	45. V. K. Blahník: UMĚNÍ DIVADELNÍ 10—
14. Ing. Stan. Špaček: PÉČE O INVALIDY A JICH PRACOVNÍ VÝCHOVA 4—	46. Dr. Jiří Guth: O HOSTINÁCH A HODOKVASECH JINDY A JINDE 10—
16. Dr. V. Nedoma: OCHRANNÁ PÉČE O MLÁDEŽ V CIZINĚ I U NÁS. 4—	47. JUDr. B. Linhart: SMLOUVA O MÍR S NĚMECKEM A NÁS STÁT. 10—
17. Prof. Dr. J. A. Theurer: OCHRANA BUDOV PROTI BLESKU 4—	48. Dr. un. asist. B. Čejka: JEDOVIATÁ ZVÍŘATA, JEJICH JEDY A OCHRANA PROTI NIM 12—
18.—19. Arne Novák: KRITIKA LITERÁRNÍ. Zásady a směry. Metody a prakse. 2. vydání „ 14—	49. Prof. MUDr. J. Brdlík: ZDRAVÉ DÍTĚ 8—
20. Un. prof. Dr. K. Engliš: SOCIÁLNÍ POLITIKA. 2. vyd. „ 9—	50. Prof. Dr. J. V. Šimák: OD KOSTNICE PO LIPANY 10—
25. Dr. J. Sv. Procházka: OCHRANNÉ OBLASTI PŘÍRODNÍ. (Ilustr.) 4—	51. MUDr. K. Kettner: O OTÁZCE PUDU POHLAVNÍHO 7-20
32. Prof. Dr. Ed. Babák: ŽIVOT A TEPLA 4—	52. M. B. Šarecká: SALONY 7-50
33. Dr. Jiří Guth: O JÍDLE A PITÍ JINDY A JINDE. „ 4—	53. Dr. Fr. Procházka: SOCIÁLNÍ POJIŠTOVÁNÍ A JEHO VÝZNAM ZDRAVOTNÍ 8—
34. Dr. K. Čapek: PRAGMATISM ČILI FILOSOFIE PRAKTICKÉHO ŽIVOTA. 2. vyd. „ 12—	54. Dr. J. Sv. Procházka: UHLÍ, JEHO ZEMĚPISNĚ ROZLOŽENÍ A JEHO HOSPODÁŘSKÝ VÝZNAM. 10-50
35.—36. Ph. Dr. Jan Šafránek: ELEKTŘINA VE SLUŽBÁCH LÉKAŘSKÝCH. 2. vyd. „ 12—	55. Dr. J. V. Novák: JAN AMOS KOMENSKÝ 10—
	56. Prof. Ferd. Strejček: ČESKÉ ŠKOLY BÁSNICKÉ XIX. ST. 10—
	57. Dr. J. Mareš: PRAVDA V CITU 8—

Svazky čísel zde neuvedených t. č. rozebrány. — Ve vydávání se pokračuje.

Naprodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I.,
Národní třída 11.

Sluší, aby každý Čech znal ty, kdo život svůj i všechno svoje snažení zasvětili svému národu.

Pořádá
JAN EMLER.

ČESKÉ HLAVY

Každý svazek
jen za Kč 2.—

1. T. G. MASARYK. Napsal dr. Jan Herben. 2. vyd.	19. JAN NERUDA. Napsal dr. A. Novák.
2. Dr. MIROSLAV TYRŠ. Napsal Karel Domorázek.	20. JOSEF HOLEČEK. Napsal dr. F. Chalupný.
3. JAN AMOS KOMENSKÝ. Napsal prof. dr. J. Novák. 2. vyd.	21. JAROSLAV VRCHLICKÝ. Napsal dr. Václav Brtník.
4. PAVEL ORSZAGH HWIEZDOSLAV. Napsal Fr. Tábořský.	22. SVATOPLUK ČECH. Napsal dr. Arne Novák.
5. KAREL HAVLÍČEK BOROVSKÝ. Napsal dr. H. Traub. 2. vyd.	23. K. V. RAIS. Napsal dr. Jan Frič.
6. Dr. EDUARD BENEŠ. Napsal Jan Reichmann.	24. JOSEF SYÁTEK. Napsal Ferd. Strejček.
7. Dr. K. KRAMÁŘ. Napsal dr. R. Procházka. 2. vyd.	25. FRANTIŠEK PALACKÝ. Napsal dr. H. Traub.
8. JOSEF MANES. Napsal dr. K. Herain. Rozebráno.	26. FR. L. RIEGER. Napsal dr. H. Traub.
9. JAN SV. PRESL. Napsal dr. J. S. Procházka.	27. ANTONÍN SOVA. Napsal prof. Vojt. Zelinka.
10. ADOLF HEYDUK. Napsal Ferdinand Strejček.	28. FRANTIŠEK JAROSL. RUBEŠ. Napsal Ferd. Strejček.
11. JINDŘICH FÜGNER. Napsal Jaroslav B. Zyk. Rozebr.	29. IGNÁT HERRMANN. Napsal Ferd. Juda.
12. MISTR JAN HUS. Napsal Ant. Rambousek. 2. vyd.	30. V. BENEŠ-TŘEBÍZSKÝ. Napsal Ferd. Strejček.
13. J. S. MACHAR. Napsal dr. I. Martinek.	31. JAN KREJČÍ. Napsal prof. dr. Radim Kettner.
14. J. V. SLÁDEK. Napsal dr. A. Novák.	32. RENATA TYRŠOVÁ. Napsal prof. dr. Čeněk Zibrt.
15. JULIUS ZEYFR. Napsal dr. F. Novák.	33. PETR CHELČICKÝ. Napsal prof. dr. Václav Novotný.
16. ANT. FRIČ. Napsal dr. J. S. Procházka.	34. JOS. KAJETÁN TYL. Napsal prof. Ferd. Strejček.
17. ALOIS JIRÁSEK. Napsal dr. H. Jelínek. 2. vyd.	35. TOMÁŠ ZE ŠTÍTNEHO. Napsal Karel Juda.
18. VOJTA NÁPRSTEK. Napsala Renata Tyršová.	36. JIRÍ Z LOBKOVIC. Napsal univ. prof. dr. R. Urbánek.

Naprotedj u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., Národní tř. 11.

PRO OCHOTNÍKY DIVADELNÍ HRY, LIBRETA A ZPĚVY

<i>Jos. B. Förster-K. Moor-K. Pospíšil:</i> DÉMON KČ	4. NEVĚSTA. Žertík pro jednu osobu 1—
LÁSKA. Zhudebnělý cyklus veršů Jar. Vrchlického k obrazům Pirnerovým. Pro zpěv s průvodem klavíru. Kč 20—, váz. 50—	5. ŽENA MILUJE SRDNATOST. Veselohra o 3 děj. 2. vyd. 1-60
<i>F. K. Klicpera:</i> VÝBOR DRAMATICKÝCH SPISŮ. Uspořádal a pro jeviště upravil F. A. Šubert:	6. MERENDA NESTŘÍDMÝCH. Veselohra o 1 děj. 1—
1. VESELOHRA NA MOSTĚ. Fraška o 1. j. 1—	7. JÁ TO NEJSEM. Veselohra o 1 dějství. 1—
2. PTÁČNÍK. Veselohra o 1 jedn. 1—	<i>L. Novák—K. Weiss:</i> LEŠETÍNSKÝ KOVÁŘ. Libreto k operě K. Weisse. 6—
3. BĚLOUŠ. Veselohra o 4 jedn. 2—	<i>Karel Rožek:</i> DOBRODINEČKOVÉ. Sociální komedie o 5 dějstvích. 3-50
4. KAŽDÝ NĚCO PRO VLAST. Vesel. o 1 jed. 1-50	<i>Ferdinand Strejček:</i> BLANIČTÍ RYTÍŘI. Vlastenecká idyla z r. 1816 o 3 dějstvích 3—
5. ROHOVÍN ČTVEROHÝ. Fraška o 1 jed. 1-20	TŘI DIVADELNÍ HRY. STAŘÍŠTUDENTI. (Komedie o 3 děj.) DĚDEČKŮV HRÍCH. (Obrázek o 1 dějství.) POVSTALCI. (Obrázek o 1 dějství.) 5—
<i>Jan Neruda:</i> DIVADELNÍ HRY:	
1. ŽENICH Z HLADU. Veselohra o 1 dějství 1—	
2. PRODANÁ LÁSKA. V tisku.	
3. FRANCESKA DI RIMINI. Tragedie o 3 dějstvích 2—	

Naprotedj u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I.,
Národní třída 11.

POVÍDKY O ZVÍŘATECH.

SVEND FLEURON:

RUDÁ SMEČKA

Autorisovaný překlad Jiřího Nosky.

Jako v knize nedávno vydané líčí Fleuron osudy a příběhy kočičí rodinky vychované ve volné přírodě, tak v Rudé smečce předvádí čtenáři skupinu lišcat, jež připravena o matku vyrůstá v péči a učení lišákově, což má vliv na povahu mláďat, dospívajících v krvežíznivé šelmy.

Cena brožované Kč 12.—,
vázané Kč 22.—.

Naprodej v každém knihkupectví.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze I., Národní tř. 11.

Knihovna „Švandy dudáka“

Pořádá Karel Horký.

4.

OSTROV LÁSKY,

román duchaplného Francouze

N. Ségura,

v němž s pravým francouzským espretem a v rámci jemné ironie a satiry jest zobrazen život osamělého, podivinským králem spravovaného ostrova Pamfilie, kde panují zcela odlišné zvyky, řády, mravy a zákony, kde hlavní smysl života se vidí v rozkoši, kde krása a rozkoš jsou společny stejně všem, takže není žárlivosti, nenávisti a tragedií, kde učenci a básníci, určení jen k tomu, aby mysleli a starali se o jiné, jsou na ostrově vydržováni jen z milosti ve vlastní ohradě.

Román je ilustrován malířem D. Birkinem.

Cena Kč 12.—.

Naprodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze I., Národní tř. 11.

A. V. AMFITĚATROV:

VIKTORIE PAVLOVNA

(Přeložil Z. M. Kuděj.)

„Sám Amfitěatrov v doslovu k tomuto románu píše, že „Viktorie Pavlovna“ jest nejčtenější jeho knihou a uvádí řadu dopisu nejruznějších čtenářů, které svědčí, jaký mohutný, skutečnostní dojem zanechala ve všech, kdož se s románem seznámili. „Viktorii Pavlovnou“ snažil se Amfitěatrov vykreslit ženu moderního genru, tvrdě: Žena v tomto století emancipace dostala sice právo jíti po mužských cestách, ale jen po těch, kterými se mužům znechutilo již choditi. A napsal román o tom, jak krásná dívka vydala se mužskou cestou dosud od nich neopuštěnou a cože z toho vzniklo ve světě. Slavný ruský autor zmohl svůj problém, možno tvrditi bez nadsázky, velkolepě.“

Denní tisk.

Brožováno Kč 24.—, váz. Kč 29.—.

Naprodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I.,
Národní třída 11.

V nejbližších dnech vydá Topičovo nakladatelství

ROMÁN ŘECKÉ KURTISÁNY

v „Knihovně Topičova sborníku“

LUDEK BRENDL:

MNESARETÉ-FRYNÉ

(Obraz mravu antických.)

„Mnesareté-Fryné, nejkrásnější řecká hetaira doby Alexandrov, bohyně Praxitelova a Appelova, kterým sloužila za model Afrodité, je obžalována nešťastným milencem, jakoby se rouhala bohum tím, že své krásné tělo vystavila na odír obnažené před tisíci Attičany při oslavách Afroditiných. Veliký soud se koná a slavný tehdejší řečník, obáraje se odsouzení své klientky, v nejkritičtější chvíli strhne roucho s Fryné: „Hle, tato krása že by se mohla rouhati?“ volá mezi lavice soudců. — Soud podmaněn krásou kurtisánina těla, osvobozuje ji a navrácí umění...“

„L. Brendl doreď v této knize vzkřísiti staré krásné Řecko jakoby kouzelně. Ten ryzí svět křesťanstvím neztemněné rozkošimilornosti, ten svět utopený v bájně pověry, život plný radostí ze sebe sama, do věčna se smějící svým dyonistvím...“

Naprodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I.,
Národní třída 11.

POVÍDKY O ZVÍŘATECH.

SVEND FLEURON:

RUDÁ SMEČKA

Jako v knize nedávno vydané líčí Fleuron osudy a příběhy kočičí rodinky vycované ve volné přírodě, tak v Rudé smečce předvádí čtenáři skupinu lišcat, jež připravena o matku vyrůstá v péči a učení lišákově, což má vliv na povahu mládat, dospívajících v krvežíznivé selmy.

Cena brožované Kč 12'—,
vázané Kč 22'—.

Naproděj v každém knihkupectví.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC

v Praze, Národní tř. 11.

Knihovna „Švandy dudáka“

Pořádá Karel Horký.

4.

OSTROV LÁSKY,

román duchaplného Francouze

N. Ségura,

v němž s pravým francouzským espretem a v rámci jemné ironie a satiry jest zobrazen život osamělého, podivinským králem spravovaného ostrova Pamfilie, kde panují zcela odlišné zvyky, řády, mravy a zákony, kde hlavní smysl života se řídí v rozkoši, kde krása a rozkoš jsou společny stejně všem, takže není zářlivosti, nenávisť a tragedií, kde učenci a básníci, určení jen k tomu, aby myslili a starali se o jiné, jsou na ostrově vydržováni jen z milosti ve vlastní ohradě, kde revoluce místo zbraní jsou potírány plynem, jenž rebelanty prostě uspává atd. atd.

Román je ilustrován malířem D. Birkinem.

Cena Kč 12'—.

Naproděj u všech knihkupečů.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC

v Praze I., Národní tř. 11.

Lačíné vydání sebraných dějepisných románů.

Josef Svátek:

JIŘÍ Z LOBKOVIC

Všemožný velmož Jiří z Lobkovic z doby Rudolfa II., jehož sláva byla neméně než jeho náhlý pád, je týmný, jenž v proslulém románu Svátkově „Praha a Řím“ stal se z nepřítele jesuitů jejich nejoddanějším ctitelem a podporovatelem jejich snah. Hrozný mravní úpadek jeho končí v propasti hanby a záhubě.

700 stran!

Cena brožovaného Kč 30'—,
vázaného Kč 36'—.

Naproděj u všech knihkupon.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC

v Praze, Národní třída č. 11.

KNIHOVNA ROMANTIKU.

Pořádá Karel Horký.

PAUL FÉVAL:

TAJNOSTI LONDÝNA.

V „Taj. L.“ jest to svět velkoměsta nad Temží, jehož tajnosti odhaluje autor s napínavostí, jež nemá sobě rovné. V jeho rukou jsou strážné masky dobrodružných markýzů, démonických krasavic, salonních travičů atd., zatím co Londýn počestnosti a práce spěje v jeho románu k vítězství nad světem nízkých pudů a zla.

I. díl Kč 20'—, váz. Kč 26'—.

EUGEN SUE:

VĚČNÝ ŽID I.

Úspěch románu, kde hlavním předmětem děje jest dědictví 212 milionů, které všemi možnými prostředky chtějí strhnouti pro sebe jesuité, byl svého času doslova jedinečný. Zápas mezi dobrem a zlem, jehož tajemným středem jest záhadný dům, zavřený z příkazu zastavitele závodů výroby do Renaissance po ploších 150 let, toť je jeho „Věčného žida“, románu dramatického téměř orzduš.

I. díl Kč 16'—, váz. Kč 22'—.

Naproděj u všech knihkupon.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC

v Praze I., Národní tř. 11.

Novinky Topičova nakladatelství.

Právě vyšlo:

A. V. AMFITĚATROV: VIKTORIE PAVLOVNA

(Přeložil Z. M. Kuděj.)

„Viktorie Pavlovna, žena neobyčejná, po třicetiletém životě, který je možno nazývati zpustlým, avšak i trpitelským, usídl se v téměř pobořeném sídle své matky a její krása, která se za ni vleče jako had za rajskou Evou, shromáždí kolem ní, jako kolem nějaké kněžny zástup zamilovaných mužů. Tu k svátku přijíždí gubernátor s celým hloučkem ženatých mužů, kteří každý rok utekou svým ženám, aby si u přátelského krbu Viktoriina postěžovali a odpočali. Tu přijede malíř, aby se zde trápil pro neopětovanou lásku, volno mu jak dlouho — a všichni z mužů zde žijí za větrem, jako by ani kolem smutná ruská step nebyla...“

Amfitěatrov touto knihou stvořil kytici půvabů nedostižně krásných a neuvěřitelně sugestivních.

Brožováno Kč 24.—, váz. Kč 29.—.

V nejbližších dnech vyjde:

PANAIT ISTRATI: KYRA KYRALINA

Vypravování Adriána Zografiiho.

(Přeložil Vilém Szpyk.)

Podivuhodná kniha! Romain Rolland k ní napsal předmluvu. Seznamuje tam čtenáře s osobou spisovatelskou. Je to, jak praví Rolland, nový Gorký balkánských zemí. Syn řeckého pašeráka a rumunské venkovanky, v mládí opustil matku, huán tuláckou vášní a prožil dvacet let bludného života, plného dobrodružných příhod, vysilujících prací, toulek a námahy bez přístřeší, nemocen, ovládnut vášněmi a odumírající bídou. Měl nejrůznější zaměstnání, účastnil se revolučního hnutí, prošel Egyptem, Syrií, Beyrutem, Damaškem, Libanonem, Řeckem, Itálií, často bez jediného haléře, často jako slepý pasažér. Ale nashromáždil si přehojně dojmu a vzpomínek. A při tom svým životě — považte — četl hodně, hlavně ruské a západoevropské slavné autory. Naučil se sám četbou francouzštině. Na bludné pouti dostal se až do Nizzy, kde bída jeho dostoupila té míry, že si podřezal hrdlo. Ale předtím napsal dopis Romainu Rollandovi. Ten našli v nemocnici u zoufalce a poslali adresátovi. Rolland byl unesen. Zatím se Istrati uzdravil, seznámili se s Rollandem a stali se přáteli. Slavný autor přiměl Istratiho, aby psal.

Kniha způsobila ve francouzském originále sensaci. — Čtyřmi slovy charakterisoval Rolland dílo Istratiho: „Hořící vítr na pláni.“

Čtete „Kyra Kyralinu“ a vybaví se vám sugestivnost tohoto přirovnání!

Cena Kč 18.—, váz. Kč 23.—.

Naprosedj bude mít každý knihkupec.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I.
Národní třída 11.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
ROČNÍK IV. (IX.)

1926

SLAVNOSTNÍ
ČÍSLO
(11.)

NA PAMĚT
J. K. TYLA
A K JUBILEJNÍM
DNŮM
Ú. M. D. O. Č.

VYDALA
»MATCE DIVADELNÍ«

Redakční kruh:
FRANT. HERMAN
KAREL HORKÝ
JAROSLAV PETR
JAKUB RYDVAN
(odpovědný redaktor)

*Obsahuje též programy
pro slavn. představení
Jirásova „Emigranta“,
slovo Matinée
v dádle Stavovském
a původce výstavou*

CENA Kč 4.-

NAKLADATEL E. TOPIČ V PRAZE L. ÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrazkový půlměsíčník. Graf. úprava Cyrila Boučy. Sred. kruhem řídí a za redakci odp. věden Jakub Rydvan. Bydlí Praha 152-VI., Neklanova 44 n. a bývá přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Topičova Sborníku“ a „Švandy dudáka“) v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovní 1. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádně známka. obálka. Nedostatečně známé. zásilek red. nepřijímá zvláštními dopisy neodpovídá; otiskovati a překládati články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjítí seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25-50), jednotliv. po Kč 2-50. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha-I., Národní tř. 11,* kam dopisy, týkající se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů buďtež zasílány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježť ochotn. jednotliv. org. v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.

KNIHY A ČASOPISY, POMŮCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Redakční sdělení. V červenci „Čsl. Div.“ již nevyjde. Příští sešit vyjde v druhé polovici srpna a bude v něm dbáno veškerých přání, v posledním čase provedených, zvláště stran repertoiru.

Ctitelům Palackého a přátelům naší literatury! Smutný osud Karla Havlíčka a Josefa Kajetána Tyla i jejich rodin povzbudil šlechtetné národovce, že na vybudnutí velikého Čecha, Franta Palackého, jehož vděčnou oslavu právě konáme, založili spolek, jenž by se stal o spisovatele, povzbuzoval je cenami a odměnami v jejich činnosti, usnadňoval jim práci studijními podporami, pečoval o ně v případech potřeby i o jejich vdovy a sirotky, jakož i stáral se o učení jejich památek. Palacký postavil se v čelo této akce a podal k místodržitelství žádost — bude tomu v prosinci 65 let — aby směl býti založen spolek, jenž za účel sobě staví „podporu spisovatelstva národního, aby spojenými silami a dary peněžními pomáhalo se k rozkvětu a ubezpečení literární činnosti ve vlasti.“ Sám navrhl mu jméno „Svatobor“ a heslo „Pomáhej, osvěcuj, pamatuj!“... „Uznáno jest hlasem všeobecným.“ Řekl na jedné valné hromadě „Svatobora“ jako starosta jeho, „že to byli spisovatelé čeští, co nedali zahynouti národu, ale vzkříšili jej zase a vyltknuli snahám jeho cíle ušlechtilé; uznáno jest, že literatury stala se nám pravou studnicí života národního. Tato potřebuje ke zdaru svému a žádá všude mecenášů ochotných a štědrých: a poněvadž u nás jich není ve třídách-společnosti výše postavených, avšak se národ sám nahraditi je spojenými silami a postaviti se na místo jejich.“ Proč to připomínáme dnes? Proto, aby naše veřejnost při oslavách Palackého nezapomínala na poloopuštěné dílo jeho, na spolek „Svatobor“, jemuž za nynějších valutových poměrů nedostává se prostředků, aby podporoval naše spisovatele tou měrou, jak by se slušelo a jak by si přál; připomínáme to proto, aby naše veřejnost oslavující Palackého, jednala podle jeho hesla: „Pomáhej, osvěcuj, pamatuj!“ Z ředitelství „Svatoboru“ v květnu 1926. Prof. Dr. Fr. Mareš, starosta. Dr. J. S. Guth-Jarkovský, jednatel. (Členové činní platí po 20 Kč, členové přispívající a skuteční po 10 Kč ročně. Členem skutečným může býti toliko spisovatel český.)

K *Tylovým oslavám* napsal Aleš Radvanovský a vydal svým nákl. tři obrazy ze života nesmrtelného dlužníka

„Směnka“ (Směnka. — Sen básníkuv. — Vykoupení.) Osobry je směnka Tylova, jejíž kopie uložena je v kutnohorském muzeu a jež proplacena za něho vlasteneckou par. Annou Toužilovou. Ke hře vrátíme se ještě podrobnější zmínkou. (Cena 12 Kč.)

Repertoír Tylových oslav. Cykly. „Heyduk“, Doudlevec Plzeň: 21./2. Palič. dc., 14./3. Krvavý soud, 4./4. Lesná panna, 1./5. Pražský flamendr. „Jirásek“ Upice: 21./2. Palič. dc., pak Paní Marjánka, Bankrotář, Fidlovačka a Jos. Kaj. Tyl od J. Jankeho. — Strak. dud. : Sokol Skvrňan 6. a 7./3., „Havlíček“, Újezd u Chocně 4./4. „Tyl“, Doubravka dto., Spd. Žebrák 4. a 5./4., Dr. kr. stud. v Jindř. Hradci 10./4. Jdo. v Přáslavicích 1. a 2./5., Jdo. v Čáslav. dto., Krdo. „Heyduk“ v Heřmaně dto., Spdo. „Tyl“ v Poličce 1., 2., 3. a 4./5. — Palič. dc.: Čtvoj. „Tyl“ v Bernarticích 21./2., Dr. odb. Obč. bes. v Přelouči 14./3., Sokol Klobuky 21./3. 2x (ve prosp. Tyl. domu), Spdo. „Jiří“ Počádky 20./3., Spdo. „Hálek“ v Hrochově Týnci 21./3. Spdo. „Tyl“ ve Žlebech 28./3., „Osvěta“ Náchod dto.

Spendličky s Tylovým reliéfem vydala u příležitosti oslav Tylových ÚMDOČ. a prodává je po 2 Kč ve prospěch Tylova domu v Praze.

Knižní a časop. novinky. Nakl. Šmejc a spol. vyd. B. Suchánkův překl. chorv. dramatu Srgjana Tuciće „Golgota“, provoz. v květnu 1913 s velikým úspěchem na Nár. div. v Záhřebu a věnovaného Ivu Vojnovičovi, z klas. terního života, v němž prozrazuje se zkušený divadelník (autor je hercem), jehož naturalistické sklony jsou prosty hrubostí a vnějších jevištních efektů. (Cena Kč ?) — N a k l. F r a n t. Š v e j d y vydalo v posledních dnech m. j. dram. zprac. Šmilovského půvabné povídky „Parnasie“ v 5 akt. „román vášně a lásky“ (Kč 10.—) novou fraškou režis. Vinohr. div. Fr. Hlavatého „Moderní Abrahám“ a dvě hry Karly Lužanské „Není nad to milování“ (vesel. III.) a „Jeho chvíle“ (společ. kom. III.). — N á k l. B. K o ť í h o vycház. Arbesových spisů vydán sv. 11., obsahující fragment románu pseudo-historického „Adamité“ (Kč 10.— váz. 13-50), jenž přes řadu desetiletí od napsání nepozbyl na síle, naopak získal zůměrněm perspektiv. Je skvělým dobovým obrazem dvorského zákulisí a úpadkové šlechty, jejíž život v nedbalkách jeví se nám tak v bezprostřední blízkosti

Úplný hudební a knižní materiál pro Tylovu

„FIDLOVAČKU“

v nové úpravě Wenigově nabízí levně

„DIVADELNÍ JEDNOTA“ V OPAVĚ.

Račte dopsati o nabídku.

Divadelní jeviště

všech soustav, všestranně dokonalá a účelná zařizuje fma ARNOŠT POLÁŠEK, Kyjov, Morava. Mnoho pochvalných uznání. Rozpočty zdarma. — Výhodné placení. Poštovní spořitelna čís. 35/149.

K podzimní divadelní sezoně

doporučují se veselohry autora JOS. VALENTY, které pro svůj bodrý český humor a vtip docilují na ochotn. scénách neobvyčejného úspěchu.

Právě vyšlo! SVŮDNÁ LÁSKA. Pikantní hudba! Fraška se zpěvy o 4 jed. Snadné obsaz. Dekorace: park a pokoj. OSEL JE OSEL. Veselohra o 3 jed. Dekorace: pokoj.

Hrají 4 ženy, 4 muži. *Všude velký úspěch!*
NOČNÍ HLÍDKA. Komicíká kabaretní jednoaktovka, z prvé doby války. *Velká švanda.*

Vešk. tyto hry má na skladě JAN HOLUB, hudeb. nakladatel. a knih. v Holíčích v Čechách, kamž objed. knih a vešk. hudebnin, kdekoliv vyšlých, řízeny buďtež.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

12

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVA
»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRCH:
FRANT. HERMAN
KAREL HORKÝ
JAROSLAV PETR
JAKUB RYDVAN
(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

P.: Tylovo dílo (Úvodník). - Dr. Kl. Pražáková: Shawův ideál lidský. - Dr. Lev Blatný: Abonentní systém. - M. Nohejl: Mladí herci v Plzni. - Dr. Fr. Herman: Po dnech svátečních. - Žaloval na nás u Shawů! - Plzeňská vesel. soutěž. - Šamberkův syn Vladimír. - Rozdělení sezony Služ. Národní div. - Shakespeare ve smockingu. - Hlavní Tylovy oslavy spolkové. - Tylovy oslavy v Plzni. - Jubilea našich činovníků. - Sermany dle her.

14 vyobrazení.

Pravozvozní práce. Div. zastup. Centrální div.
Fr. K. Hebl. *Práha VII.*, Nad Budulfovou stáloa č. 6.
oznamuje tyto přístupy k sezónám: (Hry pav.) Rud. Zoulek
„Salcam“, karel. kom. III., Karel Poláček „Pásky
na vousy“, Vesel. III., F. X. Salda „Tazem, proti smrti“,
kom. III., Růž. Jesenská „Stacy markýz“, hra III., Fr.
Stráneck „Hřbitov velké lásky“, Vesel. III. Fr. Lanster
„Periferie“, dr. III., J. Žuk „Maz“, kom. IV., L. Bero
„Hvězdičkové požáry“, hra III. a prolog, Němček „První
trigonič“, hra III., Salburk. Čvancara „Sasak krále Jiřího
z Poděbrad“, hra III., A. Zieglerova „Záhlaz“,
kom. III., Jan Bartos „Vzhrouení na jevišti“, hra III.,
Josef Kapiš „Revoluce“, dr. III., J. S. Kálal „Zastoupení
systém“, hra III., Fr. Herman „Hvězda Táboru“, hist.
hra III., Jar. Kvapil (ed. J. Jedna 1926) „Pátník“, hra
I., Bludířka“, hra IV., „Princzna Pampeliska“, hra III.,
„Pohádka o princevni Pampeliská“, dětská hra III., „Oblá-
ka“, hra III. a „Stroupek“, hra III.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

13

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ
»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:
FRANT. HERMAN
KAREL HORKÝ
JAROSLAV PETR
JAKUB RYDVAN
(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

P.: Dvacátý třetí srpen po 75 letech.
(Úvodník). = Dr. Ed. Šebesta: Paskal
Bondini, Národní divadlo a divadlo
v Kotcích. = Dr. Lev Blatný: Abo-
neutní systém. = Premiery: Kean,
Blažena a Beneš, Morálka pí Dulské,
Starý markýz, Zkrocení zlého muže,
Smrt matky Jugovičů a j. (J. P.) = Di-
vadelní kalendář: Červenec, srpen.
(Ši-) = PhC. A. Kytka: Dramaturgie
některých her Tylových. = Sjezdový
referát. = Mezinárodní výbor pro li-
dové divadelnictví
17 vyobrazení

NAKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TŘ. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrázkový půlměsíčník. Graf. úprava Cyrila Boudy. Sred. kruhem řídí a za redakci odpovírá **Johub Rydvan.** Bydlí **Praha 152-VI., Neldanova 44 n.** a bývá přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Topičova Sborníku“ a „Švandy dudáka“) v úterý a pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovní 16. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádné známky. Nedostatečně znám. zásilek red. nepřijímá zvláštními dopisy neodpovídá; otiskovati a překládati články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50— (s pošt. Kč 51—), na 10 sešitů Kč 25— (s pošt. Kč 25-50), jednoť. po Kč 2-50. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha-I., Národní tř. 11,* kam dopisy, týkající se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů buďtež zasílány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto *ochotn. jednotám, org. v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.*

KNIHY A ČASOPISY, POMŮCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

K oslavám Tylovým. Nová hudba k Strakonickému dudáku. Na četná přání, projevená z řad našich ochot. spolků, vyzvala na jaře letoš. roku **UMDOČ.** mistra J. B. Foerstra, aby napsal novou hudbu ke zpěvům a scénám této nejpopulárnější Tylovky hry, zdomácnělé na všech jevištích. Mistr ochotně vyhověl a napsal hudbu, oplývající melodickou krásou, harmonickou prostotou a technickou přístupností. A zvolil takové seskupení nástrojové, že provedení je přístupné i menším ochot. spolkům: smyčcový kvintet (2 housle, viola, čelo a basa), klavír, harmonium, C-klarinet, timpani s trianglem a kde to možno i 2. klarinet a 2 lesní rohy. K nastudování zpěvů i celé hudby poslouží výborně úplný klavírní výťah, mistrem samým upravený, kterého možno použít i jako doprovodů tam, kde není možno sestavit potřebné seskupení nástrojů. Celá hudba obsahuje 15 samostatných čísel, mezi nimi předešly i vložky nástrojové, hudbu melodram. ke scénám mluveným, zpěvní čísla solová i sborová (použito původních nářevů) i hudbu tančební. Pro naše spolky je důležité, že celý hud. materiál je vydán tiskem, takže není při tom obvyklých obtížích se zapůjčováním materiálu na určitou dobu. Vydán je velmi pěkně a levně nákl. Hudeb. Matice v Praze III. Besední 3. Klavírní výťah, v němž uvedeny jsou všechny zpěvy a hudební čísla, stojí pouhých Kč 18—, kompletní hlasy, rovněž zřetelně tištěné, jsou za Kč 36—. Materiál, jednou zakoupený, zůstává majetkem spolkového archivu.

Repertoir Tylových oslav. **Pražský flamend:** 21. IV. „Vlast“ Vršovice, I. V. „Heyduk“ Doudlevec, Sokol Krnsko, 23. V. „Tyl“ v Slatině. — **Chudý kejklíř:** 12. VI. „Tyl“ v Hoře Kutné. — **Děvče z předměstí:** 11. VII. „Tyl“ v Hor. Rudolově. — **J. K. Tyl od Šamberka:** 28. II. „Pokrok“ v Rožďalovicích, Spdo. v M. Poříčí, 28. II. a 7. III. „Komenský“ v Ostroměři, 10. III. Vzd. bes. nár. soc. Vinohrady, 21. III. „Tyl“ v Plichuvkách, 4. IV. Sokol v Rozdělově, 11. IV. „Tyl“ v Ždírci, 22. IV. „Tyl“ v Kosteletce n. Orl., 1. V. O. s. Vřeštov, 1. a 2. V. Spdo. na Hoříčkách, 12. IV. Sokol ve Kdyni, 15. V. Vzd. spdo. Příbram, 22. V. „Chvalovský“ Soběslav, 28. V. YMCA Liberec, 6. VI. „Stolba“ Rosice n. Lab., 13. VI. „Hýbl“ Čes. Třebová, 26. VI. Macháckuv okrsek Čes. Budějovice, 25. VII. Spdo. ve Vítiněsi. — **Film „J. K. Tyl“ promítly** 3. IV. Sokol n. Paka, 11. IV. Oj. v Třebízi. — **Tylův večer** (výběr z her Tyl. za spoluúč. K. Želenského) 26. VI. Sokol v Suchomastech.

Knižní a časop. novinky. Dram. spis. Jos. Valenta, jehož ves. „Osel je osel“ docílí na ochotn. scénách úspěchu, napsal novou čtyřakt. frašku se zpěvy „Svudná

láška“, která právě vyšla tiskem u holičského nakladatele J. Holuba (za 8— Kč). — Dram. spis. Eug. Stoklas v Litovli vydal vlast. nákl. 3akt. hru pro herce dřevěné i živé „Rytíř a panna“, která svou ušlechtilou tendencí cenně doplňuje repertoir obou těchto div. gener. (cena Kč 10—). — Div. sp. „Tyl“ v Čes. Budějovicích vydal ves. řed. Frant. Zdráhala „Vylezlý hmyz“ (Redakce „Vlast“), jejímž podkladem je chamtivý život v repulice, proti kterému úspěšně utóčí dělníci a která docílila na Nár. div. jihohorsk. i na Tylové lid. div. v Nuslích pronikavého úspěchu. Autor napsal též neméně úspěšné drama „Ve spárech hmotářství“ (cena ?). — **Nákl. F. Švejdy vyd.** Zemanové-Zalové a K. Babánka „Strašidlo“, 3akt. vaudeville. T. Labutí „Historky o milování“ (s hudbou K. Moorovou), 4akt. čin. Tylův „Paní Marjánka, matka pluku“, 3akt. ves. Jiřího Baldy „Ireněno vítězství“ (Yenoušku, ožně sel). novou 3akt. hist. hru z časů náboženských válek od J. F. Kárase „Albigenští“ a 3akt. vesel. Vil. Skocha „Lázníčky“. (Ceny neudány.) — **Nákl. B. Kočí vyd.** 4akt. hru pro děti se zpěvy a tanci „Jurkův lék“ od M. Matlasové-Vaníčkové, plnou jádrného vtipu a zářící pohody, překypující láskou k přírodě a chovající mnoho ušlechtilého a cenného poučení. (Za Kč 4—). Týmž nákl. vyšel jako I. sv. letoš. ročn. Nejla. české knihovny Arbesuv román „Poslední dnové lidstva“, rozlehlé psycholog. i dějové rozvětvenosti, kde do doby přítomné promítají se živoucí silou barvitě reminiscence z bouřlivého roku 1848. (za Kč 6—, váz. Kč 10—). — **Nákl. Jos. Svátka** počal vycházeti ve Výboru nejlepších knih G. Sandové grandiosní románě čistě lásky „Valentina“, kterému stejně jako dobrodružné a poutavé dějovému „Tajemníku Její Výsosti“ (196 str. s ilustr. za Kč 13—, váz. Kč 19—) dostane se nejlidnějšího přijetí obce čtenářské. Autorka, největší z žen svého věku, zasluhuje, aby její pokrokové a sociálně vyzravané knihy byly hojně čteny a zařazovány do knihoven. (V seš. po Kč 1-90, poštou Kč 2—). — **Nákl. F. Topiče** vyšel „Kalendář Švandy dudáka“ pro r. 1927, který rozesměje každého, neboť přímo hýří zdravým veselím a hemží se rozmarnými ilustr. našich nejlepších karikaturistů a malířů (za Kč 9—). — **Všecky výše uvedené knihy dostati lze v knihk. naklad. F. Topiče, Praha I., Národní tř. 11.**

Pomůcky. Část zařízení a dekorace staršího divadla rozměru 1 x 6 prodá Spolek div. ochot. v Červeném Kosteletě.

Příští sešit „Čsl. Div.“ s veškerými zprávami sjezdovými atd. vyjde již za týden dne 23. září t. r.

Jevišťe

umělecky provedená, v moderní výpravě, se zaruč. trvanlivostí dodává **HANUŠ A PÍSTĚK,**

Mor. Ostrava III., ulice Prokopa Holého, 5. Při dotazu udejte rozměry místnosti, rozpočet zasleme obratem. — Menší jeviště stále na skladě.

Divadelní ličidla a veškeré potřeby k maskování

vyrábí v nejlepší jakosti česká firma

Ing. **ANTONÍN FRANKL,** Praha VI.—99. Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

14

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ
»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:
FRANT. HERMAN
KAREL HORKÝ
JAROSLAV PETR
JAKUB RYDVAN
(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

ej: Ekonomie repertoira. (Úvodník.) • Akad. malíř Jar. Rérych: Giovanni Grasso, • Ed. Dr. Sebesta: Paskal Bonomi, Národní divadlo a divadlo v Kotcích. • Premiery: Faust, Pan ministr, Otec, Správný paroháč a j. (J. P.) • Divadelní kalendář: Září, (Si-) • Doskončené opravy ve Slavov. divadle. • Div. prázdniny. • Národ. divadlo vypraví. • Resoluce o utvoř. mezinár. výboru pro lidové divadelnictví a o divadel. zákonodárství a veřejné podpoře lid. div. • Sjezdový referát. • Jubil. představení sjezdová. • Jubil. soutěž. • Pražská divadelní výstavka. • Divadelní výstavka v Jaroměři
13 vyobrazení

AKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. „Rázekov, pušněšník. Graf, úprava Cyrila Boudy. S red. kruhem řídí a za redakci odpovídn Jakub Rydman. Bydli Praha I., Neklánova 44 n. a býva přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. Topičova „Sborníku“ a „Svandy dudáka“) v úterý a v pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovní 16. Nehodí se rukopisy vraceti se toliko, byla-li přiložena řádné známky, obálka. Nedostatečné známky, zášilek red. nepřijímá. z v l a s t n í m i d o p i s y n e o d p o v í d á: otiskovati a překládati články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pravomene. *Otištění se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyřízení seš., drobné honoráře v pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně, vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25.50), jednotl. po Kč 2.50. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha I., Národní tř. 11.* kam dopisy, týkající se odebírání listů, nedostých sešitů a objednávek insertů budte zasílány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto *ochotn. jednotn. org.* v *Ú. M. D. O. Č.,* *zasíláno je zdarma.*

KNIHY A ČASOPISY, POMUCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Vyzvání. Při letošním jubileu Škroupova „Dráteníka“, jenž je prvou českou operou, scénicky velmi účinně rozřešenou a hudebně podmanivou, docházelo mnoho dotazů od našich spolků po hudeb. materiál. Nemohli jsme všem vyhověti, neboť materiál této národní opery byl jen v archívech stálých divadel a jeho opsání stálo veliké peníze. Hudební Matice v Praze byla by ochotna vydati materiál tiskem nebo pořídit opisy, jež by se za určitý poplatek našim spolkům půjčovaly. Vyzýváme proto naše členy, aby oznámili Hud. Matici přímo (Praha III., Besední 3), zda a v kterou dobu by na materiál reflektovali. Čím více přihlášek, tím může býti materiál levnější nebo půjčovně nižší.

Knižní a časop. novinky. Nakl. Šolc a Šimáček Praha II., Jerusalemská II vydalo právě nový, úplný seznam své mnohaleté osvědčené div. knihovny „Repertoire českých divadel“ a zasílá jej na požádání zdarma. — Nakl. Fr. Švejd vyšly další svazky „Div. sbor.“, obsahující zejm. Vikt. Fraňka 3akt. hru z vesn. žv. „Na Benešově gruntě“, 3akt. grotesk. ves. Karla Baláka „Radikál Tsum-Tsum“ a K. Fořta 3akt. časovou frašku se zpěvy a tanci „Láska ze sletu“ s hudbou J. Vašaty (Kč 9—) kromě akt. Boh. Šafáře „Rok 1848“ (episoda), T. Labuti „28. říjen 1917 v Rusku“ (slavn. obraz) a Jos. Teichmana „Křižovatka“ (polic. kom.). — Nákl. J. Ott vyšla velmi zajímavá kniha red. Ant. Veselého „Hovory s herci“, otisk. jednotl. v Borového-Peroutkově týden. „Přítomnost“ a skytající ostré pohledy do života, názorů a díla duševního některých nejčelnějších představitelů našeho světa div. Jsou tu zastoupeni zejm. činoherci: Vávra, Želenský, Hurt, Deyl, Hübnerová, Dostálová, Nasková, Kronbauerová, Tůma, Vrchlická, Karen, Ibová, Sedláčková, Zakopal, Hlavatý, Wiesner, Veverka, Burian a celek užitečně doplněn výčtem hlavních rolí každého umělce od počátku jeho dráhy herecké. — Nákl. divadla Švandova za red. dramaturga J. Lěbla vydané „Meziakti“ obsahuje nejen zprávy, týkající se divadla, jeho repertoaru a p., ale i stati povahy všeob. div., jako např. dlouhý memoir. článek herce-inval. Fr. Bohuslava „Div. radosti i starosti“ (za Kč 1—). — Nákl. B. Kočího vyšel seš. červencový a srpnový inform. měsíčníku „Události“ (po 80 hal., předpl. Kč 9-60) s obvyklými rubrikami a v části záb. s povídkou J. F. Karasova „Dva piráti“ a s J. Hynaisovým překl. franc. pov. Ed. Schuréa „Vývolená dvojice“. Hygienický oddíl obsahuje pojednání o „Vývoji tří povah ze tří zárodkových listů“ z knihy dra Molnara a Böhme „Za 4 neděle zmizí nervosa“ (kniha za Kč 15—). V Nejlacnější české knihovně vyšel jako další svazek 43. román K. Šabiny „Jen tři léta“, analýsa ženské psychy, plná delikátní jemnosti a poesie, dílo pevné semknutosti

a dějové zhuštěnosti, jehož povahokresby a dušezpytné postřehy svědčí o duchu mimořádné síly. (Za Kč 5-40, vaz. Kč 9-40.) Jako sv. 13. Arbesových spisů vyšel III. díl jeho „Knihy novel a povídek“, v níž bravurní a odvážný novelista dává rozehrati celé stupnici vášní a citů i přebohatému světu své fantasmie, opřené pevně o skutečnost a drsný život. Časový odstup od díla autorova zesiluje jeho krásy, provotě dechem života a tak podivuhodně obrácené k duchu naší doby. (Za Kč 10—, vaz. Kč 13-50.) — Nákl. J. Svátka vychází u přílež. 50. výročí úmrtí slavné franc. spis., přítel. kyně Alfr. de Musset G. Sandové „Vyb. nejlepších spisů“, v nichž právě ukončen I. sv., obsahující román „Tajemník Její Výsosti“, v němž jako v pestrém filmu střídají se vzruš. scény ze živ. aristokracie, lidí bez domova i dobrodružných podvodníků. (V seš. po Kč 1-90, pošt. Kč 2—.) — Nákl. F. Topiče vycházející humor. týdeník „Švanda dudák“ dospěl seš. 18. s delším liter. přísp. Herrmannovým (Ign.), Zieglerovou, Jejkala a četnými ilustr. (za Kč 1.80, pošt. Kč 1-90). V Knihovně Sv. dud. ukončeny v seš. 16. „Zevlounovy (L. Tůmy) povídky“ a zahájena kniha humoresek a satir Otom. Schäfra „Splašený svatý“. (Seš. po Kč 2-80.) — Nákl. „Sociál. úkolů“ Praha XII. Čelakovského ul. 15, vyšel v II. dopl. vyd. (s rejstř. o 593 str.) dra Gallasa, spoluaut. vládní osnovy pojišť. zákona, „Výklad k zákonu o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří“, který skýtá jediný odborný výklad všem inter. Sociální pojištění zaměstnanců nabylo účinnosti již dnem 1. července t. r., kdy přeměněny nemoc. pokladny v okresní pojišť., organizace pojištění, dozor nad ním a pojišť. soudnictví podstatně změněny a nové předpisy a dávky o pojišť. nemoc. a invalid. jinak vyměřovány.

Provozovací práva. Zastup. Spolku čes. spis. bell. „Máj“, Praha-II., Pštrosova, vydává stále doplňky seznamu her, jím chráněných, a na požádání je zasílá. — Div. zast. Centrum (Ing. Fr. Khol), Praha-VII., Nad Rudolf. štolou 6 oznamuje přírůstek k seznamu her cizích, jím zastup.: R. Spitzer „Rekovný čin“, vesel. III. Bayjard Veiller „Trináctý v kruhu“, hra III., přel. J. Šimáček. Alex. Arnoux „Huon z Bordeaux“, hrdinná hra, přel. J. Hořejší. Imre Fazekas „Altona“, sens. dr. IV., přel. J. Noville. Duvernois a Maurey, „Věčné mládí“, kom. III., přel. E. Konrád. R. Peter a H. Falk „Hledá se milénka“, kom. III., přel. Al. Hakl. J. Kolb a L. Belfores „Mládí v rozprašovači“, rozpustilá ves. III., přel. Ferd. Kruliš. Witold Wandurski „Smrt na hrůši“, hra III., přel. J. Hoorn. Fed. Laszlo „Milostivá, já jsem vás již někde viděl“, ves. III., přel. F. Kruliš. Sidney Howard „Věděl, co chtěl“, kom. III., přel. Frank Tetauer. Paul Demasy „Atamanka Elsa“, hra IV., přel. St. Hanuš. G. B. Shaw „Živnost paní Warenové“, hra IV., přel. K. Mušek.

Jeviště umělecky provedená, v moderně, výpravě, se zaruč. trvanlivostí dodává HANUŠ A PÍŠTĚK, Mor. Ostrava III., ul. Prokopa Holého, 5. Při dotazu udejte rozměry místnosti, rozpočet zašleme obratem. — Menší jeviště stále na skladě.

Prodá se část zařízení a dekorace staršího divadla, rozměrů 4 x 6. Spolek divadelních ochotníků v Červeném Kostelci.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

15

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

GYDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

P. : Hilar osamocen? (Úvodník.)
Gabr. Hart: Bachrušinovo divadelní
museum v Moskvě. — Jar. Rérych:
Giovanni Grasso. — Premiery: Náš
pan farář, Z pekla štěstí, Komédie plná
otců. (J. P.) — Moskevské Umělecké
divadlo. — Pirandellova škola. — 150.
výročí divadla. — Vyznamenání uměl-
ců. — Nahota na jevišti. — V Mezinárod-
ním výboru pro lidové divadelnictví. —
Župní sjezd lidové výchovy v Olo-
mouci. — K dotazům o oslavách. —
Jubil. režiséřský kurs. — Jubil. předsta-
venísjezdová. — Divadelní výstavka
v Jaroměři. — Výkazy příspěvků na
Tylovu národní sbírku a Tylovův dům
v Praze. — K chystanému rozřazení
ochotnických spolků. — Ochotnické
divadlo na venkově. (Jar. Borotinský.)
13 vyobrazení

AKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TŘ. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrázkový pulmésník. Graf. úprava Cyrila Boudy. S red. kruhem řídí a za redakci odpovídá Jakub Rydvan. Bydlí Praha VI., Neklanova 44 n. a bývá přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Topičova Sborníku“ a „Švandy dudáka“) v úterý a v pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovní 16. Nehodící se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádně známka obálka. Nedostatečně známé zaslék red. nepřijímá. zvláště tím i dopisy neodpovídá; otiskovati a překládat články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. *Otištěné se honoruje* (zpravidla pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně, vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25-50), jednotl. po Kč 2-50. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha I., Národní tř. II.*, kam dopisy, týkající se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů bud' teč zaslány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto *ochotn. jednotlivcům, org. v Ú. M. D. O. Č., zasláno je zdarma.*

KNIHY A ČASOPISY, POMUCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Redakční sdělení. Pokrač. článku dra Šebesty „Paskal Bondini, Nár. div. a div. v Kotcích“ pro nával jiné aktuálnější látky odložno do sešitu příštího, který v yjde 22. října t. r.

Na Tylův Národní sbírku zaslal div. kr. Svazu Svobodomyslných v Town of Lake v Americe (sl. B. Kodytková) šek na 1100 Kč a avisuje druhou část sbírky 1500 Kč.

Výkaz příspěvků a darů na Tylův dům v Praze za I. pol. 1926: Jos. Bartoň a synové, Náchod, Kč 10.000—; „Tyl“, Bernartice, Kč 140—; Spdo., Bezděkov, 110—; „Langer“, Bohdaneč, Kč 15—; „Sokol“, Boleslav St., Kč 209-60; Sdruž. mlád., Bohouňovice, Kč 78-60; Spdo., Borotín, Kč 71-87; Sokol, Brandýs n. L., Kč 100—; „Tyl“, Branná Hor., Kč 190—; Sokol, Brno-Komárov, Kč 60—; Spdo., Brod Něm., Kč 200—; „Budoucnost“, Bubeneč, Kč 122—; „Tyl“, Dejšín, Kč 50—; „Jirásek“, Dírná, Kč 100—; „Lev“, Držkov, Kč 50—; Čt.-och. sp., Dudín, Kč 50—; N. J.P., Hamrý, Kč 50—; Krdo., Hlavno-Sudovo, Kč 350— Spdo., Hory Ratibořské, Kč 175—; Pelikánova Jdo., Hořice, Kč 300—; Erbanův okrsek, Hořice, Kč 500—; Čs. soc. ml., Hostivař, Kč 50—; Sv. Václava záložna, Humpolec, Kč 20—; „Dalibor“, Jenštýn, Kč 51-80; Čt. bes., Jetřichovice, Kč 50—; „Kolár“, Jilemnice, Kč 85—; „Zeyer“, Karlín, Kč 126—; Sokol, Klobuky, Kč 300—; Jdo., Kalivody, Kč 121—; „F. F. Šamberk“, Košře, Kč 167-70; „Humanita“, Košře, Kč 157-40; „Tyl“, Křičín, Kč 70-40; „Tyl“, Kukleny, Kč 15—; Sokol, Krnsko, Kč 50—; Raisovo och. div., Lázně Bělohrad, Kč 453-40; „Havlíček“, Lány, Kč 60—; Čt.-och. sp., Lopa u Něm. Brodu, Kč 80-25; Jdoch., Luže, Kč 20—; „Vlastimil“, Lužany, Kč 93-80; „Heřman“, Městec Král., Kč 81—; „Kolár“, Měsice, Kč 400—; Ladeckého okrsek, Most, Kč 843—; Okr. spr. kom., Milevsko, Kč 50—; „Kolár“, Nechanice Kč 143—; Jdoch. (p. Volánek), Olomouc, Kč 100—; Jdoch., Opocno, Kč 14—; „Komenský“, Ostroměř, Kč 100—; Dr. od. Sokola—, „Hálek“, Paka St., Kč 185—; Sdr. d. o., Pašinka, Kč 91-50; „Rieger“, Pelhřimov, Kč 200—; Spdo., Polánky, Kč 105—; „Kolár“, Police n. Met., Kč 150—; „Motýl“, Praha, Kč 121-20; Int. scéna, Praha, Kč 33-84; Živnobanka, Praha, Kč 300—; Sokol, Prosetín, Kč 105—; „Tyl“, Prostějov, Kč 309-93; Obč. bes., Přelouč, Kč 200—; Sokol, Přerov, Kč 250—; Čt. bes., Radošín, Kč 99-94; O. j., Rakovník, Kč 221-40; „Švanda Dudák“, Smíchov, Kč 51-70; Ob. barácn., „Petr Guth“, Smíchov, Kč 100—; Sdr. d. o. Studánka u Pardubic, Kč 95-60; Spdo., Suchovršice, Kč 105-60; „Vlastimil“, Studenec, Kč 250—; Jdo., Suché, Kč 55—; „Budoucnost“, Škvorec, Kč 50—; N. J., Třebčín, Kč 112—; „Vrchlický“, Třebíč, Kč 150—; „Tyl“, Třebonín, Kč 25—; Smetanův okrsek, Tře-

bová Čes., Kč 57-20; „Vlastimil“, Újezd Vel., Kč 202-80; Osv. sdr. d. o., Vesce, Kč 100—; Sokol Krusnohorský Verneřice, Kč 61-40; „K. H. Borovský“, Vinohrady, Kč 100—; pí M. Korpálová-Starková, Vinohrady, Kč 50—.

(Dokonč.)
Novinky knižní a časopisecké. Nákl. vlastním herce-invalidy Fr. Bohuslava vyšla jeho 3akt. vesel. „Byt pro lepší dámy“, která nejen nespornými divad. kvalitami, pro něž zařazena v repertoar Švandova divadla na Smíchově, ale i jako nevtravé, jemné připomenutí se umělce, jemuž krutý osud tak záhy cesty k vyšším zmnožnil, přijata bude v nejširších kruzích divadelních. (Za Kč 7.—) S knihou expeduje i sešitek divad. a životních svých vzpomínek „Z mých nejlepších let“, v němž upřímnou sdílností snaží se uleviti svému stesku po krásnější minulosti, dávno zaniklé. (Cena Kč 5.—) — Nákl. Bedř. Splavce vyšla knížka pro a nálad Lva Uhlíře „Signály a ozvěny“, k nimž připojeny alegorie „Moře a hory“ a tři nálady dramatické (Noc, Svatvečer a Závrať), jejichž bezplatné provozování podmiňuje toliko odkoupení 3 ex. knihy po Kč 8.— (na ruč. papíře Kč 15.—). — Nákl. Fr. Švejdy vycházející knihovna „Pražský kabaret“ obsahuje v novějších svazcích zejména Jar. Sedláček a Č. Šlégl 3akt. vojenskou frašku „Č. k. ulejšáci“ z repertoar div. Burianova (za Kč 10.—), 1akt. komedii Tóni Labutě „Podle Decamerona aneb Sedla na lep“ z kabaretu „Labuť“ a ještě z Burianova div. 3akt. frašku těchže autorů „XIII. přikázání aneb Nebudeš nikdy strkati hlavy své — kam nemáš“. (Cena neudána) — Nákl. B. Kočího vyd. jako 15. sv. Spisů Jak. Arbesa V. díl jeho „Romanet“, obsahující román „Kandidáti existence“, v němž autor dává nahlédnouti do svých názorů sociálních, jež duchaplně rozprádá v zajímavých a bohatých osudech proniknutých vroucím lidstvem a dramatickou silou životní. (Za Kč 10.—, váz. 13-50.) V Kočího Nejlacnější české knihovně jako sv. 44. vyšel román A. V. Šmilovského „Za ramích červánků“, v němž před našimi zraky vyrůstá postava velkého buditele národního Josefa Dobrovského, jehož zajímavá doba a myšlenkové prostředí v nedostatečné síle, věrnosti a poutavosti, že podnes uchvacuje nás nenapodobitelným kouzlem osobité povahy. (Za Kč 3-60, váz. 7-60.) „Herbáře aneb bylináře doktora Petra Ondřeje Mathioly“ ve věrné kopii, přetištěné přesně dle starého vydání a opatřené překladem v nové češtině, vyšel dvoješit 35.—36. (za Kč 7-20). Vysvětluje za doprovodu hojných vyobrazení vlastnosti, zvláště však léčivé účinky různých druhů petržele, rozmaríny, kmínů a j. Bude v celku publikací velké ceny nejen po stránce bibliofilské, ale i praktické, přináší pokyny z poctivé a jadrné moudrosti předku, skvěle rehabilitované dnes výzkumy vědeckými.

Divadelní jeviště

všech soustav, všestranně dokonale a účelná zařízení
je fma ARNOŠT POLÁŠEK, Kyjov, Morava.
Mnoho pochvalných uznání. Rozpočty zdarma. —
Výhodné placení. Poštovní spořitelna čís. 35.149.

Divadelní ličidla

a veškeré potřeby k maskování
vyrábí v nejlepší jakosti česká firma
Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—99.
Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě.

Divadelní jeviště

zařizuje dílna firmy FR. FERT, divadelní malíř,
BRNO — HUSOVICE.

Kaširovaný nábytek. — Výhodné placení, bezplatné
rozpočty. — Založeno 1894. — Telefon 506-VI.

Čtete nový román romantické knihovny

Rub a líc.

Sešit za Kč 2.— u všech knihkupeců.

LACINÉ VYDÁNÍ PRO ČESKÝ LID

SEBRANÝCH SPISŮ BENEŠE TŘEBÍZSKÉHO

VÁCSLAV BENEŠ TŘEBÍZSKÝ, jehož sebrané spisy, sedmkrát již rozebrané, posíláme ještě znovu do českého světa v novém lidovém vydání, byl tak *velikým a jedinečným* literárním zjevem, že s respektem dnes chápeme Třebízského generaci, která truchlíc nad jeho hrobem obestřela jeho předčasně bílou hlavu gloriolou *národního světce*. Její minulost, z níž Třebízský čerpal náměty ke svým historickým románům a povídkám, byla vášní jeho života, ta ohromná láska k pokladům naší minulosti, ta nekonečná něha vlastenecká, jež dávala mu splynouti s prachem pergamenů a archivů, ta přímo pohanská úcta, s jakou se skláněl před každým objeveným starým dubem, ta vůně naší hroudy a ten polet skřívánčí, které šly stále s jeho tlumokem poutníka-kronikáře — to vše vysvětluje dostatečně, proč vedle Hronova vyslovuje se v našem národě s takovou láskou jméno Klecan. A milujeme Třebízského tím více, když sobě vzpomeneme, že tento veliký katolický kněz, jehož „Modlitba za vlast“ jest co do poesie a citu něčím *jedinečným* a porovnatelným toliko s hlubokostí „Večerní modlitby“ Komenského, byl kdysi persekčován pro pravdivé líčení některých postav z doby husitské. Ta a vedle ní smutná doba pobělohorská přirostly nejvíce k jeho srdci, odtud zrodilo se nejvíce jeho povídek. Ta skloněná bílá hlava, spřádající husitské povídky v katolické kaplance, ta panická jeho mysl, čistá a prostá jako duše Františka z Assisi — toť jest nezapomenutelný literární zjev, z něhož na každého Čecha vaně opravdový dech svatosti.

Padlo nedávno kdesi slovo, že povídky klecanského elegika se přežily, že

TŘEBÍZSKÝ JEST DNES STAROMÓDNÍ...

Ach, jest, jest! Poetická čistota jeho díla jest opravdu něčím staromódním dnes, v této rozvrácené a smutné době našeho národa, který prožívá časy, převyšující svoji bédností nejhorší éru pověstných bojů rukopisných. Co chceš, srdce vlasteneckého kněze, v této bohupusté vřavě? Čím v tomto jazzbandu nejkřiklavějších politických bubnů chceš býti, ubohé varyto národního básníka? Kdo dnes, v nejpustší tlačenici přítomnosti, by měl tu směšnou a pošetilou odvahu přicházeti s kronikami a obrazy zašlé minulosti?

A přece znovu, ba snad *právě proto* je vydáváme, a naše *nové, lidové* a již *osmé* vydání *Třebízského spisů* zdá se nám býti nejlepší odpovědí této truchlivé době, v níž političtí spekulanti jsou princí a kníhy Popelkami.

Český čtenáři! Osvobození, ale znova uvržení v prach, zpolitisování, zbavení vlastní vůle, sehnání do ohrad jako nemá tvář a držení pod politickými klíči, znesváření, seštvání proti sobě náhončími bezpočetných stran, postřikání kalem nejspínavějších afér, vychování nadávkami, znechucení až k hnusu tónem polemik, vyssátí drahotou, zaviněnou ne hospodářstvím, korupčníctvím a překupnictvím, provokování přepychem politických zbohatlíků, odbývání lžireformami, lžíkomisemi, lžíprocesy a komediemi — zbavení dobrých a velikých příkladů, zbavení důvěry v dnešek i v budouc-

nost — — kde jinde máme hledati posily, útěchy a víry nežli ve vlasteneckém duchu čisté a krásné české knihy?

Český čtenáři, doba je bědná, naše osvobození je smutné, vláda věcí našich vrátila se dosud jen zčásti do našich rukou. Moderní, blahobytné Temno! Lahůdkářské obchody přeplněny, v knihkupeckých závodech prázdno. Proto nové lidové vydání Třebízského spisů dnes posíláme do českého světa za cenu skutečně neobyčklou, tak nízkou, že i v dnešních těžkých drahotných poměrech budou přístupny každému.

V našem národě není takřka jediného spisovatele, který by byl nevzdal hold velikému dílu Václava Beneše Třebízského. Jest to na příklad náš veliký, nezapomenutelný K. V. Rais, který napsal kdys tato jímavě krásná slova:

„Duchem zalétám na černé skály povltavské, ke klecanskému kostelíku, k starobylé faře s prohýbanou střechou, do útulné klenuté světničky, jejíž jedním oknem otvírá se pohled na pláň bělohorskou, jejíž oknem druhým vane ševel půlstaletého ořechu, na jehož větve usedal časem černý pták, havran karlístejnský, starým zobem pročesával svoje lesklé peří a díval se do světničky na kněze předčasně ustaraného, který tam nad stolem do dlaní skloně hlou svoji hlavu a modrým okem se díval na divného hostě. Ten přinášel vznohy nejdívnější, aby je bílá ruka knězova brkem napsala a poslala po českých lužích, do každého města, do každé chaloupky... Ty povídky byly psány samou krví, vroucnějších slov u nás dříve napsáno nebylo.“

Nemenší vroucností vyznívají řádky, které o Třebízském napsal spisovatel K. M. Čapek-Chod, autor světových literárních hodnot, jehož úsudek jistě má svoji váhu. Napsal v roce 1908:

„Otevři, kde chceš, kteroukoli Třebízského knihu, nechť se oko tvé zachytí na jakékoli řádce, ihned zviš, že z těch stránek řine se k tobě tichá řeč velikého, vřelého srdce. Beneše Třebízského největším právem lze nazvat evangelistou českého idealismu a české lásky k vlasti a národnosti. Millerádi přejeme bratrům Polákům jich velikého historika, básníka světového jména Sienkiewicze, ale pochybujeme, že by byl tak srostl s lidem polským, tak jako my, lid český, s Benešem. Ruka, která kdy podržela knihu Třebízského, nikdy nezeslábně v národním zápase, srdce, které svůj plamen rozžehlo na věčném světle Třebízského, nikdy se nezpronevěří. Vážné, odhodlané povahy vychovávají se četbou spisů klecanského kněze.“ Spisy Třebízského, obsahující 16 objemných knih přes 6.400 stran vycházejí budou ve známém příjemném knižním formátu po Kč 1.— ve lhůtách týdenních až 14denních, a každý odběratel tohoto 8. sešitového vydání obdrží původní celoplátěné

DESKY NA VŠECKY DÍLY ZDARMA,

takže s touto neobyčejnou výhodou je toto vydání opravdu nejlacinějším vydáním a je ještě lvernější než bylo vydání poslední. Cena samotných orig. celoplátěných desek na všech 16 dílů je Kč 56 —, takže na samotné spisy vybývá vlastně pouze Kč 84.—. (Ovšem odebírají se jen s deskami tak, aby každý odběratel měl dílo Benešovo v původní úpravě tak, aby bylo uchováno pod každou střechou, v každém příbytku jako národní evangelium i budoucím. Poslední vydání stálo Kč 105.— bez desek.

Kromě toho bude mít každý odběratel tohoto nejlacinějšího vydání Spisů V. Beneše Třebízského právo i na

ZVLÁŠTNÍ CENNÉ PRÉMIE KNIŽNÍ I OBRAZOVÉ,

jichž seznam bude včas ohlášen. Cena těchto Spisů, počítaje výhody s odebíráním jich spojené je přímo *sensační* a přístupná i tomu

NEJCHUDŠÍMU ČLENU NÁRODA.

Předplácí se na 10 sešitů i s poštovným Kč 11.—, na 20 sešitů Kč 22.— atd. Jednotlivé sešity á Kč 1.— (Na porto desek každého dílu nutno připojit 50 hal.). Možno též předplatit i jednotlivě odebírat i u všech knihkupců. První sešit posílá se na ukázkou.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC, PRAHA I., NÁRODNÍ TŘ. Č. 11.

Divadelní ličidla
a veškeré potřeby k maskování
vyrábí v nejlepší jakosti česká firma
Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—99.
Speciální výrobalíčidla pro divadlo v přírodě.

Divadelní jeviště
zařizuje dílna firmy FR. FERT, divadelní malíř,
BRNO — HUSOVICE.
Kaširovaný nábytek. — Výhodné placení, bezplatné
rozpočty. — Založeno 1894. — Telefon 506-VI.

POSLEDNÍ NOVINKY U TOPIČŮ

PANA ITISTRATI; KYRA KYRALINA

Vypravování Adriana Zografioho. Přeložil Vilém Szpyk.

Istrati je podivuhodným hrdinou života. Když jej slavný Romain Rolland nalezl, měl Istrati podřezané hrdlo ze zoufalství a bídy. „Je novým Gorkým balkánských zemí.“ napsal o něm později, když Istrati počal psát na jeho popud. A skutečně, nad něj nebylo snad většího tuláka. Plouží se, zde niti revoluce, onde žebrá o sousto chleba, jak je hladov... To je Istrati, který žte na této věčné pouti ruské mistry a sám se podobá jejich hrdinům. *Kniha způsobila ve Francii*

Cena brož. Kč 18.—.

při prvním vydání velkou sensací.

Cena váz. Kč 23.—.

OLGA SCHEINPFLUGOVÁ: POD LIČIDLEM

„Trpký osud talentované herečky je skryt „pod ličidlem“ úspěchů; román, smývá je v hlubocelidských scénách, dává zírati tváři v tvář ubohé herečce-člověku. Román svou teplou hmotností, již prozaňuje srdečná osobnost autorčina, zaplazuje své hrdiny a dává jim dvojnásob žít v našem srdci...“

Cena brož. Kč 21.—

Vázaná Kč 26.—.

A. V. AMFITĚATROV: VIKTORIE PAVLOVNA

Viktorie Pavlovna, žena neuvěřitelná a zvláštní, po třicetiletém životě, který je možno nazvati zpustlým, avšak i trpitelským, usídlí se v téměř pobořeném sídle své matky a její krása, která se za ní vleče životem jako had za rajsskou Evou, shromáždí kolem ní jako kolem nějaké kněžny zástup zamilovaných mužů. Tu k svátku přijíždí gubernátor s celým hloučkem ženatých mužů, kteří rok jako rok uteklo na čas svým ženám, aby si u přátelského krbu Vítězova postěžovali a odpočali, tu přijede malíř, aby se zde trápil, volno mu, jak dlouho, pro neopětovanou lásku, a všichni zde žijí jako za větrem, jako by kolem ani smutné ruské stepi nebylo...

Cena brož. Kč 24.—.

Váz. Kč 29.—.

LUDEK BRENDL: MNESARETÉ-FRYNÉ

Obraz mravů antických.

Mnesareté-Fryné, nejkrásnější řecká kurtizána doby Alexandrovy, bohyně všech tehdejších umělců, jimž slouží za model Afrodité, je obžalována nešťastným milencem, jako by se rouhala bohem tím, že své krásné tělo obnažila před tisíci Attičany při oslavách Afroditinyh. Veliký soud se koná a slavný tehdejší řečník, obávající se odsouzení své klientky, v nejkritičtější chvíli strhne roucho s Fryné: „He, tato krása že by se mohla rouhati?“ volá mezi lavice soudců. Soud podmaněn krásou kurtizánina těla osvobozuje ji a vrací umění...

Cena brož. Kč 16.—.

Cena brož. Kč 16.—.

Na prodej u všech knihkupců.

K 35. výročí úmrtí Jana Nerudy

SEBRANÉ SPISY JANA NERUDY

Colý tento soubor básnických, povídkových a kritických děl podává nám pravý obraz síly a mohutnosti Nerudovy, z něhož přes všechna zklamání, pokoření a utrpení budou čerpati novou sílu a radostnou odvahu k životu všechna příští pokolení.

BÁSNIČKÉ SPISY I. a II. Kč 15.— a 20.—
ARABESKY Kč 21.—
MALOSTRANSKÉ POVÍDKY Kč 20.—
OBRAZY Z CIZINY Kč 27.—
STUDIE KRÁTKÉ A KRATŠÍ II. Kč 12.—
DROBNÉ KLEPY II. a III. Kč 15.— a 14.—
PROTI SRSTI Kč 12-60
POLITIK POD ČAROU Kč 12-60
SATIRY I. a II. Kč 12.— a Kč 11-80
PRAHA Kč 18-40
PRO ČESKÉ DIVADLO, DIVADELNÍ
TÁČKY Kč 20-80

STUDIE VÁŽNÉ I HUMORISTICKÉ I. a
II. Kč 14-40 a 11.—
ŽERTEM DO PRAVDY I. a III. Kč 18.—
a 17-60.
NEKROLOGY A FEUILLETONY ČASOVÉ
Kč 15.—
ZBYTEK VERŠŮ, AFORISMY, RŮZNÉ
PŘEKLADY Kč 21-20
DIVADLO I. Kč 12.—, II. Kč 12-60, III.
Kč 10.—, IV. Kč 10-60, V. Kč 12.—
LITERATURA I. a II. Kč 10.— a Kč 15.—
UMĚNÍ Kč 12-60

(Druhé ceny znamenají vždy další díl.)

MIMO TO OD J. NERUDY VYŠLO:

BALLADY A ROMANCE. V bibliofilské
úpravě E. Hrbka, s 10 lepty A. J. Alexe.
Cena na il. papíru Kč 100.—, váz. jap.
papír Kč 150.—, obyč. vyd. Kč 6-50.
HRADČANSKÉ POVĚSTI. Bibliofilsky vy-
praveno. Ilustr. Fr. Pavelka. — 2. vydání.
Cena Kč 10.—
JAK TO PŘIŠLO, ŽE DNE 20. SRPNA
ROKU 1849 O PŮL JEDNÉ S PO-
LEDNE RAKOUSKO NEBYLO ROZBO-
ŘENO. Bibliofilská úprava. Ilustr. J. Ul-
rych. Cena Kč 12.—

MALOSTRANSKÉ POVÍDKY. Bibliofilsky
vypraveno. Ilustr. Josef Wenig. Cena Kč
65.—, váz. Kč 95.—
TÝDEN V TICHÉM DOMĚ. Bibliofilsky
vypraveno. Ilustrováno 13 původními
dřevoryty zářků grafické školy Maxe
Švabinského. — Cena Kč 24.—. Číslo-
vaný na similitjapanu, vazba celokožená
Kč 99.—; vazba celopergamenová Kč
115.—.

Kromě toho:

HRADČANSKÉ POVĚSTI. Šířka souvislé
čtyř školní. — Sv. 40. — Vydal Fr. Tichý.
Cena Kč 3.—.

BÁBY A BABY. 2. vydání. Cena Kč 1-50.
K ZÁKLADŮM NÁR. DIVADLA. Sestavil
Ad. Wenig. Cena Kč 6.—.

DIVADELNÍ HRY

ŽENICH Z HLADU. Veselohra o jednom
jednání. — Cena Kč 1.—.
FRANCESKA DI RIMINI. Tragedie o 3
dějstvích. Cena Kč 2.—.
NEVĚSTA. Žertík pro jednu osobu. Cena
Kč 1.—.

ŽENA MILUJE SRDNATOST. Veselohra
o 3 dějstvích. — 2. vyd. Cena Kč 1-60.
MERENDA NESTŘÍDMÝCH. Veselohra
o 1 dějství. — 2. vyd. Cena Kč 1.—.
JÁ TO NEJSEM. Veselohra o 1 dějství. —
Cena Kč 1.—.

Na prodej u všech knihkupců

NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC

Praha II., Národní tř. 11.

Divadelní jeviště

zařizuje dílna firmy

FR. FERT, divadelní malíř, BRNO — HUSOVICE.

Kaširovaný nábytek. — Výhodné placení, bezplatné rozpočty. — Založeno 1894. — Telefon 506-VI.

Hry ku vlasteneckým oslavám a k sebrání v přírodě:

„Lešetínský kovář“ „Lukáš Pakosta“

lidová hra se zpěvy o čtyřech historická hra o čtyřech
řech jednáních, jednáních,

obě od Tomáše Hubeného, vyšly u nakla-
datele F. ŠVEJDY v Libni.

Ve světě lásky a vášně

*odehrává se děj těchto románových a novelistických děl,
vydaných podepsaným nakladatelstvím:*

Luděk Brendl:

MNESARETÉ—FRYNÉ
Kč 16.—

Frederico de Roberto:

KRUTÁ BOLEST . . . Kč 9.—

Helena Malířová:

POŽEHNÁNÍ. Kč 26.50

Jan Havlasa:

POBŘEŽÍ TANEČNIC Kč 33.—

Em. Al. Hruška:

OKNA DO CIZÍHO ŠTĚSTÍ
Kč 15.—

Eva Jurčinová:

NÁVRAT A JINÉ NOVELY
Kč 21.—

Alfonse Daudet:

SAPHO Kč 16.50

Barbey d'Aurevilly:

OČAROVANÁ Kč 13.50

Laurids Bruun:

ŠTĚSTÍ VAN ZANTENOVO
Kč 18.—

A. F. Pisemskij:

MANŽELSTVÍ Z VÁŠNĚ.
Kč 15.—

Villiers de l'Isle Adam:

BUDOUCÍ EVA. Kč 28.—

Gustav af Geijerstam:

KOMEDIE MANŽELSTVÍ
Kč 20.—

A. J. Kuprin:

SULAMIT Kč 15.—
(Na simili-japanu vázaná v kuži
Kč 96.—.)

Henrik Pontoppidan:

ČERVENÁ KARKULKA
Kč 16.—

Hall Caine:

LÁSKA A SVĚDOMÍ I. díl
Kč 29.—, váz. Kč 34.—, II. díl
Kč 24.—, váz. Kč 29.—
ŽENA Z KNOCKALOE Kč 12.—
váz. Kč 17.—.

J. N. Čirikov:

LÁSKA V MLÁDÍ . . . Kč 13.—
váz. Kč 18.—.

Marcel Prévost:

ZPOVĚĎ MILENCE . . . Kč 14.—
DON JUANKY Kč 20.—
SLÉČNA CAMILLA . . . Kč 20.—
ANDĚLÉ STRÁŽCI . . . Kč 25.—
HELENKA. Kč 16.—
LÉA Kč 32.—
PODZIM ŽENY Kč 22.—
DOPISY ŽEN Kč 18.—
váz. 23.—.
NOVÉ DOPISY ŽEN . . . Kč 12.—
ADJUTANT BENOIT Kč 12.50

Koupiti lze ve všech knihkupectvích.

Nakladatel F. Topič knihkupec

Praha, Národní třída číslo 11.

KAREL LEGER

Karel Leger, epik prvního řádu, nevtravý však a diskretní, Sebranými spisy prokazuje rozsah a hloubku svého umění, které vždy dotýká se českého života, ať už v pracích elegických, ironických nebo fantastických. Hlavní rys jeho umění jest však zdravý realismus, plynoucí z jeho bezprostředních styků s lidem a českým venkovem vůbec; což zvláště se jeví v jeho prózách, knižně z velké části vůbec ještě nevydaných. I Legerovy povídky veršem, stejně půvabné podáním jako poutavé dějem, naleznou jistě tolik čtenářů jako Čechův cyklus „Ve stínu lípy“, neboť jsou stejně hodnotné, chceme-li už odhadovati na známém díle jich význam a určití jejich uměleckou výši.

Karel Leger poctěn byl r. 1925 za knihu „V plamenech a j. historické povídky“ státní cenou.

SEBRANÉ SPISY KARLA LEGERA

Dosud vyšlo:

I. LOUPEŽNÍCI NA CHLUMU - NEVĚSTA: 2. vyd. Kč 26.—	VII. O UMĚNÍ, UMĚLCÍCH A HLADOVÉ PAVLÍNĚ Kč 20.—
II. TŘI ŠVADLENKY A JINÉ POVÍDKY: 2. vyd. „ 18.—	VIII. KDO TU? „ 21.—
III. PODIVNÁ PŘÍHODA inž. VLAD: VEJVODY.	IX. O STARÉM LAKOMCI A JINÉ POVÍDKY „ 21.—
IV. AUGUSTIN FOJTÍK - TREST-KATUŠKA „ 11-60	X. VENDULKA, HUSARKA MALÁ, „ 24.—
V. VERŠE - ZAPOMENUTÉ SNY - TŘI POVÍDKY „ 10.—	XI. Z POETICKÝCH BESED . . „ 28.—
VI. SUCHÝ ČERT: Historie z XVIII. století.	XII. V PLAMENECH A JINÉ HISTORICKÉ POVÍDKY: Poctěno státní cenou za r. 1925. . . . „ 24.—

Ve vydávání se pokračuje.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIKHUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ 11.

KAREL V. RAIS †

Udělal navždy drahý náš spisovatel a nepotěší nás už žádným svým novým
dilem. Poslední kniha, kterou napsal; je

POSLEDNÍ LÉTO

OBRAZY Z VENKOVSKÉHO ŽIVOTA

Ilustroval RICHARD LAUDA

(Raisových spisů pro mládež svazek IX. Cena váz. Kč 45.—.)

Kniha je pendantem k „Neurově“ „Babičce“. Autor svým krásným, čitelným způsobem, jen silně
vlastní imaginací podává kus své životní autobiografie. Její středem a osou je stará autorka umřelky,
naplněná radostí nad úspěchem a šťastím dospělých dětí, zejména láskou Babičky k vněm, k níž
následují je všechny zájmy Babičky. Do rozkošného vypravování plného srdečnosti intimity takového
čtení prozářeného zapadá tíživý stesk nad neurocí Babiččinou, tušení konce života a konečně ho-
restná rána jejího umrtí.

Stejně jako „Babička“ bude dětem drahou tato Raisova kniha, jež je jen jeho života, jež nese
všecké přednosti jeho tvorby. Její právě svou vyrovnaností je sladkým požitkem v záplavě dnešních
výstředních literárních. Stane se jistě i vyhledávanou četbou dospělých, tedy univerzální četbou mi-
lého oddechu a návratu k prostému životu, jež však je čitově bohatší nad celkový život po-
chybných požitků. („Tribuna“ 14. XII. 1924.)

KOUPITI LZE U KAŽDÉHO KNIHKUPCE — ŽÁDEJTE I SEZNAM
OSTATNÍCH KRÁSNÝCH SPISŮ RAISOVÝCH PRO MLÁDEŽ!

NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC
PRAHA I, NÁRODNÍ TR. 11.

K 75. narozeninám Aloise Jiráska!

Nemají-li Vaše děti dosud krásné Jiráskovy knihy, kupte jim je. Je to

BITVA U KREŠČAKU

A JINÉ POVÍDKY

(KRAL JIRÍ PODĚBRADSKÝ PŘED VÍDNÍ — O PANU
JENÍKOVÍ — MIFY.)

Graficky vypravil a obrázky nakreslil PETR DILLINGER.

Všechny nám milovány autor podal tu dětem vzácný dar, za nějž budou mu malí čtenáři vždy
vděční. Kniha má všechny přednosti historických próz Jiráskových.

Cena váz. Kč 35.—.

U VŠECH KNIHKUPCŮ.

NAKLADATEL F. TOPIČ KNIHKUPEC
PRAHA I, NÁRODNÍ TR. 11.

Divadelní ličidla

a veškeré potřeby k maskování

vyrábějí v nejlepší jakosti česká firma

Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—99.

Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě.

Divadelní jeviště

zařizuje dílna firmy

FR. FERT, divadelní malíř, BRNO—HUSOVICĚ.

Kalibrovaný nábytek — Vyhledání plácaní, kompletní

rozpočty. — Založeno 1894. — Telefon 506-VI.

NOVINKY U TOPIČŮ

kteřé vyjdou v nejbližší době:

JOSEF HOLEČEK:

JUNÁCKÉ KRESBY ČERNOHORSKÉ II.

Sbíráních spisů Josefa Holečka svazek XX.

... V každé kapitole podává autor obraz Černo-
horce co nejvystižněji. Řeč plyne širokým, epic-
kým tokem, úvahy autorovy střídají se s úvahami
jednotlivých hrdinů. Autor předvádí nám každého
z nich tak plasticky, že jej takřka můžeme bhmat-
tat..." Samostatnost, 1926.

Cena brož. Kč 32.—, váz. Kč 44.—.
První díl tolikéž.

KAREL HORKÝ:

KOŮR Z ITHAKY.

FEUILLETONY A ZÁPISKY.

Knih Karla Horkého sv. I. V graf.
úpravě C. Boudy.

Koŭr z Ithaky obsahuje feuilletony a zápisky,
psané povětšinou za autorova dlouhého pobytu
v cizině. Je to plných padesát prací, jejichž
rozmanitost, barvitost a zajímavý obsah uspokojí
nejširší obec čtenářskou.

Cena Kč 24.—, váz. Kč 34.—.

KAREL POLÁČEK:

LEHKÁ DÍVKA A REPORTÉR.

Humoristická knihovna Švandy
Dudáka, sv. 5.

Známy, neobyčejně nadaný humorista zachycuje
zákulisi denního a nočního redakčního života
s pravdivostí, která místy upřímně rozesmává,
jinde zase — směje se po rusku sama sobě.

Cena Kč 18.—

A. SLIVICKIJ:

MEDVĚD MIŠKA A JINÉ POVÍDKY.

Povídky o zvířatech, sv. 15. Podle
9. ruského vydání přeložil V. Valenta-Mla.

Po prvé v této sbírce vystupuje ruský autor,
jehož rozkošné povídky vyváženy jsou z prostředí
lesu a stájí širě ruské země. Světlým líčením i za-
jímavostí děje zaujme kniha, dočkavši se 9. vydání
v originále. Cena Kč 26.—, váz. Kč 36.—

JOSEF SVÁTEK:

ŠVĚDOVÉ V PRAZE. II. DÍL.

Knihovna histor. rom. a povídek.

Svátek svou vykoušenou rukou uvádí zde čtenáře
v dobu, kdy poslední plameny dohlašujícího pa-
žuru války třicetileté uchvátily opět Čechy.

Cena Kč 14.—, váz. Kč 20.—

První díl Kč 16.—

MILADA TOPIČOVÁ:

PRO ZMĚNU JEDNOTVÁR- NÉ KUCHYNĚ.

Dvoubar. tisk. V graf. úpr. C. Boudy.

Ujedinelá kniha, pomáhající těm, kdo mají přání
zpestřiti trochu denní stůl, vnésti do běžného a vyji-
mečného jídelníčku trochu vůně cizích kuchyní.

Cena Kč 10.—

ST. ED. WHITE:

ŽENA LEOPARD.

Americká knihovna, sv. 1.

Sensační román z hloubi černé Afriky, pojedná-
vající o dvou karavanách, které se zkřížily na
prahu pohnutých dnů světové války v divokých
krajinách a boj ženy Leoparda s odvážným cestu-
vatelem. Cena Kč 22.—, váz. Kč 32.—

K dostání u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ II.

Jeviště

umělecky provedená, v moderní výpravě, se zaruč. trvanlivostí dodává HANUS
A PÍSTEK, Mor. Ostrava III., ulice Prokopa Holého, 5. Při dotazu uděle-
rozměry místnosti, rozpočet zašleme obratem. — Menší jeviště stále na skladě

Vyšlo 16. srpna 1926. — Nakladatel F. Topič. — Vychází týdenně pravidelně každý druhý pátek (kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde
místo třemou v polovině měsíce) v 16str. sešitech po Kč 250, se zášilkou Kč 260. — Předplácí se na půl roku (10 sešitů) Kč 25.—
Takže Česka grafická Unie a. s. v Praze. — Utváření moderních známek pravidelně vyvozenem pošt. ředitelství v Praze

Cetl jste již nový román
**OLGY SCHEINPFLUGOVÉ:
POD LIČIDLEM?**

Kupte si jej, toužíte-li poznati rub i líc života
slavné umělkyně!

Cena Kč 21.—, váz. Kč 26.—.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
v Praze, Národní tř. 11.

Divadelní jeviště

zařizuje dílna firmy
FR. FERT, divadelní malíř, BRNO—HUSOVICE.
Kaširovaný nábytek. — V ýhodné placení, bezplatné
rozpočty. — Založeno 1894. — Telefon 506-V I.

Divadelní ličidla
a veškeré potřeby k maskování
vyrábí v nejlepší jakosti česká firma
Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—99.
Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě.

KAREL HORKÝ: V TOMTO SLZAVÉM ÚDOLÍ

počalo vycházeti v sešitech po Kč 2.50.

Stěžejní povídkou této sbírky jest románek „Marko Polo“, jehož předválečný děj, odehrávající se ve vykřištěném domě, vyznačuje se lidským citem a taktem.

U všech knihkupců neb u nakladatele F. TOPIČE v Praze I., Národní třída č. 11.

NEZMEŠKEJTE, TYLOVY OSLAVY JSOU ZDE!

Právě vyšla nejširším tiskem předem uvítaná příručka, po které na sta korporací, divadelních společností, ochotnických jednot a na tisíce ctitelů Tylova uměleckého a národního profilu sáhne s radostí, neboť slavnostní dny jubilejního roku kvapem se blíží!

Prof. František Kocourek: TYLOVY VEČERY

(Pěčí Ústř. Mat. Div. Och. čsl.)

Se scénami z Tylových her, povídek, s četnými obrázky. — Obsah knížky je sestaven velikým znatelem Tyla a jeho národního významu a stane se tak zdrojem zcela dostačujícím pro všechny, kdož se činně zúčastní oslavných večerů, aneb je sami budou pořádati. — Kniha v krásné grafické úpravě C. Boudy vyšla jako 2. svazek

„TOPIČOVY DIVADELNÍ KNIHOVNY“ a její cena Kč 16.— je velmi nízká.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., Národní tř. 11.

Máte již Humoristický Kalendář Švandy dudáka za Kč 9.-? — Pozor! Bude v Krátku rozebrán!!

PRO SLET! Před odjezdem na slet Kupte si naše cvičky!

Číslo 29-34	Kč 25.-
„ 35-42	Kč 29.-
„ 43-45	Kč 35.-

Hodí se dobře i jako přezůvky do vlaku i pro domácí nošení.

Druh
16555

Ženy potřebují k slavnostnímu kroji tento sponkový střevíček z černého boxu, schválený Českou Obcí Sokolskou.

Polovysoký podpatek činí jej velice pohodlným na vycházky.

Černé . .	Kč 59.-,	beige a šedé	Kč 79.-,
žluté . .	Kč 69.-,	lakové . .	Kč 79.-.

Zásobili jsme dostatečně všechny své prodejny těmito druhy. Navštivte nás!

Bata

KALENDÁŘ ŠVANDY DUDÁKA na rok 1927 již vyšel.

přímo se hemží barevnými ilustracemi našich předních karikaturistů a malířů a do jeho textové části přispěli naši nejlepší humoristé, jako: Karel Bolina, Jarka Bráška (ten z radiového rozhlasu!), Adolf Červinka, Fringilla, Ignát Herrmann, Karel Horký, Stan. Jarkovský, Fr. S. Procházka, Václav Štech, Zevloun, K. Želenský a jiní a jiní. Vedle toho spousta drobných vtipů a obrázků. — V humoristickém Kalendáři Švandy dudáka na rok 1927 již samotná humoreska

„VENDELÍN BŘITVA A BARTOLOMĚJ TLUSTOFOUS“
Z PERA IGNÁTA HERRMANNA

je tak nabita humorem, že ani největší škarohlíd nebude litovati

DEVÍTI KÖRUN,

za kteroužto nepatrnou cenu možno koupiti tento skvělý kalendář, hýřící barvami a veselím.

Objednejte si zářás, než bude rozebrán, u kteréhokoliv knihkuppee, neb y

NAKLADATELSTVÍ F. TOPIČE, KNIHKUPECTVÍ V PRAZE.

Národní třída 11.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

16

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ
»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:
FRANT. HERMAN
KAREL HORKÝ
JAROSLAV PETR
JAKUB RYDVAN
(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

P.: Moliérův Měšťák slechticem. (Úvodník.) = Phst. Jan Wenig: Tanec v teatru tragedii. = Dr. Ed. Šebesta: Paskal Bondini, Nár. div. a div. v Kotcích. = Premiery. J. P.: Robert a Marianna Nobelova cena, Jak Režka přišla do rodiny a jiné. = Div. kalendář. Ši—: Říjen. = Pí Dostalová z Nár. div.? = Pensionování v Nár. div. = Zdravotní dovolené ve Vinohr. div. = Almanach Dramat. Svazu. = Repertoairové letáky. = Tylova Národní sbírka.

13 vyobrazení.

KLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 12krát ročně, vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července, a srpna, kdy vyjde celkovou v polovině měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25-50), jednotliv. po Kč 2-50. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha I., Národní tř. II.* kam dopisy, týkající se odběratelů listů, zaslých sešitů a objednávek insertů budtež zasílat. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto *obchov. jednotn.* a *roz. v Ú. M. D. O. Č., zasiláno je zdarma.*

Bombyky. Expedice Tylova poprsí bude skon-
čena koncem prosince. Který ze spolu hodlá poprsí zakou-
piti, aechť objedná je ilmed. Ceny jsou téměř poloviční
oproti normálním cenám krámským. Levné plátne
na kulisy rozprodává UMDOC. Ze sjezdového ubytování
zbyl větší počet slavníků, které lze dobře uplatnit
jako plátne na kulisy. Ti slavníky (celkem asi 42 m) prodá-
vají se za 50— Kč včetně poštovného. Šibřínkova
dekorace se koupí. Nabídky s popisem a cenou přijímá
sekretariát UMDOC.

umělecky provedená, v moder. výpravě, se zaruč. trvanlivostí dodává HANUŠ Ař a v III., ul. Prokopa Holého rozměry místnosti, rozpočet Menší jeviště stále na skladě.

Divadelní ličidla a veškeré potřeby k maskování

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT
17
ROČNÍK IV. (IX.)
1926
VYDÁVÁ
»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:
FRANT. HERMAN
KAREL HORKÝ
JAROSLAV PETR
JAKUB RYDVAN
(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

ej.: Zpolitisování umění. (Úvodník.)
Otakar Sourek: Fibichovo scénické
melodrama. (K brněnské premiéře
první části Vrchlického Fibichovy tri-
logie »Hippodamias: Návrat Pelop-
pův.) • Dr. Ed. Šebesta: Paskal Bondini,
Národní divadlo a divadlo v Kotečích.
(Příspěvky k dějinám česk. divadla
koncem 18. a poč. 19. stol.) • Premiery.
J. P.: Komédie v kostce, Jihočech IV.,
Juarez a Maximilian, Šofér, MUDr.
Juci Szabová, Starosvětská romance,
Rodina M. Kopplea, Dětský karne-
val. • Herecká jubilea. • Výroční státní
ceny. • Divadelní proces. • Propagace
naší div. kultury v cizině. • Městské
divadlo v Pardubicích. • Lidové diva-
delnictví: Pokyny pro ochotníky.
Sjezd slovenských ochotníků. Otáčka
slevy jízdného, Jubilea a slavnosti.
Kursy a přednášky a j.
11 vyobrazení.

NAKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrázkový pulmésník. Graf. úprava Cyrila Boudy. S red. kruhem řídí a za redakci odpovídá Jakub Rydman. Vydli Praha I. L., Nellova 11 n. a bývá přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Topičova sborníku“ a „Svandy dlatáka“) v úterý a v pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II., Ostrovní 16. Nehodící se rukopisy vracejí se tolika, byla-li přiložena řádně známka. Nedostatečně známé, zasléle red. nepijímá, zvláště ti, kteří dopisy neoblovidá; otiskovatí a překládatí články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. Za přílohy a část insertní redakce neodpovídá. *Otištěné se honorují* (pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně, vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25.50). jednotl. po Kč 2.50. *Administrace je v uakl. F. Topiče, Praha I., Národní tř. 11.* kam dopisy, týkající se odebírání listu, nedostých sešitů a objednávek insertů budíž zaslány. Inserování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto *ochotn. jednotl. org.* v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.

KNIHY A ČASOPISY, POMUCKY, PRŮVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Divadelní kalendář na rok 1927 (kapesní) právě vyšel za red. a nákl. Jos. Jošta, Praha II.-1512, a je to po kdysi oblíbených a záhy vždy rozebraných Kavkových „Almanaších Divadla“ první zdařilý pokus jich obnovy. Knižka obsahuje hojně praktických i teoretických statí (Figar: „Desatero pro herce“, a „Divadelní pčle-měle“, Jelinek: „Glossa o kostymech“, Tyno: „Mimika“, inž. Frankl: „Divadelní ličidla“, Zeibert: „Glossy k režii“; — dr. Herman: „Ideový program ochotnictva“, Dvořák: „Hudební kroužky“, Weinert: „Organisace ochotnictva“, Zevloun: „Jenom deset slov“, Vesalý: „Proč a jak jsem psal Hovory s herci“, Lederer: „Nároží mluví“, anketu „Můj názor na ochotnictvo“, již zúčastnili se Viktor Dyk, Bož. Viková-Kunětická, Em. Janský, dr. Mil. Novotný (Mil. Ný.), a Vinc. Červinka, personálie spolkové, důležité pokyny (o pojišťování, autor, a všech jiných úředních poplatcích a dávkách, příležitostněm repertoiru k 1. květnu, 28. říjnu atd.) a řadu praktických rubrik k záznamům. Nepostradatelné pro ochotn. činovníky. Cena Kč 12.—.

Knižní a časop. novinky. Nákl. Fr. Švejdy vyšla M. Slavíkové 3akt. kom. „Jak Rezka přišla do rodiny...“, známá z provedení smíchov. div. Švandova s oblíbenou pí Emmou Kadlecovou-Švandovou v roli titulní (Div. Sb. sv. 386 za Kč 12.—) a dvě hry Karly Lužanské „Policajtovic Nanyňka“ (ves. III., sv. 379 za Kč 7.50) a „Pytláková dcera“ (lid. hra III., sv. 388 za Kč 7.50). — Nákl. Mašaryk. Lidových ústavů (Osv. Švazu) vyšla pěkně bibl. vypravená kniha dra Ad. Chaloupky „Divadlo všem. Poslání divadla při výchově našeho lidu“, která je slibným úvodem nově v život vcházejícího tu odboru divadelního, a své poslání, jež autor označuje pokusem o shrnutí otázek, týkajících se současného stavu lidové výchovy divadelní v Československu, vykoná jistě co nejlépe. Brožura je bohatě ilustrována návrhy nových inscenací. (Za Kč 13.50).

— Nákl. B. Kočího vyšly jako 16. sv. Spisů Jak. Arbesa jeho „Arabesky literární“, rozsáhlý cyklus pestrých črt, napsaných bystrým pozorovatelem za nejrozmanitějších okolností a příležitostí a zachycujících tudíž i mnohé sledy autorových pohnutých osudů. Podivujeme se rychlé a bystré orientaci Arbesově po všech kulturních vlnách, jeho parátnímu úsudku, pronikavému s hravou jistotou do nitra věcí i lidí. Osobnost Arbesova se nám objevuje z této zajímavé a mnohotvárné knihy v celé síle svého marnotratného a silného ducha. (Za Kč 10.—, váz. Kč 13.50). — Nákl. „O. belisk“ počíná vydávati spisy největš. rusk. spis. V. J. Němiroviče-Dančenka. Celé dílo obsáhne as 80 sešitů, tištěných na velice pěkném silném papíře a za levnou cenu Kč 2.40 za seš. Němirovič-Dančenko byl osobně účasten bitev jak v Rusku, tak i na Balkáně, a jeho spisy, které v našem vydání zahájeny budou dosud nikde netištěným

románem „Válečná Golgota“, jsou veškerou českou kritikou velice příznivě přijaty a doporučeny do všech knihoven. Možno se přihlásiti u každého knihkupce, zejm. F. Topiče. Praha I., Národní tř. 11.

Repertoir Tylových oslav. Nalezence: 19./IX. Sdo. „Havlíček“ v Kerharticích. — Lesní panna: 26./IX. Sdo. v Bučovicích. — Slepy mládenec: 19./IX. Sdo. v Semilech. — Pražský flamendr: 26./IX. „Zdobničan“, Vamberk. — Tylův večer s ukázkami Tylovy tvorby: 30./V. Sdo z Vrchů-Kacanov.

Ochotnický repertoir. II. 14. Div.-o. sp. „Havlíček“ ve Štítině: Balda, „Firma Piskot, Čaplin a spol. (rež. A. Hartman). — III. 6. Stud. sdruž. „Kollar“ v Uh. Brodě: Mahen, „Ulčika odvahu“ (Ol. Bardonek); 23. Och.-čt. sp. „Klicpera“ v Rynholci: Maeterlinck, „Starosta stilmondský“ (G. Peltán; zájezd Čt.-och. spolku v Nov. Strašeci). — IV. 4. a 5. Sokol-Tůma: „Pasekáři“ (ve prosp. Tylova domu); 25. „Klicpera“, Rynholec: Kratz-Táborský, „Rozvedený pán“ (Dvojí sňatek; rež. J. Valenta). — V. 1. Sokol Krnsko: Tyl, „Pražský flamendr“ (Ant. Klimenda a Jos. Hecák); 13., 15. a 16. Mahen. okres v Prostějově: Viková-Kunětická, „Sběratelka starozitností“ (J. Křičenský), Dyk, „Smuteční hostina“ (K. Zahradníková), Mašek, „Deceřka hostinského“ (K. Zlámal); 22. a 24. Spdo. v Bránici: Tyl, „Fidlovačka“ (K. Blecha); 23. „Mácha“, Litoměřice: Kopta, „Revoluce“; Sokol Katusice: Zieglerová, „Žárlivá“ (Fr. Vodrada). — VI. 5. „Kollar“ a Sokol v Uh. Brodě: Tyl, „Fidlovačka“ (O. Bardonek); 9. Pelikánova jdo., Hořice: Havelka, „Komediant“. — VII. 18. „Vrchlický“ v Psárech: Jirásek, „Otec“ (A. Adámek — K. Hájek); „Havlíček“, Štítina: Slavnost; 24. „Chvalovský“, Soběslav: Horký, „Baťoch“ (Em. Kordule); 25. Záb.-vzd. sp. „Chlumčan“ v Kydlinech: A. Drábek, „Tvrdé hlavy“ (v přírodě); 26. „Bozděch“, Vršovice: Fořt, „Návrat česk. legionáře“ (J. Stieber).

Pomůcky. Divadelní knihovnu asi o 320 svazcích prodá (kus za Kč 1.—) Klub „Oldřich“ v Nuslích, Oldřichová 20, kde je i seznam knih každodenně k nahlédnutí. Šibřinkové dekorace prodá: Sokol Vináře u Kladna („Ze živ. hmyzu“ za 500.— Kč), Sokol v Uh. Skalici („Tajemná noc“ za Kč 300.—), Sokol v Unhošti („Z pohádky do pohádky“ — ev. výmění), Sokol v Napajedlech na Mor. („Z poh. do pohádky“), Sokol v Městci Králové. Šibřink. dekoraci koupí: Sokol v Třebivlicích, Jízdní odbor Sokola v Strakonickách a Sokol v Nov. Městě n. Váhem. Koupě i prodeje jakýchkoliv divadel. neb šibřink. dekorací bezplatně zprostředkuje kancelář ústředí. — Loutkové divadlo, kompl., loutky 40—50 cm, koupí Sokol v Kněž. Dvorech u Č. Budějovic. — Levné plátno a kulisy, t. j. slavníky se sjezdu, dodá svým členům ÚMDOČ. Tři slavníky, t. j. 12 m plátna, za 50.— Kč.

Divadelní jeviště

všech soustav, všestranně dokonalá a účelná zařízení fma ARNOŠT POLÁŠEK, Kyjov, Morava. Mnoho pochvalných uznání. Rozpočty zdarma. — Výhodné placení. Poštovní spořitelna čís. 35.149.

Divadelní ličidla

a veškeré potřeby k maskování vyrábí v nejlepší jakosti česká firma Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—99. Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

18

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

VYDÁVÁ
»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:
FRANT. HERMAN
KAREL HORKÝ
JAROSLAV PETR
JAKUB RYDVAN
(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

ej: Repertoire Národ. divadla, čeští dramatici a jiné věci. (Úvodařik.) »Alléon — dr. Dubský: Zánik divadla (Přev. franc. článek pro »Čsl. Div.«) »Dr. Fr. Zavřel: Úvodem k premiéře vesel. »Dědečkem proti své vůli. »J. P. Premiery »V zajetí, »Dům u zločinných srdcích, »John Gabr. Borckman, »Maharadža nebo...?« »Vendelin Budil do Národního. »Státní ceny. »Východočeská divad. spol. »Zhudebnění »Potopeného zvonu.« »Sjezd v Lyonu 1927. »Star. ÚMDOČ. čestným členem franc. Federace. 14 vyobrazení.

NAKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrázkový pulmésník. Graf. úprava Cyrila Boudy. S red. kruhem řídí a za redakci odpovídá Jakub Rydman. Rydman Praha VI., Neklanova 44 n. a bývalá přítomně v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Topičova Shorníku“ a „Švandy dudáka“) v úterý a v pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II. Ostronů 16. Nehodí se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádně známek, obálka. Nedostatečně známek, zásilek red. nepřijímá, zvláštěními dopisy neodpovídá; otiskovatí a překládatí články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. Za přílohy a část insertní redakce neodpovídá. *Očištěné se honoruje* (pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče). ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně, vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25.50), jednotl. po Kč 2.50. *Administrace je v nákl. F. Topiče, Praha I., Národní tř. II.*, kam dopisy, týkající se odebírání listů, nedošlých sešitů a objednávek insertů hudebně zasílány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto ochotn. jednotlivcům, org. v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.

Abonentům divadel Velké Prahy!

Divadelní obecnstvo — zvláště stálí předplatitelé pražských divadel — bylo a je velmi významným činitelem, který nemá jen významu finančního, ale mohl by platně působiti i na celkový prospěch našeho divadelnictví, kdyby se našla vhodná forma jeho společných projevů.

a proto forma sdružení,

které by pomáhalo uplatniti své názory na abonentní systémy, na repertoir a na všechny otázky českého divadelnictví se týkající, a které by pečovalo o splnění přání a uměleckých tužeb této nejdůležitější složky, které se umění divadelní a hudebně pěvecké předvádí a která tvoří nejvlivnější mínění divadelní.

Poslední události v Národním divadle při představení opery „Vojeck“, zejména však způsob, jakým byla všechna vina svalena na obecnstvo, jež charakterisováno neslýchanými přivlastky, daly nově podněty k této myšlence, dříve již několikrát nadhozené, a několik návrhů bylo z abonentních kruhů zasláno redakci „Československého Divadla“, která je ochotna pomoci a propuští svůj nezávislý divadelní list každému podniku a zatím

zřídí rubriku projevů divadelního obecnstva,

poujde-li očem o vážnou věc a o vážné snahy, sledující prospěch českého divadelnictví.

Zádáme tudíž ršecky nářstěvníky divadel, zvláště předplatitele, aby nám co nejdříve sdělili názory na účinné sdružení a návrhy, jaký způsob byl by nejvhodnější.

V příštím sešitě bude uveřejněn článek o demonstračních projevech v Nár. divadle a další postup v otázce navrhovaného sdružení divadelního hlediště.

V Praze dne 19. listopadu 1926.

Redakce „Čsl. Divadla“ Praha VI.,
Neklanova 44 n.

KNIHY A ČASOPISY.

Divadelní kalendář pro rok 1927, nepostradatelná příručka pro každého ochotnického činovníka, již vyšel a stojí Kč 12.—.

Knižní a časop. novinky. Nákl. Alb. Krupičky vyd. 3akt. ves. Fr. Davida a V. Voženilka „Kolem čeho svět se točí!“ (Metoda prof. Voroňova) hrána byla v min. sezoně smíchov. div. Švandovým a celou řadou jiných jevišť se značným úspěchem. Cena? — Nákl. B. Kociho vych. Nejlepší česká knihovna obsahuje ve sv. 46. román Boh. Havlas „Peri“, který svého času vyvolal obrovský rozruch jak novostí sujetu, tak i originalností a prudkou invenční silou zpracování. Autor líčí tu syté realisticky balkánské boje s Turky, jež sám prožil a v nichž posléze i zahynul, a do

krvavé a hrdinské epopeje jižních Slovanů vplétá tklivé osudy vzácného typu divěho, obražejícího ve své duši všechny nejkrásnější vlastnosti své vlasti. (Za Kč 3.60. váz. 7.60.) — „Koule“, obr. novín pro mladé věkem i duchem, vyšel seš. 5. (za Kč 1.20) s obvykle četnými a pestrými obrázkovými cykly a bohatým obsahem textovým (red. Růž. Jesenská).

Tél. jed. „Sokol“ v Nelahozevsi prodá zánovní ELEKTRICKOU OSVĚTLOVACÍ STANICI,

hodící se pro jeviště a sestávající: z 1 benz. motoru 2½ HP, 1 dynamu 8½ amp., 120 volt. 1 rozvodné desky s reostaty a 36 kusů zářovek v ceně (bez vedení) 3500 Kč.

Divadelní jeviště

všech soustav, všestranně dokonalá a účelná zařízení fma ARNOŠT POLÁŠEK, Kyjov, Morava. Mnoho pochvalných uznání. Rozpočty zdarma. — Výhodné placení. Poštovní spořitelna čís. 35.149.

Divadelní ličidla

a všeskeré potřeby k maskování vyrábí v nejlepší jakosti česká firma Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—99. Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT
19
ROČNÍK IV. (IX.)
1926

VYDÁVÁ
»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:
FRANT. HERMAN
KAREL HORKÝ
JAROSLAV PETR
JAKUB RYDVAN
(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

h: Demonstrace v Národním divadle.
(Úvodník.) • Em. Janský: Plaidoyer.
J. P.: O premierách »Nejkrásnějších
bot na světě«, »Lvíce« a »Ženy ne-
stárnou«. • Nár. div. — »Vojcek« —
politika. • Divadlo a školní mládež. •
Mezinár. herecká Unie. • Mezinár. vý-
bor pro lid. divadelnictví. • »Herecká
abeceda.« • Romainsův »Diktátor«. •
Nový Rostand • Neobyčejná kaso-
hra. • Herci a kritik. • Navštivenka
ÚSOD. • Dějiny ÚMDOČ. • Jak pra-
cují naši kramičářští ochotníci. • Dele-
gáti ÚMDOČ. v Jugoslavii.
15 vyobrazení.

NAKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TR. 11

ČESKOSLOVANSKÉ DIVADLO. Obrazkový pulmésník. Graf. úprava Cyrila Boudy. S red. knihem řídí a za redakci odpovídá Jekub Rydman. Bydlí Praha VI., Neklanova 44 n. a býval přítomen v nakladatelství Topičově II. poseh. (red. „Švandy dudáka“) v úterý a v pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matějí Praha-II. Nebodici se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádné známky. obálka. Nedostatečné známky. zášilek red. nepřijímá. za lástuními dopisy neodpovídá; otiskovat a přikládati články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. Za přílohy a část insertní redakce neodpovídá. *Otištěné se honoruje* (pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVANSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně, vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25.50). Jednotl. po Kč 2.50. Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha I., Národní tř. II. kam dopisy, týkající se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů budtež zasílány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto ochotn. jednotám, org. v Ú. M. D. O. Č., zasíláno je zdarma.

KNIHY A ČASOPISY, POMUCKY, PROVOZOVACÍ PRÁVA A J.

Knížní a časop. novinky. Nakl. Fr. Švejdý vyd. celoveč. vesel. Otty Táborského „Muž či žena?“ (za Kč 8.—) v ohlasu válečných dob a z téhož prostředí čerpá látku i 4akt. lid. hra Toni Labutí „Děti naší revoluce“ s hudbou a nápěvy Em. Starého (za Kč 10.—). Táborský má tu ještě druhou vesel. se společ. života „Podvodník“ (za Kč 9.—), Jiří Balda „Tisíce a jednu hubičku“ (za Kč 7.50) a Fr. Hrobý „Pytláka“ (za Kč 6.—). — Nakl. E. M. Kment a Prostejov vyšla prof. Jos. Simona 3akt. dram. epizoda z r. 1866 „Hřích paní majorové“ (za Kč 6.—). — Nakl. B. Kočího vyšel ve sv. 47. Nejlac. čes. knih. román Vítězsl. Hálka „Komediant“, jenž obrází vlivnou pohodu naivně rozplápolaného života a v němž má krása vždy svou idylickou tvářnost. Děj se rozvíjí nenásilným, pravidelným rythem, v lahodném a mírném spádu, osoby mají své přirozené a průzračné vášně, bolesti i radosti, a celek má své nerafinovaně prosté a upřímné osvětlení, jež působí tak léčivě v dnešních dobách tíživé bouřných vzruchů. (Za Kč 5.40, váz. za Kč 9.40.). — Nakl. „Obelisků“ počíná vycházeti slavná trilogie největšího něm. romanopisce H. Manna „Císařství“ ve 14dených sešitech. Trilogie líčí dokument. způsobem pýchu a pád něm. kaiserismu a je rozvržena na 3 díly: I. Poddaný. II. Chudáci a III. Hlava.

Repertoír Tylových oslav. „Chudý kejklíč“: 27. a 28. X. O. j. „Tyl“ v Kostecké n. Lab.: 28. X. Sdo. „Komenský“ v Úpíci-Sychrov. „Paní Marjánka“: 28. X. O. j. „Subert“ v Zlonicích; 31. X. Čtosp. v Dolánkách. „Fidlovačka“: 28. a 31. X. Sdo. „Tyl“ v Žel. Brodě. „Strakon. dudák“: 28. X. Jdo. „Jirásek“ v Ústí n. L. (v měst. div., Eva Vrchlická ml. a Joe Jenčík j. h., hudba Kovařovičova), O. j. „Vrchlický“ v Třebíči (hudba Kříčková). „Jirákovo vidění“: 27. X. Sdo. v Tábore (s proslavem Dra Kroupy). „J. K. Tyl“: 28. X. „Sokol“ v Konecchlumí, O. s. „Klicpera“ v Jihlavě (s proslavem univ. prof. Dra M. Hýska). „Sokol“ v Rožnově p. Radh.: 31. X. Sdo. v Semilech (V. Forchheim-Horník j. h.). „Komediant“: 28. X. „Sokol“ v N. Kníně. Sdo. „Jirásek“ v Oldřiši.

Jiráskovy oslavy. „Lucerna“: 28. X. Sokol v Kamenu, Sokol v Sušici. „Vojnarka“: 1. XI. Sdo. „Ant. Marek“ v Turnově. „Otec“: 1. XI. Sdo. „Hýbl“ v Č. Třebové, 28. X. Sdo. „Tyl“ v Rohozně. Sdo. v Koutkách.

Ochotn. repertoír. VIII. 1. Spdo. v Nové Pace: Fr. Ruth. „Olymp“ (Fr. Pavlovec); „Tyl“ ve Zvoli: Hubený. „Lešetinský kovář“ (v přírodě); 7. Sokol ve Švihově s dram. odb. Div. družstva v Klatovech: Hopwood. „Vzorný manžel“ (Zd. Müllerová z div. „Komédie“ j. h.); 8. „Tyl“ ve Vrchách-Kacanovech: Karas. „Náš pan Franc“: 9. „Bozděch“ Vršovice: Fort. „V českém ráji“ (F. Buril); 8. „Jiří Poděbradský“ v Polné: Bisson-Kadlec. „Pan ředitel“ (B. Kracík); „Tyl“ Polička: Štolba. „Na letním bytě“ (A. Slezák); „Havlíček“.

Kerhartice: Vylet; Čt.-och. j. „Tyl“ v Brandýse n. Orli: Havelka. „Komediant“ (F. Kostlán); 12. „Kolář“, Jilemnice: Zoubek. „Salcamt“: 15. „Tyl“, Nové Město n. Met.: Shaw-Mušek. „Pekelník“ (Fr. Novák); Div. odb. Obě. bes. „Komenský“, Ostroměř: Malloch. „Černé oči“ (V. Vrán); 21. Spdo. Hořice: Werner. „Choulostivá historie“ (F. Jiříček); 22. Sokol Lostice: Valenta. „Osel je osel“ (M. Urban); „Tyl“, Žihobec: K. Malínský. „Tatínkovy juchty“ (na 25l. trv. spolk. a na rozl. šest. předs. red. Fr. Procházka); „Orel“ v Ústí n. Orli: Jar. Průcha. „Čarovný proutek“ (Fr. Dušek); „Stráž Chodská“ v Trhanově: Fort. „Kouzlo mládí“ (A. Beneš); 21. a 22. „Tyl“, Polička: Bernard-Vrbský. „A život jde dál...“ (A. Slezák); 22. „Tyl“, Horní Branná: Kopta. „Revoluce“ (J. Jech); 29. „Vrchlický“, Pšary: Balda. „České děvče — srdce zlaté“ (A. Adámek); 29. „Kolář“, Ml. Bolešlav: Jirásek. „Vojnarka“ (J. Liebel); 30. „Bozděch“, Vršovice: Arnold a Bach-Jedlička. „Bytová nouze“ (R. Holčák).

Pomucky. Kancelář Ústředí Praha II. Ostrovní 16, doporučuje zakoupiti: Tylovo poprsí, cena 65 cm. vysokého 210 Kč, 90 cm. vys. 360 Kč včetně obalu a pošt. Při osobním převzetí snižují se ceny o 50 Kč. Objednávky vyvíjejí se bromadně jednou za 6 týdnů. Zámožnější spolky upozorňujeme na výhodnou koupí bronzového Tylova poprsí za 9000 Kč. Polovina je splatna hned, zbytek na splátky. Ceny jsou velmi mírné a poloviční oproti cenám krámským. Malé poprsí Tylovo, 25 cm. vysoké, za 80 Kč. — Pro malé a chudé ochotníky jednodoty bylo učiněno ÚMDOČ. opatření, aby režie (vydání) na jedno představení nebylo větší než 70—100 Kč. Dopíšte si o nabídku div. agentuře Lidové Umění v Praze-Košře, Cibulka 369. — Zařizování jevišť obstarává speciální atelier Aloise Drobného v Místku-Frydlanská ul. podle vlastních návrhů, jež budily zaslouženou pozornost i na letošní divad. výstavce v Praze. Ručně malov. nákreby a výpočty zasílají se na požádání ukázkou.

Provozovací práva. Vesel. J. Patrného „Ženy nestárnou“, proved. s velkým úspěchem na scéně Švandově jako protějšek jeho vinohr. „Nestárnoucích mužů“, zastupuje „Máj“, Praha II., Pštrosova 23. Tiskem vyšla v nakl. Rosendorfově. Praha II., Žitná.

Směnka. Tři obrazy ze života Jos. Kaj.

Tyla. Napsal Aloš Radvanovský. Hudební doprovod od Ant. M. a Jos. Nalemetajských. Kostymovou výpravu pořídil divadelní zámob Frant. Petránek v Kolíně, Prokopova třída 40. Cena výtisku pro ochotníky u autora 9 Kč; noty u téhož. Adresnjte: Kutná Hora, Libušina 383.

K Sylvestru!

Aleš Radvanovský:
PANSTVO JEDE
NA POTŠTÝN.

Veselohra o 2 jednáních. — 9 osob, scéna: pokoj. Cena výtisku u autora 6 Kč. — Provozovací právo zadává „Máj“, Praha II., Pštrosova ulice 23, nebo autor: Kutná Hora, Libušina 383.

Divadelní jeviště

zařizuje dílna firmy FR. FERT, divadelní malíř, BRNO — HUSOVICE.

Kaširovaný nábytek. — Výhodné placení, bezplatné rozpočty. — Založeno 1894. — Telefon 506-VI.

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO

SBORNÍK
OTÁZEK
DIVADELNÍCH
SEŠIT

20

ROČNÍK IV. (IX.)

1926

YDÁVÁ

»MATICE DIVADELNÍ«

REDAKČNÍ KRUH:

FRANT. HERMAN

KAREL HORKÝ

JAROSLAV PETR

JAKUB RYDVAN

(odpovědný redaktor)

Z OBSAHU:

h—: Co bude s Nár. divadlem? (Úvodník.) • Zd. Novák: Kulisy. (Báseň.) • Bedř. Šaloun: Národní jeviště. • J. P. a —dv—: O premierách »Dědečkem proti své vůli«, »Je velká láska na světě?«, »Paolo a Francesca«, »Cvrček u krbu« a znovunast. »Hamleta«. • A ještě »Vojcek«. • »Povodeň hlouposti«. • Idea nebo živnost? • Otázka příštího intendanta Nár. divadla. • »Ideová« klaka. • Burianovo divadlo. • Nové divadlo v Kyšperku. • Projev Vojanova okrsku o nové div. budově v Jičíně. • Z Mezinár. výboru pro lid. divadelnictví. • Delegace ÚMDOČ. v Jugoslávii. • Naše maléry. F. T. Lapsus linguae.

7 vyobrazení, titulní list.

AKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE I., NÁRODNÍ TRŽ: 11

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO. Obrázkový púlměsíčník. Graf. úprava Cyrila Boudy. S red. kruhem řídí a za redakci odpovídané **Jakub Rydvan.** Bydlí **Praha VI., Neklanova 44 n.** a bývá přítomen v nakladatelství Topičově II. posch. (red. „Svandy dudáka“) v úterý a v pátek před 6. hod. več. a poté v kancel. Matiční Praha-II. Ostrovní 16. Nehodí se rukopisy vracejí se toliko, byla-li přiložena řádné známky. obálka. Nedostatečné známky. zášilek red. nepřijímá, zvláštními dopisy neodpovídá; otiskovati a překládat články není dovoleno; otisk drobných zpráv jen s udáním pramene. Za přílohy a část insertní redakce neodpovídá. *Otištěné se honoruje* (pošt. pouk. po vyjití seš., drobné honoráře u pokladny závodu F. Topiče).

ČESKOSLOVENSKÉ DIVADLO vychází 20krát ročně, vždy druhý a čtvrtý pátek v měsíci kromě ledna, června, července a srpna, kdy vyjde toliko jednou v polovici měsíce. Předpl. ročně Kč 50.— (s pošt. Kč 51.—), na 10 sešitů Kč 25.— (s pošt. Kč 25-50), jednatl. po Kč 2-50. *Administrace je v nakl. F. Topiče, Praha I., Národní tř. 11,* kam dopisy, týkající se odebírání listu, nedošlých sešitů a objednávek insertů budtež zaslány. Inzerování v „Čsl. Div.“ je úspěšné, ježto ochotn. jednotliv. org. v Ú. M. D. O. Č., zasláno je zdarma.

NAŠIM PŘÁTELŮM!

Končíme ročník IV. „Čsl. Divadla“ a IX. periodické své publikace. Snad jsme ani nemohli vůbec slíbiti, nežli jsme v něm poskytli. Vcházíme přípravami do jubil. V. (X.) ročníku s tou vírou, že všichni dosavadní příznivci, at' odběratelé, liter. spolupracovníci či členáři zůstanou jimi i nadále a naopak ještě přičiní se o největší rozšíření a rozmnožení. Za jich věrnost i ochotu, rozkvetu listu věnovanou, předem oddané jim děkujeme.

V Praze, o Štědrý den 1926.

Vydavatelstvo a redakce „Čsl. Div.“

(Zasláno.)

Jihočesk. div. ochotnictvu! Žehráte při každé příležitosti na vedení a výbor Macháčk. okrsku. To neb ono se vám nelíbí, to neb ono prý není v pořádku. Mach. okrsek, respektive někteří členové výboru nekonají prý svých povinností. Naše organizace prý skýtá málo výhod organ. členstvu. A co všechno musí delegát na obvodní schůzi slyšet! Dejme tomu, že máte v něm pravdu. Nemyslíte však, vážení přátelé, že byste se měli předem zeptati sami sebe, svého svědomí a říci: Konáme my své povinnosti ke své organizaci — Macháčkovu okrsku? Máme řádně placené členské příspěvky? Vracíme včas vypůjčené div. hry? Chodí naši delegáti pravidelně do výborových, členských, obvodních schůzí, valných hromad a jiných okrsk. podniků? Jsme-li vedoucí jednotou obvodu, máme svůj obvod v pořádku? — Přátelé! Uvědomte si, že Mach. okrsek jste vy všichni dohromady a že bude správně fungovati jen za vaší součinnosti, t. j. za podpory a spolupráce všech jihoč. organ. jednot. Podpořte náš okrsek, hlavně též finančně a nevyhýbejte se placení nepatrného měsíčního org. příspěvku Kč 3.—. *Z Macháčk. okrsku v Čes. Budějovicích.*

KNIHY, ČASOPISY, POMŮCKY A J.

Knižní a časop. novinky. Nákl. K. Ausobského v Čes. Buděj. vych. „Jihočeský přehled“ (roč. za Kč 30.—, pošt. 31.—) obsahuje v div. hlídce pozoruhodné informace o Jihoč. Nár. div., kritiku Borkovcovy detekt. hry „Zelený Buddha“, jiné zprávy českobuděj., z Jindř. Hradce a Písku. — *Illustr. čas. „Týden v Praze“* (vych. v seš. za Kč 1.—) dle vzoru paříž. „La Semaine à Paris“ obsahuje všechny týdenní aktuality pražské k všestranné rychlé informaci.

Libivé barevné lyžařské karik. pohlednice (serie) od známého lyžaře Nikýho s figurkami v rámci pozadí našich hor: Šumavy, Krkonoš, Beskyd a Tater, ve prosp. chudého dítěte valaš. hor Machovy školy na Hutisku za **kopcem**, vydala L. Hofmanová, Valaš. Meziříčí. Doporučujeme tuto hezkou, ryze českou novinku.

Oslysy 28. října. J. Kopta, „Revoluce“: Sdo. „Kolár“, Jilemnice, Sdo. „Vicena“ v Ústí n. Orlicí, O. s. „Tyl“ v Hoře Kutné, R. Gignoux, „Nezralé ovoce“: Dr. o. „Šemberky“ ve Vys. Mýte. M. Maeterlinck, „Starosta Stilmundský“: Sdo. „Vojta Slukov“ ve Veselí-Mezimostí. A. Fišerová, „Osvobození“: Jdo. v Sověticích. Jar. Vrch-

lický, „Noc na Karlštejně“: Sdo. v Humpolci, pod protektorátem měst. rady. K. Záhejský, „Lešetínský kovář“: Sdo. v Černíkách, Sokol v Řečanech n. Lab., Sdo. Bačice, Čt. o. bes. Koloděje. R. Robl, „Zvony“: D. kr. „Dalibor“ v Dobříči. B. Nejedlý, „Kde domov můj“: Sdr. d. o. ve Vesci, Sdo. „Havlíček“ v Kerharticích n. Orli. A. Fencl, „Psohlavci“: Jdo. v Dobřichovicích. „Nevinně odsouzen“: Krdo. v D. Dobrouči. M. Binar, „Kavalíři“: Sdo. „Tyl“ v Třeboníně. J. Štěpánek, „Berounské kolače“ a V. Klicpera, „Veselohra na mostě“: Sdo. Ml. Vozice. L. Rydel, „Na vždy“: Sdo. v Jistebnici. H. Lavedan, „Soubor“: Sdo. „Jirásek“ v Chocni. J. Balák, B. Vrbský, „Zlatý Jiří“: Kr. d. och. v Chrásti. B. Vrbský, „Svatý hřích“: Sdo. „Tyl“ v Poličce. E. Rada, „Vrah“: Sdo. v Chotovinách. P. Fingal, „Vla“: Sdo. v Pečkách. J. Mikšíček, „Golgota“: Sdo. v P. o. J. Keras, „Bělohorská mršina“: O. s. „Tyl“ ve Zliví. F. Oliva, „Železná koruna“: Sokol v Dobříši.

Pomůcky. Kanc. Ústředí Pr. II. Ostrovní 16 doporučuje zakoupiti: Orig. Tylův paměť a peníz v pouzdře za 40 Kč. — Foestrov. skladbu k Strakonickému dudáku, jež vyšla tiskem, a to: klav. výťah za 18 Kč, hlasy pro 11 nástrojů za 36 Kč. — Tylův monografii „J. K. Tyl“ od univ. prof. Dra M. Hýska za 40 Kč (vyšla ve sbírce „Zlatorohu“). — Tylův odznaky, kulaté, bronzové, 11 kusů za 10 Kč. — Levné plátno na kulisy: 3 slavníky = 12 m plátna za 50 Kč. — Rozvávky ke schůzím po 5 hal., legimace pro členy a 20 hal., blankety k oznamování představení úřadům po 20 hal. Všeochotnické odznaky a 2 Kč. — Diplom y pro čestné členy 10 Kč (kresbu textu obstaráme za 40 Kč).

Odborná lékařka **Dr. Kovářová-Kaizlová**, hospit. klinika v Praze a Berlíně, léčí kosmetické vady pleti (chloupky, bradavice atd.), choroby kůže, vlasů. Nemoci pohlavní, syphilis, kapavka, výtok. (Salvarsan, zkouš. krve). — Ord. 9—10, 5—1/2. — **Praha I., Národní tř. č. 19.** (V domě Berlitzovy školy řeči.) Telefon 25222.

Divadelní jeviště

všech soustav, všestranně dokonalá a účelná zařízení fma **ARNOŠT POLÁŠEK, Kyjov, Morava.** Mnoho pochvalných uznání. Rozpočty zdarma. — Výhodné placení. Poštovní spořitelna čís. 35.149.

Divadelní ličidla

a veškeré potřeby k maskování vyrábí v nejlepší jakosti česká firma Ing. **ANTONÍN FRANKL**, Praha VI.—99. Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě.

Divadelní jeviště

zařizuje dílna firmy **FR. FERT**, divadelní malíř, **BRNO—HUSOVICE.** Kaširovaný nábytek. — Výhodné placení, bezplatné rozpočty. — Založeno 1894. — Telefon 506-VI.

Divadelní dekorace a jeviště

dodává a zařizuje odborný dekorační závod
ANTONÍN HAVLÍK, PROSEČ 2 U SKUTČE.
Rozpočty a návrhy obratem.

Plátno pro divadlo

na opony, kulisy a dekorace
vyrábí a dodává tkalcovna
M. V. ŠKOP V POLICI NAD METUJÍ.
Vzory na požádání zašle zdarma.

PSYCHOLOGIE VE SLUŽBÁCH PRAKTICKÉHO ŽIVOTA

DR. JOS. VÁŇA:

PSYCHOTECHNIKA

Válka kromě řady technických vynálezů vyvolala i novou vědu: psychotechniku. Celá regrutýrka americké armády dělá se za dohledu této vědy a psychotechnika se osvědčila. Dnes všechny velké továrny, kanceláře, aerolinie, automobilky, elektrárny atd. atd. přijímají své čerstvé síly jen po zkouškách psychotechnických.

„PRAVÝ MUŽ NA PRAVÉ MÍSTO!“ jest heslem psychotechniky — a ježto je to i přáním celé racionalisující doby, psychotechnika v krátké době opanuje celý svět.

Nová naše knížka o psychotechnice je psána populárně odborníkem a je velmi laciná. Cena Kč 16.—.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL **F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE, NÁRODNÍ 11.**

Zde odstříhněte, vyplňte, vložte do nezalepené obálky a frankujte jako tiskopis!

P. T.

....., knihkupectví

Vyřídte hned!

V....., dne 1926.

Přihlašuji se za odběratele nového ročníku

„ŠVANDY DUDÁKA“

a žádám za pravidelné zasílání vyšlých svazků až do odvolání.

Předplatné na půl roku Kč 21.—, se zásilkou Kč 22.—, na rok Kč 42.—, se zásilkou Kč 44.—,*) posílám současně poštou — zašlu slož. lístkem, který bude přiložen v příštím čísle.

Místo a pošta:

Podpis a stav:

*) Co se nehodí, račte škrtnouti.

Vážené čtenářstvo české

dovolujeme si upozorniti, že

VYŠLO JIŽ 1. ČÍSLO NOVÉHO ROČNÍKU „ŠVANDY DUDÁKA“,

do něhož vstupujeme s pevnou nadějí, že naši čtenáři i nadále zůstanou věrni tomuto populárnímu humoristickému poutníku, tak jako i my zůstaneme věrni jeho dosavadnímu programu, který shrnujeme prostě do slov:

**nejlepší české autory,
nejlepší humoristické práce,
nejlepší kreslíře a malíře!**

„Švanda dudák“ vždy byl, jest a bude reprezentantem našeho národního humoru. Jeho literární ráz jest elitní, a máme jistotu, že úroveň listu bude stále vyšší. Příjemný, intimní, skoro knižní formát „Švandy dudáka“ činí ze svázaných ročníků cennou zábavnou publikaci, v níž je milo probírat se i po letech. Pro nový rok máme uchystanu řadu literárních i obrázkových překvapení, jichž úmyslně nevyzrazujeme, neboť chceme jimi skutečně překvapiti. Nejen Stan. Jarkovský (dr. Jiří Guth), z jehož pera hned v prvních číslech nového ročníku přinášíme rozmarnou historii z cizokrajné republiky Dar-Mába

„STÁVKA CEREMONÁŘŮ“,

zůstal věren štábu našich redakčních spolupracovníků, ale i jiní uchystali svá překvapení. Ani záhadný pan páter František Jejkal, jehož oblíbené „Zápisky sporádaného kaplana“ se končily (vlastně nekončily) v posledním čísle minulého ročníku, neuchýlil se do ústraní a vystrkuje růžky nového rukopisu, který začneme uveřejňovati již v 3. čísle tohoto ročníku. Budou to tentokráte

„TRAMPOTY PANA POSLANCE“,

v nichž autor svým rozmarným způsobem si svítí na zákulisí našeho života politického. Pokud se týče „Zápisů sporádaného kaplana“, nepodařilo se nám pro obsáhlou vměstnati je celé do minulého ročníku. Protože ročník musí tvořiti celek pro sebe, upouštíme od dalšího pokračování a zpravujeme P. T. čtenáře, že „Zápisky sporádaného kaplana“, rozšířené o tuto nedokončenou část, vyjdou v brzku ve zvláštním knižním, ilustrovaném vydání. Toto knižní vydání, kde historie sporádaného kaplana P. Jejkala jest dovedena až k tomu šťastnému konci, kdy dostal konečně faru, jest možno zamluviti si již nyní.

Rovněž po stránce obrázkové chystá „Švanda dudák“ jisté „změny v jídelním lístku“, které, doufáme, přispějí valně k jeho pestrosti ilustrační.

Obsah minulého ročníku bude připojen ke 2. nebo 3. číslu nového ročníku.

Jako další svazky oblíbené „Knihovny Švandy dudáka“ máme připravenu rozkošnou loupežnickou romanci z českých lesů od Karla Dewettra a veselý román „Čtvrtliberka“ od populárního francouzského autora F. Bouteta.

Předplaťte se, budete spokojeni!

ČÍSLO ZA Kč 1-80 (poštou Kč 1-90).

NAKLADATELSTVÍ F. TOPIČE.

REDAKCE „ŠVANDY DUDÁKA“.

Divadelní jeviště

všech soustav, všestranně dokonalá a účelná zařízení
firma ARNOŠT POLÁŠEK, Kyjov, Morava.
Mnoho pochvalných uznání. Rozpočty zdarma. —
Výhodné placení. Poštovní spořitelna čís. 35.149.

Divadelní ličidla

a veškeré potřeby k maskování
vyrábí v nejlepší jakosti česká firma
Ing. ANTONÍN FRANKL, Praha VI.—99.
Speciální výroba ličidla pro divadlo v přírodě.

K úmrtí stařícké básnířky české

ELIŠKY KRÁSNOHORSKÉ

čtete řadu jejích básní z let 1915—1922 pod názvem

SNY PO DIVADLE

S úvodem prof. F. Strejčka.

Kniha byla vydána k 75. narozeninám naší slavné básnířky.

Řada básní z let 1915—22, v časopisech roztroušených, již za podklad slouží divadelní hry genrů nejrozumnějších.

Cena Kč 11.50.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE, NÁRODNÍ TŘ. 11.

SKVĚLÁ KNIHA HUMORU

PRO MALÉ I VELKÉ

DVA HARANTI

Napsal

FRINGILLA

S barevnými obrázky

JANA LAICHTERA

Všichni ti nesčetní čtenáři, rodiče i děti a jejich přátelé, kteří znají z angličtiny přeloženou „Heleninu drůbež“ („Hýla a Batul“), přesvědčí se, sáhnou-li po „Dvou harantech“, že máme původní dílo, které onomu eizimu, světové pověsti požívajícímu, v ničem nezadá. Autorka, jež po prvé objevuje se na knižním trhu, humorem vskutku nedotatelným ličí podařenou dětskou dvojici, její příhody a nehody. „Dva haranti“ jsou pravým překvapením letošní sezony vánoční. Cena váz. Kč 36.—

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
V PRAZE I, NÁRODNÍ 11.

Ignát Herrmann

jehož obliba u malých čtenářů bude nemensší než
u velkých, podává našim dětem k letošním vánočům
novou knihu

LIDIČKY A ZVÍŘÁTKA

Barevnými obrázky opatřil ji
PROKOP LAICHTER.

Herrmann dovede si naráz získati srdce mladých čtenářů, kteří se zatajeným dechem poslouchají i čtou jeho povídky, tu plné úsměvů a jasu, tu tklivé, s něžností a soucitem vyprávějící příhody lidiček i zvířátek, s nimiž se autor setkal.

Knižka pěkně vypravená vyzdobena je obrázky, jež potěší dětské oči.

Cena váz. Kč 32.—

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC
V PRAZE I, NÁRODNÍ 11.

HUMORISTICKÁ KNIHOVNA ŠVANDY DUDÁKA

1. Clément Vautel: **Jenom ne dítě!** S četnými ilustr. V. Klimánka. Cena Kč 21.—
2. Petr Fingal: **Darebnosti.** S četnými ilustr. F. Tichého. Cena Kč 32.—
3. Otakar Hanuš: **Děvče na vlně 1120.** S četnými ilustracemi V. Klimánka. Cena Kč 18.—
4. Nicolas Ségur: **Ostrov lásky.** S četnými ilustr. O. Birkina. Cena Kč 12.—
Vázané svazky o Kč 10.— více.
5. Karel Poláček: **Lehká dívka a reportér.** S četnými ilustr. O Mrkvičky. Cena Kč 18.—
6. L. Tůma: **Zevlounovy povídky.** S četnými ilustr. V. Klimánka. Cena Kč 21.—
7. Otomar Schäffer: **Splašený svatý a jiné humoresky a satiry.** Ilustr. Joz. Cejka. Cena Kč 20.—
8. Clément Vautel: **Mademoiselle Sans-Gêne.** S četnými ilustr. D. Birkina. V tisku.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC; PRAHA I., NÁRODNÍ TR. 11.

Divadelní jeviště

zařizuje dílna firmy FR. FERT, divadelní malíř,
BRNO — HUSOVICE.

kaširovaný nábytek: — Výhodné placení, bezplatné
rozpočty, — Založeno 1894. — Telefon 506-VI.

Zakoupíme jeviště

rozměrů: šířka 7 m, výška 3 m, hloubka 3 m.
Nabídky s udáním ceny. — Čtenářsko-ochotnická
jednota „Škaniava“ v Zahořanech, pošta
Kout na Šumavě.

Nový humoristický román

MADemoiselle SANS-GÊNE

počal u nás vycházeti v sešitech.

Bohatě ilustrováno D. Birkinem.

Sešity po Kč 2.80 (pro odběratele Švandy
dudáka Kč 2.50!)

Jméno autora, populárního pařížského humoristy **CLÉMENTA VAUTELA**, jehož veselohra „Náš pan farář“ sklízí právě ohromné úspěchy v Národním divadle a na všech českých jevištích, jest nejlepší doporučením nového humoristického románu, který právě tak jako pařížský románek „Jenom ne dítě“, známý již našim čtenářům, strhuje rozmarem a vtipem. Kdo je to — slečna Sans-Gêne? Mladá, hezoučká pařížská modistka, která je poslána do světa ministerstvem zahraničí, aby propagovala pařížské módy. . . Ale její loď ztroskotá, a modistka se všemi svými škatulemi klobouků je vyvržena na pustý ostrov, kde — ale nebudeme povídat všechno!

Čtěte, a ze smíchu nevyjdete!

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC, PRAHA I., NÁRODNÍ TRÁDA 11.

Pozor! Vysoké elektrické napětí
hrozí nejenom druhu hrdi-
ny tohoto románu, ale i každému čtenáři
této jedinečné knihy:

PRÁZDNINY KARLA BERTILA, kterou napsal

**Frank
Heller**

Tato povídka, jejímž hrdinou je 14letý gymnasta, hoch podivuhodně probudilý a s překvapující logikou usuzující, má děj neobyčejně duchaplně a napínavě zosnovaný a dovede neztenčený zájem čtenáře udržeti až do konce. Mnoho sensačních scén pohybujiících se na oštrí tragiky.

U všech knihkupců.

Kč 18.—.

NAKLADATEL F. TOPIČ
V PRAZE.

Malými i velkými čtenáři uvítána byla
s nadšením sbírka

SVĚTEM POHÁDEK

vycházející v sešitech po Kč 3.60.

Proto též doufáme, že nyní, kdy sbírka vychází jako samostatná krásná kniha, budou ditky a milovníci krásných pohádek tím více spokojeni, zvláště pak, když zvědí, že pořadatelem jejím je známý pohádkář

ADOLF WENIG

OBSAH: Pohádky bulharské — švédské
— malajské — litevské — řecké —
japonské.

Ke každému oddílu nakreslil barevný obrázek

PETR DILLINGER

Cena váz. Kč 36.—.

Na prodej u všech knihkupců.

Nakladatel F. TOPIČ knihkupec
V PRAZE I., Národní 11.

**Kniha 400 stran
za Kč
8'50**

**a celoplátěné desky
zdarma**

v ceně Kč 3'50! — Za tuto neobyčejně levnou cenu může si každý postupně opatřit

Sebrané spisy

**Václava Beneše
Třebízského,**

jež počaly právě vycházeti v novém laciném, vydání

sešit za Kč 1'—,

obsáhnou všech 16 dílů, celkem 6400 stran a 168 histor. románů a povídek.

Každý odběratel obdrží na každý díl původní **celoplátěné desky zdarma!** — Každý díl, průměrně o 400 stranách, bude stát Kč 8'50 i s deskami.

Zvláštní premie knižní i obrazové.

Sešit 1. zasílá se na ukázkou.

Na 10 sešitů možno předplatit Kč 11'—, na 20 sešitů Kč 22'— i se zásilkou.

Porto na desky 50 hal. na každý díl.

Za stejných podmínek u všech knihkupců.

Nakladatel

F. TOPIČ,

knihkupec

v Praze, Národní třída 11.

*Kdo zapomněl na
sešitová vydání*

DÍLA JANA NERUDY

ve 4 svazcích?

Sešit po Kč 1'20.

JOSEFA SVÁTKA:

BITVU BĚLOHORSKOU

v laciných sešitech po Kč 1'20?

Všimněte si předchozích obálek „Československého divadla“.

Žádejte u všech knihkupců.

Nakladatel F. TOPIČ knihkupec

v Praze I., Národní 11.

Ve Vybraných spisech

Svatopluka Čecha

(v deseti svazcích)

právě vyšly tyto knihy:

Kniha vzpomínek

Svazek pátý. Obsah: V jitrních mlhách života. — Z dávných vzpomínek. — Pan Brůžek. — Z minulosti. — Ve vzduchu. —

Několik obrázků z Kavkazu, atd. atd.

Stran 356. Kč 30'—, váz. Kč 40'—.

Různé verše

Svazek šestý. Dlouhá řada rozmariných i výpravných veršů vybraných z pokladnice poesie Čechovy.

Uspořádal prof. F. Střejček.

Stran 309. Kč 26'—, váz. Kč 36'—.

U všech knihkupců.

Nakladatel F. TOPIČ knihkupec

v Praze I., Národní 11.

DÍLO JANA NERUDY VE 4 SVAZCÍCH

Vuspořádání a s úvodem prof. dra Arne Nováka

obsáhne literární činnost našeho klasika ve výboru nejlepším.

Každý, kdo oceňuje význam Nerudův v literatuře naší a nemůže si opatřit celé dílo ve 41 svazcích — sáhne s dychtivostí po našem výboru, který obsáhne:

- I. **DÍLA BÁSNICKÁ** (vše nejkrásnější z Nerudova odkazu).
- II. **VÝBOR Z POVÍDEK** („Arabesky“, výb. z „Různých lidí“, „Povídek malostranských“, „Trhany“, „Obrázky policejní“).
- III. **VÝBOR Z FEUILLETONŮ** („Pařížské obrázky“, „Přímořské elegie“, „Caríhrad“, „Život na moři“ atd.).
- IV. **KRITICKÉ A SMÍŠENÉ SPISY** (Úvahy literární — Kritiky — Podobizny divadelní atd.).

Celkem asi

1600

stran.

Dílo vyjde rychle

as v 50 sešitech

o 32 stranách

po Kč 1.20

U VŠECH
KNIHKUPCŮ.

NAKLADATEL

F. TOPIČ,

KNIHKUPEC

V PRAZE,

NÁRODNÍ TR.

11.

Možno též subskribovati celé dílo ve 4 svazcích za

Kč 48.—

při tom zaplatiti polovinu

Kč 24.— a porto 10%

z obnosu. Zaslán bude vždy ukonč. díl.

JOSEF
SVÁTEK

*V sešitech
po Kč 1.20.*

BITVA

BĚLOHORSKÁ

K 400LETÉ PŘIPOMÍNCE
NASTOLENÍ HABSBURKŮ!

BITVA BĚLOHORSKÁ! Jaké to trpké slovo pro každého Čecha — jaký mezník naší historie... Třistaleté otroctví, které vzešlo nám z tohoto odboje protestantské šlechty proti Habsburku Ferdinandovi — třistaleté utrpení slavného kdysi národa. Kolik běd válečných počalo se onim vyhozením pražských místodržících z oken české kanceláře — neboť válka třicetiletá měla v tomto samojediném činu svůj příšerný počátek — kolik hrůzy vzniklo následkem naší historické nesvornosti — a jaké byly opravdové pohnutky vůdců stavů protestantských k těmto činům, to vše ličí

JOSEF SVÁTEK známý lidový dějepisný vypravěč,
v ohromném a největším díle svém
BITVA BĚLOHORSKÁ

„Svátek dovede osnovu dějovou zkomponovati neobyčejně dramaticky, takže historism není v jeho dílech na přítěž podmínkám skutečného románu... Hrdinové románu jako by přímo před námi se pohybovali. Použito zde výsledku dlouholetých historických studií spisovatele. Uchvatně jsou líčeny hlavní momenty povstání: pustý život na dvoře zimního krále, vyličení bitvy bělohorské, hrdinný skon českých „rebellův“ atd.

Nár. Listy 3. XI. 1905.

Aby tento slavný román mohl se státi majetkem každého, vydáváme jej

v sešitech o 32 stranách po Kč 1.20

Na 10 sešitů předplatte si 13. — Kč i s poštovným. — Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ 11.

Divadelní jeviště

zařizuje dílna firmy FR. FERT, divadelní malíř,
BRNO — HUSOVICE.

Kaširovaný nábytek. — Výhodné placení, bezplatné
rozpočty. — Založeno 1894. — Telefon 506-VI.

G. Vautella

Mademoiselle Sans Gêne

humoristický románek s ilustracemi

D. Birкина

vychází u nás v sešitech po Kč 2.30.

Divadelní jeviště

zařizuje dílna firmy FR. FERT, divadelní malíř,
BRNO — HUSOVICE.

Kaširovaný nábytek. — Výhodné placení, bezplatné
rozpočty. — Založeno 1894. — Telefon 506-VI.

Čtete nový román Romantické knihovny

Rub a líc.

Sešit za Kč 2.— u všech knihkupců.

Po „Tajnostech Londýna“ počínáme v „Knihovně romantické“ uveřejňovati jeden z nejkrásnějších a nejnapínavějších starších francouzských románů

„RUB A LÍC“

z pera AUGUSTA MAQUETA,

kteřý byl současníkem Alexandra Dumase stejně jako Féval a Sue a sytostí a barevností svých životů a mocnou obrazností jest francouzskou kritikou stavěn těsně vedle proslulého autora „Tří mušketýrů“. V románu

„RUB A LÍC“

jako v kalendoskopu defiluje před zraky čtenářovými celý dvůr despotického krále Ludvíka XIV. s celým zajímavým a strašným zákalisím dvorní lamarilly, se všemi ohlednostmi, intrikami a intrikány. Valiká a čistá, ale nešťastná láska Germonta, pažeta nemanželské dcery Ludvíka XIV., přepych versailleského dvora, tajnosti Bastilly, historie dvou tajných manželství a všechny pleťichy statečného, kurtisánami obklopeného krále, který z důvodů státnických dává výtodovi z Bourbonna, obyzdnému urzaku, sličnou svojí slečnu, jež ze zoufalství se nůhů k vnu, pije, hýří a hledá zapomnění v náručí jiných — — takové jsou některé momenty tohoto románu lásky, odříkání, divokých vášní, dvorských mrstí, královského lesku a bitovních tragedií.

„Knihovna romantická“ vychází 14 denně po 2. Kč za sešit a předplácí se na 10 sešitů Kč 21.— i s poštovným.

Na prodej má každý knihkupec.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE, NÁRODNÍ TR. II.

NOVÁ KNIHA IGNÁTA HERRMANNNA V SEŠITECH

PŘED PADESÁTI LETY

DÍL III.

„Před padesáti lety“ je sbírka feuilletonů, které náš milovaný mistr Ignát Herrmann začal psáti na podzim r. 1921 do „Národ. listů“. Do tří minulosti zapadající život ve svých drobných příhodách, sečnách a událostech oživuje ta znovu třetím tímto dílem vzpomínek Herrmannových. Již prvé dva svazky dočkaly se mimořádné pozornosti tisku i čtenářů a i v tomto svazku je zachycen s tak překvapující věrností, tak rušně, peštre život uplynulý, že mimoděk vzpomene na kukátko, jež tenkrát, před pulstoletím bylo nám tím, čím nám je dnes biograf.

Vychází v sešitech jako dosud po Kč 2-40 a předplácí se stejně na 10 sešitů Kč 25.— i s poštovným.
První svazek lze koupiti za Kč 20.—, II. Kč 24.—, oba vázané o Kč 12.— více na jednotlivém svazku.

Na prodej u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC, PRAHA I., NÁRODNÍ TR. Č. II.

Podzimní knižní novinky

které vyjdou v nejbližší době:

JOSEF HOLEČEK: JUNÁCKÉ KRESBY ČER- NOHORSKÉ II.

Sebraných spisů Josefa Holečka,
svazek XX.

....V řadě kapitol podává autor obraz Černo-
horce co nejvystižněji. Řeč plyne širokým, epic-
kým tokem, úvahy autorovy střídají se s úvahami
jednotlivých hrdinů. Autor předvádí nám každého
z nich tak plasticky, že jej takřka můžeme ohma-
tat...“ Samostatnost, 1926.

Cena brož. Kč 32.—, váz. Kč 44.—.
První díl tolikéž.

KAREL HORKÝ: KOUŘ Z ITHAKY. FEUILLETONY A ZÁPISKY.

Knih Karla Horkého, sv. I. V graf.
úpravě C. Boudy.

Kouř z Ithaky obsahuje feuilletony a zápisky,
psané povětšinou za autorova dlouhého pobytu
v cizině. Je to plných padesát prací, jejichž
rozmanitost, barvitost a zajímavý obsah uspokojí
nejširší obec čtenářskou.

Cena Kč 24.—, váz. Kč 34.—.

KAREL POLÁČEK: LEHKÁ DÍVKA A REPORTÉR.

Humoristická knihovna Švandy
dudáka, sv. 5.

Známý, neobyčejně nadaný humorista zachycuje
zákulisi denního i nočního redakčního života
s pravdivostí, která místy upřímně rozesmává,
jinde zase — směje se po ruku sama sobě.

Cena Kč 18.—.

A. SLIVICKIJ: MEDVĚD MÍŠKA A JINÉ POVÍDKY.

Povídky o zvířatech, sv. 15. Podle
9. ruského vydání přeložil V. Valenta-Alfa.

Po prvé v této sbírce vystupuje ruský autor,
jehož rozkošné povídky vyváženy jsou z prostředí
lesů a stepí širé ruské země. Svěžím líčením i za-
jímavostí děje zaujme kniha, dočkavší se 9. vydání
v originále. Cena Kč 26.—, váz. Kč 36.—.

JOSEF SVÁTEK: ŠVÉDOVÉ V PRAZE.

II. DÍL.

Knihovna histor. rom. a povídek.

Svátek svou vyzkoušenou rukou uvádí zde čtenáře
v dobu, kdy poslední plameny dohasínajícího po-
žáru války třicetileté uchvátily opět Čechy.

Cena Kč 14.—, váz. Kč 20.—.
První díl Kč 16.—.

MILADA TOPIČOVÁ: PRO ZMĚNU JEDNOTVÁR- NÉ KUCHYNĚ.

Dvoubar. tisk. V graf. úpr. C. Boudy.

Ojedinelá kniha, pomáhající těm, kdo mají přání
zpestřit trochu denní stůl, vnést do běžného i výji-
mečného jídelníčku trochu vůně cizích kuchyní.

Cena Kč 18.—.

ST. ED. WHITE: ŽENA LEOPARD.

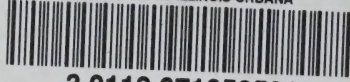
Americká knihovna, sv. 1.

Sensační román z hloubi černé Afriky, pojedná-
vající o dvou karavanách, které se zkřížily na
prahu pohnutých dnů světové války v divokých
krajínách a boj ženy Leoparda s odvážným cesto-
vatelem. Cena Kč 22.—, váz. Kč 32.—.

K dostání u všech knihkupců.

NAKLADATEL F. TOPIČ, KNIHKUPEC V PRAZE I., NÁRODNÍ II.

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA

3 0112 071350521